C / 940 / 963

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աճգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 1 MAI 1948 Շաբաթ 1 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5331-Նոր շրջան թիւ 940 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի
Մահուան առթիւ
ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՎ ԻՐԵՆՑ ՅԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՑԱՑՏՆԱՆ ԵՆ

Պ· ԺԻՒՄԹԷՆ ԿՈՏԱՐի ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Նախկին նախարար Պ· ԺԻՒՄԹԷՆ ԿՈՏԱՐ Փոմիէէն (Ռոն) հետեւեալ նամակը գրած է Հայ Դաղթականաց Խորհուրդի նախագահ. Հրանդ – Սամուէլի ·

« Մեծ ցաւով իմացայ մահը Պ· Ահարոնեան, որուն հանդէպ խորունկ յարգանք եւ անկեղծ բարեկամութիւն կը տածէի: Եթէ Փարիզէն բացակայ չըլլայի, մեծապէս կը փափաքէի ներկայ ըլլալ յուղարկաւորական արարողութեան, — ո – րուն հաճած չիք հրաւիրել զիս — զգածեալ յարգանքս արտայայտելու համար իր յիշատակին հանդէպ :

« Ներկայիս կ ըլայտնեմ խորին եւ արտագին ցաւակցութիւններս ձեզի եւ Խորհուրդի բոլոր անդամներուն » :

⁂

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան (S. F. I. O.) ընդհանուր քարտուղար կի-Մոլէ հետեւեալ նամակը ղրկած է Միջազգայինի ներկայացուցիչ ընկերը Հրանդ – Սամուէլի ·

Սիրելի ընկեր ,

Փարիզի խորհրդաժողովի աշխատանքները թոյլ չտուին ինծի ներկայ ըլլալու ձեր ողբացեալ նախագահ ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի յուղարկաւորութեան :

Մեծապէս կը ցաւիմ ատոր համար եւ կը խնդրեմ ընդունիլ անձնական ցաւակցութիւնիս – դուս հետ մէկտեղ հաւաստիքը թէ Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը (S. F. I. O.) ամբողջովին կը մասնակցի ձեզ հարուածող սուգին :

Ընդունեցէք սիրելի ընկեր, ընկերվարական յարգոյն ղդացումներս » :

ԿԻ – ՄՈԼԷ
Ընդհ քարտուղար S. F. I. O.ի

★

Ցաւակցական նամակ ղրկած է նաեւ Ամերիկեան հանրապետութեան դիւանագիտական մարմնի նախկին անդամ ՃԷյհոուն պէյ Հաճիպէյլի, որ չէր կրցած ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան՝ կամքէ անկախ պատճառներով :

✕

ՄԻԼԱՆԷՆ.— Բժ· Արմանտօ Սարեան :

ՏԷՍԻՆԷՆ.— Հ· Կամաւորներու եւ Մարտիկ – ներու Միութիւնը :

ԼՈՆՏՈՆԷՆ.— Յովհ. Զալըքեան (Կոնզալէս) :

ՊԼԻՏԱՅի եւ Ալժէէի հայ դաղութին կողմէ Վ· Համբարձումեան :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ· — Փարիզէն խումբ մը Տիգրանակերացիներ իրենց նուիրատուութեան գումարը Այնճարի դպրոցին համար բարձրացուցած են 11.000ի, նախապէս տրուած 4000–ին վրայ 7000 եւս ղրկելով : Նուիրատուներու ցանկը տեսնել Դ էջի մէջ:

Վալանսի Ֆր· Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը 2000 Ֆրանք նուիրած է փոխան ծաղկեպսակի Վեթ· Ֆոնտին :

Հ· Ց· Դ· Ալֆորվիլի Ս· Մինասեան ննջեցեալին եւ Մեծ ղրադէտին յիշատակը յարգող հայրենակիցներ իրենց ցաւակցութիւնները յայտնելով, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն Այնճարի « Ցառաջ » դպրոցին 7610 Ֆրանք, Վեթ· Ֆոնտէնին 5000 եւ Համազգայինի Պէյրութի ճեմարանին 5000 Ֆրանք :

Հ· Ց Դ Պէլվիլի Ռոստոմ խումբը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր Ա· ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի 2000 կը նուիրէ Վեթ· Ֆոնտին :

★ Ֆրանսական մամուլը թէ Փարիզի եւ թէ գաւառի մէջ, արձանագրած է ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան լուրը եւ անոնցմէ շատեր լայն տեղ տրուած են մեր ողբացեալ ընկերոջ յուղարկաւորութեան նկարագրութեան : «Նիւ Եորք Հէրըլտ Թրիպիւն»ի Փարիզեան հրատարակութիւնը ևս իր ապրիլ 20 թիւին առաջին էջին վրայ տուած է Մեծանուն Հայ դրագէտին մահուան լուրը :

«Փոլիթիւէո»էն զատ, որուն յօդուածին վերնագրութիւնը տուած էինք, Ordre, France Soir, Dauphiné Libéré, Allobroge, ռուսական եւ Ֆրանսական ուրիշ թերթեր եւս դրուատալից տողերով նկարագրած են յուղարկաւորութիւնը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌՏՈՒՆ ԿԱՆՈՒԽ ԵԼԼՈՂԸ ...

« Մուտ մը կը գլորէ» պիտի ըսէք, ամբողջացնելով խորագիրը· բայց մէկ սուտը ի՞նչ կ'ըլայ ո՛ր այս առատութեան տարիներուն, երբ ամէն բան համեստօրէն ? միլիոններով կը հաշուեն :

Ահարոնեանին մահն ու թաղումն ալ նոր առուին մը տուած է մեր սուտի եւ խեղաթիւրման սպասներուն, որոնք իրենց բերանները լայն բացած, գրիչ կը շարժեն, անխնայ թխելով, ինչ որ իրենց խելապատակէն կ'անցնի :

1934 Փետրուար 10ին կաթուածահար եղած է մեծանուն դրագէտը եւ կորսնցուցած իր խօսելու կարողութիւնը :

Ի՞նչ կարեւորութիւն ունի սակայն, այս պըզտիկ մանրամասնութիւնը ?, կարելի է վիճքը բերել 1936ին Միւթիւալիթէ եւ ճառ մը խօսիլ տալ, ներդաղթի առթիւ եւ կարդ մը խօսքեր ալ դնելիք բերանը : «Ներդաղթը մեր պատմութեան մէջ մի նոր էջ բացաւ եւ այդ տեղի ունեցաւ մեծամասնականներու օրով» :

Եթէ մեր պարոն համալսարանականը ճառին թուականին յետադարձ շարժում մը, ընել տայ «Ցառաջդիմականներուն» սովորութեան համաձայն եւ պզտիկ վրիպակ մը դնէ, պէտք է 1936ի ներդաղթն ալ տանի դէպի ետ, դոնէ մինչեւ 1933, երբ առաղջ էր Ահարոնեան եւ կրնար ճառ խօսիլ : Բայց ի՞նչէս «Ցառաջդիմական» մը կրնայ դէպի ետ երթալ : Քարլը Մարքս, Էնկելս, Լենին երրորդութիւնը անմիջապէս ժողով մը կը դումարեն եւ կը բողոքեն այս փաշական ոճերին դէմ եւ ալ դուք տեսէք հետեւանքները, բոլոր Տեմոքրատ ? երկիրներու հեռագիրները, հանրագրութիւնները բողոքի միթինկները եւն· եւն··· :

Որքա՜ն իրաւունք ունի խեղճ մարդը երբ խելքին «դող» տալով ամէն օր բան մը կը դանէ , սա «անիծեալ Դաշնակիներուն» դէմ : Ըսէք, իրաւունք չունի՞ երբ մտածէ հիմա — եղբա՛յր, սըբանք փորձանք են, թէ՛ կենդանի թէ մեռեալ· տեսէք ինչ անելի մէջ դրին զիս հանդուցեալը ես որ ամէն ճիզ րրի զինքը Դաշնակցութեան մեղքերէն բաժնելու համար : Իր դաշնակցական չարքերի մէջ չըլլալը, անդամատոմս չունենալը, բոլորը , լոյս աշխարհ բերի : Քիչ էր մնում նոյնիսկ ասէի որ նա երբեք չէ եղած Համբարձումեան նախագահ, այն պարզ պատճառով որ Հայաստանի հանրապետութիւն դոյութիւն չէ ունեցած, չէ՛ ստորագրած Սեւրի դաշնագիրը, որովհետեւ երբեք այդպիսի դաշնագիր չունինք մեր ձեռքը այսօր : Դաշնակցական ալ չէր կրնար եղած ըլլար, որովհետեւ 1920ին մենք թաղած էինք այդ կուսակցութիւնը ...

Գրագէ՞տ, հէ՛չ չէ, քանի որ մեր Ս· Ս· Ռ· հայրենիքին մէջ հրատարակուած ոչ մէկ դիրքի մէջ իր անունը կայ ... ԱՐԱՄԱԶԴ

ԵԼՄՏ· ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Հինգ պետութեանց ելմտական նախարարներու ժողովը, որ դումարուած էր Պրիւքսէլի մէջ, աւարտեց իր խորհրդակցութիւնները, իւրաքանչիւրը իր պատկանած կառավարութեան ընելով , ի մէջ այլոց, հետեւեալ յանձնարարութիւնները .

1.— Եւրոպայի եւ արեւմտեան կիսագունդի միջեւ (Ամերիկա) տնտեսական հաւասարակշռութիւն հաստատելու խնդիրը ստիպողական քնոյթ ունի, 2.— Այս նպատակին համար հարկ է որ պետութիւնները փոխեն իրենց տնտեսական քաղաքականութիւնը, նոր ուղղութիւն մը տալով իրենց արտադրութեանց, 3.— Այս հարցերը ճշդող ծրագիրը պէտք է ներկայացուի Եւրոպայի Տնտեսական Գործակցութեան Մարմնին :

ԱՆԳԼԻՈՑ արտաքին նախարարութեան նախկին ընդհ· քարտուղար Լորտ Վանսիթարդ յայտարարեց որ թէ պատճառ չկայ որ նոր պատերազմ մը ծագի, եթէ Քրեմլին չչարունակէ իր արդի քաղաքականութիւնը : Ցետոյ աւելցուցած է· «Կը կարծեմ թէ Սթալինի հակումները ճիշդ նման են Հիթլերի հակումներուն, եւ միշտ վախ կայ որ դիկտատորները իրենց երկիրները պատերազմի մղեն, իրենց ուզած ժամանակէն առաջ» :

Պաղեստինի կուսակցութիւնները

Երկու օրէ ի վեր Թէլ Ավիվի եւ Եաֆայի միջեւ բենզանօթի եւ հրաձանդի մենամարտ մը տեղի կ'ունենայ ծայրայեղ սատկութեամբ : Հակառակորդ զինուորները Եաֆայի հարուածկողմը դրաւած են երեք արաբական գիւղերը, որոնց բնակիչները իրենց յանձնած են մեծ քանակութեամբ զէնքեր : Իսկ քաղաքին հրեայ զինուորները կը շարունակեն յուռթայնանալ եւ ձայնափոխողով կը յանձնարարեն Արաբներուն անձնասպանութիւն գալ : Իրկուն կը հաղորդէք թէ Մանչիէ թաղին մէջ մեռած կամ վիրաւորուած Արաբներուն թիւը մեծ է· գերի բռնուածներուն մէջ կան Իրաքցիներ եւ Սուրիացիներ, ինչպէս նաեւ Ռէօմէլի բանակին պատկանող քանի մը գերմանացի նախկին սպաներ : Քաղաքին կէսը Հրեաներու հակակշռին տակ կը գտնուի հիմա :

Սակայն, անգլիական օգնականները, «Սրբէք – ֆայր» տեսակէն, կը ռմբակոծեն Հրեայ դիրքերը, եւ բրիտանական ցամաքային զինուորները հրաման առացած են ցրուելու Հրեայ զինուորներու համախմբումները :

ԱՌԺԱՄԵԱՑ ՋԻՆԱԴՈՒԻ

Արաբական Լիկան ծանուցագիր մը ղրկելով օտար դեսպանատուներու, առաջարկեց որ զինադուլ կնքուի Երուսաղէմի մէջ, պաշտպանելու համար քաղաքը եւ իր սրբարանները : Արաբները յանձն կ'առնեն նաեւ պաշտպանել հրէական ուրբ վայրերը, ինչպէս Զիթենեաց լեռը :

Հրէական Գործակալութիւնն ալ իր կողմէ յայտնեց ՄԱԿի որ իսկոյն հրաման պիտի տայ Պաղեստինի մարտիկներուն որ անմիջապէս դադրեցնեն կրակը երուսաղէմի պատերուն ներքոյ :

★ Բրիտանական բարձր քոմիսէր եւ Թէլ Ավիվի հրեայ քաղաքապետը համաձայնեցան զինադադար մը կնքելու, որ պիտի տեւէ մինչեւ վաղ առաւօտեան ժամը ինը : Այս որոշումը հետեւանքն է այն ծանրաթաձգային մենամարտին՝ որ 6 ժամ շարունակ տեղի ունեցաւ երէկ անգլիական հրետանիին եւ հրեայ կռուողներուն միջեւ :

★ Ամմանէն առնուած լուրի մը համաձայն, իրաքի խնամակալ Աբտիւլ Իլլահ յայտարարած է թէ Իրաքի բանակը Պաղեստինէն ճամբայ ելած է Պաղեստին երթալու համար, Անդլոյորդանանէն անցնելով : Միւս կողմէ, Սուրիոյ վարչապետն ալ յայտնած է Աբտուլլահ թագաւորին որ Սուրիոյ եւ Լիբանանի խորհրդարանները որոշած են զինուոր ղրկել Պաղեստին :

★ Ազահով· Խորհուրդի զինադուլի յանձնաժողովը ազդարարեց Աբտուլլահ թագաւորին որ Պաղեստինի մէջ կատարուած սեւէ զինուորական միջամտութիւն թշնամական արարք պիտի նկատուի՝ ուղղուած Միացեալ Ազգերու եւ ա – խարհային խաղաղութեան դէմ : Անդլոյորդանական վեհապետը պատասխանեց այս ազդարարութեան, ըսելով թէ« նկատի պիտի առնէ զայն, եթէ Հրեաները դադրին յարձակելէ Արաբներուն վրայ եւ հրաժարին Հրեայ պետութիւն մը հիմնելու իրենց ծրագրէն :

★ Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը Ձոն Հիլտրինկը օգնական Ներնակած է Պաղեստինի գործերուն պաշտօնատար : Այս լուրը մեծ տպաւորութիւն գործած է ՄԱԿի չրջանակներուն մէջ, որովհետեւ Հելտրինկ ծանօթ է իբրեւ եռանդուն կողմնակից Պաղեստինի բաժանման, նոյնիսկ բաժանման ծրագիրը պատրաստողներէն մէկը եղած է :

Ամերիկայի զինուորական օժանդակութիւնը

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք , Մարշըլ , Վանտընպէրկ, Լովըդ եւ Տըլիս ունեցած էին դռնփակ ժողով մը, որուն մէջ կատարուած խորհրդակցութիւնները գաղտնի կը պահուին տակաւին : Սակայն, քաղաքական եւ դիւանագիտական կարգ մը չրջանակներու մէջ սա համոզումը կը տիրէ թէ՝ խորհրդակցութիւնները ղարձած են Արեւմտ· Եւրոպայի երկիրներու օգնելու խնդրին չուրջ : Այս օժանդակութիւնը երկու ձեւով պիտի արուի : Նախ, զինուորական պիտոյքներ հայթայթել, ինչ որ սեւէ դժուարութիւն չի ներկայացներ, քանի որ ոսկած է արդէն, միայն Թրումըն Քոնկրէսէն պիտի ուղէ նոր վարկեր :

Երկրորդ ձեւը կը կայանայ խնդրոյ առարկայ երկիրներու ան բռնաբարելիութիւնը զինուորապէս երաշխաւորելու մէջ : Անշուշտ կանխահաս է կարծել թէ զինակցութիւն մը կրնայ կնքուիլ, բայց, սա տպաւորութիւնը կը տիրէ հիմա թէ՝ եւրոպական երկրի մը ազատութիւնը բռնաբարելու ո եւ է փորձ, Ամերիկա պիտի նկատէ իր իսկ վրայ կատարուած յարձակում մը, եւ ըստ այնմ պիտի վարուի : Հետեւաբար, կը հեռադրէ «Մոնտ»ի Ուոշինկթընի թղթակիցը, արեւմտեան Եւրոպայի բոլոր երկիրներն ալ պիտի օգտուին այս երաշխաւորութենէն, մինչդեռ պատերազմական նիւթերը Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Պէնէլիւքսի միայն պիտի ղրկուին առ այժմ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

ՄԱՑԻՍ ՄԷԿԸ

Բոլոր եկեղեցիները կը նային Արեւելք: Ա-մէնպուէթի մը կ'ըսէ թէ, դաբեր առաջ, Անգլիացի ճարտարապետ մը, մէկը անոնցմէ որոնք հակայ կաթողիկէները քարձրացուցին Եւրոպային մէկ ծայրէն մինչը, ուզած է քալել այդ օրէնքին դէմ, իր կերտած եկեղեցիներէն մէկուն խորանը խորացնելով Արեւմուտքին ուղղութեամբ: Գիշերը սակայն, Տէրը, բռնած ու դարձուցած է եկեղեցին դէպի Արեւելք, հրաժարելով գոյն անհետացնելէ, զայն արած անոր դեղեցկութեան: Այս աւանդութիւնը կը նշանակէ թէ բոլոր քաղաքակրթութիւնները կը յանգին նոյն եղրակացութեան: Եւ բոլորն ալ, հասնելով տեղ մը, դերազոյն սահմանին, կը գործածեն նոյն բառերը մէկայն տ-եղբայրութիւն, հաւատարմութիւն ու սէր: Մոլար է մարդկութիւնը եւ թշուառ: Ու այս բառերը, որ կուգան Արեւելքէն, լաւագոյն իմաստութիւնն եւ վերջոյ որոնն կրնայ ձգտիլ մարդկութիւնը:

Այսպէս, երբ անծանօթ ձեռք մը, կը չըջէ յանկարծ օտարութեան մէջ դէպի Արեւմուտք դարձած մեր հոգին, կը տեսնենք մեր հին աւանդութիւնները մասամբ՝ Մայիս Մէկին մէջ ալ, որ սակայն տօներուն ամէնէն նորեկն է եւ կուգայ Ամերիկայէն: Անոր մէջ՝ հեթանոսական տօնը գարնան, յարութիւնը բնութեան եւ բոլոր պարզեւները աշխարհիկ կեանքին: Ծաղիկներն ու դառները...

Այսպէս, երբ անծանօթ ձեռք մը դէպի Աթենէլք կը դարձնէ Մայիս Մէկը, այն կողմը՝ ուր բանուորներու հայրենիք մը կը հպարտանայ իր իրագործումներով եւ կը խոստանայ փրկել աշխարհի զրկուածները, մենք կը սուզուինք խորհրդածութեան մը մէջ կրկին, քէչ մը յոյս քաղելու համար մեր տխրութեան խորէն՝ որ կը խռովէ մեզ հակառակ գարնանարեւին ու ճերմակ,կուսական ծաղիկներուն որ կը ծախուին, հակառակ դրօշներուն եւ թափօրներուն: Արեւելքէն կուգանք: Ու բանուորութեամբ ապրեցանք քառորդ դար: Աշխատասէր ենք ամէն բանէ առաջ, ինչպէս ցոյց կուտայ մեր անձնագիրը:

Հատորներու պէտք չունինք զիտնալու համար ծագումը այս տօնին: Ան կը ծնի կէս գարէն քիչ մը առաջ՝ գործադուլով մը, Շիկագոյի մէջ, հազարաւոր բանուորներու ցոյցով մը, որ կը վերջանայ, Զատկի խաչելութեան պէս, հինգ անմեղներու մահապարտով: Այդ հինգերը, պարզ բանուորներ՝ կը զատուին ու կը սպանուին: Տապանը վերջ է միայն որ զատարանը կ'ընդունի առանց ամչնալու իր անարդարութիւնը եւ կ'արդարացնէ անոնց յիշատակը:

Ակնթարթ է նմանութիւնը այս տօնին եւ Զատկուան խորհուրդին: Անոնք կը զատուին իրարմէ կեանքի ըմբռնումով, բայց անոնց երկուքին ալ արմատները իրենց սնունդը կ'առնեն անմեղ արիւնէն: Ու այստեղ կրնանք զուգահեռական մը քաշել Յիսուսի արիւնը խորհրդանշող մեր դպիրներուն կարմիր չարխիներուն եւ կարմիր դրօշին միջեւ, յիշել քրիստոնեայ նահատակներուն հետ նաեւ անոնք որ ինկան Էմիւնի օրերէն ասդին...

Աշխարհը խօսած է միշտ խորհրդանշաններով: Ու խորհրդանշան մըն է ամէն տօն: Մայիս Մէկը բացատրութիւն չի կազմեր այս դեմքի վրայ, թէեւ չունի հարստութիւնը մեր եկեղեցական խորհրդանշաններուն: Մոմ, բուրվառ, չուրչան, դիմի ու կարապ, արծաթէ աղաւնի եւ զանազան իրեր կը խօսին մեր մարմնեղէն, հոգեկան ու իմացական երկրորդութենէն, միտքն՝ որ մոմ է, պատրոյգին՝ որ պէտք է վառի դառնալու համար լոյս, խաղաղութենէն եւ ձկթանման բարութենէն... Մայիս Մէկը կուգայ դրօշներով եւ քանի մը ծաղիկներով, ծաղիկներ որ կը վաճառուին, աւազ, ինչպէս սրբութիւնները կը վաճառուին եկեղեցիներու չուրչ բացուած կրպակներուն մէջ: Մարդկութիւնը չի կրնար ոտնել առանց սրբազնելու նոյ տան տօնը: Կուգար հրապայլեցրով եւ սաւառնակներով, զինուորական տողանցներով ու ճառերով կարմիր Հրապարակին վրայ: Հոս, ան ամէնէն վսեմն է նորէն իր միամտութեամբ, փէո Լաչէպի մէջ թաղուած իր նահատակներուն առջեւ ունեցած խոնարհութեամբ ու երկիւղածութեամբ ...

Ու Մայիս Մէկը ունի իր փառաբանութիւնները իր առաքեալներուն եւ «հանճարեղ առաջնորդ»ներուն ուղղուած: Սարկութիւնը պէտք է տայ միշտ իր տուրքը, ինքզինք ապատ յայտարարելով հանդերձ: Ունի իր Յուդաները ...

Կը հնչեն այդ օրը նաեւ Զատկի ուշացած զանգակները: Մայիս Մէկը ունի իր վերութիւնը: Կերպարիօրեայ հազուստները: Բայց կը տեսնենք նաեւ չահախնդրութիւն ու անպատուութիւն: Ու դրամին համողը կը մոռնայ վինք բարձրացնող դժբախտ եղբայրները:

Ունի կոնդակներու երկարութեամբ իր մաղթանքները — յաւելում օրավարձի կեանքի սղութեան հետ համընթաց, նուազագոյն աշխատանք, մաքրութիւն եւ արեւ բանուորներու տուներէն ներս, օդափոխութիւն անոնց գաւակներուն, զանոնք մենծցնելու, զարդացնելու լաւագոյն պայմաններ, եւն.: Հաւասարութիւն, միութիւն՝ աշխարհի բոլոր բանուորներու մէջեւ, ազատութիւն մարդոց, խաղաղութիւն եւ արդարութիւն զբաղուածներուն... Աւելցուցէք աշխատանքի իրաւունք օտարականներուն համար... անհետացում Carte d'Identité-ի ...

Զատիկը, որ նոյնպէս գարնան, յարութեան տօն մըն է, կը պահանջէ այս բոլորը անշուշտ, բայց կայ հակայ տարբերութիւն մը անոր եւ Մայիս Մէկին միջեւ: Աւելիկա իր քիթը երկինքին բռնող տօն մը չէ ու չուզեր օրօրել զրկուածները տարաշխարհիկ երաղներով: Կ'ուզէ որ արքայութիւնը ըլլայ հողին վրայ ու, ըլլալով հանդերձ Զատկին կրկնութիւնը, ան կը դառնայ անոր հակառութիւնը, զայն սրբագրել ձգտող տարրեր ճշմարտութիւն մը: Կը խօսի մարդուն մարմինին զոր զանց կ'առնէ առաջինը: Կը խօսի նիւթէն եւ կը դառնայ ոտի ժխտելու չափ նիւթապաշտ:

Տակաւ մըն է կեանքին այս երկու բեւեռներուն միջեւ երթեւեկող մարդկութեան դժբախտութիւնը: Երբ ունինք մէկը, կը պակսի միւսը: Զենք կրնար ունենալ երկուքը միասին: Ապրեցայ այս առաջ քառորդ դար, մերթ մեքենային ու առօրեայ պէտքերու կառչած, մերթ ժպիտով անոնցմէ անդին, հոգեկան բիւրեղներ երազելով... կեանքը կը վերջնար մերթ մահով, հետեւաբար պէտք էր քաղել կարելի վայելքը երը: Ան կը չարունակուէր մերթ մահէն անդին՝ կրկնակ յաւիտենականութիւնով, մեր ձգած յիշատակներով եւ բացատրելի հասնելու ձգտող մեր էութեամբ:

Տակաւ մըն է մանաւանդ երբ չի հասնիր այլեւս քեզի մէկ կամ միւս բեւեռին հոգեմտաւոր կանչի ուժը, երբ կ'ըսես որ կը խարուիս մարդկի միշտ՝ մէկ կամ միւս սահմանին վրայ: Ոչ մէկ տեղ կը տեսնենք բարութիւն: Ու պարապ ու դատարկ կը հնչեն բոլոր բառերը: Բոլորն ալ ստեղծուած՝ ծածկելու համար վիհ մը՝ ուր կը հասնինք միշտ ամէն խորհրդածութենէ վերջ: Եւ սակայն, զարձեալ, այդ վիհին լուութեան առջեւ, կը սիրտուինք գործածել դեղեցիկ ու յաւերժական նոյն բառերը— արդարութիւն, եղբայրութիւն ու խաղաղութիւն աշխարհի բոլոր ազգերուն ...

Տեսանք քանի մը պատերազմներ, չարդեր ու աքսորը եւ ցիւրեան Սփիւռքը ժողովուրդի մը՝ որ դաբերով ապրեցաւ այս բառերուն երազով: Կը գտնուինք նոր պատերազմի սպառնալիքին առջեւ ու մեր ցեղին միւս հատուածը՝ տարուած դարձեալ նման բառերէ... Զենք կրնար չհայիլ կասկածով այս տօնին ալ: Զոհուողները միշտ ու միշտ զրկուածներն են: Ու պատրանքներ են բոլոր խոստմունքները: Քրիստոնէութիւնը ունէր իր դերը ժողովուրդներ ու արքայութիւն միացնելու համար հոգիները՝ իրենց ողջութեան: Նոր վարդապետութիւնը ունի նոյնպէս, եւ նոյն նպատակին համար՝ իր գժոխքին սպառնալիքն ու արքայութեան անիրականալի խոստումը: Զրկուածներն իսկ չեն հասկնար զիրար: Կեանքը մեծ խաղ մըն է կարծէք... մեծ ու չար... մեր չէնքերը կը բարձրանան միշտ աւազներու վրայ... ի վերջոյ կը դառնանք հասաքր, մեքենաբար կրկնելով այդ դեղեցիկ բառերը :

Բայց մեր տխրութիւնը, կեղծիքն իսկ կը դառնան ուրախութեան աղբիւրներ : Կը հաստատենք թէ անոնց կը պարտինք կրօնք ու արուեստ, դիտութիւն ու առաջդիմութիւն: Ու տեսնելով որ ծառը իր սնունդը կ'առնէ աղբէն, կը համոզուինք պահ մը թէ մարդկութիւնը կրնայ ածիլ ու տալ օր մը այն ինչ որ կը սպասուի իրմէ: Դարերը պահեր են պատմութեան առջեւ: Կրնայ ըլլալ որ այդքան մեծ ճամբայ մը կտրող, յեղաշրջման առակ մարդկութիւնըոր կը դտնուի հիմա դէպի վայրեներութիւն նայող անկիւնադարձի մը առջեւ, բռնկ բարձր իրագործումներու ճամբան եւ հասնի մեծութեան :

Մայիս Մէկը, այդ օրը, պիտի առնէ իրական դեղեցկութիւն մը, պիտի ըլլայ յաղթանակի օր մը, նուիրական տօն մը: Մեր ցեղը պիտի ըլլայ զայն տօնողներուն առաջիններէն: Որովհետեւ չատ աւելի հին ժամանակներէ ի վեր է որ կը սպասէ անոր: Ու ան արժանի անոր՝ իր անհամար զրկուածներով եւ նահատակներով, իր բարու-թեան , արդարութեան ու մեծութեան կարօտով:

Ահա անծանօթ ձեռքը, յոյսը, որ կը դարձնէ մեզ, այդ տաճարին պէս, դէպի Արեւելք, Մայիս Մէկին օրը, երբ ամէն կողմ կը տեսնենք ճերմակ ծաղիկներ ու ճերմակ հագած աղջիկներ, որ կը յիշեցնեն մեր ծաղկած ծառերը, ու երբ կը յարդուի աշխատանքը ու նշանակութիւն մը կ'առնեն մեր աշխատող ձեռքերը, կը դառնան հպարտութեան արդարացում մը:

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՄԵԾ ՀԱՑԸ

Մեծանուն Հայը՝ Ա. Ահարոնեան ոչ եւս է : Իր չարչարուած ու տառապած մարմինն է որ կը բաժնուի մեզմէ, բայց կը մնայ յաւէտ իր փառապանծ անունը: Կէս դար չարունակ, հովուապետի պէս ցցուած հայկական մռայլ հորիզոնին վրայ, իր կախարդական գրչով ու խօսքով, ընդհանուր հպարտութիւն կը ներշնչէր իր տարաբախտ ցեղին:

Բացառիկ կարողութիւններ, իր տպաւորիչ արտայայտութեան տակ, զայն գարձուցած էին մի ներդաշնակ ամբողջութեան, մի տիտան, մի անհաս բարձունք: Բանաստեղծ, վիպասան, հռետոր, հրապարակագիր եւ քաղաքագէտ: Ո՞վ չէ լսած իր մոգական խօսքերը, ո՞վ չէ կարդացած իր բազմաթիւ գիրքերն ու յօդուածները եւ ո՞վ չէ զմայլած : Հեւ ի հեւ սերունդներ են ապրած անոր տաք շունչին տակ, եւ տակաւին այսօր, չատեր կը պահեն իրենց ականջներուն մէջ, իր ձայնի առնական չեշտերը: Ահարոնեան կը խօսէր այնպէս, ինչպէս կը դրէր: Պատկերներն ու երեւակայութեան թռիչքները կը յորդէին անսպառ: Հայոց լեզուն իր գրչին տակ վեհութեան, ճկունութեան եւ կատարելութեան կը հասնէր :

Տասնըչորս տարիէ ի վեր, ծանր կաթուածի մը հետեւանքով, Հայոց Աչխարհի այս մեծ քնարը լռած էր: Ամէն անգամ, երբ առիթ կ'ըլլար այցի՝ աւելի ճիշդ կ'ըլլար ըսել ուխտի երթալու, Պոմոնի բարձունքը քաշուած եւ ամէն օր մեռնող այս Մեծ Հայուն , մարդ ճնշուած ու խռովիչ հոգով կը բաժնուէր: Կարծես փշրուած էր մեր հսկայ Մասիսը. լուռ էր մեր «նուագող վշոյց հայրենեաց»: Միայն իր խորունկ ու թխորակ աչքերն էին, որ կը պահէին, տակաւին, Արամազդեան ղէմքին ամբողջութիւնը:

Այսօր, համազգային սուգ է:

Հայ ժողովուրդի Վիքթոր Հիւկոն է, որ հողկ կ'իջնէ: Հայաստանէն մինչեւ հեռաւոր գաղութները, բոլոր ինքնագիտակից Հայերը, անխտիր պէտք է խոնարհին իրենց գլուխը այս մեծ Հայուն, մեծ գրադէտի եւ մեծ ճարտասանի նորարաց չերմին առջեւ: Մեր վշտահոծ Ղարիբը, զարիբ մեռաւ: Ան վերատին չկրցաւ տեսնել իր Հայրենի Իգտիրը, Արարատեան արեւահամ դաշտը , Արարածն ու Լուսաւորչի կաթեդը, Մասիսն ու Ա-րաքոց, որ իր գրչին տակ ոտի առած , երկրէ - երկիր ցատդ կը թափառին մեզի հետ: Շարժուն անպարապին Հայրենիք մը կ'ապրեցնէր ան մեր կուրծքին տակ: Չերմեռանդ հայրենապաշտ էր եւ անխոնջ Հայ :

Ինչ ալեծուփ կեանք վիճակեցաւ անոր: Մեսրոպի բանակն մինչեւ Պոլիս, Հայաստանէն մինչեւ Սէվր, Փարիզն մինչեւ Պոմոն... Որքան յիշողութիւններ ու տպաւորութիւններ, Չերմեռանդ դուրդուրանքով, իրար պիտի հետեւին իւրաքանչիւր Հայու մէջ, իրրեւ նուիրական մասունք: Այն որքան ոգրաց ու լացուց մեզ, անհաս արշալոյսներու մեծ երազով :

— « Տառապանք ու կսկիծ, մոխիր ու աւեր , արիւն ու արցունք ողջ խմն, խմն են, եւ լացողների համար, բոլոր լացողների ժպիտս ունիմ անհուն ու յամառ, որ տակաւին անծանօթ մի Աչշալոյսի մի հպարտ ցոլքն իմ չրթունքներին, որ պիտի պայ, պիտի պայ ...»:

Ինչքան կը սիրէին կարդ մը քննադատներ որ Ահարոնեանի բազմալար դրականութեան մէջ միայն կը տեսնեն լրկականութիւն, ողբ ու կոծ, հառաչ ու տրտունջ: Կարծես լացն ու արցունքը համապօր ըլլան սարկութեան ու տկարութեան: Հարազատի ոչ ցաւը արցունք չէ խլած, տառապանքի ոչ ձեւը բողոք ու ցասում : Հայոց աչխարհի «Արցունքի Հովիտ»ին մէջ, գարձեալ ան էր որ անվարան սպարապետի պէս կանչած , կը պատգամէր.— «Այսքան չափիք թէ մոռանան մեր ոդիքը, թող ողջ աչխարհ Հային կարդայ նախատինքը» : Վչտի երգիչ բլլալէ առաջ ,Ահարոնեան արտասութեան երգիչ էր, պայքարի առաքեալ :

Հոս կարճ յիշողութիւն մը, միայն :

Մեր անմոռան հայդուկը՝ Մուրատ, օր մը ենթեւռի մէջ, 1916ին, երբ քանի մը ընկերներով իր չուրջն էինք խմրուած, խօսակցութեան մը ընթացքին ըսաւ : Սասնոյ լեռներուն մէջ «Դրօշակ»ի համարները, բարակ թուղթի վրայ տպագրուած, ձեռք ձեռք կը խլէինք: Դարիրի զրածները մէկ չունէով կը լափէինք: Արիւնը կ'եռար մեր մէջ եւ կարծես ան մեր քովն էր, մեր առաջնորդը, մեր հրամանատարը իր հրեղէն խօսքերով: Ի՞նչ էր կեանքը մեզի համար, երբ թուրքը կը սղոցէր մեր ժողովուրդը ...

Այդ արեւ, առանց Ահարոնեանի մեր ռազմիկները հոգեպէս անապատան պիտի մնային: Անդրանիկներու, Մուրատներու, Գէորգ Զաւրեանների եւ Սեպուհներու փառանգը կերտողն Ահարոնեանն եղաւ: Եւ տառ համար, մեր բոլոր հայդուկները խորին երկիւղածութեամբ կապուած

Պատուիրակը

ՓՈԽԱՆ ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆԻ

Արեւ մըն ալ մարեցաւ Հայոց երկինքին վրայ : Եւ մեր ապագաները կը չիջին հաւո-հատ :

Հայ ժողովուրդը, այսօր կրկին, դաշտ մըն ալ ուսին, կ'երթայ օտար չիրմաստան՝ հանդչե - ցնելու ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆը :

Անո՞ւն մըն է այս թէ խորհրդանիշ·· Դրօշ մը հայ ժողովուրդը Քանանու երկիր առաջնորդող ··

Օտար է հողն ու ծաղիկը : Արեւն ու անձրեւը, որոնց տակ, առժամապար պիտի հանդչի մեծ Ղարիպը՝ Ահարոնեան :

Այսպէս պէտք էր որ ըլլար ···

Այն, որպէս դեսպան - պատուիրակ Հայ Դատին, եկած էր պաշտպանելու զայն Սեւրի պալատին մէջ, արդարութեան արիսպագոսին առջեւ :

Եւ այդ նուիրական դաշտը տակաւին չէ կարդարուած, չէ վերջացած : Արդարութիւնը շղթայուած կը մնայ այսօր :

Ու պատուիրակը պէտք է սպասէ : Պէտք է դարնի դատարանի դուռը՝ մինչեւ որ դատաւորները խիղճը ցնցուի, մինչեւ որ արդարութիւնն ու իրաւունքը ճակատաբաց դուրս գան դատարանէն : Հայոց հողերը ձերբազատուին բռնակալին ղարշապարներէն :

Պէտք է սպասէ պատուիրակ Ահարոնեան՝ Սեւրի մօտ՝ փքբեւ պահանջատէր :

Առանց Հայաստանի սահմաններու ամբողջացումը ձեռք բերելու, վերադարձ չկայ դեսպանին համար ···

Եւ այն օրը, երբ հայ ժողովուրդը ձեռք բերելով իր հայրենի հողերը պիտի վերադառնայ Եր - կիր, Ահարոնեանի եւ ընկերներուն ճախիմները պիտի ընկերանան այդ մեծ հայրենադարձին :

Ու, Հայաստանի մայրաքաղաքին՝ Ապառու - թեան Հրապարակին վրայ կոթողուած պիտի ըլլայ Սօսեաց ամառի ճիւղերով հիւսուած եւ հայրենի ծաղիկներով նախշուած հսկայ կամար մը, որուն տակ պիտի բարձրանայ չքեղ մահարեմը : Շուրջ բոլորը ջահեր բոցարձակ՝ Հայոց բոլոր նահանգները խորհրդանշող :

Եւ խունկի ծուխը, այդ մահարեմէն, պիտի սլանայ Մասիսի գագաթին ի վեր : Ու այդ չքեղ մահարեմին վրայ, պատկերու կոյտին տակ, պիտի հանդչին Ահարոնեանի, Պօղոս Նուպարի, Պատիսեանի եւ ընկերներու դագաղները՝ անմահութիւն բուրելով :

Հայ տառապներու զանգերը խրոխտաձայն պիտի լեցնեն մթնոլորտը :

Եւ վեհափառ Աբարատը, լուսապսակ ու հըպարտ, պիտի իջնէ այս չքեղութեան վրայ :

Հայոց ազատ ժողովուրդը յարդամիտ խնդութեամբ պիտի տողանցէ այդ խորանին առջեւէն···

Եւ հայ Պանթէոնը երախտաւոր, դրկարաց պիտի ընդունի իր մեծ զաւակներուն աճիւնները :

Մինչեւ այդ երջանկաբեր թուականը, հոս, օտար չիրմներու մէջ, պիտի սպասեն մեծ Ուխտաւորը Աւետիս Ահարոնեան եւ իր ընկերները···

Փարիզ — Կ. ՊԵՏՈՒՇ

էին Ահարոնեանի հետ :

Անշուշտ, դժուար է լրագրական սահմանափակ էջերու մէջ խտացնել Ահարոնեանի բազմակողմանի գործն ու գրականութիւնը : Իր մահուան առթիւ, վաղանցուկ տողերու մէջ, կարելի է միայն հակիրճ խոհեր ու ակնարկներ գծել : Ան հայ մըն էր, մարդարէ մը, : որ հայութիւնը կը պատցնէր իր կուրծքին տակ եւ եւ կը զեկավարէր : Որքան յոյզեր ու յոյսեր կը խռովին մեզ··· դաժան է մահը, որ փիլիքական յաւիտենականութիւն չի ճանչնար : Կարճ ժամանակի մէջ որքան առէրներ գործեց մեր կուսակցական ընտանիքէն ներս.— Խատիսեան, Գիւլխանդանեան, Օհանջանեան, Աղբալեան, Ահարոնեան ···

Այսքան թանկագին կորուստներու մէջէն կը ցցուին, սակայն, երկու լուսաւոր դէմքեր՝ մէկը առաքեալ, միւսը մարդարէ,— Օհանջանեան եւ Ահարոնեան : Մեր սիրտերուն մէջ ամուր դրկած անոնց չիրմները, ամէն օր, մտովի ուխտի պիտի երթանք անոնց սաւառնող ոգիներուն եւ պիտի կրկնենք«դուք կը պատկանիք դարերուն, ձեր անմեռ գործով» :

Ո՛վ մեծ Հայ, ո՛վ մեծ ընկեր, մենք պիտի պահենք քո չունչն ու ոգին, որ միշտ Հայ մնանք եւ օր մը կրկին հայրենիք զգանք մեր կրունկներուն տակ, եւ կրկնենք քո նախընտրած բառերը՝ Հայոց աշխարհ ···

Ալժէ — Վ. ՀԱՄԱՐՃՈՒՄԵԱՆ

ՁԱՁՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԵՐ ՍԳԱՏՈՂԸ

Վիէն.— Այս տարի եւս ծաղեցինք մեր մկն մխիթարեան նահապետներու յիշատակի օրը հինգշաբթի 18 Ապրիլին, նախագահութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդին եւ հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· կոմիտէին, մասնակցութեամբ Ծր· Կապոյտ Խաչի, Հ· Մ· Ը· Մ·ի եւ Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան :

Հակառակ որ յաւելի զուգադիպութեամբ մը ճիշտ նոյն ժամուն տեղւոյս հայ մարզական խումբերը կը կատարէին իրենց ախոյեանական մրցումները, դարձեալ հոծ բազմութիւն մը լեցուած էր Համօ Օհանջանեանի սրահը, ուր շատեր տոքի վրայ մնացին :

Օրուան նախագահը, ընկ· Պ· Մանուկեան, քանի մը խօսքով բացաւ հանդէսը եւ հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան լուռ եւ յոտնկայս յարգել յիշատակը մեր մեռեալներուն : Ցաջորդաբար երգեցին եւ արտասանեցին Տիկ· Վարդուհի Ռոտիկեան (երգ), Օր· Անժէլ Ուզունեան (արտասանութիւն) : Ընկերներ Ա.Տարոն Գալայճեան եւ Ցակոբ Մաթոսեան ըրին նոյնպէս օրուան պատշաճ արտասանութիւնները :

Կապոյտ Խաչի կողմէ զեղեցիկ ուղերձ մը կարդաց Տիկին Ովսաննա Էօքսիւզեան :

Հ· Ց· Դաշնակցութեան կողմէ քանի մը ամփոփ խօսքեր ըրաւ ընկ· Ն· Մանուկեան : Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու կողմէն խօսք առաւ Պ· Մեսրոպ Գույումճեան որ ըսաւ· «Այս տօնին համար երկդիմութիւն պէտք չէ ըլլայ հայ ժողովուրդին մէջ : Դատապարտելի են բոլոր անոնք որ մինչեւ երէկ չէին ճանչնար այս տօնը, ու այսօր ալ սկսած են առանձին տօնել զայն : Եթէ մենք պէտք եղածին պէս ըմբռնած ըլլայինք գործուած ոճիրին ահաւորութիւնը ոչ միայն բոլորս անխտիր միասին պիտի տօնէինք զայն, հապա աշխարհի բոլոր քրիստոնեաները զայն պիտի տօնէին իրենց եկեղեցիներուն մէջ, ինչպէս 36 առաքեալներու տօնը» :

Գարաւմի

×

« ԿԱՄԱՒՈՐ » ՄԸՆ ԱԼ ԿՈՐՄՆՑՈՒՑԻՆՔ

Նեվիլ.— Ընկեր Ատուրեան Խարբերդի Դատեմ պիւղացի, նախկին Լէգէոնական մըն էր որ մասնակցած էր կամաւորական խումբերու Հայաստանի ազատագրման պայքարի օրերուն : Ինչպէս մեր մեծ Անդրանիկին «գործը կէս մնաց»ը, նոյնպէս անժամանակ մեկնող մեր ընկերներուն իղձերը կէս մնացին :

Ընկեր Ատուրեան իր զինուորական պարտականութեանց կատարումէն յետոյ փոխանակ կը կանգնի Ամերիկա վերադառնալու եւ հանգիստ գործի մը տէր ըլլալու, մնաց հայրենի հողին վրայ, կիլիկիա, քաժնելով իր ժողովուրդին ճակատագիրը : Հոն կազմած իր ընտանիքին հետ եկաւ չաներու հետ Ֆրանսա :

Մեր դժբախտ կամաւորը սակայն չկրցաւ ուրախ օր տեսնել, նախ իր կինը կորնդուց հիւանդանոցի մը անկիւնը, յետոյ իր երկու զաւակներէն մէկը : Անդորձութեան դաժան ու ծանր օրերը եւս ապրեցաւ եւ դառնութեամբ տատապեցաւ երբ իր երկու ձագուկները ստիպուած եղաւ յանձնել Ֆրանսական որբանոց մը :

Մնաց չոր գլուխ իր 19 տարեկան զաւկին հետ որ այսօր արդէն զինուորական ծառայութեան կանչուած է : Իր բոլոր յուսախաբութիւններէն վերջ փափաք մը կը կայծկլտար տակաւին իր հոգիին խորը : Իր վերջին ժառանգը տանիլ հայրենիք եւ փրկել օտարացումէ : Մեր ծերունի ընկերը արձանագրուած էր ներդաղթին, մերժեցին իր մուտքը այն երկրէն ներս, որուն համար եկած էր թափել իր արիւնը 1916ին : Եւ ահա ապրիլ 14ին փակեց աչքերը կարօտը սրտին, ցաւով լեցնելով մեր սիրտերը, մենք որ կը սիրէինք ու կը յարգէինք զինքը : Ափսոս որ մեր դժբախտ հայրենակիցը չունեցաւ իր զինակից ընկերներուն ներկայութիւնը որպէս յուղարկաւոր, իր վերջին անվերադարձ ճամբորդութեան : Մենք արցունքով ափ մը հող նետեցինք իր փոսին մէջ հանգստացնելու համար իր չարչարուած ոսկորները :

Խ· Օհանճիեան

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Վերապրելու համար մեր պատմական փառքի օրերը, չուտով կը սկսինք հրատարակել մեր Գ. էջին մէջ Ծերենցի ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻՆ, որ թէ հին եւ թէ նոր սերունդին կողմէ պիտի կարդացուի մեծ հետաքրքրութեամբ եւ յափշտակութեամբ :

Հ· Մ· Ը· Մ·Ը ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ը աւարտած ըլլալով իր ախոյեանական հրցումները, այս տարի եւս ձեռնարկած է Հ· Մ· Ը· Մ·ի եւ Հայ Մարզական միութիւններու միջեւ երթեւեկարձի Փութպոլի խաղեր, ներկայացնելու համար բոլոր հայ մարզիկները հասարակութեան եւ աւելի մեծ կապ մը հաստատելու համար իրենց միջեւ :

Նէսի հայ մարզականը, Վալաֆէ հայ մարզականը, Փարիզի , Ալֆորվիլի Հ· Մ· Ը·Մ·ի դէմ առաջին փութպոլի խաղերը հիւրերը պիտի ընդունի Մարսիլիոյ Հ· Մ· Ը· Մ·ի մարզիկներուն :

Այս կիրակի 2 Մայիս Հ· Մ· Ը· Մ·ի տեւական մարզադաշտին Atlantic St. Loupի մէջ տեղի պիտի ունենայ Նիսի հայ մարզականին եւ Հ· Մ· Ը· Մ·ի միջեւ բարեկամական առաջին հանդիպումը : Նիսի Հայ Մարզականը երկար տարիներէ ի վեր ունեցած է բեղուն գործունէութիւն մը եւ բարձրացուցած է Հայ անունը Côte d'Azurի մարզական շրջանակին մէջ եւ բոլորին համակրութեան արժանացած :

Մարսիլահայ մարզասէր հասարակութիւնը խումբերամ պիտի դիմէ Հ· Մ· Ը· Մ·ի մարզադաշտը հանդիսատեսըլլալու եւ խրախուսելումեր Նիսի Հայ Մարզականին ճարպիկ խաղարկութիւնը :

Մրցումէն վերջ ժամը 9ին սկսեալ հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի Գոմոնի եկեղեցւոյ նորկառոյց սրահը ուր Հ· Մ· Ը· Մ·ը կազմակերպած է երեկոյթ պարահանդէս մը խրատիւ Նիսի Հայ Մարզականին՝ սիրայօժար մասնակցութեամբ St. Loupի Նոր Սերունդի Նուագախումբին : Մուտքը ազատ է : — Վ. Շամլեան

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

ԹԷՆՕՐ Կ. ՍԱՐԳԶԼԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ

Թէնօր Կ. Սարգզեան, Փարիզի ռատիօ կայանի Contrôle Artistique des Emissionsի կողմանէ ստացած է հետեւեալ գնահատական տողերը, 21 Ապրիլ 1948:

Տիար Կիրակ Սարգզեան,

Ձեր 7 Ապրիլ 1948ին, Փարիզի ձայնասփիւռին առջեւ ունեցած ելոյթին առթիւ, մեր քննադատներու ընդհ· կարծիքը եղած է ՇԱՏ ԼԱՒ :

Արդարեւ, ժողովրդական երգերուն համար չունին ոչ մէկ վերապահում, եւ կ'աւելցնեն «ձայնը չատ հաճելի է եւ նուրբ, քնքոյշ, հատասար ու համաչափ թէմպր մը ունի, միջնաձայնները ծաւալուն են, եւ բարձր ձայները կոչտ չեն երթեք » :

Ծ· Խ·— Աւելցնենք որ Փարիզի մէջ հրատարակուող Populaire օրաթերթին մէջ ալ, Կ· Սադզեանի ռատիօի ելոյթին եւ երկրորդ երգահանդէսին տրուած գնահատական խօսքերով, անդրադարձած են ձեռք ձգած յաջողութեանց մասին :

❦

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ բոլոր թերթերը անխտիր մեծ գովեստով կը խօսին դաշնակահար Մարօ եւ Ջութքակահար Անահիտ Ագէմեան քոյրերու մասին ռընդնց նուագահանդէսը տեղի ունեցած է Մարտ 21ի իրիկունը, Նիւ Եորք Թաուն Հօլլի մէջ երաժշտասէր խումն բազմութեան մը ներկայութեան :

Թէ դասական, թէ արդի, կտորներու մէջ միանշաքար ի յայտ բերած են դաշնակի եւ Ջութքակի հմուտ պաշար, խորաթափանց հասկացողութիւն, նուրբ այլ բանիմաց ճաշակ : Երկուքն ալ տիրացած են երաժշտական իրենց գործիքներուն, որոնց առեղները եւ թելերը կը հնազանդին դաշնակահարի մատներուն եւ Ջութքակահարի աղեղին : Մարօն ոչ միայն ճարտար արհեստագէտ է, այլեւս զգայնիկ հոգիով օժտուած արուեստագէտ է, իսկ Անահիտ մատնահատումն իսկ իմաստ մը, խորհուրդ մը, նշանակութիւն մը կ'աւելցնէ նուագած կտորին վրայ : Անոնք խորապէս ուսումնասիրած են իրենց նուագած կտորները ու թափանցած անոնց ներքին արժէքին :

ՊԵՐԼԻՆի Ընկերվարական թերթի մը համաձայն , սովետ զինուորները Գերմանացի մըն ալ առեւանգած են : Առեւանգուելու վախը իբր թէ այնքան մեծ է Պերլինի մէջ որ թերթերը իրենց ընթերցողներուն ցոյց կուտան թէ ինչ եղանակով կրնան առեւանգուելէ զերծ մնալ :

Պերլինի ոստիկան զօրաց հրամանատարը՝ որ սովետ զօտիէն ամերիկեան զօտի փախած էր քանի մը օր առաջ, զերման համայնավարները պատասխանատու կը նկատէ եղած առեւանգումներուն համար· իրենց քարոզչութիւնը ձախողած ըլլալով, հիմա կ'ուզեն սարսափ սփռել— ըսած է :

ՄԱՑԻՍ ՄԻԿի աշխատաւորական տօնին առ-թիւ «Ձառաջ»ը լոյս չի տեսներ վաղը կիրակի:

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

Երէկուան նախարարաց խորհուրդը որոշեց ընդել թարմ մէնեռուն վրայ դրուած 4 թր. հարկի յաւելուածական տօնդրը, որով մոխ քիլոն պիտի կրնայ 18 ֆրանք աւելի ածան ծախուիլ: Պարենառատման փոխ-նախարարը յայտարարած է թէ ուրիշ կարգադրութիւններ եւս պիտի ըլլան, որոնց շնորհիւ գինները աստիճանաբար պիտի զեղչուին, քիլոյին 40—50 ֆրանք համեմատութեամբ: Փոխ - նախարարը ապահովցուցած է նաեւ թէ մսավաճառները միշտ բաց պիտի մնան. սխալ է անոնց առեւնի մը համար փակուելու մասին չրջած զրոյցը:

Խորհուրդը որոշեց նաեւ ապառողներու տրամադրութեան տակ դնել 18.000 թոն մաքսառունի եւ նման իմորեղէններ, որոնք պիտի բաշխուին մօտերս:

ՀԱՑԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ «Ռինոտվա» օդանաւաքարշը ե-րեքշաբթի իրիկուն Թուրքիոյ յանձնեց յիսունի չափ օդանաւեր:

ԹՈՒՐՔ բանակի ընդհանուր քննիչութեան ան-դամներէն զօր. Ֆախրի Ալթէչալփ, ինը Թուրք սպաներով հասաւ Ամերիկա, ուր 25 օր պիտի մնայ եւ պիտի այցելէ զինուորական զանազան գործարանները:

ԱՄԵՐԻԿԱՑի երեսփ. ժողովի համայնավար գործունէութեան յանձնաժողովը միաձայնու-թեամբ քուէարկեց օրինագիծ մը, որով կարելի պիտի ըլլայ պատժական դատարանին յանձնել համայնավար կուսակցութեան պետերը, եւ հրատարակել այս կուսակցութեան եւ անոր պատկանող կազմակերպութեանց անդամներուն անունները: Այս օրինագծին համաձայն, համայնավար պետերը պիտի կրնան իբրեւ դաւադիր ամբաստանուիլ եւ առաւելագոյն 10 տարուան բանտարկութեան եւ 10000 տոլար տուգանքի դատապարտուիլ: Համայնավար կուսակցութիւնը պարտաւոր պիտի ըլլայ Ազգային նախարարութեան մօտ արձանագրուելու եւ իր անդամներուն ցուցակը ներկայացնելու 30 օրուան ընթացքին, հակառակ պարագային, պատասխանատուները պիտի դատապարտուին մինչեւ հինգ տարի բանտարկութեան եւ 5000 տոլար տուգանքի:

ՄԱՑԻՍ 1էն սկսեալ, արտասահման զրկուելիք նամակներու գիները պիտի աւելցուին: Նոր գիներն են. Նամակներու համար, 18 ֆրանք մինչեւ 20 կրամ, 20 կրամէ վեր, իւրաքանչիւր քան կրամի համար յաւելուածական 12 ֆրանք: Թղթատարական քարթերու համար 12 ֆրանք: Գործի թուղթերու համար 20 ֆր. իւրաքանչիւր 250 կրամի համար: Տպագրուած թուղթերու համար (րապիր, շրջաբերական եւն.) իւրաքանչիւր 50 կրամը չորս ֆրանք: Նմոյշներու համար 8 ֆր. մինչեւ 100 կրամ, 100կրամէն վեր, իւրաքանչիւր 50 կրամի համար յաւելուածական 4 ֆր.: Փոքրիկ ծրարներու համար 40 ֆրանք մինչեւ 250 կրամ, անկէ վեր յաւելուածական 8 ֆր. իւրաքանչիւր 50 կրամի համար: Ապահովագրեալ նամակներուն գինն ալ պիտի ըլլայ 25 ֆրանք: Քարտատոմսի եւ Լիւքսէմպուրկի համար գիները աւելի ածան են:

ՄԱՑԻՍ 1ի տօնին առթիւ փակ պիտի ըլլան սինէմաները (ցերեկ եւ գիշեր), թատրոնները ցերեկը միայն, բացի Օփերայէ, Օփէռա Քոմիքէ եւ Քոմէտի Ֆրանսէզէ, որոնք պիտի փակուին թէ ցերեկը եւ թէ գիշերը), խանութները (բացի նպարաճառներէն), պետական պաշտօնատուները, ճաշարաններն ու սրճարանները (սկզբունքով): Օրաթերթերն ալ պիտի չհրատարակուին:

ՖՐԱՆՍԱՑի երկաթուղիներու ամառնային ժամանակացոյցը գործադրութեան պիտի սկսի Մայիս 9էն սկսեալ:

ԿԷՍ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ առաքելութիւն մը Մոսկուա զրկելու մասին տարածուած լուրը մեծ ապշութիւն պատճառած է Ուշինկթընի քաղաքական եւ դիւանագիտական շրջանակներու մէջ, որոնք ապարդիւն կը նկատեն Միացեալ Նահանգներու եւ Խորհրդ. Միութեան միջեւ մերձեցում առաջ բերելու որեւէ փորձ: Մինչեւ որ Մոսկուա չօշափելի ապացոյցներ չտայ, Ամերիկա չի կրնար հաւատալ Խորհրդ. Միութեան անկեղծութեան, կ'ըսեն այս շրջանակներուն մէջ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Dumont - 17e
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ ՄԱՑԻՍ 2ԻՆ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէի եւ նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի :

2 Մայիս, կիրակի առաւօտ ժամը 9ին

Roxy սինէմային մէջ (Rue Tapis-Vert)

Նախագահութեամբ ընկ. Խ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆի
(Նոր Սերունդի Շրջ. Վարչութեան անդամ)

Պիտի խօսին ընկերներ՝
Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը ազատ է:

★

ԻՍԻի մէջ կը տօնուի նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին եւ հովանաւորութեամբ Զաւարեան Կոմիտէի Մայիս 2ին, ժամը 3ին Քրիմեան սրահին մէջ:

Մասնակցութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի :
կը նախագահէ ընկեր Հ. ՀԱՆՏԱԼԵԱՆ
կը խօսի՝ ընկ. ՀՐԱՆՏ ՔԷՕՍԷԵԱՆ
Մուտքը ազատ է:

Վասպուրականի Յաղթական Հերոսամարտին

33ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Մարսէյլի մէջ, 2 Մայիս, կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալ Մազընոյի մէջ:
Մասնակցութեամբ քաղաքական, ազգային, բարեգործական եւ հայրենակցական միութիւններու
Կը նախագահէ Միութեան առենապետ՝
Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՊԱՆԴԻԿԵԱՆ
Կը բանախօսեն՝ Պ. ՂԵՒՈՆԴ ՄԵԼՈՑԵԱՆ (Փարիզէն), Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ՝ Հայկական Դատի Ցանձնախումբին կողմէ:
կենդանի պատկերներ՝ ՇԱՆԹ Թատերախումբէն
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁՈՒՅ ԲԱԺԻՆ. — *Կը մասնակցի Սէնթ Ալնի Երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի եւ ջութակահար ՋԻՕՐՔԻՃԵԱՆի:*
Ընտիր Օրքեստր, պարեր ժամը 8էն մինչեւ կէս գիշեր — Ճոխ պիւֆէ՝ մատչելի գիներով — Ծախսերու մասնակցութիւն՝ 75 ֆրանք:

ԿԻԼԻԿԻՈՑ կաթողիկոսին յորելինական յանձնաժողովի Բ. Նիստը տեղի կ'ունենայ Մայիս 4ին երեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հայ Ազգ. Տան մէջ, 32 բիս տը Թրէվիզ: Հրաւիրուած են մամուլի, առեւտրական եւ Ազգ. մարմիններու ներկայացուցիչները :

ՎՐԻՊԱԿ.— 27 Ապրիլի «Ձառաջ»ի Ա. Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան կազմակերպութեան վերջին մասին մէջ կարդալ Տօքթ. Տիկիրեան փոխանակ Տիկիրեանի որ բարեխղճօրէն աշխատած է Ահարոնեանի հիւանդութեան ամբողջ տեւողութեան :

Կ'ՈՒԶԵՆ ԳՆԵԼ

Ալեք. երէցեանի երեք հատոր Կովկասի Հայք եւ Հայոց Կաթողիկոսութիւնը գիրքը: Դրել՝ ՑԱՌԱՋի:

ՍՏԱՑՈՒԱԾ է Ռուբէնի «ՄԻՋ-ՑԱՄԱՔԱՑԻՆ ՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՑ մեծարժէք գիրքէն սակաւաթիւ օրինակներ: Դիմել Ե. Ցարութիւնեանի, 13 Rue d'Orsel Paris (18):

Restaurant IRAN
9 rue Serpente, Paris (6) Métro St.Michel et Odeon
Տնօրինութեամբ ամէնուս ծանօթ եւ սիրելի
ԴԱՐԹԱԼՑԻ ԿԱՐՊԻՍԻ
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ ճոխ կերակուրներ, օղի եւ խնամով պատրաստուած զանազան աղանդերներ՝ ՄԱՏԶԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ:
Ներկայանալի սրահ հարմարիքներու եւ մկրտութեան: Ամէն երեկոյ ժամը 7էն սկսեալ Արեւելեան եւ հայկական երգ եւ նուագ :
ՏԻԿԻՆ ՍՈՆԻԱ ԴԱՐԱԳԱՇԷ
Մասնակցութեամբ ծանօթ նուագածուներու, Պ. Հ. ԴԱՐԱԳԱՇ (քանուն) եւ Պ. Հ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ (ուտ) : Ուրբաթ օրերը գաց է

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱԼԱՆՍի Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի ընկերները յառաջիկայ կիրակի Մայիս 2ին, առաւօտեան ժամը 9ին, սովորական տեղը: Ներկայանալ անդամատետրերով: Կարեւոր օրակարգ :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶի ԺԿ. Պատգամ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Մայիս 20, 21, 22, 23ին փարիզի մէջ:

ՍԻՆ-ՇԱՄՈՆ. — Հ. Ց. Դ « Վարուժան » Կոմիտէի ընկ. ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ կիրակի 2 Մայիս, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 6, Rue de la Brosse :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը զաւակոսական ժողովներու կը հրաւիրէ իր հետեւեալ խումբերը իրենց սովորական հաւաքատեղիներուն մէջ : Դասախօսն է ընկ. Աչոտ Խսահակեան :
Կարտանի Վարդանեան խումբը 2 Մայիսին :
Լէ Միլ Համազասպ խումբը 2 Մայիսին :
Լա Սիոթայի Հրայր խումբը 9 Մայիսին :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶի Լիոնի մասնաճիւղի ժողովը կիրակի, 2 Մայիս, 78, Rue Rabelais, Հայ Կաթոլիկէ դպրոցին սրահը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կարեւոր օրակարգ :

ՓՈՒՐիզի Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չորեքշաբթի Մայիս 5ին, ժամը 4ին Société Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ՊԱՐՈՆ ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, Հանգանակուած դրամը պիտի նուիրուի Սուրիոյ Այնճարի «Ձառաջ» դպրոցին.— Պ. Զըրըխեան Հազար Ֆրանք, Հայրենակից մը Հազար, Կ. Յակոբեան 2000 Ֆրանք, Տ. Պաքալեան 500, Թորդոմ Նալպանտեան 1000, Տէր եւ Տիկին Ա. Չարուտեան Հազար, Ս. Հալվաճեան 500, Տ Գահվէճեան 500, Ց. Մխիթէվէնան 1500, Ճ. Խարբչահ Հազար, Պ. Պաղալեան Հազար, դումար 11.000 Ֆրանք :

Կ' ՈՒԶՈՒՒՆ
Boitier (կնոջ կօշիկ) քով աշխատելու համար լաւ գործաւորներ — affichage և finissage: Trépointe եւ semellage կարը եւ Tige կարելն ալ պէտք է գիտնան:
Դիմել AKAP, 34, rue Taitbout, Paris 9e.

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ ՄՐՑՈՒՄ

Ֆութպոլի բարեկամական մեծ մրցում տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի 2 Մայիս Հ.Մ.Ը.Մ.Ի սեփական մարզադաշտին Stade Atlantic Av. Florian St. Loupի մէջ,

Նիսի Հայ Մարզականին եւ Մարսէյլի Հ.Մ.Ը.Մ.Ի միջեւ: *Մրցումէն վերջ երեկոյեան ժամը 9ին սկսեալ Պօմօնի նորակառոյց եկեղեցւոյ սրահին մէջ երեկոյթ պարահանդէս ի պատիւ*
Նիսի Հայ Մարզականին
օրերս մասնակցութեամբ St. Loupի Նոր Սերունդի նուագախումբին:
Պարահանդէսի մուտքը ազատ է:

ԱՒ ՄԵՆԻԱՑԻ ՀԱՄԵՐԳԸ

Արմենիա մրզչախումբի համերգը տեղի կ'ունենայ Համբարձման հինգշաբթին, 6 Մայիս, Մարսէյլ, բիւ տ'Ալժէի թատրոնին մէջ, ժամը 4ին, մոր ու ճոխ յայտագրով, ղեկավար՝ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ: Տոմսերը թուազրուած են, կը խնդրուի հանդիսականներէն յարգել իրենց թիւերը եւ ուրիշ տեղ չզրաւել:

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ
Կը չինեմ կարի մեքենայի առանձին գործիքներ: Կը նորոգեմ մեքենաներ ամբողջութեամբ :
Մասնագէտ եմ նաեւ կոճակի գործիքներու :
Դիմել՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ԹՈՒՀՏԱՐԵԱՆի
76 rue d'Orgemont, Epinay s/Seine:
Հեռաձայն Epinay 215: *Փարիզի համար* Pro. 42-20

«Ձահէ» օղին 40°
Ամէնէն անարատը եւ ամէնուն փնտռածը
Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր ցանկարարութիւնները
Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆի Վ ՆԱՐԳՈՒԻԶԻՆ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աֆգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 4 MAI 1948 Երեքշաբթի 4 ՄԱՅԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5332—Նոր շրջան թիւ 941 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵԾ ԳԷՄՔ ՄԸ Կ'ԱՆՀԵՏԱՆԱ Ց

ՄՄԲ.— Մեր բարեկամ՝ կրթական նախարար Edouard Depreuxի համագործակցութեամբ լոյս տեսնող, Փարիզեան շրջանի ընկերվարական պաշտօնաթերթը Avenir հետեւեալ տողերը կը նուիրէ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի յուղարկաւորութեան առթիւ «ՄԵԾ ԴԷՄՔ ՄԸ Կ'ԱՆՀԵՏԱՆԱՑ» ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (1866 — 1948) խորագրին տակ :

Ազգային յուղարկաւորութիւնը դոր կազմա - կերպած էին Ֆրանսահայերը իրենց մեծ զրագէտ եւ պետական անձնաւորութեան՝ ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱ - ՐՈՆԵԱՆի համար, տեղի ունեցաւ շաբաթ 24 ապ - րիլ ժամը 14.15ին Ժան Կուժոնի հայկական մեկ - զեցին : Ծաւան եւ երկիւղած բազմութիւնը կը դի - մէր դէպի եկեղեցի՝ ուր կը հանգչէր մարմինը՝ որ Մարսէյլէն նախորդ իրիկունը բերած էին : Կրօնական արարողութիւններէն վերջ՝ ան - թաղուեցաւ Փէռ Լաշէզի դերեզմանատունը ազդուած բազմութեան մը ներկայութեան :

Ահարոնեան հայ մեծ բանաստեղծ մը եւ գրա - դէտ մըն էր, որուն գործերը մեծ ազդեցութիւն ունեցան իր ժամանակակիցներուն վրայ, մանա - ւանդ ազատութեան գաղափարներով ոգեորուած երիտասարդութեան մը : Իր գործերուն մեծ մասը թարգմանուած են Ֆրանսերէնի, անգլիերէնի, ռուսերէնի եւ պուլկարերէնի :

Կանուխէն անդամ էր Հայ Յեղափոխական ըն - կերվարական դաշնակցութեան, եւ կապուեցաւ Ֆրանսայի ընկերվարական պետերուն ինչպէս Ժօռէսի, Ֆրանսիզ ոը Փրէսանսէի, Մարսէլ Սան - պայի եւ շատ մը ուրիշներու, պաշտպանելու հա - մար նահատակ Հայաստանի արդար դատը :

1914—1818ի պատերազմին, Ահարոնեան ան - դամ էր Թիֆլիզի մէջ Ազգային Խորհուրդին, որ հայկական ընդդիմադրութիւնը կազմակերպեց : Հայաստանի անկախութիւնը հռչակուելէ ետք՝ ան ալ վերադարձաւ Հայաստան, ուր 1918 Մարտի 28ին «Դաշնակցութիւն» կուսակցութեան պաշտ - պանութեան տակ :

Ահարոնեան Փարիզ ղրկուեցաւ իբրեւ հայ - կական Հանրապետութեան նախագահ Փարիզի խաղաղութեան համաժողովին, եւայս հանգաման - քով ստորագրեց 1920 Օգոստոս 10ին Սեւրի դաշ - նագիրը, որ Թուրքիոյ հետ թշնամութեանց վերջ կը դնէր եւ Հայաստանի անկախութիւնը կը նուի - րագործէր :

Բոլոր Հայերը անխտիր կ'ողբան այս մեծ հայրենասէրին մահը :

Էտ փէ էֆի ցոյցերը կատարուեցան Սէն Քլուի պարտէզին մէջ, ահագին բազմութեան մը մասնակցութեամբ : Տեղի ունեցան խրախճանու - թիւններ, երգ, պար, եւն. : Խանդավառութիւնը իր գերագոյն աստիճանին հասաւ, երբ զօր. Տը Կոլ ներեւցաւ ժամը չորսին : Հարիւրապետ կի եւ քանի մը ուրիշ մարդիկ Տը Կոլը, իրենց ուսերուն վրայ առած, առաջնորդեցին բեմը, ուրկէ Զօրա - վարը ճառ մը խօսեցաւ, վառաբանելով Աչխատու - թիւնը, որուն չնորհիւ միայն Ֆրանսա կրնայ իր վերելքին դիմել ըսաւ :

ՄԱՑԻՍ 7ին, Լա Հէյի մէջ պիտի բացուի մի - ջազգային համաժողով մը, խորհրդակցելու հա - մար եւրոպական միութիւն մը հիմնելու մասին : Այս համաժողովին՝ որուն պիտի մասնակցին ա - րեւմտեան Եւրոպայի բոլոր պետութիւնները Գեր - մանիան ալ մէջը ըլլալով, ներկայ պիտի ըլլան 800 պատուիրակներ, որոնց մասնըլլեցը նախկին վարչապետներ կամ նախարարներ են, եւ քանիը այժմ դեռ պաշտօնի վրայ գտնուող նախարար - ներ : Պիտի քննուի քաղաքական ընդարձակ ծրա - գիր մը, ինչպէս նաեւ զանազան երկիրներու կող - դիր մը, որպէսզի թելադրութիւնները տնտեսական եւ մէկ ըլլալիք թելադրութիւններ եւրոպական միութիւն մը հիմնելու համար Եւրո - պայի մէջ :

ՊԵՐԼԻՆի սովետ իշխանութիւնները բողոք - ցին Պրէմի ամերիկեան իշխանութենէն դէմ, որ - վհետ դնդապետ Թոտոիէվի անհետացման հա - մար : Գնդապետը Պրէմի նաւահանգստի տնօրէնն էր ամերիկայի Քլէմի կողմէ թէյի հրաւիրուած օրէն ի վեր մէկտեղ չէ :Այս դիմումը անհեթեանք թողուած ըլլալով, Սովետները երկրորդ բողոք - պիր մը ուղղած են Ամերիկացիներուն, պահանջե - լով որ ռուս սպան իսկոյն ազատ արձակուի եւ յանցաւորները պատժուին :

«ԱՐՄԵՆԻԱ»

Գեղեցիկ անուն, յարմար եւ տեղին է այս անունը երգչախմբութեան մը համար : Մանաւանդ միջազգային քաղաքի մը, Մարսիլիոյ մէջ :

Վարդան Սարգսեան, իբրեւ կնքահայր, յար - մար է տեսեր այս գեղեցիկ պիտակը : Կրնար «Կոմիտաս»ով որակել զայն, բայց «Արմենիա»ն աւելի բացատրական է օտարներու համար եւ կո - միտաս վարդապետ, եթէ ողջ ըլլար համամիտ պիտի գտնուեր «Արմենիա» = Հայաստան մակ - դիրին, ինչ որ ամէն փառքէ վեր կը բռնէր Հա - յաստանը :

Յառաջիկայ Համբարձման տօնին օրը, Մար - սէյլը պիտի վայելէ «Արմենիա» երգչախումբին երաժշտական ճոխ յայտագրին պարունակութիւ - նը :

Հայաստանը՝ Մարսէյլի Rue d'Algerի թատրո - նը փոխադրուած պիտի ըլլայ այնօրը եւ Մարսիլիա - հայը հոգեկան լուսացում մը պիտի վայելէ քանի մը ժամ մոռնալով իր գաղթականի հանգամանքը :

Այս անգամ, բացառիկ է այս հանդիսադրու - թիւնը : Հոն իրարու պիտի ազուցուին հայ եւ օ - տար երգերը :

Գրեթէ նորութիւն մը եւ լաւ մտածուած նորու - թիւն :

Մեր նորերը, պիտի կրնան բաղդատութեան դնել հայ ժողովրդական երգերը՝ օտար դասա - կաններու հետ : Վերտի, Կունօ, Հայտըն, Պեր - լիոզ, Շուպեր :

Ասիկա պիտի ըլլայ միեւնոյն ատեն, տեսակ մը երգամրցում :

Հայ երգն ալ իր տեղը պիտի գրաւէ երգերու արիստոկրատին մէջ՝ մերթի միջոցին, բացառիկ չհաւասար տեղ :

Զենք մոռցած, Փարիզցիները, քանի մը տա - րի առաջ, լուսահոգի — ողբացեալ Գուրգէն Ա - լէմշահի աջակցութեամբ, Սարգիսեանի կազմա - կերպած երգի փառատօնը, որոնց հաղը մեր բե - մը մնաց : Այնքան նման էր Մեծն Կոմիտասի Պոլսոյ համերգներուն :

Մարսիլիացիները բախտաւոր են, Կոմիտասի ոգիով տնած Վարդանը իրենց մէջ ունենալով, ո - րուն համար չնորհակալ ըլլալու են Յ. Մալաքեա - նին, որ կրցաւ Սարգսեանը՝ Պելճիքայէն Մար - սէյլ բերելու գործը գլուխ հանել : ....

Պիտի փափաքէի Համբարձման տօնը անցընել Մարսիլիոյ մէջ՝ թարմացնելու համար սիրտս ու հոգիս Կոմիտասի սրբազան յիշատակներով :

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

Նոր թատերախաղ մը, «Կոմիտաս»

ՀԱԼԷՊԷՆ կը գրեն մեզի.— Ապրիլ 18ին դե - բասան Մ. Մարութեան սինէմա Օրիանթալի մէջ նկարկայացուց իր նոր թատերախաղը, «Կոմիտաս» : Ընդարձակ սրահը ծայրէ ծայր լեցուած էր (1000 — 1200 հոգի) : Թատերախաղը կը ներկայացնէ վարդապետին կեանքը, մանկութենէն (Քէօթահ - իա) մինչեւ էջմիածին եւ եղերական վախճանը Հիմարանոցին մէջ : Խաղարկութիւնը յաջող էր, բայց տեսարանները քիչ մը ձգձգուած ըլլալով, տեւեց չորս ժամ : Գլխաւոր դերակատարը հեղի - նակը ինքն էր :

ՓԷԹԷՆի ազատ արձակման աշխատելու համար կազմուած քոմիտէն կը բողոքէ իր գործունէու - թիւնը արգիլող ոստիկանական որոշման դէմ, ո - րով իբր թէ բռնաբարուած կըլլայ Սահմանա - դրութեան տրամադրած ազատութեան սկզբուն - քը : Քոմիթէն կ'աւելցնէ թէ իր առած նախաձեռ - նութիւնը քաղաքական որեւէ քնոյթ չունի, եւ արտայայտութիւնն է պարզապէս Ֆրանսական ժողովուրդի մէկ մեծ մասին խորունկ զգացում - ներուն՝ ՓԷԹԷՆի նկատմամբ :

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

ՀԱԿԱՄԱԿԱՆ ԵՒ ՇՓՈԹ ԼՈՒՐԵՐ

Մամուլի զանազան գործակալութիւնները հա - ղորդած էին թէ բուրիական եւ լիբանանահան դի - պուածներ Պաղեստին մտած էին : Անգլիոյ պատե - րազմական նախարարութիւնը պաշտօնապէս կը յայտարարէ որ այս լուրերը հաստատուած չեն , եւ թէ՝ Արաբ պետութիւններուն պատկանողներէ - բանակ անցած է սահմանէն :

Լիբանանի արտաքին նախարար Ահմէտ Ֆը - րանկի եւս հերքած է այս լուրը : Նմանօրինակ հերքում մըն ալ տուած է Եգիպտոսի պատերազ - մական նախարարը, եգիպտական բանակին մա - սին :

★ Ապտուլլահ Թագաւոր 27 Ապրիլին օրակարգ մը հրատարակած էր որ մինչեւ հիմա գաղտնի կը պահուէր : Այս օրակարգը՝ որ հրապարակուեցաւ նոր, հետեւեալ կերպով կը վերջանայ. « Զեզմէ կը պահանջենք որ պատրաստ գտնուիք ազատագրու - թեան գործին համար, եւ արժանի ըլլաք մեր նախահայրերուն, որոնք պահպանեցին մեր ազ - գային արժանապատուութիւնն ու իսլամական վե - հութիւնը : »

★ Հինգ արաբ պետութեանց պատերազմա - կան խորհուրդը կը շարունակէ իր ուսումնասի - րութիւնները՝ պատերազմական միահամուռ դար - ձողութեանց մասին, Պաղեստինի մէջ : Պաշտօնա - կան դիտորդ մը համեմատ, Ապտուլլահ Թագա - ւոր հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է այս ժողովին եւ առաջին նիստին մէջ. «Մօտ է ժամա - նակը, երբ Արաբները տէր պիտի գտնուին Պա - ղեստինի : Առեներին, արաբ զանազան երկիներու մէջ տեսակէտի տարբերութիւններ կային եւ կա - մաւորութիւն կը տիրէր անոնց մէջ, բայց պա - ղեստինեան խնդիրը այս բոլորին վերջ դրած է հիմա » :

★ Երուսաղէմէն եկած լուրի մը նայելով Հականա անմիջապէս դէնքի տակ կանչած է 25էն 45 տարեկան բոլոր Հրեաները :

★ Երուսաղէմի մէջ հրատարակուած պաշտօ - նական դիտոյց մը կ'ըսէ թէ՝ 30 Ապրիլի դիշերը Իրկումի 70էն աւելի անզամներ ապահնուած են անգլիական բանակի կողմէ, Եաֆայի շրջանին մէջ : Միւս կողմէ [illegible] Հականայի [illegible]

★ Արաբական Լիկայի ընդ[illegible] Ազգամի փաշա, որ այս պահուս Ամման կը գըտ - նուի, «Եունայթըտ Փրէս»ի թղթակցին յայտնա - րած է. «Շատ անգամներ ըսած եմ արդէն որ ա - ռաջին յաջողութիւնները պիտի պատկանին Հըր - ահաներուն, որոնք զինուած են, եւ կատարելագէս պատրաստ՝ պատերազմի : Արաբները մէկ հատ դինագործարան անգամ չունին... Բայց, տրամ - ուժերը հիմա միակ հրամանատարութեան մը տակ կը գտնուին : Կռիւները պիտի տեւեն թերեւս վեց ամիս, թերեւս տարի մը, անկարելի է որ Հրեաները դիմանան Արաբներու միահամուռ յար - ձակմանց առջեւ » :

Հինգեր կր կազմակերպուին գինուորապէս

Լոնտոնէն կը հեռագրեն .—

« Հինգերու պատերազմական նախարարները գինուորակոչ մնայուն քոմիտէ մը կազմեցին, ո - րուն պաշտօնը պիտի ըլլայ Արեւմտ. Եւրոպայի պետութեանց պաշտպանութեան համար միակ ծրագիր մը պատրաստել : Հակառակ խորհրդակ - ցութեանց գաղտնի պահուելուն, յայտնի եղած է որ Հինգերը իրենց պէտք ունեցած գինուորական պիտոյքներուն մէկ ճշդրիտ ցուցակը կազմած են : Արեւմտեան Եւրոպայի հինգ պետութիւնները պիտի կրնան կռուելու պատրաստ վիճակի մէջ դնել բանակ մը, որ թիւի տեսակէտով — մօտ եր - կու միլիոն գինուոր — ամէնէն զօրաւորը պիտի ըլլայ Խորհրդ. Միութեան եւ իր արբանեակնե - րու գինուորական միացեալ բանակէն ետքը : Նաւային ուժերուն դալով, Հինգերու տորմիղը, Միաց. Նահանգներու տորմիղէն ետքը, ամէնէն զօրաւորը պիտի ըլլայ : Միաց. Նահանգները պի - տի հայթայթեն պատերազմական այնքան նիւթեր որ կարելի պիտի ըլլայ պաշտպանողական առաջին կորիզ մը կազմել, 30 զօրաբաժինէ բաղկացած , 16ը Ֆրանսական, 8ը անգլիական, եւ մնացածն ալ հոլանտական, պելճիական եւ լիւքսէմպուրկեան :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ Էջ)

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑի Գերագոյն Խորհրդարանը 1 ձայնի դէմ 157 ձայնով վաւերացուց Սովետներու հետ կնքուած բարեկամական եւ փոխադարձ օգնութեան այն դաշինքը՝ որ Ապրիլ 6ին ստորագրուած էր Մոսկուայի մէջ : Երեսունեմեակ երեսփոխան ձե - ռնպահ մնացած են :

ՀԵՐՈՍ ՊԱՏԱՆԻՆ

(ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 33ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակման 1908ի գարնան, Մանչեսթրի եղբօր մէկ նամակին մէջ երկտող մը կար որ զղայացունց լուր մը կու տար մեր հայրենիքէն: Վանի անգլիական հիւպատոսի մէկ հեռագիրն էր երեւցած անգլիական տասի մէկ հեռագիրն էր երեւցած անգլիական թերթերու մէջ, մօտաւորապէս հետեւեալ խմաստով, «Տաճատ Թէրլէմէզեան անունով պատանի մը սպաննեց դաւաճան Դաւօն, որուն հետեւանքով Թուրքերը սպաննեցին քաղաքի բնակիչներէն աւելի քան հարիւր անմեղ Հայեր»:

Նորէն կոտորած, Վասպուրականի պատմութեան մէջ «Դաւոյի դէպք»ի կոտորածը: Տաճատ Թեան մէջ «Դաւոյի դէպք»ի կոտորածը: Տաճատ տէրօրիստ ...: Մեսրոպ աղա Թէրլէմէզեանի, իմ Մուպատեան խանի սենեակին դրացիին, միակ զաւակը, հօրը յոյսը, մխիթարութիւնը, արեւը եւ ապաւէնը: Ինչպէս յայտնել անոր այս սոսկալի լուրը: Արդեօք ո՞ղջ է, մեռա՞ծ է, ինչպէս է, որ անունը կը յիշուի հեռագրին մէջ: Դեռ 12—15 օր մէջտեղ ունէինք, մինչեւ որ Վանէն հասնէր Թղթատարը եւ յայտի ըլլար տխուր եղելութիւնը մանրամասնութիւններով: Պէտք էր սակայն հետզհետէ պատրաստել դժբախտ հայրը:

Տխուր լուրը յայտնեցի ծանօթ եւ վստահելի քանի մը հայրենակիցներու:

Համիտեան ճնշիչ օրերը էին, մանաւանդ երիտասարդ Վանեցիներուս համար վտանգաւոր էր ապրիլ խաներէն դուրս կամ Վոսփորի օդասուն դիւղերը: Իրիկուններըը կը հաւաքուէինք Մուրատեան խանի տափարակ տանիքը՝ ուրկէ կը դիտէինք Պոլիսը, հեռուն Վոսփորի դիւղերը: Դիմացը՝ Սկիւտար, Զամլճան: Ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէր Պէչիկթաշի քարձունքը, ուր հարիւրաւոր լոյսերու մէջ երեք զօրաւոր լոյսեր աչքի կը զարնէին: Համիտի ոզբն էր ...

Օր մը երբ Նորէն տանիք հաւաքուած էինք, Տաճատին հայրն ալ մեր մէջն էր: Լուռ էր ան ամէն օրուան պէս: Երեսը դէպի Ելիզեի Քէօշկը իր « սրտով » անկիւնը ուղղեց «Համօ տալըն պուտաղը քըլըսըն» եւ մի քա թուրքերէն, հակառակ Հայերէն խօսելու մէջ, Համիտը, [illegible] կը յօժարէ՞ իր այս ծանր գոհողութեան»:Բոպէ մը լռեց եւ հառաչ, անվարան, «Այո, կը յօժարիմ, կը գոհեմ միակ զաւակս, դէթ Հայ ազգը կ'ազատէր այդ հրէշէն»: «Կեցցես, Մեսրոպ աղա», քսի եւ ամուր մը ձեռքը սեղմեցի: Հերոս զաւկի հերոս հայր:

Ներկայ հայ ենակիցները կատեցին իմ ակնարկութեան իմաստը:

Հասա վերջապէս Վանի նամակները տխուր լուրերովը: Հրէշ դաւաճանի մատնութեան հետեւանքով տասապալից կեանք ապրող Վանի լուրը: Դաւաճան Դաւօն սատկած էր, տէրօրիստ Տաճատ ողջ էր: Ալ մնացեալի մասին չէինք խորհեր: Հարիւր նահատակ եւ անմեղ զոհեր տուած էինք, չատեր ծանօթ քաղաքացիներ: Բայց չարեաց պատուհասը պատժուած էր :

Անցան տխուր չաբաթներ: Կառավարութիւնը սոսկալի միջոցներով կը դործէր Վանի մէջ եւ օր մըն ալ իմացանք որ յայտնած էր գտնել Տաճատին թաղատեղը [illegible] եւ չատ մը ծանօթ Տաճատին փախստական ընկերները եւ բանտը տասնեակներ զանոնք: Սեւ սուդի օրեր էին մեզի Վանեցիներուս համար: Եւ 1908, Յուլիս 24ի Օսմ. Սահմանադրութիւնը մեզի մասնաւորապէս տասապող Վանեցիներուս՝ Աստուածային հրաչք մըն էր կարծես:

Ազատութիւն էր, ուրախութեան օրեր կ'ապրէինք, պոլիս գինովցած էր: Քաղաքային բան տարկեալ երու ազատութիւն, ըսել է բոլոր հայ բանտարկեալներուն: Մեսրոպ աղան ուրախութեան արցունքները աչքերուն կը սպասէր Վանէն իր Տաճատ ազատութիւնը առնող լուրին: Հասա հեռագիր մը որ կը յայտնէր թէ, «Բոլոր քաղաքային յանցաւորները ազատուեցան, բացի Տաճատէն որ դեռ բանտը կը մնայ»:

Ազատ եւ անվախ օրեր կ'ապրէինք, կը բողոքէինք, կը պահանջէինք: Հեռագիրը ձեռքերնիս, Մեսրոպ աղայի հետ դիմեցինք «Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն » նորահաստատ կեդրոնատեղին: «Շէֆիը»ը բացակայ էին: Այս Սոֆիայի դիմացի կողմը հսկայ միթինկի մը մէջնորաշէն տասդաստարի մը առկէ «Ազատութիւն, եղբայրութիւն, հաւասարութիւն» քրիստոնէական քարոզները կը տասդամէին: Մտանք տասդաստարէ եւ վանեն կը տասդամէին: Մտանք տասդաստարէ եւ վանեն [illegible] իր [illegible] մէկուն՝ [illegible] իր ընկերներուն հետ խորհրդակցելով յայտնեց թէ քիչ վերջ իրենք իսկ կոմ Վանի կուսակալին հետ հեռագրով կը խօսին եւ բացատրութիւն կը պահանջեն: Յաջորդ օրը մեզի յայտնեցին թէ Վանի կուսակալը Տաճատը ապահովութեան համար բանտ պահած է, որովհետեւ կը վախնայ որ Վանի Թուրքերը կը յարձակին եւ կը սպաննեն երբ ազատ դուրս ելլէ ...» :

« Երանելի՛ երկիր ուր մարդու կեանքի ապահովութեան միակ տեղը բանտն է».. խորհրդածելով Տաճատի հօրը հետ, խնդրեցինք որ Տաճատ բանտէն հանեն եւ օսմանիական հսկողութեամբ Պոլիս ղրկեն: Մեր խնդիրքը հեռագրով Վանի կուսակալին հրամայեցին: Վերջապէս փութացանք որ Տաճատ Վանէն դէպի կարին ճամբու դըրուած է:

Մենք ալ մեր կարգին հեռագրեցինք կարին եւ Տրապիզոն հաստատուած մեր հայրենակից վաճառականներու որ պէտք եղած ընդունելութիւնը ըրնեն պարծանք պատասխին:

Մեծ եղաւ ուրախութիւնս երբ Տրապիզոն հաստատուած ողբացեալ բարեկամէս Ա.Մ. Թոխմախեանէն ստացայ հեռագիր մը աւետող թէ Տաճատ այսքիչ նաւով դէպի կողմդ մեկնեցաւ: Պոլիս հաստատուած բոլոր հայրենակիցներս եւ Մեսրոպ աղան Ղալաթիոյ քաղաքը նաւուն կը սպասէինք: Հասաւ նաւը: Հայր եւ որդի հեռուէն աչքով զիրար դտան: Տաճատն էր սեւուլիկ, դեղնած եւ առանց պղտամպի, պատանի մը : Համբոյրներ, ուրախութեան արցունքներ , եւ մեր չորչ խոնուած օտարազգի անհամար բազմութեան համակրալի արտայայտութիւններու մէջ գացինք Մուրատեան խանը, որ ուխտատեղի մը եղաւ, ոչ միայն թերթերու խմբագիրներու, հայրենակից Վանեցիներու այլ նաեւ չատ մը Պոլսեցի ծանօթ ազգայիններու համար: « Արեւ »ի 15 Սեպտ. Տաճատի պատկերին տակ ընդարձակ յօդուած մը կը նուիրէր պատանիին Ի. Սեւակ ստորագրութեան տակ:

Համեստ էր Տաճատ, եւ ամօթխած: Կը յարդէր հայրն ու անոր բարեկամները:

Օր մը սենեակս մտաւ Վանեցի Յակորթոս վարդապետ Շահպազեան, այն, որ Սասմայի Ջարդերու ծանր կսկիծին չդիմանալով Նարլը Գաւուի եւ իր սենեակի պատուհանէն ինքզինքը վար նետեց եւ ծուղեզերեայ ժայռերու վրայ ջախջախուեցաւ: Սրբակրօն եւ հայրենասէր վարդապետը կը վշտանար Տաճատը, « Եկայ որ, ըսաւ, օրհնած ձեռքը Համբուրեմ, այն ձեռքը որ Վանի պատուհասը դաւաճանը սպաննեց»:

Տաճատ հետեւեալ կերպով կը պատմէր իր սիրտը, — «Դաւօն կը բնակէր Համամի մօտերը եւ [illegible] կը մէջը երերուն եւ հիւանդ ձեւանալով, իրր թէ չերմէ բռնուած էի: Երբ Դաւօ տեսաւ դիս մոտեցաւ եւ ըսաւ « Տաճատ, ի՞նչ կը խօսին մեր սերընդականները եւ ընկերները իմ մասիս»: Ըսի թէ, «Ես հիմա անոնց հետ չեմ եւ զժուած եմ, թէ հայրս պիս Պոլիս կը կանչէ չուտով պիտի երթամ»: Այս խօսակցութենէ մի քանի րոպէ կը մտածեմար: Դաւօն կասկածով դէպի կառքը նայեցաւ եւ ես անմիջապէս տարբանակս հանեցի « հայպայիր» մէջէն եւ կրակեցի: Նկատեցի որ դնդակը վիզին մէջ մտաւ: Դաւօն իյ ալով, կառքը վրայէն անցաւ: Կ'ուզէի տասդել թէ մեռա՞ծ էր: Տնտնացի, չէի փախչեր:

Հեռուէն ձայն մը կը պոռար «Տաճատ փախիր Տաճատ փախիր»: «Ձէս կաղապարող հայ խանութպան մըն էր, որ նոյն օր Թուրքերը սպաննեցին: Սթափեցայ եւ նկատեցի որ Դաւոյի պահապան ոստիկանները վրաս կուդային: Ես փախայ, բաւական հեռացայ եւ Հայոց Թաղի սահմանի վրայ Ապարիաններու տան պատին կրթնած կեցայ տարբանակը ձեռքս: Զիս հետապնդող պահապան ոստիկաններն ալ կարծես, նոյն եռանդով չէին հալածեր այլ եւս, դուցէ վախնալով որ ընկերներս այս տան մէջ կամ քովերը պահուած,կրնային մեկնիլ յայտնուիլ եւ կրակ բնել իրենց վրայ: Պոռալով կանչեցի անոնց թէ մեղք էին, չէի ուզեր կրակել եթէ ինձմէ «վազ անցնէին» : Վերջապէս կարծես, ինքզինքս զատ նորէն սկըսայ վազել եւ ձաչտենց տան նեղ փողոցէն առանց հետապնդուելու Հայոց Թաղն էի, այլեւս ազատ մերոնց մէջ... :

Բանաի տասդաստանքներէն կը պատմէր: Նեղ առանձին սենեակի մը մէջ վիրաւոր մը, որուն ծայրը պատուհանէն Թէ դուռնէն դուրս հանուած: Բանտապետին փոքր լակոտը չղթան կը քաշքշէր ուզածին պէս: Ամէնէն տանջալին, երկու բթամատանները երկաթէ ճնշիչի մէջ դնելն վերջ մարմինը կ'ասղնտեն: Իրեն բանտակից ըլրած են կէս խենդ կամ ապուշ ժիժիկ անունով Թերթավաճառ մը, որ իր կարգին կուսակցական գործերու մէջ օգտակար դեր կը կատարէ եղեր, իրրեւ ոչ կասկածելի «մուտք ելք» դործող :

Օր մը Մերճաձ չուկայէն դէպի մեծ չուկայ կ'երթայինք միասին, քովնտի անցքերէն մէկը դուրս ելաւ եւ մեր եաեւէն հեռացաւ, ես չնկատեցի, յանկարծ Տաճատ զսպանակի մղուածի պէս , ետ դարձաւ ու պոռաց...

Պալոչ..., մեզմէ հեռու էր այդ անձը, ետ դարձաւ եւ երբ Տաճատը տեսաւ փախաւ : Տաճատ կը կամ չէր եաեւէն կեցիր դու սրիկայ բրածներդ քեզ չենք ձգեր... Զարմացած՝ կը դիտէի Տաճատը որ գոյնը նետած՝ ալ այն գառնուկը չէր: Տաճատ, ո՞վ էր այդ անձը, ուր տեղո՞ցի է: Հարցումներս չէր լսեր: Մէկէն սթափած, ախ նեղսդութիւն ես քեզ, չպատասխանեցի, Վանեցի է այդ Պալոսչեան որ իր կարգին չատ կարեւոր դաղտնիք մը յայտնեց Թուրք կառավարութեան, Բ. Դաւաճան մըն է: Ինձ քիչ ծանօթ էին Վանի տխուր չրջանի անցուդարձերը, միայն այդ դիտեմ որ ալ Պալոսչեանը չերեւցաւ Պոլիս, որով-հետեւ Տաճատը հոն էր որ իր եաեւէն իր ահարկու ձայնը մահացու գնդակի պէս արձակած էր, պէտք էր փախչիլ այդ գնդակի առջեւէն:

Այսպէս էին պատանի հերոսները մեր ամման հայրենիքին, որոնք կերտեցին Վանի պաճալի հերոսամարտը եւ որու 33րդ տարեդարձը կը տօնէ սիրելի Վասպուրականցին: Երկար կեանք այդ հերոս սերունդի ողջ մնացող նախկին քաջերուն եւ Թող ծաղկեպսակ ըլլան այս տողերը՝ Թաղուած եւ անթաղ, յայտնի եւ անյայտ բոլոր մեռած եւ նահատակ հերոսամարտի անհետացող սերունդին :

Վիէննա

ԱՐԱՄ ՏԱՊԱՂԵԱՆ

ՎԱՍՊԱՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Ա. ՆԱԽԵԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

Ընդհ. պատերազմի սկիզբները Վանի կուսակալ Ճեվտէթի եւ հայ ղեկավարներու յարաբերութիւնները երեւութապէս լաւ էին: Սակայն պատերազմական բացառիկ տուրքերու դանձումը եւ զինուածաղրութեան թրքավարի մեթոտներու կիրարկումը, չուտով տեղիք տուին խռովութեանց տասկ դետին մը: Միաժամանակ տեղի ունեցան քրտական յարձակումներ Բաշքալէ, Բօղազ Քէսէն, Ախոռիկ, Հասան Թամրան, Խարաբաստրիկ, Թաչ Օղլու, Հաղպէն, Սաթմանց եւ Աշղորիկ հայարնակ աւաններուն վրայ, որոնք կը դանուին վասպուրականի արեւելեան կողմը:

1914ի Նոյեմբերին երեք օրուայ կռիւներէ յետոյ, Թուրքերը աւերեցին Բէլու հայկական դիւղը: Հայերը իրենց կարդին կորեցին Հայոց դիւղը: Հայերը իրենց կարդին կորեցին Հայոց Զորի, Գաւաչի եւ փեսամղաշտի հեռադրաթելերը, Անդղի եւ Սեւ-Տիկինի Թրքական ժանտարմները, Անդղի եւ Սեւ-Տիկինի Թրքական ժանտարմ - ները զինաթափեցին եւ Աթմանցի մէջ սպաննեցին 4 Թուրք :

Թուրքերը իրը փոխ վրէժ 150 հոգիով յարձակեցան Աթմանցի վրայ, Լեւոն Շաղոյեան 60 հոգիով բռնեց դիւղի Թիկունքը պահպանող բլուրը եւ սպիտակ վանքը, Ռատնի ազդեցիկ Քիւրը եւ սպիտակ վանքը, Ռատնի ազդեցիկ Քիւրտերն Խուրչուտ բէկ սպաննուեցաւ եւ Թուրքերը ետ քչուեցան:

1915 Փետրուար կառկառի Հակարձու եւ Զկոր դիւղերուն մէջ կռիւ ծագելով, սպաննուեցան 6 ժանտարմներ: Քրտօ - Թրքական խուժան մը յարձակեցաւ կառկառի վրայ, Հայերը կռուով քաչուեցան Մոկս եւ Գաւաչ: Զկոր մէջ [illegible] յայտնի յեղափոխական Վռըխիկ Գալօն :

Փետրուար 12 Ամարէ Զաթօ 500 հոգիով յարձակեցաւ Ալչավազի Առէն դիւղին վրայ, 15 Հայեր կրակ բացին, վրայ հասաւ Ալչավազի Օհանը 35 հոգիով Ամարէ Զաթօ, հօրեղբայրը Հիւսէին եւ 18 քիւրտ սպաննուեցան, մնացեալները խուճապահար փախան :Մարտ 9, Թուրքերը յարձակեցան Բայրակի եւ անկէ կէս ժամ հաչտաւ Սղոցքար ժայռերու մէջ խմբուած 20 հայ զինուորներու վրայ, 10 զոհ տալով եւ մղուեցան, Հայերը կորհոգիով յարձակեցաւ Պողանցի վրայ, Մալանուկ հովտի վրայով, սակայն դիւղը պաչտպանող 46 Հայեր եւ Աւերակէ եկող 20 հոգինոց օգնական ուժ մը, Թուրքերը 2 կրակի մէջ տարին, 20 հոգի սպաննեցին :

Մարտ 11ին Նաբաթ դիւղի Հայերը կրակ բացին հարիւրապետ Սիւլէյմանի եւ 50 ոստիկաններու վրայ , Սիւլէյման եւ 3 ոստիկան սպաննուեցան, մնացեալները փախան Վան :

Մարտ 29ին Թաղի մէջ Յովհէփ Զօլօեան ձերբակալուեցաւ, կիրքերը զրգռուած ըլլալով, Թաղ ղրկուեցան իբրեւ հաչտարար, Իչխան, Քօթոթ Պօղոս, Խոնեան եւ Տէր Մարդարեան, որոնք Ապրիլ 3ին դաւադրաբար սպաննուեցան Հիրճի մէջ :

Ապրիլ 4ին Ճէվտէթ իր մօտ հրաւիրեց Վ. Ռամհանը որ այլեւս չվերադարձաւ :

Բաժակը այլեւս յորդած էր, հայ ժողովուրդը դիմից դէնքի եւ ինքնապաչտպանութեան, եւ ծնունդ տուաւ Վասպուրականի Ապրիլեան հերոսամարտին, որ ոսկետառ պիտի արձանագրուի Հայոց պատմութեան մէջ :

Բ. ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ՎԱՆԻ ՄԷՋ

ԱՑԳԵՍՏԱՆ.— Հայերը ամբողջութեամբ հաւաքուած էին արեւելեան թաղերը, դիրք բռնած էին տուներու, պարէտներու եւ այգիներու մէջ : Ամէնէն 1000 զէնք, փամփուշտարան մը եւ Գոլկոտրացիի չինած փոքրիկ թնդանօթը 500 քայլ հասողութեամբ : Ղեկավարներն էին Արմենակ Եկարեան, Պուլկարացի, Կայծակ Առաքել եւ Սրամ փաշա : Թուրքերը ունէին 6000 զօրք, 12 թնդանօթ, պաշխօտքներ եւ Քիւրտեր : Ամէնէն աւելի Հայերը կը նեղէին Թօփրաք Քալէն, անդլիական հիւպատոսարանը, եւ հայկական թաղերու սրտին մէջ թառած Համուտ աղայի զօրանոցը :

Ապրիլ 7ին Ուրբաթ Առաւ. մօտ, Թուրք տասիկաններ յարձակեցան Հայուհիներու վրայ : Հայերը կրակ բացին, Թուրքերը դիմեցին ընդհ. յարձակման : 70ի մօտ հայկական դիմքերու զօրեղ համազարկը եւս մղեց յարձակողականը : Դիչերային յարձակում մը նոյն բախտին արժանացաւ : Ապրիլ 8ին Հայերը հրկիզեցին անգլիական հիւպատոսարանը, Ապրիլ 9ին Համուտ աղայի զօրանոցը : Մինչեւ Մայիս 3 կատաղի կռիւներ մղուեցան Օթէլ, Նալչանտեան, Թումմասեան, Սահակ պէյ, Դհերցի Սարգիս, Հաց Համբոյ, Տարտանէլ, Տէլի Պաթման, Հիւսեան, Ալրմեան, Շամտունեան, Վըղվըղ, Զրուանդեանց, Տալաղ Մէրօ, Զանօեան, Տ. Մաչառուբեան, Շաղոեան եւ Թէրլէմէզեան դիրքերու չուրջ, որոնք քանիցս քանդուեցան, նորէն վերաշինուեցան, եւ միշտ մնացին Հայոց ձեռքը : Շահպէնտէրեանի դիրքը դուռ Թուրքերը գրաւած էին 7 Ապրիլին, վերադարուեցաւ 9 Ապրիլին : Հայ ռազմիկներ իրը սուրհանդակ, Հաւան Թօփիներու պատրոյդը կրող, փամփշտահատաւոր եւ առողջապահական օժանդակ, ահագին դեր խաղացին Վանի հերոսական մարտունակութեան մէջ :

ԲԱՂԱՔԱՄԷՋ.— Հոս եւս Հայերը դիրք բռնած էին արեւելակողմը : Ունէին 300 զէնք : Թուրքերը 1000 հոգի, թնդանօթներ, 4 հաւան Թօփի որոնք կը գործէին Վանի պատմական բերդէն, որ վտանգաւոր կերպով կ'իշխէր հայկական թաղերուն վրայ : Բաղաքին հարաւը կային 4 պետական չինգեր, Թէքէալիքը Հարպիէ, Ճիտէճեան խան, ոստիկանատուն եւ Թէրզիպաշեան խան, որոնք եթէ Թուրքերու ձեռքը մնային, խիստ վտանգաւոր դիրքերու մը պիտի տեղծուէր Հայերու համար : Ապրիլ 7ին Հայերը յարձակման անցան, գրաւեցին Թէքէալիքը Հարպիէն, Տիկին Աղաւնի ի գերեւ հանեց Թրքական հրկիզման փորձ մը : Մինչ Հայերը հրկիզեցին Թէրզիպաշեան խանը, զինարանը, մթերանոցները, ոստիկանատունը, պետական վարժապետանոցը : Այս հրկիզումներն հերոսը հանդիսացաւ Արամ Կապարուկեան :

Հրկիզումներուն յաջորդեց յամառ մարտնչման շրջան մը, Հարիրը Մայիս 3ին արդէն յաղթական, կը գրաւէին պատմական Շամիրամա բերդը եւ հոն գտնուած թնդանօթները ու հրամանդները :

(1) ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻՈ

ՊՐՈՒՍԱՑԻ ՀԱՑՈՑ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՓՈԽԱՆՑՈՒԻ

Գոլսոյ վերջին թղթաբերէն կը տեղեկանանք թէ Պրուսայի քաղաքապետութիւնը տեղւոյն կալուածահամարի վարչութեան դիմելով պահանջած է իր անունին փոխանցել Պրուսայի Հայոց գերեզմանատունը զոր կը նկատէ լքեալ գոյք :

Այս դիմումը կատարուած է յունիս 1580 թիւ քաղաքապետական օրէնքին, որուն համաձայն քաղաքապետութեանց կը փոխանցուին լքեալ կամ անտէր գերեզմանատունները :

Անցեալ տարի նման ձեռնարկ մը կատարուեցաւ նաեւ Գայսէրիի մէջ, ուր ծախու հանուած էին երկու հայ եկեղեցիներ, բայց մեր կատարած դիմումին վրայ կառավարութիւնը առաջքը առաւ օրէնքին սխալ մեկնաբանութեան եւ վաճառումէ պատեցաւ երկու եկեղեցիները :

Հաւանաբար նման սխալ մեկնաբանութեան հետեւանք է նաեւ Պրուսայի քաղաքապետութեան դիմումը :

Հետեւաբար շահագրգռուողները պարտաւոր են որ անմիջապէս կալուածահամարի վարչութեան ներկայացնեն սեփականութեան փաստաթուղթերը, որպէսզի կարելի ըլլայ հաստատել թէ անտէր չէ գերեզմանատունը : Մանաւանդ որ Պրուսայի կալուածահամարի վարչութիւնը հրապարակային հրաւէր ուղղած է շահագրգռուող – ներուն, որպէսզի իրենց փաստաթուղթերը ներկայացնեն :

Ահաւասիկ այդ ծանուցումը, որ հրատարակուած է Պրուսայի «Անթ» թերթին 15 ապրիլ թուակիր եւ 932 համար թիւին մէջ .

— Պրուսայի կալուածահամարի վարչութե – նէն (Պրուսա Թափու սիճիլ մուհաֆըզըղընա) . — Պրուսայի քաղաքապետութիւնը 10 Ապրիլ 1948 թուակիր եւ 2418 համար պաշտօնագրով մը դիմում կատարելով 1580 թիւ քաղաքապետական օրէնքին 160րդ յօդուածին համաձայն պահանջած է իր անունին արձանագրել Հայոց լքեալ գերեզմանատունը, որ կը գտնուի Պրուսայի Փիրէմիր թաղը :

Ներկայիս կը ծանուցանենք թէ յիշեալ գերեզմանատան վրայ սեփականատիրութեան իրաւունք ունեցողներ եթէ կան իրենց ձեռքը գտնուած փաստաթուղթերով միասին պէտք է դիմեն մեզի մինչեւ առաջիկայ Ապրիլ 28ի չորեքշաբթի օրը եւ կամ նոյն թուականին ներկայանան մասնաւոր պաշտօնեային, որ տեղւոյն վրայ (գերեզմանատունը) պիտի գտնուի» :

Շահագրգռուողներուն կը յանձնարարենք ա – ճապարել, նկատելով որ տասը օրէն կ'աւարտի տրուած պայմանաժամը :

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Վերապրելու համար մեր պատմական փառքի օրերը, շուտով կը սկսինք հրատարակել մեր Գ. էջին մէջ Մեքենի ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻՆ, որ թէ հին եւ թէ նոր սերունդին կողմէ պիտի կարդացուի մեծ հետաքրքրութեամբ եւ յափշտակութեամբ :

ԱՐԱՄ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆ (ՏԷՐՎԻՇ)

Ապրիլի 17ին Շուտուգարտի հայ թաղիչուհիները խորին կսկիծով հաղին յանձնեց Արամ Միքայիմանեանը : Նա գոհ եղաւ անդուլութեան, չար պատահարի, փղդղոյի արագ ալեցող ինքնաշարժի ուժեղ հարուածի, ճամբարի մօտ առաւօտեան աշխատանքի դնալուս ժամանակ :

Հարուածը չափազանց ուժեղ էր, որից յետոյ հազիւ մի քանի ժամ ապրեց, մահացաւ առանց արտասանելու որեւէ բառ : Ինչպէս որ նրա վախճանը արկածալից էր, այնպէս էլ իր ամբողջ կեանքը՝ լի էր արկածներով, տառապանքներով :

Նա փոքր ժամանակից սկսած քաշել է բռնատու աքսոր : Ունէր ազգային ոգի եւ անսպառ եռանդ : Նա յոգնել չէր գիտեր, մէկ աշխատանքից միւսին էր անցնում առանց տրտնջալու :

Դերվիշը ծնուել է Պարսկաստանի Ռէչտ քաղաքում, պատանի ժամանակ տեղափոխուած Անդրկովկաս Բագու եւ Թիֆլիզ... Եփրեմ խանի չարժումից յետոյ, ուր նա եւս մասնակցել է որպէս անփորձ, պատանի բայց ճարպիկ պատանի : Հայ կամաւորական չարժման ժամանակ հրապարակ է նետւում եւ Համազասպի հեծելազնդի յիսնապետ է դառնում... Նա մասնակցել է չատ կռիւներէ մէ մի քանի անգամ վիրաւորուել : Շատերի նման նա եւս ճաշակել է բանտ եւ աքսոր :

Նա գաւառանքով հնչակեան էր, բայց չատերի պէս չի ձուլուել, համակերպուել կոմունիստների հետ : Բողոքել է անարդարութիւններիդէմ... Որպէս ազգային գիտակից գիներ, նա գործակցել է կռուող կազմակերպութեան : Նա Դաշնակցական էր եւ վայելում էր Թոստոմի, Համազասպի եւ շատ գեկավարների սէրն ու հմայքը...Նա սէր եւս ունէր գրելու, արձանագրելու յուշեր ,դէպքեր անցեալի կեանքից : Նրան չատ չէր տրուած, որ չատ պահանջուէր, բայց եւ այնպէս ունի գրած ձեռագիր արժէքաւոր կտորներ եւ նրա անհուն ցանկութիւնն էր մի օր տպագրուած տեսնել իր գրածները , որը արդէն սկսել էր«Մաշտոց» տպարանում տպագրել, առայժմ կիսատ գրութեան մէջ ...

Եւ վերջապէս նա եղել է անխոնջ մշակ, ճամբարի պաղպեակութեան համար...

Նրա չանքերով չինուեց ճամբարիս Թատրոնը, բեմը : Նա կարգի բերեց ակումբը, բաց արաւ գրադիզարանը եւ վերջերս սկսեց իր սեփական գործը քաղաքից դուրս ուր եւ չտապելու պատճառով գոհ եղաւ :

Ճամբարի երկսեռ հասարակութիւնը խորին յարգանքով յարգեց նրա յիչատակը եւ հարիւրնամբ դիմեցին գերեզմանատուն Թաղելու սիրելի Դերվիշին, որպէս հայ ժողովրդի հարազատ զաւակի, որը կնքեց իր մահկանացուն պանդխտութեան մէջ :

Գերեզմանի վրայ, բոլոր ծխակատարութիւններ վերջացնելուց յետոյ հայր սուրբ Շահլամեան, որը անձամբ յանձն էր առել պատարագիչ լինել, նշան տուեց դամբանական խօսողներին՝ որոնք երեք հոգի դուատեցին հանդուգնալի անցած ուղին :

Շարունակուի ՍՏԵՓԱՆ

ՅՈՒՅԵՐ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԷՆ

Զորի մը մէջ կը հաւաքեն ամէնքն ալ, չորս կողմերէն քիւրտ ու Թուրք աչերախնները՝ հրացաններով , խանչարներով ու կացիններով յարձակում կը գործեն տեղն ու տեղը հրացանազարկ կ'ընեն բոլորն ալ : Ողջ մնացողներն ալ խանչարներով ու կացիններով կը սպաննեն, կը կողոպտեն ու կը թալլեն : Իրենց ընկերացող միլիմները՝ չատերէն նամակներ ալ բերին՝ թէ չատ հանդիստ կը ճամբորդեն, թէ յոյս ունէին քանի մը չաբաթէն վերադառնալու : Առատ նուէրներ ալ ստանալով աքսորեալներու ընտանիքներէն :

Չինուորցուները քար կոտրելու ճամբուն վրայ վճացուցին : Մուսուլ աքսորուածները Տիգրիս գետի յորձանքներուն յանձնեցին : Կուսակցականն ծանօթ դէմքերէն ոմանք, տանջանքերով մեռցուցին, ոմանք ալ բանտը կը մնային՝ Առաջնորդական տեղապահ Զղոյեան վրդ.ի հետ , իբրեւ միլլէթ խայինլէրի Խարբերթի (տիխանի օրֆեայ) պատրաստական առեան դատուելու համար :

Այդ օրերուն երկրորդ տանջարան մըն ալ կար, Գուրդուշունլու ճամբին (նախապէս եկեղեցի), հայկական թաղերուն կից : Հոս նուագով կը կատարէին տանջանքները : Դաիրը կը զարնէին , չէյլները կը սկսէին դառնալ, զարձգարձիկ իրենք իրենց վրայ անճոռնի գոռում գոչումներով, հավ ...ը, հավ...ը, եւ այսպէս չարունակաբար , (զըդըը կուտային Աստուծոյ իբրեւ թէ կ'աղօթեն), վերջուրը իրենց բերանը մինչեւ որ այս ստահակները կիսամեռ գետին իյնային :

Ահա այս ոռնոցներու հետ տանջանքներն ալ կը սկսէին, եղունդներ քաշել, ոտքերը պայտել, մազերը մէկիկ մէկիկ քաշել, չիկացած երկաթներով մարմին տաղել, չիկացած թասը գլուխ անցնել, վերջապէս մաքէ ու խելքէ չանցած ու չտեսնուած տանջանքներ :

Գիչեր մը Զղոյեան առաջնորդին վիզը չուներուն պէս չղթայ մը անցնելով՝ Թրքական թաղերը կը պտցնեն, երեսը թքնելով, հազարումէկ տեսակ թրք. լիրը ու լկտի հայհոյանքներով ու մօտուքին թելերը քաշելով կ'առաջնորդեն այս դժոխքը :Մինչեւ ուշ գիչեր չտեսնուած տանջանքներու ենթարկելէն վերջ՝ կիսամեռ վիճակով կը վերադարձնեն բանտը, ու նոյն գիչերը այս հրամայ, չաղթանդամ ու խիղախ առաջնորդին վրայ քարիւղ լեցնելով կը վառեն : Առաւօտուն լիրը ու ոճրագործ բանտապահները՝ առանց խղճի խայթի լուր կը տարածեն ըսելով, — Մուբախաս է – ֆէնտին բանտը վառել ուզեր է բայց միայն ինքը , մէլլէթ խայինին այրեր է : Հայ բանտարկեալները՝ առաջնորդին սրտաճմլիկ աղաղակներէն ու կանչերէն՝ սոսկումի, վախի ու սարսափի ազդեցութեան տակ՝ մինչեւ առաւօտ չեն կրցած քնանալ, ու չարաբաներով կը յիշենայդ սոսկումի սարսռազդեցիկ գիչերը : Մեր մտաւորականներէն, երեւելիներէն ու համեստ գործիչներէն վերջ՝ ահա առաջնորդն ալ այսպէս նահատակուեցաւ :

Հայ կաթոլիկներու խոհեմ առաջնորդը՝ գերապայծառ Չալապեանը՝ Լէնկերիմուրի չաջորդ Չարըարաբ ու Վանուալ Թուրքերը, չէնքի մը պատը կառուցանելու (բարձրացնելու) միջոցին՝ իբր առաղձ՝ քարին մէջը դրին ու պատեցին : Ան ալ այսպէս նահատակուեցաւ :

Փակագիծ մը,— Տիգրանակերտի, հանրային ու ազգային գործերով զբաղող ու 1915ի զոհ – ուող ազգայիններէն ու դէմքերէն մի քանին, Եկէնեան, Պօղոս Դեղրարեան, Պասթաճեան, Ֆաըըչեան, Թօփալեան, զինուորական հազարապետ ու բժչկապետ Արթին պէկ Հալվէճեան, Թէմոյեան, Մանուալեան, Պօյաճեան, Շէրիքճեան , Տիրան Գազազեան, Քօրօղլեան, Զրաճեան Պոլոյ երեսփոխան, Տօքթ. Թէրզեան (Չուխպարմաք) , Իլմաեան, Թարգման վիլայէթի ,Քէչիչեան եւն. :

Պօնապաճի կոչուած բանտարկեալները՝ Սէրապի բակը հաւելով՝ քանի մը ոումբերու ու զէնքերու վրայ աւելցնելով հազարաւոր կչիռքիզունտեռ — իրրեւ ռումբ — նկարեցին ու Պոլիս ղրկեցին :

Հոս տանջանքներու ձեւը տարբեր էր : Բանտարկեալներուն կռնակին հեծած՝ Թուրքերը մտրակի հարուածներով բանտին բակը ու արտաք – նոցները մաքրել կուտային :

Զարաբասուիկ օր մը՝ Պոլիսէն հրահանգուեցաւ ղրկել Խարբերդի պատերազմական առեանը՝ հոն դատուելու համար : Բանտարկեալները գիտէին որ պիտի մեռնէին՝ բայց բնաւ յուսալքուած չէին՝ իրենց կորովը բարձր ու անվախ՝ կ'երգէին հեռուեալ երգը :

(7)

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ

Մայիս ութի ցօնը

Աշխարհի ամէն մասերուն մէջ, Մայիս Մէկի աշխատաւորական ցոնը կատարուեցաւ մեծ խանդավառութեամբ :

Հառաջի մէջ, մէջազգային սենտիքաներու պետերը — Սայլան, Քերէն, Քաղնէցաքի, Տի Վիթ-Քորիօ — ճառեր արտասանեցին : Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցաւ աւանդական տողանցքը Կարմիր Հրապարակին վրայ : Հանդիսաներ կատարուեցան նաեւ Լոնտոնի, Պերլինի, Բրակայի մէջ եւ ուրիշ տեղեր, բացի Պուլկարիայէն, ուր կառավարութիւնը արգիլեց ցոյցերը :

★ *Փլայմաութհի մէջ, Անգլիոյ վարչապետ Էռլի Մայիս մէկի առթիւ իր խօսած ճառին մէջ, ըսաւ, ի մէջ այլոց . «Ամենամեծ սխալն է կարծել թէ համաշխարհային կուսակցութիւնը ճախա – կողմեան կուսակցութիւն մըն է, որովհետեւ այս կազմակերպութիւնը վերջին ծայր յետադիմական է... Իմ երիտասարդութեան տարիներուն, Ռուսիա ոստիկանական պետութեան մը գերագոյն օրինակն էր. այսօր ալ այնպէս է : Ան աշխարհակալութեան գերագոյն օրինակն էր. այսօր ալ նոյնն է : Տարակոյս չկայ որ մեթոտները փոխուած են, բայց ասիկա արդեօք չէ որ արեւելեան Եւրոպայի երկիրները հիմա չգտնուին Ռուսիոյ աշխարհակալական տիրապետութեան տակ » :*

★ *Փարիզի մէջ, Սէ Ժէ Թէի կազմակերպած ցոյցերը տեղի ունեցան Նասիոնի հրապարակէն մինչեւ Պաստիյ : «Իմանիթէ» մէկ միլիոն հոգի կը հաշուէ թափորին մասնակցող աշխատաւորներու թիւը : Ցուցատախտակներու վրայ կը կարդացուէին հետեւեալ պահանջները .— «Օրավարձի յաւելում », «Հաց մեր երախաներուն համար», «Ազգային անկախութիւն», «Պաշտպանենք .... Խաղաղութիւնը », « Իամկավարական Միութեան կառավարութիւն », « Աշխատաւորներու Միութիւն », եւն. եւն. :*

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՈՒԻ ֆրանսական ընդհ. կառավարչութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը՝ ո – րուն համաձայն իբր թէ Սուլթանը մասնաւոր ներկայացուցիչ մը ղրկած ըլլայ Ալթաքական Լիկային մօտ :

ՓԱՐԻԶի մեծ ոճնավաճառին բացումը կատարուեցաւ երէկ, պիտի տեւէ մինչեւ Մայիս 17 : Մուտքը 60 ֆրանք է :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի արշաւութեան նախաբար Լատաս Աթէնքի Ս. Դէորդ եկեղեցիէն դուրս ելած միջոցին գոհ եղաւ ռճիրի մը, որուն հեղինակը, համապատասխան ահաբեկիչ մը, ձերբակալուեցաւ : Նախարարը մեռած է հիւանդանոցին մէջ : Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց բազմաթիւ կասկածելի – ներ, որոց մէջ են ռճրագործին երկու մեղսակիցները : Պաշարման վիճակ յայտարարուած է Աթէնքի մէջ :

ԹՒԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆի ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ
14 Bld. Strasbourg, métro Strasbourg, St. Denis

Մատուցուելիս պատրաստուած դոյդ ոչ – քոնները մէջ ՄԱՑԻՍ 25, ժամը 8.45ին, կը ներկայացուի՝ ՀՐԱՉ ՏԱՐՕՆԵԱՆի

«ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐ»

Նոր թատերդութիւնը Փարիզահայ ապագայ կեանքէ : Կը մասնակցին տեղւոյս լաւագոյն դէ – րասանները :

Փաստաբան – խորհրդական
Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (Գրիմիթէյ)

Ամէն տեսակ փաստաբանական գործեր : Մասնագէտ Ամուսնալուծումի եւ վաղոց արկածներու գատերուն :

Ժամը 3էն 5 (կամ ժամադրութեամբ) :
46 Rue Lamartine, Paris (9)
(*Մէթրօ* Cadet *կամ* N. D. de Lorette)

ՄԻԱԿ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
ԲՈՒՐԻՆ ՄԱՏՋԵԼԻ

31 Rue d'Alexandrie — Métro St. Denis

ՍԱՍՈՒՆ
(CHEZ SASSOUNI)

Ամբողջութեամբ վերանորոգուած, փորձեցէք ամէն անգամ որ ուզէք լաւ ճաշել :

ԱՄԷՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹի իրիկուան ժամը 9ին հայերէն դասախօսութիւն, ԳՐԻՄԻԹԷԼի կողմէ, Café Trois Portesի վերնայարկը : (Հինգշաբթի 22 ապրիլ, երբէք երու մասին) : Մուտք 30 ֆրանք : (Մէթրօ Cadet) :

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶի մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չարաթ իրիկուն, 29 Մայիսին : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Զարուհի Ստեփանեան, Պ. Վահրամ Ստեփանեան (վիրաբոյժ – աւտոմնարոյժ 1 rue Abel Vacher (Meudon) կը խնդրեն իրենց ազգականներէն եւ բարեկամներէն որ հաճին ներկայ գտնուիլ իրենց ամուսնոյն, դրքահ. էին, հօր եւ մեծ մօր՝

Պ. ՃԻՎԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի եւ
Այրի Տիկին ՇԱՀՆԱՀ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի
(Ծնեալ ՔԷՇԻՇԵԱՆ)

մահուան տարեդարձի հոգեհանգստեան, որ տեղի պիտի ունենայ 9 Մայիսին, առաւօտեան ժամը 11ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — Այրի Տիկին Ա. Ճակրեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ց. Ճակրեան եւ զաւակները, կը յայտնեն որ այս կիրակի, 9 Մայիս, ժամը 11.30ին, Փրատոյի Ս. Սահակ Մեսրոպ եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ, հոգեհանգիստի պաշտօն եւ պատարագ հանգուցեալ ՇԱՀԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆի եւ որդւոյն ՀՐԱՉԵԱՑ ՅԱԿՈԲԵԱՆի հոգւոյն եւ յիշատակին համար :

Ներկայս առ ի վիաութիւն բոլոր բարեկամներուն եւ ծանօթներուն :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑ ԽԱԶի Պանէօ Քաշանի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է այրի Տիկ. Ծաղիկ Հանէչրեանէ հազար ֆրանք Պրէվանի հիւանդներուն համար, փոխան ծաղկեպսակի մեծ Հայուն՝ ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

ՀԻՆԳՇԱԲԹի 6 Մայիս Համբարձման տօնը նշանակուած է վոքրիկներու հաղորդութեան օր, Ս. պատարագ ժամը 10ին : Փարիզի եւ շրջակայքի հայ դպրոցներու բոլոր աշակերտութիւնը կը հրաւիրուի Ս. Ցոհ. Մկրտիչ եկեղեցին : Ժամերգութենէն ետք վոքրիկները պիտի առաջնորդուին խորհրդարան, ուր բաղան հօր ներկայութեամբ, հոգաբարձութիւնը պիտի կատարէ մասնաւոր պատշաճ ընդունելութիւն :

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶի Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆր. Կապոյտ Խաչի օրը Մայիս 9ին, ժամը 3.30ին Salle d'Iénaի մէջ, 10 Ave. d'Iéna, métro Iéna եւ Trocadéro: Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆ (երգ), Օր. ՃԻՆ – ՃԵԱՆ (դաշնակ), Օր. ՎԱՐԿԱԶ (պար), Օր. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ և Պ. ՀԱՊՇԵԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Restaurant IRAN

9 rue Serpente, Paris (6) Métro St.Michel et Odeon
Տնօրինութեամբ ամէնուս ծանօթ եւ սիրելի
ԳԱՐԹԱԼՑի ԿԱՐՊԻՍԻ

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ ճոխ կերակուրներ, օղի եւ խնամով պատրաստուած զանազան աղանդերներ՝ ՄԱՏՋԵԼի ԳԻՆԵՐՈՎ :

Ներկայանալի սրահ հարմարիքներու եւ մկըրտութեան : Ամէն երեկոյ ժամը 7էն սկսեալ Արեւելեան եւ հայկական երգ եւ նուագ :

ՏԻԿԻՆ ՍԻՄԻԱ ԳԱՐԱԳԱՇԷ

Մասնակցութեամբ ծանօթ նուագածուներու, Պ. Հ. ԳԱՐԱԳԱՇ (քանուն) եւ Պ. Հ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ (ուտ) : Ուրբաթ օրերը գոց է

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ուխերորդ տարուան համար (1948).

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք	400 *Ֆր.*
Անգլիա, Ամերիկա, Կիպրոս, Պաղեստին	
Քանատա	500 *Ֆր.*
Մնացեալ երկիրները	450 *Ֆր.* :

Դիմել Շ. ՆԱՐՒԻՒՆի, 17 rueDamesme, Paris (13)

ՑՈՒՇԱՏԻՏՐ

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶի ԺՒ. Պատգամ. Ժողովը տեղի կ'ունենայ Մայիս 20, 21, 22, 23ին Փարիզի մէջ :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը գաղափարական ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիոթաթի Հայր խումբը 9 Մայիսին :

ՓԱՐԻԶի Ֆր. Կապոյտ Խաչի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չորեքշաբթի Մայիս 5ին, ժամը 4ին Sociétés Savantesի մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի՝

ՀԱՑԱՏՏԱՆ եռթակոմիտէն 4 Մայիսին երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԹՈՒՐՈՒԼ խումբը 5 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՀԱՄԱՋԱՍՊ խումբը 6 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՋԱԻԱՐԵԱՆ եռթակոմիտէն 7 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ եռթակոմիտէն 8 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԽԱՉԱԿ խումբը 9 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԱԿՆՈՒՆԻ եռթակոմիտէն 10 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԻՇԽԱՆ խումբը 11 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԴՈՒՄԱՆ եռթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔԵՒՒ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎՌԱՄԵԱՆ եռթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ եռթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները : Ժողովները տեղի կունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶի Փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չարաթ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին, Տիկին Ա. Ճակրեանի բնակարանը, 17 rue de Paris, Gentilly : Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիները ներկայ գտնուիլ : Կարեւոր օրակարգ :

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱԶի Պոմոնի մասնաճիւղին ժողովը վաղ Զարեքշաբթի կէսօրէ վերջ, եկեղեցւոյ սրահը : Օրակարգ Պատգամ. ժողով եւ քննարութիւն : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Մայիս 28ի տօնակատարութեան չամ ձեռնհասների ընկերները այս հինգշաբթի, 6 Մայիսին, սովորական հաւաքատեղին :

Կ' ՈՒԶՈՒՄ ԻՆ

Bottier (կնոջ կօշիկ) քով աշխատելու համար լաւ գործաւորներ — **affichage** և **finissage: Trépointe** եւ **semellage** կարը եւ **Tige** կարելն ալ պէտք է գիտնան :

Դիմել **AKAP, 34, rue Taitbout, Paris 9e.**

ԱՒ ՄԵՆԻԱՑի ՀԱՄԵՐԳԸ

Արմենիա երգչախումբի համերգը տեղի կ'ունենայ Համբարձման հինգշաբթին, 6 Մայիս, Մարսէյլ, բիւ տ'Ալժէի թատրոնին մէջ, ժամը 4ին, մտր ու ճոխ յայտագրով, ղեկավար՝ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ : Տոմսերը թուագրուած են, կը խնդրուի հանդիսականներէն յարգել իրենց թիւերը եւ ուրիշ տեղ չզբաւել :

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Մօտակայ արուարձանի մը մէջ ձօթը սենեակով տուն մը որ ունի կեդր. ջեռմութիւն, կազ, էլեկտրականութիւն, երկու խոհանոց, լուացարան, բաղնիք, կարաժ եւ 765 մեթր քառակուսի պտղատու ծառերով պարտէզ մը չրջապատուած պատով, ծախու է : Դիմել Պ. Երամեանի 49 Ave. de Fredy, Villemomble, Seine :

Կ'ՈՒԶԵՆ ԳՆԵԼ

Ալիք. երէցեանի երեք հատոր Կովկասի Հայք եւ Հայոց Կաթողիկոսութիւնը դիրքը : Գրել՝ ՑԱՌՈՒԶԻ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 5 MAI 1948 Չորեքշաբթի 5 ՄԱՅԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année № 5333-ՆՈՐ ՀԱՍԱՐԱԿ ԹԻ. 942 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ.

Առժամեայ հանդարտութիւն Պաղեստինի մէջ

Պաղեստինի անգլիական զինուորական իշխանութիւնները զեկոյց մը հրատարակեցին, որով կը յայտնեն թէ « ընդհանուր ապահովութիւնը պահպանելու համար», հետեւակազօրք, հրաձգի, թնդանօթի եւ ծովային զինուորներու ժանդրակ ուժեր զրկուած են այս երկիրը: Եօթը շաբաթ ելած են արդէն մօտ մը զինուորները եւ ռազմանիւթերը :

Այս զեկոյցը զարմանալի կը թուի, երբ նկատի առնենք որ 10 օրէն Անգլիացիները պիտի դադրեցնեն Պաղեստինը լքելու իրենց հաստատ որոշումը, քանի որ Մայիս 15ին վերջ կը դնեն բրիտանական հովանաւորութիւնը: Բայց, Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան մէկ բանբերը յայտարարած է թէ օգնական ուժ զրկելու որոշումը հետեւանքն է այս պահուս Պաղեստինի մէջ տիրող նեղքին ծանր կացութեան :

Սակայն, Հրէական Գործակալութեան տեսակէտը բոլորովին տարբեր է. Սիոնականները կ'ըսեն թէ Անգլիացիք կացութիւնը ծանրակշիռ կը նկատեն, պարզապէս այն պատճառով որ Հրեաները յաջողութիւններ ձեռք բերած են, այնքանատեն որ այնպէս կը թուէր իրենց թէ Արաբներն էին որ կը յաղթէին, Անգլիացիք թոյլ տուին անոնց որ յարձակին, եւ չխորհեցան ոեւէ միջոց ձեռնարկել :

Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է որ թէ Երուսաղէմի եւ թէ Եաֆայի մէջ, անգլիական զինուորներու միջամտութեան չնորհիւ է որ Արաբները դուրս եկան իրենց վտանգուած կացութենէն: Արաբական աղբիւրէ բխած լուրի մը նայելով, Մեծն Բրիտանիան իրը թէ յանձն առած է խաղաղութիւնը վերահաստատել Պաղեստինի մէջ, պայմանաւ որ Արաբները ոեւէ յարձակում չգործեն Մայիս 15էն առաջ :

Միւս կողմէ, դիտել կը տրուի որ Անգլիացիք միջամտած են միայն այն վայրերուն մէջ՝ որոնք բաժանման ծրագրին համաձայն, հրէական հողերէն դուրս կը գտնուին: Կարծես, ատով հասկցնել կ'ուզեն թէ հարկ է Պաղեստինի մէջ պահպանել «իրաց ներկայ վիճակը», առանց նկատի առնելու որ այլեւս բաժանման ծրագիր գոյութիւն չունի, քանի որ ՄԱԿը մերժեց զայն մեծամասնութեամբ:

Ամէն պարագայի մէջ, Պաղեստինի կացութիւնը շատ աւելի հանդարտ է հիմա: Թէեւ Հրեաները հաղորդեցին թէ սուրիական եւ լիբանանահան զինուորները սահմանը անցած են արդէն, բայց այս լուրը հաստատուած չէ:

★ Հրեայ գործակալութիւնը կոչ մը ուղղեց ՄԱԿի Ապահով. Խորհուրդին, որպէսզի միջոցներ ձեռք առնէ Պաղեստինի Հրեայ ժողովուրդը պաշտպանելու համար, եթէ Արաբները այս երկիրը արշաւեն: Առանց ՄԱԿի միջամտութեան — կ'ըսէ կոչը կռիւը անխուսափելի պիտի ըլլայ, եւ կրնայ ընդհանուր պատերազմի պատճառ ըլլալ, իր անհաչուելի հետեւանքներով :

★ Անդրյորդանի Ամոտուլլահ թագաւորը դեկոյցով մը կը յորդորէ Պաղեստինի Արաբները որ իրենց պաղարիւնութիւնը պահեն, երկրէն չդաղթեն եւ գործակցին արաբ բանակներուն հետ, որոնց ժամանումը խիստ մօտալուտ է, — կ'ըսէ: Զեկոյցը կ'աւելցնէ. «Անդրյորդանան իր պարտականութիւնը պիտի կատարէ, սպասելով որ իրեն գործակցին նաեւ միւս Արաբ պետութիւնները ալ, որոնց մասնակցութիւնը անհրաժեշտ է վերջնական յաղթութեան համար »:

★ Լէյք – Սըքսէսի ձեռնհաս չրջանակներէն արուած լուրի մը համաձայն, Արաբ պետութիւնները յայտնած են Միաց· Նահանգներու եւ Անգլիոյ թէ պիտի չարչաւեն Պաղեստին, Մայիս 15էն առաջ :

★ Զինադադարի գործադրութեան չնորհիւ, այս պահուս կռիւ տեղի չունենար ոչ Երուսաղէմի հին քաղաքին մէջ ոչ ալ Եաֆայի եւ Թել Ավիվի չրջանին մէջ:

ՍՆՆԴԵՂԵՆՆԵՐՈՒ անբաւարար բաշխումին դէմ բողոքելու համար սկսած գործադուլները կը շարունակուին գրեթէ ամբողջ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ: Մօտ 20.000 մետաղագործական բանուորներ իրենց աշխատութիւնը դադրեցուցած են Նիւրէմպէրկի մէջ (Ամերիկեան գօտի), եւ 8000 բանուոր ալ, Հանովրի մէջ (անգլիական գօտի) :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

Հաւաքական խելագարութեան մչուշ մըն է որ կը բարձրանայ Հայկական Արտասահմանի հորիզոնին վրայ :

Պիտի կրնա՞նք փարատել զայն, որպէսզի չծառայէ թրքական ցեղասպանութեան պակասը լրացնելու, եթէ նոր փոթորիկ մը պայթի :

Մենք երբեք չենք մաղթեր այդ պատուհասը : Զենք ալ ուզեր հաւատալ չարագուշակ մարգարէներու դուժկան լուրերուն :

Բայց եւ այնպէս, զգոյշ: Նոր ճեղքեր չբանանք :

Պէյրութ Շ·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անհրաժե՞շտ էր որ աշխարհահռչակ փոթորիկ մը եւս պայթէր, որպէսզի մարդիկ ստիպուին բառը, «Ցեղասպանութիւն» (Génocide) ...

Փորձը չատոնց կատարուած էր, համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը: Ամբողջ ժողովուրդ մը ողջակէզ՝ արեան ճապաղիքներու մէջ: Առանց սեռի, տարիքի, դասակարգի կամ դաւանանքի խտրութեան: Եօթը տարեկանէն մինչեւ եօթանասուն :

Ողջակէզ՝ ասիական թէ եւրոպական ահռելի սարսափի, բռնութեան եւ գաղանութեան բոլոր նրբութիւններով: Զարչարանքի, պղծութեան, բնաջնջումի թրքական եւ «արդիական» դիտելիքներով :

Արհաւիրք մը, որուն առջեւ վատոդի մարդկութիւնը խոյս կուտայ լեղապատառ: Իսկ Աստուած կը փորձէր իր ամօթը ծածկել ամպերու անմատչելի բարձրութեան մէջ, լեզու հանելով բարեպաշտ պատուներն անդամ.

— Աստուած, կա՞ս թէ չկաս ...

Մուհամմէդան ու Քրիստո՞ն էին որ կը չափուէին, թէ մոնկոլեան Ասիան էր որ ասպարէզ կը կարդար պոռնկաբարոյ Եւրոպային :

Անողոք իրականութիւնն այն է, որ վաչկատուն ցեղ մը անխնայ արիւն լակեց 1914—1922 : Վճռեց արեան մէջ խեղդել, տրորել, փոչիացնել դարաւոր ժողովուրդ մը: Եւ դիրդադին, յաղթական ուժեր հաղիւ համարձակեցան կախաղան մը սարքել: Այն ալ իբրեւ «պատահմունք», եւ ոչ թէ իբրեւ կազմակերպուած արդարադատութիւն : (Զարդարտար կառավարիչ մը, Եողկատի մէջ) : :

Մնացեալը, ինչ որ կատարուեցաւ իբրեւ արդար պատուհաս, կը պարտինք Հ· Ց· Դաշնակցութեան: Անոր հատու եւ անվրիպելի զինադրի: Դժբախտաբար չատ ուշ արձակուած եւ սահմանափակ :

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ վրիժառու բազուկն ալ տատանումներ ունեցաւ, այդ բախտորոշ օրերուն :

Չէ՞ որ յաղթականները կալանաւորած էին բազմաթիւ հրէչներ, դաւելու եւ խստօրէն պատժելու համար, համաձայն հանդիսաւոր յայտարարութեան մը ...

Կը թուի թէ հայկական յորդահոսան արիւնը այնքան ծանր չէր կշռեր որքան այն միւսը որ հոսեցաւ Եւրոպայի մէջ, երկրորդ Աչխարհամարտի ընթացքին :

Հայ ժողովուրդին դէմ սարքուած զանգուածային մահափորձը — Ցեղասպանութիւն — ծանրացեց դիւքեր եւ մաղաղթներ լեցնելու: Կամ ճարտասանական դոհարներ թափելու: Իսկ միւսը անմիջապէս յանդեցաւ տրամաբանական վախճանին,— դատ եւ կախաղան :

Անշուշտ անոր համար որ, հայկականը « տեղական» հանդամանք ունէր: Հեռու՝ իրենց չահաստանելէն: Իսկ միւսը՝ միջաղգային կշիռ : Եւրոպայի սիրտն էր որ կը ճեղքուէր, աչխարհակալութեան ճամբով :

Եւ դարակէն հանեցին պատրաստ բանաձեւը, — Ցեղասպանութիւն, արձակելու համար խմբական մահափնիռներ, որոնք մինչեւ այսօր ալ կը չարունակուին :

●

Այս մռայլ յուշերը դուռ կը բանան այլապէս կսկծալի խորհրդածութեանց :

Բան մը փոխուած է մեր հանրային ըմբռնումներուն մէջ, Հայոյինը Սարսափներէն երես առնելէն այսքան տարի վերջը :

Կրնա՞նք , իբրեւ տեսակ մը սփոփանք, յայտարարել բարձրաձայն, թէ աւելի հասուն ենք այսօր: Եթէ ոչ խմաստուն :

Մանաւանդ որ, այլեւս չափած ըլլալով աչխարհի բոլոր ծովերն ու ցամաքները, անփորձութեան չքմեղանք ալ չունինք :

Պատասխանը փնտռեցէք այսպէս կոչուած աղգային — քաղաքական կեանքին եւ լրագրական ժխորին մէջ :

Ինչպէս 1914—15ի ճակատագրական օրերուն, այսօր ալ յարն ու խոր ճեղքեր բացուած են հայկական ճակատին վրայ: Աւելի լայն եւ «անկամըրջելի» քան 33 — 35 տարի առաջ :

Այնատեն ոչ հայրենիք ունէինք, ոչ ալ խորհրդային իշխանութիւն:

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Օսմ· Հանր· Պարտուց վարչութեան հաշուակալական դիւանի նախկին պաշտօնեանքէն Ծանօթ երդիծաբան՝ «Լոյս» եւ « Հանրագիտակ » էրդիծական չաբաթաթերթերու (Պոլիս) տնօրէն եւ խմբագիր՝ ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (ԼԻԼԱ) , որ մինչեւ տարի մը առաջ դեռ կը չարունակէր իր աչխատակցութիւնը զանազան թերթերու ինչպէս եւ «Ցառաջ»ին, մնուած է իր բնակարանին մէջ յետ երկարատեւ հիւանդութեան :

Մեր ցաւակցութիւնները իր զաւակներուն՝ « Ցառաջ »ի աչխատակիցներ՝ Պ· Արմենակ Փափազեանի եւ Տէր եւ Տիկին Աւագեանի :

Հարիւրաւոր Հայեր ալ կը փախչին Պաղեստինէն

ՊԻՑՐՈՒԹ, 29 Ապրիլ (Ցառաջ) .— Պաղեստինը դժոխք դարձած է եւ հազարաւոր փախստականներ Լիբանան կ'ապաստանին ծովու թէ ցամաքի ճամբով : Ապրէն իսկ հասած եւ տեղաւորուած են քսան հազար փախստականներ : Հարիւրաւոր Հայեր ալ կան այս դժբախտներուն մէջ, կիներով եւ մանուկներով :

Եթէ երուսաղէմը պաչարուած չըլլար, ուրիչ հարիւրաւոր Հայեր հարեւան երկիրները պիտի ապաստանէին : Մանաւանդ որ, կացութիւնը օրէ օր կը ծանրանայ եւ կռիւները կանոնաւոր պատերազմի հանդամանք ստացած են արդէն :

Զորեքշաբթի առտու Պէյրութի նաւահանգիստը հասաւ մեծ առագաստանաւ մը, ուր լեցուած էին 250 Հայֆացի Հայեր : Մեր հայրենակիցները մաքսատան մէջ ընդունուեցան Պաղեստինեան կոմիտէի անդամներուն կողմէ : Գոյքերու պարպումի գործի մէջ անոնք օժանդակութիւնը վայելեցին Ամերիկեան համալսարանի ուսանողներուն, որոնք նոյն պահուն նաւահանգիստ կը գտնուէին : Պաղեստինեան յանձնախումբի կողմէ՝ աղգական եւ բարեկամ չունեցող Հայերուն առաջարկուեցաւ Քարանթինա երթալ եւ միանալ արար բախտակից զաղթականներուն: Հասնող Հայերը կը յայտնեն թէ վաղը կամ միւս օր պիտի հասնին աւելի մեծ թիւով Հայեր :

Գաղթականները բոլորն ալ արձանագրուեցան յատուկ յանձնախումբի մը կողմէ՝ կարենալ օգտուելու համար օժանդակութեան ձեռնարկներէն:

18 ժամ տեւող ճամբորդութեան ընթացքին մեռած է ծերունի Հայ մը՝ Ս· Տէտէեան :

Եւ կը գտնուէինք մեր միջավայրին մէջ: Ենթակայ՝ բռնակալութեան մը որ հաճութեամբ կը դիտէր մեր ներքին հակաճառութիւններն ու պառակտումները :

Այժմ թառած՝ աղատ ափերու վրայ, փընտռած՝ մեկ օրէն միւսը աքսորուելու, ջարդուելու մղձաւանջէն, կը ներկայացնենք չատ աւելի վըտդովիչ պատկեր մը :

Ճեղք ճեղքի վրայ: Ճակատ ճակատի դէմ :

Ողբերգութիւն մը, որ ոչ միայն արիւն կը պղտորէ, այլեւ չարախինդ քրքիջներ արձակել կուտայ ներքին թէ արտաքին թշնամիներուն :

Եւ այս՝ ճիշդ այն պահուն երբ վայրերան կամ ծուռբերան մարդիկ «Երրորդ»ի մասին կը խօսին :

Թշնամին ոչ հաւատք հարցուց, ոչ ալ հոսանք, երբ արեան բաղնիքներ, իրական դժոխքներ կը սարքէր, Օսմ· կայսրութեան բոլոր ափերուն վրայ: Մինչեւ Տէր Զօր :

Այսօր «իմաստուններ» ունինք որոնք պատրաստ են դիմացինը բզկտելու, յանուն այս կամ այն վարդապետութեան :

Թշնամին միակամ էր, երբ իր հայացինջ մահաճիրը կը գործադրէր սանձակոտոր մոլեգնութեամբ: Շարժման մէջ դնելով իր պետական բոլոր միջոցները: Բոլոր դժոխային ուժերը :

Մեր մէջ տարբեր կան որոնք հետզհետէ կը խրին բիւզանդարանութեան եւ խուժանավարութեան ճահճախուտին մէջ: Ինչպէս 35 տարի առաջ:

Հայկական ճակատն է որ կը սարսի նորէն, իբրեւ հետեւանք անյատակ տգիտութեան եւ սպերասան քսութեանց :

ՏԻՏԱՆԻՆ ՄԱՀԸ ԵՒ ՄԵՐ ԿՐԿՆԱԿԻ ՍՈՒԳԸ

Ապրիլեան այս օրերուն, երբ մենք համազգային սուգի ամիսը կ'ապրէինք հայրենիքին մէջ, չէ՛ Սփիւռքի ամէն մէկ անկիւնը հերաւոր, որ-ուեղ որ Հայու սիրտ մը կը բաբախէր, ողեկոչելով Մեծ Եղեռնին մեր բոլոր նահատակները, պարզ չինականէն մինչեւ պաշտելի Զօհրապներն ու Վարուժանները, երբ մենք Անոնց հետ հոգեկան հաղորդակցութեան մէջ էինք երկիւղած, կը պատմէինք ու կ'արձանագրէինք գործուած անօրինութեանց, բարբարոս եղեռնապատումը, ահա, այս օրերուն, վրայ կը հասնի մեր մեծ երդիչին, տիտան Ղաբիլեին՝ Ա. Ահարոնեանի կսկծալի մահը, տասնըշորս տարիներու տուայտանքներէ, կոծկոծումներէ ետքը :

Ու մեր համազգային սուգը կը դառնայ կրկնակի, կը թարմանան մեր վէրքերը ... :

Ցուզումի ալիքը մեզ կը խեղդէ :

Մեր բազուկները կը դողան, մեր մատները կը փայտանան, գրիչը մեր ձեռքէն վար կ'իյնայ :

Մեր կուրծքերը կը փլին : Հայ ժողովուրդին մեծագոյն ու քանքարաւոր զաւկին անփոխարինելի կորուստին առջեւ անհուն է մեր ցաւը :

Աւետիս Ահարոնեա՞ն :

Մինակ իր անունը արտասանելով աննկարագրելի սարսուռ մը՝ դող մը կ'անցնի մեր հոգիներէն : Ժամքի կը բռնուի մեր ողջ էութիւնը :

Կը ցնցուին մեր ջիղերն ու արիւնը կանգ կ'առնէ երակներուն մէջ : Կը կարծէի, պահ մը թէ մարդ նիւ վանային դիրկը կ'իյնայ...Անկարողութեամբ կրել, տանիլ այս մեծ կորուստն ու ծանր վիշտը, կսկիծը : Տակաւ՝ դիմաւորել ուժգին հարուածին :

Խորունկ, մեծ ու կրկնակի է մեր սուգը : Համազգային, առանց դաւանանքի, համոզմունքի խտրութեան, եթէ մեր երակներուն մէջ էն առաջ Հայու, զտարիւն Հայու արիւնն է որ կ'եռեւեռի :

Ան, Ա. Ահարոնեան, մեր անհուն վիշտին մեծ երդիչը, բնաւ խտրութիւն չդրաւ իր պաշտած հայրենիքին զաւակներուն միջեւ : Անոր համար դոյութիւն ունէր՝ մէկ Հայոց Աչխարհ, մէկ հայ ժողովուրդ :

Ու ան, իր կեանքին ամբողջ օրերուն մէջ այս երկու անուններէն զատ, սրտին ու մտքին՝ ուրիշ խտէալ ու ձգտում, երազ ու տենչանք չունեցաւ, չապրեցաւ :

Բանիւ եւ գրչով, երդեց ու պարբերեցաւ : Զգաց ու ապրեցաւ : Իր յոյսին ու հաւատքին միանակ աղբիւր ունեցաւ, տառապեցաւ, ցաւումի արցունքները կլլեց իր ժողովուրդին ու հայրենիքին համար : Հոգիին ու մտքին, չբթամնքներուն վրայ պատուց Հայոց աչխարհն ու անոր ժողովուրդը, մինչեւ որ, դժբախտ օր մըն ալ այդ երկու պաշտամունքները չբթունքին՝ սարսռացող սրտին մէջ, կաթուածահար տապալեցաւ — ինչպէս գինուոր մարտիկ մը իր դիրքին վրայ— բեմին վրայ, նժդեհ ... :

Ահա թէ ինչու կ'ըսենք ու վստահ ենք, որ, Ահարոնեանի կորուստը բովանդակ հայ ժողովուրդին համար է : Անոր սուգը համազգային է ինչպէս մեր մեծ եղեռնը :

Սուգի մէջ է նաեւ մեր պատմական ու ներ-կայ, ամբողջական Հայոց Աչխարհը :

Աբարատեան դաշտը կը տնքայ իր վիշտին տակ : Մասիսը կը հեկեկայ իր մեծ զաւկին անհուն մայրական սիրտը կը հառաչէ : Արագածի կանթեղներուն պատրոյգներէն պլպլան լոյսերը արցունքի կայլակներու վերածուած են :

Բարձր Հայքը, Տարօնն ու Վասպուրականը իրենց արդէն խիտ սգաւոր քօղերուն տակ կը վըշտանան : Հայոց ծովակներըը իրենց ծիծաղը դադրեցուցած են :

Գետերը — Արաքս, Եփրատ, Տիգրիս ու Ճորոխ, անոր մահուան բօթը կը տարածեն ամէն ուղղութեամբ, « խաղաղութիւն », խաղաղութիւն մեր բազմահանճար մեծ որդւոյն տառապալից ոսկորներուն» երգելով մեղմիկ :

Ու հիմակ, ես, « Ազատութեան ճանապարհին»ի — իմ առաջին կարդացած յեղափոխական դիրքը — անզուգական հեղինակին, հայրենիքին հազարաւոր մղոններով հեռու աչուին կարօտ փակելուն համար, միտքս կը չարչարեմ, որոնելու՝ դտնելու համար բառեր, որոնցմով կարենամ նախադասութիւն մը չինել ցաւին այս տարողութիւնը պատկերացնելու :

Ու սոսկացած, նորէն պիտի կառչիմ անմոռանալի գեղիս աննման չէրերէն փշուրի մը, ողբերգութեան խորութիւնը չափող, որը կ'երգուէր օտարութեան, պանդխտութեան մէջ իրենց աչուին վախողներուն համար :

Տիտա՛ն ՂԱԲԻՊ,
Ղարիպ մեռար, ղարիպ թաղեցին ...
Լացի՛ն՝ ղարիպ մարեր ի վրադ,
Լացի՛ն՝ ղարիպ ճուրեր ի վրադ ...

Քու անունդ պիտի ապրի մեր ժողովուրդին հետ յաւիտեան ու յաւերժ :

Պիտի յիշուի քու անունդ վառապանծ, ցոր-չափ Հայոց Աչխարհի պորտին վրայ կանգնուն է քու — եւ մեր — այնքան սիրած ու երգած Մասիսը :

Ն. ՇԻՆԱԿԱՆ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գ. ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*ՄԱՐՁԱԿ — Շրջանի ղեկավարն էր Շէրին Ծառ-կրբեան, ունէր 100 կառուղի : Կռիւները սկիզբ առին յունիս 7ին : Քիւրտերը 150 զինուորով եւ 1 թնդանօթով, Արճակը աւերելէ վերջ յարձակողական ծրագրով, Արճակը աւերելէ վերջ յարձակողական ծրագրով, Արճակը աւերելէ վերջ յարձակողական ծրագր

ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
Մահուան առթիւ
ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՎ ԻՐԵՆՑ ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅԱՁՏՆԱՒ ԵՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Հ. Ց. Դ. Կ. հոմիտէն եւ «Հայրենիք»ի խմբագրութեան հեռագիրը.—Ա.Ա.հարոնեան, մեծ հայրենասէրի եւ մեր անվեհեր ընկերոջ կորուստին առթիւ կը մասնակցինք ձեր վշտին եւ սուգին, անոր ոլորն դրականութիւնը եւ կեանքը ցոլացուցին հայ ժողովուրդին ցաւը անոր սրտին ներշնչելին անմահ հաւատքը իր ճակատագրին :

Մեր զգուխները կը խոնարհենք անոր վեհապանծ եւ անմոռանալի յիշատակին առաջ :

×

Ատրբէջանցիներու քաղաքական ժարմնին կողմէ Պ. Մ. Մակարէմոֆ Հ. Հ. Պատուիրակութեան ուղղուած նամակով մը կը յայտնէ թէ տաթեան ուղղուած նամակով մը կը յայտնէ թէ տաթեան ուղղուած նամակով մը կը յայտնէ թէ տաթ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԺՈՂՈՎԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԱՍԻՆ

Լոնտոնի մէջ արեւմտեան երեք մեծ պետութեանց եւ Պէնէլիւքսի փոքրաթիւները վերսկսան իրենց խորհրդակցութիւններուն , արեւմտեան Գերմանիոյ մասին : Գաղտնի նիստի մը մէջ քննեցին այն կարգադրութիւնները՝ որոնք պէտք եւ գան բանեցնան Ռուրի եւկամաքը միջազգայնացնելու որոշումը գործադրելու համար : Կ'ըսուի թէ այս ուղղութեամբ հիմնական որոշումներ ձեռք բերուած են :

Միւս կողմէ , ժողովին ենթադրմիթէները ծրագիր մը պատրաստած են արեւմտեան Գեր – մանիոյ համար սահմանուելիք կառավարական ձեւին մասին : Այս ծրագրին համեմատ , մինչեւ ներկայ տարւոյ վերջը , արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ պիտի կրնայ հաստատուիլ ինքնավար կառավարութիւն մը , որ լայն իրաւասութիւններ պիտի ունենայ ներքին գործերու մէջ :

ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ատենէ մը ի վեր , Հռոմի մէջ գումարումներ կ'ունենայ Աշխատաւորական միջազգային Դաշնակցութեան գործադիր ժողովը , որուն մաս կը կազմեն , ի մէջ այլոց , անգլիական , ամերիկեան , ֆրանսական , սովետական եւ եւրոպական սէնտիքաներու պետերը :

Մասնաւորաբար , այս վերջին երեք պետերու համայնավարական ձգտումներուն պատճառով , խորհրդակցութեանց ընթացքին ծագեցան տարակարծութիւններ , որոնք Մայիս Մէկի տօնակատարութեան առթիւ սուր հանգամանք ստացան :

Միաձայնութեամբ որոշուած էր որ պետերը պիտի մասնակցէին կատարուող հանդէսներուն , այն պայմանով որ տօնը համայնավարական ոեւէ բնոյթ չկրէին : Ձիշդ է որ յարդարանքը այն օրերուն՝ ուր տեղի պիտի ունենային բանախօսութիւնները , համայնավարական ցուցատախտակներ կամ նշաններ չէր պարունակեր : Բայց , Քրքրանական պատուիրակը Լուի Սայյան , խոսլական պատուիրակը Տի Վիթթորիօ եւ սովետ պատուիրակը Քուզնեցով թոյլ տուած էին որ համայնավար ունկնդիրները սրահ մտնեն կարմիր դրօշներով , զոր նոյնիսկ ծածանել սրուած են երբ ռուս պատուիրակը վերջացուցած է իր ճառը : Ասկէ զատ , բանախօսներէն ոմանք , ինչպէս Ֆրանսայի եւ սովետ պատուիրակները համայնավար եւ ռուսասէր յայտարարութիւններ ըրած են , ու հակառակ ապատայտուած են Մարշըլի ծրագրին , ցոյցերուն տալով համայնավարական բնոյթը : Ամերիկեան եւ անգլիական պատուիրակները խոտիւ բողոքած են այս խոսոմնապանցութեան դէմ :

Տարակարծութեան առիթ տուած է նաեւ Ֆոռս - Ուվրիէրի նոր սէնտիքային ալ Միջազգային Դաշնակցութեան մէջ առնելու կամ չառնելու խնդիրը : Այս բոլոր տարակարծութիւնները կը սպառնան բաժանում առաջ բերելու Աշխատաւորական Միջազգային Դաշնակցութեան մէջ , թէեւ Ֆրանսայի պատուիրակ Լուի Սայյան լաւատես է այս մասին , յայտարարելով որ Հռոմիբանակցութիւնները յաջողութեամբ վերջացած են : Անգլեսաքսօն պատուիրակները աւելի վերապահ են այս մասին :

Լուի Սայյան , որ Դաշնակցութեան ընդհ . քարտուղարն է , հրաժարած է Սէ Ժէ Թէի քարտուղարութեան պաշտօնէն , ինքզինքը ամբողջովին նուիրելու համար Աշխատաւորական Միջազգային Դաշնակցութեան գործերուն :

ԳԱՆԻ Ը ՏԻՒԼԻՒ

ՍՈՎ ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ .— Ատենէ մը ի վեր , Սեւ Ծովու նահանգներու բազմաթիւ դիւղերուն մէջ , տիրող սովին առաջքը դեռ կարելի չեղաւ առնել : Շրջակայ դիւղերէն Սամսոն հասած դիւղացիներէն տեղեկացայ — կը դրէ Թուրք թղթակից մը — որ կացութիւնը ծանրակշիռ եւ տխուր է : Արդարեւ այս շրջանին դիւղերուն մէջ ժողովուրդը վարսակ եւ յարդ կ'ուտէ : Ասոնք չգոհացներ ալ կան : Իւրաքանչիւր դիւղերուն մէջ սովամահ եղողներ ալ դտնուած են : Մեծ է անասունի կորուստը :

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Մօտակայ արուարձանի մը մէջ հօթը սենեակով տուն մը որ ունի կեդրոնական ջեռուցութիւն , գաղ , ելեկտրականութիւն , երկու խոհանոց , լուացարան , բաղնիք , կարաժ եւ 765 մեթր քառակուսի պտղատու ծառերով պարտէզ մը շրջապատուած պատով , ծախու է : Դիմել Պ . Երամեանի 49 Ave. de Fredy, Villemomble, Seine :

Կ' ՈՒԶՈՒՄ

Bottier (կնոջ կօշիկ) քով աշխատելու համար լաւ գործաւորներ — **affichage** և **finissage: Trépointe** եւ **semellage** կարը եւ **Tige** կարելն ալ պէտք է գիտնայ :

Դիմել AKAP, 34, rue Taitbout, Paris 9e.

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶԻ մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չաբաթ իրիկուն , 29 Մայիսին : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՀՈԴԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Զարուհի Ստեփանեան , Պ . Վահրամ Ստեփանեան (վիրաբոյժ – ատամնաբոյժ 1 rue Abel Vacher (Meudon) կը խնդրեն իրենց աղդականներէն եւ բարեկամներէն որ հաճին ներկայ դտնուիլ իրենց ամուսնոյն , զոքանչին , հօր եւ մեծ մօր՝

Պ . ՃԻՎԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ եւ

Այրի Տիկին ՇԱՀՆՈՒՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ
(Ծնեալ ՔԷՇԻՇԵԱՆ)

մահուան տարեդարձի հոգեհանգստեան , որ տեղի պիտի ունենայ 9 Մայիսին , առտուն ժամը 11ին , Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 Մայիս Համբարձման տօնը նշանակուած է փոքրիկներու հաղորդութեան օր , Ս . պատարագ ժամը 10ին : Փարիզի եւ շրջակայքի հայ դպրոցներու բոլոր աշակերտութիւնը կը հրաւիրուի Ս . Ցովհ . Մկրտիչ եկեղեցին : Ժամադրութենէն առք փոքրիկները պիտի առաջնորդուին խորհրդարան , ուրկէ հօր ներկայութեամբ , հոդաբարձութիւնը պիտի կատարէ մասնաւոր պատշաճ ընդունելութիւն :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ Ֆր . Կ . Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆր . Կաղոյա Խաչի օրը Մայիս 9ին , ժամը 3.30ին Salle d'Iénaի մէջ , 10 Ave. d'Iéna, métro Iéna եւ Trocadéro: Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Պ . ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆ (Լիւդ) , Օր . ՃԻՆՃԵԱՆ (դաշնակ) , Օր . ՎԱՐԿԱՋ (պար) , Օր . ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ և Պ . ՀԱՊԼԵՇԵԱՆ (արտասանութիւն) :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՐԵՒՄՏԵՑԻ ՏԱՂԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին , կիրակի օրը , կէսօրէ վերջ ժամը 2ին , Սալ Մաքնոյլի մէջ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին մը հայրենի վիշտակներով եւ սկաուտական ղեկուցում անակնկալներով :

Պիտի ներկայացուի Սիպիլի « ՀԱՐՍԸ » :

Մանրամասնութիւնները մատուցը յայտնդրով : Մուտք՝ 100 Ֆրանք :

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ կրթ . յանձնախումբը կազմակերպած է հաւաքոյթ մը շրջանիս բոլոր մուրհիւններու եւ կազմակերպութիւններու համագործակցութեամբ , գեղարուեստական բաժինով որ տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ , ժամը 9ին Պանեէօյի Rue d'Arcueilի ֆրանս . դպրոցի սրահին մէջ : Հայրապետական պատուիրակ ԱՐՏԱԻԱԶԴ Արք . ՍԻՐՄԷԵԱՆ պիտի խօսի Հայ մշակոյթի մասին : Շրջանիս հայութիւնը կը հրաւիրուի այս բացառիկ հաւաքոյթին :

Կրթ . Յանձն . Պաւեէօ Քաշանի

Պ . ԱՒԵՏԻՍ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆԸ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Պ . Յարութիւն Փաշալեանը , Տրապիզոնցի , որ ամուսնացած է Փոլթուղալեանի աղջկան հետ եւ Մարսէյլ հաստատուած : (Ժամանակին Պաթում եղած է) : Տեղեկացել Ա . Աւետիսեանի , 27 rue Desnouettes, Paris (15) :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Տիկին Մենուշէի եւ Աղնիւ Շահնազարեան , (իրեւց հօր , մօր եւ եղբայրներուն անունները Հաճի Կալապետ եւ Տիկին Մանիկ , Պ . Պ . Աւետիս եւ Մազսուտ) կը փնտռեն Պ . Թիւֆէնքճեան Աբէլ , Տիկին Թիւֆէնկճեան Վարդուհի եւ տղաքը Միհրան , Տիգրան եւ Սուրէն որոնք Հէրէքէն (Թուրքիա) մեկնած են 1910ին 1912ին : Իմացնել հետեւեալ հասցէներուն , Մենուշէի Շահնազարեան 17 rue Nouvelle, Alfortville (Seine) , կամ Ազիւ Շահնազարեանի 113 rue Et. Dolet, Alfortville (S.):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Պաֆրացի Ասլինէ Ազապպահեան մօր անուն Զանազան Ինճիեան , կը փնտռէ իր քրոջորդին Մարսելի էմմաեանը : 1922ին կը դտնուէր Մարսէյլի դաղթականներու կայանը : Կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին՝ ..Kévorkian, 5 rue Michel Serre, St. André , Marseille :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐ . ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ԺՈ . Պատգամ . Ժողովը տեղի կ'ունենայ Մայիս 20, 21, 22, 23ին Փարիզի մէջ :

Հ . Ց . Դ . ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ . վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիոթաթի Ճրագը խումբը 9 մայիսին :

ՓԱՐԻԶԻ Ֆր . Կաղոյա Խաչի մասնաճիւղի ընդհ . ժողովը այս չորեքշաբթի Մայիս 5ին , ժամը 4ին Sociétés Savantesի մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ . Ց . Դ . Շրջ . Կոմիտէն ընկերական ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի՝

ԹԱՓՈՒՒ խումբը 5 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն 7 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթակոմիտէն 8 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԽԱՉԱԿ խումբը 9 Մայիսին , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԱՆՈՒՇԻՆ ենթակոմիտէն 10 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԻՇԽԱՆ խումբը 11 Մայիսին , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔԵՌԻ խումբը 16 Մայիս , առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎՌԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ . ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս , երեկոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ . Կ . եւ Շրջ . Կոմ . ներկայացուցիչները : Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները , կարեւոր օրակարգերով :

ՖՐ . ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ . ժողովը այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին , Տիկին Ա . Ցակոբեանի բնակարանը , 17 rue de Paris, Gentilly : Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիներէն ներկայ դտնուիլ : Կարեւոր օրակարգ :

ՖՐ . ԿԱՊ . ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղին ժողովը այսօր Զորեքշաբթի կէսօրէ վերջ , եկեղեցւոյ սրահը : Օրակարգ Պատգամ . ժողով եւ քննութիւն : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Հ . Ց . Դ . ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ . կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Մայիս 28ի տօնակատարութեան յանձնախումբի ընկերները այս հինգշաբթի , 6 Մայիսին , սովորական հաւաքատեղին :

Ֆ . Կ . ԽԱՉԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղին ընդհ . ժողովը չաբաթ 8 Մայիսին իրիկունը ժամը 8.30ին ընկերուհի Աղաւնիին տունը 8 rue Brochette : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

Հ . Ց . Դ . Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ իր անդամները եւ համակիրները իր չաբաթական հանդիպումին , այս ուրբաթ ժամը 9ին Sociétés Savantes : Կը դասախօսէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ : Նիւթ Խաչատուր Աբովեանի «կեանքն ու գործը» , իր մահուան հարիւրամեակին առթիւ : Հայերէն դասերը 8—9 :

ՇԱՎԻԼԻի Արդութեան խումբի ժողովը յառաջիկայ Մայիս 8 չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին , սովորական հաւաքատեղին :

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ «Աբծիւ» ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30ին Հրայր Ակումբը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ բարեկամական Միութեան տարեկան պարահանդէսը այս չաբաթ դիշեր ժամը 9ին մինչեւ առաւօտ Palet d'Orի չքեղ սրահներուն մէջ , 80 La Canebière, Մարսէյլ : Տոմսերու համար դիմել՝ Chaussures Marlène, 94 rue d'Aubagne, Tél. C. 2715. Chaussures Sina, 22 rue de Rome եւ Dalakupeian 48 rue Puvis de Chavanne :

ԱՒ ՄԵՆԻԱՅԻ ՀԱՄԵՐԳԸ

Արմենիա Երգչախումբի համերգը տեղի կ'ունենայ Համբարձման հինգշաբթին , 6 Մայիս , Մարսէյլ , իւր տ'Ալժէի թատրոնին մէջ , ժամը 4ին , մոր ու ճոխ յայտագրով , ղեկավար՝ Վ . ՍԱՐԳՍԵԱՆ : Տոմսերը թուագրուած են , կը խնդրուի հանդիսականներէն յարգել իրենց թիւերը եւ ուրիշ տեղ չերթալ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տող· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 6 MAI 1948 Հինգշաբթի 6 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5334-Նոր շրջան թիւ 943 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՉՐՈՑԻ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Կ'ըսեն թէ Դաշնակցութիւնը յամառօրէն կառչած կը մնայ հին տախտակներու, մինչդեռ ահագին քան փոխուած է իր յինամեայ գործունէութենէն ի վեր։

= Կրնա՞յ օրինակներով խօսիլ։

— Օրինակ, Հայաստան դուռն է ընական ճամբան,, իր ճակատագիրը կապելով իր հզօր հարեւանին հետ, մինչդեռ դուք ձեր յոյսը դրած էք հեռաւոր սուրբերու վրայ։

= Որո՞նք են այդ հեռաւոր սուրբերը։

— Անգլեւսաքսոնները եւ միւս արեւմտեան պետութիւնները, որոնց քաղաքականութիւնը այլ եւս գաղտնիք չուի մեզի համար։

= Ուրեմն Դաշնակցութիւնը Հայաստանի սահմաններու ընդարձակում ամբողջացում, ազատութիւն պահանջելով, կը ծառայէ անգլեւսաքսոն պետութեանց աշխարհակալութեան։

— Այդպէս կ'եզրակացնեն, քննելով իր վերապահ դիրքը Մ· Մխիթեան հանդէպ։

= Եթէ այդ պարոնները դէպքերը լրջօրէն քննելու կարողութիւն եւ տարբերան պարկեշտութիւն ունենային, չատոնց պայծառացած կ'ըլլար մեր քաղաքական մթնոլորտը։ Անոնք ի դուր կը ջանան մոլորեցնել հանրային կարծիքը, քարեր տաշտպելներ հիւսելով եւ թուքնակաբար կրկնելով դանազան սուտեր եւ քսութիւններ։

— Կը հաւատա՞ք թէ անգլեւսաքսոն պետութիւնները տրամադիր են որեւէ ձեւով օգնելու հայկական դատին լուծման։

= Ոեւէ մեծ պետութիւն իր մատը մոխիրը չի թաթխեր, թիզ մը հող աւելցնելու համար մեր հարեւանիքի սահմաններուն վրայ։ Ըսած ենք ու կը կրկնենք.— Բոլոր Մեծերն ալ իրար կ'արժեն, այս ճակատին վրայ։ Մեր հազար կրամ արիւնը հարիւր կրամ քարիւղի արժէք չունի անոնց համար։ Փորձ տեսանք ինչպէս 1914—18ին, նոյնպէս 1939—45ին։ Եւ ամէն օր ալ կը տեսնենք, խաղադութեան վերահաստատումէն ի վեր։

— Ուրեմն աւելի դործնական պիտի չըլլա՞ր ապաւինիլ միայն մէկ մեծ պետութեան, ուրիշ խօսքով մեր հիւսիսի հարեւանին բարեհաճութեան։

= Այդ քաղաքականութիւնն է որ կը փորձուի երեք տարիէ ի վեր։ Եւ սակայն ...

— Ամէն պարագայի մէջ, միայն Մ· Մխիթեանը, այսինքն Ռուսաստանն է որ չահագրգռուած է Հայկ· Դատով։ Հետեւաբար ան կրնայ լուծել հանդոյցը, ուշ կամ կանուխ։

= Եթէ ուղէր, լուծած կ'ըլլար, 25 տարուան ընթացքին։ Հարցը այն է որ Մոսկուան բոլորովին տարբեր կ'ըմբռնէ փոքր ժողովուրդներու ազատագրութեան խնդիրը։

— Անշուշտ կ'ընդունինք որ ամէն բան իր կամքին կախում չունի։ Սհաւասիկ, Անգլիայէն վերջ Ամերիկան ալ իր պաշտպանութեան տակ առած է Թուրքիան, եւ կը սպառազինէ, կը զօրացնէ զայն։

= Անգամ մը եւս.— բոլորն ալ իրար կ'արժեն։ Աւելի քան 25 տարի, Մոսկուան էր որ դաւաճանեց յեղափոխութեան եւ քսամնելի դաւեր սարքեց, ոսքի հանելու համար կիսակործան Թուրքիան, իբրեւ ախոյեան մը միջազգային աշխարհակալութեան դէմ։ Ան ուշեհաեւ միւսներն ալ իրարու հետեւէ գլորեցան նոյն ճամբուն վրայ, պարպելով Կիլիկիան Թրակիան, Փոքր Ասիան, Պոլիսը եւ ուրիշ հողեր, փառապակ մը հիւսելով Անգարայի դլխուն։ Եւ հիմա դարձեալ նոյն խաղերը կը սարքուին երկու կողմէն ալ։ Մի զարմանաք, եթէ վաղը Ռուսերը նորէն իրենց հովանաւորութեան տակ առնեն Թուրքիան։

— Շատ յոռետես կ'երեւաք։

= Լաւատեսութեան հիմքերը կը խախտին օրէ օր։ Անշուշտ մեզի պէս ժողովուրդի մը համար առաւելութիւն մը պիտի ըլլար հզօր հարեւանի մը ներկայութիւնը, Արեւելքի այդ եղերական ճամբաներուն վրայ, ուր կը գտնուի մեր հայրենիքը։ Դժբախտաբար լերան մը ծանրութիւնն է որ կը զգանք մեր թեւերուն հայրենիքին վրայ։ Ծանրութիւն մը որ կը ճնշէ, կը տրորէ, փոխանակ թռիչք տալու։

—Քիչ մը շատ բանաստեղծական եղաւ պատկերը։

= Օրինակ, մեր հայրենիքին համար օրհնութիւն մըն է Ատրատը, իրրեւ ապաւէն եւ հովանի։ Աչքերդ բաց, թեւերդ արձակ, վարուցան կը կատարես իր չուքին տակ, ազատօրէն կը նուիրուիս ամէն տեսակ ստեղծագործութեան։ Վհատութեան, տատապանքի պահերուն ակնարկդ կ'ուղղես այդ ամեհի լերան, դարաւոր հակային, եւ հոդիդ կը պայծառանայ։ Բայց եթէ լեռը վրադ փլի ամբողջ ծանրութեամբ ...

— Ուրիշ ելք չունինք, զօրաւորի դիրք եւ տկարի ճակատագիր։

= Բուն բառով՝ բռնութիւն։ Մոսկուան միայն երեւութապէս կը յարգէ ազդերու ինքնորոշման իրաւունքը։ Իրրեւ գործնական քաղաքականութիւն՝ նոյն հարթիչ գլանն է որ կը թաւալի հիւսիսէն հարաւ, առանց նկատի առնելու իւրաքանչիւր երկրի եւ ժողովուրդի պահանջները, տենչերն ու իրաւունքները։ Այս քաղաքականութիւնը կը հակասէ նոյնիսկ խորհրդային վարդապետութեան։

— Մեզի համար ցնորք է անկախութիւնը։

= Ինչո՞ւ ցնորք չէ Սուրիոյ, Իրաքի, Լիբանանի եւ ուրիշ արեւելեան երկիրներու համար, որոնք դեռ երէկ բաժնուեցան Օսմ· կայսրութենէն, ինքնավարութեան դասընթացք մը բոլորելով օտար հոգատարութեան տակ։

— Մ· Մխիթեան ապահովութիւնը կը պահանջէ իր մականին տակ պահել փոքր ազդերը։

= Այդ ապահովութիւնը տասն անդամ աւելի կ'ամրապնդուի, եթէ իրաքանչիւր ժողովուրդ վերստանալով իր ինքնորոշման իրաւունքը, իր ազատութիւնը, դառնայ իրապէս հաւասարազօր անդամ նոյն դաշնակցային պետութեան։ Ռուս ժողովուրդին համար անդամ բարիք մը պիտի ըլլար այսպիսի կարդուսարք մը, փրկելով զայն հիւանդադին կասկածամտութենէ մը, որ աղբիւրն է բոլոր չարիքներուն։

— Գեղեցիկ տեսակէտներ, բայց ի՞նչ օգուտ, տխրտւած ենք եղածով գոհանալու։

= Գոհացողները կրնան բազկատարած աղօթել Սթալինի արեւշատութեան համար, բայց իրաւունք չունին թրքամարի լուտանքներ եւ բանսարկութիւններ տահեցնելու, երբ ուրիշներ տարբեր կը մտածեն եւ առանց վերապահութեան կը պարզեն սեւն ու ճերմակը։ Անոնք որ վարժուած են օտար սպունդէ ծծելու իրենց քաղաքական իմաստութեան կաթը, թող չյաւակնին հայրենասիրութեան դաս տալ Դաշնակցութեան։ Կամ ունէ Դաշնակցական։

Պէյրութ Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՄՔԷ ԱՆԿԱԽ ...

Թերեւս դուք ալ «կամքէ անկախ»... մոռցած էք որ Ապրիլեան եղեռնի բուն թուականն, 1915 Ապրիլ 11—24, շաբաթ օր մըն էր, ճիշդ այս տարուան պէս։

Այս զարհուրանքի թուականը դարձեալ կամքէ անկախ՞ պատահներով եկած զուգադիպած է դիւութիւն բաշխող եւ պետական հանդամանքով օժտուած Մխիթեան մը մեծ պարահանդէսին։ «Ի՜նչ չարաճճիական զուգադիպութիւն» պիտի ըսէր բարեմիտ Մարսէլլին, իսկ իր դրացին կատարեալ պաղարեամբ եւ սրտի խորունկ գոհունակութեամբ կը բացատրէ «Տիկինները ուրիշէն հայրենասիրութեան դաս առնելու պէտք չունին, մանաւանդ որ անոնք իրենց պարտականութիւնը կատարած էին Փրատոյի եկեղեցիին մէջ»։ Մեռելներու հոգուն մոմ էին վառեր մարդիկը, յետոյ այդ ամսուան ընթացքին ուրիշ սրահներու մէջ ինչե՜ր ինչե՜ր չէին տեսած։ ա՛լ ինչու նոյն գիշերը այդ մարտիրոսներուն յիշատակին պարահանդէս մըն ալ չկատարուեր, ի փառս Ալլահին։ Մեղքը անոնցն է որ արձագանգ կ'ըլլան նման սովորական եւ չատ բնական դէպքի մը, մինչդեռ կրնային իրենց ներկայութեամբ պատուել պարահանդէսը, եթէ իրենց պարտականութիւնը կատարած էին արդէն, այսինքն իրենց միքէն դոնէ «Հայր մեր» մը բսած էին մեռելներու հոգուն։

Ինչ լաւ քան է կտրանցնել ծիծաղելի ըլլալու դիտակցութիւնը, եւ մանաւանդ որքան երջանիկ են այն մարդիկ որոնք զօրաւոր սառմոքսով օժտուած «զուտս կլանեն եւ զմժզուկս քամեն», այլապէս հազիւ թէ կարենային կլլել ու այսպէս հեշտութեամբ մարսել պատասխանդէս մը Ապրիլեան եղեռնի սպառօնին դիւշերն իսկ։

ԱՐԱՄԱԶԴ

Անգլ. Խորհ. ժողովին մէջ

ՊԷՎԻՆԻ ԿԱՐԵՒՈՐ ՃԱՌԸ

Արտաքին քաղաքականութեան վերաքերեալ վիճաբանութիւնները բկսան երէկ Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ։ Արտաքին նախարար Պէվին ըրաւ կարեւոր յայտարարութիւնները, որոնց դլխաւոր մասերն են.—

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՈՒԽՏԸ

Պրիւքսէլի դաշինքը կը պարտաւորէ զինուրական տրամադրութիւններ ալ, եւ Լոնտոն հաստատած պաշտպանութեան կոմիտէն կը չարունակէ իր աշխատութիւնները։ Բայց, այս բոլորը չարձակողական նպատակ չունին, մասնակցող երկիրներէն իւրաքանչիւրը իր ինքնապաշտպանութեան վերաբերեալ խնդիրներու մասին վերջին խօսքը ինք ըսելու իրաւունք ունի։ Այսպիսի համաձայնութիւններ ուրիշ երկիրներու հետ ալ ոչ միայն կարելի է, այլ նաեւ՝ հաւանական։ Արեւմտեան Միութեան այս կորիզը պէտք է ընդարձակուի, եւ մեր ամենամօտիկ դրացիներէն չատ աւելի հեռուները պէտք է երթայ։ Այս Միութիւնը ամէն մարզի մէջ նոր ձեռնարկ մըն է Անգլիոյ համար, որ այսպէսով անքաժանելիօրէն մաս կազմած կ'ըլլայ Եւրոպայի։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Գերմանիոյ դրաւման երեք գօտիներուն ամբողջական մասնակցութիւնը Եւրոպայի վերակառուցման ծրագրին կենսական կարեւորութիւն ունի։ Դաշնակիցները Պերլին կը դանուին ու հոն պիտի մնան։ Պէվին կը յուսայ որ չիղերու պատերազմին պիտի յաջորդէ բանակցութեանց շրջանը։ Գերմանիոյ քաղաքական կեանքին պէտք է նոր մղում մը տրուի, եւ հարկ է որ այս երկիրը կարեւոր դեր մը կատարէ Եւրոպայի վերակառուցման դործին մէջ։

ԱՆԳԼԵՒՈՒՍ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պէվին սա կարծիքը ունեցած է միշտ որ, եթէ անգլեւսաս յարաբերութիւններուն մէջ, նկատի առնուած ըլլային սովետ ազդային շահերը միայն, կարելի էր համաձայնութեան մը գալ։ Բայց, դժբախտաբար, հարկ է նկատի առնել նաեւ համայնավարութիւնը։ Այն ամէն առաջարկները՝ զորս Մոսկուա ըրած է, Դաշնակիցներուն, նպատակ ունեցած են ոչ թէ որոշ խնդրի մը տրուելիք լուծումը, այլ՝ ձգտած են ծառայելու համայնավարական համաշխարհային ըմբռնումին։ Մինչեւ որ Քրեմլինի դաղափարապաշտպանները ըմբռնումներէն չձերբազատուինք, տեւական համաձայնութիւն մը կնքելու կարելիութիւնները չատ չնչին պիտի ըլլան։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՀԱՐՑԸ

Բրիտանական կառավարութիւնը իր դիտաւորութեան մէջ միշտ հաստատ կը մնայ՝ հովանաւորութիւնը թողելու Մայիս 15ին։ Մինչեւ այդ թուականը, անգլիական պինուորներուն դերը պիտի կայանայ կարգն ու կանունը պահպանելու եւ դուրսէն եկած որեւէ յարձակում արդիլելու մէջ։ Հովանաւորութեան վերջ դնելէն ետք, յոյս դնելու չէ այլեւս անգլիական պինուորներուն վրայ որ Հրեաներուն եւ Արաբներուն պարտադրեն երկու կողմին համար անընդունելի դաւաուած կարդադրութիւններ։ Դեռ ուշ չէ չափաւորութեամբ լուծելու համար հարցը. քանի մը օրէն, ժամանակը անցած կ'ըլլայ այլեւս։ Պէվին դիտէ սակայն որ թէ Արաբներու եւ թէ Հրեաներու մէջ խելամուտ եւ հաւատարակչիռ մտքով մարդիկ կան։

Պաղեստինի խնդիրը

ԱՊՏՈՒԼԼԱՀԻ ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Երկուշաբթիէն ի վեր Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ զինադուլը կը գործադրուի կանոնաւորապէս Երուսաղէմի հին թաղերուն մէջ։ Երկրին մնացած մասին մէջ, կացութիւնը կայունհամանք առած է։ Տեղ տեղ կռիւները կը չարունակուին։ Անգլիական օգնական ուժերը դիրք բռնած են այն բոլոր վայրերուն մէջ՝ ուր ընդհարումի հաւանականութիւն կայ երկու հակառակորդ ազդերուն մէջ։ Արաբները կը փախչին այն ամէն տեղերէն՝ ուր Հրեաները վերջերս յարձակումներ գործեցին։ Զանգուածային կերպով կը թողուն եաֆան, Ծովու եւ ցամաքի ճամբով։ Քանի մը հազար Արաբ հազիւ մնացած է այս քաղաքին մէջ, որ Սկովտիացի պահակներու հսկողութեան տակ կը գտնուի այս պահուս։

Արաբները զանգուածային կերպով կը թողուն նաեւ Հիւսիսային Գալիլիոյ պզտիկ քաղաք Սաֆատէն, չանալով երթալ ապաստանիլ Սուրիա կամ Լիբանան։ Լիբանան ապաստանած Արաբներու, թիւը 30 հազար կը հաշուուի։ Սակայն, Հրեայ Գործակալութեան նայելով, նոյնիսկ Ա –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

ՆԻԿՈԼ ԱՂԲԱԼԵԱՆԻ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բազմավաստակ գրագէտ, քաղաքէր, քնա-դատ, գաւառագրագէտ եւ ազգային ու յեղափոխական գործիչ Նիկոլ Աղբալեանի մահուից (15 Օգոստոս 1947 թ. Պէյրութ) *վերջ արտասահմանի հայ մամուլի էջերում զանազան յօդուածագիրներ նրա կենսագրութեան մէջ ծննդեան թուականը արձանագրել են* 1873 *թ., ինչ որ սխալ է :*

Ոչպէսզի այս սխալը չկրկնուի եւ հետագային չշրջանդհանրանայ, արձանագրում եմ հետեւեալ վաւերական տեղեկութիւնները :

Աղբեքանդրիայի Պօղոսեան ազգային վարժարանի հոգաբարձութիւնը 1923*ի գարնան առաջարկեց Աղբալեանին ստանձնելու յիշեալ դպրոցի տեսչութեան պաշտօնը : Աղբալեանը սիրով ընդունեց այդ առաջարկը եւ նախքան ճամբորդութիւնը՝ կազդուրուելու եւ հանգստանալու համար մեկնեց Թաւրիզին մօտիկ ամարանոց՝ հայարնակ Մուժամբար գիւղը : Մօտ երկու ամիս այս գիւղում մնալուց յետոյ, Աղբալեանը վերադարձաւ Թաւրիզ՝ Յուլիսի վերջերին եւ սկսեց ճանապարհի պատրաստութիւն տեսնել :*

Թաւրիզում նա ապրում էր Թեմական-կենտրոնական դպրոցի այգուն կից Տէր Կարապետեանց բնակարանում, վայելելով տան տէրի յարգանքն ու բարեացակամութիւնը :

Ես յաճախ, գրեթէ ամէն օր, գնում էի նրա մօտ եւ հաճոյքով լսում էի նրա զրոյցները ու զառողութիւնները գրական եւ պատմական հարցերի շուրջ եւ որ կարեւորն էր, ես կարդում էի նրան ազգագրութիւնները ու ամփոփումներն այն դասախօսութիւնների, որոնց նիւթին էր Պատմութիւն Հայոց նոր գրականութեան :

Թաւրիզում 1921*ի աշնան, Պրոֆ. Դոկտ. Ռուբէն Աբրահամեանի եւ Նիկոլ Աղբալեանի ջանքերով բացուեց «Պատմա - լեզուաբանական բարձրագոյն դպրոց» (Հայկազեան – Թոմասեան ազգային դպրոցի հենքում), ուր չորս տարի, Աղբալեանը դասախօսում էր Հայոց նոր գրականութեան պատմութեան մասին :*

Այս դպրոցի դասընթացքներին ես ոչ միայն կանոնաւոր կերպով հետեւեցայ, այլեւ ազգագրական դասախօսութեանց նիւթերը, որոնց մէջ մասնաւորապէս Աղբալեանի խօսածները արձանագրեցի եւ հարազատ իմ գրական նախասիրութիւններին :

Ահա թէ ինչո՞ւ ես յաճախ գնում էի նրա մօտ եւ կարդում էի նրա դասախօսութիւնների ամփոփումներն ու ազգագրութիւնները, որոնք 27 տարիներից ի վեր խնամքով պահում եմ իբրեւ պատմագրական թանկագին նշխարներ, յարմար առիթ հրատարակութեան տալու բուռն ցանկութեամբ :

Այս յաճախակի հանդիպումների ժամանակ նա երանութեան զգացումով պատմում էր հին օրերի իր ուրախ ու տխուր յուշերն ու տպաւորութիւնները իր ուսանողական կեանքի եւ ակզբնական գրական աշխատանքների մասին :

Այս խօսակցութիւնների ժամանակ, մի օր յանկարծ ասացի նրան,

— Պարոն Աղբալեան, յաճախակ խնդրում եմ ձեր կենսագրութիւնը գրեցէք եւ տուէք ինձ :

— Պա՛... հօ՛օ՛օ՛... բացագանչեց եւ զարմացաւ իմ անսպասելի առաջարկի վրայ : Ապա, լռեց, ձեռքը դրեց ճակատին, սիկարի ծուխը ներս քաշեց եւ ասաց·

— Սիրելի Հայկ, դժուարինս խնդրեցիր, նախ որ ճանապարհի վրայ եմ, երկրորդ գրելու տրամադրութիւն չունեմ, երկար պատմութիւն է եւ վերջապէս ո՞ւմ հետաքրքիր է Աղբալեանի կեանքը :

Ես կրկնեցի իմ խնդրանքը, պնդեցի եւ ի վերջոյ առաջարկեցի հետեւեալը ·

— Շատ լաւ, Պարոն Աղբալեան, քանի որ ձեզ համար դժուար է, ապա ուրեմն դուք պատմեցէք եւ ես գրեմ ձեր կենսագրութիւնը : Իմ այս աշխատանքը ընդունեցէք իբրեւ երախտահատոյց մի նուէր համեստ աշակերտից բազմերախտ ուսուցիչ :

Զգացի, որ նեղի լծուեց, դէմքի վրայ նշմարեցի մեղմ ժպիտ ու յուզմունք : Ապա իր թաւ ձայնով լիասիրտ բացագանչեց ·

— Հա՛ա՛... այդպէս շատ լաւ կը լինի, բայց մի երկու օր սպասիր, փիճր անեմ, (մտածեմ, յուշերիս մոխիրը խառնեմ, որ յիշողութեանս կայծերը լուսաւորեն միտքս :

Անհուն ուրախութեամբ բաժնուեցայ :

Երկու օր վերջ, (Օգոստոս ամսի սկզբին, 1928 *թ.) մի կապոյտ թուղթ ձեռքիցդնացի Աղբալեանի մօտ : Կէսօրից յետոյ ժամը 5ի մօտերն էր : Իր սենեակում, պարզ գրասեղանի առջեւ եւ բազ պատուհանի մօտ նստած թէյ էր խմում : Օրեր շարունակ մոխրամանի մէջ իրար կողքի չարել էր սիկարների ծայրերը, մոխիրները եւ վառուած լուցկիների կոթիկը, որոնք իրար միացած ինչ որ լեռնային եւ անտառային տեսարանի խափկանքն էին տալիս նայողին :*

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

ՇԱՏԱԽ — Հոս ինքնապաշտպանութիւնը զեկավարող զինուորական մարմինը կը բռնէ հեռաձեւակ դիրքերը : Շահրուրի բերդ, Հաշկանց բերդ, Բոլս, Ալքոտան կամուրջ, Սօզվանց եւ Թաղի մէջ յարմարագոյն դիրքեր : Այս վերջին վայրը Հայերը ունէին 85 կռուող, Թուրքերը ամբողջ չէրջանին մէջ 150 մարդ եւ 2000 քիւրտ : Մարտ 31ին Բազիկ եւ Արշակ յարձակեցան Սեւ Տիկին դտնուող 20 ոստիկանի վրայ, սպանեցին Օնպաշի Պահլին, ոստիկան մը եւ մնացեալները զերի բռնեցին : Շահրուրա բերդ գտնուող ոստիկանները ձգեցին փախան : Սակի մէջ պաշարուեցան 14 ոստիկան, սպաննուեցաւ 12ը, փակ հայ յայտնի խմբապետներէն Գիւլամիրը եւ Ծովիկը, մինչ այս կռիւը սկսած էր Թաղի մէջ : Ապրիլ 2ին Քըրտերը յարձակած էին Հաշկացի վրայ եւ ետ մղուած, որով Շահրուրէն — Արմչատ 45 քիլմ.-նոց ճակատ մը բռնուած էր քանի մը հարիւր հայ կռուողներու կողմէ :

Ապրիլ 8ին Հայերը այրեցին Հօրիս, Սար - բար եւ Ծուղ Թշնամի գիւղերը, յարձակեցան Գոմիրի վրայ, որ քանի մը օր վերջ դրաւուեցաւ եւ այրուեցաւ : Ապրիլ 16էն սկսեալ Պաղօհնց Մզրէ, Քրմենց եւ Առիքօմ որոնք կռիւի սկսած օրէն կը դիմադրէին՝ դրաւուեցան Լաղվիի կողմէ : Ապրիլ 19ին Հաշկանց կամուրջի վրայ քրտական յարձակում մը ետ մղուեցաւ : Ապրիլ 20ին վարպետ կարաւեթի չինուած թնդանօթի սկսաւ կրակել եւ քանդել Թրքական դիրքերէն Գրանկէի տունը : Ապրիլ 24ին Քիւրտերը յարձակեցան Արմչատի վրայ : Ապրիլ 25ին ձվատուն կամուրջէն անցնելով դրաւեցին Թոլսը : Անմիջապէս Գարունեան բանեց Քէլիսէրի բարձունքները, Սէթ՝ Ծաղկավանքի եւ Ծուղի բարձունքները Ազատ Բոլսի վերեւի դիրքերը, մինչ Զաթօեան Սարերի ակռը դրաւելով վակեց ձվկատուն կամուրջը եւ քրտական նահանջի ճամբան : Սակայն Գարունեանի խումբը ցուրտէն յաղթահարուած իջաւ Սօզվանց : Քիւրտերը առիթէն օգտուելով բռնեցին հայկական դիրքերը Քէլիսէրի վրայ, ուժգին գրոհով մը առին Սօզվանցը եւ Այդին, օրհասական դրութիւն ստեղծելով Թաղի մէջ : Աստուածածին վանքը ապաստանող կռուողներ ապաստեցան Հնարհիւ եւ բիտասարդ հերոսուհի Սրբոյի : Թաղի գինուորական մարմինը առանց դլուխը կորնչելու տուհանդակ կին մը Ամարը դրկեց Ազատին, որ Սեւ Տիկին քաշուած էր, հրահանդելով Բազիկը 10 հոդիով դրկել Թաղ, եւ ամէն գնով վերադրաւել Սօզվանցը, որ «հայկական լիէժ» կը համարուէր եւ ունէր ռազմավարական խոշոր նշանակութիւն, Թաղի կռուողներուն համար : Մայիս 5ին Բազիկ հասաւ Թաղ, ուր Թուրքերը 2 քիղանօթ ալ տարած, տատակացուցած էին իրենց յարձակումնե - րը : Մայիս 8ին Ազատ յաջողեցաւ վերադրաւել Սօզվանցը, Թաղ արդէն փրկուած էր : Քանի մը օր յետոյ Դրօ 1000 հոդիով իջաւ իր կարգին Թաղ : Մայիս 12ին Սօքանց թշնամի գիւղը այրուելով թշնամին իր վերջնական հարուածը ստացաւ Շատախի մէջ : Յուլիս 15ին Ծիծանց ետ մղեց քրտական յարձակում մը :

Դ. ԿԱՄՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՒՆԴԵՐԸ

Վասպուրականի մէջ Ա. ուաք գնդը եղաւ Անդրանիկ, որ դրաւեց Սարայը եւ Ասուրլին (9 Դեկտեմբեր 1914) : *Թուրքերը Քօթուրլ մօտ դունաւ թիկունքը անցնելով, Անդրանիկ քաշուեցաւ եւ Պլաճիկի մօտ ճեղքեց թշնամիին գիծերը ու բացաւ Մոկի փակուած ճամբան : Ապրիլին Անդրանիկ խոշոր դէմ խաղաց Տիլմանի պատմական ճակատամարտին մէջ, ուր Մալիլ փաշայի բանակը ջարդուած՝ բռնեց Զուլամերկի ճամբան :*

Հիւսիսէն Բ. Գ. Դ. Հայ կամաւորական գունդերը անցան Թափարիքը, առին Բերկրին, Ալիւրը եւ 5 Մայիսին մտան Վան : Իրենց հետէն հասաւ Նիկոլայեւի ռուսական բանակը եւ Վասպուրականը հռչակեց անկախ հայկական նահանգ եւ Արամն ալ նահանգապետ :

Տոսպի Թուրքերը իրենց արժանի պատիժը տացան Ամիու բերդի մէջ :

13 Մայիսին Դրօ մտաւ Թաղ : 31 Մայիսին հայ կամաւորական գունտերը մտան Մոկա եւ պայ պահեցին Թրքական զօրեղ հակայարձակում մը եւ մղելով (4 Յունիս) : Ռուսան գրաւուեցաւ Հայկական Դ. կամաւորական գունտին կողմէ 6 Ժամուան կռիւէ մը վերջ (29 Մայիս) : Գ. եւ Դ. գունտերը միասին գրաւեցին Զէվէն եւ Սօրբը (12 Յունիս), հասան Դատուան՝ ուր ինկաւ Դաշնակցական Խէչօն : Մակուեցի Մեսրոպ վաշտով մը յարձակեցաւ Սպարկերտի վրայ եւ ազատեց 4000 Հայեր :

Սակայն Մանազկերտի ուղղութեամբ Թրքական յաջող յարձակում մը պատճառ եղաւ որ Ռուսները քաշուին Վանի եւ Վասպուրականի 150 *հազար Հայերը դաղթեն Կովկաս :*

Օգոստոսին Վան վերադրաւուեցաւ Ռուսաց կողմէ : Հայ կամաւորները մասնակցեցան Ռուսաստանի կռիւներուն : Նոյեմբերին Հայկական արշաւախումբ մը մաքրեց Արճէշ – Բաթմնոց ճամբան եւ այրեց Զիլանի չէրջանէն 15 *գիւղ : Դեկտեմբերին Զիլանի չէրջանը կրկին ըմբոստացաւ, Արճէշէն եւ Բաթմնոցէն մեկնող Հայ կամաւորներ, ռուսական սակաւաթիւ զոկատներու օգնութեամբ կըրկին մաքրեցին Արճէշ : Բաթմնոց ճամբան, իրար միացան Ագակէմիկի մէջ եւ այրեցին* 7 *գիւղ :*

1916 *Փետրուարին Ա. գունտը դրաւեց Նոր - Շէնը, Ալջավազ եւ Մլաթը :* 11 *Մարտին Հայկական Գ. գունտը Ռուսահէն ճամբայ ելլելով դրաւեց Նոր գիւղը, Բէլուն, Գարաուան եւ Խիզանը ու ապտուեց* 500 *Հայեր :*

Ե. ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Բ. ՀԱՅԿ. ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նեղգաղթի հետեւանքով արդէն 25.000 *վաստակաւոր վերադարձած էին երկիր, երբ ծագեցաւ* 1917*ի ռուսական յեղափոխութիւնը, որ* 1918 *Յունուարի Հրովարտակով Թրքահայաստանի ինքնօրինութիւնը կը հռչակէր : Վասպուրականի մէջ Ա. անգամը բլլալով Հայկական հոդի վրայ, առկախ Հայկական իշխանութիւն մը հռչակուեցաւ, Կոստի Համբարձումեանի նախագահութեամբ որ մինչեւ իսկ դրամ կտրեց : 20—35 տարեկաններէն զօրակոչի ենթարկուելով, զէնքի տակ կանչուեցան* 2000 *հոդի, որոնք կազմեցին* 2 *գունտեր, Ա.-ը դրկուեցաւ Ռուսահ, Բ.-ը Առնիս - Արճէշ, (*200 *հոդի յատկացնելով Բերկրի, Սալալ գծին պաշտպանութեանը :*

1918 *Փետրուարին Թուրքերը Ալջավազ մը - տան, ձիաւորներու վտքրիկ խումբ մը Տաճատ Թերլէմէզեանի հրամանին տակ, նաւային թնդանօթներու օգութեամբ զայն վերադրաւեց : Փետր.* 14*ին Հայկական նաւերը ռմբակոծեցին կամուրջը, որ դրաւուեցաւ ցամաքէն յարձակող ուժերու կողմէ՝ սակայն Մլաթը վերադրաւելու փորձը անցաւ անյաջող :*

Մարտին Թուրքերը հասան Արճէշ, Առնիս, Դեկտեմբեր 1914) : *Թուրքերը Քօթուրլ մօտ դունաւ թիկունքը անցնելով, Անդրանիկ քաշուեցաւ եւ Պլաճիկի մօտ ճեղքեց թշնամիին գիծերը ու բացաւ Մոկի փակուած ճամբան : Ապրիլին Անդրանիկ խոշոր դէմ խաղաց Տիլմանի պատմական ճակատամարտին մէջ, ուր Մալիլ փաշայի բանակը ջարդուած՝ բռնեց Զուլամերկի ճամբան :*

Հիւսիսէն Բ. Գ. Դ. Հայ կամաւորական գունտերը անցան Թափարիքը, առին Բերկրին, Ալիւրը եւ 5 Մայիսին մտան Վան : Իրենց հետէն հասաւ Նիկոլայեւի ռուսական բանակը եւ Վասպուրականը հռչակեց անկախ հայկական նահանգ եւ Արամն ալ նահանգապետ :

Տոսպի Թուրքերը իրենց արժանի պատիժը տացան Ամիու բերդի մէջ :

13 Մայիսին Դրօ մտաւ Թաղ : 31 Մայիսին հայ կամաւորական գունտերը մտան Մոկա եւ պայ պահեցին Թրքական զօրեղ հակայարձակում մը եւ մղելով (4 Յունիս) : Ռուսան գրաւուեցաւ Հայկական Դ. կամաւորական գունտին կողմէ 6 Ժամուան կռիւէ մը վերջ (29 Մայիս) : Գ. եւ Դ. գունտերը միասին գրաւեցին Զէվէն եւ Սօրբը (12 Յունիս), հասան Դատուան՝ ուր ինկաւ Դաշնակցական Խէչօն : Մակուեցի Մեսրոպ վաշտով մը յարձակեցաւ Սպարկերտի վրայ եւ ազատեց 4000 Հայեր :

Սակայն Մանազկերտի ուղղութեամբ Թրքական յաջող յարձակում մը պատճառ եղաւ որ Ռուսները քաշուին Վանի եւ Վասպուրականի 150 *հազար Հայերը դաղթեն Կովկաս :*

Օգոստոսին Վան վերադրաւուեցաւ Ռուսաց կողմէ : Հայ կամաւորները մասնակցեցան Ռուսահէն ճամբայ ելլելով դրաւեց Նոր - Շէնը, Ալջավազ եւ Մլաթը : 11 *Մարտին Հայկական Գ. գունտը Ռուսահէն ճամբայ ելլելով դրաւեց Նոր գիւղը, Բէլուն, Գարաուան եւ Խիզանը ու ապտուեց* 500 *Հայեր :*

Ե. ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Բ. ՀԱՅԿ. ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նեղգաղթի հետեւանքով արդէն 25.000 *վաստակաւոր վերադարձած էին երկիր, երբ ծագեցաւ* 1917*ի ռուսական յեղափոխութիւնը, որ* 1918 *Յունուարի Հրովարտակով Թրքահայաստանի ինքնօրինութիւնը կը հռչակէր : Վասպուրականի մէջ Ա. անգամը բլլալով Հայկական հոդի վրայ, առկախ Հայկական իշխանութիւն մը հռչակուեցաւ, Կոստի Համբարձումեանի նախագահութեամբ որ մինչեւ իսկ դրամ կտրեց : 20—35 տարեկաններէն զօրակոչի ենթարկուելով, զէնքի տակ կանչուեցան* 2000 *հոդի, որոնք կազմեցին* 2 *գունտեր, Ա.-ը դրկուեցաւ Ռուսահ, Բ.-ը Առնիս - Արճէշ, (*200 *հոդի յատկացնելով Բերկրի, Սալալ գծին պաշտպանութեանը :*

1918 *Փետրուարին Թուրքերը Ալջավազ մը - տան, ձիաւորներու վտքրիկ խումբ մը Տաճատ Թերլէմէզեանի հրամանին տակ, նաւային թնդանօթներու օգութեամբ զայն վերադրաւեց : Փետր.* 14*ին Հայկական նաւերը ռմբակոծեցին կամուրջը, որ դրաւուեցաւ ցամաքէն յարձակող ուժերու կողմէ՝ սակայն Մլաթը վերադրաւելու փորձը անցաւ անյաջող :*

Մարտին Թուրքերը հասան Արճէշ, Առնիս,

Նա համբերութեամբ վաթաթեց սիկարը, տեղաւորեց ծխամորճի մէջ (որ յետոյ նուիրեց ինձ եւ այժմ պահում եմ) ապա աչքերը կիսախուփ՝ երազուն հայեացքն ուղղեց քակի ծառերին, որոնց կատարներին օրօրւում էին ամառնային երեկոյեան մեղմիկ զեփիւռով :

— Ինչ· սկսենք, սիրելի Հայկ, ասաց Աղբալեանը, որի դէմքի վրայ տիրեց մի բարի՝ բայց մեղմ հեղնանքի ժպիտ :

Ես նախազգացի, որ նա իւրայատուկ մի խօսք պիտի ասէր : Եւ ասաց·

— Սկսիր գրել այնպէս, ինչպէս որ կ'ասեմ :

— Շուլաւէրցի դերձակ Պօղոսի որդի Նիկոլ Աղբալեան, ծնեալ 25 Մարտ 1875 *ամի՝ Հաւլաբար — Թիֆլիս : Վախճանեալ՝ երկու հազար... մնացեալը դու գիտես...*

Երկուքս էլ սկսանք լիասիրտ ծիծաղիլ այս սրամիտ խօսքի վրայ : Երբ նա չարունակեց ·

— Հասա՛... դու կարծում ես չուտ եմ մեռնելու, որ կենսագրութիւնս հրատարակե՞ս, ոչ սիրելիս, ես որոշել եմ տալրել մինչեւ երկու հազար թուականը, որից յետոյ մահուան ամաթիւն ու տարեթիւը կը նշանակես գրութեանդ մէջ :

Ապա դէմքը լրջացաւ եւ սկսաւ հանգիստ ու խաղաղ ձայնով պատմել իր մանկութիւնը :

Այսպէս տասն օր չարունակ, մինչեւոյն ժամ — մին, ես գնացի Աղբալեանի մօտ եւ օրական երկու ժամ չարունակ հետ ի հետ գրեցի նրա պատմածները, իր ամբողջ կեանքի պատմութիւնը, իր լիակատար, մանրամասն ու տարուստ կենսագրութիւնը՝ ծննդեան թուականից (25 Մարտ 1875 *թ.) մինչեւ 20 Օգոստոս* 1923 *թուականը, երբ Աղբալեանը թեւակոխել էր իր կեանքի* 49*րդ տարին :*

Երկու օր էլ զրաղեցանք իմ գրածները կարդալով եւ յապաւում կամ յաւելում անելով : Ես անհունապէս ուրախ էի զգում ինձ եւ երջանիկ : կարծում եմ ինքն էլ գոհ մնաց, որովհետեւ ուսան օրուան ընթացքում նա միշտ էլ ուրախ տրամադրութեամբ պատմում էր ծանր ու դանդաղ եւ ես արագութեամբ գրում էի :

Աղբալեանի կենսագրութիւնը մաքրագրելուց յետոյ մօտ 200 *միջակ երես եղաւ : Աղբալեանի կեանքի* 1924 *—* 1947 *թուականների* (23 *տարի) գործունէութիւնն էլ նոյն ձեւագրով գրել ու մաքրել եմ ամսիկինի եւ ուսացել եմ աւելի քան* 300 *միջակ էջերով ամփոփ ձեռագիր աշխատասիրութիւն, որ սպասում է մի գրական, մշակութային միութեան կամ մի գրասէր մեկենասի միջոցով հրատարակուելու :*

Իր յիշատակ եւ նուէր Աղբալեանը թաւրիզից մեկնելու նախօրեակին ինձ նուիրեց իր լուսանկարը մի գեղեցիկ մակագրութեամբ :

ՀԱՅԿ ԱՃԵՄԵԱՆ

ԳԱՂՈՒԹԻ ԳԱՂՈՒԹ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԻ ՊԼԵՐՈՒԹԻ ԵՒ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

ՊԼԵՐՈՒԹ, 26 Ապրիլ — Հինգշաբթի օր 25 Ապրիլ, Ժողովրդային Տան մէջ խուռներամ բազմութեան մը ներկայութեան տօնուեցաւ Ապրիլեան Սգահանդէսի 33րդ տարեդարձը :

Օրուան նախագահ ընկեր Աբշակ Յովհաննէսեանի բացման խօսքին ետք, որու ընթացքին ներկանիները երկու անգամ հրաւիրուեցան վայրկեան մը ոտքի կենալ՝ ի յարգանս մեր մեծ ընկերոջ Աւետիս Ահարոնեանի եւ Ապրիլեան Եղեռնի նահատակներուն, խօսք առաւ ընկեր Գասպար Ինճիկեան եւ ոգեշունչ բանախօսութեամբ մը երիտասարդութիւնը հրաւիրեց անշէջ պահել այն կրակը, որ սերունդէ սերունդ փոխանցուեցաւ եւ հակառակ հայ կեանքին վրայ փչող սառն հովերուն, դեռ կը շարունակէ վառիլ բոցակէզ :

★ Կիրակի գիշեր Ազիւեան բացօթեայ սրահին մէջ, հազարաւոր ժողովուրդի ներկայութեան տօնուեցաւ Ապրիլեան եղեռնի 33րդ տարեդարձը : Սգահանդէսին կը նախագահէր ընկեր Շ. Մակարեան, որ չեշտեց հայ ժողովուրդի վերապրելու կամքը եւ անխորտակելի հաւատքը իր ապագային հանդէպ : Օրուան բանախօսներն էին ընկ. Շաւարշ Մխիթարեան, Կարապետ Թաթուլեան եւ Զարեհ Զարդուն : Բոլոր բանախօսներն ալ վերլուծեցին օրուան խորհուրդը, ոգեկոչեցին նահատակներու զոհաբերութեան ոգին եւ անմոռանալի յիշատակը ու թարգմանը հանդիսացան վերածնողերիտասարդութեան այն խոր համոզումին, թէ հայութիւնը ուշ կամ կանուխ պիտի իրականացնէ անոնց ձգած սուրբ կտակը :

★ Երէկփիէի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդի նախաձեռնութեամբ, Ապրիլ 25ի առտուն, եկեղեցւոյ արարողութիւնը վերջանալէ անմիջապէս ետք, երբ կ'արձագանգէր դեռ « ի վերին երուսաղէմ» սրտառուչ երգը, նախագահ Խորէն քհնյ. Ասէմեան բացուած յայտարարեց սգահանդէսը, մեծ բազմութեան մը ներկայութեան :

Օրուան բանախօսներն էին Պ. Վռամ Սամուէլեան եւ ընկեր Շաւարշ Մխիթարեան, որոնք տալէ ետք ապրիլեան եղեռնի խորհուրդը, անդրադարձան այն պարտականութեան որ կ'ի յնայ հայ երիտասարդներու ուսերուն : Պ. Սամուէլեան իր խօսքը վերջացուց ըսելով . «Ապագան մեր ուժէն ու գործերէն կախում ունի» : Իսկ ընկեր Շաւարշ Մխիթարեան ծանրացաւ Թուրքիոյ գործած ոճիրին վրայ, վերյիշեց դէպքեր ու ըսաւ. «Հայ ժողովուրդին դէմ սարքուած զանգուածայինմահափորձը — ցեղասպանութիւնը — ծառայեց գիրքեր եւ թերթեր լեցնելու միայն : Ինչ առիթներ եղան հայ ժողովուրդը պաշտպանելու, բայց չըրին : Ընկեր Շ. Մխիթարեան եզրակացուց յայտնելով թէ պէտք է միակամ դիմել դէպի ապագան :

★ Քարանթինայի մէջ Ապրիլեան եղեռնի Սգահանդէսը կատարուեցաւ, Թաղի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիի մէջ :

Իբր բանախօս հրաւիրուած էր ընկեր Գ. Խիփէկեան, որ լայնօրէն պարզեց թէ ինչու հայութեան զարաւոր թշնամին վճռեց բնաջնջել մեր առաքինի ու բարի ժողովուրդը եւ յաջողեցաւ սրածել աւելի քան մէկ միլիոն այդ աշխատաւոր նահատակ ժողովուրդէն : Այս առթիւ յիշեց դերասդ մը հանդուցեալ Ա. Ահարոնեանէն .—

« Ես կը հաւատամ թէ դերասդոյն արդարութիւնը կայ, այս աշխարհի վրայ, որ ջաղացքի պէս, թէեւ ուշ կ'աղայ, բայց լաւ ու ծանր կ'աղայ » :

★ Նոյն կիրակի առաւօտ Անթիլիասի մէջ ալ հանդիսաւոր պատարագ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Անթիլիասի վանքին մէջ : Այս առթիւ հոգեշունչ քարոզ մը խօսեցաւ Գարեգին կաթողիկոս, նահատակներու յիշատարակարանին առջեւ, օրհնելով մէկ միլիոն զոհերու յիշատակը եւ փառաբանելով Ա. Հայաստանը : Ոչ մէկ խօսք՝ այն հերոսական շրջանի մասին որ յանդիցաւ Հայաստանի հանրապետութեան հաստատման եւ որուն ինքն ալ մասնակցած էր իբրեւ հոգեւոր հովիւ :

★ Գեղեցիկ ատենդութեան մը համաձայն, Պէյրութի Հայերը մեծ մասով փակած էին իրենց խանութները եւ գրասենեակները չարաթ օր, 11–24 Ապրիլ Հայջինջ Սարսափներու տարեդարձին առթիւ :

Հալէպի մէջ ալ Ապրիլ 25ին մեծ հանդիսութեամբ տօնուեցաւ սգահանդէսը : Աւելի քան 1500 հայրենակիցներ խռնուած էին Սինէմա Օրիանթալի մէջ : Կը նախագահէր ընկեր Եդ. Տաճատպետեան : Խօսեցաւ « Արեւելք»ի խմբագիրը, Մինաս Թէօլէօլեան, եւ բանաստեղծ ուսուցիչ Արմէն Անոյշ, պարզելով օրուան տօնին խորհուրդը :

Բոլոր հանդէսներն ալ ունէին գեղարուեստական բաժին, երգերով եւ արտասանութիւններով :

Ամբողջ Սուրիա - Լիբանանի մէջ, ամէն քաղաք եւ գիւղ լիովին կատարեց իր պարտականութիւնը, այս պատմական տարեդարձին առթիւ :

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
Մահուան առթիւ
ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՆԵՐ, ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊՈՒԼՆՈՒ ԱՑՐԻՍԷՆ .— «Արմենիաթի խմբագրութիւնը :

ԹԻՀՐԱՆԷՆ .— «Ալիք»ի խմբագրութիւնը եւ Դաշնակցական ընկերները :

ՆԻԿՈՍԻԱՑԷՆ .— Հայ Երիտ. Մխութիւնը եւ Դաշնակցական ընկերները եւ Հայ Կանանց Միութիւն :

ՊԱՂՏԱՏԷՆ .— Միքայէլեան եւ Տիւզեան :

ՕՐԱՆԷՆ .— Ամբողջ հայ գաղութին կողմէ Սարաֆեան :

ՇԹՈՒԹԿԱՐՏ .— Գաղթ. կայանի վարչութիւնը :

ՏՐԱԿԻՆԵԱՆԻ գաղութէն Թէրզեան :

ՏԻՐՈՊՈՒԹԻ .— Հայ Ազգ. կեդր. վարչութիւն :

ՊՐԻՒՔՍԷԼԷՆ Աբշակ Մուշեղեան (Եղիտ) :

ՇԹՈՒԹԿԱՐՏԷՆ Բանաստեղծ Մ. Գուրգէն եւ Ս. Պապեան :

ԼԻՈՆԷՆ «Արեւմուտք»ի բարեկամ խումբ մը երիտասարդներու կողմէ Մ. Թաղէոսեան :

Հ. Ը. Դ. Սէնթ Անի եւ Պանեէօ Քաշոնի ենթակոմիտէները :

ԼՒ. ՎԱԼԻԼՈՒԷՆ Գ. Սարգիսպէկեան եւ 2000 ֆրանք կը նուիրէ փոխան ծաղկեպսակի Վեթ. Ֆոնտին «Ծառայ»ի միջոցով :

ԼԻՈՆԷՆ Պ. Ճ. Պախթիարեան 1000 ֆրանք կը նուիրէ Վեթ. Ֆոնտին, «Ծառայ»ի միջոցով :

Հ. Ը. Դ. ԹԻՀՐԱՆԻ Բագին Կ. Կ. :

ՔՔՍԻ Հ. Ը. Դ. Քեռի խումբը, եւ 2000 Ֆր. կը նուիրէ Վեթ. Ֆոնտին փոխան ծաղկեպսակի :

ՆԻՍԻՆ Հ. Ը. Դ. Գէորգ Զաւուշ խումբը, եւ 1000 Ֆրանք կը նուիրէ փոխան ծաղկեպսակի, Ալճաարի «Ծառայ» դպրոցին :

ՌՈՄԱՆԻ Նոր Սերունդը :

ՏԵՍԻՆԷՆ Տէր եւ Տիկին Վ. Հիւսեան եւ 500 ֆրանք կը նուիրեն փոխան ծաղկեպսակի Վեթ. Ֆոնտին «Ծառայ»ի միջոցով :

ԱՆԶԻՀԱՑՄԻՆ (Վերին Հունաց) Պ. Ս. Մովսէսեան եւ 500 Ֆրանք կը նուիրէ Ահարոնեանի Ցուշարձանի կառուցման :

ԱՆՀԵՏԱՑՈՂ ԴԻՄՔԵՐ

Ամերիկահայ թերթերէն ցաւով կ'իմանանք թէ ամերիկահայ ծանօթ գրող Վահրամ Տատրեան յանկարծամահ եղած է իր բնակարանին մէջ Ապրիլ 10ին :

Հանգուցեալը հեղինակն է Պոլսահայ կեանքէ առնուած կարգ մը վէպերու եւ զաղտնի ոստիկանական պատմուածքներու : Կ'աշխատակցէր Պոլսահայ եւ ամերիկահայ մամուլին :

Թաղմանակէ մը ի վեր կը տառապէր ընչազրկութեան հիւանդութեամբ :

×

Ցաւով կ'իմանանք թէ Նիւ Եորքի Ս. Լուսաւորիչ Մայր եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Տ. Ստեփանոս քհնյ. Կարապետեան վախճանած է Ապրիլ 1ին : Հանգուցեալը հին Դաշնակցական Խաչիկ Կարապետեանն է : Ծնած Պուլկարիա : Ուսուցիչ մը ստացած է էջմիածնայ ճեմարանը : Երկար տարիներ եղած է ուսուցիչ Պուլկարիոյ հայկական քաղաքներուն մէջ ինչպէս նաեւ իր կողակիցը Թագուհին, երկուքն ալ տոգորած ջերմ հայրենասիրութեամբ եւ զոհողութեան անսպառ ոգիով : Անոր թելադրանքով էր, որ 1918ին Հ. Ը. Դաշնակցութեան Պալքանեան Կեդր. Կոմիտէն դէպի Պուլկար կառավարութեան եւ Թոլշտուս–Թիւն խնդրեց Պուլկարահայ սպանները Հայաստան ղրկել : Պուլկար կառավարութիւնը բարեացակամ գտնուեցաւ ոչ միայն հայ սպանները տրամադրել, այլ նաեւ այն պուլկար սպանները որոնք զնդ. Գրեգորոֆի գունին մէջ կը գտնուէին, երբ Թաթիսեան հեռագրով Պուլկարահայ սպանները կ'ուղէր : Խաչիկ ինքն ալ գին., այդ վայրկեանին գործը ձգեց ու ժեկնեցաւ զնդ. Գրիգորոֆի հետ Պոլիս :

Հարկադրելով Բ. գունտը քաշուիլ Բերկրի եւ անկէ անցնիլ Կովկաս :

Ոտանի զօրամասը 'բաւական յաջողութեամբ պաշտպանած էր իր դիրքերը, սակայն Առնիսի անկումը պատճառ եղաւ որ Մարտ 28ին վանը պարպուի, եւ Բերկրիի դիծը կորուած ըլլալով, ժողովուրդը Պօլկարացիի, Շաղսեանի եւ Կոստիի հրամանին տակ բանեց Պարսկաստանի ճամբան : Սարայէ անդին Կոտօլի ձորին մէջ Սմկօ յարձակեցաւ Հայոց վրայ, որոնք զէն ի ձեռին ճամբայ բացին դէպի Սալմաստ, հոս ինկաւ Սեւ Տիկինի բազիկը : Վասպուրականցիները եւ Ասորիները Սալմաստի եւ Ուրմիոյ մէջ կերտեցին Ատրպատականի հերոսամարտը, յոյսերնին դրած Անգլիական օգնութեան վրայ, սակայն յուսախաբ, պարտաւորուեցան բռնել Միջագետքի ճամբան : Անդին երեւանեան դաշտը ապաստանող Վասպուրականցիները իրենց Ա. եւ Բ. գունտերով բռնեցին Մուլմալուի ճակատը, եւ պատուարեր կեր–պով մասնակցեցան Սարտարապատի յաղթական ճակատամարտին, նաեւ խոշոր դեր մը խաղացին Հայաստանի հանրապետութեան կերտման մէջ : Հայկական համբաւաւոր Հ. գունտը մեծամասնութեամբ վասպուրականցիներէ կազմուած էր : Վասպուրականցի մարտիկներ եւ զօրավարներ մասնակցեցան նաեւ ներկայ պատերազմին, սակայն հակառակ իրենց թափած արիւնին, տակաւին իրենց հայրենիքը կը սպասէ իր զաւակներուն վերադարձին :

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԱՆՏՕՆԵԱՆ

★ Ազբիւրներ. Առօ, Կորկանեան, Գնդ. Պաղտասարեան, Արմենակ Մաքսապետեան եւն. :

ՑՈՒՇԵՐ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԷՆ

Միամիտ հայ ժողովուրդին հաւատացնելու համար՝ թէ չատ հանդիստ պիտի ճամբորդեն : Այդ օրերուն մէկ երկու ընտանիքներ էրզրումէն՝ վարդապետի մը հետ՝ մեծ բեռներով ու ահագին կահ կարասիներով եկան իջեւանեցան Սէրային քակը : Թուրքերը կ'ըսէին — նայեցէք էրզրումէն՝ հանդիստ իրենց կահ ու կարասիներով մինչեւ հոս հասա ծեն 10 օրուան մէջ , դուք ալ այսպէս հանդիստ պիտի ճամբորդէք — : Բայց Թոյլ չէին տար որ որեւէ մէկը հետերնին խօսի , արդէն երկու օր վերջ տպրին :

Առաջին դաղթականական կարաւանները 1915 Յունիս 5ին՝ արշալոյսին էշերով ճամբայ ելան, անոնք որոնք գրամ կրնային վճարել կառքերով կ'աքսորուէին, մնացեալները էշերով, ամէն ընտանիքի մէկ կամ երկու էշ կուտային՝ անհրաժեշտ իրեր բեռցնելու կամ հիւանդ ու անկարներու ծառայելու : Ամէն կէսօրէ վերջ՝ ճիւաղ Բուշէի պէկը իր արբանեակներով ու Չէրքէզնե–քով Թաղամաս մը կ'այցելէին մինչեւ մայրամուտ եւ Քիւրտ միլիս պահապաններ նշանակելով կը հեռանային, յաջորդ առաւօտ արշալոյսին քանի մը միլիոներ սեւ էշերով կուգային ու տեղահանեալները կը կատարէին եւ այսպէս ամիսներ չարունակ ...

Բաւական ժամանակ վերջ՝ քիչ քիւով մնացողները նկատեցին որ ամէն առաւօտ մեքենայն էշերն է որ կուգային : Ակռճ ժողովուրդը հասկցաւ որ, Հալէպ - Մուսուլ – Պաղտատ ու ուրիշ վայրեր աքսորի պատմութիւն սուտապատրուակներ են, բայց ինչ կրնային ընել : Քաղաքէն հազիւ քանի մը ժամ հեռացած՝ կը կողոպտուեն ու կը սպանուեն կացիններով, սուրերով ու դէնքերով :

Այսպէս ամբողջ հայ ժողովուրդը տեղահան ըրին ու դազանաբար ջարդեցին, բացի քանի մը արհեստաւորներէ, իրենց ընտանիքներով չաքսոբեցին պէտք ունենալով անոնց : Սակայն պայման դրին որ եթէ թրքանային կրնային մնալ, ապա թէ ոչ կ'աքսորէին : Որովհետեւ պատաւոր էին Պոլիս տեղեկացնել թէ՝ կեավուր չմնաց : Ասոնք թրքացան ժամանակուան մը համար : Երբ այլեւս Հայ չմնաց՝ տեղահանութիւններն ալ դադրեցան :

Տիգրանակերտի հսկայ եկեղեցին ու բակը՝ վերածած էին դաղթող Հայերու տուներէն դրաւուած ապրանք – կահ կարասիներու մթերանոցի : Կողոպուտէն վերջ Թուրքերուն կը ծախէին չատ չնչին գիներով :

Տիգրանակերտը ու իր դաւառներու ժողովուրդը մասնաւոր ուժդնութեամբ բնաջնջուեցաւ ոչ մէկ տեղ Թուրքը այնքան ճիւաղային վայրագութեամբ կոտորեց հայ ժողովուրդը, որքան Տիգրանակերտ նահանգի մէջ : Մօտ 140.000 Հայ բնակչութիւնէն՝ այսօր 39 տարիներէն հազիւ 20000 վերապրողներ կան սփռուած աշխարհի չորս կողմերը, Սուրիա, Լիբանան, Ամերիկա, Ֆրանսա, Եգիպտոս, Թուրքիա, Յունաստան եւն. :

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆԴԵԱՆ

բար Գերագոյն կոմիտէի անդամներէն ոչ ոք մնացած է հիմա Պաղեստինի մէջ, ուրկէ մեկնած են նաեւ հրամանատար Ցավզի Քաուքճի եւ ուրիշ զինուորական պետեր :

★ *Բրիտանական պատուիրակ Քրիչ Ճոնս յայտարարած է ՄԱԿի քաղաքական յանձնաժողովին որ հիմա ժամանակ չկայ զբաղելու խնդրոյ մակալուծեան խնդրով, ոչ ալ Պաղեստինը Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ բաժնելու դերութեան վերադառնալու հարցով : Թելադրած է ուրեմն որ ՄԱԿը առժամեայ չէզոք մարմին մը ընտրէ որ Պաղեստինը կառավարէ Մայիս 15էն ետքը :*

★ *Ապտուլլահ թագաւոր հեռագիր մը ուղղած է ՄԱԿի Ընդհանուր Քարտուղարութեան, յայտնելով որ, Ջարդերուն վերջ տալու համար, պատրաստ է Պաղեստինի Հրեաներուն տալու արար հպատակութիւն, Արաբներու հաւասար իրաւունքներով, եւ երկրին կարգ մը մասերուն մէջ ալ, հրէական մասնաւոր վարչութիւն մը հաստատելու :*

★ *Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ Իպնը Սէուտ համաձայն գտնուած է այն բոլոր քաղաքական եւ զինուորական կարգադրութիւններուն՝ զորս միւս արաբ պետութիւնները ըրած են Պաղեստինի մասին, վերջերս Գահիրէի եւ Ամմանի մէջ գումարուած ժողովներու ընթացքին :*

Ամերիկայի օգնութիւնը Եւրոպայի

Թրումընի քարտուղարը Ջորջ Րոս բացատրակապես հերքեց այն լուրը՝ որուն համաձայն կ'ըսուէր թէ Ամերիկայի Նախագահը այս շաբաթ իսկ Քոնկրէսէն արտօնութիւն պիտի ուղէ գնդք ղրկել Եւրոպա, սպառազինելու համար Մարշըլի ծրագրին մասնակցող երկիրներու որոյ թիւով զօրաբաժիններ :

Սակայն, չնայելով այս հերքումին, Ուաշինկթընի ճեռնհաս շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ ան ուրիշ բան չի նշանակեր, բայց միայն սա որ այս սպառազինման մասին մինչեւ այսօր որոշ ծրագիր պատրաստուած չէ տակաւին : Հերքում ըսել չէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը դադրած է ուսումնասիրելէ այն միջոցները՝ որոնք անհրաժեշտ են արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներուն ընդհանուպաշտպանութեանը համար, երբ պատահի որ միջազգային կացութեան մէջ սիրող ձգտումը աւելի չհերուի, Ամերիկայի խորհրդարանին արձակուրդի մէջ գտնուած միջոցին : Այս հաստատականութեան տալու պատրաստ գտնուելու համար, այս պահուս կը խմբագրուի օրինագիծ մը :

ՊԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱՑի համայնավար կուսակցութիւնը կը սպառնայ չհնազանդիլ այն օրինագծին՝ որ այս պահուս վաւերացուելու վրայ է եւ որուն համաձայն համայնավար կուսակցութիւնը պարտաւոր պիտի ըլլայ իր անդամներուն ցուցակը հաղորդել Արդարութեան նախարարութեան : Համայնավար կուսակցութեան նախագահ Ուիլեըմ Ճօսէֆը յայտարարած է թէ համայնավարներու անունները պիտի չհաղորդէ, նոյնիսկ եթէ վերոյիշեալ օրինագիծը օրէնքի ուժ առնայ, Քոնկրէսէն քուէարկուելէ ետք :

ՄԱՐՋԱԿԱՆ

ՎԱԼԱՆՍ, 28 *Ապրիլ*.— *Հայ Մարզականը* U. S. A. Coup de Lyonaisի *ախոյենական մրցումները յաջորդաբար չահելով* (Clérieux – Vegne - Joyeuse) *այժմ պիտի մրցի*, F. C. Lyon Honneur *խումբին դէմ : Այս մրցումներուն կը մասնակցէին* 64 *խումբեր, որոնք հետզհետէ պարտուելով, չոր – րորդ* Tirageին *կը մնան* 16 *խումբեր,, որոնցմէ մէկն է Վալանսի Հայ Մարզականը : Համաձայն լիկի կարգադրութեան ,մեր առաջին խումբը* 1ère Série *պիտի մրցի* F.C. Lyonի *հետ զեղազանց խումբին դէմ իրենց դաշտին վրայ : Փութանք ըսել որ այս ախոյենական մրցումներուն կը մասնակցին* Amateur *խումբեր ալ, երբ չարունակուող մրցումներէն յաղթականները կը հասնին քառ* finaleին : *Ուրեմն այսօր, հինգշաբթի մեր անմոռան առաջին խումբը պիտի ըլլայ Լիոն, մրցելու յիշեալ խումբին դէմ : Եթէ մեր տղաքը չահին յետոյ պիտի մասնակցին* coup de Lyonaisի *Փինալ մրցումներուն : Այս առթիւ վստահ ենք որ Լիոնի եւ Տխլինի Հայ մարզասէրը հաստարակութիւնը, խուռներամ պիտի փութայ* Stade de la Plaine, *քաջալերելու մեր մարզիկները : Բազմահազար տեղացիներուն կողքին, անշուշտ հպարտութեամբ պիտի դիտեն Հայուն տրկուն մկանը եւ զնգախաղի արուեստը :*

Թղթակից

Պ. Արմենակ Վ. Փափազեան եւ Տէր եւ Տիկին Արամ Աւազեան սրտի խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ հօր՝

Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆի (ԼԻԼԱ)

մահը : Թաղարկութիւնը պիտի կատարուի վաղը Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 14.30ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

Մասնաւոր մահագդ չտարածուղներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆր. Կապոյտ Խաչի օրը Մայիս 9ին, ժամը 3.30ին Salle d'Iénaի *մէջ*, 10 Ave. d'Iéna, métro Iéna *եւ* Trocadéro: *Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆ (երգ), Օր. ՃԻՆ – ՃԵԱՆ (դաշնակ), Օր. ՎԱՐԿԱՋ (պար), Օր. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ և Պ. ՀԱՊՊԻՇԵԱՆ(արտասանութիւն) :*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՐԵՒՈՒԾՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մազընոյի մէջ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին մը հայրենի յիշատակներով եւ սկաուտական զբաղութեան տեսարաններով :

Պիտի ներկայացուի՝ Սիպիլը « ՀԱՐՍԸ » :

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտարարութեամբ : Մուտք՝ 100 Ֆրանք :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ կրթ. յանձնախումբը կազմակերպած է հաւաքոյթ մը շրջանիս բոլոր մուրհիմներու եւ կազմակերպութիւններու համակրթակցութեամբ, գեղարուեստական բաժինով որ տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ, ժամը 9ին Պանեէօյի Rue d'Arcueilի *ֆրանս. դպրոցի սրահին մէջ : Հայրապետական պատուիրակ ՍՐՏԱԻԱԶԻ Սրբ. ՍԻՒՐՄԷԼԵԱՆ պիտի խօսի Հայ մշակոյթի մասին : Շրջանիս Հայութիւնը կը հրաւիրուի այս բացառիկ հաւաքոյթին :*

Կրթ. Յանձն. Պանեէօ Քաշանի

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureuxի

Ընկերակցութեամբ

Tschaïkovskyի Concertoն, Laubryի Balladeը

եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ CONCERTOՆ

Դիկավար **JEAN FOURNET**

Salle Pleyel, *Շորեքշաբթի 2 Յունիս* 1948

ժամը **20.45**ին

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը Յունիս 6ին : Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ԻՍԻԻ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Պ. Ա. Ահարոնեանի մահուան առթիւ յետաձգուած ըլլալով, պիտի տօնուի այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին ՆՈՐԻՄԵԱՆ սրահին մէջ, 2, rue de la Défense : *Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Նոր Սերունդի կողմէ, դեկավարութեամբ Պ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի :*

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Մօտակայ արուարձանի մը մէջ ճօթը սենեակով տուն մը որ ունի կեդր. ջեռմութիւն, կազ, էլեկտրականութիւն, եղկու խոհանոց, լուացարան, բաղնիք, կարաժ եւ 765 մ/մ քառակուսի պտղատու ծառերով պարտէզ մը շրջապատուած պատով, ծախու է : Դիմել Պ. Երամեանի 49 Ave. de Fredy, Villemomble, Seine :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Օր. ՍՕՆԱ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Պ. ԲԻԶԱՆԴ ԹՕՓԱԼԵԱՆ
Ամուսնացած
La Barre 26 *Ապրիլ* 948 *Փարիզ*

●

Օր. ԱՂԱՒՆԻ ՏՐԻՔԱՆԵԱՆ
Պ. ՆՈՒՊԱՐ ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Ամուսնացած
Փարիզ 25 *Ապրիլ* 948 *Լիոն*

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Հ. Ց. Դ. ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական տեղը : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիոթայի Հրայր խումբը 9 Մայիսին :

ՄԱՐՍԼԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի՝

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն 7 Մայիս, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթակոմիտէն 8 Մայիս, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ԽԱԺԱԿ խումբը 9 Մայիսին, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ԱԿՆՈՒՆԻ ենթակոմիտէն 10 Մայիս, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ԻՇԽԱՆ խումբը 11 Մայիսին, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ՔՆՈՒ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎՐԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ. ԿՈՄՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները: Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները , կարեւոր օրակարգերով :

Ֆր. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ փորթ ա'Ինթայիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին, Տիկին Ա. Յակոբեանի բնակարանը, 17 rue de Paris, Gentilly : Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիներէն ներկայ գտնուիլ : Կարեւոր օրակարգ :

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԼԻԶԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Մայիս 28ի մօնակատարութեան յանձնախումբի ընկերները այս հինգշաբթի, 6 Մայիսին , սովորական հաւաքատեղին :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը չաբաթ 8 Մայիսին իրիկունը ժամը 8.30ին ընկերուհի Աղաւնիին տունը 8 rue Brochette : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ իր անդամները եւ համակիրները իր չաբաթական հանդիպումին, այս ուրբաթ ժամը 9ին Sociétés Savantes: *Կը դասախօսէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ : Նիւթ Խաչատուր Աբովեանի «Կեանքն ու գործը», իր մահուան հարիւրամեակին առթիւ : Հայերէն դասերը 8—9 :*

ՇԱՎԻԼԻ Արդութեան խումբի ժողովը յառաջիկայ Մայիս 8 չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30ին Հրայր Ակոմբը :

ՄԱՐՍԼԻԶԻ ՀԱՑ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ բարեկամական Միութեան տարեկան պարահանդէսը այս չաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Palet d'Orի *չքեղ սրահներուն մէջ*, 80 La Canebière, *Մարսէյլ : Տոմսերու համար դիմել՝* Chaussures Marlène, 94 rue d'Aubagne, Tél. C. 2715. Chaussures Sina, 22 rue de Rome *եւ* Dalakupeian 48 rue Puvis de Chavanne :

ՄԱՐՍԼԻԶԻ Մալաթիոյ կրթ. Ընկ. եան ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին պար տիւ կլօպի ժողովասրահը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի անդամներէ ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն :

Պ. ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մայիս 8ի չաբաթ օրը ժամը 5ին, Cité Universitaireի *Հայ Ուսանողական Տան մէջ* (57 Bld. Jourdan), *Պ. ՉՕՊԱՆԵԱՆ պիտի սկսի նոր չաբք մը Հայ գրականութեան նուիրուած դասախօսութեանց : Իր նիւթը պիտի ըլլայ «Հայ ժողովրդական անզիր բանաստեղծութիւնը՝ գրի դիւտէն ու Հայ դասական մատենագրութեան հիմնարկումէն առաջ» :*

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 7 MAI 1948 Ուրբաթ 7 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5335–Նոր շրջան թիւ 944 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴՐԱՍԱԳԼՈՒԽ՝ ՎԱՂՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

Քանըհինգ տարի առաջ, երբ զանազան փորձեր կը կատարուէին Հայկական Աբատասհմանը կազմակերպելու համար, երկդիմի փափուքներ կը լսուէին ·

— *Ինչո՞ւ կը փորձէք երկարաձգել այս ցի – փուցան բախմութեանց հոգեվարքը: Զգեցէք թող մերթան ձուլուին իրենց ապրած միջավայրին հետ:*

Երբեմն աւելի դունատը, վճռական չեշտ մը կը ստանար այս խմաստուն խրատը ·

— *Ֆրանսայի մէջ Ֆրանսացի, Ամերիկայի մէջ Ամերիկացի, Թուրքիոյ մէջ Թուրք ···*

Նոյն լպրծուն եղանակը այսօր ալ: Տարբեր բառերով: Բայց նոյն բանգիտութեամբ ·

— *Ինչ ալ փորձէք, անօգուտ է: Գաղութները դատապարտուած են կորսուելու: Հայրենիքն է միակ խարիսխը:*

Օրն ի բուն հոլովելով այս տարրական դի – տելիքը, դաս մը դրոց – բրոցներ տեսակ մը հով կուտան իրենք իրենց, գիւտ մը կատարած ըլլալու յատկանութեամբ :

Ու ճակատ մը եւս կը բացուի, փոխանակ ձեղք մը փակուելու եւ փոխադարձ հանգցողութեան ճամբան հարթելու :

Եթէ այսպէս չարունակուի, հարկ պիտի ըլլայ հայրենասիրութեան դասընթացք մը բանալ, ի պէտս զարգացելոց :

Արդարեւ, տակաւին կան տարրեր որոնք չեն իմբռներ սա թուաբանական հաշիւը ·—

Հայկական համրանքին կէսը, Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին մնացորդը կ'ապրի հայրենիքէն դուրս: Ցիւրացան՝ ի սիրտս աշխարհի :

Զանոնք համախմբելու, հայրենի հողերուն վրայ տեղաւորելու աշխատանքը դեռ նոր սկսաւ: Դէշ սկսաւ: Եւ կրնայ տարիներ տեւել: (Երեւան կը յուսայ հայրենադարձը չարունակել մինչեւ 1950) :

Այս պայմաններուն մէջ, ոճիր է բախտին ձգել դաղութները, ի յառաջադունէ կորսուած համարելով զանոնք: Եւ կամ նեղդամիտ ձեռնարկները փորձել, անոնց կազմալուծումը փութացնելու համար:

Դաշնակցութիւնը չուզեր մեղադակից դառնալ կարճատեսներու կամ նեղդամիտներու, ականջ դնելով անոնց քնարեր օրօրին :

Քանըհինգ տարի առաջ ալ չուզեց լսել ուրիշ թերթաչ եղանակ մը, որ կը թելադրէր դադրեցնել քաղաքական գործունէութիւնը, միանգամ ընդ միշտ լուծուած համարելով Հայկական Դատը :

Եթէ, այն ատեն, Դաշնակցութիւնը եւ ուրիշ առողջ հոսանքներ տատանէին կամ ընկրկէին այս ճամբուն վրայ, ամբողջ բազմութիւններ չատոնց հալած կ'ըլլային, Հայկական Դատն ալ մեքենաբար կը վերածուէր հին ազգայ պատմութեան մը:

Մենք ուրախ ենք որ քնացողները արթնցած են այսօր, եւ հայրենասիրութեան, հայրենադարձի, հողային պահանջներու չեփորը կը հնչեցնեն արտաուչ մխարանութեամբ :

Աւելի ուրախ պիտի ըլլայինք, եթէ քիչ մը չափաւորէին իրենց եռանդը, փոխանակ ոտքը գետնէն կտրելու եւ կարգ մը անողոք ճշմարտութիւններ անտեսելու :

Առաջին ·— Երեւանը ամէն բան չէ, հակառակ 1921էն ի վեր կատարուած հրաշալի նուաճումներուն՝ վերաշինութեան, մշակոյթի եւ տնտեսութեան ճակատին վրայ :

Երկրորդ ·— Երեւանը տաշեղ մըն է իրրեւ քաղաքական կեդրո: Մանաւանդ 1936—38ի մաք – րադործումներէն վերջ, ուր ամէնէն առաջ հարթուեցան Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան հիմնադիրները եւ ուրիշ գործօն, քիչ չատ հասունցած տարրեր: Ինչ որ արծաթին գործերու նախարարութիւն կը կոչեն, ոչ իսկ տեղեր մը չմրժելու իրաւասութիւն կը վայելէ :

Երրորդ ·— Վերջին Աշխարհամարտի ջախջախիչ յաղթանակէն վերջ ալ, ուր անհաչիւ հոսանք հայկական արիւներ, մէկ թիզ հող չէ աւելցած Հայաստանի վրայ· 1914ի սահմաններն անդամ չվերահաստատուեցան (Կարս, Արտահան, Սուրմալու): Իսկ ներքին սահմաններու անդամահատումը մինչեւ այսօր ալ կը կազմէ անդարմանելի վէրք մը՝ Հայաստանի քաղաքական եւ տնտեսական առողջութեան, այլ մանաւանդ ապահովութեան տեսակէտով :

Անգարայի խումբը նորեւս պատռուեցաւ

ՊԷՅՐՈՒԹ, 3 Մայիս (Ցառաջ).— Ինչպէս հաղորդած էի, Անդարայի Փուլթոլի խումբը ծանր պարտութիւն մը կրեց Ապրիլ 25ին, ճակատելով Լիբանանի խումբին հետ որուն խաղացողներէն վեցը անդամ են Հ· Մ· Ը· Մ·ի: Այս առթիւ հաստատուեցաւ որ թրքական խումբին անդամներէն մէկը դամեր դրած էր իր կօչիկներուն տակ, վիրաւորելով հակառակորդ խումբին մէկ երկու անդամները :

Թրքական խումբը նոր ուժեր ստացած ըլլալով Անգարայէն, ուզեց նորէն չափուիլ Պէյրութի խումբին հետ :

Երէկ՝ կիրակի քաղաքապետարանի դաշտին վրայ, տեղի ունեցաւ փոխվրէժի մրցումը, 10000ի հասնող բազմութեան մը ներկայութեան: Պէյրութի խումբին մէջ քանի մը փոփոխութիւններ կատարուած էին Անտրէ անցած էրծիզդանի տեղ, այս վերջինը թեւէն վիրաւորուած ըլլալով ու Վարդավառ ապաքինած ըլլալով, կը խաղար Ապու Նաոըրի տեղ :

Մրցումը սկսաւ լարուած մթնոլորտի մէջ : Թուրքերը, հովին օժանդակութեամբ, անմիջապէս յարձակողականի անցան եւ 20 վայրկեան տրեցին դաշտին : Մինչ այդ, Պէյրութ անկազմակերպ խաղալ կուտար : Սակայն հակառակ իրենց բոլոր առաւելութիւններուն, Թուրքերը, չկրցան առաջին կիսախաղին կէտ մը իսկ նշանակել, շնորհիւ բերդապահ Ամորէի եւ Հանիի փայլուն խաղարկութեան :

Երկրորդ կիսախաղին, Ստեփան որ մինչ այդ ձախ ծայր կը խաղար, կ'անցնի իր սովորական տեղը՝ աջ ծայր, Սարգիս կը դրաւէ ձախը: Պէյրութի յարձակումները կը սկսին աւելի ներդաշնակ եւ վտանգաւոր դառնալ: Առջեւի գիծը, բոլորն ալ միեւնոյն խումբէն (Հ· Մ· Ը· Մ·) վճռական ու թէքնիք խաղարկութիւն մը ցոյց կուտայ: 62րդ վայրկեանին, Շատաբեւեանի կողմէ փոխանցուած գնդակ մը Մանուէլի կողմէ նշանակէտի կը վերածուի: Պէյրութցիները կը քաջալերուին, յարձակումները յաճախակի կը դառնան, Շատաբեւեան — Վարդավառ — Մանուէլ եռեակը հրաշքներ կը գործէ: Զոյս վայրկեան ետք, Մանուէլ գնդակը կը փոխանցէ Վարդավառին, որ զայն կ'անցընէ Սարգիսին: Այս վերջինը իւրայատուկ արագութեամբ կը հասնի եւ ··· երկրորդ նշանակէտը: Տասը վայրկեան ետք, Սարգիս երկրորդ անդամ մը եւս ուժգին հարուածով մը կը նշանակէ իր խումբին երրորդ կէտը եւ խաղը կը վերջանայ 3—0 չափազանց արդիւնքով :

Թրքական խումբը, որ թեթեւ յաջողութիւն մը չհասած էր Դամասկոսի մէջ, այս անգամ իր բախտը պիտի փորձէ Հալէպի մէջ :

Զորրորդ ·— Այս պայմաններուն մէջ, դատապարտային հայրենադարձի մարզանքներ փորձել՝ կը նշանակէ ոչ թէ լուծել Հայկական Դատը, այլ դժուարացնել անոր լուծումը: Կը նշանակէ քաղաքական հարց մը դարձնել դաղթականներու տեղաւորման խնդիր, ինչպէս կ'ուսաջարկուէր 1921—22ին, Ջիլէրինններու միջոցաւ :

Առաջին անդամ չէ որ կը յիշեցնենք այս հարաւարակ ճշմարտութիւնները եւ ուրիշ տարրական դիտելիքներ :

Բայց կը թուի թէ հարկադրուած ենք պարբերաբար կրկնել զանոնք, տաղտկալի դառնալու աստիճան :

Արդարեւ, երբեք այնքան մթագնած, պղտորած չէր Հայկական Արտասահմանի քաղաքական միտքը :

Գիտնալով հանդերձ որ այլեւս արեւմտեան Հայաստանի ամէնէն աննշան լեռն իսկ տեսնելիք չունինք, եթէ Հայկական Արտասահմանի բազմութիւնները փուչիանան, մարդիկ մասնաւոր հաճոյքով մը կը նահանջեն անոնց դերը: Կ'ուզեն վերադարձել բայաներու ամբոխի մը: Կ'ուզեն միայն ապահոսերդուի, ծափահարողի դեր մը վերապահել անոնց :

Մինչդեռ, վաղուան դրամագլուխն է այդ ցիրուցան բազմութիւնը : Վերջինը որուն ձայնը կշիռ պիտի ունենայ, մեր քաղաքական պահանջները արժեցնելու համար: Ուրեմն արժանի՝ ա – մէն գուրգուրանքի եւ աշխատանքի :

Հոդիով թշուառներ են անոնք որ գաղութներ-

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

ՀՐԵԱՆԵՐ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

Տակաւին Պէն Կուրիւն, Հրեայ Գործակալութեան նախագահը որ Հրէական Պետութեան ապագայ վարչապետը պիտի ըլլայ, երէկ հանդիսաւորապէս բացումը կատարեց Հրեաներու Ազգային Ժողովին : Այսպէս, մօտ երկու հազար տարիէ ի վեր առաջին անգամն է որ Պաղեստինի մէջ կը հաստատուի Իրաւասկացներու ազգային կառավարութիւնը : Պէն Կուրիւն իր բացման ճառին մէջ յայտարարեց թէ Հրեաները կրնան պիտի չընդունակեն «մինչեւ վերջը »:

★ *Հրեաները սկսան կազմակերպել իրենց նոր Պետութիւնը: Կապոյտ եւ ճերմակ գոյներով դրօշակ պարզած առաջին կառավարութիւնը կատարեց իր առաջին ճամբորդութիւնը Գազա – Հայֆա դծին մէկ մասին վրայ : Այս կառավարութեան բոլոր պաշտօնեաները ալ Հրեայ են: Օդանաւի երթեւեկութիւն մը ալ հաստատուած է Երուսաղէմի եւ Թել Աւիվի միջեւ : Ժողովուրդին բաժնուած են պարենաւորմաներ : Հրեայ կեդրոնական Վաթիւռ – թիւնը պատրաստած է արդէն , ցուցակը այն զանազան տուրքերուն՝ որոնք պիտի գանձուին , Հրեայ նոր Պետութիւնը պաշտօնապէս հռչակուելուն պէս :*

★ *Հակառակ կնքուած զինադադարին, կռիւնե – րը վերսկսան երէկ Երուսաղէմի մէջ· ամբողջ ժամ մը, մեդանօթներ եւ ձեռնառումբեր արձակուեցան Շէյխ Ճարրահ թաղին մէջ: Շեթէոնի պատկանող խումբը զրահապատ կառքերով խուժած են Նաթանիայէն Հայֆա տանող ճամբան : Հրեաները կեցուցած են բազմաթիւ կառքերէ բաղկացած անգլիական զինուորական կարաւանը մը· սպաննուած են եօթը Անգլիացի :*

Յունական խնդիրներ

Վարչապետ Սոֆուլիսի եւ արտաքին նախարար Յալտարիսի միջեւ կատարուող բանակցութեանց ձախողման հետեւանքով, նախաբարական ատենապետ մը մօտաւոր կը նկատուի Աթէնքի մէջ: Թէեւ երէկ համաձայնութիւն մը կնքուած էր, բայց Յալտարիս նոր պահանջներ դրած ըլլալով , այս համաձայնութիւնը չպարզեց կացութիւնը :

Սոֆուլիս յայտարարած է թէ հարկ պիտի ըլլայ Ժողովրդարանին նիստերը դադրեցնել մատաւան մը համար: Ազատական եւ ժողովրդական կուսակցութեանց միջեւ բաղում առաջ եկած ըլլալուն պատճառով, վարչապետը այս որոշումը տը-

(Դարերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

Այցելութիւն Պաղեստինի փախստականներուն

ՊԷՅՐՈՒԹ, 1 Մայիս ·— Օդն· Խաչի Երկրային վարչութեան անդամուհիները Քարանթինա երթալով այցելեցին Պաղեստինցի դաղթականներուն, որոնց մէկ կը գտնուին քանի մը տասնեակ Հայեր: Բոլոր դաղթականներն ալ իրենց դժնունակութիւնը յայտնեցին տարուած խնամքին համար :

Օդնութեան խաչուհիները Քարանթինայի ընդհ· վիճակը պատն գոհացուցիչ, մաքուր եւ դաղթականներու տրուած կերակուրները բաւարար :

Վերջին կարաւանով Հայֆայէն եկած մօտ 250 հայ դաղթականներուն մեծ մասը տեղաւորուած են իրենց ազգականներուն մօտ կամ առանձին բնակարաններու մէջ՝ իրենց միջոցներով: Մաս մը դեռ կը մնան անպատսպար :

րը ամէն գնով հայրենիքէն հեռու պահելու միտում կը տեսնեն այս յայտարարութեան մէջ :

Իրականին մէջ , իրենց բռնած ուղին է որ դէպի կազմալուծում առաջնորդելով Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին վերջին մնացորդը , կը սպառնայ անկենդան մարդաթափ մը վերածել Հայկական Դատը :

Հազար աղբիւրէ լուր բերեն, չեն կրնար ապացուցանել թէ Հայաստանի ժողովուրդը կամ անոր գլխուն տեղաւորուած իշխանութիւնը ի վիճակի է քաղաքական պահանջներ բանաձեւելու :

Ամառնային երազ մըն էր այն ինչ որ տեղի ունեցաւ երկու տարի առաջ, էյմիճածնական կոչնակներով :

Ուզենք – չուզենք, վճռական դեր մը վերապահուած է Հայկական Արտասահմանի :

Ուրեմն, ինչ աշխատանք որ կը թափենք ի խնդիր անոր ինքնապաշտպանութեան եւ կազմակերպութեան՝ ի վերջոյ թանկագին դրամագլուխ մը պիտի կազմէ հայրենիքին համար :

Մեզ չեն հետաքրքրեր այս կամ այն աշխարհակալ պետութեան դիտումները:

ՊԷՅՐՈՒԹ Շ·

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ՀԱՅՈՒՅԻՆ

ՏԻԿԻՆ ՆՈՒԱՐԴ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻՆ

Դուք տեսած եք երբ՝ բոյնէն ինկած, նորե-լուկ ծիտը կը ծլծըլայ կատուի ժանիքներուն մէջ ու մայրը յուսահատ ու արտակեղեք ճիչերով, իր թոյլ ուժերը կը փորձէ ճակդին ազատութեան համար որ կ'իյնայ անկեղեղան :

Այդ մայրական սէրն է, ամէնուն ծանօթ, յաճախ, յաւիտենապէս երգուած ու փառաբանուած :

Բայց դեռ կայ նաեւ ուրիշ սէր մը, որ հազուագիւտ է եւ աւելի զօրեղ քան բոլոր սէրերը ...

×

Մեծ ու փոքր Մասիսներու մէջտեղ, սառնորակ ու զուլալ աղբրակի մը եզերքը — զոր կնոջ մը արցունքներէն զօյացած է, կակաչներով, գըներբուկներով, ալ ու ալեան ծաղիկներով շրջապատուած, մարդահասակ ու մարդածեւ քար մը կայ, ճեփ – ճերմակ, ինչպէս նոր տեղացող ձիւնը, որ կամացի հաւատարմութիւն, անձնազոհութիւն, դուրդուրանք ու սէրերուն ամէնէն զեղեցիկը կը խորհրդանշէ :

Արձան մը չէ, ոչ ալ տապանաքար մը զոր մեզաւոր մահկանացուները կը տնկեն :

Ոչ խաչանիշ ունի, ոչ ալ տապանագիր : Բայց իր անդիր տապանագիրը եղերերգ մըն է, վէպ մը, աւանդական մեծահատոր գիրք մը, զոր դարերով կարդացուած է :

Ճեփ - ճերմակ քար մը, Ծորահարսի մը կազմուածքին բոլոր մանրամասնութիւններով պատկերաւոր, անբիծ, զերթ չուչան մը եւ անաղարտ աստղաստը կոյսին :

Ուղեկորոյս որսորդներ, «դարտի ձեռքէն սարերն ինկած» դժբախտներ անվիտակ եղելութեան, կը կենան ակամայ, հարբնքարին առջեւ ծունկի կուգան, կը համբուրեն անոր զարշապարը, աղօթք մը կը մմմտան ու խոր յոյզերու անձնատուր կը հեռանան :

Հեռաւոր ժայռերուն մէջ օր ու գիշեր պահակ կը կենան հարբնքարին . գաշտին ու ծաղիկներուն :

Կաքաւները միայն կըռռալէն չօրօր կատան անոր շուրջը :

Օձն ու սողունը բոյն չեն կրցած շինել այդ գաշտին մէջ, գայլն ու գազան անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր, սարսափահար փախած են հեռուներ, հեռուներ :

Երբ՝ Ագարաւը կը գազգի եւ անսանձ կատաղութեան թոյնն ու փրփուրը կը նետէ իր շրջակայ գաշտերուն, դեռերուն ու ձորձորներուն, երբ՝ սառնամանիքը կը կապէ, կը սառեցնէ մարդկանց եւ ազրիւրներու բերանները, երբ՝ ահեղագոռ փոթորիկները հուր ու բոց կը թքեն ամէնուրեք, միայն հարբնքարին ազրիւրը զգլխիչ կարկաչով մը, կը գրկուի անթառամ ծաղիկնիերուն հետ ու կը մեռնի անոնց ծոցին մէջ :

Այդ պահուն, կապուտակ, աստղավառ երկինքէն պատառ մը, սեւ ու խիտ ամպերը ճեղքելով, կ'իջնէ, կը պարուրէ հարբնքարը :

Եւ արեւի ոսկեձոյլ կամար մը, պատկաձեւ կը փակի քարին գլխուն :

★

Աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ՝ իշխանուհի մըն է ճերմակ քարը :

Իշխանը, որուն անունը դարերու խորութեան մէջ թաղուած է, իր տեւողին՝ տիեզերքի ու մարդկութիւնը հրապուրած էր անոր գեղեցկութեամբ, քաջութեամբ եւ մահկանացուներուն չի տրուելիք առաքինութիւններով :

Զարդէտ օր մը, իր ազգակիցներու դատաճանութեամբ, իշխանը միայնակ մնաց վայրի խոզերու մէջ եւ ինկաւ ծանրապէս վիրաւոր :

Իշխանուհին՝ որ հարբնուկ կամ հարբնքար անունով մեզի կը ներկայացուի, օր ու գիշեր, անքուն, անդադար, «պահապան հրեշտակ » մը դարձաւ վիրաւոր իշխանին համար : Մարդ չի գիտեր սակայն թէ իշխանուհին ուրկէ՞ եւ ինչպէս հասաւ հոն ...

Գիշերներ՝ երբ ահաւոր խաւարին ու սահմռկեցուցիչ մենաւորութեան մէջ, հովերը կը հեծծէին, ուժգին քամիները հող ու աւազ կը դիզէին գաշտերու վրայ, երբ՝ բուքի ու սառնամանիքը դիակ կը դարձնէին ասուններ ու անասուններ , հարբնուկը կը չոյէր վիրաւորի գլուխն ու ճակատը, որ քուն մտնէ իշխանը ...

Ու երբ չէն եւ աւանի քնակիչները առօրեայ յոգնատանջ աշխատանքներէն վերջ, իրենց հանգստացուներու երդիքին տակ հրճուանքի եւ միխիթարական պահեր կ'ապրէին, իշխանն իր որբացած գաւակին բաժին կաթը կը ծծէր իշխանուհին կաթնաւորը ու մեղրածորան կուրծքէն :

Եւ կաթը սովորական կաթ չէր, վասն զի, իշխանուհին սէրն ու պաշտամունքը, անձնուիրութիւնն ու հաւատարմութիւնն էին որ տարբալուծումէ մը բաղադրուելով, կը ծլնծղնային վիրաւորի ընդուին վրայ :

Զօր. Շէֆէրճեանի այցելութիւնը Միւնիխի հայկ. գաղութը

Ամիսներէ է վեր Միւնիխի Հայրենիքնը կ'ակնկալէր ու կը սպասէր Ամերիկեան Նախկին Զօր. Տիար Շէֆէրճեանի գալուն , քանի որ յարդելի զօրավարը խոստացած էր Միւնիխի կոմիտէին Շեռւթիկարտէն վերջ հանդիպիլ նաեւ հոս, իր ժրնէվէն վերադարձէն վերջ :

6 Մարտ Շաբաթ երեկոյ, յարդելի զօրավարը, ընկերակցութեամբ իր տիկնոջ եւ քրոջ՝ մասնաւոր ինքնաշարժովը հասաւ Միւնիխ եւ տեսակցութիւն ունեցաւ Ազգ. Կոմիտէի ներկայացուցիչներուն հետ :

Կիրակի 7 Յունուար առաւօտեան ժամը 11ին այցելեց Կոմիտասեան արուարձանը՝ ուր կ'ապրին հայ տարագիրներու ստուար մէկ մասը, զետեղուած երկու փայտաշէն տաղաւարներու մէջ :

Զօրավարը շրջապատուած գաղութին ներկայացուցիչներէն, ի մէջ այլոց Ամերիկեան բանակի ծանօթ հայ սպայ Հայկազ Կոշեանի, մի առ մի այցելեց ու աչքէ անցուց հայրենական սենեակները՝ մանրազնին կերպով քննելով անոնց մաքրութիւնն ու կարգուսարքը :

Նոյն օրը զուգադիպօրէն քաղաքս կը գտնուէր ծայրագոյն վարդապետ Շահլամեան որ Համպուրկէն եկած էր, Ս. Պատարագ մատուցանելու եւ հոգեւորապէս մխիթարելու հայ ժողովուրդը :

Հայկական ակումբի սրահին մէջ կատարուեցաւ Ս. Պատարագը : Երիցս ու բարոյալից քարոզին մէջ վարդապետը օրինակ բերաւ Իտալացի անուանի չուխակահարին մրցակցութենէն դէպ որու ընթացքին տագնապաւոր արուեստագիտին չուխակին երեք լարերը՝ մինը միւսին եւ տեւէն կը փրթին, ի հրճուանս նախանձորդներուն : Հակառակ ասոր սակայն, ամենայն պատրիւնութեամբ ան կը շարունակէ մէկ լարի վրայ եւ կը խլէ մրցանիշը :

Հայ ժողովուրդն ալ այժմ դուրկ ամէն միջոցներէ, դատապարտուած է մէկ լարի վրայ խաղալու, մէկ նպատակ հետապնդելու, այն է պահպանել իր ազգ. դոյութիւնը փարելով իր լեզուին ու հաւատքին :

Կէսօրէ վերջ ժամը 4ին տեղի ունեցաւ հատուկ մը նոյն սրահին մէջ, ունկնդրելու համար յարդելի Զօրավարին զեկուցումները :

Եւ ահա բեմին վրայ է ան, նախկին պինուրակաի իր առոյգ եւ արձանային կազմուածքով, բարձրահասակ եւ չիկահեր : 64 տարեկան էր ան եւ 4 տարեկանին Փոքր Ասիոյէն Միացեալ Նահանգները փոխադրուած : Շնորհիւ իր արիակարգ ստակամութեան, ուշիմութեան եւ յամառ ղօրծունէութեան տարիներու ընթացքին Ամերիկեան զինուորական տոպարէզին մէջ, Զօրավարի իր վայելուն դիրքին հասնելով հանդերձ , ամէնատառ պահած է նաեւ իր ազգ. ոգին ու ըստ բաւականի տոհմիկ լեզուն : Նախքան Զօրավարին բեմ հրաւիրուիլը, հարց ուղղուած է իրեն թէ անհրաժե՞շտ է իրեն թարգմանի միջոցաւ խօսիլ : Ան կ'ըսէն թէ՝ կիներ կան, որ չնաշխարհիկ սիրով մը օժտուած են, իրենց սիրտն անգամ կը հալեցնեն, կաթ ու փրկարար հեղուկ կը գոյացնեն ...

Արարչութիւնը մանանայ կը թափէր հարս-նուկին համար, բայց ան մինակ էր, մէշտ մինակ, իր անխօս եւ անկար, վիրաւոր սիրականի մնարին քով :

Ոչ ոք կրցաւ չափել անոր ցաւին խորութիւնը, ոչ ոք կրցաւ մխիթարել զայն :

Այսպէս թաւալեցան, անցան տասնեակ մը տարիներ :

Վիրաւորը մնաց միշտ անխօս եւ անշարժ :

Անոնք իրարու խօսեցան աչքերու լեզուներով ու հասկցան զիրար :

Բայց հարսնուկը չվհատեցաւ երբեք ..

×

Ու գիշեր մը, երբ՝ աստղերը ծերուկի մը պղտոր աչքերուն գոյնը հագան, իշխանը անշընչացաւ :

Աբարչագործը զարմացաւ իր ստեղծած հրաշքին, հիացաւ հարսնուկի հաւատարմութեան, օրհնեց անոր անձնուիրութիւնը, տոկալու, համբերելու անսահման կարողութիւնը եւ մահկանացուներուն ցարդ անծանօթ թողուած առաքինութիւնները :

« Թող քար դառնայ հարսնուկը, ճեփ - ճերմակ, մաս - մաքուր քար մը, չեմ ուզեր որ անոր մարմինը հողին ու որդին կեր դառնայ :

Թող չի մնայ աշխարհիկ նոր հոգերէն տառապելու ...

Վասնզի, ան՝ տասը տարի տառապեցաւ :

Ու քարը անշարժ եւ անխախտելի մնայ մինչեւ « ի կատարածն աշխարհի» ... :

ԱԶԳԱՆ

ժպտադէմ մերժած է ըսելով «կը նախընտրեմ կոտրտուած մայրենի լեզուովս արտայայտուիլ մեծհաճոյքովտի ըլլայ ինձ համար» :Պատկառելի ծերունի Զօրավարը, չուրջ երեք քառորդ ժամ խօսեցաւ, դանդաղ սակայն խիտ հասկնալի հայկերէնով : Բնաւորութեամբ սակաւախօս , լակոնական, խօսքէն աւելի գործը սիրող ու պահանջող՝ փորձառու հողեբան մըն է : Մանաւանդ իբրեւ զինուորական խիտ կարգապահ, աններող քննադատ դոյզն թերութիւններու իսկ նկատմամբ :

Նախ յայտնեց իր տպաւորութիւնները ըսելով. ես անհաւատ քնադատող եմ, այս պատճառաւգոյէ դժդոհ մնաք :

Ականատես եղայ ձեր բնակարաններուն մաքրութեան եւ կարգուսարքին : Գոհայ լաւ, բայց ոչ լաւագոյն : Հակառակ պայմաններու անհպատ ըլլալուն կը թելադրեմ որ աւելին ընէք, աչքառու հոգածութիւն ցոյց տաք մաքրութեան՝ կարգապահութեան՝ յաչս օտարներու ցոյց տալովերոյ. քաղաքակրթութեան պատշաճ նախանձախնդրութիւն : Ցոյս մի զլէք դուրսէն գալիք օգնութեան, դուք ստեղծեցէք լաւագոյն վիճակ ձեզ համար : Կատր մը եթէ անմշակ հող կայ ձեր չուրջը, հերկեցէք ու ցանեցէք, պարապ մի նստիք, կեանքը չարժում է :Ձեր օգնութեան եւ արտագաղթին համար, ուժգին աշխատանք կը տարուի, անձնապէս կը խորհիմ թէ կարելի պիտի ըլլայ բան մը ընել սակայն չեմ կրնար երաշխաւորել : Մի խանդավառուիք երազային յոյսերով : Զեռնածալ մի նստիք : Եթէ փրկարար նաւերը հասնին եւ չարաթ մը ժամանակ ունենաք, ձեր ցանկացած երկիրները ճամբորդելու համար, նոյն չարաթին ալ, մինչեւ վերջին ժամը, մի դադրիք ձեր անհրաժեշտ տեղական պարտականութիւնները կատարելու : Մանաւանդ մի յուսադրուիք զանգուածային փոխադրութի : Օգտուեցէք ի հարկին մաս առ մաս, կարգ մը երկիրներու (որոնց կարգին Պելճիքայի) առաջարկած պայմաններէն : «Դուն օգնէ քեզի որպէսզի Աստուած ալ օգնէ» ահա այս էր ձերունի-պարզ զինուորականին նշանաբանը ,զոր կը կրկնէր յաճախ :

Զօր. Շէֆէրճեան, Ամերիկայի Հայ Օմն. կամակերպութիւններու կողմէ, իբրեւ լիազօր գործիչ ուղարկուած էր, Գերմանահայութեան այլեւս վտանգուած գոյութեան զժուարին գործը ի գլուխ հանելու համար : Հոս ամիսներէ ի վեր քանիցս ճամբորդած ու երթեւեկած էր Լինտաու,Փրիդիէվ, եւն. զաղթականային կեդր. յանձնախումբներու հետ չխում ունենալով :

Բացայայտ է որ ինք ոչ յաջողութիւններու յոյսը անձնապէս ունի, սակայն վճռակատ հայրենասիրական խանդավառութեան (գեթ չհկած ատքերը բոպիկցնողներ) եւ անոր վճռաբեկ հետեւանքներուն , չէր ուզեր նախքան իր ձեռնարկներուն վերջնական լուծումին եւ ստոյգ իրականացման , մեզ յոյսեր ներշնչել անոնց :

Վարչութեան կողմէ քարտուղար Պ. Ս. Պօյաճեան, շնորհակալութիւն յայտնեց Զօրավարին անկեղծ արտայայտութեանց համար, պարզեց Միւնիխի Հայութեան ողբալի վիճակը, երկու տարիներէ ի վեր անտեսական տեսակէտով, քանի որ U.N.R.R.A.ի հոգածութենէն դուրկ, Գերմ. անբաւարար անդրագործերով, հակառողջապահական փայտէ խրճիթներուն մէջ, նօթի ու սառած, կաշի ու ոսկոր դարձած էր եւ ամէնէն առաջ օգնութեան տեսակէտով,Ամերիկահայ կազմակերպութեանց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր Պավարահայութեան վրայ :

Ան ըսաւ թէ, յանուն Պավարահայութեան,մենք ընդ առաջ կ'երթանք յարգելիզօրավարիս ճամբորդութեանց, մինչեւ վերջին րոպէն պատէ-չի վրայ մնալու տեսակէտով :

Համոզուած ենք որ, անոր առաքելութիւնը ապարդիւն չպիտի անցնի եւ պիտի չուշանայ տարագիր Գերմանահայութեան փրկութեան ժամը :

Ուրիշ առթիւ ազգ. ներկայացուցիչներուն մօտ, Զօրավարը ըսած է. արդէն 64 տարեկան եմ : Սիրով պիտի տրամադրէի կեանքիս մնացած տարիները յօդուտ ազգակիցներուս :

Ամերիկայէն Եւրոպա եկած եմ Հայ տարագիրները փրկելու եւ ազատ երկիրներ տեղաւորելու համար, անհրաժեշտ դիմումներ կատարելու : Չի պիտի վերադառնամ տուն, մինչեւ չի յաջողցնեմ այս բարի գործը : Կամենալը կարենալ է :

Փառք Զօր. Շէֆէրճեաններուն, Մարտիկեաններուն եւ տարագիր հայութեան փրկութեան գործին նիւթապէս եւ բարոյապէս սատարող, Ամերիկահայ մեծամեծներուն եւ կազմակերպութիւններուն : Լիայոյս ենք որ անոնց միանուագ ազդօգուտ ջանքերը յաջողութեամբ պիտի պսակուին :

Հրաժեշտի պահուն, յարգելի Զօրավարը խոստացաւ մի քանի չարաթներ յետոյ Վիէննայէն վերադարձին կրկին հանդիպիլ մեր մօտ եւ տեսնել արդիւնքը իր յորդորներուն :

Միւնիխ, **ԹՂԹԱԿԻՑ**

Գիտական ասուլիս

ՋԱՑԼԱՄԻՆ ՍԻՐՈՑ ՇՈՒՐՋՊԱՐԸ.— Ջայլամը վազող թռչուններու տեսակ մըն է, որուն բարձրութիւնը 2ուկէս մեթրի կը հասնի եւ կը բնակի Աֆրիկէի հարաւային երկիրներուն մէջ : Անոր արուն քները երկայն եւ ուժեղ են, ճկուխը ճաղատ, թեւերը շատ կարճ, անչարմար թռչելու եւ կը վերջաւորին կրկնակ խթանով մը, որ զարդարուած է երկայն մօրուսաւոր փետուրներով :

Զուգաւորութեան շրջանին, ջայլամը բնազդէն մղուած անձնատուր կ'ըլլայ սիրոյ խելայեղ շուրջպարի մը : Գիտեմք թէ թռչուններէն շատեր սի - րաբանելու համար սովորութիւն ունին պարելու, սակայն ջայլամին պարը միւս թռչուններուն պարէն աւելի յատկանշական է : Արուն յանկարծ ոտքի կ'ելլէ եւ իր ճերմակ ու ալեծէս փետուրները հովին տուած, փետրափունջ պոչը ուղղօրէն ցցած դանդաղօրէն կը մօտենայ էգին եւ պարելու կը պատրաստուի : Այն առեն արու եւ էգ դէմ առ դէմ կեցած իրենց թեւերուն ծայրերը իրարու մօտեցնելով կը սկսին պարել դանդաղշրջուքով մը ձեւացնելով, ծռելով ու երերցնելով իրենց երկայն վիզը : Այդ դիրքին մէջ անոնց ձեւը ծիծաղաշարժ ըլլալու է :

Սովորաբար կ'ըսուի թէ ջայլամը ինքզինքը պաշտպանելու համար գլուխը աւազին մէջ կը խրէ, մինչդեռ ան իրականին մէջ սովորութիւն ունի երբեմն վիզը հողին վրայ տարածելու, որպէսզի այդ դիրքին մէջ ուրիշէն չտեսնուի, որովհետեւ շատ կասկածոտ թռչուն մըն է եւ նուազ խելացի :

Թուխսի առեն արուն էգին կ'օգնէ, ինքն ալ իր կարգին նստելով թուխսին վրայ որ երբեմն ե - րեսուն էն աւելի հաւկիթներ կը պարունակէ : Այսպէս, արու եւ էգ փոխնի փոխ կը հսկեն բոյնին չուրջը ; հեռացնելու համար պատահական թշնամիները : Ջայլամին բոյնին մօտենալը վտանգաւոր է, որովհետեւ իր ուժեղ ու սրածայր մագիլներով ան կրնայ ծանրապէս վիրաւորել անխոհեմ ու յանդուգն ինքնակոչ հիւրը :

Իր երկայն սրունքներուն շնորհիւ, ան ձիու մը չափ արագավազ է, փետուրները յարդի են եւ դոյն օրսալու համար պէտք է ձիով հետապնդել :

ԴՕԳՕՇՆԵՐՈՒՆ ՀՐԱՏՈՀՈՒՐ ՍԻՐԸ.— Էգ դօ - դօշին բեղնաւորումի շրջանին, արուն իր երկու թաթերը կառչած կը մնայ էգին կռնակին վրայ, մինչեւ որ այս վերջինը սկսի հաւկիթ ածել, այդ դիրքին մէջ արուն իր բեղնաւորիչ հեղուկով կ'ոռոգէ հետզհետէ դուրս եկած ձուիկները :

Ան սերտօրէն վաթսուած էգին, իր ճիւաքերը ուժգնօրէն կը խոթէ անոր ամուխներուն մէջ, այնպէս որ փր մատները կը մանեն միմեան խորը, միեւնոյն առեն իր դունչը կը դնեղէ էգին գան - կին վրայ, անոր ծայրը կը հասնի աչքերուն ու կը հանդչի ականջներուն քով դասուած երկու դէղ - ձերուն վրայ : Այս սիրապեղ դիրկընդխառնումը կրնայ օրեր տեւել, այդ ժամանակամիջոցին էգը կրնայ իր կռնակի բեռով պտտիլ, լողալ, եամ., առանց սակայն որեէ միտնդ ուտելու :

Կենդանաբանները չեն կրցած մեկնութիւն մը տալ դիրկընդխառնումի այդ անդրադարձ երե - ւոյթին :— Ներքին փնչ թելադրութենէ մղուած արուն էգին վրայ այդքան սերտօրէն կառչած կը մնայ, կը կարծուի թէ պատճառը արուին զգացած խանդավառ ու սաստիկ սիրոյ մղումն է, որ արգելք կը հանդիսանայ հակառակորդ տեռակիցնե - րուն ցանկութեանց, մեծ դժուարութիւն կը կրէ մէկը, երբ փորձէ արուն բաժնել էգէն :

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒՆ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Բնութիւնը ամէն դասակարգի կենդանի - ները անձնապաշտպանութեան համար օժտած է դէնքերով, գործիքներով, մասնաւոր կազմով եւ այլազան միջոցներով :

Ըստ այսմ, որոճացող կենդանիներուն տուած է եղջիւրներ եւ կօտշներ, մսակերներուն ակռա - ներ եւ եղունգներ, ձիերուն եւ էշերուն կից տա - լու յարմարութիւն, կրծող անասուններուն արա - գընթացութիւն : Մեղուն, պիծակը, կարիճը, ի - ժը եւ բոլոր թունաւոր օձերը ծանօթ են իրենց թունաւոր խայթումներով : Ողնին եւ կրիան վտանգի մը առջեւ կը կծկուին իրենց փշոտուկար - ծր պատեանին մէջ : Շատ մը կենդանիներ ի հար - կին կեղծ մեռնել կը ձեւանան եւ վերջապէս ու - րիշներ ալ իրենց բոնուած մէկ անդամը, պոչը ոտքը եւն. թող տալով կը հեռանան, փրկելու հա - մար իրենց մարմինին մնացեալ մասերը, ինչպէս մողէզը, խեցգետինը, սարդը եւ ուրիշ ողորկա - պատկան կենդանիներ :

Այս վերջին պարագան հետաքրքրական երե - ւոյթ մըն է : Կարգ մը քննասասումներ մարմինի զանազան մասերուն անջատումը կամաւոր կը հա - մարեն, ուրիշներ պայն իբր անդրադարձ (réflexe) երեւոյթ կ'ընդունին :

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

ԹՈՒՐՔԻԱ

« ՄԻՒԹԻՎԼԻԱ»ՆԵՐՈՒ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՋՆՋՈՒԻ

ԽՄԲ.— Պալաց Մարմարա լրագիրը, հետեւեալ տեղեկութիւները կը հաղորդէ, հիմնուելով Անգարայէն ստացած լուրերու վրայ.—

— « Փոքրամասնութեանց վերաբերեալ վարչական կարգադրութիւնները, հինէն ի վեր կը մատակարարուէին իւրաքանչիւր համայնքի կողմէ ընտրուած մարմիններու միջոցով, որոնք կը վաւերացուէին տեղական կուսակալութեանց կողմէ : Աւելի վերջը սակայն, փոքրամասնութեանց վարչական կարգադրութիւնները ենթակայ նկատուեցան 2762 թիւ Վարչական օրէնքին եւ այդ պատճառով 3513 թիւ օրէնքին համաձայն որոշուեցաւ անոնց մատակարարութիւնը ապահովել անհատ մատակարարներու միջոցով :

Այս երկու պարագաներուն ալ տեսնուեցաւ սակայն, թէ փոքրամասնութեանց վարչական կազմակերպութիւնը եւ մատակարարութիւնը չի նմանիր միւս վարչական նկատելով որ փոքրամասնութեանց վարչականները ուրոյն մասնայատկութիւններ ունին՝ ինչպէս պնակի, դանձանակի, կնունքի, հարսնիքներու, նշանտուքներու եւ յուղարկաւորութեանց առթիւ կատարուած մուրհրատուութիւնները, որոնք մեծագոյն մասըկը կազմեն անոնց հասոյթներուն :

Միւս կողմէ տեսնուած է նաեւ որ մատակարարները, էվգաֆին հաճելի թուելու համար՝ հանրային նպատակներու յատկացուած դրամարկղերը իբրեւ հակակշռի տուրք վճարած են էվգաֆին :

Այսպէս, Պէյօղլուի եւ Ղալաթիոյ անհատ մատակարարները հազարաւոր օսկիներ վճարած են էվգաֆին որ սակայն ի վիճակի չէ եղած հակակշռի իր պարտականութիւնը կատարելու :

Ասոր փոխարէն, Ս. Փ. Հիւանդանոցին նը - ման ժողովուրդին լումաներով կանգնուն հաստատութիւններ ոչ մէկ վճարում կատարած են էվգաֆին եւ մեծագումար կուտակուած պարտքեր ունին :

Նոր օրինագիծը կը ջնջէ նաեւ կուտակուած այդ պարտքերը, որոնք Դամոկլեան սուրի մը նման կախուած էին հանրային հաստատութեանց գլխուն :

Գալով ժողովրդական քուէներով ընտրելի մատակարար մարմիններուն, անոնք ենթակայ պիտի ըլլան կառավարութեան վերին հսկողութեան եւ չհաղորդուող իշխանութիւններն ու էվգաֆի ընդհ. տեսչութիւնը պիտի կարենան ի հարկին հակակշռել անոնց գործունէութիւնը :

Այս պայմաններուն մէջ, հիմնական փոփոխութիւն մը կը կրէ օրինական դիրքը Պատրիարքներուն, որոնք մինչեւ այսօր ընդհ. մատակարարի հանդամանք կը կրէին :

Նոր օրէնքը այդ իրաւունքը կը փոխանցէ ժողովուրդի ազատ քուէներով ընտրելի հանրային մարմիններուն :

Կը հետեւի թէ փոքրամասնութիւնները իրենց արդի վիճակը պիտի պատշաճեցնեն նոր օրէնքին, անոր տրամադրութեանց համաձայն մատակարարելու համար իրենց հանրային հաստատութիւն - ները :

Մեր իրաւագէտներուն ընդհ. կարծիքը այն է թէ վազքինները նոր օրէնքը կը համապատասխանէ հանրային շահերուն եւ թէ այժմէն պէտք է դործի լծուիլ օրէնքին տրամադրութիւնները լաւագոյն կերպով գործադրելու համար :

Այս պայմաններուն մէջ վարչութիւնը պարտաւոր է անյապաղ կուսակալութեան դիմել եւ խորհրդակցական ժողովի մը արտօնութիւն ձեռք բերել, որպէսզի կարելի ըլլայ ձեռնարկել մատակարար մարմիններու ընտրութեան :

Հակառակ պարագային, կրկին հրապարակ պիտի իջնեն պղտոր ջուրի որսորդները եւ այս անգամ մէկի փոխարէն բազմաթիւ անհատ մատակարարներու փորձանքին պիտի ենթարկուի հանրութիւնը :

Կը հետեւի թէ ամէն բանէ առաջ ծայրայեղ բծախնդրութիւն ցոյց պէտք է տալ մատակարար մարմիններու անդամներուն հանդէպ : Այդ արդիւնքը ձեռք կարելի է բերել միմիայն նախապէս պատրաստելով ամէն տեսակէտով վստահելի թեկնածուներու եռապատիկ ցանկեր, որպէս զի վստահելի այդ թեկնածուներէն դուրս ոչ մէկ ամվստահելի կարենայ մուտք գործել հանր. հաստատութիւններէն ներս :

ՅՈՒՇԵՐ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԷՆ

Առաջնորդ Զղտաեան վարդապետը Սրղնէի վանքը դառնած մէկոցին՝ բարեկամ մը ունեցած էր Շէֆքի էֆէնտի անունով, բարի մարդ մը : Օր մը կուգայ բայց ղինքը տունը չգտնելով՝ դուռին վրայ կը գրէ— եկայ ու քեզ չտեսայ — առաքագրութիւն : Տեղահանութիւններէն անմիջապէս վերջ՝ պատերազմի ընթացքին, այս Թուրքը եւ խոշոր դուռն ալ տեղէն հանելով բերին Տիգրանակերտ ու ապա Մարբերդ պատերազմական առաջին առչեւ ղրկեցին դուռն ալ միասին, դատուելու համար, ու մարդը գտաւեցին Զղտաեան վարդապետին բարեկամ ըլլալուն համար : Ան երկար ժամանակ Տիգրանակերտի մէջ աքսորական մնաց : Դուռը չեմ գիտեր ուր աքսորեցին :

Այդ տաժանելի օրերուն Տիգրանակերտն ալ իր դաւաճանները ու մատնիչները ունեցաւ : Շամմօ, Թուրք անունը Սալէհ, էչբքէզի հադուստներով ու զէնքերով չքաւորուած՝ հայակեր չէրքէզ Բուշտի պէյին կ'ընկերանար (Ջարդերու ընդհ. հրամանատարը,— կազմակերպիչը) տեղահանութիւններ ու մատնութիւններ կատարելու : Աքսորը հազիւ երջ գտած, այս ուրացողը տարին Թուրքերը սատկեցուցին, այլեւս իրեն պէտք չունէին : Նախ գործածեցին ապա մաքրեցին :

Ջալապունց Ֆօրքոն (Գրիգոր Ջալապեան) Թրքացած՝ իրեն հաճելի չեկած մարդը կը մատնէր այս անպատիւ անբարոյականը : Ան իր տունը դաջճուցած էր Չէրքէզներու հաճոյավայր : Բռնի հաւաքուած կիներէ, ու աղջիկներէ չուրջ - պարեր կը կազմակերպէր իր բակին մէջ հաճոյք պատճառելու համար Ջէրքէզներուն : Մարտիրոս Մալըեան, տեղահանութիւններէն ետք կացուցանելու կամ քանի մը շաբաթ յետաձգել տալու համար, խոշոր դումարներ կ'առնէր Հայ ընտանիքներէն, բայց ընդհակառակը կ'երթար կը մատնէր, որ տեղահանեն : Որպէսզի իր մատնութիւնները մէկէն չերեւին ու դրամներն ալ չպահանջեն ապագային : Այս անպարկեշտն այ տունը վերածած էր Գերմանի զինուորականներու հաճոյավայրի, (բաւական Գերմանացի ու Աւստրիացի զինուորականներ կային Տիգրանակերտ այդ օրերուն) :

Թուրք սուհակներ՝ աւետարանն ու խաչը էշու մը պոչը կապած հայհոյելով փողոցները կը թափառէին, Գերմանացիները ականատես ըլլալով այս տեսարանին՝ բնաւ չէին վրդովուեր, հակառակ որ իրենց կուրծքերուն վրայ բազմաթիւ խաչ - չքանչաններ ունէին : (Երեւի իրենց խաչն ու աւետարանը, Աստուածը ուրիշ էր) :

Ճապաղջուրցի Տաղլի Սահակ արքածը, մինչեւ Պոլիս գնաց 1918ի զինադադարին՝ Տիգրանակերտի հայկական տեղահանութեանց սեւ - թեմաթիք կերպով կազմակերպած ամենակարեւոր դէմքերէն՝ հրէշ, ջարդարար, հազարապետ Շէֆքի Եասինզատէին ի հաշիւ ու ի օգուտ վկայութիւն տալու թէ, հայկական ջարդերուն չէ մասնակցած ան : (Ուրիշներու կարդին Շէֆքի էֆէնտին ալ ձերբակալուածէր դինադադարին՝ դատուելու ու Մալթա աքսորուելու համար) :

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆԴԵԱՆ

ւաւ, ամերիկեան ներկայացուցիչներուն հետ տեսակցութիւն մը ունենալէ ետք :

★ Երէկ առաւօտ մահապատիժի ենթարկուեցան 21 համայնավարներ : Այսպէսով, 24 ժամուան մէջ այս պատիժին ենթարկուողհամայնավարներուն թիւը 173ի հասած կ'ըլլայ :

Այս լուրը խորունկ յուզում առաջ բերած է Լոնտոնի մէջ : Բրիտանական կառավարութիւնը մտադիր է բողոքագիր մը ներկայացնելու Աթէնքի, յոյն կառավարութեան ուշադրութիւնը դարձնելու համար այնպղեցութեան վրայ որ այսպիսի խիստ վարմունք մը կրնայ գործել Անգլիոյ մէջ, վրդովելով այս երկրի հանրային կարծիքը :

Յոյն ռամկավարական կազմակերպութիւն մը խնդրած է կարգ մը անձնաւորութիւններէ, ընդորս նաեւ Վէնսան Օրիոլէ, որ միջամտեն յոյն կառավարութեան մօտ :

« Տէյլի Մէյլ » կը գրէ թէ Յոյն Տէմոքրաթներու Ձախակողմեան լիկան մարսէյեան Սթալինի եւ ՄԱԿ-ի ընդհ. քարտուղար Թրիկվէ Լիի դիմած է որ միջամտեն յոյն կառավարութեան մօտ, որպէսզի այլեւս համայնավարները մահապատիժի չենթարկուին :

Պատերազմը անխուսափելի չէ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ վիճաբանութիւնները կը շարունակուին արտաքին քաղաքականութեան մասին : Վարչապետ Էթլի յայտարարած է. « Բոլորովին սխալ եւ վտանգաւոր կ'ըլլայ կարծել որ պատերազմը անխուսափելի է » : Իրեն ալ, խօսելով յանուն ընդդիմադիր կուսակցութեան, ըսած է թէ՝ միջազգային կացութիւնը վտանգաւոր է, բայց ոչ յուսահատական : Կարելի է — աւելցուցած է — Սովետներու հետ օգտակար բանակցութիւններ վարել, բայց ուժի վրայ կռթնելէ ետք միայն եւ երբ սովետ կառավարութիւնը համոզուի թէ խոսիանարար ընթացքով եւ անպզամքներով չէ որ պիտի կրնայ արեւմտեան ժողովուրդները հարկադրել որ իրենց տպրելու եւ դործելու եղանակը փոխեն : « Կը կարծեմ — ըսած է Իրեն — որ Քրէմլինի մէջ պէտք եղածին չափ խորաթափանց մտքի տէր մարդիկ կան որ հասկրնան ասիկա » :

Բանակցութիւններ

ԲԱՆԱՏՅԻ ԵՒ ՄԻՍՏ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԻՋ

Ուսչիկաբնի վիճաւորական եւ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ մանաւանդ կարեւորութիւն կը տրուի այն այցելութեան՝ զոր պահերազմական նախարար Ֆորըսթէլ պիտի կատարէ Քանտաւայի մէջ Մայիս 7էն 10 : Այս առթիւ, վեր կը հանուի այս երկրին կարեւոր դերը արեւմտեան կիսադունդի պաշտպանութեան մէջ : Բայց կը կարծուի թէ Օթտավայի մէջ տեղի ունեցնալիք խօսակցութիւնները աւելի քաղաքական բնոյթ պիտի կրեն, քանի որ վիճաւորական համաձայնութիւն մը դոյութիւն ունի արդէնմիջազգային Նահանգներու եւ Քանտաւայի միջեւ : Քաղաքական դործակցութեան տեսակէտով, ուշադրաւ կը նկատուին վերջերս Քանտաւայի արտաքին նախարար Սէն Լորանի յայտարարութիւնները, որոնց համաձայն Քանտաւա պիտի ուզէ ունենալիք խօսակցութիւնները միայն Միացեալ Նահանգներու հետ չսահմանափակել, այլ ընդարձակել նաեւ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ հետ : Ասիկա կրնան ապիկա » :

Քանի մը տող

ԻՄԱՆԻԹԷՆ առնելով գրած էինք թէ Մայիս Մէկին Սէ ժէ Թէի կազմակերպած ցոյցերուն մասնակցած են մէկ միլիոն հոգի : Փարիզի ոստիկանական վարչութիւնը կը պնդէ թէ սխալ է այս թիւը. իր կատարած մանրակրկիտ քննութեան համեմատ, մասնակցողները 32000 հոգիէն աւելի եղած չեն. այս թիւը ճշդուած է նաեւ Պասթիլիի հրապարակին վրայէն առնուած լուսանկարներու միջոցաւ :

ՊՐԻՄ քաղաքի սովետ բարձրաստիճան պաշտօնատուներէն դնդապետ Թասսէվ ամերիկեան պաշտօնատարի մը քով թէյ առնելու դացած ըլլալէն ի վեր անհետացած ըլլալուն պատճառով, Սովետ իշխանութիւնները բողոքած էին Ամերիկացիներուն դէմ որ առեւանգած են Թասսէվը : Աթդ, Լոնտոնէն կը հաղորդեն թէ՝ սովետ բարձրաստիճան պատասխանատուն չէ, այլ՝ կամաւորապէս թողած է Գերմանիան, եւ այս պահուս Անգլիա կը գտնուի իբրեւ քաղաքական փախստական :

ՄՈՆԼԷՐԻի մէջ Գերեսուն հոգի վտանգաւորապէս թունաւորուած են կարկանդակավաճառ մը գնուած եւ ուրուած հաւկիթով չինուած կարկանդակներ ուտելէ ետք :

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆր. Կապոյտ Խաչի օրը Մայիս 9ին, ժամը 3.30ին Salle d'Iénaի մէջ, 10 Ave. d'Iéna, métro Iéna եւ Trocadéro: Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱՂՋԵԱՆ (Կրգ), Օր. ՃԻՆ-ՃԵԱՆ (դաշնակ), Օր. ՎԱՐԿԱՁ (պար), Օր. ՍԱՄՈՒԻԼԵԱՆ և Պ. ՀԱՊՂՇԵԱՆ (արտասանութիւն) :

ՄԱՐՍԷՑԻ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մաղընոյի մէջ : Գեղարուեստական խնամուած բաժին մը հայրենի յիշատակներով եւ սիրաուտական ղեռւարթ անակնկալներով :

Պիտի ներկայացուի՝ Սիպիլի « ՀԱՅՐԸ » : Մանրամասնութիւնները մանաւանդ յայտնի դրով : Մուտք՝ 100 Ֆրանք :

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ՕՐԸ կը տօնուի այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, սովորական պահը : Գեղարուեստական ճոխ բաժինով մը : Կը հրաւիրենք Վալանսի եւ Ռոմանի ընկերուհիները :

«ՅԱՌԱՋ» կը ՆՈՒԻՐԵՆ — Մարսէյլէն Օր. Մառի Փիրանեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ Տէր եւ Տիկին Պարթեւեաններու :

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ դերասան ՏԷՐՎԻՇԵԱՆԻ ներկայացումը, Սալ տ'Իէնայի մէջ Յունիս 7ին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՁՕՑՆԱԻՈՐ ՊԱՏՍՊԱԳ

Փարիզի Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութեան, Մուրատեան վարժարանի տնօրէնութեան, Մուրատ Ռոմխլէեան նախկին աշակերտներու Միութեան, Սիմեան Կոմիտաս երգչախումբին ու Ս. Խաչ դպրաց դասին նախաձեռնութեամբ՝

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ԳՈՒՐԳԵՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Հայածէս Հայրապետական ձայնաւոր պատարագիչ պիտի մատուցանէ :

Փարիզի Մայր եկեղեցիին (Notre Dame) մէջ, 23 Մայիս 1948ին կիրակի օրը ժամը ճիշդ 9.15ին :

Կը հրաւիրուին ազգային ու հայրենասիրական միութիւնները եւ կազմակերպութիւնները, հայ մամուլի ներկայացուցիչները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը Յունիս 6ին : Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ԻՍԻԻ ԿԱՊՈՒՑՏ ԽԱԶՈՒ ՕՐԸ

Պ. Ա. Ահարոնեանի մահուան տարիի յիշատակուած ըլլալով, պիտի տօնուի այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին ՄՐԻՄԵԱՆ սրահին մէջ, 2, rue de la Défense : Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Նոր Սերունդի կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի :

ԴՐԱՒՈՒՄԱԺ ՕՐ.— Սեվրի Մուրատ Ռոփա-յէլ վարժարանի Բարեկամաց եւ Նախկին Աչակերտաց Միութիւնները միասնաբար կազմակերպած են մեծ դաշտահանդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ 20 Յունիս կիրակի ժամը 14էն 22 վարժարանի պարտէզներուն մէջ :

Հասոյթը պիտի յատկացուի վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահի վերաշինութեան : Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

Պ. ԱՒԵՏԻՍ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆԸ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Պ. Յարութիւն Փաչալեանը, Տրապիզոնցի, որ ամուսնացած է Փորթուգալեանի ազգականի հետ եւ Մարսէյլ հաստատուած : (Ժամանակին պաթմամ եղած է) : Տեղեկացնել Ա. Աւետիսեանի, 27 rue Desnouettes, Paris (15) :

ԿԸ ՓՆՏՌՒՒԻՆ.— Տիկիններ Մենտուհի եւ Ապնիւ Շահնազարեան, (իրենց հօր, մօր եւ եղբայրներուն անունները Համի Կարապետ եւ Տիկին Մանիկ, Պ. Պ. Աւետիս եւ Մադոսա) կը փնտռեն Պ. Թուֆէնքեանն Արէզ, Տիկին Թուֆէնկեան Վարդուհի եւ տղաքը Միհրան, Տիգրան եւ Սուրէն որոնք Հէրէքէն (Թուրքիա) մեկնած են 1910ին 1912ին : Իմացնել հետեւեալ հասցէներուն, Մենտուհի Շահնազարեան 17 rue Nouvelle, Alfortville (Seine), կամ Ազնիւ Շահնազարեանի 113 rue Et. Dolet, Alfortville (S.) :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Հ. Ց. Դ. ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական տեղը : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիոթայի Հրայր խումբը 9 մայիսին :

ՄԱՐՍԷՑԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի՝

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ 7 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ 8 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԽԱԺԱԿ խումբը 9 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԱԿՆՈՒՆԻ ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ 10 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԻՇԽԱՆ խումբը 11 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԴՈՒՄԱՆ ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔԵՌԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎՌԱՄԵԱՆ ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ 16 մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները : Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով :

Ֆր. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶԻ փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին, Տիկին Ա. Յակոբեանի բնակարանը, 17 rue de Paris, Gentilly : Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիները ներկայ գտնուիլ : Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը չաբաթ 8 Մայիսին իրիկունը ժամը 8.30ին ընկերուհի Ադանեին տունը 8 rue Brochette : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ իր անդամները եւ համակիրները իր չաբաթական հանդիպումին, այս ուրբաթ ժամը 9ին Sociétés Savantes : Կը դասախօսէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ : Նիւթ Խաչատուր Աբովեանի « Կեանքն ու գործը », իր մահուան հարիւրամեակին առթիւ : Հայերէն դասերը 8—9 :

ՇԱՎԻԼԻ Աբգութեան խումբի ժողովը չաբաթ 8 Մայիս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՊԱՆԵԼՕ ՓԱՇԱՆԻ « Ալբիւս » ԱՆԹԱԿՄԻՏԷՆ դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30ին Հրայր Ակումբը :

ՄԱՐՍԷՑԻԼԻ ՀԱՑ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ բարեկամական Միութեան տարեկան պարահանդէսը այս չաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Palet d'Orի չքեղ սրահներուն մէջ, 80 La Canebière, Մարսէյլ : Տոմսերու համար դիմել՝ Chaussures Marlène, 94 rue d'Aubagne, Tél. C. 2715. Chaussures Sina, 22 rue de Rome եւ Dalakupeian 48 rue Puvis de Chavanne :

ՄԱՐՍԷՑԻԼԻ Մալաթիոյ Կրթ. Ընկ. ման ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Պար տիւ Կլօպի ժողովասրահը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի անդամներէ ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն :

ՀԱՄԱՍԵՒԱՍՏԻՈՅ Հայր. Միութեան Լիմոնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին փիւ տիւ Նուար, Ռուբէն Փափազեանի սրահը : Կարեւոր օրակարգ :

Պ. ՁՕՊԱՆԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մայիս 8ի չաբաթ օրը ժամը 5ին, Cité Universitaireի Հայ Ուսանողական Տան մէջ (57 Bld. Jourdan), Պ. ՁՕՊԱՆԵԱՆ պիտի սկսի նոր չաբք մը Հայ գրականութեան նուիրուած դասախօսութեանց : Իր նիւթը պիտի ըլլայ « Հայ ժողովրդական անդիր բանաստեղծութիւնը՝ դրի դիւանէն ու հայ դասական մատենագրութեան հիմնարկումէն առաջ » :

ԾԱԽՈՒՐ ՏՈՒՆ

Մօտակայ արուարձանի մը մէջ ածթը սենեակով առանձին մը որ ունի կեդր. ջեռմութիւն, կազ, ելեկտրականութիւն, երկու խոհանոց, լուացարան, բաղնիք, կարաժ եւ 765 մեթր քառակուսի պտղատու ծառերով պարտէզ մը չէ ջասպատուած պատուով, ծախու է : Դիմել Պ. Երամեանի 49 Ave. de Fredy, Villemomble, Seine :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 8 MAI 1948 Շաբաթ 8 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5336-ՆԴՐ ՀՐԱՏԱՐ ՓԻ· 945 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՓՐ·

Կացութիւնը Ցունաստանի մէջ

ԴԱՀԼԻՃԻ ՏԱԳՆԱՊԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Ցոյն կառավարութիւնը կը շարունակէ հրացանաձգարկ ընել ըմբոստութեան յանցանքով դատապարտուած համայնավարները, իբրեւ փոխվրէժ Արդարութեան նախարար Լասանի դէմ դործ դրուած մահափորձին : Կառավարութեան այս վարմունքին պատճառաւ, արտասահմանի մէջ առաջ եկած դայրոյթը կ'ուեւէնայ հետզհետէ ոչ միայն արեւելեան եւրոպայի համայնավար երկիրներուն, այլ նաեւ՝ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ: Արդարութեան նոր նախարար Րէնտիս, պատասխանելով օտար քննադատութեանց, կ'ըսէ թէ՝ սխալ է կարծել որ հրացանաձգարկութիւնները դանդուածային կերպով տեղի ունեցած են: Նախարարին ցոյց տուած թիւերուն համեմատ, 157 համայնավար մահապատիժի ենթարկուած են Մայիս 1էն, այսինքն՝ Լասանի սպանութիւնէն առաջ, իսկ 43 հոդի ալ, այս թուականէն ետք: Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը՝ որ այս մասին տեղեկութիւններ քաղած է Աթէնքի բրիտանական դեսպանատունէն, «զոհունակութեամբ» արձանագրած է Րէնտիսի ճշդումները :

★ Կառավարական տագնապը վերջ դտաւ չնորհիւ այն խօսակցութեանց՝ զոր Ամերիկայի դիւանագիտական ներկայացուցիչները ունեցան երէկ վարչապետ Սոֆուլիսի, որ ազատական կուսակցութեան պետն է, եւ արտաքին նախարար Յալատիսի հետ, որ ժողովրդական կուսակցութեան պետն է: Համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ այս երկու պետերուն միջեւ: Նոր դահլիճին մէջ պիտի մտնուին այս երկու կուսակցութիւններուն անդամներէն զատ, ուրիշ կուսակցութիւններու պատկանողներ ալ :

Հայ. Վհկաւ ազատ պիտի արձակուի

Գերագոյն Դատարանի Հարցաքննական Յանձնաժողովը որոշեց փակել Հայ· Վհկանի դէմ բացուած դատը, իբրեւ դատապիր : Հայրապետը ազատ պիտի արձակուի, այլեւ պիտի չենթարկուի ազդային անարժանութեան պատիժին, որովհետեւ ան մերժած էր ընդունիլ այս պայմանագրութիւնը որ, Ծովակալ Տարլանի առաջարկին վրայ, 28 Մայիս 1941ին ստորագրեր էր Գերմաններուն հետ, Տաքարի եւ Պիզերդայի ծովային կայարաններուն յանձնումին մասին :

Յանձնաժողովին համայնավար անդամներէն մէկը, Մարսել Վիլլար որոշած է հրաժարիլ այս յանձնաժողովին անդամութենէն , իբրեւ բողոքի ցոյց տրուած որոշման դէմ :

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ գործադրութեան սկսաւ գի– ներու խիստ հակակշիռ մը, որուն նմանը տեսնուած չէր ցարդ այս երկրին մէջ: Գրեթէ բոլոր ճարտարարուեստական ապրանքներուն գիները անփոփոխ պիտի մնան իրենց Դեկտեմբեր –Ցունուարի սահմաններուն մէջ· առեւտրականներու չահերն ալ որոշ սահմանի մը անդին պիտի չանցնին: Գոհարեղէնները, գիրքերը, լրագիրները , ծխախոտը, ինքնաշարժ կառքերը եւ կարդ մը ներածուած ապրանքներ այս սահմանափակումներէն զերծ են: Գալով անոնդեղէններուն, սոնց գիները չատոնց արդէն հակակշռի ենթակայ են :

ՄՈՍԿՈՒԱՑի ձայնախօսը կը հաղորդէ թէ սովետ կառավարութիւնը բողոքծանուցագիր մը ուղղած է Քոլոմպիայի, այն դիմեալ յարձակման համար՝ որ տեղի ունեցած էր 12 ապրիլին այս երկրին մէջ գտնուող սովետ առաքելութեան վրայ :

ԱԹԷՆՔի եւ Փերլայի մէջ հրատարակուած պաշարման վիճակը ի զօրութիւնի լայ նաեւ Ատտիկէի, Պելոպոնէսի, Կրետէի եւ կարդ մը ուրիչ կղզիներու մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉ ՁԵՌՆՈՒՄ ...

Բոլոր խղճմտիտ Վանեցիները մօտէն տեղեակ իրենց հերոսական քաղաքին անցուդարձերուն, հինէն թէ նորէն, մեծ վրդովումով կարդացին անշուշտ այն դարչելի սուտ եւ խեղաթիւրուած պատմութիւնները, որոնք մարդուկի մը դրչակին տակ երեւցան վերջերս ,նման յօդուածներու միչտ հիւրընկալ եւ պատրաստ թերթի մը մէջ: Եղան պարկեչտ մարդիկ որոնք ըսին.— « Չեմ դատմանար այդ վիժած մարդուն դրածներուն, կ'երեւի այդ գնով ամպագիր ձեռք բերել կը մտածէր· բայց թերթի մը խմբագրութիւնը ի՞նչպէս կը տպէ զանոնք» .— Ի՞նչ սրտառուչ միամտութիւն: Գահճ են գտած մարդիկը, իրենց յաւիտենական մղձաւանջին , Դաշնակցութեան դէմ, ի՞նչպէս չտալեն :

Հերքո՞ւմ, ճշդո՞ւմ... միայն անոնցը, որոնք «ոչ ջուրին, ոչ օճառին» կը դպին եւ անուններ կամ թուականներ կը ճշդեն միայն , ինչպէս պ· Զիթունիին, որ կատարեալ խղճմտութեամբ , հատիկ հատիկ քննելէ վերջ, մի միայն քանի մը փոքրիկ, շատ փոքրիկ ճշդումներ դտած է հրատարակութեան տալու համար :

Գտաւն թէ Փարիզէն Վանեցի հայրենակիցներն ստացած ենք բազմաթիւ «բաց նամակներ» որոնք իրենց արդար գայրոյթը կը յայտնեն նման դրպարտութիւններու եւ անճառնի դրութիւններու դէմ եւ կը խնդրեն որ հրատարակուին ի բաժանմն գայթակղեալ մտաց :

Զանոնք թերթին տալէ առաջ մենք ալ միամտութիւնն ունինք հաւատալու թէ որեւէ պաշտօնական մարմին, օրինակ Վասպուրականի Հայր· Միութիւնը, կամ խումբ մը մտաւորական եւ ծանօթ Վանեցի հայրենակիցներ համբաւգրութեամբ մը կը դիմեն պատասխանատու խմբագրութեան եւ կը հրաւիրեն զինքը որ պարկեչտութիւնը ունենայ հրատարակելու իրենց բողոքը եւս, անշուշտ ոչ Պ· Զիթունիին ձեւով որ չեմ դիտեր թէ խիղճը հանդստացնելու համար ըրած է այդ ճշդումները թէ ինք եւս մղձաւանջած, ուզած է դոնէ ձայնը լսելի ընել, միայն այնքան բարձր, որքան պէտք է չվրդովելու համար խմբագրին խիղճը որ խոր քունի մէջ է դժբախտաբար եւ իր դէմ տեսած է քաղաքականհակառակորդ կուսակցութիւն մը վարկաբեկելու առիթ մը եւ ոչ թէ ամբողջ հայկական բնագաւառ մը անպատուելու եւ ցեխոտելու իրական պատկերը:

Ա.ՐԱՄԱԶԴ

ԵՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ բրիտանական դեսպանատան պաշտօնեաներէն Ճոն Մաք Լահլինի անձնասպան եղաւ: Այս անճառապարտութեան պատճառները յայտնի չեն: Կ'ըսուի միայն թէ, իր քրոջ ուղղած նամակի մը մէջ, անգլիացի պաշտօնեան դանդատած է որ Եուկոսլաւ ոստիկանութիւնը պինդ խիստ հետապնդութեան տակ առած է ատենէ մը ի վեր :

ԻՏԱԼԻՈՑ դահլիճը կազմող նախարարները իրենց հրաժարականը ներկայացուցին, որպէսզի Մայիս 10ին տեղի ունենալիք հանրապետական նախագահի ընտրութենէն ետք, կարելի ըլլայ նոր դահլիճը կազմել: Կ'ըսուի թէ համայնավար եւ մեծամասնական ընկերվարական ծերակուտականներն ու երեսփոխանները պիտի չմասնակցին Մարշդարանի բացման նիստին: Համայնավար – ներու պիտ Թոկլիատդիի առաջարկին վրայ է որ որուած է այս որոշումը, որուն նպատակն է բողոքել քրիստոնեայ դեմոքրաթ կուսակցութեան դործած ընտրական ապօրինութեանց դէմ :

ՔՈԼՈՄԲԻՈՑ կառավարութիւնը որոշած է դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզել Մարշդ· Ռուսիոյ հետ, այն «բուռն» չեչտին պատճառաւ, որով Մոսկուա բողոքած էր սովետ դեսպանատան դէմ կատարուած յարձակման դէմ :

ԱՆԳԼԻՈՑ աշխատաւորական կուսակցութեան 21 անդամները, որոնց համար վտարման որոշում արուած էր Նէհրուի դլխած իրենց քաղաքական հեռագրին համար, որուն հեղինակութիւն յայտնել, այնպէս որ այլեւս պիտի չվտարուին կուսակցութենէն : .. .-

Պաղեստինի խնդիրը

ԱՄԵՐԻԿԱՑի ԱՌԱՋԱՐԿԸ ՄԵՐԺՈՒԱԾ

Միաց· Նահանգները չորս կէտերէ բաղկացած առաջարկ մը ըրած էին երկուշաբթի օր Մեծն Բրիտանիոյ ինչպէս նաեւ ՄԱԿի Հրեայ եւ արաբ ներկայացուցիչներուն , որպէսզի կարելի ըլլայ վերջ դնել Պաղեստինի կռիւներուն: Այս առաջարկին համաձայն, ընդհանուր զինադադար մը պիտի կնքուէր եւ պիտի խնդրուէր Անգլիայէ որ Մայիս 15էն ետքը, տասը օր եւս մնայ Պաղեստինի մէջ, իբրեւ հովանաւորող պետութիւն :

Սակայն, այս առաջարկը չէ ընդունուած ոչ Անգլիոյ կողմէ ոչ ալ Ապտուլլահ թագաւորի կողմէ: Անգլիա ամէնամ մը եւս կրկնած է թէ՝ ոչ մէկ պարագայի մէջ Պաղեստին պիտի մնայ Մայիս 15էն ետքը: Գալով Ապտուլլահի, Անդրյորդանանի վեհապետը հետեւեալը յայտարարած է· « Ընդհանուր զինադադարի սկզբունքը ընդունիլ՝ կը նշանակէ ընդունիլ Սիոնականներու պահանջները: Յառաջիկայ Մայիս 15էն ետք, իմ բանակներուս դլուխը անցած, Պաղեստին մտնելու որոշումիս մէջ հաստատ կը մնամ »:

ԽՈՐՀՐԴ· ՌՈՒՍԻԱ ՊԻՏԻ ՃԱՆՉՆԱՑ ՀՐԵԱՅ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱԿի չրջանակներուն մէջ սա համոզումն կը տիրէ թէ Խորհրդ· Ռուսիա պաշտօնապէս պիտի ճանչնայ հրէական եւ արաբական երկու անջատ պետութիւններու դոյութիւնը, Մայիս 15ին, այսինքն՝ բրիտանական հովանաւորութեան վերջ դտնելէն սկսեալ :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՎԵՏ կառավարութիւնը որոշեց 20 միլիառ րուպլիի նոր փոխառութիւն մը հրապարակ հանել: Վերջին պատերազմէն ետք, այս երրորդ պետական փոխառութիւնն է: Նոր պարտաթուղթերը 20 տարուան պայմանաժամ պիտի ունենան եւ չրջաբերութեան մէջ պիտի դրուին յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ: Տոկոսը միչին հաչուով 4 առ հարիւր պիտի ըլլայ եւ պիտի վճարուի վիճակահանութեան ձեւով, պարունակելով 50.000էն մինչեւ 100 րուպլի նկարագրող բաժիններ :

ԼՈՐՏ ՎԱՆՍԻԹԱՐՏ «Տէյլի Մէյլ»ի մէջ կը պնդէ թէ Զեխոսլովաքիոյ նախկին արտաքին նախարար Մազարիք սպանուած է: Կ'ըսէ թէ անոր սպանութենէն ետք էր միայն որ դիակը դրուած էր իր տան առջեւի մայթին վրայ: Եւ սպանութեան պատճառ ցոյց կուտայ սա պարագան թէ Մազարիք Ռուսերուն դէմ վտանդաւոր վկայ մը կրնար ըլլալ, որովհետեւ ան կրնար ապացուցանել այն ճնշումը՝ զոր Քրեմլին բանեցուցած էր Զեխոսլովաքիոյ վրայ, սովետ արտաքին փոխ նախարար Ժորինի միջոցաւ :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ չորս լիդեռվեաներ եւս ճամբայ հանուած են Թուրքիոյ յանձնուելու համար, ամերիկեան օդնութեան ծրագրին համաձայն :

ՓԱՐԻԶի մէթրոյի մասնակի գործադուլը վերջ դտաւ, եօթը օր տեւելէ ետք: Կառախումբերը կանոնաւորապէս սկսան երթեւեկել երէկ, ժամը 4էն ի վեր :

ՄՈՊԼՕԺի քաղաքապետական ժողովի համայնավար անդամներէն Թուի, հաւաքոյթի մը մէջ, բռունցքի հարուած մը տուած է ընկերվարական քաղաքապետ Թրույլէի դէմքին :

ՉՕՐ· ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒԼԸ յայտարարած է մունլին թէ Ամերիկայի համբարապետութեան նախադահութեան թեկնածու չներկայանալու իր որոչումը անդառնալի է: Ցետոյ, հարցումի մը պատասխանելով, ըսած է· « Չեմ կարծեր որ ուեհ ևրկիր, Ռուսիա ալ մէջը ըլլալով, ուզէ պատերազմի դաշտի մը վրայ դնէ, ես ինքս պարտուած պիտի դամ »:

ԵԼՄՏ· ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ կը յիշեցնէ թէ՝ 1947ի համար 20000 ֆրանքէ աւելի տուրք վճարելու պարտաւոր եղող հարկատուները պէտք է իրենց երկրորդ կանխավճարը բնեն Մայիս 10էն առաջ, հակառակ պարագային, իրենցմէ 10 առ հարիւր աւելի պիտի դանձուի :

ՎԵՑ ԱՅՐ եւ երեք ֆրանսացի կիներ, առանց պայմանաժամ ատանալու, վտարուած են Սովետ Ռուսիայէն եւ,զինուորական հսկողութեան տակ, բերուած են մինչեւ Պերլին ու հոն թողուած: Այս ֆրանսացիները այնքան անամարանքով արտաքսուած են որ անոնցմէ մէկը, պոքսէօր մը, իր վերարկուին տակ իր արհեստական վարտիքէն զատ ուրիչ հագուստ չունէր: Ատոնք ապաստանած են Պերլինի ֆրանսական զինուորական կառավարչատան ապարանքին պարտէզը: Իրենց արտաքսումին պատճառները յայտնի չեն (Ռոյթէր) :

(Լուրերու շարունակութիւնը կը գտնես Դ· էջ)

Ն. Ադոնցի

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԸ

Նոր գիրք Հ. Ե. Տաշեանցի եւ Մ. Ալիշանի մասին։ Հեղինակը կը ներկայացնէ զանոնք իբրեւ հայ ժողովրդի ազգային գիտակցութեան արթնցման երկու մեծ գործիչներ։ Ան կը ներկայացնէ նաեւ Հ. Ե. Տաշեանցի ընտանեկան միջավայրը, ուր ան ծնած է եւ մեծցած։ Ան կը պատմէ անոր ուսումնական տարիները, ինչպէս նաեւ անոր գործունէութիւնը իբրեւ ուսուցիչ եւ հրատարակիչ։ Ան կը ներկայացնէ նաեւ Մ. Ալիշանի կեանքը, անոր ուսումնական տարիները, անոր գործունէութիւնը իբրեւ հոգեւորական եւ գրական գործիչ։ Ան կը պատմէ նաեւ անոր հրատարակած գործերուն մասին։

Հեղինակը կը նշէ, որ Հ. Ե. Տաշեանցի եւ Մ. Ալիշանի գործունէութիւնը ունեցած է մեծ ազդեցութիւն հայ ժողովուրդի ազգային գիտակցութեան զարթնման վրայ։ Ան կը նշէ նաեւ, որ անոնք ունեցած են մեծ դերակատարութիւն հայ ժողովուրդի ազգային ինքնութեան պահպանման գործին մէջ։

Հեղինակը կը նշէ նաեւ, որ անոնք ունեցած են մեծ դերակատարութիւն հայ ժողովուրդի ազգային միասնականութեան գործին մէջ։ Ան կը նշէ

բուն զարնուելով ու դէպ – դէպ վրիւռը չինելով ձիւն ձերմակ, աւելի քան հարիւր քայլի վրայ :

Զայն ու տեսքը տպրերային են... : Կ'արժէ տեսնել անդամ մը բնութեան այս հրաշալիքը, մանաւանդ այս օրերուն երբ ջուրը զառնալով ժայռերէն վար կը թափի գոռալով ու ժայռերը լուիլիզելով : Չեմ կարծեր, որ Ֆրանսայի մէջ ա-նանկ երկրորդ հրաշալիք – ջուրի ակ մըն ալ կը գտնուի ուրիշ տեղ :...

ՇԻՋԻԿ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԱՄԱՄ

Վաղաւնի Նոր Սերունդի ձեռնարկը

Շաբաթէ մը ի վեր, Վալանսի Նոր Սերունդի « Արամ » խումբը գործի լծուած էր իր կազմա – կերպած « բանախօսութիւն – խնջոյքի »ն պատ – րաստութեան համար :

Մայիս 1ի առաւօտը «Ա. Ահարոնեան» սրա – հին մէջ, արտակարգ եռուզեռ կար :

Հոն էին « Արամ » խումբի երիտասարդներ եւ « Զարուհի Տէրոյեան» խումբի աղջիկները : Բոլորը գործի լծուած :

Զայնասփիւռը կը նուագէր, երիտասարդնե-րուն հաճելի եղանակներ :

Նկատի էր նաեւ Նոր Սերունդի դեկավար ընկերը, որ անկիւն մը կեցած, հրճուանքով կը դիտէր մրջնային աշխատանքը եւ անհրաժեշտ ցնորդրանքներ կ'ընէր :

Ժամը 12ին, ամէն բան պատրաստ էր :

Ժամը 7.30ին սրահի դուռը բացուեցաւ եւ Գ. Դ. Ե. տանեակներու կրտսերները բարձրացան սրահը :

Ժամը 9.15ին Ֆ. Կ. Ասչի առենապետուհին, իբրեւ օրուան նախագահուհի հանդէսը բացուած յայտարարեց եւ առաջարկեց յոտնկայս յարգել մինչտնուն բանաստեղծ, ողբացեալ Ա. Ահարոնեա-նի յիշատակը եւ ապա իմաստալից ուղերձով մը դնահատեց Նոր Սերունդի նպատակը ու ձեռնարկ-ները :

Երգչախումբը « ՈՓՄ փորոտան »ով թնդա – ցուց սրահը եւ բանի մը ազատասանութիւններէ ու երգէ վերջ, խօսք տրուեցաւ դաղութիս Հայերուն միշտ օգտակար հանդիսացող ազնիւ Ֆրանսուհի Տիկին Օտէթ Մ.իքայէլեանին :

Հանդէսը «Վասպուրականի հերոսամարտին » նուիրուած ըլլալով, յարգելի Տիկինը կարդաց հմտալից եւ յուզիչ ճառ մը՝ կարագրելով հայկա-կան տնտեսականները եւ Վանի հերոսամարտի մասին խիստ կարեւոր տեղեկութիւններ տալով, դնահատեց հայ ժողովուրդն ու իր հերոսները, ինչպէս նաեւ Նոր Սերունդը :

Մէջընդմէջ երգերէ եւ արտասանութիւններէ ետք, խօսք տրուեցաւ օրուան բանախօս ընկեր Ազդին Մարտիրոսեանին :

Ընկերը սկսաւ՝ «Արդարեւ դժուարին գործ է խօսիլ հաւաքոյթի մը մէջ, եւ դոհացնել եւ պա-տանիներ, եւ երիտասարդներ եւ տարեցները :

Մեր Նոր Սերունդը յաճախ լսած է հայկա – կան տառապանքներու մասին, այսօր սակայն, ան պիտի լսէ հայ ազատագրական չարժումի ամէնէն փառաւոր մէկ անցքի մասին, որ վերջ դրաւ «մեր դարերու սուկ կութեան» իրողութիւն մը որ ուրա-խալի է, արտադնիչ եւ դաստիարակիչ » :

Հայերը դրաւեցին թրքական դինամթերքներ եւ զօրանոցները խորտակեցին, անոնք համերաչխ-օրէն գործի փարելով, պատրաստեցին ծխաւոր եւ անծուխ վառօթը, հայկական առաջին թնդանօ – թը :

Ողեկոչեց Վռամեանի, Իշխանի, Քոթոթ Պօ-ղոսի, Մխրանի, Շիրինի եւ Արամի անմահ յի– չատակները :

Վասպուրականի տուաւ նաեւ պատանի հե – րոսներ, սուրհանդակներ, անձնուրաց եւ տիպար Հայուհիներ եւ ամրաչէն բանուորներ :

Վասպուրականը հիմնեց հայկական առաջին կառավարութիւնը , խմորատեց առաջին հայկ· թղթադրամը :

Հանդիսականները մեծ ու փոքր արտասուոր հետաքրքրութեամբ լսեցին քաոսուն վայրկեան տեւող այս բանախօսութիւնը :

Կապոյտ Ասչի դպրոցի աշակերտներէն փոք– րիկն Մարտիրոսեան իր սահուն ընթերցումով, դիրք մը նուէր ստացաւ : Փիրայր Ասչիկեան, իբր ամէնէն լաւ արտասանող պարգեւատրուեցաւ խմբանկարով եւ ունկնդիրներու հիացումով, իսկ Մարգարիտ Պօյաճեան, Ալիս Գալուստեան ստա-ցան մէկմէկ հատ Հայաստանի դունաւոր քար – ուխներ :

« Արամ » խումբի ընկերներէն եւ Նոր Սե – րունդի վարչութեան անդամ Զարեհ Գասեանը երգեց նոր երգ մը :

Տօնակատարութեան բաժինը վերջանալէն ետք, սկսաւ խնջոյքը, ընկեր Արսէն Տէր Սար-գիսեանի թամադայութեամբ :

Խանդավառութիւնը փոխանցուեցաւ տարէց – ներուն , ճառ, երգ, արտասանութիւն, եւ սրտա-բուխ նուիրատուութիւններ :

Խնջոյքը տեւեց մինչեւ ժամը 2ը (կէս գիշե-րին ետք):

Ապրի մեր Նոր Սերունդը: Կ'ուզենք դինք տես-նել միշտ խանդավառ ու կարդապահ, ձեռներէց եւ յարատեւ ու միշտ պատասխանատուութեան գիտակից :

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆ, 26 Ապրիլ.— Մեծ եղեռնի հա-մազգային Սգատօնը այս տարի հաւաքական հա-մերաչխութեամբ տօնուեցաւ կիրակի 25 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ՝ Սալ Ժան տ'Արքի մեծ սրահին մէջ :

Ամբողջ դաղութը ներկայ էր, եւ այս չնոր – հիւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վարդէս խումբին, որ վերջին պահուն յանուն նահատակներուն, եւ յանուն համերաչխութեան, օրինի նախաձեռնու-նը յանձնեց, տեղւոյս Մալթ. Կրթ. ընկ. մասնա-ճիւղին :

Կը մասնակցէին՝ հետեւեալ քաղաքական եւ հասարակական ու կրօնական կազմակերպու-թիւնները, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը , Հ. Ե. Մի-ութիւնը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, Հ. Ազգ. Ընդհ. Միութիւնը, Կաթոլիկ համայնքը, Բողո – քական համայնքը, Կապոյտ Ասչը, Հ. Պ. Կ. Խա-չը :

Կիրակի օր Ժան տ'Արքի սրահը, լեփ լեցուն էր : Գրեթէ ամբողջ գաղութը ներկայ էր, իր յարդանքի բաժինը բերելու, ամուն որ նահա – տակուեցան, Ազատութեան ճանապարհին վրայ :

Սգատօնին կը նախագահէր, Կրթասիրացի ա-տենապետ՝ Պ. Հ. Տէօվլէթեան: Հանդէսը բաց – ուեցաւ Շօփէնի մահերգով զոր դաշնակի վրայ նուագեց վտքրիկն Լուսիկ Տէմիրճեան :

Օրուան համապատասխան արտասանութիւն – ներ ըրին հետեւեալները՝ նախ դեղեցիկ ու – ղերձ մը կարդաց Նոր Սերունդական ընկեր Մկրտիչ Դաւիթեան, «Մեր աղաղակը»ը, Օր· Ովսաննա Փոչալեան մեներգ «Ես խաւարել եմ» , Օր. Թո-քատլեան արտասանեց Թումանեանի «Հոդեհան – դիստ»ը, Օր· Լուսաբեր Փոչալեան Ա. Տարօնցիի « Կոմիտաս »ը :

Օրուան բանախօսն էր, ծանօթ դրադէտ Ար – չակ Զօպանեան: Ցարգելի եւ ալեւոր դրադէտը՝ խօսեցաւ անցեալի ու մեծ ջարդի ահաւոր ողբեր-գութեան մասին :

Մենք կը սիրենք ու կը յարգենք դրադէտ Զօ-պանեանը,չէ՞ որ նոյն սերունդի վերջինճադանէրն էին Ահարոնեանի հետ, վերջինին լոյսը մարեցաւ, ձգելով հսկայ ու աննման ժառանգ մը պայքարի եւ ազատութեան :

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆԸ իր փոքրիկ հայութեամբ ա-ապագոյցը տուաւ, որ դոնէ Ապրիլեան Սգատօնը, կրնայ մէկ ոգիով ու մէկ պատով տօնել, գէթ մէկ օր :

***

Յաջորդ օրը, երկուշաբթի իրիկուն տեղի ու-նեցաւ դասախօսութիւն մըն ալ : Ա. Զօպան – եան խօսեցաւ բանաստեղծ Վահան Թէքէեանի դրականութեան մասին :

Ահա այս դասախօսութեան օրն էր որ յարգե-լի բանախօսը յիշեց Վարուժանի , Սիամանթոյի, Վահան Թէքէեանի կարդին՝ երկու տիտաններ, Յակոբ Օշականը եւ Աւետիս Ահարոնեանը :

Սգաւոր մը

×

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓՈՆ ՏԸ ՇԻՐԻԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 25ի կիրակին Փաթրոնաժի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Ազգ· մեծ սգատօնը, փառաշուք կերպով, նախաձեռնութեամբ եկեղեցւոյ հոգա – բարձութեան , Ազգ· Միութեան եւ մասնակցու – թեամբ տեղւոյս բոլոր կազմակերպութեանց:Բե-մը զարդարուած էր սեւ չղարչներով եւ մէջտեղը կը կարդացուէր մեծ բանաստեղծ եւ հայ ազգ· երգիչ Ա. Ահարոնեանի պատգամագիրը «Այսքան չարիք, թէ մոռանան մեր որդիք, թող ողջ աշ-խարհ Հայուն կարդայ նախատինք»:

Օրուան նախագահը ցաւակցական խօսքերով յայտնեց իր խորունկ վիշտը Ապրիլեան նահա – տակներուն սգատօնին առթիւ եւ Ա. Ահարոնեանի մեծ կորուստին համար: Վերապատուելի Բար-սամեան դեղեցիկ կերպով երգեց Կոմիտասի Տէր ողորմեան: Ժողովուրդը յոտնկայս եւ երկիւղած մոիկ ըրաւ այս տխուր մեղեդին :

Սգահոդի Հ. Միութեան կողմէ դեղեցիկ արտասանութիւններ ըրին Տիկին Ա. Գասապեան, փոքրիկն Թ. Մինասեան եւ Լ. Մանկիկեան: Աւե-տարանական Միութեան կողմէ խօսեցաւ Վեր· Բարսումեան որ յորդորեց ներկաները չմոռնալ Ապրիլեան եղեռնը եւ ջանալ նոր սերունդը փրկել ալլասերումէն : Արտասանեց Պ. Մ. Պօյաճեան, խօսեցաւ Պ. Տայեան տալով իր յարգանքի տուրքը մեծ նահատակներուն եւ Մայիս28ի, որոնք կը մեծ յիշատակներ: Լիոնի Նոր Սերունդի կողմէ շատ դեղեցիկ չեչտերով արտասանեց Պ. Ներսէս – եան , Օր Թիւրքմէնեան կարդաց ուղերձ մը : Ազգ· եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան կողմէ հրա – հիրատեցաւ ընկեր Տիգրան Զէքեան որ ամփոփե – լով օրուան բանախօսութիւնները, չնորմաւորեց եկեղեցւոյ վարչութեան նախաձեռնութիւնը , յի– շեց մեր հայ մտաւորականները եւ մէկ միլիոնէ աւելի զոհերը: Օր· Լիւսի Քարակեավուրեան եր-դեց «Կապոյտ երկինքը եւ Դուն ծաղիկ տարադի-րը»: Մենեջրեցին նաեւ Օր· Վ. Խրլագեան եւ Տէ-կին Ա· Մուրատեան: Օրուան նախագահը փակ – ման խօսքը ընելէ յետոյ, յարդելի վեր· Բար-սումեան դեղեցիկ Հայր մեղով մը փակեց սգա – տօնը: Բոլոր հանդիսականները բաժնուեցան սր-բահէն խոր յուզումով:— Յ· Մ· Պիչաճճեան

Հ· Մ· Ը· Մ·Ը ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հ· Մ· Ը· Մ·ի կազմակերպած բարեկամա – կան հանդիպումներուն առաջինը տեղի ունեցաւ Նիսի Հայ Մարզականին եւ Հ Մ· Ը· Մ·ի միջեւ:

Առաջին ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ Հ· Մ· Ը· Մ·ի հաւաքատեղիին մէջ ուր Պ. Պապիկ-եան Հ· Մ· Ը· Մ·ի կողմէ բարի գալուստ մաղթեց եւ պարպուեցան բաժակները ի պատիւ Նիսի Հայ Մարզականին :

Կիրակի օր խուռներամ բազմութիւն մը դի – մած էր մարզադաշտը:Երբ մարզիկները դաշտ ե-կան Նիսի Հայ Մարզականը նուիրեց գեղեցիկ նի-զակադրօշ մը Հ· Մ· Ը· Մ·ին:

Ամբողջ խաղի տեւողութեան հանդիսական – ները իրենց ծափերով եւ բացագանչութիւններով խրախուսեցին մարզիկները : Մրցումին արդիւն-քը եղաւ հաւասար, 2ի դէմ 2 նչանակետով :

Նիսի տղաքը թէեւ քիչ մը անփորձ, բայց իր-րենց կորովի երիտասարդութեան եւ արագու-թեան չնորհիւ ցոյց տուին յուսալից խաղարկու-թիւն մը որ պատիւ կը բերէ իրենց եւ իրենց վա-րիչներուն : Գնահատելի է Պ. Կարպիս Քիւթիւկ-եանի խաղարկութիւնը որ հակառակ իր տարի – ներու բերին իր պաշտօնը կը կատարէր լիովին:

Գալով մեր մարզիկներուն չկրցան ցոյց տալ իր-րենց իրական արժէքը: Պիտի ուղէինք գիտալ թէ ի՞նչ կը բանին Տիգրանները, Գալուստեանները, Չիլինկիրեանները , Մարզարեաններ որոնք Մի-ութեան ամենաղօտաւոր հարուածողներն են , եւ կրնան ամէն խաղի 5—6 նչանակէտ չահիլ: Հ· Մ· Ը· Մ·ի հանդիսականները այդ խաղարկութեան է որ կը սպասեն եւ ոչ թէ Փութպոլի ցուցադրու – թեան: Նիսի Հայ Մարզականը լաւ դաս մը տը-ւաւ իրենց այդ մասին, կը յուսամ որ օգտուին այդ դասէն :

Մրցումէն վերջ մարզիկները առաջնորդուե – ցան Պօմոնի եկեղեցւոյ սրահը ուր կազմակեր-պուած էր երեկոյթ պարահանդէս մը ի պատիւ Նիսի Հայ Մարզականին: Հ· Մ· Ը· Մ·ի նախա-դահը իր չնորհակալութիւնները յայտնեց եւ նուի-րեց դեղեցիկ ծաղկեփունջ մը Հայ Մարզականին նմանապէս Պ. Անսուրեան Հայ Մարզականին պատուոյ անդամներէն , իր դոհունակութիւնները յայտնեց որ արժանացած էին ընտանեկան դուր – դուրանքի մը եւայլեւս պիտի չարունակուէրընկե-րական այս ջերմ մթնոլորտը երկու քոյր միու-թիւններու միջեւ :

Արտասանութիւններ, երգեր եւ պարեր չա-րունակուեցան մինչեւ առաւօտեան 2ը եւ ժողո-վուրդը բաժնուեցաւ կատարեալ գոհունակու – թեամբ եւ համոզուած որ ըլլայ Հ· Մ· Ը· Մ· կամ Հ· Մ· Մ· կ'աշխատէին միեւնոյն նպատակին՝ հայ երիտասարդին տալ առողջ մարմին մը , ա-ռողջ մտքի մէջ:— Վահան Շամլեան

ՓԱՐԻԶԻ այս տարուան Տօնավաճառին մէջ Սթանոնէը ունին նաեւ խիստ սակաւաթիւ Հա – յեր: Մասնաւոր ուշադրութիւն դրաւած է ճար – տարապետ Նուպար Յովհաննէսեանի սթանոը , ուր ցուցադրուած են մոթէյօնները (փիւխոնան քունթանդ), որոնք, մասնագէտներու կարծիքով, յեղաշրջութիւն առաջ բերելու կոչուած են ելեկ-տրական չինութեանց թէքնիքին մէջ :

ՊԵԼՃԻՔԱՑԻ ընկերվարական կուսակցու – թեան մէկ մասը տարակարծիք է վարչապետ Սփաքի տեսակէտներուն, դպրոցական խնդիրին մասին: Այս տարակարծութեան չնայելով, Սփաք կրնար վստահութեան քուէ ստանալ եւ մնալ կա-ռավարութեան գլուխը, բայց, նախընտրած է հրաժարիլ, որպէսզի իր կուսակցութեան մէջ բա-ժանում առաջ չգայ: Կ'ըսուի թէ այս հրաժար-ման պատճառներէն մէկն ալ սա է որ Սփաք կը փափաքի կազմուելիք նոր դահլիճին մէջ նուիր – ուիլ արտաքին խնդիրներուն, իբրեւ արտաքին նախարար միայն եւ ոչ վարչապետ :

Իրաքի կառավարութիւնը ներում չնորհեց նախկին վարչապետ Համթաւուր Րաշիտ Ալիի ոգ Գերմանիոյ դրդմամբ 1941ի յեղափոխութեան պետն ու վարիչը եղած էր: Այս յեղափոխութեան ձախողումէն ետք, Րաշիտ Ալի Գերմանիա փախած էր եւ Հիթլէրի անկումէն ետքն ալ, Սէուտական Արաբիա ապաստանած էր: Այս լուրը կը կարդանք Ֆրանսական թերթերուն մէջ: Սակայն, «Տէյլի Մէյլ»ի համեմատ, ներման արժանացողը Իրաքի ներքին գործոց նախկին նախարար Նաճի Շէվքէթն է, Րաշիտ Ալիի ներման մասին բան մը չըսեր անգլիական թերթը: Այս հակասութիւնը չփոթութեան մը արդիւնքը ըլլալու է: Թերեւս երկուքն ալ ներման արժանացած են:

Թիչհրանէն կը հեռագրեն թէ՝ Խորհրդ. Ռուսիոյ հետ վերսկսած են տեղի ունեցեալ դիւանագիտական կանոնաւոր յարաբերութիւնները, սովետ դեսպանին եւ Իրանի վարչապետին ու արտաքին նախարարին միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւններէն ետքը:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ Եեյլակոյտը քուէարկեց 3 մի-լիառ տոլարի վարկ մը, որով օգնութեան ուժեղ 55 խումբերը պիտի բարձրացուին եօթանասունի:

Լ.Ա. Հիցի մէջ գումարուեցաւ Միացեալ Եւրոպայի համաժողովը, որուն ներկայ էն նաեւ Զըրչիլ եւ Իրան: Խորհրդակցութիւնները պիտի տեւեն չորս օր: Համաժողովին կը մասնակցին 25 երկիրներ, ընդամէնը 800 պատուիրակներով, որոնց մէջ են պաշտօնի վրայ գտնուող 15 նախարար եւ բամաթիւ նախկին նախարարներ: Պատուոյ նախագահ ընտրուած է Զըրչիլ, ոչ, ինչպէս ծանօթ է, առաջին անգամ ինք հրապարակ նետեց «Միացեալ Եւրոպայի» ծրագիրը, 19 Սեպտեմբեր 1946ին Ցիւրիխի մէջ խօսած իր զգայացունց ճառով:

Այրի Տիկին Եսթեր Վանլեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Վանլեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Աթէչեան եւ զաւակները (Հայաստան), Տիկին Խոսրով Վարդանեան եւ զաւակները (Հայաստան), Պ. Գեղամ Վանլեան, Պ. Մինաս Վանլեան, Տիկին Մարի Նիւհան որպէ խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԼԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Մայիս 6ին:

Թաղումը տեղի պիտի ունենայ այսօր, չորեքշաբթի 3ին:

Հանգուցեալը իր բնակարանէն, 14 Bld. Maxime Gorki, Vilejuif. ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պիւէմթի դիւրամատոյցը:

Անհնար օթօպուս 185 թիւ, Porte d'Italieէն եւ լքնել Տիւխանէտը:

Մանաւանդ մահադէպ չտատպղներէն, կը կը խնդրուի ներկայ իրենց այն նկատել:

ԴՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ.— Սէվրի Մուրատ Ռաֆայէլ վարժարանի բարեկամաց եւ Նախկին Աչակերտաց Միութիւնները միասնաբար կազմակերպած եւ մեծ պաշտօնդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ 20 Յունիս կիրակի ժամը 14էն 22 վարժարանի պարտէզներուն մէջ:

Հասոյթը պիտի յատկացուի վարժարանի Պէչիկթաշլեան Թատերասրահի վերաշինութեան: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՀԱՅ - ԲՈՒԺԱ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ութերորդ տարուան համար (1948).

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք	400 ֆր.
Անգլիա, Ամերիկա, Կիպրոս, Պաղեստին	500 ֆր.
Մնացեալ երկիրները	450 ֆր.:

Դիմել Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ, 17 rueDamesme, Paris (13)

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Մօտակայ արուարձանի մը մէջ եօթը սենեակով տուն մը որ ունի կեդր. ջեռմութիւն, գազ, էլեկտրականութիւն, երկու խոհանոց, լուացարան, բաղնիք, կարաժ եւ 765 մեթր քառակուսի պտղատու ծառերով պարտէզ մը շրջապատուած պատով, ծախու է: Դիմել Պ. Երամեանի 49 Ave. de Fredy, Villemomble, Seine:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶԻ մէջ կը տօնուի մեծ հուքով շաբաթ իրիկուն, 29 Մայիսին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆր. Կապոյտ Խաչի օրը Մայիս 9ին, ժամը 3.30ին Salle d'Iénaի մէջ, 10 Ave. d'Iéna, métro Iéna եւ Trocadéro:

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱՍԴՋԼԵԱՆ (էջդ), Օր. ՃԻՆ-ՃԵԱՆ (դաշնակ), Օր. ՎԱՐԿԱՋ (պոյր), Օր. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ և Պ. ՀԱՊՊԻՇԵԱՆ (արտասանութիւն): ՅԻԼԻՓ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ (ջութակ):

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԱՐԵՒՈՒՃՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մազնոյի մէջ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին մը հայրենի յիշատակներով եւ սկաուտական զբաղարթ ամակնկալներով:

Պիտի ներկայացուի՝ Սկիպիլի « ՀԱՐՍԸ »:

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտարարով: Մուտք՝ 100 ֆրանք:

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱՅԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ կը տօնուի այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, սովորական սրահը: Գեղարուեստական ճոխ բաժինով մը: Կը հրաւիրենք Վալանսի եւ Ռոմանի ընկերութիւնները:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Պաֆրացի Ասբետ Ազատագան մօր անուն Զանազան Ինճիեան, կը վիճակ իր քրոջորդին Մայրեռի էմմաեանը: 1922ին կը զանուէր Մարսէյլի գաղթականներու կայանը: Կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին՝ ..Kévorkian, 5 rue Michel Serre, St. André, Marseille:

ԻՍԻԻ ԿԱՊՈՒՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Պ. Ա. Ահարոնեանի մահուան առթիւ յետաձգուած ըլլալով, պիտի տօնուի այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին ՆՈՐԻՄԵԱՆ սրահին մէջ, 2, rue de la Défense: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Նոր Սերունդի կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի:

Կը խօսի Տիկին Ա. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ

Պ. ԱՒԵՏԻՍ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆԸ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Պ. Յարութիւն Փաշալեանը, Տրապիզոնցի, որ ամուսնացած է Փորթուգալեանի աղջկան հետ եւ Մարսէյլ հաստատուած: (Ժամանակին պաթում եղած է): Տեղեկացնել Ա. Աւետիսեանի, 27 rue Desnouettes, Paris (15):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ.— Տիկիններ Մենուշի եւ Ազնիւ Շահնազարեան, (իրենց հօր, մօր եւ եղբայրներուն անուններըը Հաճի Կարապետ եւ Տիկին Մանիկ, Պ. Պ. Աւետիս եւ Մագսուտ) կը փընտռեն Պ. Թուֆէնքճեան Աբէլ, Տիկին Թուֆէնկճեան Վարդուհի եւ տղաքը Միհրան, Տիգրան եւ Սուրէն որոնք Հէրէքէն (Թուրքիա) մեկնած են 1910ին 1912ին: Իմացնել հետեւեալ հասցէներուն, Մենուշի Շահնազարեան 17 rue Nouvelle, Alfortville (Seine), կամ Ազնիւ Շահնազարեանի 113 rue Et. Dolet, Alfortville (S.):

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ (ԱԹԷՆՔ) Վարդգէս Յարութիւնեան Ատապազարցի, կը փնտռէ եղբայրը Սահեան Յարութիւնեանը, մօր անունը Հայկուհի, հօրը՝ Յակոբ, որ 1939ին Փարիզ կը բնակէր եւ զինուորագրուած էր նոյն տարին: Տեղեկացնել՝ 78 rue Kopaindou Kokiniq Athènes (Grece):

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Հ. Յ. Դ. ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական տեղը: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիոթաթի Հրայր խումբը 9 Մայիսին:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի՝

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթակոմիտէն 8 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին: 18 Bld. Garibaldi, Palais de la Chope:

ԽԱԺԱԿ խումբը 9 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ԱԿՈՒՈՒՆԻ ենթակոմիտէն 10 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ԻՇԽԱՆ խումբը 11 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ՔԵՌԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին:

ՎՈՒՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները: Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով:

Ֆր. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին, Տիկին Ա. Յակոբեանի բնակարանը, 17 rue de Paris, Gentilly: Կը խնդրուի բոլոր անդամակցութիւնները ներկայ գտնուիլ: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Ալֆորվիլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը շաբաթ 8 Մայիսին իրիկուան ժամը 8.30ին ընկերուհի Ազատնեին տունը 8 rue Brochette: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՇԱՒԻԼԻի Ազգութեան խումբի ժողովը յառաջիկայ Մայիս 8 շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 20.30ին Հրայր Ակումբը:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՅ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ բարեկամական Մխիթեան տարեկան պարահանդէսը այս շաբաթ դիչեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Palet d'Orի չքեղ սրահներուն մէջ, 80 La Canebière, Մարսէյլ: Տոմսերու համար դիմել՝ Chaussures Marlène, 94 rue d'Aubagne, Tél. C. 2715. Chaussures Sina, 22 rue de Rome եւ Dalakupeian 48 rue Puvis de Chavanne:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Մալաթիոյ Կրթ. Ընկ.ական ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Պար տու Կլօպի ժողովասրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի անդամներէ ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն:

ՀԱՄԱՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Հայր. Մխիթեան Լիոնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին փիւ տու Նուար, Ռուբէն Փափազեանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

Ս. ԼՒԻԻՆ.— Հ. Յ. Դ. «Անոյշ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին:

Ս. ԼՒԻԻՆի Ֆ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Հայոց մատուռին սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

— 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948 — Պոմոնահայերը, պատրաստուելիք եւ անհամբեր սպասելիք 5 ՅՈՒՆԻՍԻ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Պոմոնի « Զաւարեան » ենթակոմիտէի սարքելիք անակնկալին — 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948:

Պ. ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մայիս 8ի շաբաթ օրը ժամը 5ին, Cité Universitaireի Հայ Ուսանողական Տան մէջ (57 Bld. Jourdan), Պ. ՉՕՊԱՆԵԱՆ պիտի սկսի նոր շարք մը Հայ պրակտիկութեան նուիրուած դասախօսութեանց: Իր նիւթը պիտի ըլլայ «Հայ ժողովրդական անդիր բանաստեղծութիւնը՝ գրի դիւտէն ու հայ դասական մատենագրութեան հիմնարկումէն առաջ»:

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 9 MAI 1948 Կիրակի 9 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5337–Նոր շրջան թիւ 946 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍՍԻՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԱՆԵԼ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պաղեստինի խնդիրը հետզհետէ կ'ճնճռայ հանգամանք կ'առնէ : Իր քաղաքական կարեւորու – թեամբ եւ դիւանագիտական բարդութիւններով կը հաւասարի — եւ նոյնիսկ կը գլէ կ'անցնի — այն երկու համբաւաւոր հարցերը՝ որոնք, «Արեւելեան եւ Մահեդոնական Խնդիրը» անունով, անցեալ դարու վերջերը ընդհանուր պատերազմի մը ծնունդ էին ազդակները կազմելին, եւ, ի վերջոյ ալ, պատճառ եղան համաշխարհային առաջին պատերազմին ծագման :

Յայտնի չէ տակաւին թէ՝ ինչ պիտի պատահի Մայիս 15էն ետք, երբ Անգլիացիք վերջնականապէս թողուն իրենց հովանաւորութիւնը եւ քաշեն իրենց բոլոր զինուորները Պաղեստինէն : Առ այժմ, մեծ պետութեանց չանքն է արիւնահեղութիւնը դադրեցնել, եւ նոր լուծում մը գտնել Հրեաներու եւ Արաբներու վէճին : Բայց, կիրքերը այնքան բորբոքած են որ այսպիսի ձեռնարկ մը յաջողութեան յոյս չի ներշնչեր :

Պաղեստինի ներկայ կառավարութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակից երէկ, ուրկէ յայտնի կ'ըլլայ որ Արաբական Լիկայի պետերը, Երիքովի մէջ խորհրդակցելէ ետք բրիտանական բարձր քմխկը Սըր Էլլեն Քընինկհամի հետ, հաստատած են որ, այսօրուընէ սկսեալ, պինդ ձեւ մը Հրեաներն ալ միաժամանակ զանգեցնելու կը կոչուի : Այս խորհրդակցութեանց ներկայ եղած են նաեւ Լիկայի ընդհանուր քարտուղար Ազզամ փաշա եւ Երուսաղէմի եպիսկոպոսական ընդհանուր հիւպատոսը :

Եւ տակաւին, վերոյիշեալ զեկոյցը հրատարակած պահուն իսկ, բուռն հրացանաձգութիւններ կատարուած են Եաֆիայի դրան արաբ պահակներուն եւ եկմէն Մոչիի թաղին մէջ ամբոխացած հրեայ հրացանակիրներուն միջեւ : Բրիտանական զինուորներն ալ հարկադրուած են ամբոխահարել թէ՛ Հրեայ եւ թէ՛ արաբ դիրքերը , հանդարտութիւնը վերահաստատելու համար :

Այնպէս կը թուի թէ՝ կացութեան մասին խոչեանը Անգլոյորդանանի Ամուլլահ թագաւորն է : Արդարեւ, մինչդեռ Ազզամ փաշա Երիքովի մէջ ընդունած է զինադուլ յայտարարել Երուսաղէմի մէջ — մանաւանդ եւ դիւրաբեկ զինադուլ մը — , անդին, Ամուլլահ անգամ մը եւս կը յայտարարէ թէ, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, հասատատած որոշած է Մայիս 15էն ետք իր բանակները չարժման մէջ դնել դէպի Պաղեստին :

Ուշադրաւ է այն հանդիսաւոր ազդարարութիւնը՝ զոր Անգլոյորդանանի վեհապետը ուղղած է Հրեաներուն : « Արաբ ժողովուրդները — կ'ըսէ Ամուլլահ պաշտօն մը եւ պատասխանատուութիւն մը ունին կատարելիք, Մենք Բրիտանիոյ հովանաւորութիւնը վերջ դնելէն ետք .— կայուն վիճակ ստեղծել Պաղեստինի մէջ եւ վերջ դնել սպանութիւններուն եւ աւերածներուն, որպէսզի կարելի ըլլայ Մ· Տէղերը պաշտպանել եւ երկրին մէջ ապահովել Ազարներու իրաւունքները : Արաբ ժողովուրդներն են որ իրենց կառավարութեանց տուած են այս պաշտօնը եւ անոնց վրայ դրած՝ այս պատասխանատուութիւնը » :

Ամուլլահ յետոյ խօսքը մասնաւորապէս Հրեաներուն ուղղելով, կը յայտարարէ · « Ով որ դադրի յարձակում գործելէ, վար դնէ իր զէնքերը եւ գոհանայ իր հրէական հանգամանքով լոկ, ու մեր պաշտպանութեան ապահովին ,անպիտի պաշտպանուի մեր կողմէ : Բայց անոնք՝ որոնք պիտի չյանձնեն իրենց զէնքերը եւ պիտի չարունակեն իրենց զինեալ յարձակումները, պիտի կրեն իրենց արարքներուն հետեւանքները » :

Վերոյիշեալ արքայական ազդարարութիւնը կը չարունակէ այպէս · « Այս կոչը կ'ուղղենք Համանայի անդամներուն եւ բոլոր նման կազմակերպութեանց : կ'ազդարարենք առանց ամէնուն որ պայքարը երկար պիտի տեւէ եւ Արաբ եղբայրները բազմամարդ են : Անգամ մըն ալ կը կրկնենք թէ՝ Արաբները հաւատացած են որ Պաղեստինի Հրեաները Արաբներու հետ ունենան միեւնոյն իրաւունքները եւ կատարեն միեւնոյն պարտականութիւնները : Արդ, երբ այս բոլորը իմանալէ ետք, նախամեծար համարէք կռուիլ, ինքզինքնիդ մի-

Մահապատիժները կը շարունակուին Ցունաստանի մէջ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ԿԱՋՄՈՒՄԸ

Յոյն կառավարութիւնը կը շարունակէ հրացանազարկ ընել 1944 Սեպտեմբերի յեղափոխու – թեան առնն իրենց դործած ոճիրներուն համար պատասպարտուած համայնավարները : Մէկուկէս օրուան մէջ Աթէնքի, Սելանիկի եւ Լիմնի կղզիի մէջ հրացանազարկ եղած են ընդամէնը վաթսուն համայնավար :

Այս զանգուածային եւ ղղուելի մահապատիժներուն պատճառով ամբողջ աշխարհի մէջ առաջ եկած զայրոյթը կը չարունակուի : «Տէյլի Հէ – րըլտ» կը գրէ · «Աշխարհ ճանճրացաւ այլեւս ակնընդ ական եւ ատամն ընդ ատաման վարդապետութենէն» :

Սակայն, ամերիկեան պաշտօնական անձնաւորութիւն մը, այս խնդրոյն վերաբերմամբ կառավարութեան բռնած դիրքին մասին իրեն ուղղուած հարցումի մը պատասխանելով, ըսած է · «Այս մասին պաշտօնապէս լուռ կը մնանք · ամէնուքեան կրնայ իր ուզած մեկնութիւնը տալ այս լռութեան » :

★ Աթէնքի անգլիական դեսպանը ծանուցագիր մը յանձնած է Յունաստանի որով ճշդումներ եւ բացատրութիւններ կը պահանջէ գործադրուած մահապատիժներուն մասին :

★ Կառավարական տաղնապը վերջ դտաւ : Սոֆուլիսի գահլիճը վերակազմուեցաւ, փոխ – վարչապետ ընտրուեցաւ Յունարիս : Նոր գահլիճին մէջ առնուած են ուրիշ նոր նախարարներ, որոնց չորսը ազատական եւ չորսը ժողովրդական կուսակցութենէն : Մորհրդարանը ամիս մը փակ պիտի մնայ, եւ գահլիճը պիտի կատարէ վերկիրը հրամարականներով :

ԱՆՆ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀէՍի ամերիկեան զինուորական կառավարութիւնը գործելու արտօնութիւն չտուաւ ծայրայեղ աջակողմեան ուղղութիւն ունեցող ազգային դեմոքրատ կուսակցութեան, զոր նկատելով նացիական կազմակերպութիւն :

ԱԻՍՏՐԱԼԻԱԿԱՆ բանակներու նախկին ընդհանրապետ Սըր Թոմըս Պլէմի Ատէլայիտի մէջ յայտարարեց թէ հարկ է թոյլ տալ Ճաւիմնի որ վերականգնի, որպէսզի այս երկիրը «պատուար ծառայէ համայնավարութեան դէմ » :

ԱՄԵՐԻԿԱՅի պատերազմական նախարար Ֆորսթըլ յետաձգած է իր Քանատա այցելութիւնը, որովհետեւ «տխրալուրջ գործեր» թոյլ չեն տար իրեն որ այս պահուն հեռանայ Ուաշինկթընէ :

այն պէտք է պատասխանատու նկատէք, յատկապէս կային պատահելիք բոլոր դէպքերուն համար :

Անգլոյորդանանի թագաւորին այս մեկին եւ վճռական յայտարարութիւններէն ի՞նչ պէտք է հետեւցնել : Ամուլլահ ինքնագլո՞ւխ կը գործէ թէ համաձայն է Արաբ միւս պետութեանց վեհապետներուն, եւ մասնաւորաբար Եգիպտոսի Ֆարուք թագաւորին եւ Մեծն Արաբիոյ ազդեցիկ վեհապետ Իպնը Սէուտի հետ, որոնք, կերպով մը, իր մրցակիցները եղած են ցարդ, արաբական երկիրներու մէջ գերակշիռ դիրք ապահովելու իրենց ձգտումներով :

Սուրիացիներն ու Լիբանանցիները ալ չատ հաշտ աչքով դիտած չեն մինչեւ հիմա յաւակնութիւնները Ամուլլահի որ իրեն անկեղծ գործակից ունի միայն Իրաքը :

Այս բոլորը առեղծուածի հանգամանք կուտան Պաղեստինի հարցին առած այժմու ներկայ փուլին, երբ նկատի առնենք մանաւանդ որ Ամուլլահ թագաւոր Մեծն Բրիտանիոյ հաւատարիմ ծառան է եւ այս երկրի պաշտպանեալը : Պէտք չէ մոռնալ նաեւ որ այս խնդրին մէջ խորհրդային Ռուսիա ալ ունի իր ըսելիքը եւ նոյնիսկ «անելիք»ը՝ գոնէ տակաւին յայտնած չէ :

ՀԵՐՄԷՍ

Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներու կազմութիւնը

ԼՈ. ՀԷՅԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Եւրոպական Միութեան համաժողովին մէջ իր խօսած ճառով, Զըրչիլ գոհունակութիւն յայտնեց որ այսօր դործնական ճամբու մէջ մտած է 1946ին Ցիւրիխի մէջ իր ջատագոված գաղափարը : Մօտալուտ վտանգներէն այնատեն միայն կրնանք խուսափիլ — ըսաւ Անգլիոյ վարչապետը — երբ մոռնանք անցեալի տեղերութիւնները, ջնջենք աստիճանաբար պետութեանց հողային սահմանները, որոնք մեր բաժանումը աւելի կը շեշտեն, եւ, վերջապէս, երբ ամէնքս միասին վայելենք այն բոլոր գրական, գեղարուեստական գանձերը՝ որոնք Եւրոպայի մեզի թողած քաղաքակրթութիւնը կը կազմեն :

« Պէտք է որ մեր իրարու ընելիք փոխադարձ օժանդակութիւնը տեղի ունենայ հետզհետէ ամէն մարզերու մէջ թէ տնտեսական եւ թէ ազգային պաշտպանութեան : Ասիկա անշուշտ զոհողութիւններ կը պահանջէ եւ գրկում՝ ազգային վեհապետական կարգ մը իրաւունքներէ : Բոլոր պետութիւններն ալ պէտք է յօժարին այս զոհողութիւններուն : Ասոր համար է որ կ'ողջունեմ հոս Գերմանիոյ պատուիրակները, զորս հրաւիրած ենք մեր մէջ... Ցանցանքը ոչ հոս ներկայ եղողներուն է, ոչ ալ Մարշըլի ծրագրին կամ արեւմտեան Եւրոպայի միութեան մասնակցող պետութիւններուն, թէթէ Եւրոպայի միութիւնը կատարեալ չէ այս պահուս ...» :

Զըրչիլ հրճուանք յայտնած է յետոյ որ Մ· Նահանգները հակառակ չեն Եւրոպական Միացեալ Նահանգները կազմելու ծրագրին :

Զըրչիլէն ետք, խօսք առաւ Ֆրանսայի նախկին վարչապետ Բամատիէ, որ ըսաւ թէ՝ Եւրոպական Միութեան իրական հիմնադիրները Պրիւքսէլի ուխտը եւ Եւրոպական Տնտեսական Գործակցութեան համաձայնութիւնը քաղաքագրող նախարարներն են : Ցետոյ, աւելցուցած է թէ այն դաղափարը՝ որ երազ մըն էր դեռ վերջերս, հիմա պետական մարդոց կողմէ հետապնդուած նպատակ մը դարձած է :

★ Եղած յանձնաժողովներ կազմուած են, քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային, որոնց պաշտօն տրուած է ուսումնասիրել Ֆրանսական եւ անգլիական ենթակոմիտէներու պատրաստած տեղեկագիրները :

Քաղաքական տեղեկագիրը կը յանձնարարէ անցնիլ հիմնել «Եւրոպայի Սրտակարգ Խորհուրդը», որ նման պիտի ըլլայ Հինգերու մնայուն Խորհուրդին եւ որ աստիճանաբար պիտի պատրաստէ Ցամաքային Եւրոպայի Միութիւնը : Բոլոր երկիրներու խորհրդարաններուն ներսէն խմբուած եւրոպական խորհրդակցական ժողով մը պիտի դումարուի, որ օրէնսդրական իրաւունքներ չունենալով հանդերձ, պիտի ըլլայ թարդմանը եւրոպական հանրային կարծիքին : Տեղեկագիրը անհրաժեշտ կը դատէ որ Գերմանիա ալ անպատճառ մաս կազմէ Եւրոպական Միութեան, որուն հետաւոր նպատակներէն մէկը պէտք է ըլլայ եւրոպական հպատակութեան մը հաստատումը եւ եւրոպական միակ բանակի մը կազմութիւնը :

Տնտեսական տեղեկագիրն ալ կը յանձնարարէ բառնալ առեւտուրը կաշկանդող բոլոր արգելքները, ջնջել մաքսատուրքերը կամ գոնէ թեթեւցնել զանոնք, եւ մաքսային ընդհանուր եւ միակ սակացոյց մը հաստատել :

Ինչպէս կը տեսնուի առաջադրուած այս նպատակները շատ կը նմանին Տասնըվեցերու եւ Հինգերու տեղեկագիրներուն մէջ ասկէ առաջ յիշուածներուն : Եթէ Եւրոպական Միութիւնը վերջնականապէս իրականանայ, Տասնըվեցերու ևս Հինգերու մարմինները աւելորդ կը դառնան, հարկ պիտի ըլլայ ձուլել զանոնք Եւրոպական Միութեան ընդհանուր կազմակերպութեան մէջ :

Համաժողովը իր այս առաջին նիստը փակեց միաձայնութեամբ քուէարկելով օրակարգ մը, որ Համաժողովին չմասնակցող պետութիւններդործակցութեան կը հրաւիրէ, եւ կը յայտնէ թէ՝ հետապնդուած նպատակները այն ատեն միայն կատարելապէս կ'իրագործուին, երբ ամբողջ Եւրոպա միանայ եւ կազմակերպուի :

★ Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութիւնը վերապահ դիրք բռնած է Համաժողովին հանդէպ : Արդարեւ, այս կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը, Մորկըն Ֆիլիփս, երէկ Լոնտոնի մէջ յայտարարեց թէ անյարմար եւ վտանգաւոր կ'ըլլայ Խորհրդ · Ռուսիոյ վրայ թողուլ այն տպաւորութիւնը թէ արեւմտեան Եւրոպայի պետութիւններու միութիւնը իր դէմ ուղղուած է :

(Տե՛ս էջ 2)

Նորերնուն էշ ինչպէս իրենց մօրեղբայրները ամէն տարի Մեծ պահոց առաջին օրերուն, ուրախ ու զուարթ, ոտքերնին կը քաշքշտան, կ՚երթան, կու գան, կը խաղան, կը վազվզին, կը ցատքռտին, կը գոռան, կը ճչան, կը կռուին, կը հաշտուին, կը ծեծուին, կը համբուրուին, կը կծին, կը քորուին, կը գլորուին, կը վեր կենան, կը փոշիանան, կը ցեխոտուին, կը մաքրուին, կը ջրուին, կը չորնան, կը հանգչին, կը քնանան, կը զարթնին, կը ճռնչան, կը ծռնչան, կը ծռնչան, կը ճռնչան, կը ծռնչան, կը ճռնչան, կը ծռնչան, կը ճ

Մեծ Հալում Ա. Ահարոնեանի

Ուրֆայի Հայր. Միութեան դանդաղական ուղեգիծը.—

Ով տառապակիզ անխոնջ Ուխտաւոր:

Հայոց աշխարհի տիտան նահապետ. դուն միշտ քալեցիր հոգիդ բռնկած ցեղին խռովքով, հաւատքով առ լի վսեմ առաքեալ: Շեփորեցիր անդուլ անդադար ազատութեան սրբազան պատգամը, հուր ու բոց չունչով: Ոչ բռնակալութեանց դաժան բանտերը, աքսորները բիրտ, ոչ ալ բնութեան ցնցող արհաւիրքները դանդաղեցուցին քու փոթորկայոյզ ու մրրկաչունչ վէմ հոգիիդ վճռական թափը:

Ցեղին կամքը պողպատեցիր, ով վարպետ դարբին: Սերունդներու հոգիները փոթորկեցիր, մրրկայոյզ, չանթաճաք պատգամը չրթունքիդ, ին կար պատնէշին վրայ: Այս ապրիլեան նուիրական օրերուն կ'ներթա միանալու քու պաշտած ժողովուրդիդ՝ ապրիլեան նահատակներուն ու տիտան ընկերներուդ ընտրանիին, որոնք ողջակիզութեան մէկ միլիոնին հետ՝ եւ ցեղին ոդեկոչումի սրբազնագոյն թուական մը ստեղծեցին: Այսօր հոգիդ երկնային պանթէոնին մէջ, դամբանդ՝ քեզի համար մատնած դարձած հայրենիքիդ հեռու, այս օտար հորիզոններուն տակ իբր սրբավայր ուխտատեղի մեր յոգնած, հայրենասէր պանդուխտ հոգիներուն ոդեկոչումի անսպառ ապրիւր թող ծորայ յուէտ մեր սրտերուն մէջ:

Ցանուն աշխարհացրիւ բոլոր Ուրֆացիներուն կը խոնարհիմ յուզեցոցած յիշատակիդ առջեւ երկիւղած, ով մեծ հայրենապաշտ, ցեղակերտ, հսկայ Ղարիպ:

Ուրֆայի Հայր. Միութիւն

ՏԻԿԻՆ ՕՏԵՔ ՄԻՔԱՑԵԼԵԱՆԻ ՃԱՌԸ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱԳԱՂԻՆ ԱՌՋԵՒ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

«Յառաջ» մեծ օրաթերթը ապրիլ 21ին կը յայտնէր կորուստը հայ գրական ամէնէն մեծ հանճարներէն մէկուն՝ Մեծ Ահարոնեանին: Հայ սրտերը համօրէն սուգի մէջ են, որովհետեւ անոնք կը կորսընցնեն ներկայացուցիչ մը, եւ իրենց զգացումներուն հաւատարիմ թարգմանը:

14 տարիէ ի վեր անշարժութեան դատապարտուած էր, սակայն կը զգայրբարոյացէր անոնցըլոր ցանկութիւններէն որ իմացականութիւն մը, ինչպէս բանաստեղծութեան այս մեծ վարպետը՝ պիտի զգար: Կը մարի ան, իր ետին ձգելով լուսաւոր դիծ մը զոր ժամանակը երբեք պիտի չջնջէ: Որովհետեւ իր գործերը ունին յաւտակութիւն, կրօվ, նուրբ ու զուսնեղ ոճ: Երգիչն էր ան հայկական ողբերգութեան: Անոր ստեղծած անձերը յափշտակուած են զոհողութեան եւ անձնուիրութեան ոգիով: Իր բոլոր բանաստեղծութենէն մէջ, ան երեւան կուգայ իբրեւ ազնուազարմ բանաստեղծ մը: Մխայն Հայ վէմի թարգմանը չէ ան, այլ նաեւ պետական մեծ մարդ մըն է, եւ հիացող մը մեծ ժողովին, նմանապէս հրապուրիչ զէմք մը, որ կը խորհրդանշէր փիլիսոփայի մը, ընկերվարականի մը, խմբագրի մը, պատմաբանի մը, բանաստեղծի մը յատկութիւնները: Արդար կոչումով մը Հայ Վիքթոր Հիւկօն է ըսին Ահարոնեանին համար:

Այն խոր վիշտը որ կը ղգան բոլոր Հայերը, տարբեր թէ երիտասարդ, կը ճմլէ անոնց սիրտը, որովհետեւ կը դիտակցին անդարմանելի կորուստին մասին այն անձին՝ որուն կեանքը վէմ օրինակ մը եղաւ յանդգնութեան, նուիրումի եւ բարութեան, լուսաւորուած բարձր իդէալով մը, որ է նուիրուիլ իր ժողովուրդին եւ իր հայրենիքին:

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳՍԱՕՆԸ ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՄԷՋ

ՊՐԻՒՔՍԷԼ, 3 Մայիս.— Տեղիս Հայ Երիտասարդաց Միութիւնը ի յիշատակ մեր նահատակներուն՝ յարգանքի սգահանդէս մը կազմակերպած էր Աւգրիլ 24ին Հայ Ակումբի սրահին մէջ: Բազդատմամբ ուրիշ տարիներուն, այս անգամ մեր հայրենակիցներուն թիւը բաւական գոհացուցիչ էր, բայց ոչ պահանջուած բազմութիւնը ազգային նամանօրինակ Սգատօնի մը համար:

Հանդէսը սկսաւ «Ave. Maria»ով, զոր նուագեց Օր. Կիւմիւշեան իր եղբօրը հետ: Ներկաները յատնկայտ ունկնդրեցին այդ յուզիչ մեղեդին:

Օր. Մ. Գօվանճեան պատուոր կերպով պատմականը ըրաւ Ապրիլ 24ի դէպքերուն: Ան մանրամասնօրէն ծանրացաւ այն իրականութեան վրայ, որ Ապրիլ 24ը կանխաս պատրաստուած դիւային ծրագրի մը իրագործումն էր:

Ուսանող Արամ Ազլեան կարդաց Սիամանթոյի «Մեղդամահ»ը:

Պ. Ն. Վրոյր խոր յուզումով արտայայտեց իր զգացումները, այն հաստատ հաւատքով որ մեր պատմութեան համար վերջակէտ մը չէ Ապրիլեան եղեռնը, այլ սկիզբ մը յարուցեալ կեանքի:

Ամէնէն վերջ խօսք առաւ Երիտասարդաց Միութեան նոր վարչութեան նախագահ, Անթիլասի նորընծայ վրդ. Շահէ Աճէմեան, Նուպարեան սան, որ մեծ եռանդ ու զործունէութիւն ցոյց կուտայ մեր զաղութին զործերուն մէջ:

Իր խօսքը ուղղելով նոր սերունդին, որուն ինք ալ մաս կը կազմէ, բացատրեց Սգահանդէսին յարմայական իմաստը: Մեր բազմահազար նահատակներուն նահատակութիւնը ոչ պարտութիւն մըն է եւ ոչ յաղթանակ մը, այլ փաստ մը եւս վարդանանցէն յետոյ, մեր ազգային ոգիի անմահութեան, պայմանաւ որ եկող սերունդը վճռակտութիւնը ունենայ այդ նահատակութեան եւ առաջնորդուի նոյն երազներով եւ հաւատքով:

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
Մահուան առթիւ

ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՁԱԻԱԿՑԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ ԵՒ ՆՂԻՒՐԱՏՈՒՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՆՈՑՆՊԷՍ ՍՏԱՑ - ՈՒԱԾ ԵՆ.—

Հ. Ց. Դ. Պոմոնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէն, մօտէն ականատես մեր մեծ ընկերոջ Աւետիս Ահարոնեանի 14 տարիներու տառապալից կեանքին. կուզանք խոնարհիլ իր թարմ հողակոյտին առջեւ, եւ մեր ցաւակցութիւնները յայտնել բոլոր Դաշնակցական մարմիններուն եւ ընկերներուն, ի մասնաւորի Տիկին Ն. Ահարոնեանի, եւ իր զաւակներուն: Այս առթիւ պարտք կը զգանք մեր երախտագիտութեան խօսքն ընել նաեւ Տէր եւ Տիկին Զաթիկեաններուն, Տէր եւ Տիկին Թէլհանին եւ երկու Նշանիներուն, Դարբինեան եւ Կարկոսեան, որոնք իրենց կարելին չխնայեցին մեղմացնելու մեծ հիւանդին եւ իր անձնուէր Տիկնոջ չարչարալից օրերը: Փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրենք 10.000 ֆրանք, կէսը Պէյրութի ճեմարանին եւ մնացեալ 5000ը Վեթ. Ֆոնտին:

★ Տրապիզոնի Հայր. Միութիւնը նամակով մը կ'ողբայ մահը մեծանուն զրադէտին:

★ Փարիզի Բարձր Հայքի Հայր. Միութիւնը փոխան ծաղկեպսակի 2000 ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ի միջոցով Այնճարի «Յառաջ» դպրոցին:

★ Այրի Տիկին Ռ. Զարդարեան իր խոր ցաւակցութիւնները յայտնելով, փոխան ծաղկեպսակի 1000 ֆրանք կը նուիրէ Վեթ. Ֆոնտին «Յառաջ»ի միջոցով:

★ Մարսէյլէն ընկեր Բարունակ Զիլճեան նոյնպէս 1000 ֆրանք կը նուիրէ փոխան ծաղկեպսակի «Յառաջ»ի միջոցով Այնճարի «Յառաջ» դպրոցին:

★ Հ. Ց. Դ. Ալինեանի Մուրատ խումբը:

ՄՏԲԻ ԶԲՕՍԱՆՔ

ՈՐՔԱՆ ԲԱՆ ԳԻՏԷՔ

(Պատասխանները երեքշաբթի)

1.— Ամուսնութեան 25րդ տարեդարձը կը կոչուի Արծաթեայ. ի՞նչ կը կոչուին 30րդ, 40րդ, 50րդ եւ 60րդ տարեդարձները:

2.— Կրնա՞ք տասնորդական կոտորակով ներկայացնել հետեւեալները— մէկուքերորդ, երեքուքերորդ, վեց եօթներորդ, հինգ տասնեկուերորդ:

3.— Ի՞նչպէս կը կոչուի Անգլիոյ ազգային դերդաստանը — երբէ՞ն ի վեր:

4.— Որո՞նք են Սենեկալի, Զելեպեան, Պալէեանեան, Քամարի կղզեխումբերու եւ Քոնկոյի մայրաքաղաքները:

5.— Պէթհովէն քանի՞ չութակի կոնչերթօ գրած է:

6.— Լուծեցէք հետեւեալ բառերը — դղասամ, նոքիւա, արեկյո, լվաոկնս:

7.— Սրբագրեցէք — անախաո, դերիվեր, բարերասիկ, չանթահար, յարդդող, պոռթկալ, ցուցափեղկ, քրանաթոր:

ՅՈՒՇԵՐ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԷՆ

Գաղաղ Հաղրի (Թանպանքչունք) Թրքացած Հայ մը՝ Թուրքի մը ապաւինած (ինչպէս ուրիշներ) մահնութիւններ կը «կատարէր՝ ինչպէս մատնեց եղբայրս, քրոջորդիս եւ ուրիշներ, իբր գին. փախստական՝ որոնք քալելով գրկեցին Թարբերդ, ապա մինչեւ Էրզրում:

Նենգ ու խորամանկ Թուրք կառավարութիւնը՝ ապագային կարենալ արդարանալու համար իր Ջարդարարի արարքներուն մէջ, Տիգրանակերտի մօտ աքսորուած ու Ջարդուած Հայերուն գլուխը գոյդզոյն փաթթոցներ կապած-ինբա ու Թուրք կիներ դիակներուն վրայ հակած իբրեւ թէ կուլան, այս վիճակով նկարել տուաւ, եւ Պոլիս Ներքին Գործոց Նախարարութիւն զրկեց, ապացուցանելու համար թէ Հայերն են որ Թուրքերը կը Ջարդեն: Պատկերահանը Հայ մըն էր (Թուրք պատկերահան չկար), Գէորգ Գլըճեան, այս հաճոյ մարդն ալ տարին սպանեցին, հաղիւ թէ տեղահանութիւնը լրացած էր, որպէսզի գաղտնիքը դուրս չհանէր:

Տեղահանութիւնները հաղիւ լրացած՝ սկսան Քիւրտերու չիլ նայիլ: Շրջանի դիւղերէն՝ զանազան պատրուակներու տակ ձերբակալութիւններ սկսան կատարել: Զէռքերը եռեւ կապած — Հայերուն պէս — կը բերէին քաղաք՝ սէրային բանկը՝ երեսնիվար կը պառկեցնէին, տասնեակներով, կարդով քով քովի 50էն 100 խարազանի հարուածներ կ'իջեցնէին տառնց հակափորին, ու նորէն կը վերադարձնէին բանտը, քանի մը օր վերջը ենթարկելու միեւնոյն հրապարակայինծեծին: Ուրիշներ ալ կախաղան բարձրացուցին: Հիմա մերլաթ խայլիները Քիւրտերն էին:

Քիւրտերը դինուոր չէին երթար, կը ձերբակալէին զանոնք բոնի ձեռքերըրիբարուկապած՝ քաղաքի դուռնին դուրս կը հանէին: Յաջորդ օրը սակայն անոնք նորէն կը փախէին իրենց տունը կամ լեռները կ'ապաստանէին: Արդէն Քիւրտը երբ ձերբակալուէր իր կնոջ կ'ըսէր — վաղը հոս եմ քնաւ մի մտահոգուիր— իսկապէս միւս առաւօտ վերադարձած էր:

1917—18ին Վանի, Էրզրումի, Պիթլիսի եւ Մուշի շրջաններէն՝ կողերու կառքերով՝ Տիգրանակերտ հասան տասնեակ հազարաւոր Թուրք պաղթականներ, Վանի կուսակալ Ճէվտէտ փաշան ալ միասին: Թուս ու հայկական կամաւորական դունդերուն յաւաքազացման պատճառաւ այս պաղթականները զգուանքով կը խօսէին Հայերու, մանաւանդ՝ Քէօր Արամի (Թուրքերը այսպէս կ'աուանէին) Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադիր Արամ Մանուկեանի մասին: Թրքացած Հայերը տեսնելով կը կատղէին, բայց չատ աղատատ ըլլալով տեղացի Թուրքերը՝ սկսան դէշ աչքով նայիլ ատոնց, կ'ըսէին — աղտոտներ, վախկոտներ, տատիկիք որ մեր քաղաքը չգայիք:

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆԴԵԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Վիէննա.— Կ'ուզեմ այս թղթակցութեամբ անվոփ տեղեկութիւն տալ Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասին: Դժբախտաբար չատ քիչ անդամներ կը պրուի, այնքան զործունեայ Վիէննի մասնաճիւղի մասին: Գրեթէ ամբողջ Վիէննի Հայ երիտասարդութիւնը կը մասնակցի այս միութեան, որուն պէտք է մեծ դուրգուրանքով վերաբերուինք:

Ամսօր ան ունի 120 անդամներ որուն 80 առ հարիւրը երիտասարդ կայտառ տղաքներ են եւ որոնք հաւաքուած են Հ. Մ. Ը. Մ.ի դրօշի տակ, կը մարզուին ու կը դաստիարակուին իսկական հայ ոգիով: Մեր երիտասարդները ունին Հ. Մ. Ը. Մ.ի կոչումին զիտակցութիւնը: Յաճախ կը կարդանք Սուրբիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ին մասին, որով հպարտ է հայ ժողովուրդը: Մենք ալ, իսկական Հ. Մ. Ը. Մ.ականներ կ'ուզտանանք լսելով անոր մեծ յաջողութիւնները եւ իր եռանդուն գործունէութիւնը, մենք ալ մեր կարդին կրնանք հպարտ ըլլալ հայ մնալով հակառակ մեր զժուարին պայմաններուն, որոնցմէ մէկն է ձերմակ ջարդը: Հոն Սուրբիա կ'ապրին հայկական լոյն սահմաններուն մէջ:

Վիէննի պարծանքն է Հ. Մ. Ը. Մ.ը որ կրնայ յաղթանակէ յաղթանակ, չնորհիւ մեր քաջ տղոց, նա մանաւանդ մեր սիրելի մարզիչ Ա. Խըլտեանի որ չանգ չի խնայեր իր կատարեալ թէքնիքով, տղաքը վարժեցնելու, որուն չնորհիւ այսօր Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ը ունի լաւագոյն խաղացողներ:

Ֆութպոլի եղանակի բացումէն ի վեր Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ը, կատարած է իր ախոյենական մրցումները, բոլորն ալ յաղթական ոչ մէկ պարտութիւն ունեցած է, ոչ իսկ հաւասար միացած:

Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ը ունի երեք խումբեր Ա. Բ. եւ պատանիներու խումբը, որ իր վրայ դրած մեր յոյսերը արդարացուցած է լի ու լի, ատոնք են մեր ապագայ յոյսերը: Ահա Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ը որ բոլոր կեղծ հայրենասէրներուն բերանը փակեց. կեղծ հայրենասէրներ որոնք ամէն բանը կրնան կործանելու այս գեղեցիկ կազմակերպութիւ-

Օր. ԱՇԽԷՆ ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ
Պ. ԱՐԱՄ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆՑ
Նշանուած
2 Մայիս 1948
Փարիզ
Նիս

Սովետները կ'ստրկեն Հրեաներու մուտքը Աւստրիոյ մէջ

Վիէննայէն կը հեռագրեն.—

« Հրեայ շրջանակները քանի մը օրէ ի վեր շատ մտահոգ են այն որոշման պատճառով՝ որով Աւստրիոյ սովետ իշխանութիւնները արգիլած են Հրեաներուն մտնել Վիէննա եւ անցնիլ Աւստրիայէն: Այս արգելքին հետեւանքով, Պաղեստին երթալու համար արեւելեան Եւրոպայի երկիրներէն եկող Հրեայ գաղթականներու թիւը 90 առ հարիւր պակասած է :

Վիէննա ատենէ մը ի վեր համախմբման կեդրոնը եղած էր այն բոլոր գաղթականներուն՝ որոնք այս քաղաքը կուգային, անկէ Ֆրանսական կամ իտալական նաւահանգիստները երթալու եւ Պաղեստին գացող նաւերը նստելու համար: Բայց այս նաւերէն շատեր Ճամբան Անգլիացիներէն բռնուելով, կ'առաքուէին Կիպրոս, ուր Ճամբորդները կը հաստատուէին կայաններու մէջ, հսկողութեան տակ: Մակայն, մօտ երեք ամիսէ ի վեր, հունգարական եւ ռումանական կառավարութիւնները թոյլ չեն տար որ իրենց երկիրներուն մէջ գտնուող Հրեաները սահմանէն անցնին, թէեւ փախչողներ ալ չատ կ'ըլլային:

Այլեւայլ ենթադրութիւններ կ'ըլլան սովետ իշխանութեանց տուած վերոյիշեալ որոշման մասին: Հրէական շրջանակները կը կարծեն թէ՝ Ռուսերը, իրենց դիրքը ճշդելէ առաջ, կը սպասեն որ Անգլիացիները քաշուին Պաղեստինէն :

Յարութիւնեան եղբայրք Ժընեւի մէջ

Ժընէվ գումարուող Եւրոպայի տնտեսական յանձնաժողովի նիստին մէջ Խորհրդ. Միութեան պատուիրակ Հայազգի Յարութիւնեան եղբ կ դարձնել յարձակուցաւ Մարշըլի ծրագրին վրայ : Անդրադարձով այն պաշտօնին՝ որ տրուած է Ամերիկացի գեղապան Հարրիմընի, Տասնըվեցերու մօտ, Յարութիւնեան յայտարարած է. «Սովոր ենք տեսնելու որ եւրոպական պետութիւնները կառավարիչներ դրկեն իրենց գաղթավայրերը: Այսօր կարգը Միացեալ Նահանգներուն եկած է՝ Եւրոպա դրկելու ընդհանուր կառավարիչ մը, որուն պաշտօնն է հսկողութիւն կատարել Եւրոպայի տնտեսական կեանքին վրայ »:

Սակայն, խորհրդային պատուիրակը բաւած է միեւնոյն ատեն որ Ռուսիա այս պահուս վիճակի է տնտեսական յարաբերութիւններ մաչկելու ուրիշ երկիրներու հետ, յարդելով անոնց վերապահական խրատներուն. նոյնը պիտի ընէ նաեւ այսուհետեւ արեւմտեան մի քիրներուն հետ :

Ժընէվի մէջ տիրող ընդհանուր կարծիքին համաձայն, Յարութիւնեանի այս յայտարարութիւնը գործակցութեան առաջին դրական առաջարկն է որ կ'ըլլայ տարիէ մը ի վեր :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տէր եւ Տիկին Ամմինակ Յակոբեան եւ պատկները կը ծանուցանեն թէ այսօր կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշ հօր ՂԱԶԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆի մահուան երկրորդ տարելիցին եւ իրենց մօր ՏԻԿԻՆ ՍԻՔՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆի մահուան տասնչին տարելիցին առթիւ: Կը հրաւիրուին անոնց յիշատակը յարգողները :

ԹԷԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ
14 Bld. Strasbourg, métro Strasbourg, St. Denis
Մատուցուելիք պատրաստուած գոյզ տէ - քոռներու մէջ ՄԱՑԻՍ 25, ժամը 8.45ին, կր ներ- կայացուի՝ ՀՐԱԶ ՏԱՐՕՆԵԱՆի

«ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐ»

Նոր թատերգութիւնը Փարիզահայ ապագայ կեանքէ : Կր մատնակցին տեղւոյս լաւագոյն դերասանները :

Տոմսերը ապահովելէդ հետեւեալ հասցէներէն՝ Հրաչեան 6 rue Lamartine , Ա. Տաթօնեան 115 rue d'Aboukir եւ Սեւրի Մուրատեան վարժարանը :

նը: Բայց այդ խեղճ ու կրակ մարդիկը այնպիսի ժայռի մը զարնուեցան որ խորտակուեցան: Տարիները անցան բայց Հ. Մ. Ը. Մ.ը մնաց կանգուն պատնէշի վրայ եւ աւելի բազմապատկեց իր թիւը կուրծք տալով բոլոր դժուարութեանց :

Մարզիկի կատարեալ պիտակութեամբ կը պչենք «կեցցէ Վիէնի Հ. Մ. Ը. Մ.ը» որ ծնաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի հիմնադիրներու չունչով, յարգանք իրենց յիշատակին : — Յակոբ Մարտոսեան

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶի մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չաբաթ իրիկուն, 29 Մայիսին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶի Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆր. Կապոյտ Խաչի օրը Մայիս 9ին, ժամը 3.30ին Salle d'Iéna մէջ, 10 Ave. d'Iéna, métro Iéna եւ Trocadéro:

Կը նախագահէ ՏԻԿԻՆ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԶԼԵԱՆ (Լիպ), Օր. ՃԻՆ - ՃԵԱՆ (դաշնակ), Օր. ՎԱՐԿԱՋ (պար), Օր. ՍԱ- ՄՈՒԷԼԵԱՆ և Պ. ՀԱԳԷՇԵԱՆ(արտասանութիւն): ՖԻԼԻՓ ՂԱԶԱՐԵԱՆ (ջութակ) :

Մուտքը ազատ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՁԱՅՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութեան, Մուրատեան վարժարանի տնօրէնութեան, Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշակերտներու Միութեան, Սիփան Կոմիտաս երգչախումբին ու Ս. Խաչ զարեաց դասին նախաձեռնութեամբ՝

Ի ԾԻՇԱՏԱԿ
ԳՈՒՐԳԵՆ Ս. ՍԼԷՄՃԱՀԻ

Հայածէս Հայրապետական ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի:

Փարիզի Մայր եկեղեցին (Notre Dame) մէջ, 23 Մայիս 1948ին կիրակի օրը ժամը ճիշդ 9.15ին:

Կը հրաւիրուին ազգային ու հասարակական միութիւնները եւ կազմակերպութիւնները, հայ մամուլի ներկայացուցիչները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՐԵՒՈՒՏՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մազընոյի մէջ: Գեղարուեստական խնամուած բաժին մը հայրենի յիշատակներով եւ սկաուտական զբաղումի առակնկալներով:

Պիտի ներկայացուի՝ Սիպիլի « ՀԱՐՍԸ »:

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտագրով : Մուտք՝ 100 ֆրանք :

ԻՍԻԻ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Պ. Ա. Ահարոնեանի մահուան առթիւ յետաձգուած ընթրիքով, պիտի տօնուի այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին ՊՐԻՄԵԱՆ սրահին մէջ, 2, rue de la Défense: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Նոր Սերունդի կոմիտէ, ղեկավարութեամբ Պ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի :

Կը խօսի Տիկին Ա. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՆ.— Տիկիններ Մենտուհի եւ Ադիլ Շահնազարեան, (իրենց հօր, մօր եւ եղբայրներուն անուններով Հաճի Կարապետ եւ Տիկին Մանիկ , Պ. Պ. Աւետիս եւ Մագուտա) կը փընտռեն Պ. Թուֆէնքճեան Աբէլ, Տիկին Թուֆէնկճեան Վարդուհի եւ տղաքը Միհրան, Տիգրան եւ Սուրէն որոնք Հէրէքէն (Թուրքիա) մեկնած են 1910ին 1912ին: Իմացնել հետեւեալ հասցէներուն, Մենտուհի Շահնազարեան 17 rue Nouvelle, Alfortville (Seine), կամ Ադիլ Շահնազարեանի 113 rue Et. Dolet, Alfortville (S.):

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ (ԱԹԷՆՔ) Վարդգէս Յարութիւնեան Ատապազարցի, կը փնտռէ եղբայրը Մտեփան Յարութիւնեանը, մօր անունը Հայկուհի, հօրը՝ Յակոբ, որ 1939ին Փարիզ կը բնակէր եւ զինուորագրուած էր նոյն տարին : Տեղեկացնել՝ 78 rue Kopaindou Kokiniq Athènes (Grece):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԾՈՒՇԱՏՕՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի՝

ԱԿՆՈՒՆԻ ենթակոմիտէն 10 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԻՇԽԱՆ խումբը 11 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՓԵՌԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎԱՄԱԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները: Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով :

Ս. ԷՓԻՆԻ Ֆ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Հայոց մատուռին սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ԲԱՂԵՇԻ Ազգաթ դաւառի Կամուրջ գիւղացի Պետուլ տղայի տան Մեսրոպ Տէր Գրիգորեան կը վնտռէ եղբայրը Ռաչօն որ 1914էն վերջ տեսնուած է Ուրֆայի շրջականները: Տեղեկացնել Տէր Գրիգորեանի , 77rue Robert du Pont Asnières, Seine: France :

Շրջանգստեան օր Սկոտանի մէջ

Կազմակերպուած՝ յայտնի դերասան ՏՐԴԱՏ ՆԵՒԱՆԵԱՆի կողմէ, մասնակցութեամբ Փարիզի հայ լաւագոյն արուեստագէտներու :

16 Մայիս Կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին, Մասսալ թատերասրահին մէջ, 8 7Ave. de Livry, Սկովան կը ներկայացուի Շերվանդեանի գլուխ գործոցը

ՊԱՏՈՒԻՐ ՀԱՄԱՐ (Տրամ 4 արար)

Տոմսերը հայթայթել տեղւոյն բոլոր կազմակերպութիւններէն: Վարագոյրը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 8.45ին: Կէս գիշերէն վերջ պարահանդէս մինչեւ լոյս :

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

Կը չինեմ կարի մեքենայի առանձին գործիքներ: Կը նորոգեմ մեքենան ամբողջութեամբ :

Մատնադէտ եմ նաեւ կոճակի գործիքներու :

Դիմել՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ԹՈՒՀՏԱՐԵԱՆի

76 rue d'Orgemont, Epinay s/Seine:
Հեռաձայն Epinay 215: Փարիզի համար Pro. 42-20

Ծախու է Վոլիւս Ճահանգի մէջ

Ջաթի վրայ կարող դերձակի խանութ մը, որ միեւնոյն ատեն ունի Confectionի, Bonneterieի, Lingerieի բաժիններ :

9 տարուան պայ, վարձքը 1500 ֆր. տարեկան: Կը բաղկանայ՝ դեռնայարկը2ցուցափեղկերով խանութէ մը. սալոն եւ խոհանոց մը միասին: Ա. յարկը աշխատանոցը իր ամբողջ կազմածով, Բ. յարկը երեք մեծ սենեակ եւ բաղնիք : Ունի ձեղնայարկ, նկուղ, պարտէզ, ջուր, էլեկտրականութիւն եւ հեռաձայն: 600—800 հազարի ամսական գործառնութիւն: Գինը 2ուկէս միլիոն (սակարկելի) որուն 1ուկէսը կանխիկ: Դիմել «Ցառաջ»ի :

ՓԱՐԻԶԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՄԱՑԻՍ 1 — 17
Մի մտանաք այցելել Ets. TOLOMGIAN
161 rue du Temple, Paris (3)
Tél. Arch. 77-95 Republique
Stand 3069 Terrasse B Hall 30 — Groupe Maroquinerie
Ուր կը գտնէք ամէն տեսակի կաշեղէններ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 11 MAI 1948 Երեքշաբթի 11 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5338—Նոր շրջան թիւ 947 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ԽԱԲՈՒՍԻԿ ԽԱՑԾԵԼ

Անցեալ տարուան ընթացքին Թուրք մամուլը կարգ մը մեղրածոր խօսքեր ղւղրեց, թելադրելով ընդհանուր ներում շնորհել, Հանրապետութեան հռչակման 25ամեակին առթիւ :

Երկար լռութենէ մը վերջ, այս անգամ հռչակաւոր « Ճիւմհուրիէթ»ը նորէն կ'արծարծէ խընդիրը : Կը պահանջէ ներել «անորակելի պատիժը այն Թուրք հայրենակիցներուն, որոնք արտասահման կը գտնուին եւ չեն կրնար Թուրքիա վերադառնալ, թէեւ ոչ դատապարտեալ են, ոչ ալ յանցապարտ» :

Եւ կը չարունակէ անսովոր ողջմտութեամբ .

— « Մնաց որ, եթէ քննենք այս խնդիրը, կը տեսնենք որ ոչ մէկ օրէնքի կը յեղու Թուրք հայրենակցի մը վերադարձին դէմ դրուած արգելքը : Այդ աքսորեալները եթէ յանցաւոր են, պէտք է յանձնուին մեր դատարաններուն. իսկ եթէ յանցաւոր չեն, օրէնքի հակառակ է աքսորի պատիժ տալ մարդու մը, առանց դատական վճիռ արձակելու : Հետեւաբար օրինաւոր է արտօնել որ այդ աքսորականներն ալ օգտուին հանրապետութեան 25ամեակին առթիւ շնորհուելիք ընդհանուր նեղութենէն » :

Անհրաժե՞շտ էր քանդրհինդ տարի սպասել, այսքան պարզ որոմարանութեան մը յանդելու համար :

«Ճիւմհուրիէթ»ները դիտեն Թէ ինչ կ'ընեն :

Առաջին անգամ երբ այս հարցը կը յուզուէր, Թուրք Թերթերը բացորոշապէս կը հակուէին Թէ երկիրը պիտի օգտուի անտեսապէս, եթէ՝ երթեւեկի դիւրութիւն հաստատուի : Նոյնիսկ «արվիդ»ի մասին կը խօսէին :

Որովհետեւ, օտար դրամ պիտի հոսէր երկրին մէջ, երբ հազարաւոր նախկին հայրենակիցներ վերադառնային : Կամ պարզապէս օգտակար էր Թեթեւութեան երթալին, քանի մը ամսուան համար :

Եօնուս Նատիի Թերթը այս անգամ օրինաւորի եւ տաժերնի խնդիրը մըն ալ կը յարուցանէ, տուն տալով չարք մը խորհրդածութեանց :

Ուրեմն կը զղջա՞ն, 1921—22էն ի վեր հաստատուած բարբարոսութեան, կազմակերպուած՝ ատելութեանց համար, որոնց չնորհիւ յաւիտենական անհաշուելի հարստութիւններ, իբրեւ « լքեալ դոյք » :

Այդ չրջանին հաստատուած օրէնքով, հազարակներէն, հայրենակցական իրաւունքներէ կը զրկուէին հազարաւոր քրիստոնեաներ եւ Հրեաներ, եթէ երկրէն հեռացած էին առանց քէմալական անցագրի :

Այս «օրինաւոր» կողոպուտը մինչեւ այսօր ալ կը չարունակուի : Աւարառութիւնը տարածուեցաւ նոյնիսկ հանրային հաստատութեանց վրայ : Դարաւոր հարստութիւններ աւարի տրուեցան չնորհիւ նոյն մանուածապատ օրէնքներուն :

Վերջին դիւրը «Թէք միլէթլէշլի»ներու դրութիւնն էր, որուն խայտառակ ձախողանքը իրենք է որ կը խոստովանին այսօր : Այսինքն տարիներու աւարառութենէն վերջը : (Անցեալ տարի լաւատեղեակ ճամբորդ մը կը պատմէր Թէ Բեհրայի ազգ· կալուածներու եկամուտներէն զանձուած է 150.000 ոսկի, բայց ազգ· անտուկր ստացեր է միայն 30.000 ոսկի ...) :

Հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ ընդհ· ներում կը շնորհուի՞ Թէ ոչ,— մեզ չի հետաքրքրեր :

Եթէ արտասահմանի մէջ կան պարզամիտներ որ կը հաւատան այդպիսի բանի մը, կը նշանակէ Թէ ոչինչ սորված են, քանդրհինդ տարուան դասերէն :

Միայն ունեւորութեան տուրքի բարբարոսութիւնը բաւական չէ՞ խելքի բերելուզանոնք : Մանաւանդ որ, այդ վայրենի օրէնքին զոհ գացին ամէնէն հաւատարիմները, դէմոկրտ հանդուրժելով հանդերձ ամէն բռնութեան :

Մեզի համար խարուսիկ խայծէ մը տարբերութիւն չունի ընդհ· ներման այս պահանջը :

Եթէ նոյնիսկ այդպիսի շնորհ մը յայտարարուի, ոեւէ արժէք չունի ազգային չահերու տեսակէտով :

Անհատական տեսակէտով ալ, չարաչար պիտի ղղջան անոնք որ բարիք մը կը սպասեն :

Անոնք եթէ անմեղ ալ հռչակուին դատարանին առջեւ, չեն կրնար ետ առնել իրենց յաւիտենական դոյքերը, չարժուն Թէ անչարժ հարստութիւնները :

Ցաւով կը լսենք մահը մեծանուն դիտնական

ՓՐՈՖ. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆի

(Անգամ Փաստէօռեան Հաստատութեան)

Իր ազգ· յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Չորեքշաբթի ժամը 2ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

Հայերու վիճակը Գաղեստինի մէջ

ՄՄԲ.— Երուսաղէմի պատրիարքը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ .—

Երուսաղէմի վիճակը չատ մտահոգիչ է, մանաւանդ Հայոց վանքին մէջ ուր ապաստանած են Երուսաղէմի հին քաղաքէն դուրս բնակող Հայերը, ինչպէս նաեւ անոնք որ յաջողած են Եաֆայէն եւ Ռամլէէն փախիլ : Այժմ Հայոց վանքէն ներս կը գտնուին 3500 Հայեր : Ցոյս կայ որ Երուսաղէմի հին քաղաքը բաց քաղաք հռչակուի : Եթէ այդ անկարելի ըլլայ, Հայոց Թաղի Հայերը պիտի տեղափոխուին վանքէն ներս ապաստանիլ : Հայոց Թաղի եօթը կը գտնուի հրէական Թաղը, հետեւաբար այդ տեղերը կրնան կրօնական դաշտ դառնալ : Ինքնապաշտպանութեան մի-ջոցներ ձեռք առնուած են :

Երուսաղէմէն ներս, Պատրիարքը խնամակալ մարմին մը կազմած է : Ուտեստ եւայլն պատրաստած են եւ փոքր մէկ հիւանդանոց մը հիմնուած է վանքի բակին էջ : Եղած կոչերուն ի պատասխան Բարեգործականը 5000 սթերլին յատկացուցած է, որ պիտի ղրկուի Երուսաղէմ Մորէն եպիսկ·ի միջոցաւ : Լիբանահայ Օգն· Մաչը նոյնպէս, նկատի ունենալով որ հիւանդանոցը դեղերու պէտք պիտի ունենայ, կարեւոր քանակութեամբ դեղօրայքներ պիտի ղրկէ այս չարթուան ընթացքին :

★ Նախանցեալ կիրակի, Երուսաղէմի մէջ հրէական հրասանդերու զոհ գնաց ընկեր Պօղոս Գարճեան, որ ունէցած է մօտ 40 տարուան կուսակցական գնահատելի գործունէութիւն : Եաֆայի մէջ կրկին հրասանդերու զոհ գնաց Վահան ադա, «Ցուսաբեր»ի եւ այլ հայկական Թերթերու ցրուիչը : Հայֆայի 2000նոց հայ գաղութէն կը մնան միայն 300 Հայեր, որոնք ապաստանած են ամկլիքան եկեղեցիին մէջ : Հայֆայէն ոեւէ զոհ չկայ, բայց մի քանի վիրաւորներէ, որոնց միայն մէկը ծանր է : Հակառակ բանտարկած է մօտ 14 հայ երտասարդներ :

Ամման ապաստանած է դրեթէ բովանդակ հայ գաղութը : Մօտաւորապէս 500 Հայեր Ամման կը գտնուին :

★ Լիբանանի Օգնութեան Մաչի վարչութիւնը 500 ոսկի յանձնեց Լիբանանի կ· Մաչին, Պաղեստինի գաղթականներուն համար, մասնաւոր պատուիրակութեան մը միջոցաւ :

Թրքական Հանրապետութիւնը լիովին մասն է փախստականներու սեփականութիւնները : Այնչարժ կալուածներն անգամ չատոնց տէր փոխած են, բուն բառով տաճկացած :

Միւս կողմէ, քէմալապետութիւնը այնպիսի կարգադրութիւններ մը հաստատած է որ, մարդիկ հաւիւ կրնան իրենց գլուխը վերցնել :

Պարբերական ցնցումները անդիր օրէնք են Թուրքիոյ մէջ : Պապենական աւանդութիւն, սուլթանական Թէ հանրապետական մակնիք տակ :

Արտաքին ճնշումները եւ ներքին խլրտումները ներքեմն փորձութեան կ'ենթարկեն Անգարան, պանդան բարեփոխումներ խոստանալու եւ վարկ չահելու համար :

Իրականին մէջ, հին քաղաքականութիւնն է որ կը չարունակուի, ոչ Թուրք փոքրամասնութեանց հանդէպ :

Հանրապետութեան հռչակումէն 25 տարի ետքն ալ, Թուրքիա ոչ իսկ Լոզանի դաշնագրով ստանձնած պարտականութիւնները կը կատարէ :

Փոքրամասնութեանց երբեմնի առանձնաշնորհներէն հետք իսկ չէ մնացած : Ոչ-Թուրք դպրոցներու պարտադրուած Թուրք ուսուցիչներուն յետինը աւելի բարձր կը խօսի քան Պատրիարքը կամ անոր տեղապահը :

Պետական կազմակերպութիւն մը, տիրահա-

Մարշըլ աւելի զիջողական

Ամերիկայի արտաքին նախարար Մարշըլ յառաջիկայ չաբթուան յետաձգեց մամուլին ընդ-լիւք իր չաբաթական յայտարարութիւնները : Կը կարծուի որ այս յետաձգումին նպատակն է խուսափիլ այն հարցումներէն՝ զոր ամերիկեան եւ համաշխարհային մամուլի ներկայացուցիչները կրնային ընել իրեն, օրուան հրատապ խնդիրներ-րուն մասին անմիջական պատասխաններ ստանալու համար :

Ուաշինկթընի քաղաքական չրջանակներուն մէջ սա կարծիքը կը տիրէ Թէ՝ Ամերիկայի արտաքին նախարարը այսպէսով դէպի առաջ կարեւոր քայլ մը առած եղաւ, որ Միացեալ Նահանգներու եւ Մորտրդ· Միութեան միջեւ հաւանական մերձեցման մը համար ըղլալիք ձեռնարկները դիւրացնելու բնոյթ ունի : « Ուաշինկթընն Սթար» եւ « Ուըլըտ Րիբորդ» սա հաւատքը ունին Թէ՝ Մարշըլի յայտարարութեանց յանդուգն եւ անկեղծ չեշտը կը նչանակէ որ Ուաշինկթընի եւ Մոսկուայի միջեւ անխուսափելիօրէն պիտի վերսկսին բանակցութիւնները, երկու երկիրներու մէջ տիրող կասկածներն ու փոխադարձ անվստահութիւնը փարատելու բնոյթ ունեցող :

Ինչպէս յայտնի է, Մարշըլ քանի մը օր առաջ յայտարարած էր Թէ պէտք չէ ՄԱԿի հիմնական կանոնադրին մէջ էական փոփոխութիւններ մտցնել, ջնջելով, օրինակի համար, վեթոյի սկզբունքը : Մարշըլի կարծիքով, Մորտրդ· Ռուսիա կրնար, այս պարագային, հեռանալ ՄԱԿէն, ազմկալից կերպով : Արդ, Ամերիկայի արտաքին նախարարը չմտաքեր որ Ուաշինկթընը Քրէմլինի միացնող կապերը խզուին :

Միւս կողմէ, կ'երեւի Թէ՝ ամերիկեան հանրային կարծիքը հաճութեամբ պիտի տեսնէ որ երկու պետութեանց միջեւ գոյութիւն ունեցող ձգտումը Թուլնայ : Ուաշինկթընի մէջ կը սպասուի հիմա որ Մոսկուա ճշդէ իր դիրքը :

Շիլուէի պատերազմ չուզեր

Անգլիոյ պատերազմական նախարար Շինուէլ յայտարարեց Լոնտոնի աշխատաւորական կուսակցութեան կազմակերպած մէկ հաւաքոյթին մէջ· «Անկի պատերազմը ... Ես պատերազմական նախարար եմ բայց ոչ ոք ինծի չափ կը մաղթէ որ նոր պատերազմ մը չծագի : Չեմ կարծեր որ զանազան երկիրները իրարու դէմ հանող թէ-ատերանական վէճերը պատերազմի յանդին : Կրնայի է տարբեր խնդարանութիւններ ունենալով հանդերձ, մշակել բարեկամական յարաբերութիւններ ... Գիտնամներ հիմակուընէ իսկ ցոյց կուտան մեզի Թէ՝ ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ նոր պատերազմ մը : Քաղաքակրթութիւնը կ'անհետանայ եւ մենք չենք հաւանիր որ այսպիսի աղէտ մը պատահի » :

★ Քանատայի սպայակոյտի պետ զօր· Չարլս Ֆուլքես, Եւրոպա ըղած ճամբորդութեան մէջն-ին, Պրիւքսէլէն անցած առեն յայտարարած է Թէ՝ իր կարծիքով « նոր պատերազմ մը անկարելի է» : «Անկարելի է — ըսած է — որովհետեւ Միաց· Նահանգները զինուորական գերակչռութիւն ունին, եւ եթէ անոնց ուժին վրայ աւելցնենք Պրիւքսէլի ուխտը ստորագրող պետութեանց ուժերը, կ'ունենանք զինուորական այնպիսի ուժ մը, որուն դէմ ներկայիս, ոչ մէկ պետութիւն կրնայ յաղողութեամբ կռուիլ » :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

չակ էվզաֆը զարճած է տէր – տիրականը Պոլսոյ հայկական կեանքին, անտեսելով Պատրիարքարանը, իր հին ու նոր վտարերով :

Փոքրամասնութեանց դպրոցներուն մէջ, Թուրքերէնն է որ կը տիրապետէ, եւ իրրեւ լեզու, եւ իրրեւ ուսուցման միջոց :

Եւ դեռ բազմաթիւ բռնութիւններ, օրինական նրբութիւններ որոնք մաս կը կազմեն ծրագրեալ քաղաքականութեան մը :

Որ եւ է ընդհ· ներում ոչինչ կրնայ փոխել այս հիմնական ծրագրէն :

Արդէն իսկ սերունդ մը հասած է այս ուղղութեամբ, միշտ ստորադաս եւ նուաստ վիճակի մը մէջ պահելու համար փոքրամասնութիւնները : Մանաւանդ անճարները :

Այս ճշմարտութիւնները կը յիշեցնենք մասնաւորապէս անոնց որ կը կարծեն Թէ բան մը փոխուած է Վոսփորի գեղածիծաղ ափերուն վրայ :

Այո, փոփոխութիւն մը կայ, — համիտեամական մոլեռանդութեան յաջորդած է Թիւռ ազգայնականութիւն մը , համաթրքութիւն, որ չի հանդուրժեր ոեւէ փոքրամասնութեան վերելքին :

Այդ հոսանքին համար անամէջ բաւեր են արդարութիւնը, հաւատարմութիւնը եւ մնացեալը : Հոգ չէ Թէ արդիական օրէնքներ Թարգմանած ըլլան :

Պէյրութ Շ·

Մեր ամենամեծ ուրախությունն է, որ մեր ընթերցողների մեծ մասը ոչ միայն ծանոթ է մեր ամսագրի նպատակներին ու խնդիրներին, այլև ակտիվ մասնակցություն է ցուցաբերում նրա աշխատանքներին։ Ամսագրի էջերում հաճախ ենք տպագրում ընթերցողների նամակներ, որոնք ուղղված են ամսագրի հասցեին։ Այդ նամակներում ընթերցողները հայտնում են իրենց կարծիքը ամսագրի մասին, ցանկություններ են արտահայտում, քննադատական դիտողություններ անում։ Ամսագրի խմբագրությունը ուշադրությամբ է վերաբերվում ընթերցողների նամակներին, ելնում է նրանց ցանկություններից, հաշվի է առնում նրանց դիտողությունները։

Ընթերցողների նամակներում հաճախ հանդիպում ենք հետևյալ ցանկությանը. ամսագրում ավելի շատ տեղ հատկացնել գրականության, արվեստի, լեզվի հարցերին, ավելի շատ հոդվածներ տպագրել մեր գրողների ստեղծագործությունների մասին, ավելի շատ ուշադրություն դարձնել մեր գրականության ներկա զարգացման հարցերին։

Ամսագրի խմբագրությունը ձգտում է կատարել ընթերցողների այդ ցանկությունները։ Ամսագրի հաջորդ համարներում մենք կտպագրենք մի շարք հոդվածներ գրականության, արվեստի, լեզվի հարցերի մասին։

Ընթերցողների նամակներում հաճախ հանդիպում ենք նաև հետևյալ ցանկությանը. ամսագրում ավելի շատ տեղ հատկացնել գրականության, արվեստի, լեզվի հարցեր

Ապրիլեան Սգաստօնը Մարսէյլի մէջ

Մարսէյլի Նոր Սերունդի Երջ. Վարչութիւնը, հովանաւորութեամբ Երջ. Կոմիտէի, կազմակերպած էր Ապրիլ 11/24ի սգաստօնը, 2 Մայիս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, սինեմա Roxyի մէջ: Հակառակ անյարմար ժամուն, քաղաքէն եւ շրջանէրէն մեծ բազմութիւն մը եկած էր լեցնելու ընդարձակ սրահը: Ուրախառիթ պարագայ մըն էր դիտել որ բազմութեան 2/3ը նոր սերունդի ներկայացուցիչներն էին: Կարգապահութեան կը հսկէին Հայ Արիները· կը մասնակցէին նաեւ Աբեղեաններ եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ը: Հրաւիրուած էր նաեւ Հայ· Լեգէոնական Միութիւնը: Կը նախագահէր Նոր Սերունդի Երջ. Վարչութիւնէն Ա. Գալուստեան որ մաքուր, խնամուած հայերէնով բացումը կատարեց, ու ըսաւ· «Զենք տեսած Ապրիլ 11/24ի սպանութիւնները, սակայն կ'ապրինք եւ կը ղգանք պայն, մեր ամբողջ էութեամբ: Մեր սիրելիները զոհուեցան որպէսզի մենք՝ իրենց ժառանգորդները ունենանք հայրենիք մը: Շնորհիւ մեր նահատակներուն ունինք մեր հայրենիքը: Այսօր, այս նուիրական պահուն, մենք կը վերանորոգենք մեր ուխտը, չմոռնալ չիշատակը եւ կռակը մեր անչիրիմ նահատակներուն, մի՛չեւ որ լրիւ իրականանան մեր ազգային բաղձանքները: Սէնթ-Անի Նոր Սերունդի երգչախումբը՝ զեկավարութեամբ Պ. Համբարձումեանի, երգեց «Հայր Մեր»ը եւ օրուան պատշաճ ուղիղ քանի մը խմբերգներ: Սէն Լուի, Պուլվ· Օտտայի եւ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի մասնաճիւղերէն անդամներ երդեցին եւ արտասանեցին չատ յաջող եւ յուզիչ: Թող ներեն, որ պիտի չկրնամ յիշել զեղարուեստական բաժինին մասնակցողներուն անունները: Հ.Ց.Դ. Մարսէյլի Երջ. Կոմիտէի կողմէ խօսեցաւ ընկեր Ա. Ջէօսայեան: «Ապրիլ ամիսը, մեղի համար նուիրական զարձաւ: Երեսուներեք տարիներ առաջ, այս ամսուան մէջ, մէկ միլիոնի մօտ նահատակներ անմահացան խաչափայտի մահէն չատ աւելի դաժան մահով եւ իրենց մահով կեանք տուին Հայոց աշխարհին: Եթէ խաչափայտին վրայ գամուող հերոսը չարութիւնն առաւ երեք օրէն, մեր նահատակներն ալ իրենց մահով չարութիւնն առնել տուին հայոց թշդուած քաղաքական անկախութեան: Այս օրը սուգի օր չէ· չաղթանակի եւ ուխտի ոտն է: Եկած ենք հոս վերանորոգուելու եւ հաղորդուելու մեր անչիրիմ նահատակներու հոգիներուն հետ»:

Բառախօսը չեռոյ նկարագրեց այն տարապայմանները որոնց անդուլ մանրամասնութիւնները տարտուղով լեցուցին սրահը եւ վերջացուց.— Դարեբու հաճատանը չէ կրցած եղծել հայ ժողովուրդի հոգին, Հայուն անմահութեան հաւատքը մնացած է անխախտ, արիներու մէջ իսկ, նա մերժած է փոխել իր դաւանանքը եւ ապրութիւնը, պահած է իր հոգիին անկախութիւնը: Հայը հաւատաց իր ցեղին անմահութեան, անոր տեւելու կամքը փոխանցեց սերունդէ սերունդ, եւ այսօր մեր ձեռքն է լուսաւոր ջահը, ցեղին կռակը, ժառանգը, պէտք է զայն փոխանցենք անաղարտ կերպով մեղի յաջորդողներուն: Այս է ցեղին պահանջը: Մեր մեռեալներուն վերջին կամքն է չարունակել այն ճանապարհը որ դէպի յաւիտենականութիւն կը տանի:

Երկրորդ խօսողն էր ընկ. Աչ. Խահակեան որ չատ լաւ ներկայացուց Թուրք ցեղը, ըրաւ պատմականը չարդերու քաղաքականութեան եւ կէս ժամ տեւող իր ճառով բացատրեց նշանակութիւնը օրուան սգաստօնին: Հանդէսը փակուեցաւ խմբերգով:

Սպրէն

Ահա ընկեր Աչոտ Խահակեանի ճառը.—

«ՀՈՂՄՆ Է ՀԵՅԵՏՈՒՄ ՄՈՒԹ ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒՄ, ԱՆԹԱՂ ՄԵՌԵԼԻ ՇԻՐԻՄՆԵՐԸ ՇԱՏ»:

Համազգային սուգ է, համատարած լաց ու կոծ: Հայոց աչխարհն է բնաւելք եւ որդիները ցաք ու ցրիւ: Լեռ է եղեր հայ չինականի, Հայոց չէնքերն ծուխն իրրեւ բուրվառ ընդ Աստուծոյ դաղրած է ծխալէ: Ինդն է մարած հայ բնաչխարհին· լուռ են հիւրընկալ գիւղերը ու քաղաքները մեր: Թորչոմած է բնութիւնը մեր երկրի· արտերը հրկիզուած, այգիները ոտնակոխ, չամփարանները պարապ: Խոշտանգուած է հայ մարդը, բկղտուած հայ հարսը ու պարմանի աղջկիկը: Աւանդական սրբութիւններու պահապան մամիկն է անարգուած եւ հին-հին դարերու մեր պատմութեան, պահակ պապիկն ալ կարկամած է հայ բազուկը, առնական Տիգրաններու, Արտաչէսներու, Պապերու ժառանգները ոսոխի կրունկներու տակ են:

Զուլումն է անցել մեր երկրով:

Գեաղերը արիւնայորդ, ճամբաները մեռելակոյտ, անտառներն ու ձորերը վկայ կոյսերու լկումի: Տանեան գժոխքը հազար երախ թառել է մեր երկրում:

Թուրքն է անցեր մեր երկրով, դարերու ոճրագործ, անապաչա, մոլեռանդ Թուրքն է չղթայազերծուեր: Շնագայլ, ան դիակներ կը յօշոտէ:

Ինչո՞ւ: Հայը կ'ուզէ ապատ, անկաչկանդ ապրիլ իր երկրի մէջ: Դարերու խռովքը ալեկոծած է իր հոգին: Արտաւազդեան հուրը իր մէջ, պապերու հայրենիքը կ'ուզէ վերակերտել: Մոլեռնած է սակայն Թուրքը զազազած: Հայ ուսան է մեղաւոր, Թուրքին կրունկներու տակ չկայ ապատութիւն, մարդավարել կեանք:

Ասիայի անապատներէն եկած Թուրք խուժանն է մոլեզնած:

Թալէաթներու, Էնվէրներու հորդանները, սանձարձակ գազան, կը կատորեն անմեղ ժողովուրդը, Աստուածնտիպ Վարուժաններն ու Զօհրապները: Վեհ Արամազդը բարութեան աստուածը, խոյս է տուած Հայոց Աչխարհէն, գժնատեսիլ Ահրիմանն է, որ կը բաւիղէ ազատօրէն մեր երկրով· կոտորած, սով, համաճարակ բերելով իր հետ: Թուրքն է անցած մեր երկրով, հեչտակեր ու վաւաչոտ:

Աբիւնը հոսեցաւ լման 4 տարի, արիւն աւատ, կարմիր ու անարատ: Արիւնկզակ ոսոխը, եփրատի պղտոր ջուրերու պէս խլրտաց, ալեկոծուեց ու Սաղայէլի պէս քրքջաց:

Թափառական ասպանդակեալ անօթի ու կմախացած հայ բեկորները, մնացին դրանեխի պէս ամուր, կառչած իրենց երկրին, ազատութեան ու հաւատքին: Յոյսը, իրրեւ պահապան հրեշտակ, դիւհնի մէջ ապրեցաւ իրրեւ Հայ, մոլեռանդ հայրենասէր, անյաղթելի ոգի եւ զաղափար:

Թուրքն էր անցած մեր երկրով ...

Գորչ դայլը կարծեց անպատիժ սրածել մեր երկիրը: Ծառացաւ Հայ բազուկը, արթնցաւ Արտաւազդը ու զարկին հերոսական վասպուրականցիները, առիւծասիրտ Ուրֆան, արծուաբոյն Շապին Գարահիսարը, Մաֆլկոնեաններու խրոխտ Տարօնը, Սասունը, անմահներու հայրենիք՝ Մուսա-տաղը: Հազարաւոր յայտնի ու անյայտ հերոսներ զէն ի ձեռին պատուհասեցին Թշնամին: Հայ կիներու, անմեղ մանուկներու ու զառամեալ ծերունիներու սրատակուր կանչերը անպատճառելի չինացին: Գողգոթայի մեռեալները վրէժ առնդեցին ու հայ հերոսներու փաղանգները անտարբեր չմնացին վրէժի կանչին: Ամէն տեղ, ամէն ժամ զարկաւ հայ արի բազուկը: Սարդարապատ, Պաչ Ապարան, Ղարաքլիսէ եղան պատկը հայ ընդդիմութեան:

Թալէաթներու, Էնվէրներու դժոխեայ երազը մասով մը իրականացաւ, չմեռաւ սակայն հայ ժողովուրդը: Հայ ոգին յաղթեց, Փիւնիկի պէս վերածնեցաւ հայ ժողովուրդը եւ Մայիսեան առաւօտ մը ազատեցաւ, անկախացաւ Հայոց աչխարհը:

Խնդացին Մասիսը, Արագածը, Արաքսը, Արարատեան աչխարհը ու նորէն Արամազդը այցի եկաւ մեր աչխարհը, խոստասիրտ Ահրիմանը քաչուեցաւ իր որջը ...

ՀԱՑՈՒՀԻՒ ՄԸ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

«Հայրենիք»ի մէջ հաճոյքով կը կարդանք թէ՝ Տօքթ. Սիրարփի Տէր Ներսէսեան՝ Փրօֆէսէօր բիւզանդական արուեստի եւ հնախուզութեան Տըմպարթըն Օքսի գիտական հետազոթեան գրադարանի եւ Հարվըրտ Համալսարանի Ուչինկթընի հաւաքածոյի,— սուգած է համալսարանական կանանց Ամերիկեան ընկերակցութեան 1948ի Ցաջողութեան պարգեւը: Տօքթ. Տէր Ներսէսեան, որ միակ անդամուհին է Տըմպարթըն Օքսի եօթը հոգիէ բաղկացած հետազոտական մարմնին, հանրածանօթ է նաեւ բիւզանդական մչակոյթի մասին ըրած իր ուսումնասիրութեամբ եւ գրութիւններով: Տըմպարթըն Օքսը հետազոտական կեդրոն մըն է, որ 1940ին Տէր եւ Տիկին Ռոպերթ Վուտ Պլիսի կողմէ նուիրուած է Հարվըրտ Համալսարանին եւ գործածուած է միջազգային այն մարմնին կողմէ, որ պատրաստեց Միացեալ Ազգերու Զարթըրը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ.— 1.— Մարգարիտ, Ցակինթի, ոսկի, Ադամանդ:

2.— 0.125, 0.875, 0.8571, 0.416:

3.— Ուինչըրի Տուն — 1914ին ի վեր:

4.— Սէն Լուի, Մաքասար, Փարմա, Սանթա Բրուզ, Էմփոլիլի:

5.— Մէկ:

6.— Ադամանդ, առաքինի, խարտեչ, լուսնկայ:

7.— Բոլորն ալ ճիշդ են:

ՑՈՒՑԵՐ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԷՆ

Այս մուհաճիրները՝ տեղահանուած Հայերու տուները լեցուեցան՝ սկսան ամէն կողմ փորել Հայերուն պահած ղրամները, գոհարեղէնները, զարդերը գտնելու համար, Ձմեռը վրայ հասաւ, վառելիք պէտք էր: Այս անդամ սեմեակներուն մէջ գտնուած տախտակները՝ (առաստաղ, պատուհան) բոլորը քաչեցին ու վառեցին, մնացին անպատասպար: Հիւանդութիւնները ու համաճարակները վրայ հասան, ապա անօթութիւնը, օրական հարիւրաւորներ կը մեռնէին ցուրտէն ու անօթութենէն, աքմէք, Նան, (հաց) պռատով փողոցները կ'իյնային ու կը սառէին: Մեռնողները բաւական չատ ըլլալով՝ կառքերով կը հաւաքէին դիակները: Օր մը, երբ փողոցէ մը կ'անցնէի՝ հաւաքուած դիակներու կոյտի մէջէն մէկը կը պոռար — եղբայր ես ողջ եմ մեռած չեմ, ինչու դիս թաղելու կը տանիք այս մեռելներուն հետ, հաւաքիչ պաշտօնեան ի՞նչ պատասխանէ կը հաւնիք, «էչէկ օղլու, քանի մը ժամ վերջը դուն ալ պիտի մեռնիս քեզի համար նորէ՞ն պիտի գանք»:

Թուրք գաղթականներուն մէջ քանի մը թերքացած աղաքներ կային: Ասոնցմէ մէկը կը պատմէ թէ դիչերը մը Հայ կամաւորական դունդը Պիթլիսի մօտեցած էին: Ծպտուած Թուրքի ու Քիւրտի հագուստներով երբ Հայ կամաւորները Պիթլիսի կը մտնեն, կամուրջի մը տակ՝ ջուրերուն մէջ մարդկային կտրուած գլուխներ կը տեսնեն, կը հարցնեն Թուրք անցորդներուն՝ «Ասոնք որո՞նց գլուխներն են — կը պատասխանեն թէ կեավուրներուն: Անոնք կ'իմանան որ քաղաքին մէջ՝ չարդարար թուրք ազա մը պատասխանատուն է: Երբ կը պաշարեն ազային տունը, ծառաները կը սկսին ներսէն կրակել: Հայ զինուորները կը բարձրանան տանիք եւ առաստաղը ծակելով վար կ'իջնեն, կը ձերբակալեն ազան ու տեղն ու տեղը մաքրել կ'ուզեն: Ցանկարծ հայ տարիքոտ կին մը մէջտեղ կը ցատկէ ու արդելք կ'ըլլայ ըսելով, ուխտած եմ այսհրէչը ես սպաննել ու արիւնը խըմել, ապա մեռնիլ: Ան հետեւեալը կը պատմէ.— 16 հոգինոց ընտանիք մըն էինք, այս գազանը բոլորը սրէ անցուց, միայն զիս պահեց իբրեւ ծառայ: Եւ ուխտը կը կատարէ՝ խանչարը կը խրէ կոկորդին, արիւնը կը հոսի, բուռ մը արիւնէն խմելէն վերջ՝ ինքն ալ անձնասպան կ'ըլլայ:

Կամաւորական բանակները հասած էին Տիգրանակերտէն մօտ 100 քիլոմեթր հեռու էչէկ Մէյտան բսուած վայրը: Տեղացի Թուրքերը կը պատրաստուին փախչիլ դէպի ներսերը: Ոմանք կը դիմեն Հայերուն ըսելով՝ «Մենք ձեզ ազատեցինք աքսորուելէ ու պահեցինք, հիմա ալ դուք մեզ պահեցէք ձեր տուներուն թաքստոցներուն մէջ»: Գաղանները ոմանք նորէն թրքացած Հայերը չարդելու մասին կը մտածեն, բարեբախտաբար կամ դժբախտաբար ռուս ու Հայ բանակները վոխանակ դէպի Տիգրանակերտ յառաջանալու՝ նահանջեցին ...:

1917ին Մուսթաֆա Քէմալը իր բանակավայրը փոխադրած էր Տիգրանակերտ ուր, չաթայան խումբեր կը կազմակերպէր: Առնք կը հագնէին տեսակ մը քրտական համազգեստ: Քէմալ քաղաքէն դուրս Փանպուգլի գտնուած տեղը պարտէզներով ու ծաղիկներով չրջապատուած, խոշոր աւազանով դղեակի մը մէջ կը բնակէր: Այս աւազանին չուրջ, դիչեր ու ցորեկ հարթած ու աղջիկներով չրջապատուած քէֆի կ'ըսկէր: Օր մը զուարճութեան միջոցին հաճոյանալու համար աղջիկներէն երկուքը ուղած էր աւազանը գլորել՝ բայց առնք ալ իրեն պէս հարթաց՝ փաթթուելով վիզին միասին ջուրը գլորեցան ...

1918ին Թուրքերը ուրախ չեն, իրարու մէջ դաղտնօրէն կը խօսին, պատերազմը պիտի կորսնցնենք: Հայկական չարդերու պատասխանատուները սարսափի մէջ են: Ամէն օր լոյս կը տեսնէր Թղթիկ մը ձեռքի չափ՝ «Տէչչէհալի հատատիս», որովհետեւ Թուղթ չկար որ Թերթ հանէին այս քուրջի կտորովը կը պանծացնէին Թուրք ու զերման բանակները հաղորդելով իրենց յաջողութիւնները, ու զրաւած քաղաքներու անունները:

1918 Նոյեմբեր: Զինադադար: Տիգրանակերտ մնացած էին մօտ 3000 հայախօս քրիստոնեաներ: Ս. Կիրակոս եկեղեցին վերադարձուցին Հայերուն եւ անմիջապէս որբանոցի վերածելով՝ սկսան չրջաններէն Թուրքերուն ու Քիւրտերուն մօտ եղած հայ երեխաները հաւաքել: Մինչեւ 1000ի բարձրացաւ ատոնց թիւը, չատերը փախած վերադառնալով իրենց տեղերը, ըսելով, մենք կեավուր չենք, նոյնիսկ Մաչին կը հայհոյէին: Եկեղեցիին վերնատունը ու յարակից չէնքերը դպրոցի վերածեցին՝ քանի մը հարիւր երկսեռ աչակերտութիւնով: Սակայն այս կացութիւնը երկար չտեւեց, Թուրքը չհանդուրժեց հայկական ոչ մի չունչի: Կառավարութեան հրամանով փակուեցաւ

Եւրոպական Միութեան համաժողով

Լա Հէյլ Եւրոպական Միութեան համաժողովին երեք յանձնաժողովները սկսան իրենց աշխատութիւնները: Ֆրանսայի նախկին վարչապետ Բամատիէի նախագահութեան տակ կազմուեցաւ քաղաքական մասնախումբ մը, որ համաժողովին ապագայ կազմակերպութեան համար էական կարեւորութիւն ունեցող յայտարարութիւն մը պիտի խմբագրէ:

Համաժողովին վրայ յուզիչ տպաւորութիւն գործեց մուտքը արեւելեան Եւրոպայի երկիրներու այն ներկայացուցիչներուն՝ որոնք աքսորի մէջ կը գտնուին. Հունգարիոյ, Լեհաստանի, Չեխոսլովաքիոյ, Եուկոսլավիոյ այս ներկայացուցիչները եկած էին լսելի ընելու նաեւ իրենց ձայնը:

Օրուան կարեւոր դէպքը եղաւ այն առաջարկը՝ զոր Ֆրանսայի նախկին վարչապետ Ռէյնօ ըրաւ եւրոպական խորհրդարան մը հաստատելու մասին, որուն անդամները բաղկացած ըլլան այլ եւ այլ երկիրներու մէջ գոյութիւն ունեցող ազգային ժողովներու եղեսիոններէն: Այս ծրագրին համաձայն, մէկ միլիոն ժողովուրդի վրայ մէկ եղեսիոն պիտի նշանակուի, այնպէս որ, օրինակի համար, 40 միլիոն բնակիչ ունեցող երկիր մը իրաւունք պիտի ունենայ 40 եղեսիոնի ղրկելու Միացեալ Եւրոպայի ապագայ Խորհրդարանը:

Ռէյնոյի առաջարկը չատ ջերմ ընդունելութեան չարժանացաւ, մասնաւորաբար Անգլիոյ պատուիրակներուն կողմէ, որոնց կարծիքով, Ֆրանսայի նախկին վարչապետին առաջարկը կրնայ համաձայնաւարներուն նպաստել — եթէ իրագործուի:

Ֆրանկեւսպանիական առեւտրական դաշինք

Ֆրանքեւսպանիական առեւտրական դաշնագիրը ստորագրուեցաւ Մայիս 8ին: Սպանիա Ֆրանսայի պիտի ծախէ 100.000 թոն նարինջ, 10.000 թոն ձիթաիւղ, 8 հազար թոն լիմոն, 6 հարիւր թոն նուշ, 16 հազար թոն դեղնախնձոր, ինչպէս նաեւ կարեւոր քանակութեամբ ձուկ, ձուկի պահածոյ եւ պանրատ տեսակ գինիներ եւ մեռաղներ: Առնից փոխարէն, Ֆրանսա ալ Սպանիոյ պիտի վաճառէ՝ մասնաւորաբար ածուխ, փոսֆատ, ձի, ջորի, մեքենայ – գործիքներ, ինքնաշարժ կառքեր, չարժանիւթի ժապաւէններ, չամփանիք, եւն: Տասնեակու ամսուան մէջ, Ֆրանսայի այս կէսքով Սպանիայէ դնելիք ապրանքներուն դումարը պիտի հասնի մօտ 1 ուկէս միլիառ Ֆրանքի, իսկ Սպանիոյ դնելիք Ֆրանսական ապրանքներու դումարը պիտի հասնի 75 միլիոն բէզէդայի:

Չեխ-Ֆրանսական միջադէպը կարգադրուած

Չեխոսլովաքիոյ արտաքին ախարարութիւնը կը հաղորդէ թէ՝ Ֆրանսական կառավարութիւնը ցաւ յայտնած է որ Փրակայի Ֆրանսական դեսպանատան առորդայս պաչտօնեաներէն ոմանք այնպիսի ըմպացքի մը մէջ գտնուած են որ Չեխ կառավարութիւնը անոնց հեռացման փափաքող նգած է: Ինդրոյ առարկայ պաչտօնեաները Փրակայէն մեկնած են արդէն:

Ինչպէս յանոթի է, չեխ կառավարութիւնը ամբաստանած էր այս պաչտօնեաները որ Շուամէք եւ Հայա չեխ նպիսկոպոսներուն արտասահմանի փախուստի ձեռնարկը դիւրացնելու փորձ ըրած էին:

— 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948 — Պոմոնահայերը, պատրաստուեցէք եւանհամբերը սպասեցէք 5 ՅՈՒՆԻՍԻ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Պոմոնի «Զաւարեան» ճաշակամիաէի սարքելիք անակնկալին — 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948:

ցան եկեղեցին ու դպրոցները, որբերն ալ փոխադրուեցան Սուրիա ու Լիբանան, Ամերիկեան նպաստամատոյցի խնամքով: Հայութիւնն ալ կամաց կամաց հեռացաւ: Նեղկայիս Տիգրանակերտ կը մնան քաղաքէն ու չրջանակներէն հաւաքուած այլազան ազգերէ բաղկացած մօտ 400 ընտանիք՝ քրիստոնեաները:

(12երորդ եւ վերջ) Թ. ՆԱԼՊԱՆԴԵԱՆ

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶի մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չարաթ իրիկուն, 29 Մայիսին: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

×

ՎԻՆԻի Մէջ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չարաթ երեկոյեան, թէարթրը Միւնիսիբալի մէջ: Մանրամասնութիւնները յաջորդիվ:

ԿԻԼԻԿԻՈՑ կաթողիկոսին Ցորելեանական Ցանճնաժողովի Դ. նիստը այս չորեքչարթի, ժամը 8.30ին, Հայ Աղդ. Տան մէջ, նախագահութեամբ հայրապետական պատուիրակ Արտաւազդ Սրբ.ի:

ՎԱԼԱՆՍԻ կապոյտ Ճաչի վարչութիւնը չընորհակալութեամբ ստացաւ 1500 Ֆրանք Տիկին Արմենուհի Ճերանեանէ, Ապաքինարանէն տուն վերադառնալուն առթիւ:

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78 Rue Cardinet (Métro Malesherbes)
կիրակի 30 Մայիս ժամը 20.30ին:
Բանախօսական եւ երաժշտական երեկոյ:
Նուիրուած՝
Օնիկ Պէրպէրեանի
Գործերուն
Կը խօսի Պ. LUC - ANDRÉ - MARCEL:
Կը մասնակցին Օր. Տ. ՉԱՒՈՒՇԵԱՆ, Օր. Վ. ՃԻՆՃԵԱՆ դաշնակ, Օր. ԻԶԳԱՒԱՑԵԱՆ երգ, ՄԱՑՑԱ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ օտար արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ Վերոյիլի քուաթուոը:
Մասնակցութեան համար 125 Ֆր:

ՀԱՆԴԷՍ-ԽՆՃՈՑՔ

Հ. Ց. Դ. Անիէռ Պուա Քոլոմպի Նոր Սերունդի «Մասիս» խումբի հանդէս խնճոյքը Մայիս 16ին կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ 11: Հաճելի անակնկալներ եւ ճոխ պիւֆէ: Մասնակցութեամբ բոլոր Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն: 149 Ave. d'Aargenteuil:

Փոխադրութեան միջոց.— Porte de Clichyէն 140 թիւ օթօպիւսը առնել եւ իջնել Ave. Guillmain St. Lazereէն կայ երկաթուղի ամէն տասը վայրկեանը, իջնել Պուա Քոլոմպ:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻՆ.— Տիկիններէ Մենուշի եւ Ազնիւ Շահնազարեան, (իրենց հօր, մօր եւ եղբայրներուն անուններէ Համի Կարապետ եւ Տիկին Մանուիկ, Պ. Պ. Ալեքս եւ Մարսուան) կը փնտռեն Պ. Թուֆէնքճեան Աբէլ, Տիկին Թուֆէնկճեան Վարդուհի եւ տղաքը Մկրտիչ, Տիգրան եւ Սուրէն որոնք Հէրէքէն (Թուրքիա) մեկնած են 1910ին 1912ին: Իմացնել հետեւեալ հասցէներուն, Մենուշի Շահնազարեան 17 rue Nouvelle, Alfortville (Seine), կամ Ազնիւ Շահնազարեանի 113 rue Et. Dolet, Alfortville (S.):

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել:

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ
ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
L'Association des Concerts Lamoureux-ի
Ընկերակցութեամբ
Tschaïkovsky-ի Concerto-ն, Laubry-ի Ballade-ը
եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ
ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ CONCERTO-Ն
Դեկավար **JEAN FOURNET**
Salle Pleyel, *Չորեքչարթի 2 Յունիս* 1948
ժամը **20.45**ին

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ

ԻՇԽԱՆ խումբը 11 Մայիսին, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ՔԵՒԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին:

ՎՈՒԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին:

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները: Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ փարիզի մասնաճիւղին անդամական ընդհ. ժողովը այս հինգշարթի երեկոյ ժամը 9ին, Sociétés Savantes-ի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Հայերէնի դասեր ժամը 8—9:

ԲԱՂԵՇԻ Աղթամ դաւառի Կամուրջ գիւղացի Պետել ապայի տղան Մեսրոպ Տէր Գրիգորեան կը փնտռէ եղբայրը Յակոբ որ 1914էն վերջ տեսնուած է Ուրֆայի չրջակայքը: Տեղեկացնել Տէր Գրիգորեանի, 77rue Robert du Pont Asnières, Seine: France:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՐԵՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մաղընոյի մէջ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին մի հայրենի չիշատակներով եւ սկաուտական զբաղութեամբ:

Պիտի ներկայացուի՝ Սիպիլի «ՀԱՐՍԸ»:

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտարարով: *Մուտք՝ 100 Ֆրանք:*

Հ. Ց. Դ. ՎԻՆԻի ԿՈՄԻՏԷՆ կուզայ յայտարարել որ — բացառած է Համօ Օհանջանեան Գրքատարան իր Ակումբին մէջ, յարդոյ հասարակութեան առջեւ:

Փափաքող ընթերցասէր հասարակութիւնը կրնայ օգտուիլ գրադարանին ճոխ գրքերէն: Դիմել ընկեր Ալեքսան Ալեքսանեանին, ամէն կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ 12 (Ակումբին մէջ):

Այս առթիւ կը խնդրուի Ազգային մշակոյթը իր բարձրութեան վրայ պահող գրասէր բարեկամներէ եւ գրական հաստատութիւններէ որ բարի ըլլան իրենց գրենական ճէն. նուէրներով օժտել եւ ճոխացնել գրադարանս:

Առաքումները ընել հետեւեալ հասցէով՝
Mr. Sarkis Rustikian, 12 rue Girard. Vienne (Isère):
Նաեւ կամիտէս կը ծանուցանէ յարդոյ հասարակութեան որ ակումբս վարձու կը դրուի նշանառութի, հարսանիքի, հանդէսներու, երեկոյթի յերեկոյթի: Օժտուած բոլոր յարմարութեամբ: Պայմաններու համար դիմել ընկեր Սարգիս Ռըսթիկեանին:

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը ութերորդ տարուան համար (1948).

Ֆրանսա, Ալժերիա, Մարոք	400 Ֆր.
Անգլիա, Ամերիկա, Կիպրոս, Պաղեստին	500 Ֆր.
Մնացեալ երկիրները	450 Ֆր.:

Դիմել Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ, 17 rueDamesme, Paris (13)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ (Աթէնք) Վարդգէս Յարութիւնեան Աստպազարցի, կը փնտռէ եղբայրը Սահիան Յարութիւնեանը, մօր անունը Հայկուհի, հօրը՝ Յակոբ, որ 1939ին Փարիզ կը բնակէր եւ դինուորագրուած էր նոյն տարին: Տեղեկացնել՝ 78 rue Kopaindou Kokiniq Athènes (Grece):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 12 MAI 1948 Չորեքշաբթի 12 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5339–Նոր շրջան թիւ 948 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ՇՓՈԹ ՎԻՃԱԿ

ՍԱՖԱՏ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

Անգլիական իշխանութիւնները եւ Արաբական Լիկային մէջեւ Մայիս 5էն ի վեր կատարուած բանակցութիւնները չնորհիւ կիզուած ղեկավարը կը չարունակուի միայն Երուսաղէմի չրջանին մէջ: Հրեայ Գործակալութիւնը գիտցած է որ այս բանակցութիւնները կատարուած են առանց իր մասնակցութեան: Եւ սակայն, արամադրութիւն յայտնած է յարգելու այս զինադադարը, պայմանով որ Երուսաղէմէն Թէլ Ավիվ տանող ճամբան բաց մնայ Հրեայ փոխադրութեանց առջեւ, որուհետեւ հակառակ պարագային, Երուսաղէմի 100000 Հրեաներու պարենաւորումը կախում ունեցած կ'ըլլայ այս քաղաքին չրջակաները իրենց դրաման տակ առնող արար զինուորական ուժերու քմահաճութենէն: Արաբները ընդունած են այս պայմանը. պահանջած են միայն որ Հրեայ կարաւանները զինուած չըլլան: Հականա անընդունելի նկատած է այսպիսի պահանջ մը:

Բանակցութեանց ընթացքին, Երուսաղէմէն 20 քիլոմեթր հեռու գտնուող Պապ էլ Ուէտի մէջ կռիւներ մղուած են հազարաւոր Արաբներու եւ Հականայի պատկանող խումբերուն մէջ: Այս պատհուս, կատարի ընդհարումներ տեղի կ'ունենան նաեւ Վերին Գալիլիայի Սաֆատ քաղաքին չուրջը, որ Հրեայ եւ արար խառն բնակչութիւն մը ունի: Հրեաները կը կանան որ քաղաքը դրաւեն Մայիս 15էն առաջ, որպէսզի տէր գտնան ռազմավարական առաջնակարգ դիրք ունեցող այս վայրին, որուն չնորհիւ կարող պիտի չըլլայ պաշտպանել Հուլէհի հովիտը, երբ Արաբները յարձակին այս չրջանին վրայ: Հականա գրաւած է արդէն Սաֆատի ամենամեծ մասը· բայց, Արաբները կը չարունակեն դիմադրել տակաւին, մէջնարեզրին մէջ ապաստանած:

« Եռնայթըա Փրէս»ի նկատելով, բրիտանական բանակը Անգլոյորդանանի արաբական գունդերուն չանձնած է հակակշիռը Ալէնպի կամուրջին, որ Յորդանանի վրայ ձգուած է եւ Պաղեստինը կը միացնէ Անգլոյորդանանի: Այս կերպով, ոչ մէկ պատուար գոյութիւն ունեցած կ'ըլլայ արտաքեւեւ Ապտուլլահ Թագաւորին եւ իր հետապնդած նպատակակէտին միջեւ, որ է Պաղեստինի արաբական գօտին:

Այս պարագան, որ կը դիւրացնէ « Մեծ Սուրիա»ի կազմութիւնը, աւելցուցած է մտահոգութիւնը Պէյրութի եւ Դամասկոսի վարիչներուն, որոնց հաճոյ չեն հաչէմիական վերապետին այս նպատակով կատարած չանքերը: Սուրիոյ եւ Լիբանանի վարչապետները Իմիր Սէուտի մայրաքաղաքը, Բիւտ, գացած են, խնդրելու համար այս թագաւորէն որ պաշտպանէ զիրենք Ապտուլլահի ծաւալապաշտ քաղաքականութեան դէմ:

Միւս կողմէ, Արաբական Լիկայի մէջ տիրող անհանդուրժողութիւնը կ'աւելնայ հետզհետէ: Իրաքի զօրավար Իսմայիլ Շավքաթ, որ Արաբական Լիկայի կողմէ « պատասխանատու բանակ»ին հրամանատար անուանուած էր, հրաժարած է իր պաշտօնէն, բողոքելու համար արաբ վարիչ չըլլանակներուն դէմ՝ որոնք, իր կարծիքով, անհոգ վարմունք ցոյց կուտան:

★ Հրեաները դրաւեցին Սաֆատը, հիւսիսային Պաղեստինի ամենակարեւոր քաղաքը: Արաբ դիմադրողները նահանջած են, քաղաքին հրեայ թաղը ամբակոծութեամբ քանդելէ ետք:

★ Հրեայ Գործակալութեան նախագահ Տաւիտ պէն Կիւրիոն յայտարարած է թէ Հրեայ Պետութիւնը պիտի հռչակուի վեց օրէն: Նոր պետութիւնը պիտի տեւանէ « մեծ օրեր, բայց նաեւ մեծ վտանգներ» — ըսած է: Աւելցուցած է նմանապէս որ Հականա հիմա ունի թնդանօթներ, որոնք մօտ տասնէն պիտի զործածուին:

★ Կ'ըսուի թէ Արաբներն ու Հրեաները սկզբունքով համաձայն են որ Երուսաղէմի ապագա նուիթեան համար պատրաստուի ծրագիր մը, որուն համեմատ քաղաքը Միջազգային Կարմիր Խաչի պաշտպանութեան տակ պիտի դրուի:

★ Անգլիա ազատ պիտի արձակէ Կիպրոսի կայանները մէջ վար դրուած 25 հազարի մօտ Հրեաները, որոնք իրաւունք պիտի ունենան Պաղեստին երթալու, եթէ փափաքին:

ՕՐԸ ՕՐՔՆ

ԱՐԵԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Հաւատարութեան եւ եղբայրութեան արտատուչ սկզբունքներով առաջնորդուող այս աշխարհին մէջ, ծիծաղելի պիտի ըլլայ քեզեւս որ արիւնը, մարդկային արիւնը, տարբեր տարբեր արժէքներ ունի, նայած իր պատկանած ժողովուրդին կամ անոր քաղաքական ըմբռնումներուն:

Ժամանակին դէտերով արիւն հոսած է յանուն քրիստոնէութեան, մինչեւ որ եկած է իր սուրբ պաշտօնին դլուխը անցնիլ, կրօնապետ մը Աւտիօք, կամ ի Հռոմ: Սուրբ պատկերի մը տեղը ճշդելու համար ինչ արիւններ թափուած են:

Ատոնց վրայ անշուշտ կարելի է աւելցնել միշտ, օրհնեալ ? պատերազմը եւ քաղաքացիական կռիւները:

Այժմ քիչ մը մէկ կողմ դրուած է Խաչին եւ պատկերին համար իրար բղխելու արժանավայել ? ու մարդկային սովորութիւնները: Ու անոնց տեղ անցած է հողային քաղաքական ու մանաւանդ դաղափարական պայքարի զանազան տեսակներ, միշտ արիւն հոսեցնելով: Սակայն ասլ երկրէ երկիր եւ ժողովուրդէ ժողովուրդ իր արժէքը կը փոխէ: Մարդկային խղճմտանքը մէկուն առջեւ կը վրդովուի, միւսին առջեւ կոյր ու խուլ կը դառնայ:

Օրինակ, կարելի է սրտի կատարեալ հանդստութեամբ դիտել մէկ միլիոն մարդկային արարածներու երակներէն հոսող արիւնը, հորդհոսան... Ու ձայն չհանել, չէ՞ որ Հայու արիւն է ան: Բայց երբ Ալպիական մէկ զուկին քիմը արիւնի, ծառին գալուելով, զրահաւորներ, օդանաւեր ու քննիչ յանձնախումբեր տեղւոյն վրայ, պէտք է քննեն թէ ծառը դիտմամբ հնո անկուած է ժամանակին, թէ արկածով եկած կեցած է այդ թանկագին արիւնը կրող արարածին ճամբուն վրայ:

Հրացանաձգարկ ու կախաղան... պատերազմի ու Խարդի կազմակերպիչներուն, այո, եթէ այդ Խարդով թափուած արիւնը Հայէն զատ ուրիշ մէկուն երակներէն է քամուած:

Ինչ խորհրդաւոր լռութիւն ու արտաքին հանդստութիւն, ոչ իսկ բողոքի անարժէք փորձով եթէ մարդիկ աուտուն կանուխ հաւաքեն ու սպառնակ ճամբաներու վրայ ցանեն կարմիր արիւնը իրենց նման ուրիշ մարդոց, — հայրենիքի թշնամի ? — որոնց ըմբռնումը իրենց հայրենիքին համար տարբեր է եղած: Անոնց արիւնին գոյնը ժպտուն է արդեօք կամ դեղին:

Եւ եթէ այդ հրացաններն ու կախաղանները դործեն ոտքերէ անմարդկային փութկոտութեամբ կարմիր գոյնով արիւն հոսեցնելու, կը լսէք արտաուչ կանչ աղաւներու հեռաւոր թէ մօտաւոր բոլոր հորիզոններէն ... ՍՕՍԻ

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ դահլիճին տագնապը վերջ դնելու յոյս կը ներշնչէ: Երկու կառավարականութեան կուսակցութիւնները — քննկերվարականներն ու քրիստոնեայ քննկերվարականները — համաձայնեցան նոր դահլիճը կազմել նորէն Սփաքի վարչապետութեան տակ: Սփաք այս պահուս Փարիզ եկած է տեսակցելու համար Մարշըլի ծրագրին դեսպան Հարրիմընի հետ, եւ յայտնի չէ թէ պիտի քնդունի՞ նախարարապետի պաշտօնը: Ինչպէս դրած էինք, նախկին վարչապետը տակէ առալ դիտաւորութիւն յայտնած էր արտաքին քաղաքականութեան մէյն նուիրելու ինքզինքը, իրեւ արտաքին նախարար:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ Միութեան Լա Հէյի համաժողովը՝ չորս օր դումարուելէ ետք, փակեց իր նիստերը, քուէարկելով օրակարգ մը, որով կը հրաւիրէ Համաժողովին մասնակցող 25 պետութիւնները հրաժարիլ իրենց վերապետական իրաւունքներուն մէկ մասէն, ի նպատ Եւրոպական Միութեան: Համաժողովը կ'ընդունի թէ «ծայրայեղ օրէն տիպողական » է դումարել Եւրոպական Խորհրդարան մը, որուն անդամները բաղկացած պիտի ըլլան մասնակցող ազգերու Խորհրդարաններու անդամներէն:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ Քոնկրէսէն ուզած է 818.800.000 տոլարի վարկ մը, յատկացնելու համար Թուրքիոյ, Յունաստանի, Թրիէսթէի եւ Զինաստանի:

Յունաստանի վահապատիժներ

ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ՄԻՋԱՄՏԷ

Վարչապետ Շուման ընդունեց այցելութիւնը Յունաստանի Օգնութեան Կոմիտէի պատուիրակութիւնը, Տիկին Մաուլէն Պրոնի գլխաւորութեամբ: Հարցումի մը պատասխանելով, վարչապետը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը որոշած է յունական կառավարութեան մօտ միջնորդել, ի նպաստ քաղաքական դատապարտեալներուն:

★ Վերջին պահուն լուր կը տրուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը իր Աթէնքի դեսպանին յանձնարարած է յոյն կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել այն յուզումին վրայ՝ զոր Յունաստանի մէջ գործադրուող մահապատիժները առաջ բերած են Ֆրանսայի մէջ:

ՐԻՆՏԻՍԻ ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արդարութեան փոխ – նախարար Րէնտիս յայտարարեց Աթէնքի մէջ թէ՝ գործադրուած մահապատիժներուն մասին օտար մամուլին մէջ կատարուած հրատարակութիւնները կրնան պատճառ ըլլալ որ ըմբոստները ահաբեկչական նոր ազդարքներ գործեն: Ցետոյ, յիշեց այն ներումը, զոր կառավարութիւնը չնորհած է իշխանութիւնը ձեռք առած առեն. ներում՝ որուկ օգտուած են իրենց դէնքերը վար գետղ 4000 ըմբոստներ եւ 1500 աքսորեալներ: Նոր ներումներ եւս պիտի չնորհուէին, եթէ ըմբոստները իրենց դինեալ յարձակումները դադրեցուցած ըլլային: «Ընդհակառակն — ըսած է նախարարը — ըմբոստութիւնը անկէ ի վեր աւելի սաստկացած է եւ ըմբոստները դիմած են ոճրապարտ մեթոտներու »:

Ամերիկայի օգնութիւնը Թրանսայի

ԱՌԱՋԻՆ ՆԱԻԵՐԸ ՀԱՍԱՆ

Մարշըլի ծրագրին համաձայն, Ֆրանսա աննդէզին բերող երկու նաւեր երէկ Պոռտօ Հասած են: Այս առթիւ, կատարուած են Ֆրանքեամերիկեան բարեկամական ցոյցեր, ներկայութեամբ Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի բարձրաստիճան պաշտօնատարներու, ինչպէս Աչխատութեան եւ Փոխադրութեանց նախարար Փինօ եւ Փարիզի ամերիկեան դեսպան Ճէֆըրսըն Քէֆըր : Խօսութեան ճառեր :

Վարչապետ Շուման ալ իր կողմէ Փարիզի մէջ ճաշկերոյթ չորս յայտարարութեան մը, բացատրելու համար ամերիկեան օգնութեան կարեւորութիւնը: « Այսօր կրնամ ձեզի հաղորդել թէ՝ մինչեւ վաղ յիկայ հունձքը, մեր հացահատիկը ապահովուած է· ապահովուած է անոր համար որ 12 ամսուան ընթացքին, այսինքն՝ 1947 Յուլիսէն մինչեւ 1948 Յունիս Ամերիկացիք, իրենք միայն, մեզի հայթայթեցին 13 միլիոն քէնթալ ցորեն, որ մեր սպառած քանակին ամբողջութեան մէկ երրորդն է: Հիւսիսային Ափրիկէէ ցորենն ալ ապահովուած է, չնորհիւ զարձեալ Ամերիկայէ նեթածուած ցորենիներուն: Ֆրանսացիք պէտք է դիտնան թէ Ամերիկայի մեզի տուած ցորենին 10 միլիոն քէնթալը ձրի է, փոխարէնը ոչ մէկ բան տրուած է: Այս առաջին նուէրն ժամանակուամբ — աւելցուցած է Շուման — մեզի կը յիշեցնէ այն բարեկամական եւ համերաշխական չանքերը՝ որոնք կատարուեցան ամբողջ տարուան մը միջոցին:

Էմ էօ Փեի համաժողովը

Ժողովրդական Հանրապետական Շարժումի (Իմ էօ Փէ) կուսակցական համաժողովը, որ դումարուած էր քանի մը օր առաջ Թուլուզի մէջ, փակեց իր նիստերը, չորս օր տեւելէ ետք:

Յօսուած ճառերէն յայտնի եղաւ որ կուսակցութիւնը ամբողջովին կը ստանձնէ մինչեւ հիմա իր հետեւած քաղաքականութեան պատասխանատուութիւնը, եւ երբեք կասկած չունի որ իր ուժն ու ազդեցութիւնը կրնան չքանալ կամ պակսիլ: Ընդհակառակն, կը յուսայ որ, եթէ վարչապետ Շուման ձեռք առած կառավարական կարգադրութիւնները յաջողութեամբ պսակուին, նոր անդամները պիտի դան ուժեղցնելու Շարժումին դիրքը:

Համաժողովի վերջաւորութեան քուէարկուած օրակարգին մէջ կուսակցութիւնը դէմ կ'արտայայտուի « զուտ ժխտական հակահամայնավարական » քաղաքականութեան մը, որ կընայ համայնավարներու չահերուն ծառայել· կը մաղթէ որ Ֆրանսական դաղութներու մէջ (նոր անունով՝ Ֆրանսական Միութիւն) ժողովրդապետական բարեվարչաձեւ մը հաստատուի· կը յայտարէ թէ պետութիւնը պէտք է իր չեզոքութիւնը պահէ կրթական խնդիրին մէջ, բարձրացնելով ուսուցիչական մակարդակը, բացարձակօրէն յարգելով կրօնական բոլոր հաւա-

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՄԻՔԱՅԷԼ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

Միքայէլ Նալպանտեանի մասին գրուած հետեւեալ քանի մը տողերը կը պատկանին գրչին Մ. Նալպանտեանի եղբօր դուստր Տիկին Դշխուհի Նալպանտեան Զարբհեանի որ կը գտնուի Զուիցերիոյ Լուգարնօ քաղաքը՝ իր միակ զաւկին հետ. Յօդուածը գրի առած է Տիկինը «Հայրենիք»ի համար :

Հօրեղբայրս՝ Միք. Նալպանտեան, ծնուած է 1830 Թուականին, Նոր Նախիջեւանում :

Ծնուած օրից նա ազատասէր բնաւորութեան տէր էր : Երբ մայրը ուզում էր նրան խանձարուրի մէջ դնել, նա կը քաշքշէր ձեռքերն ու ոտքերը եւ այնպէս ուժգին կը պոռար, որ ստիպուած կը լինէին ազատ թողնել նրան :

Երբ նա մի քիչ մեծցաւ, առանձին փափաքով կապուեցաւ եկեղեցուն եւ ժամասացութեան ժամանակ օգնում էր քահանային, Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ : Ընթերցանութեան վարժուեցաւ ինքը իրեն եւ կարճ ժամանակուայ մէջ նա սկսեց Սուրբ Գիրքը հասկանալ :

Մի օր նա խնդրեց Տէր Գէորգ քահանայից Աւետարանը եւ Աւագ Շաբաթի գրքերը, մանաւանդ պատ. աւագ հինգշաբթիի Զարչարանքի ընթերցումը : Նա տքնեցաւ այդ գրքերը ընթերցմունքի վրայ եւ մի կարճ ժամանակից յետոյ թարգմանեց միեւնոյն այդ գրքերով կարդացածը աշխարհաբարի :

Մ. Նալպանտեան այդ ժամանակ 11 տարեկան էր :

Զարչարանքի օրը նա խնդրեց իր մայրիկից, որ փոխանակ իրենց ծխական եկեղեցին գնալու Լուսաւորիչի եկեղեցին երթան եւ ասաց որ ինքը պիտի այդ գիշեր կարդայ Փրկչի Չարչարանքի Աւետարանը :

Մայրը սարսափեցաւ այդ մտքից, լացաւ, եւ խնդրեց չարաճաճուրել իրենց տան պատիւը : Նալպանտեան, իրրեւ թէ համաձայնուեցաւ, բայց եւ այնպէս խնդրից որմայրը գայ եւ լսէ իրթարգմանութիւնը : Մայրը համաձայնեցաւ եւ գնաց այդ օրը Լուսաւորիչ եկեղեցին :

Եւ ահա հասաւ ընթերցման պահը եւ Միքայէլը սկսեց կարդալ : Նրա առաջին խօսքից «օրհնեալ Տէր Աստուած», մայրը ուշաթնաց եղաւ :

Միքայէլի ընթերցումից յետոյ ամբողջ հասարակութիւնը լաց եղաւ եւ Տէր Գէորգը բարձրաձայն, բոլորին լսելի ձայնով, օրհնեց Միքայէլը եւ ասաց — օրհնեալ լինիս, որդիս : Բոլոր ծխականները ծայր աստիճան զարմացած էին, նրանք չէին կարող երեւակայել, որ 11 տարեկան մանուկը կարող է նման մի բան կատարել :

12 տարեկան Միքայէլը աւարտեց դաստիարական դպրոցը եւ կ'ուզէր մտնել Ռոստովի Գիմնազիոնը, բայց հարազատները հակառակ էին նրա առաջիկայ կրթութեան եւ դրին մի վաճառականի խանութ, որպէս աշկերտ (վաճառող մանչուկ) : Բայց ուման ծառայի մէջ այնքան մեծ էր, որ ան հակառակ ծնողքի որոշման, վճռեց չարունակել իր կրթութիւնը :

Այդ նպատակով նա գնաց Ռոստովի Գիմնազիոնը եւ խնդրեց Գիմնազիոնի լրիւ դասընթացքի ծրագիրը : Իր ինքնաշէն ատամ վարկեանը նա նուիրեց գիտութեանց ծանօթանալու եւ հինգ տարուան մէջ իւրացրեց Գիմնազիոնի դասընթացքը :

Արտադպրոցականների քննութեան ժամանակ նա այնպէս լաւ պատասխանեց, որ քննիչները մրնացին հիացած նրա ընդունակութեանց վրայ եւ միաձայն խորհուրդ տուին նրան, որ չարունակէ կատարելագործել իր ուսումը բարձրագոյն կաճառներում :

Ն. Նախիջեւան քաղաքը իր հաշոյն Միքայէլը ուղարկեց, որպէս թոշակառու, Մոսկուայի Համալսարանը, որտեղ նա կարճ ժամանակուան մէջ աւարտեց 2 ֆակուլտէները՝ իրաւաբանական եւ բժշկական :

Բայց նա ձգտում էր գիտական բազմակողմանի ուսում ստանալու : Եւ նա կարողացաւ մտնել Պետերբուրգի կեդր. Թանգարանի մէջ ծառայութեան :

Մի անգամ, երբ քրքրում էր մատեանները, պատահմամբ նա գտնում է մի յայտարարութիւն, որի մէջ գրուած էր, թէ Կալկաթայի մէջ մեռել է մի մեծահարուստ հայ, Մամաճանեան ազգանունով եւ մեծաքանակ գումար է կտակել Նախիջեւան քաղաքին :

Այդ մասին նա յայտնեց Նախիջեւանի քաղաքային վարչութեան : Նախիջեւան քաղաքը լիազօրեց նրան գնալ Հնդկաստան եւ իրագործել տալ այդ կտակը : Սոյն յանձնարարութիւնը նա փայլուն կերպով կատարեց, որ նպաստեց եւ իր մի չարք եւրոպական լեզուներ իմանալուն, եւ գումարը բերաւ Նախիջեւան :

Այս գումարի մի մասով հիմնադրուեցաւ Նախիջեւանի հոգեւոր Սեմինարիան՝ մի քանի հարիւր հայ աշակերտների համար, ինչպէս նաեւ Գիշերօթիկ մասը՝ օտար եւ քաղաքացի հայ ուսանողների համար :

Մի փոքրիկ դրուագ՝ Մ. Նալպանտեանի Հնդկաստանի կեանքից :

Նա չատ էր սիրում անտառները պտոյտներ անել, հետաքրքրւում էր վայրի կենդանիների կեանքով : Մի օր, բաւական յոգնած պտոյտներից, նա մի բարձրութեան վրայ կանգնում է ուեհ կոճղի : Որքան մեծ կը լինի նրա սարսափը, երբ կոճղ կարծածը սկսում է շարժուել : Պարզւում է, որ նա ոչ թէ կոճղ է, այլ մի մեծ լիժ՝ կծիկ կրտած :

Այդ անտառներում, նա առաջին անգամ տեսնում է ընղեղջիւր. այդ վայրի դազանը առնելով նա կը վերադառնայ Ռուսաստան : Այդ առաջին ընղեղջիւրն էր, որ կը բերուի Ռուսաստան : Նա այդ կենդանին նուիրեց Կայսեր, եւ նա տեղաւորուեցաւ կենդանաբանական պարտիզում, Պետերբուրգում :

Նա Հորից նուիրուեցաւ գրական կեանքի եւ կապուեցաւ քաղաքական գործունէութեան : Նա չատ մտերմութիւն ստեղծեց այդ ժամանակուայ ընկերվարական - քաղաքական գործիչների եւ խմբակների հետ :

Ի վերջոյ այդ իսկ պատճառաւ նա ձերբակալուեցաւ ցարական կառավարութեան հրամանով եւ նետուեցաւ Պետրո - Պաւլովսկի բերդը 1862ին : Բանտային դաժան կեանքի մէջ մեր Նալպանտեանը առողջութիւնը կորցրեց. նա հիւանդացաւ թոքերի բորբոքումով, որը եւ եղաւ նրա մահուան պատճառ :

Բանտից երբ արձակուեց, նա անյոյս վիճակի մէջ էր : Իր եղբայրը, Սուրէն Նալպանտեան, դիմաց Պետերբուրգ, Նոր Նախիջեւան բերելու նրան, սակայն նա անզօր եղաւ հասնելու իր ծննդավայրը եւ, եղբօր ձեռքերի մէջ նա աւանդեց իր հոգին, 1864 Թուականին : Եղբայրը միայն դիակը բերեց Նախիջեւան, ուր թաղուեցաւ մեծ չուքով Ս. Աստ վանքի բակին մէջ :

Մանի, ժողովուրդ, այդ ևեի սիրում...

ԱՆՑԱԾ ԵՒ ԴԱԼԻՒԲ ԲՈԼՈՐ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆՆԵՐԻՆ :

Մենք անօթի ենք եւ ծարաւ, ինչ՝ սպասարկող եւ ծառայ,
Սիրտն իր լինի սեղանը մեր դոր մեր առջեւ լայն բանայ,
Աչքն իր լինի կերուխում՝ չկշտանանք ուտելով՝
Երբ մենք ելլենք, ինքը նստի եւ մեր ոտքերը լուանայ ...
Մենք այդ ենք սիրում :
Մենք պլլուենք բաղեղի պէս հաստարուն իր իրանին,
Դա թող լինի վարձքը մերին նետուած սեւ չանբերանին,
Մենք լոկ զարդ ենք, կըպպլանք երբ արեւը կը չողայ,
Մեր գիշերին արեւ ուող ինքն է հուրծամ պատանին
Մենք այդ ենք սիրում :
Մենք տատապենք գաղտագողի վկայ լինի լուսընկան,
Ինք կռանէ վիշտը, մեր երդի թախծով անուահման ;
Թող մենք լինենք ձէթն անհատում ինքը պատրոյգը վառած՝
Եթէ հատնենք մենք ձէթի պէս երգը մնայ յաւիտեան :
Մենք այդ ենք սիրում :
Ցղթանները մեր թեւերի ինքը միայն ազդէ,
Ինքը թող թեւ առնէ, թռնի անցնելով կրակ - բոցէ ,
Աչխարհ լինի բանտ մեզ համար ինքը պահակ մեր վրայ՝
Եթէ կդպչէ դուռ պատուհան սիրտը բանայ ու դոցէ :
Մենք այդ ենք սիրում :
Գիշերները քուն չունենայ հատաչանքով արտասուէ ,
Աչքալոյսին երբ դուրս ելլէ հանդիպողին բարեւէ,
Սրտումն անմար մի մեծ երկիւղ կարիճի պէս միշտ խայթէ,
Իսկ հայեացքին մէջ բոցավառ մեզ կեանք ուող հուր ցոթէ :
Մենք այդ ենք սիրում :
Մենք էրեխայ, ինքը պապիկ կը մեծնանք իր ծնկի վրայ ,
Հոգիները մեր կը մխան ինչպէս խունկը կրակի վրայ,
Երբ մեծնանք դառնանք հիւրքն իսկ պապիկն անշնչանայ՝
Դագաղ կերտենք, պսակ դնենք ու տանենք մեր ուսի վրայ :
Մենք այս ենք սիրում ...

ՏՕՔՏ. Յ. ԿԻԼԻԿԵՅԻ

Վասպուրականի հերոսամարտը

Ամէն տարի Ապրիլին կարելի է չանդրադառնալ Վանի հերոսամարտին :

Վասպուրականցին ապրեցաւ մարտական շրջան մը, եւ իր առնական կամքով կրցաւ տէրդառնալ իր երազած ազատութեան ու անկախութեան :

Վասպուրականի հերոսամարտի 33րդ տարեդարձը առիթը կուտայ վերյիշում մը ընել, թէ Վասպուրական իր պատուներով կամ դիւղերով ինչպէ՞ս եւ ինչ ձեւով կը պատրաստուէր ու կը դինուէր դիմագրաւելու իր պանծալի ու յաղթական հերոսամարտի օրը : Պարտք կը դղանք պանծացնել զայն կերտողները , հայ յեղափոխական հայդուկներու ամբողջ յիշատակները :

Հայոց ձոր, Վասպուրականի ամենաչատ հայաբնակ ու պատմական գաւառներէն մէկն է : Անունը կը պահէ առեղծուածի տեղ անցած մեր Հայկ նահապետի, ու Բէլի ժամանակներէն, եղած էր անոնց պատերազմավայրը : Լեցուն է հին հին գարուց յիշատակներով եւ սրբավայրերով : Թուրքի վեց գարու գերիշխանութիւնն անգամ , չէր կրցած անունը փոխել կամ սրբազրել, ազատագրած ձեւով «խաւաճոր» կ'անուանուէր գայն : Հայկական էր ամէն ինչ ջուրը, օդը, հողը անուշահամ :

Բազմաթիւ հայաբնակ գիւղերէն անուանի էրիշխան-գիւղը, որ Թերեւս հայ իշխաններու օրով, գարեր առաջ, եղած էր անոնց օթօրանը :

Իշխանա-գիւղը կը պահէր իր կոչումը նաեւ մեր օրերուն, կեդրոնատեղին էր եւ ընդունարան յեղափոխական շրջիկներու եւ կոմիտէներու, գիւղը կը գտնուէր պատմական Շամիրամա առուի եւ Հայոց ձորը երկուքի բաժնող (վարի ու վերի ձոր), անուշ գետի մօտ Խօշապ բարձրավանդակի վրայ ու Բզնունեաց ծովու կից, կ'իշխէր բարձրաբերձ լեռներու : Աչխարհազրական դիրքով օժտուած՝ չատ նպաստաւոր , օդակար կը դառնայ յեղափոխական գործիչներու եւ անոնց շարժումներուն : Անոնք այդ ճանապարհով կրնային ապահով կերպով դէնք ու ռազմանիւթ փոխադրել դէպի Չարատ՝ Հաբնակ գաւառները, Շատախ, Փետանդաշտ , Մոկս, Կարզկան, եւ նոյն իսկ Մուշի նահանգը :

Գարուն էր : Ոսկեփայլ, արեւը իր տաքուկ ու սուր ճառագայթներու տղեցութեամբ, հալածել սկսած էր ձմեռուան ցուրտն ու սառերու, բարձրաբերձ լեռներու լանջերու ու կատարներուն նստած թանձրախաւ ձիւնը : Ձմեռը սկսած էր տեղի տալ դարնանային անուշ ու կենսական Արեւին : Գիւղացին որ ձմեռուան խիստ ցուրտէն ապաստած, արօրին մաճը ձեռքն առած, իր օրհնութեան երդն անուշ ու դեղջկական ձայնը կը միացնէր գարնանային դեփիւռին, սկսած էր ձեղքել սեւ ու պարարտ հողը, ակօսներու վերածելով կը ցանէր օրհնեալ ու ոսկեհատ հատիկները, վաղուան յոյսով ու հաւատքով :

Ուշ իրիկուն մը, արեւը իր տեղամասի ճառագայթները կամաց կամաց, կը սկսէր քաշել եղերով լեռներու գագաթներու ետին եւ հազիւ քանի մը հատ ու կտոր եւ քմբոսո ճառագայթներ կ'ուշանային տեղի տալ գիշերուան մութին, յոգնած գիւղացին ու գիւղը իրենց գիշերային հանգիստին կը պատրաստուէին, իսկ մենք չարաճճի լամեաս գեռ կը չարունակէինք մեր սովորական պրօսոնքը, երբ գիւղին լրաբերը, սովորականի պէս եկաւ մեր տան գռովի հրապարակին վրայ գոռոզտղներուն կամաց մը բան մը փսփսաց ու հեռացաւ :

Իշխանի շրջիկ խումբն էր եկած, գարնան հետ կատարելու իր աշխատանքներն ու հրահանգները, որուն համար, ժողովի ու խորհրդակցութեան հրաւիրած էր բոլորը՝ առանց բացառութեան :

Ժողովատեղին (առհասարակ եկեղեցիներու մէջ կը գումարուէին հաւաքոյթները) էին գիւղի բոլոր այր մարդիկը, ինչպէս նաեւ Հայոց ձորի հնթակոմիտէներու. ներկայացուցիչները անխտիր :

Ժողովը բացուած էր : Իշխան սովորականին պէս սկսաւ հարցումներ ուղղել այս կամ ընկերոջ : Ան կը քննէր ձմեռուան պատճառով ուշացած խնդիրներ եւ հարցեր, կը քննէր դէնքեր ու կը հաստատէր ճիշդ քանակը : Գիւղը ունէր միայն Լբեռանի չափ մօսին եւ մօտէլ մաւզէր հրացաններ ու քանի չափ արագահարուած տասնոց ատրճանակներ լաւ վիճակի մէջ : Բայց զգալի էր դնդակներու պակասը :

Դիտողութիւն եղաւ թէ ձմեռուան եղանակին օգտուելով պիտի արժութեան համար անխնայ գործածուած էին փամփուշտները, պէտք էր արժեցնել ու գործածել պահանջին համեմատ :

Իշխան՝ զոհ տարուած աշխատանքներէն, աւելցուց քիչ մը ծիծղուն ցածկեկ ձայնով մը. « Թարման Եղանակին, ձեր դաշտային աշխատանքներու հետ միասին չատ մը կենսական աշխատանքներ ունիք անելիք, ես չուտով կը մեկնիմ Շատախ ու գաւառներ : Պիտի վերսկսինք դէնքերուն ու ռազմանիւթերու փոխադրութեան : Ձեր դէնքերու, փամփուշտներու պակասը չուտով պիտի

Ինչո՞ւ կլսեին...

(Ա. ԱՇՏԱՐԱԿՑՈՒ ՍԱՀԱԿՅԱՆԻՆ)

Հրեշտ բառերը ասում ես, անուշ
Ու ինձ համար ամեն մի խոսքդ
Ցող է թափում, նման մի ծաղիկ
Որ ոչ ոքի համար չի բացվում,
Ինչո՞ւ, ասում ես, ինչո՞ւ չեմ սիրում...
Ինչո՞ւ, ասում եմ ես ինքս ինձ...
Ինչո՞ւ, ասում եմ ես ինքս ինձ...
Ու ինչո՞ւ չեմ սիրում ես քեզ,
Ես, որ ամեն օր, ամեն ժամ
Ինձ համար ավելի ես դառնում
Ինչո՞ւ, ասում եմ ես ինքս ինձ...
Ինչո՞ւ, ասում եմ ես ինքս ինձ...
Ու ինչո՞ւ չեմ սիրում ես քեզ,
Ես, որ ամեն օր, ամեն ժամ
Ինձ համար ավելի ես դառնում
Եվ ես ինքս ինձ հարցնում եմ

տալիքները, ինչ աղանդի ալ պատկանին :

Համաժողովը մերժած է նմանապէս ուեւէ սերտ գործակցութիւն Տը Կոլի կուսակցութեան հետ, զօրավարին անձին հանդէպ իր յարգանքը յայտնելէ ետք :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՄՊՈՒՐԿԷՆ կը հեռագրեն « Խոսիէ դը Փէյո»ի թէ, սովետ պաշտօնական աղբիւրէ առնուած լուրի մը համաձայն, Փէրլըպէրկի մէջ սպաննուած է ռուս սպայ մը, եւ երեք զինուոր ալ վիրաւորուած են, ըմբոստական չարժումի մը առթին : Այս ըմբոստութեան պատճառները յայտնի չեն, սովետ սպայ մը յայտարարած է միայն թէ, այս պահուս, սովետ իշխանութիւնները, ռուս բանակին եւ գերման ոստիկանութեան մասնակցութեամբ, տենդոտ հետապնդումներ կը կատարեն ձերբակալելու համար սովետ բանակի դասալիք զինուորները :

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ դրաման իրենց գօտիին մէջ գերման վարժարաններուն եւ ուսուցիչներուն բաժնած են 33 միլիոն հատոր դպրոցական գիրք : Այս տարուան մէջ ալ, պիտի բաժնուին 24 միլիոն գիրքեր :

ՓԱՐԻԶի մէջ չաբաթ եւ կիրակի հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ Գերմանիոյ դինադադարի փութեան (8 Մայիս 1945) երրորդ տարեդարձը եւ Ժան տ'Արքի յիշատակին նուիրուած տօնը : Տեղի ունեցան պաշտօնական եւ անպաշտօն ցոյցեր եւ հանդէսներ, որոնք կատարուեցան հանդարտութեամբ եւ կարգապահութեամբ :

ՍՏՈՐԻՆ ՍԱՔՍԻ (Գերմանիա) 80.000 բանուորները՝ որոնք գործադուլի մէջ էին, վերսկսան աշխատելու :

ՄԱԿԻ հիւլէական ռումբի յանձնաժողովի բոլոր անդամները, բացի Ռուսիոյ եւ Ուքրէնիայի ներկայացուցիչներէն, որոշեցին դադրեցնել այս յանձնաժողովի նիստերը, մինչեւ որ Սովետները վճարեն իրենց ընթացքը :

Սովետ պատուիրակ Կրոմիքօ պատասխանատու հռչակեց Միացեալ Նահանգները, յանձնաժողովին խորհրդակցութեանց ձախողումին պատճառ ցոյց տալով զանոնք :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ պառերազմական նախարարը հերքեց այն լուրը՝ որուն համաձայն, իբր թէ Եգիպտացի կամաւորներ Պաղեստին մտած են :

ՓԼՈՐԼՍՔՈՒ, սոցեալ դեմոքրատ անկախ կուսակցութեան նախագահը, որ օգտափոխութեան գացած էր Սինսյիա, ոստիկանութեան կողմէ պաշարուած է եւ հոն վար գրուած Կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Տիմիդրիու, ինչպէս նաեւ Կրացիանուի ազատական կուսակցութեան պատկանող ուրիշ անձնաւորութիւններ ալ վար դրուած են ոստիկանական պաշտօնատան մէջ :

ՍՈՎԵՏ դեղապետ Թասովի փախուստին պարագաներուն մասին Ռուսերը ուզած են քօղարկել կատարել ամերիկեան գօտիին մէջ, բայց Ամերիկացիք մերժած են, առարկելով որ Սովետներն ալ ժամանակին թոյլ տուած չեն որ ամերիկեան իշխանութիւնները ռուս գօտիին մէջ քննութիւն կատարեն հոն արկածով մեռած երկու Ամերիկացիներու մասին :

ՅԱՂԹՈՒԹԵԱՆ տօնին առթիւ որ Մոսկուայի մէջ կատարուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ, սովիտ ճայնախօսը բոլոր կերպով արտայայտուեցաւ Անգլիացիներուն եւ Ամերիկացիներուն դէմ, դատապարտելով Ա՛կլեւսաքսոնները որ իրենց խոստումները չեն յարգած : Այսպէս, Մոսկուայի ճայնախօսին յայտնելով, Անգլիա եւ Ամերիկա յապաղեցան երկրորդ ճակատ մը կազմել, որպէսզի Հիթլէրի ղէմ մղուած պատերազմը երկար տեւէ եւ տկարանայ Միջերկրական Միութիւնը :

ՅՈՐՀՐԴ. ՌՈՒՍԻՈՑ էմոտական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ 3 Մայիսին հրապարակ հանուած 20 միլիառ ռուպլիի փոխառութեան պարտամուրհակները ամէնքն ալ ստորագրուած են : Այս գումարը մինչեւ հիմա 22 միլիառ 592 միլիոնի հասած ըլլալով, փոխառութիւնը վակուած հռչակուած է :

ԻՏԱԼԻՈՑ Հանրապետութեան նախագահին համար կատարուած քուէարկութիւնները վերջնական արդիւնք չտուին : Առաջին քուէարկութեան կամ Սֆորցա չհաւեցաւ 350 ձայն, երկրորդին՝ 405, մինչդեռ Տէ Նիքոլա ստացաւ 336 քուէ միայն : Վերջնական քուէարկութիւնը պիտի կատարուի վաղը : Վերջին լուրի մը համաձայն, Սֆորցա ետ առած է իր թեկնածութիւնը, որպէսզի կարելիութիւն տայ Իորհրդարանին իր քուէները կեդրոնացնելու միակ թեկնածուի մը վրայ եւ ընտրելու՝ Նախագահը երկու երրորդի մեծամասնութեամբ :

ԱՆԳԼԻՈՑ Թագաւորին աղջիկը իշխանուհի Էլիզապէթ եւ փեսան Ֆիլիփ իշխանը ուրբաթ օր Փարիզ պիտի գան :

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶի մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չաբաթ իրիկուն, 29 Մայիսին : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

×

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան, Թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ-ՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇՒՎԻԼԻ մէջ, Յունիս 20 կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

∴

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

Կարապետ Արիմեան եւ զաւակները Տէր եւ Տիկին Վարդան Արիմեան եւ զաւակները (Սէնթ Էթիէն), ինչպէս նաեւ բոլոր Արիմեան եւ Սարաֆեան ազգականները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն՝

ԱՆԱՀԻՏ ԱՐԻՄԵԱՆԻ

(Ծնեալ Սարաֆեան)

դառնաղէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ 6 Մայիսին 40 տարեկան հասակին, Պօսն իր քնակարանին մէջ :

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի ունեցաւ 10 Մայիս երկուշաբթի ժամը 10ին տեղւոյն ղերեզմանատունը :

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78 Rue Cardinet (Métro Malesherbes)
Կիրակի 30 Մայիս ժամը 20.30ին :
Բանախօսական եւ երաժշտական երեկոյ :
Նուիրուած՝
Օննիկ Պէրպէրեանի
Գործերուն
Կը խօսի Պ. LUC - ANDRÉ - MARCEL :
Կը մասնակցին Օր. Տ. ՋԱՒԱՓԵԱՆ, Օր. Վ. ՁԻՆՁԵԱՆ դաշնակ, Օր. ԻԶԿԱՒԱՅԵԱՆ երգ, ՄԱՑՏԱ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ օտար արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ Վերսայլի քուարթոյը :
Մուտքերու մասնակցութեան համար 125 Ֆր :

ՀԱՆԴԷՍ-ԽՆՃՈՅՔ

Հ. Ց. Դ. Անկէտ Պուա Քոլոմպի Նոր Սերունդի «Մասիս» խումբի հանդէս խնջոյքը Մայիս 16ին կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ 11 : Հաճելի անակնկալներ եւ ճոխ պուֆէ : Մասնակցութեամբ բոլոր Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն : 149 Ave. d'Aargenteuil :

Փոխադրութեան միջոց.— Porte de Clichyէն 140 թիւ օթոպուսը առնել եւ իջնել Ave. Guillmain St. Lazereէն կայ երկաթուղի ամէն տասը վայրկեանը, իջնել Պուա Քոլոմպ :

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ
ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
L'Association des Concerts Lamoureux-ի
Ընկերակցութեամբ
Tschaïkovsky-ի Concerto-ն, Laubry-ի Ballade-ը
եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ
ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ CONCERTO-Ն
Ղեկավար **JEAN FOURNET**
Salle Pleyel, Շորեքշաբթի 2 Յունիս 1948
ժամը **20.45**ին

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը 12 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔԵՌԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎՌԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները : Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ փարիզի մասնաճիւղին անդամական ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Sociétés Savantes-ի մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Հայերէնի դասեր ժամը 8—9 :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՐԵՒՈՒՏՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մազընոյի մէջ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին մը հայրենի յիշատակներով եւ սկաուտական զբաղումներ անակնկալներով :

Պիտի ներկայացուի՝ Սիպիլի « ՀԱՅՐԸ » :

Մանրամասնութիւնները մանրաւոր յայտագրով : Մուտք՝ 100 ֆրանք :

Հ. Ց. Դ. Վիէնի ԿՈՄԻՏԷՆ կուգայ յայտարարելու որ — բացուած է Համօ Օհանջանեան Գրադարանը իր Ակումբին մէջ, յարգոյ հասարակութեան առջեւ :

Փափաքող ընթերցասէր հասարակութիւնը կրնայ օգտուիլ գրադարանին ճոխ գրքերէն : Դիմել բնակեր Ալիքսան Ալիքսանեանին, ամէն կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ 12 (Ակումբին մէջ) :

Այս առթիւ կը խնդրուի Ազգային մշակոյթը իր բարձրութեան վրայ պահող գրասէր բարեկամներէ եւ գրական հաստատութիւններէ որ բարի ըլլան իրենց գրենական ձեռ. նուէրներով օժտել եւ ճոխացնել գրադարանս :

Առաքումներ ընել հետեւեալ հասցէով՝
Mr. Sarkis Rustikian, 12 rue Girard. Vienne (Isère) :

Նաեւ կոմիտէս կը ծանուցանէ յարգոյ հնասարակութեան որ ակումբս վարձու կը գրուի նշանուքի, հարսանիքի, հանդէսներու, երեկոյթի ցերեկոյթի : Օժտուած բոլոր յարմարութեամբ : Պայմաններու համար դիմել ընկեր Սարգիս Ռըսթիկեանին :

ՎՐԻՊՈՒԿ.— Աբտ. Անտոնեանի «Վասպուրական» յօդուածաշարքին մէջ կարդալ Ճիլէ, Աբտոս, Նաւ, Ողմ, Աղակէտիկ փոխանակ Ձիլէ, Աստոս, նաեւ, Ուլմ, Ացակէտիկ : Իսկ հ դառնը կարդալ 8րդ գունդ :

— 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948 — Պոմոնահայերը, պատրաստուեցէք եւանհամբեր սպասեցէք 5 ՅՈՒՆԻՍԻ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Պոմոնի « Զաւարեան » ենթակոմիտէի սարքելիք անակնկալին — 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ եփրեմ Այտընեան պարսկահայ, Սկվռի Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներէն որ՝ երեք ամիս առաջ Լիմնի չըլնաը կը գտնուէր : Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Tchalikian, 15 rue Tronchet , Paris (8) :

ՁԵՐ ՀԱՐՄՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Դիմել՝ Bernie Oliver
Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) Հեռ. PRO. 14-31
Ջուարթ, հանելի, կեանքս Ձափաւոր գին

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 13 MAY 1948 Հինգշաբթի 13 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5340-Նոր շրջան թիւ 949 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

Շփումն կը վերահաստատուի Մ. Նահանգներու եւ Խորհ. Միութեան միջեւ

ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեր կերպակի օրուան թիւով զգացուցած էինք թէ՝ այլեւս անխուսափելի դարձած է որ Միաց· Նահանգները եւ Խորհրդ· Միութիւնը վերսկսին ուղղակի բանակցութեան : Այս մասին տրուած յոյսերը կարծուածէն շատ կանուխ իրականացան : Երէկ, անցեալ գիշեր, Մոսկուայի ձայնախօսէն իմացանք որ երկու երկիրներու միջեւ ծանուցագիրները փոխանակուած են :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Ամերիկեան ծանուցագիրը Մոսկուայի դես - պան Պիրել Ամբէհի միջոցաւ Մոլոթովի յանձնուած էր Մայիս 4ին եւ ունի հետեւեալ բովանդակութիւնը ։—

Միացեալ Նահանգները յայտարարելէ ետք թէ՝ ամերիկեան ժողովուրդին մտահոգութիւնն ու վճռակամութիւնը հետզհետէ կը սաստկանայ քանի Մոսկուա յայտնապէս կը հակառակի Եւրոպայի վերակառուցման ծրագրին, կ'ըսեն· «Ներկայ կացութիւնը արդիւնքն է սովետ կառավարութեան եւ իր հակակշռին տակ գտնուող քաղաքական խմբակցութեանց ընթացքին, ինչ որ ստիպեր կրաչօրէն ծանրակշիռ հակազդեցութիւններ ունեցած է Միաց· Նահանգներու եւ ուրիշ երկիրներու մէջ: Ուստի, ամերիկեան կառավարութիւնը—արեւիցէ թիւրիմացութիւն առաջ չբերելու համար— որոշած է չեչտել կարդ մը կէտեր , որոնք, իր կարծիքով, մեծ կարեւորութիւն ունին :

Ծանուցագիրը կ'ըսէ յետոյ թէ՝ Ամերիկա վերջին առիթներու մէկին կերպով պարզած է իր քաղաքականութիւնը , որուն ուժ կուտայ ամերիկեան ժողովուրդի մեծամասնութիւնը: Այս քաղաքականութիւնը պիտի չարունակուի յառաջիկային ալ: Ներքին հանդամանք ունեցող պարագաներ, ինչպէս են, օրինակի համար, առաջիկայ ընտրութիւնները, ոչ մէկ ազդեցութիւն կրնան գործել անոր վրայ :

Այս քաղաքականութիւնը ոչ մէկ կերպով ուղղուած չէ սովետ կառավարութեան շահերուն դէմ, եթէ Մոսկուա ջանք բնէ խաղաղութեամբ ապրելու իր միւս դրացիներուն հետ, եւ դադրի ուղղակիօրէն կամ անուղղակի կերպով ազդեցութիւն գործելու ուրիշ պետութեանց գործերուն :

Եթէ սովետ մամուլը խիստ ակնարկութիւններ կ'ընէ Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութեան կարգ մը կէտերուն, ասոր պատճառը այն է որ Ամերիկա հարկադրուած է օգնել ուրիշ ազգերու, որպէսզի պաշտպանէ ասոնց քաղաքական ամրոզջութիւնը փորձերուն դէմ համայնավար փոքրամասնութեանց՝ որոնք ջանք կ'ընեն իշխանութիւնը ձեռք անցնել եւ իրենց երկրին վարչաձեւը այնպիսի ձեւով փոխել որ ան ծառայէ օտար շահերու :

Ծանուցագիրը կ'ըսէ յետոյ թէ Ամերիկա բնաւ յոյսը կտրած չէ որ Խորհրդ· Միութիւնը կը փոխէ իր քաղաքականութիւնը, երկու երկիրներու միջեւ լաւ յարաբերութիւններ մշակելու համար վերջապէս, եւ արմատական կերպով մեղմացնելու այն թիւրիմացութիւնները՝ որոնք ներկայիս այնքան աննպաստ կերպով կ'ազդեն միջազգային յարաբերութեանց վրայ: Միաց· Նահանգներուն գալով, անոնք պատրաստ են միշտ բանակցելու եւ կարգադրելու Ուշինկթընի եւ Մոսկուայի միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճերը, եւ կը յուսան թէ՝ Խորհրդ· Միութիւնը պիտի չդատապարտէ Ամերիկայի վարած քաղաքականութիւնը, այնպէս ինչպէս պարզուած է այս ծանուցագրին մէջ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Մոլոթով Մայիս 9ին հետեւեալ խմաստով պատասխանած է ամերիկեան ծանուցագրին ։—

Սովետ կառավարութիւնը նպաստաւոր կը դտնէ յուսալ թէ՝ Ամերիկայի փափաքին՝ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները բարելաւելու մասին, եւ համաձայն է որ բանակցութիւններ տեղի ունենան գոյութիւն ունեցող վէճերը կարգադրելու համար : Սակայն, սովետ կառավարութիւնը չի կրնար համակարծիք ըլլալ Ամերիկայի, երբ Ուշինկթըն կը հաստատայ թէ՝ երկու երկիրներու յարաբերութեանց անդրհացուցիչ վիճակը եւ միջազգային ճգնաժամը հետեւանքն են Խորհրդ· Ռուսիոյ Արեւելեան Եւրոպայի մէջ հետեւած քաղաքականութեան, ինչպէս նաեւ անոր յարձագանգ ազդեցութեան, Եւրոպայի այս մասին մէջ :

Ծանուցագիրը մի առ մի կը հերքէ Միաց· Նահանգներու քննադատութիւնները Սովետներու քաղաքականութեան մասին: Խորհրդ· Միութիւն չի միջամտեր ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն : Եթէ Արեւելեան Եւրոպայի երկիրներուն հետ դաշնակիրներ կնքած է, առիկա Գերմանիոյ հաւանական յարձակման դէմ պաշտպանուելու համար է· այդ դաշնագիրները գաղտնի սրամադրութիւններ չեն պարունակեր: Միաց· Նահանգներն ալ նոյնը ըրած չե՞ն միթէ, ինչպէս Մեքսիքայի եւ Ամերիկայի ուրիշ երկիրներու հետ: Սովետները պիտի չարունակեն իրենց այս քաղաքականութիւնը, որ նպատակ ունի բարեկամական կապերը ամրացնելու իր դրացիներուն հետ: Իրենց ստորագրած համաձայնութիւնները պաշտպանողական հանդամանք ունին լոկ, նպատակն ին է արգիլք ըլլալ նոր պատերազմի մը :

Բոլորովին անճիշդ է կարծել թէ՝ Արեւելեան երկիրներու մէջ տեղի ունեցող ժողովրդավարական փոփոխութիւնները արդիւնք են սովետ միջամտութեան· անոնք բնական հետեւանքն են այն յաղթութեան զոր ռամկավարական ուժերը տարած են նացիականութեան եւ ֆաշականութեան վրայ : Եւ եթէ համամրավարները զեկավար դիրքեր շահած են, պատճառը այն է որ ժողովուրդները համոզուած են թէ համայնավարները նոր պատերազմի մը հակառակելու ընդունակ լաւագոյն կռուողներն են: Ցուսլաստանի օրինակը՝ որ միակը չէ, ցոյց կուտայ թէ ինչպէս կ'ըլլայ միջամտութիւնը ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն մէջ :

Գալով Մարշըլի ծրագրին, եթէ այս ծրագիրը հիմնուած ըլլար զուտ դրացիական բնականոն յարաբերութեանց վրայ՝ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան շուքին տակ, եւ չարգէր ազգերու բոլոր իրաւունքներն ու պետութեանց վեհապետութիւնը, Խորհրդ· Միութիւնը անոր հանդէպ ժխտական դիրք բռնելու պատճառ պիտի չունենար : Մանաւանդ որ Ռուսիա վերջին պատերազմին ամէնէն ծանր վնասներ կրող պետութիւնը եղած ըլլալով, շատ պիտի հետաքրքրուէր միջազգային տնտեսական գործակցութեամբ :

Սովետ կառավարութիւնը հարկ կը տեսնէ յայտարարելու որ Միաց· Նահանգներու եւ Խորհրդ· Միութեան յարաբերութեանց անդրհացուցիչ վիճակը եւ միջազգային կացութեան ձգտումը արդիւնքն են այն քաղաքականութեան՝ որուն հետեւած է Ամերիկա վերջին առիներս : Միաց· Նահանգները ծովային, ցամաքային եւ օդային կայաններ հաստատելու եռեւ եղած են աշխարհի ամէն մասերուն մէջ եւ մասնաւորապէս Խորհրդ· Ռուսիոյ սահմաններէն հեռու չտնուող վայրերու մէջ: Այս պատրաստութիւնները ընդլէ եռք, Ամերիկացիք յայտարարած են թէ՝ այս կայաններք այնպէս հաստատուած են որ Խորհրդ· Միութիւնը պաշարման մէջ առնուի : Պէտք չէ մոռնալ նաեւ որ միջազգային ներկայ մթնոլորտը թունաւորուած է պատերազմի այն սպառնալիքներովք՝ զոր Խորհրդ· Ռուսիոյ կ'ընէն ամերիկեան կառավարութեան հետ չատ սերտ յարաբերութիւն ունեցող շրջանակները :

Դարձեալ, Հինգերու միջեւ կնքուած զինուորական համաձայնութիւնը Գերմանիոյ դէմ ուղղուած չէ միայն, ինչպէս կ'ուզեն հաւատացնել այս համաձայնութեան ջատագովները, բայց կրնայ նաեւ գործել ի վնաս այն պետութիւններուն՝ որոնք իբարու դաշնակից եղած են համաշխարհային երկրորդ պատերազմի ընթացքին: Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան մամուլը որոչապէս կ'ըսէ թէ ան Խորհրդ· Միութեան դէմ ուղղուած է: Անկարելի է չյիշել որ Հինգերու դաշինքը Միաց· Նահանգներու օժանդակութեամբ միայն կարելի եղած է կնքել :

Ծանուցագիրը յետոյ Միաց· Նահանգներու Սովետ Միութեան հանդէպ վարած անբարեկամ քաղաքականութեան իբրեւ ապացոյց կը յիշէ երկու պետութեանց միջեւ կնքուած առեւտրական դաշնագիրը, որուն տրամադրութիւնները չեն յարգուած Ուշինկթընի կողմէ: Հաւատակ իր

Հրեայ պետութեան կազմութիւնը

Թել Ավիվէն կը հեռագրեն թէ Հրեայ Ազգային Խորհուրդը մանաւանդ նիստ մը պիտի գումարէ Մայիս 16ին, Հրեայ պետութիւնը հռչակելու եւ Սահմանադրութիւն մը քուէարկելու համար: Հրեայ Պետութիւնը պիտի ունենայ չորս նահանգ· — Թել Ավիվ, Հայֆա, Գալիլիա եւ Նեկեվ: Այս երկու վերջին նահանգները զինուորական հակակշռի տակ պիտի դրուին առժամապէս :

Հրեայ պետութիւնը հիմակուընէ իսկ գոյութիւն ունի իրապէս, տէր է բանակի մը՝ որ վըճռական յաղթանակներ տարած է արդէն Արաբներուն վրայ, եւ գրաւած է այնպիսի երկրամասեր՝ որոնք բաժնման ծրագրին համաձայն Հրեաներու տրուելիք հողերուն մաս չեն կազմեր եւ էապէս արաբական հողեր են :

★ *Դամասկոսէն կը հաղորդեն թէ Արաբ պինուորական Խորհուրդը ճշդած է թէ ինչ կերպով Սուրիա եւ Լիբանան պիտի մասնակցին Պաղեստինի մէջ տեղի ունենալիք կռիւներուն : Որոշուած է նաեւ յարձակումներուն սկսիլ յառաջիկայ ուրբաթ օր, կէս գիշերէն քիչ ետք (Ծ·Խ·— Զարմանալի է որ այսպիսի կարեւոր որոշում մը նախօրօք կը ծանուցուի) :*

տորագրած յանձնառութիւններուն , ամերիկեան կառավարութիւնը խորութիւն կը դնէ Խորհրդ· Միութեան եւ ուրիշ պետութիւններու միջեւ, եւ դադրեցուցած է իր արտածումները դէպի Ռուսիա: Այսպիսի կացութիւն մը անհանդուրժելի է:

Սովետ կառավարութիւնը գոհունակութեամբ նշելէ ետք այն բաղձանքը՝ զոր ամերիկեան կառավարութիւնը կը յայտնէ երկու պետութեանց յարաբերութիւնները բարելաւելու մասին, իր հաճութիւնը կը յայտնէ այս բաղձանքին, որով - հետեւ Մոսկուա բարեկամութեան եւ գործակցութեան քաղաքականութիւն մը վարած է միշտ Միաց· Նահանգներու հանդէպ: Սովետ կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ՝ պատրաստ է, ապագային ալ, յարատեւել իր այս քաղաքականութեան մէջ, եւ կը յուսայ որ անհամաձայնութիւնները բառնալու միջոցը կը գտնուի եւ 2 երկիրներուն մէջ կարելի կ'ըլլայ հաստատել լաւ յարաբերութիւններ, որոնք համապատասխան են ոչ միայն ամերիկեան եւ սովետ ժողովուրդներուն շահերուն, այլ նաեւ՝ խաղաղութեան ամրացման գործին:

ԹՐՈՒՄԸՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նախագահ Թրումըն, պաշտօնական յայտարարութեամբ մը, ըսած է թէ՝ Ամերիկայի դիմումին նպատակն է որոշապէս ցոյց տալ որ Միաց· Նահանգները թշնամական կամ յարձակողական դիտաւորութիւններ չունին Սովետ Միութեան հանդէպ· բայց, յայտնած չէ որոշապէս թէ ամերիկեան ծանուցագիրը պէ՞տք է նկատել բանակցութեանց սկսելու առաջարկ մը: Ամէն պարագայի մէջ, Թրումընի կարծիքով Միաց· Նահանգներու դիմումը չպիտի փոխէ ամերիկեան ներկայ քաղաքականութիւնը, որ պիտի չարունակուի կորովի կերպով, ըստ առաջնոյն:

Միւս կողմէ, Միացեալ Նահանգներու արտաքին նախարարութեան մէկ բանբերը յայտարարած է թէ ամերիկեան ծանուցագիրը երկու պետութեանց միջեւ բանակցութիւններ վարելու մեկին հրաւէր մը պէտք չէ նկատել· միայն թէ՝ այս ծանուցագիրը կրնայ երկու պետութիւնները յարաբերութեան մէջ դնել, եթէ Մոսկուա փափաքի: Պարզ խօսելով, Ամերիկա կը սպասէ որ Խորհրդային Միութիւն նախաձեռնարկ ըլլայ ասոր:

★ *Ընդհանուր կարծիքն այն էոր Մոսկուա կը բաղձայ որ հաւանաբար տեղի ունենալիք խօսակցութիւնները կատարուին «երկու Մեծերուն» մէջ միայն: Ասոր ապացոյց կը նկատուի այնփութիւնը՝ զոր Մոսկուա ցոյց տուած է ծանուցագիրներուն պարունակութիւնը հրապարակելով, երբ Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը դեռ Փարիզ հասած չէր, արեւմտեան պետութեանց հաղորդելու համար Մոսկուայի եւ Ուշինկթընի միջեւ փոխանակուած կարծիքները: Այս փութկոտութիւնը դժգոհութիւն պատճառած է Ամերիկացիներուն, որոնց դիտաւորութիւնը եղած է գաղտնի պահել երկու պետութեանց միջեւ տեղի ունեցած այս առաջին չփման մանրամասնութիւնները :*

Թէ՛ Լոնտոնի եւ թէ Փարիզի մէջ մեծ վերապահութիւն կը տիրէ: Ֆրանսացիք եւ Անգլիացիք չեն կրնար ըմբռնել թէ՝ ինչպէս Գերմանիոյ խընդիրը, օրինակի համար, որ մեծապէս կը չահագրգռէ ղերենք, կրնայ նիւթ կազմել Ամերիկայի եւ Ռուսիոյ խօսակցութեանց, երբ այս խնդրով մտահոգուող ուրիշ պետութիւններ չեն մասնակցիր այս խօսակցութեանց :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ երկաթուղիի սէնտիքանները հրաժարած են գործադրելէ գործադուլ ընելու մասին իրենց տուած որոշումը :

«Ուրբերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍԱՐՈՅԱՆ — Սայլը ճամբայ էր ելնում

Թատրոն Ընտրանին ներկայացնում է Սարոյանի առաջին պիեսը՝ «Թատրոն դե լա Ալեր» (Théâtre de la rue d'Alger) կամ «Սայլը ճամբայ էր ելնում» խորագրով։ Պիեսի հեղինակը ինքն է ասում, որ նրան ոչնչով չի տարբերվում իր մյուս գործերից, որ պարզապես չուրախացրել է ինքն իրեն՝ գրելով մի պիես, որի մեջ ոչ մի բան չկա։ Ոչ մի սյուժե, ոչ մի հանգույց, ոչ մի լուծում։ Ոչ մի «խաչաձև հարցաքննություն»։ Ոչ մի «ինչպես որ ասում էի ձեզ» կամ «ինչպես որ կասեմ ձեզ հետո»։ Ոչ մի «ինչպես որ ես կասեի, եթե ես ձեր տեղը լինեի»։ Ոչ մի «ինչպես որ ես կասեի, եթե ես ինքս ինձ հետ խոսեի»։ Ոչ մի «ինչպես որ ես կասեի, եթե ես ինքս ինձ հետ խոսեի, ձեր տեղը լինելով»։ Ոչ մի «ինչպես որ ես կասեի, եթե ես ինքս ինձ հետ խոսեի, ձեր տեղը լինելով, և ինքս ինձ հետ խոսեի»։ Ոչ մի «ինչպես որ ես կասեի, եթե ես ինքս ինձ հետ խոսեի, ձեր տեղը լինելով, և ինքս ինձ հետ խոսեի, ինքս ինձ հետ խոսելով»։ Ոչ մի «ինչպես որ ես կասեի, եթե ես ինքս ինձ հետ խոսեի, ձեր տեղը լինելով, և ինքս ինձ հետ խոսեի, ինքս ինձ հետ խոսելով, և ինքս ինձ հետ խոսեի

ՊՍՊՈՒՔԻ, (յատկած) — Մեսրոպ վրդ. Մարտիրոսեան Հայր. Միութեան իր ծխականներուն 1915 Մայիս 7ի տարուան ժողովին ներկայացուցած տեղեկագրութենէն 33ը ամփոփ կ՚առնենք հետեւեալ տուեալները։

Մայրս եկեղեցւոյ Տարօնէն ծագումն առնող ընտանիքներէ մին է։ Հայրս Գրիգոր Տարօնեան, որ ծնած է 1850 թուականին, ամուսնացած է 1870 թուականին Տարօնի Գուրգուրան գիւղը Մարիամ Ղազարեան հետ։ Ունեցած են 5 զաւակներ, որոնցմէ 3 կենդանի կը մնան։ Հայրս 1890 թուականին Գուրգուրանէն կը գաղթէ Պսպուքի Ղարաղոլ գիւղը, ուր կը բնակի մինչեւ 1915 Մայիս։ Հոն ալ կը մահանայ 1900 թուականին։ Մայրս կը մնայ այրի 3 մանուկներով։ Ամուսնացած է 1902 թուականին Պսպուքի Ղարաղոլ գիւղը Գրիգոր Գրիգորեան հետ։ Ունեցած են 3 զաւակներ, որոնցմէ 2ը կենդանի կը մնան։ Մայրս կը մահանայ 1910 թուականին։

Ես ծնած եմ 1880 թուականին Տարօնի Գուրգուրան գիւղը։ Ուսումս ստացած եմ Գուրգուրանի եկեղեցական դպրոցին մէջ։ Ուսման տարիներուս ընկերացած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի երիտասարդներուն հետ։ Ուսումս աւարտելէ ետք, 1900 թուականին, ամուսնացած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Մարիամ Ղազարեան հետ։ Ունեցած ենք 3 զաւակներ, որոնցմէ 2ը կենդանի կը մնան։ Կինս կը մահանայ 1910 թուականին։

Ես եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի ուսուցիչ 1900-1902 թուականներուն։ 1902-1903 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի տեսուչ։ 1903-1904 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի ուսուցիչ։ 1904-1905 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի տեսուչ։ 1905-1906 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի ուսուցիչ։ 1906-1907 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի տեսուչ։ 1907-1908 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի ուսուցիչ։ 1908-1909 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի տեսուչ։ 1909-1910 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի ուսուցիչ։ 1910-1911 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի տեսուչ։ 1911-1912 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի ուսուցիչ։ 1912-1913 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի տեսուչ։ 1913-1914 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի ուսուցիչ։ 1914-1915 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի դպրոցի տեսուչ։

Ես եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի անդամ 1905-1906 թուականներուն։ 1906-1907 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի նախագահ։ 1907-1908 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի անդամ։ 1908-1909 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի նախագահ։ 1909-1910 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի անդամ։ 1910-1911 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի նախագահ։ 1911-1912 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի անդամ։ 1912-1913 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի նախագահ։ 1913-1914 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի անդամ։ 1914-1915 թուականներուն եղած եմ Գուրգուրանի Ղարաղոլ գիւղի Ազգային Ժողովի նախագահ

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՌԱՆ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶ - ՀԱՆՏԱՑԻ ճեպընթացով ճամբոր – դող փորթուկալցի մաքսանենգի մը պայուսակին մէջ մաքսի պաշտօնեաները դտան խոշոր «սանտվիչ» մը, որ փոխանակ մսի կամ պանիրի ու կարագի, իր մէջ կը պարունակէր անգլիական ոսկիներ, 900.000 ֆր. արժէքով :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը կը յիշեցնէ թէ՝ տարեկան մինչեւ 100.000 ֆրանք չահոզները զերծ կացուցուած են տուրքի յայտարարութիւն ընելէ : Իսկ անոնք՝ որ այս գումարէն աւելի չահած են, պարտաւոր են իրենց տուրքի յայտարարութիւնը Ուղղակի Տուրքերու հակակշռիչ պաշտօնեային ղրկել, ամէնէն ոչ մինչեւ 15 Մայիս , պայմանաժամի նոր երկարաձգում պիտի չտրուի այլեւս :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ, Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Պէնէլիւքսի պատուիրակութեանց պետերը երէկ հաւաքուեցան Լոնտոնի մէջ, վերջին քննելու համար Գերմանիոյ վերաբերեալ հարցերը :

ՁԵՆՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ խորհրդարանը միաձայնութեամբ քուէարկեց նոր Սահմանադրութիւնը : Չհաստատուած լուրի մը համաձայն նախագահ Պէնէշ պիտի չուզէ ստորագրել այս Սահմանադրութիւնը :

ՓԷՌՄԱՆ - ՊՈՄՈՆԻ կայարանին մօտ, առջի գիշեր, կառախումբ մը զարնուեցաւ ճամբորդի ինքնաշարժ կառքի մը եւ ջախջախեց զայն : Երեք մեռեալ եւ 12 ծանրապէս վիրաւորուածներ կան :

ԱՄԵՐԻԿԱՑի երկաթուղիներու պաշտօնեաները տասը տուած լրագիրներ զործադուլ ընելու որոշում տուած լլլալով, նախագահ Թրումըն հրամայեց որ չոգեկառքերու երթեւեկը զինուորներով ապահովել : Կը կարծուի թէ սէնիքանները եւս պիտի սանձեն զործադուլի որոշումը, մէկ Դաշնակցային Դատարանը վճիռ մը արձակէ այս մասին :

ԻՏԱԼԻՈՑ հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ Լուիճի Էյնաուտի, որ ազատական կուսակցութեան կը պատկանի եւ եզմական խնդիրներ առաջնակարգ մասնագէտ մըն է : Նոր Նախագահը յայտարարած է թէ զահլիճին կազմութիւնը պիտի յանձնէ քրիստոնեայ դեմոքրատ կուսակցութեան պետ Տէ Կասփէրիի :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՕՐԸ ՄԱՐՍԻԼԻԱ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէին, Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր մասնաճիւղերու :

ԽՆԶՈՑՔ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Սալ Մազընոյի մէջ :

Կը նախագահէ Ընկեր Ս. ՏԷՐ ՆԱԶԱՐԵԹԵԱՆ

Կը խօսի Ընկեր Ա. ԻՄԱՀԱԿԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Կը նուագէ Սէմ Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը :

Մուտքը ազատ է :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «Վարդանեան» կոմիտէն իր խորունկ ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Կարապետ Խրիմեանին, ընկեր Վարդան Խրիմեանին (Սէթի Էթիէն) եւ Նոր Սերունդական ընկեր Բարսեղ Խրիմեանին, իրենց կնոջ, մօր, ազգականին ՏԻԿԻՆ ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի անժամանակ մահուան առթիւ :

ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲի ընտանեկան պարտիզիկ հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Հոգեգալստեան երկուշաբթի օրը, 17 Մայիս, ժամը 4ին, Սալօն Մազընոյի մէջ, Մարսէյլ : Զուարթ խմբերգներ ու մեներգներ : Ընտիր օրքէսթրը Միհէմա : Մաքուր եւ դիւրամատչելի պիւֆէ : Մուտքը ազատ է ու սիրով կը հրաւիրուին բոլոր երգասէրներն ու համակիրները :

Հ Ց. Դ. Նոր Սերունդի Լիոնի «Սիամանթօ» խումբը, իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկ Բարսեղ Խրիմեանին, իր մօր՝ Տիկ. Ա-ՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի անժամանակ մահուան առթիւ :

ՀԱՅՑ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ամէն կիրակի ժամը 10.45ին Լիւքսէմպուրկի սրահին մէջ, 58 rue Madame 'métro Notre Dame des Champs) : *Կը քարոզէ Ֆրանսահայ Աւետարանական եկեղեցիներու նախագահ Փրօֆ. Խայիկեան : Այս կիրակիի քարոզի նիւթն է՝ «Աստուած մեզի տուած է քաջութիւն, զօրութիւն եւ սիրոյ հոգի» : Իսկ երկուշաբթի 17 Մայիս ժամը 3ին 7 տեղի կ'ունենայ հանդէս ոտնավաճառ մը նոյն սրահին մէջ : Պիտի ներկայացուի (Հայ տառերու գիւտը) :*

ՓԱՐԻԶի մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չաբաթ երեկոյն, 29 Մայիսին : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

×

ՎԻԵՆի մէջ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան, Թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆի ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ - ՆԱՄԵԱԿ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ մէջ, Յունիս 20 կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

***

ԼԻՈՆի մէջ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

×

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի մէջ կը տօնուի Մայիս 23ին : Նկատի ունենալ թուականը :

Այրի Տիկին Սօֆի Մելքոնեան, Այրի Տիկին Տիգրանուհի Մելքոնեան, Տօքթ. Արմենակ Թօլոլեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Խաչմանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Նալբանտեան (Ամերիկա), Այրի Տիկին Արաքսի Պերպերեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր Տիկ. Սեդրոս Բարունեան, Պ. Զաւէն Պերպերեան ինչպէս նաեւ Մելքոնեան ընտանիքը եւ բոլոր պարագաները սրտի խորունկ ցաւով կը յայտնեն իրենց ամուսնոյն, զաւկին, եղբօր, աղգականին՝

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆի

մահը, որ տեղի ունեցաւ Մայիս 10 Cochinի հիւանդանոցը, 46 տարեկան հասակին :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Ուրբաթ, Մայիս 14, կէսօրէ վերջ ժամը 14.15ին փարիզի Հայոց եկեղեցին 15 rue Jean Goujon : Մարմինը պիտի ամփոփուի Թիէյ գերեզմանատունը :

ՅԱՆՁՕԹ.— Մանաւանդ մահադէպ չհասցնողները կը խնդրուի ներկայ իրը այն նկատել :

ՀԱՆԴԷՍ-ԽՆԶՈՅՔ

Հ. Ց. Դ. Անիէռ Պուա Քոլոմպի Նոր Սերունդի «Մասիս» խումբի հանդէս խնջոյքը Մայիս 16ին կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ 11 : Հաճելի անակնկալներ եւ ճոխ պիւֆէ : Մասնակցութեամբ բոլոր Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն : 149 Ave. d'Aargenteuil :

Փոխադրութեան միջոց.— Porte de Clichyէն 140 թիւ օթօպիւսը առնել եւ իջնել Ave. Guillmain St. Lazereէն կայ երկաթուղի ամէն տասը վայրկեանը, իջնել Պուա Քոլոմպ :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մազընոյի մէջ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին լի հայրենի յիշատակներով եւ սկաուտական զբօսարթ անակնկալներով :

Պիտի ներկայացուի՝ Սիպիլի « ՀԱՐՍԸ » :

Մանրամասնութիւնները մանաւանդ յայտարարով : Մուտք՝ 100 ֆրանք :

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի «Անտոք» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Կարապետ Խրիմեանի եւ պարագաներուն իր տիկնոջ Տիկին ԱՆԱՀԻՏի կսկծալի մահուան առթիւ : Մեր ցաւակցութիւնները նոյնպէս ընկեր Վ. Խրիմեանին :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի Ֆր. Կ. ԽԱԶի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ : Ճոխ պիւֆէ, մաուչելի դիներով :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏՏՍՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ՔԵՒԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎՌԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները: Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները , կարեւոր օրակարգերով :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Փարիզի մասնաճիւղին անդամական ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Sociétés Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Հայերէնի դասեր ժամը 8—9:

Վիէնի Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս չաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին Համօ Օհանջանեանի Ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ : Պատգամաւորի ընտրութիւն :

Իսիի Ֆ. Կ. ԽԱԶի ընդհ. ժողովը երկուշաբթի 17 Մայիսին ժամը 8.30ին Խրիմեան սրահը , 2 rue de la Défense : Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիները ներկայ ըլլալ, օրակարգ պատգամաւորի ընտրութիւն :

ՎԱՒԱՆՈՒի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Արամ, Զարուհի խումբերու եւ կրտսերներու ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, «Ա. Ազարոնեան»սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ պիտի ըլլայ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

ՓԱՐԻԶի Հ. Ց Դ. Եօթնեղբայրեան խումբի անդամական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական տեղը : Կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին «Հրայր» Ակումբը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Հ. Մ. Ը. Մ.ին ՅՈՒԹՊՈԼԻ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄԸ, Ալֆոբվիլի Հ. Մ. Ը. Մ.ին հետ, 16 Մայիս կիրակի ժամը 3ին, St. Loup իրենց սեփական զաշտին վրայ : Հովանաւորութեամբ Mr. Abelly :

Հ. Ց. Դ. Վիէնի ԿՈՄԻՏԷՆ կուգայ յայտարարելու որ — բացուած է Համօ Օհանջանեան Ընբրաղարան իր Ակումբին մէջ, յարգոյ հասարակութեան առջեւ :

Փափաքող ընթերցասէր հասարակութիւնը կրնայ օգտուիլ դրադարանին ճոխ դրքերէն: Դիմել ընկեր Ալիքսան Ալիքսանեանին, ամէն կիրակի առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ 12 (Ակումբին մէջ) :

Այս առթիւ կը խնդրուի Ազգային մշակոյթը իր բարձրութեան վրայ պահող դրասէր բարեկամներէ եւ դրական հաստատութիւններէ որ բարի ըլլան իրենց դրենական ետն. նուէրներով օժտել եւ ճոխացնել դրադարանս :

Առաքումներ ընել հետեւեալ հասցէով՝

Mr. Sarkis Rustikian, 12 rue Girard. Vienne (Isère):

Նաեւ կոմիտէս կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան որ ակումբս վարձու կը դրուի նշանառութի, հարսանիքի, հանդէսներու, երեկոյթի յերեկոյթի: Օժտուած բոլոր յարմարութեամբ : Պայմաններու համար դիմել ընկեր Սարգիս Ռըստիկեանին :

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ
ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐ
22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) ՄԱՐՍԷՅԼ

— 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948 — Պոմոնահայերը, պատրաստուելիք եւանգամբեր սպասելիք 5 ՅՈՒՆԻՍԻ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Պոմոնի « Զաւարեան » ենթակոմիտէի տարբելիք անակնկալին — 5 ՅՈՒՆԻՍ 1948:

ՁԵՐ ՀԱՐՄԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ
ՀԱՆԴԷՍԱՑՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Դիմել՝ **Bernie Oliver**
Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) Հեռ. PRO. 14-31
Զուարթ, հաճելի, կեանքոտ Զափաւոր գին

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աՁիգ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 14 MAI · 1948 Ուրբաթ 14 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5341–ՆՈՐ ՀԱՐՑԱՆ ԹԻ 950 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԵՒ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԵՒ

ԶԳՏՈՒՄԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Մարիտի եւ Մոլոթովի միջեւ փոխանակուած ծանուցագիրներուն առթիւ երկու օրէ ի վեր մինչ ազգային մամուլին մէջ պարզուած հակամարտութիւններուն բնոյթը ճշդուեցաւ երեք դէպքերով. ասոնք են՝ Մարշըլի յայտարարութիւնները մամուլի ներկայացուցիչներուն, Պէվինի յայտարարութիւնները Անգլիոյ Ներսթ. Ժողովին մէջ, եւ Պիտոյի զեկոյցը Ֆրանսայի Նախարարաց խորհուրդին մէջ: Այս բոլորին մասին խօսելէ առաջ, տանք միջազգային այլեւայլ շրջանակներու մէջ յարձնուած կարծիքներն ու տպաւորութիւնները :

***

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Միացեալ Նահանգներու եւ Խորհրդ· Միութեան մէջեւ փոխանակուած ծանուցագիրերը՝ որոնց հակիրճ բովանդակութիւնը տուած էինք եւրկ, գաշնակից մայրաքաղաքներուն մէջ առաջ բերաւ դիւանագիտական եռանդուն գործունէութիւն մը· իսկ համաշխարհային մամուլին մէջ՝ այլապան մեկնութիւններ :

Ուշինկթընի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ պարմանք եւ նեղութիւն պատճառած է այն իրողութիւնը՝ որ Մոսկուա ամերիկեան եւ տուեալ ծանուցագիրները հրատարակութեան արձած է, առանց հաւանութիւնը առած ըլլալու Միացեալ Նահանգներու արտաքին նախարարութեան: Կը քննադատուի նոյնիսկ այն որ, ըստ ամուց, Մոլոթովի լարած ծուղակին մէջ ինկած է :

Եւ սակայն, ամերիկեան ժողովուրդին հանդարտութիւնը ցոյց կու տայ հրատարակութիւնը այնքան զգայացունց տպաւորութիւն գործած է որքան ճափոնի հետ կնքուած զինադադարը, ժամանակին: Ամերիկայի ժողովրդեան մէջին զգայականը որ քանի մը շաբաթէ ի վեր պատերազմի վախեր ունէր, յանկարծ լաւատես զարձած է: Կը կարծէ հիմա որ Ամերիկայի եւ Խորհրդ· Ռուսիոյ հետ ուղղակի չհաւ մտալ պիտի գայ, եւ բոլոր դիւանագործութիւնները պիտի անհետանան մոզական գաւազանի մը զօրութեամբ :

Քաղաքական շրջանակները շատ աւելի պատրաստ են գիտել կացութիւնը· արտաքին նախարարութիւնը շատ վերապահ է նոյնիսկ: Անշուշտ, Մարշըլի քանի մը օր առաջ ըրած յայտարարութիւններէն յայտնի եղած էր որ Ամերիկա դիտաւորութիւն չունի երթիք հակասովետ խաչակրութեան ձեռնարկելու : Սակայն, պաշտօնական շրջանակները կը չարունակեն կրկնելու թէ՝ Միաց· Նահանգները պիտի չդադրին կորովի վարմունք ցոյց տալու Խորհրդ· Ռուսիոյ հանդէպ, եւ բնաւ պիտի չհաւանին «Միւնիխեան»համաձայնութիւն մը կնքել, ի վնաս արեւմտ· եւ բոլորալի իրենց բարեկամ երկիրներուն : Արտաքին նախարարութիւնը դիտէ այլեւս թէ ամերիկեան եւ ռուսական ծանուցագիրները շատ յոռի տպաւորութիւն թողած են Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վրայ, որոնց Ուշինկթընի դեսպանները, իւրաքանչիւրը իր կառավարութեան անունով, բացատրութիւններ խնդրած են ամերիկեան կառավարութենէն :

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատան մէկ բանները մամուլին յայտարարած է որ ամերիկեան դեսպան զօր· Պէտէլ Սմիթի Մոլոթովի յանձնած ծանուցագիրը ոչ մէկ առաջարկ կը պարունակէ երկու մեծ պետութեանց միջեւ բանակցութիւններ կատարելու մասին: «Յատուկ եւ որոշ բաներով հաղորդեցինք սովետ կառավարութեան — ըսած է այս բանքերը — որ Խորհրդ· Միութիւնն է պատասխանատու միջազգային ներկայ ձգտումին, և թէ հետեւաբար ,Մոսկուայի կ'իյնայ այս ձգտումը ըմբարտել: ԵԹԷ Ռուսերը հաւանին ասիկա ընել իրենց քաղաքականութեան մէջ կարդ մը փոփոխութիւններ մտցնելով , մենք պիտի ընդունինք բանակցութեան մտնել: Դուռը բաց է· ամերիկեան դեսպանը Սմիթ ասկէ զատ ուրիշ բան չըսած է »:

★ Նախադահ Թրումընի խորհրդականներէն մէկն ալ՝ որ սովետ խնդիրներու մասնագէտ է, հետեւեալը յայտարարած է·—

« ԵԹԷ Ռուսիա որոշ առաջարկներ ունի ընելիք, արամադիր ենք զանոնք ուսումնասիրելու , եւ տեսնել յետոյ թէ՝ ի՞նչ հետեւանք կրնանք տալ անոնց : Բայց, անկեղծօրէն խօսելով, չենք գիտեր թէ բարձր անձնաւորութեանց միջեւ ըլլալիք հանդիսաւոր տեսակցութենէ մը ի՞նչ օգուտ կրնայ առաջ գալ որ մինչեւ հիմա փորձուած չըլլայ: Զենք ուզեր հատարակութեան սա խափուսիկ յոյսը ներշնչել որ համաշխարհային դժուարութիւնները կրնան լուծուիլ, եԹԷ Թրումընն եւ Ստալին իրարու հանդիպին անգամ մը» :

ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներու մէջ տիրող վերապահութիւնը յատկանշական է :Նախ, անոր համար որ ամերիկեան եւ սովետ ծանուցագիրերը գաղտնի պահուած էին Անգլիայէ, որ անոնց բովանդակութեան տեղեկացած է Մոսկուայի ձայնախօսին միջոցաւ միայն : Երկրորդ , որովհետեւ Մոլոթովի պատասխանը ուրիշ բան չէ, այլ՝ երկար ամբաստանագիր մը ամերիկեան քաղաքականութեան դէմ արդէն նոր բան մըն ալ չի պարունակեր , հետեւաբար, այս ամբաստանագիրը չէ որ երկու պետութեանց մէջ պիտի կրնայ դիւրացնել բանակցութիւնները : (Ծ· ԽՄԲ·— Ամերիկա ալ նոյնը ըրած չէ՞ միթէ, քանի որ իր ծանուցագրին մէջ պարզած է լոկ իր մինչեւ հիմա հետեւած քաղաքականութիւնը , առանց լսելու թէ՝ ինչ փոփոխութիւններ կ'ուզէ մտցնել անոր մէջ, Խորհրդ· Միութեան կասկածոտութիւնը փարատելու համար) :

Սակայն, «Թայմզ» եւ «Մանչէսթըր Կարտիըն» սա կարծիքէն են որ բարեյաջող արդիւնքներ կրնան տալ առաջարկուած խօսակցութիւնները, միայն թէ՝ ըստ «Թայմզ»ի պէտք չէ որ այս խօսակցութիւնները յապաղեցնեն արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներուն հետ սկսուած բանակցութիւնները :

ՄԱԿԻ ՄԷՋ

Մակի ընդհանուր քարտուղար Թրիկվ Լի-Հունակութիւն յայտնած է ծանուցագրերու փոխանակութեան համար, ինչ որ նշան մը կը նկատէ թէ Միաց· Նահանգները եւ Խորհրդ· Միութիւնը պիտի փորձեն զիրենք իրարմէ բաժնող վէճերը լուծելու· միայն Լի յոյս յայտնած է որ երկու մեծ պետութիւնները իրենց բանակցութիւնները վարեն Մակի սկզբունքներուն համաձայն :

ՄԱՐՇԸԼԻ ՃՇԴՈՒՄՆԵՐԸ

Զօր· Մարշըլ իր չաբաթականի յայտարարութիւնները ընելով մամուլի ներկայացուցիչներուն, հետեւեալ ճշդումները կատարած է Միաց· Նահանգներու եւ Խորհրդ· Միութեան միջեւ փոխանակուած ծանուցագիրներուն մասին :

Ամերիկայի արտաքին նախարարը ըսած է, նախ, թէ՝ աւելորդ է անդամ մը եւս սեղանին չուրջը բոլորուիլ, տեսնելու համար պարզապէս որ անկարելի է համաձայնութեան գալ: ԵԹԷ բանակցութիւններ կատարել հարկ ըլլայ, պէտք է որ անոնք տեղի ունենան ձեռնհաս ժողովներու մէջ, ինչպէս Ապահովութեան Խորհուրդը, Պերլինի Միջդաշնակցային Հակակշռի Խորհուրդը, Կորէայի Ցանձնաժողովը եւ Ատոմիոյ հետ կըռուելիք հաշտութեան համար գումարուած արտաքին նախարարներու օդնականներուն Խորհուրդը :

Հաստատելով այն՝ ինչ որ երէկ նախագահ Թրումընն հակիրճել ուզած էր, Մարշըլ յայտարարած է որ Ամերիկայի Մոսկուայի դեսպանը զօր· Սմիթ տուեալ կառավարութենէն խնդրած չէ սկսիլ ընդհանուր վիճաբանութեանց կամ բանակցութիւններու: Ամէն պարագայի մէջ, ամերիկեան կառավարութիւնը միտքն չէ անցուցած Խորհրդային կառավարութեան հետ առանձինն խօսիլ այնպիսի խնդիրներու մասին՝ որոնցմով կը չահագրգռուին ուրիշ կառավարութիւններ ալ :

Ցետոյ, լրագրողի մը սա հարցումին պատասխանելով թէ՝ բանակցութեան պիտի սկսուի՞ եԹԷ ասոր նախաձեռնութիւնը ստանձնէ Խորհրդ· Միութիւն, Մարշըլ յայտարարած է· « Ինձի համար կարելի է մեղմացնել երկու պետութեանց մէջեւ գոյութիւն ունեցող ձգտումը» : Արտաքին նախարարը ըսած է նաեւ որ Խորհրդ· Ռուսիա, հակառակ անցեալի մէջ իր ընդդրկած ուղղութեան ,ինք պէտք է ոտյ իր բարի կամեցողութեան չօչափելի փորձերը· չի բաւեր որ նախաձեռնութիւն ստանձնէ ըսելու համար միայն թէ կ'ուզէ բանակցութիւնները չարունակել :

Զօր· Մարշըլ աւելցուցած է, ըսելով թէ՝ Մ· Նահանգները կը կարծեն որ բանակցութիւնները վարելու յաւադոյն եղանակը դիւանադիտական համրով զադանի խորհրդակցութիւններ վարելու կերպն է : Ամերիկա որեւէ խնդիր յարուցանել չուզեր այն կամ խոհոտ հրատարակութեանը համար՝ զոր սովետ կառավարութիւնը փութացած էր գնելու, հրատարակելով Զօր· Մարշըլի եւ Մոլոթովի միջեւ փոխանակուած ծանուցագիրները, թէեւ այսպիսի վարմունք մը հակառակ ըլլայ ընկալեալ սովորութիւններուն :

ՊԷՎԻՆԻ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիոյ արտաքին նախարար Պէվին, երէկ, Ներսթ· Ժողովին մէջ ըրաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը մը :—

Անկեղծ ըլլալու համար, պէտք է ըսեմ որ չեմ ակնարկելու Խորհրդ· Ռուսիոյ հետ ըլլալիք ոեւէ բանակցութեան, մինչեւ որ գիտինը հարթուած ըլլայ: Այսպիսի փորձերու մէջ չատ անգամ ձախողումներու համդիպատես եղած եմ, նախապատրաստական կարեւոր աշխատութիւն մը կայ ընելիք, ոեւէ բանակցութեան սկսելէ առաջ: Գալով ծանուցագիրերու Մոսկուայի կողմէ ժամանակին առաջ հրատարակուելուն, Պէվին ըսած է· թէ՝ երկրի մը դեսպանը ուրիշ երկրի մը արտաքին նախարարին հետ համակօրէն տեսակցած ատեն վատահ պէտք է ըլլայ որ իր խօսքերը պիտի չհրապարակուին, ու եԹԷ հակառակը պատահի, այն ատեն, այսպիսի վարմունք մը ոչ միայն անկարելի կ'ըլլայ, այլ նաեւ՝ խաղաղութիւնը անկարելի կը դառնայ : Պէվին յայտարարած է նաեւ որ, առկախ խնդիրներու կարդադրութեան փափաքող ըլլալով հանդերձ, ինք պիտի չարունակէ Եւրոպայի վերակազմութեան եւ Հինդերու ուխտով ճշդուած քաղաքականութիւնը· այս ուխտը ոչ մէկ պետութեան դէմ է :

ՖԱՆՍԱՑԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

Երէկուան նախարարաց խորհուրդին մէջ ,

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ»

ՅՈՒՂԱՐԿԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ ՓՐՕՖ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ

Մեծանուն պիտական փրօֆ· Երուանդ Մանուէլեանի յուղարկաւորութիւնը արժանավայել չուքով կատարուեցաւ երէկ Փարիզի հայ եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Արտաւազդ արք· Սիրմէեանի : Եկեղեցին լեցուած էր հայ եւ օտար խումն եւ ընդհակ երկսեռ բազմութեամբ մը որ եկած էր իր վերջին յարգանքն ընծայելու ընտանեկան շրջանակ՝ բայց բազմաթիւ ազգակիցներու եւ բարեկամներու խոր յարգանքն ու սէրը վայելուցած համեստ ու պատուական մարդուն :

Դամբանականը խօսեցաւ Արտաւազդ արք·ի վեր հանելով հանդուցեալին դիտական մարդու արժանիքները, Հայաստան երթալու եւ իր Հայրենիքին ծառայելու բուռն փափաքը, անշահախնդրութիւնն ու պարզութիւնը :

Տօքթ· Քօլօլեան յանուն բժշկական միութեան իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Բասմէօր-եան Հաստատութեան ներկայացուցիչներուն որոնք եկած էին հրաժեշտ տալու իրենց վաղեմի ընկերոջ :

Փրօֆ· Ազաքեան պարզեց Մանուէլեանի գիտական աշխատանքները եւ անոնց արժէքը, ու արտասուաթոր աչքերով հրաժեշտ տուաւ իր բարեկամին :

Պ· Աբշակ Զօպանեան որու զպրոցական ընկերն էր հանդուցեալը հայերէնի եւ Ֆրանսերէնի ներկայացուց տաղանդաւոր գիտունը որ հակառակ բժշկական վկայագիր ունենալուն, փոխանակ չահարեր այդ ասպարէզին հետեւելու, ինքզինքը նուիրեց անշահախնդրաբար զուտ գիտական աշխատութեանց որուն մէջ արժանացաւ Ֆրանսացի մեծ գիտուններու անհատութեան: Հանգուցեալը այդ բանասիրդութեանց մէն էր միանգամայն որ մամուլի տակ է այժմ : Պ· Զօպանեան կարդաց այդ քերթուածներէն :

Փրօֆ· Մանուէլեան թղթակից անդամ ըլլալով Երեւանի ակադեմիային Խորհրդային դեսպանատան կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայ էր եւ իրենցմէ պաշտօնատար մը ռուսերէն դամբանականով մը ցաւ յայտնեց այս կորուստին առթիւ :

Բասմէօրեան հաստատութեան պատուիրակութեան կողմէ ալ խօսեցաւ հանդուցեալին ընկերներէն մին, վեր հանելով հայ գիտնականին անձնուն աշխատանքը եւ տուածարդիւնքները գիտութեան :

Դամբանականներէն յետոյ հանդուցեալին դադար յատուկ մեռելակառքով մը փոխադրուեցաւ Կրընկլի գերեզմանատունը ուր ամփոփուեցաւ իր մարմինը :

Քանի որ «ազգային յուղարկաւորութիւն» յայտարարուած էր, կարելի չէ՞ր արդեօք որոշ գոհողութեամբ մը հայ ազգին պատիւ բերող այս անձնաւորութիւնը թաղել Փէր Լաչէզի մէջ, ուր վայել էր :

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ»

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՀԱՐԻՒՐ ԱՍԵԱԿԸ

Խաչատուր Աբովեան անձնանօթ անուն մը չէ. անիկա հիմնադիրներէն մէկն է եւ թերեւս մեծագոյնը արեւելահայ նորագոյն գրականութեան, վիպագրութեան եւ աշխարհաբար լեզուի: Ան ծնած է Երեւանի մօտ՝ Քանաքեռ գիւղին մէջ, 1804ին: Ան սպրած է կարճ կեանք մը, ընդամէնը 44 տարի եւ, 1848 թուի Ապրիլ 2ին, կամ մեր թուականով Ապրիլ 15ին, ընդմիշտ եւ անակնկալ կերպով անյայտացած է մեր կեանքի հորիզոնէն:

Այդ թուականէն մինչեւ այսօր լման 100 տարի է անցած. կատարուած են բազմաթիւ պրպտումներ լուծելու համար Աբովեանի անյայտացումին մեծառեղծուածը, որ սակայն չէ պարզուած: Ինչ որ ըսուած ու գրուած է, եղած են միայն ենթադրութիւններ: Ոմանք ըսած են որ ռուսական իշխանութիւնը համաձայնելով Աբովեանը «վտանգաւոր գործիչ մը», անյայտացուցած է զայն կամ հէն բոլորովին կորուցած: Ուրիշներ ըսած են որ դրաւուած 1848ի Եւրոպայի մէջ տեղի ունեցող յեղափոխութիւնէն, ան անցած է Արաքսը, մտած է Թուրքիա, ուկէ ալ Եւրոպա անցնելու համար: Ուրիշներ համոզուած են զայն գոհ մը սիրոյ: Շատեր կարծիքով ալ Աբովեան տեսնելով իր երազները եւ իդէալի խորտակումը, իր դէմ դաւերու եւ խարէութեան ամառելի խաղերն ու դաւերը, անձնասպանութեամբ վերջ տուած է իր կեանքին՝ կամ Հրազդանի ալիքներուն յանձնուելով եւ կամ անդունդի մը մէջ նետուելով: Ասոնք բոլորը սակայն ենթադրութիւններ են. պարզ իրողութիւնը այն է միայն, որ մէկ դար առաջ հայութիւնը կորսնցուց մէկը իր մեծագոյն ռահվիրաներէն եւ ազգային կեանքի վերանորոգիչներէն: Հաւանաբար Աբովեան ինք ուզած է հեռանալ այս աշխարհէն՝ չկրնալով այլեւս տակաւ դաւերու եւ իրեն համար ստեղծուած թշուառ պայմաններու:

Աբովեան եղած է արեւելահայոց աշխարհաբար լեզուի հիմնադիրներէն մէկը: Ան սկիզբը գրած է գրաբար, նոյնիսկ անոր բազմաթիւ նամակները կազմուած են գրաբար լեզուով. բայց ան չուտով հասկցած է որ ազգին աշխարհաբարին է: Այնուհետեւ, այդ լեզուով ալ ան ղրկած է [illegible] գործեր, որոնք կ'ենթադրուի թէ

Նարի 11-24ի ասմունքներ

Ֆր. Կարոյ Խալի Օրը

ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՂՈՒՑ
Ծաղկավաճառ Ա. Ա. Ղազարեան
Ծաղկեպսակներ, Ծաղկեփունջեր, Ծաղկեզարդեր
Հեռաձայն 1-24

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ — Նարի 11-24ի ուսուցչական խոր-հուրդ կը հրաւիրէ Ա. Թ. Դպրոցի Ա. Ա. Տնտեսական Խնամակալութեան եւ Ա. Ա. Տնտեսական Յանձնաժողովի անդամները, գալիք հինգշաբթի, 9 Յունիս, ժամը 11ին առաջ, իր ժամը 1ին առաջ, իր նիստին համար, որ տեղի պիտի ունենայ Ա. Թ. Դպրոցի սրահին մէջ ... «առօրեայ» հարցերու մասին :

Ս. Ա. Ա. Ա

Ժորժ Պիտօ բացատրութիւններ տուաւ միջազգային կացութեան մասին։ Ըսաւ թէ Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութեան մէջ տակաւին ոչ մէկ փոփոխութիւն մտցուած է։ Եթէ միջազգային բանակցութիւններ կատարուելու ըլլան, Ֆրանսա պէտք է մասնակից անոնց։

Կ'ըսուի թէ Ֆրանսացի նախարարները չատ հեռու են ունենալէ այն լաւատեսութիւնը զոր ունեցած են քաղաքական բազմաթիւ անձնաւորութիւններ, Ամերիկայի եւ Մորտր. Միութեան միջեւ փոխանակուած դանուցագիրներուն հրատարակուելէն ի վեր։ Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ընդունի որ միջազգային հոդեբանութեան մէջ տիրող ճգտումը մեղմացած է որոշ չափով, բայց միջազգային յարաբերութեանց մէջ որեւէ փոփոխութիւն չկայ դեռ։

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Փէթէնի բժիշկը էմմանուէլ էմպէռ անճնասպան եղաւ, ինքզինքը թունաւորելով։ Պատճառը ահռելի հիւանդութեան մը կը վերագրուի։ Բժիշկը վերջին տողերը չատ աւելի յաճախ կ'այցելէր Փէթէնի քան սկիզբները, երբ նախկին մարաջախտը նոր բերուած էր այն կղզին՝ ուր բանտարկուած է։

Թիլ Ավիվէն կը հաղորդեն թէ Հրեաները դրաւած են Եաֆան։

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ Վիլհէլմինա թագուհին գահէն պիտի հրաժարի Սեպտեմբերին։

Այրի Տիկին Սօֆի Մելքոնեան, Այրի Տիկին Տիգրանուհի Մելքոնեան, Տօքթ. Արմենակ Թօլոլեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Խաչմանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Նալբանտեան (Ամերիկա), Այրի Տիկին Արաքսի Պերպերեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր Տիկ. Մեղրոս Բարունեան, Պ. Զաւէն Պերպերեան ինչպէս նաեւ Մելքոնեան ընտանիքը եւ բոլոր պարագաները սրտի խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն զաւակին, եղբօր, աղգականին՝

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Մայիս 10 Cochinի հիւանդանոցը, 46 տարեկան հասակին։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Ուրբաթ, Մայիս 14, կէսօրէ վերջ ժամը 14.15ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին 15 rue Jean Goujon։ Մարմինը պիտի ամփոփուի Թիէյ գերեզմանատունը։

ԾԱՆՕԹ.— Մանուկը մահացող չատացողները կը խնդրուի ներկայ իրը այն նկատել։

Այրի Տիկին Ադատ Օհաննէսեան եւ իր զաւակները՝ Լեւոն Օհաննէսեան, Վիօլէթ Օհաննէսեան, Րիչար Օհաննէսեան, Փիրայր, Ագա եւ Մայր Ֆրանկիւլեան, Տէր եւ Տիկին Ալէքսան Զարմեան, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը, իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, աղգականին եւ հայրենակիցին՝

Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

(Տիգրանակերտի Ջերմուկ գիւղէն)

որ տեղի ունեցաւ Մայիս 11ին իր բնակարանին մէջ, 68 rue l'Homond, Paris (5), 48 տարեկանին։

Թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի վաղը Շաբաթ առաւօտ ժամը 8.30ին Թաղին Eglise St. Médardի մէջ Paris (5), métro Censier Daubenton։

Մահազդ չատացողներէն կը խնդրուի ներկայս իրը այդ նկատել։

Այրի Տիկին Զարուհի Օհանեան, Պ. Յովհաննէս Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Փիրայր Դանիէլեան, Պ. Արշակ Դանիէլեան ինչպէս նաեւ բոլոր ազգականները, ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր եւ ազգականին՝

Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՕՀԱՆԵԱՆԻ

(Մշոյ, Խասգիւղացի՝

մահը, որ տեղի ունեցաւ 68 տարեկանին իր բնակարանին մէջ Իսի։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր ուրբաթ, ժամը 3.30ին իր բնակարանին մէջ, Իսի, 36 rue de la Defense։ Մարմինը պիտի ամփոփուի տեղւոյն գերեզմանատունը։

Պ. Արմենակ Փափազեան եւ Տէր եւ Տիկին Արամ Աւագեան իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի հայրիկին

Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ (ԼԻԼԱ.)

մահուան տխուր առիթով։

ՄԱՅԻՍ 28

ՓԱՐԻԶԻ մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չարաթ իրիկուն, 29 Մայիսին։ Քատէի սրահը նախկին Petit Journal։

×

ՎԻՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չարաթ երեկոյեան, թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

×

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ-ՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ, Ցունիս 20 Կիրակի օրը։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ։

⁂

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ։ Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

×

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ մէջ կը տօնուի Մայիս 23ին։ Նկատի ունենալ թուականը։

★

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ.— Պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ, Շաբթօ օր Ֆլօրի մէջ։

×

ՎԱԼԱՆՍ.— Մայիս 28ին։

●

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Մայիս 30ին։

×

ԻՍԻ.— Ցունիս 6ին։

×

ՍԱՐՍԻԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Մայիս 23ին։ Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները։

ԻՍԻԻ ՀԱՑ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ի գիտութիւն Իսիի հայ հասարակութեան կը յայտնուի թէ Հայ Գաղթականաց Կեդր. Օֆիսին կողմէ Պ. Աբթիեան 15 Մայիս 1948ին, չաբաթ օր, ժամը 3ին, պիտի ընդունի բոլոր նահանջման տարագիրները, որոնք զանազան պատճառներով Հայ Գաղթ. Կեդր. Օֆիսի օժանդակութենէն պէտք ունին եւ չեն կրնար տեղափոխուիլ ու ներկայանալ նոյն Օֆիսին Փարիզի Դրասեննակը։

Մանաւանդ կոչ կ'ըլլայ կարօտեալներուն, հիւանդներուն, չքաւորներուն, ծերերուն, բազմանդամ ընտանիքի պետերուն, որպէսզի անոնց կացութիւնը քննուի եւ անոնց ծանօթացուի առաւելութիւնները Ֆրանսական ընկերային օրէնքներուն որոնցմէ անոնք կրնան օգտուիլ, ինչպէս նաեւ օգնութեան եւ աջակցութեան կարելիութիւնները զորս անոնք կրնան գտնել ուղղակի Օֆիսին մօտ, իրենց բնակութեան քաղաքի վերանորոգման, ուսեսեղէնի բաշխման եւ նոյնիսկ ոտիպողական պարագաներու մէջ դրամական օգնութեան համար։

Մեր բոլոր հայրենակիցներուն ջերմօրէն կը յանձնարարենք իրենց չրջանակին մէջ ծանօթացընել ներկայ ազդարարութիւնը։

Այն անձերէն որոնք պիտի ներկայանան հեռւեւալ հասցէին՝ կը խնդրուի իրենց հետ ունենալ իրենց բնակութեան քարթը եւ ի հարկին իրենց ընտանեկան դրքոյկը (Լիվրէ տը ֆամիյլ)։ 253 rue J. Jacques Roussaux, Ֆ. Հ. Խաչի գրասենասին մէջ։

ՀԱՆԴԷՍ-ԽՆՃՈՑՔ

Հ. Ց. Դ. Անիէռ Պուա Քոլոմպի Նոր Սերունդի «Մասիս» խումբի հանդէս խնջոյքը Մայիս 16ին կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ 11։ Հաճելի անակնկալներ եւ ճոխ պուֆէ։ Մասնակցութեամբ բոլոր Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն։ 149 Ave. d'Aargenteuil։

Փոխադրութեան միջոց.— Porte de Clichyէն 140 թիւ օթօպուսը առնել եւ իջնել Ave. Guillmain St. Lazereէն կայ երկաթուղի ամէն տասը վայրկեանը, իջնել Պուա Քոլոմպ։

Մուտքը ազատ է։

ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ ընտանեկան պարտիզիկ հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Հոգեգալուստի երկուշաբթի օրը, 17 Մայիս, ժամը 4ին, Սալօն Մաղընոյի մէջ, Մարսէյլ։ Զուարթ խմբերգներ ու մեներգներ։ Ընտիր օրքեսթրը։ Միհմա։ Մաքուր եւ դիւրամատչելի պուֆէ։ Մուտքը ազատ է ու սիրով կը հրաւիրուին բոլոր երգասէրներն ու համակիրները։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ

ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէն 15 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին։

ՓԵՌԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին։

ՎՐԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին։

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին։

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները։ Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով։

Վիէնի Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս չարաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին Համօ Օհանջանեանի Ակումբին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Պատգամաւորի ընտրութիւն։

Իսիի Ֆ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը երկուշաբթի 17 Մայիսին ժամը 8.30ին Արիէեան սրահը, 2 rue de la Défense։ Կը խնդրուի բոլոր անդամները հիներէն ներկայ ըլլալ, օրակարգ պատգամաւորի ընտրութիւն։

ՎԱԼԱՆՍԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Արամ, Զարուհի խումբերու եւ կրտսերներու ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, «Ա. Ահարոնեան»սրահին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ ընկեր ԱԶԴԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ։

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան խումբի անդամական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական տեղը։ Կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չարաթ իրիկուան ժամը 8.30ին «Հրայր» Ակումբը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրխաստոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին։ Bar du Globeի մէջ։ Ներկայանալ անդամատեառով։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Հ. Մ. Ը. Մ.ին ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄԸ, Ալֆորվիլի Հ. Մ. Ը. Մ.ին հետ, 16 Մայիս կիրակի ժամը 3ին, St. Loup իրենց սեփական դաշտին վրայ։ Հովանաւորութեամբ Mr. Abelly։

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի անմահ յիշատակին Հ. Ց. Դ. Պանէլօ Քաշանի Նոր Սերունդը կը հրաւիրէ բոլոր Նոր Սերունդականները Փարիզի եւ չրջանակրու ներկայ ըլլալ այս կիրակի ժամը 10.30ին Pont de Sèvres, այցելելու համար Sèvresի դաշտագլխին տատրաղրուած սրահը։

ՏԻՄԻՆԻ Ֆր. Հ. Կ. Խաչի պարահանդէսը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։ Jazz, հաճելի անակնկալ, ճոխ պուֆէ, մատչելի գին։

ՀԱՑ ԱՌԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այսօր կիրակի ժամը 10.45ին Լիւքսէմպուրկի սրահին մէջ, 58 rue Madame 'métro Notre Dame des Champs)։ Կը քարոզէ Ֆրանսահայ Աւետարանական եկեղեցիներու նախագահ Փրօֆ. Խայիկեան։ Այս կիրակիիքարոզի նիւթն է՝ «Աստուած մեզի տուած է քաջութեան, զօրութեան եւ սիրոյ հոգի»։ Իսկ երկուշաբթի 17 Մայիս ժամը 3էն 7 տեղի կ'ունենայ հանդէս ծօնավաճառ մը նոյն սրահին մէջ։ Պիտի ներկայացուի (Հայ տատերու գիւտը)։

ՍԷՆԹ ԼԻԹԻՆԻ Ֆր. Կ. Խաչի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ։ Ճոխ պուֆէ, մատչելի գիներով։

ՁԵՐ ՀԱՐՄԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Դիմել՝ Bernie Oliverի

Նուագախումբին

9 Rue Chabrol, Paris (10) *Հեռ.* PRO. 14-31
Զուարթ, հաճելի, կեանքոտ *Ձափաւոր գին*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աւիզ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 15 MAI 1948 Շաբաթ 15 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5342–Նոր շրջան թիւ 951 · Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

Պաղեստինի խնդիրը ծաւիրակշիռ փուլի մէջ

Պաղեստինի քրիստոնական հովանաւորութիւնը «օրինապէս» կը վերջնայ Մայիս 14ի գիշերը: Մաք Միլըն, Պաղեստինի անգլիական բանակի ընդհանուր հրամանատարը, հօթը կէսերէ բաղկացած պաշտօնական յայտարարութեամբ մը, կ'իմացնէ թէ՝ անգլիական զինուորները կը չարունակեն քաշուիլ եւ թէ՝ մօտ օրէն երկիրը պիտի պարպուի վերջնականապէս: Մինչեւ այդ ատեն, ինք պիտի մնայ իբրեւ օտար դրաւեալ հողի վրայ դործող զօրապետ·Աքիայէն մինչեւ եղիպտական սահմանագլուխը տարածուող հողամասը, այսինքն՝ ըստ բաժանման ծրագրին, Հրէական Պետութեան յատկացուելիք հողերուն մեծագոյն մասը, զինուորական իշխանութեան տակ պիտի մնայ :

★ Հրեայ Գործակալութեան վարիչները, ինչ ժամ տեւող խորհրդակցութիւնէ մը եաք, որոշեցին Հրեայ Պետութեան անկախութիւնը հռչակել 14 Մայիսի ուրբաթ օրը :

Յայտնի չէ տակաւին թէ՝ այս յայտարարութիւնը ինչ հակազդեցութիւն առաջ պիտի բերէ Միաց· Նահանգներու մէջ: Կ'ըսուի թէ Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը կորովի դիմում մը կատարած է սիոնական վարիչներուն մօտ որ յետաձգեն իրենց որոշումը, որպէսզի « անդարմանելի » կացութիւն մը չստեղծուի :

★ Երէկ հաղորդած էինք նաֆայի անկումը : Այսօր հասած լուրերուն նայելով, քաղաքին մեծ մասը բնակիչներն են, որ խնդրած են հրեայ իշխանութիւններէն տեղւոյն ղլխաւոր սպասարկութիւններու վարչութիւնը առանձնել: Հրէական հոդերու մէջ կղզիացած այս արաբական քաղաքը հիմա կը դանուի Հրեաներու ձեռքը :Հակառակ յանձնուած է Գալիլիայի Պէյդան արաբ քաղաքն ալ, որ Անդրյորդանի սահմանին վրայ կը դտնուի եւ կ'ինայ նմանապէս հրէական զօրիւմէջ:

Այս կերպով, Պաղեստինի Արաբներուն դիմադրութիւնը դադրած կ'ըլլայ դործնականապէս: Աւելի վոխարէն, Պաղեստինի դրացի երկիրներուն մէջ դտնուող Արաբներու զինուորական դործողութիւնները նոր թափ մը առած են: Արաբները յարձակած են Նէկէվի հրէական դաղթավայրերուն վրայ: Նմանապէս, արաբական լէգէոնին պատկանող խումբեր, օժանդակ ունենալով դրացի պետութիւններու վարչութիւնը առանձնել: Հրէական հոդերու մէջ կղզիացած այս արաբական քաղաքը հիմա կը դանուի Հրեաներու ձեռքը :Հակառակ յանձնուած է Գալիլիայի Պէյդան արաբ քաղաքն ալ, որ Անդրյորդանի սահմանին վրայ կը դտնուի եւ կ'ինայ նմանապէս հրէական զօրիւմէջ:

Այս կերպով, Պաղեստինի Արաբներուն զինադադրութիւնը դադրած կ'ըլլայ դործնականապէս: Աւելի վոխարէն, Պաղեստինի դրացի երկիրներուն մէջ դտնուող Արաբներու զինուորական դործողութիւնները նոր թափ մը առած են: Արաբները յարձակած են Նէկէվի հրէական դաղթավայրերուն վրայ: Նմանապէս, արաբական լէգէոնին պատկանող խումբեր, օժանդակ ունենալով դրահապատ կառքեր եւ թնդանօթներ, յարձակում դործած են Յուդայի դաւառին լեռներուն վրայ դտնուող Քֆար - Էցիոն աւանը, մինչ Իրաքցի եւ Սուրիացի կամաւորներ կը չարունակեն խուժել դէպի Պապ էլ Վատ, նորէն կտրելու համար Երուսաղէմէն Թել Ավիվ տանող ճամբան :

ԱՊՈՒԼԼԱՀԻ ԱՋԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՄԵԾՆԱՑ

Մեծ Մուֆթիին եւ Արաբական Գերագոյն Կոմիտէին ազդեցութիւնը հետզհետէ կը պակսի, մինչդեռ Ապտուլլահ Թագաւորին հեղինակութիւնը օր քան օրէ աւելի կը չեշտուի: Անդրյորդանի վեհապետը երկու կարեւոր որոշումներ տուած է, որոնք ցոյց կուտան թէ ան սկսած է արաբական զինակցութեան վերին հրամանատարութիւնը վարելու· 1. Ապտուլլահ իր հեղինակութեան ենթարկած է մինչեւ յարդ Ֆաւզի Գաուքճիի հրամանին տակ դտնուող կամաւորներու բանակը, 2. Մուֆթիին նախագահութեան տակ դործող Պաղեստինի Կոմիտէին իրաւասութիւնները եւ ՄԱԿի մէջ Արաբներէ պաշտօնապէս մերկացնելու իրաւունքը իրեն վերապահած է:

ՏԵՆԴԱԳԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրեաներն ու Արաբները տենդոտ պատրաստութիւններ կը կատարեն, ընդհանուր յարձակումի սկսելու համար բրիտանական զինուրներու մեկնելէն առաջ: Իւրաքանչիւրը ամրութիւններ կը չինէ իր հակակշռին տակ դտնուող ճամբաներուն երկայնքը: Արաբները ժողովուրդին արդի - լած են երթեւեկել եղիպտոսէ, Անդրյորդանի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի սահմանները տանող ճամբաներուն վրայ: Հրեաներն ալ, իրենց կողմէ, խափանած են այն բոլոր ճամբաները՝ որ Գալիլեոյ հարաւային մասին եւ, Յորդանանի ու Հուլա լճի չրջանին մէջ կը դտնուին :

★ «Աւտիար» արաբական թերթին նայելով, Արաբները նորէն մերժած են Պաղեստինի մէջ եռակողմանի զինադադար մը կնքելու մասին Անդլիոյ կողմէ եղած առաջարկը :

★ Եղիպտական կառավարութիւնը կը հաղորդէ թէ եգիպտական բանակը պիտի սկսէր Պաղեստինի սահմանը անցնիլ ուրբաթ, ժամը 12էն մէկ վայրկեան վերջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՅԱՌԱՋ »Ի Գ· ԷՋԸ

Ընթերցողներ ունինք որոնք երբեմն յուսահատութեամբ կը նային «Յառաջ»ի Գ· էջին, մրմռալով «այս որքան հանդէսի նկարագրութիւն»:

Ճիշդ է որ ամէն օր քանի մը հատ իրար կը հրմշտկեն հոն եւ դանուածք հոն խնամով դասա - ւորողները միայն այդ ապերախտ եւ յոռետեսուհիչ աշխատանքը չէ որ ստանձնած են այլեւ կարգ մը ընթերցողներու մեղադրանքն ալ կուգայ պաղ ջուր լեցնել իրենց վրայ :

Անշուշտ մեղքը իրենցը չէ, ոչ ալ այդ հանդէսներուն նկարագրութիւնները ղրկողներունը, իսկ եթէ մէջերնին բոլորովին անմեղ դոհ մը կայ ան ալ խմբագրութիւնն է որ «վեր թքեմ պեխերս, վար թքեմ մօրուքս» ըսելէն, կը տատպուի: Մեղքը «Յառաջ»ի չարաբաստիկ ծաւալինն է որ երեք տարի է ճիշդ մեր հայրենիքին սահմաններուն պէս մէկ սանթիմէթը չմեծցաւ: Իսկ տառ պատճառը ամէն մէկ ընթերցող կրնայ չատ դիւրութեամբ բացատրել երբ թուղթ մը եւ մատիտ մը առնէ եւ իր տունին յարաճուն ծախքերը դրի ու վրան նայի :

Եթէ առաջուան ծաւալով մեր թերթը պատկառելի ձեւով մը փռուէր սեղանիդ վրայ, լեցուն ընկոյզի միջուկի մը պէս, կը կարդայիք միայն քու ուզածդ և վատահ եղէք այն օրը երբ այդ տեղերը չօդտագործենք իբարու քով գալու եւ մանաւանդ եթէ մոռնանք մեր նուիրական ծոները եւ յիշատակելի պատմական դէպքերը, որոնք մեր ժողովուրդին դիմագիծ տուած են, չուտով կը կորսուինք յորձանքէն տարուած» :Ի՞նչպէս իրաւունք չտալ իրենց, նոյնիսկ երբ մեղի ղրկուած ձեռագիրները կարդալու համար քանի մը ակնոց միասին դնելու ստիպուած ըլլանք, կամ երդողի մը ու արտասանողի մը անունը ճշդելու համար ձեռագիրը ձեռքէ ձեռք պտոյտնենք քանի մը վայրկեան :

Համեմատութիւն պահել դժուար գործ է, երբ Ֆրանսահայ գաղութը ունի առ նուազն ութսունի մօտ դաւառական կեդրոններ, առանց ամէն մէկը տարեկան 5 — 10 հանդէս, մարզականներէն զատ, ուրեմն «Յառաջ»ի մէջ պէտք է երեսուն տարեկան առ նուազն 600 հանդէսի նկարագրութիւն, օրա - կան գոնէ երկու հատ : Այս մանրամասն հաշիւը երբ որպէսզի մեր քրմամնջող ընթերցողները նախ հասկնան անոնց անհրաժեշտութիւնը յետոյ համոզուին որ արուած քանակը բացարձակ «նուազագոյն»ն է եւ ժպիտը դէմքերնին հաճոյքով կարդան զանոնք :

ՍՕՍԻ

ԱՆԳԼԻՈՑ եղիսաբեթ իշխանուհին իր ամուսնին, Էտինպուրկի դուքսին հետ երէկ Փարիզ հասաւ, մինչեւ Մայիս 18 մնալու համար : Այս առթիւ կազմակերպուած են չքեղ հանդէսներ եւ պատյաններ: Իշխանուհին բացումը կատարեց Կալիէրա թանգարանին:

Շաբաթ առաւօտ իշխանուհին եւ դուքսը պիտի այցելեն Վէրսայլ: Կէրակի դիշեր ընթրիք պիտիքլանեն Փարիզեան ճաշարանի մը մէջ· յետոյ պիտի երթան թատրոն մը եւ անկէ վերջ ալ, դանազան դէսչերային դրօսավայրեր· իսկ երկուշաբթիդիշեր ալ նորէկ պիտի ըլլան Օփերայի մէջ տեղի ունենալիք հանդիսաւոր ներկայացումի մը :

ՏԻԿԻՆ ՊԷՎԻՍՅԱՆ, Յաղթութեան տօնին առթիւ, Մոսկուայի ձայնախօսէն անգլ· լեզուով ճառ մը արտասանեց, որուն մէջ դինակատական խօսքերով յիշեց Մեծն Բրիտանիոյ եւ Միաց· Նահանգներու կատարած դերը Ֆաշականութեան հանդնելու կատարած դերը Ֆաշականութեան դէմ մղուած վերջին պատերազմին մէջ: «Ձենք մոռնար որ — ըսաւ Տիկին Պէվիսյան — այս երկու պետութիւնները, ուրիշ աւելի փոքր ազգերու հետ, մասնակցեցան Ֆաշականութեան դէմ մղուած պատերազմին, գործակցելով Սովետական Միութեան, որուն մասնակցութիւնը վճռական դեր կատարեց վերջնական յաղթութեան մէջ»:

«Հիմնական խնդիրները անփոփոխ կը մնան», կը յայտարարէ Թրումըն

Նախագահ Թրումըն, երէկ մամուլի ներկայացուցիչներուն ըրած իր չաբաթական յայտարարութեանց մէջ, խօսելով Սմիթ եւ Մոլոթովի միջեւ փոխանակուած ծանուցագիրներուն մասին, ըսած է թէ՝ այս դէպքը ոչ մէկ կերպով մեկնաբանած է հաչտութեան մը վրայ դրուած յոյսերը : Արդարեւ, այս դէպքը ոչ մէկ բան փոխած է այն հիմնական տարակարծութիւններէն՝ որոնք դովութիւն ունին Ամերիկայի եւ Խորհրդ· Միութեան միջեւ:

Թրումըն նորէն կրկնած է թէ՝ պատրաստ է վերադոյն հրամանատար Սթալինի այցելութիւնը ընդունելու Ուաչինկթընի մէջ, բայց չատ քիչ յոյս ունի որ Սովետ Միութեան պետը դիտաւորութիւն ունենայ իրեն այցելելու, ժամանակ կայ միշտ Միաց· Նահանգներու եւ Սովետներու միջեւ կատարուելիք բանակցութեանց օրակարգը պատրաստել, եթէ օր մը կարելի ըլլայ այսպիսի բանակցութիւններ վարել :

Նախագահը չէ ուզած տուիչ բացատրութիւններ տալ· միայն, ըրած է հետեւեալ ճշդումները, 1. Բացարձակապէս հակառակ է այն օրինազծին՝ որ այս պահուս Քոնկրէսին սեղանին վրայ կը դտնուի, եւ որուն համեմատ, կ'առաջարկուի համայնավար կուսակցութիւնը «օրէնքէ դուրս» հռչակել· այսպիսի օրէնք մը «բացարձակապէս հակառակ է ամերիկեան ժողովրդապետութեան սկզբունքներուն», 2. Մտադրութիւն չունի Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներուն ի նպաստ փոխադրութեան եւ վարձակալութեան զինուորական ծրագիր մը պատրաստելու, 3. Պաղեստինի խնդիրը եւ անգլիական հովանաւորութեան վերջնականին հետեւանքով ծագում առնող հարցերը այս պահուս կ'ուսումնասիրուին· բայց, տակաւին ոչ մէկ որոշում տրուած է Հրէական Պետութեան ճանաչման մասին :

Տեղեկագիր մը Միջին Արեւելքի համալեւնտական շարժուձիի մասին

Միաց· Նահանգներու երեսփ· ժողովի արտաքին յանձնաժողովը տեղեկագիր մը պատրաստած է, որուն մէջ կ'ըսուի թէ՝ անմիջական վտանգ չկայ որ համայնավարները տիրապետող տարր դառնան Միջին Արեւելքի մէջ: Իրենց կրօնական համոզումներուն եւ կեանքը ըմբռնելու իրենց յատուկ եղանակին պատճառով, Արաբները շատ քիչ կ'ազդուին համայնավար քարոզչութիւններէն :

Տեղեկագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ հրէական Պետութիւնն ալ նպաստաւոր դետին մը չէ համայնավարութեան տարածման համար, որովհետեւ Սիոնականութիւնը իսկապէս ազգայնական չարժում մըն է· եւ արդէն, Պաղեստինի համայնավար հրեաններուն մէջ շատ քիչեր կանոնաւոր կուսակիցներուն ենթակայ են: Սակայն, Եգիպտոսի պարագան տարբեր է· այս երկիրը Միջին Արեւելքի այն մասն է՝ որ ամէնէն դիւրաբեկ կ'ազդուի համայնավար քարոզչութիւններէն, թէեւ համայնավարական չարժումը հոն առած չէ «վտանգաւոր համեմատութիւններ» — կ'աւելցնէ տեղեկագիրը :

Գիպրոսի նոր սահմանադրութիւնը

Անգլիոյ գաղթային նախարարութիւնը կարգ մը փոփոխութիւններ մտցուցած է Կիպրոսի վարչաձեւին մէջ: Այս կղզին 22 երեսփոխանէ բազկացած Խորհրդարան մը պիտի ընտրէ, ուր աթոռ պիտի ունենան նաեւ կառավարիչին կողմէ նշանակուած չորս անձնաւորութիւններ: Քսաներկու երեսփոխաններէն չորսը թուրք փոքրամասնութեան կողմէ պիտի ընտրուին: Խորհրդարանը իրաւունք պիտի ունենայ ամէն խնդրի մասին օրէնքներ պատրաստելու, նոյնիսկ արտաքին գործերու եւ ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ, միայն թէ՝ այս բոլոր օրէնքները պէտք է ի վերջոյ վաւերացուին կառավարիչին կողմէ : Կիպրոսցիները պիտի ունենան նաեւ չորս ներկայացուցչ գործադիր մարմնին մէջ, որ կառավարութեան դեր պիտի ստանձնէ կղզիին մէջ:

Հաւանական չի նկատուիր որ ժողովուրդը պիտի ընդունի այս նոր կարգադրութիւնները, որովհետեւ, հիմակուընէ իսկ, աշակողմեան կուսակցութիւնները՝ որոնց ուժ կուտայ· Օրթոտոքս Եկեղեցին, կը պահանջեն որ կղզին անմիջապէս կցուի Յունաստանի: Իսկ ձախակողմեան կուսակցութիւնները կ'ուզեն որ ինքնավար կառավարութիւն մը հաստատուի, վարչապետ ունենալով Կիպրոսցի Յոյն մը :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Ինչո՞ւ Հայկական Կեդրոնական Կոմիտեն ոչնչացրեց Հայաստանի Ազգային Արխիվը

Ինչո՞ւ Հայաստանի Կենտ

Թոքերու բորբոքումէ : Մենք ալ ունինք մեր լեզուական զարտուղութիւնները : Մեր մէջ ալ դեռ կը տիրապետեն «ընտրողական» աչխարհաբարի չեզումները : Մենք ալ հետամուտ ենք մեր նախասիրութիւնները նկատելու օրէնք, իսկ մեր քմայքները՝ կանոն : Ձկայ լեզուական միօրինակութիւն : Ձկայ ոչ միայն լեզուի դեղեցկագիտութիւն, այլ եւ պարզ դիտութիւն : Ամէն թերթ իր քերակա - նութիւնը ունի եւ ուղղագրական իր յայտաւուրքը : Կը մոռնանք սակայն, որ Հայոց լեզուն ոտնակոչակ չէ, որպէսզի ամէն հանդիպող գարնէ անոր ու քշէ ալ կամ քշէ ձախ : Ատեն է, որ մենք դադրինք նոյն բառը չորս տեսակ գրելէ (կը սպանէ, կ'ըսպանէ, կ'սպաննէ, կը սպանէ) : Ասիկա այլեւս ուղղագրութիւն չէ, այլ··· Բաբելոն : Պէտք է վերջ տալ այս խառնարանին : Աչտարա - կաչինութեան գարուն մէջ չենք ապրիր վերջա - պէս :

(ՅՈՒՍԱՒԵՐ)

ՀԱՑ ԿԻՆԸ ԵՒ ԻՐ ԴԵՐԸ

Բամահիւսութեան պէտք չկայ ընդհանուր առմամբ, կին արարածին դերին վրայ : Այդ որոչ է եւ ծանօթ, որովհետեւ կը կլանէ կեանքին կէսն աւելին :

Կինը իր հմայքով եւ սրբամտութեամբ յաճախ կը կատարէ կարեւոր արարքներ : Ահա թէ ինչու համար գոյացած է սա բացատրութիւնը : « Դոքտրին մէջ վնասէ կնոջ մասը » :

Եթէ պէտք լինի բազդատութեան եզրեր հաստատել, զանազան ազգութեանց կիներուն արժէքին մասին, անկրկայօրէն հայ կինը կը գրաւէ առաջնակարգ եւ փառունակ տեղ :

Ամենահին պատմագիրներ, (հայ եւ օտար) կը փառաբանեն հայ թագուհիներու խելքն ու վկայութիւնը : Ով չէ լսած Սաթենիկին եւ Աչխէն դրուագները, Հռիփսիմէին եւ Դայլանէինբանուէր վարքը :

Քրիստոսի առաջին գարուն սպրած՝ յոյն ազգարրացի բժիչկ Դիոսկորիդ կը խօսի Կիլիկեցի Հայ կիներու մասին, ինչպէս եւ Բապլէյ՝ հռչակաւոր Ջրանոցի գրագէտը :

Ո՞վ չի հիանար Կիլիկիոյ պատմութեան գարդ ու պարծանք՝ Զապէլ թագուհիին վրայ, գուստր Լեւոն Մեծազործին : Միջին Դարու խաւարամած եւ կիսամայրենի չրջանին մէջ, Զապէլ կառուցած է հիւանդանոցներ եւկատարած է այլ պիսի փառուկ, դիմասիրա եւ առաքինի արարքներ, որոնք պատիւ եւ հիացում պիտի բերէին քաղաքակրթ դարու ամենանուրբ եւ ազնիւ մէկ կնոջ :

1833ին Սիսի մօտ վայրի մը մէջ (այժմ թըրքական գերեզմանատուն) կատարուած պեղումի մը միջոցին՝ երեւան հանուած է խոչոր արձանագիր մը որուն վրայ գանգատուած է « Այս հիւանդանոցը կառուցուած է չնորհիւ Հայոց թագուհի Զապէլին (1241) եւայլն : Առանց խօսելու բազմաթիւ ուրիչ օգտակար՝ հասարակաց չէնքերու մասին :

Արդեօք գոյութիւն ունին Հայերը որ կարգացած ու յուզուած չլինին՝ եղիչէին ծանօթ տողերով· « Տիկնայք փափկասունք աչխարհին Հայոց» :

Այո, հայ կինը փափկասուն է եւ քաջ եւ առաքինի : Օտար ազգեր կը պարծենան ու կը հպարտանան իրենց մի քանի հերոսուհիներով, օրինակ Ֆրանսան իր Ժան տ'Արքներով, Ժան Աչէթներով ու Շարլօթ Քօրտէներով :

Հայկական հին եւ նոր պատմութեան մէջ՝ մեծ թիւ կը կազմեն հայ դիւցազնուհիները : Կարդացէք Զէյթունի, Եղեսիոյ եւ քիչ մը ամբողջ հայարնակ վայրերու պատմութիւնները : Հիացէք ու ոգեւորուեցէք այն հայ կիներէ որոնք նախամեծար համարեցան նետուիլ Եփրատին մէջ ու մեռնիլ, փոխանակ ուրանալու իրենց կրօնքը եւ արատաւորելու իրենց պատիւը :

Հայութեան պարծանք եւ օգուտ ընծայող յատկանիչներէն մին որ է բազմածնութիւնը, կը պարտինք Հայ կնոջ :

Լսած եմ օտարներ որոնք հիացումով կ'ապատայտուին սոյն առաւելութեան վրայ, օրինակ հայասէր՝ Թանկադին բարեկամս, զօրավար Պրէմօն :

Այո, ընդհանուր առումով, հայ կինը զօրաւոր է, փափկասուն եւ ազդասէր :

Գրիմիթէ

ԽՈՍՏԱՑԱԾ ԷԻՆՔ ԻԲՐԵՒ ԹԵՐԹՕՆ ՏԱՒ ԾԵՐԵՆՑԻ ԹՈՐՈՍ ԼԵԻՈՆԻՆ : ՆԱԽ ՔԱՆ ԱՁԴ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹ ՎԷՊԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԿԸ ՍԿՍԻՆՔ՝

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹԸ

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ ՄԸ ՈՐ ՆՈՑՆՔԱՆ ՑԱՓՇՏԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՊԻՏԻ ԿԱՐԴԱՑՈՒԻ ՄԵՐ ԲՈԼՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԷՆ :

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԲԱՃԻՆՆ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻՆ

Սրտնուկ կսկիծով զգածուած դուժէն մահ - ուան հայ ատեանին, կուգամ սարսուռով մը ցանկ արտայայտութիւնը բերել Հ. Ց. Դաչնակցութեան եւ մասնաւորապէս ձեր միջոցով իր հոգենուէր Տիկնոջ եւ զաւակներուն : Բայց աւելին՝ կը մասնակցիմ այդ ցաւին որ Հայունն է ընդհանուր, արեւելեան թէ արեւմտեան :

Երկկուան եւ այսօրուան հայ կեանքէն ան - դին, Ահարոնեանի մահը մաքդկութեան կորուստ մըն է եւ իր սուգը համազգային բնոյթ պէտք էր ունենար, ցոյց տալով ազգի մը յարութեան ատեանին կորուստը, ազգի մը որուն միտքն էր Ահարոնեան, որուն կեանքն էր, որուն անկախութեան մեծ հիմնադիրն էր եւ որուն վերածնող պետութեան ու հանրապետութեան ամէնէն սիրուած ու դնահատուած վերջին նախագահն էր ... վերջինը, բայց պէտք չէ մնայ վերջինը ... :

Իր դագաղին առջեւ պէտք է ընդունի ի սպառ, ոխերն ու հակամարտութիւնները եւ անհամակարդութիւնները : Ահա այդ պէտք է եղած ըլլայ իր կոակը :

Պէտք է որ ազգային սուգ մը նկատուի իր մահը : Սեւով պարուրուած եռագոյնը սուգը արտայայտէ ազգային հաստատութիւններու, Թող անոր հոգին տայ համերաչխութիւն : Կը մասնակցիմ այդ սուգին ոչ թէ միայն իբրեւ հայ մը, ոչ թէ միայն իբրեւ դրչի կրտսեր եղբայր մը, այլ նաեւ Միջազգային Ցառաջդիմական Ընկերակցութեան կողմէ իբրեւ իր քարտուղարը, համամիութեան կազմակերպութեան Դաչնակցութեան իբրեւ ներկայացուցիչ, որովհետեւ Ահարոնեան կը պատկանի միջազգային մտքին եւ կեանքին եւ առաջին համախոհներէն էր ազգերու համամիութեան ու խաղաղութեան Արբչոյսին :

Եթէ պիտի փափաքէի որ իր մարմինը փոխադրուէր Հայաստան, Արարատի ստորոտը, Իգդիրի հովիտը, պիտի ուղէի որ իր սիրտը պահուէր համաչխարհային պանթէոնի մը մէջ եթէ օր մը հիմնուէր այդպիսի հաստատութիւն մը, մինչ այդ իր սիրտը ամփոփուէր այլուր :

Թ. Գառնիկ

ՄՈՐԵՆԻԿԻ ՕՐԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Վալանսի մէջ կայ Ալբերդի Մորենիկ գիւղի ուսումնասիրած միութիւնը որ մասնաճիւղն է Ամերիկայի նոյն կազմակերպութեան, կազմուած 1890ին գաղթականութեան առաջին օրերուն :

Շատ անգամ հայրենակցական Միութիւնները քնաղատութեան ենթարկուած են երբ չատ մանրանալով կ'իջնեն նահանգէն քաղաք — քաղաքէն գիւղ : Բայց մեր ցեղային անաղարտ պահպանման առոյգ բնազդն է որ կը մղէ հայ մարդը օտարութեան մէջ իրարու քով դալ, միչտ աւելի սեղմ ու աւելի մօտ իրարու : Ահա եւ մեր գիւղին « Ուսումնասիրաց»ը որ նոյն մտահոգութեամբ կազմուած կ'ուզէ պահել իր երկրին, իր գիւղին, իր ընտանիքին աւանդութիւնները եւ սովորութիւնները, առանց նեղմիտ տեղական հայրենասիրութեան :

Ուրեմն Վալանսի Մորենիկցիներուս ինջոյքը որ իրարու քով բերած էր Աւազ Ամուն, իր գիւղին փոչին վրան եւ սա Ցրանսայի հողին վրայ ծնած ու մեծցած փոքրիկ «Մորենիկին », տեսակ մը ուխտադնացութիւն էր եւ յիչատակի հանդէս մը «Սուրբ Պարսամ եկեղեցիին, բակին մէջ» սարքուած :

Հաւկթախաղը նոյնպէս մեզ հին անուչ օրերը յիչեցուց : Երգերը, գուարթ բացատրութիւնները, պարերը, բոլորը վերապրեցուցին մեր հայրենի օճախին չերմիկ մթնոլորտը, ուր պահ մը մոռցած օտարութեան լեզին, վերականդանացանք յոյսով լեցուած :

Ինջոյքը հաւաքած էր բոլոր Մորենիկցի հայրենակիցները մէկ երթիկի տակ, ուր մինչեւ գիչերուան ժամը 2, անոնք ուրախ ժամեր ապրեցան պիւղի յիչատակներով : Եղան առատաձեռն նուէրներ միութեան օգտին :— Մորենիկցի

ՄԱՐՋԱԿԱՆ

Կիրակի 9 Մայիս Վալանսի Հայ Մարզականը, իր ախոյեանական Տրմի Ֆինալ մրցումը ունեցաւ Ռոմանի դաչտին վրայ, Clerieuseի դէմ —1ère Série — մեծ բազմութեան մը ներկայութեան :

Ռոմանի հայ դաղութը մեծով պզտիկով և - կած էր քաջալերելու մեր հայ տղաքը Վալանսէն ալ մեծ թիւով ընկերացած էին :

Ժամը 3.20ին մարզիկները խանդավառ ծափերու մէջ մտան դաչտ : Գլխաւոր դատաւորն էր Պ. Ֆօնթէն (փրօֆէսիօնէլ) , հակառակորդ խումբը, հազիւ մրցումը սկսած անցաւ կատաղի յարձակման, կիսերով եւ հրմշտուկներով : Նոյնիսկ դաչտը եկերող ժողովուրդը իր հոհոդներով կ'ուղէր հակառակորդ խումբին ի նպաստ մթնոլորտ ստեղծել : Սակայն մեր մարզիկները, պաղարիւն, սկսան հարուածել դէմ հարուածով փոխադարձել եւ ահա 12 վայրկեան վերջ մերոնք նչանակեցին առաջին կէսը, միջին գիծէն սուրացող գնդակը աջ ծայր չհասած Ոսկի Թաթիկեանի դլխու փասովը : Պատանի Զորպոթեան քրաւ «հիացնող» նչանակէտը, անառարկելի, որ լուսանկարուեցաւ ամբիջապէս : Կիսախաղէն առաջ հակառակորդը ունեցաւ մէկ նչանակէտ : Երկրորդ կիսախաղը սկսած առեն կողմերը հաւասար էին 1—1 : Եւ ահա կրկին կատաղի յարձակում եւ յաղթելու ճիգ, սակայն մերոնք, սկսան աստիճանաբար դաչտին տիրապետել : Նչանակէտ մը եւս յաւելաւ Յ. Գաղանճեանի կողմէ :

Հակառակորդ խումբը ինքնիրմէ ելած, իր յուսահատ փորձերու ընթացքին ունեցաւ մէկ ծանր վիրաւոր ոտքէն : Մեր անմոռան Զորպոթեան նչանակեց կէտ մը եւս : Խաղը վերջացաւ Հայերու յաղթութեամբ 3—1 : Լաւագոյն խաղարկութիւն ունեցան Ժամագործեան, Մխիթլեան, Թէլոյեան, Անթուան, մանաւանդ Թաթիկեան մեր անմոռան Ոսկին ու բերդապահ Երեւանեանը : Փութանք ըսելու թէ Ռոմանի հայրենակիցներէն խումբ մը մարզասէրներ, հպարտութեամբ լեցուած այս փայլուն յաղթանակէն, իբրեւ նչանակէտի նուիրեցին 500 ֆր. : Համապատասխան 1500 ֆր. որ դաչտին վրայ յանձնուեցաւ U. S. A.ի նախագահ Պ. Սէմերճեանին : Ուրեմն մեր յաջորդ մրցումը, Finale, տեղի պիտի ունենայ Վալանսի դաչտին վրայ 16 Մայիսին : — Թղթակից

Քիչ մը քառագիտութիւն

Սիրելի Նարդունի,

Հայ – Բոյժի 88րդ Թիւովը, խնդրի արտաքին ծիծէ կտրել ձեւի մասին՝ կ'ըսես· « Թուրքերէն է, — սիւթտէն էէսմէէ» :

Դո՞ւն ալ, Բրուտո՛ս : Դո՛ւն, սիրելի՛ Նարդունի, հայ լեզուի մաքրութենան ու դանձերուն ախոյեաններէն մէկը :

1.— Դո՞ւն ալ՝ այդպէս դիւրին մը Թուրքերէնէ փոխառիկ կը կարծես բառուբան մը՝ որ հարազատ հայերէն է, եւ հայ մայրը բնաւ պէտք չունէր փոխ առնելու իր երկրին մէջ եկուր Թուրքէն : Հա՞յն է աւելի հին իր երկրին մէջ, թէ Թուրքը : Մնաց որ՝ Հայը կ'ըսէ ծիծէ կտրել, մինչ Թուրքը — քու որակումովը— սիւթտէն էէսմէէ, որ կը նչանակէ կաթէ կտրել : Ուրեմն Թուրքը չի ըսեր մէմէտէն էէսմէէ (ծիծէ կտրել)· Այստեղ փոխառութիւն չկայ, եւ կաթէ կտրելն ու ծիծէ կտրելը տարբերութիւն ունին, ինչպէս որ դուն ալ չեչտած էիր Հայ – Բոյժի 86րդ Թիւին մէջ, ստահաւատութիւն բառին առիթովը :

2.— Ստահաւատութիւն եւ ստահամոցութիւն ձեւերը նոյնպէս ճիշդ չեն՝ ծիծէ կտրելու (sevrer) համար· Գեցել կը նչանակէ քաչել - փրցնել· Ծառի մը ճիւղը կը քեցնեն· Սրինքէն տղան քեցել չի ըսուիր : Իսկ մոցելը ո՛չ ախորժալուր է, ո՛չ ալ ճիշդ :

3.— Գառները թողնել երկու - առումով կը պործածէ ժողովուրդը· Այսինքն իմ յիչածէն զատ՝ քու յիչած ձեւովն ալ : Բայց որովհետեւ « Հայ - Բոյժ»ի 86րդ Թիւով ծեծուած խնդիրը միմիայն երախան ծիծէ կտրելու (sevrer) մասին էր, ես յիչած չի միայն մէկ առումը : Գաւառէ գաւառ տարբեր առում չունի, ինչպէս կարծեր էիր, Արմաչի առումը յիչելով :

4.— Կուտապի մասին, « Հայ – Բոյժ »ի 88րդ Թիւով Զելինսկիի յօդուածին մէջ (երես 90), խմբագրական ծանօթութիւնով մը կ'ըսես· « Մեր դասական լեզուին մէջ՝ կուտապ, պարսկերէնն՝ կուտապ» : Կուտապ պարսկերէնն չէ· գուտ հայերէն է, կուտ եւ տապկած բառերէն կազմուած : Իրապէս՝ կուտակուած խմորի մէջ՝ ոսպ եւ նման խորխոռ դրուած, ու թոնիրի կամ փուռի մէջ ինքնիրմով տապկուած խմորեղէն մըն է կուտապը — սամոսի՝ եփած :

5.— « Հայ - Բոյժ »ի նոյն Թիւին մէջ (88), երես 74, օճառի մասին դրելով, կը յիչես Երեմեանի Գիրքէն օրինակ մը· « Եթէ լուսցիս բարակ կաս» : Ու կ'աւելցնես փակագծի մէջ՝ « սրբագրել՝ բորակաս» : Սրբագրելու պէտք չկայ : Վանեցին ալ բարակ կ'ըսէ բորակին (borate), զոր կը հանեն Վանայ ագի լիճէն (Ագուց Լիճ բսուած Խորնաձիէն), չուրը ածուներու մէջ քաչելով եւ արեւին տակ զոլորշիացնելով : Պէտք է չեչտել որ՝ ա ձայնաւորը միւս բոլոր ձայնաւորներուն մայրն է : Ու ճիշդ հնչած կամ գրած են մեր նախնիքը բարակ ձեւովը, քան թէ բորակ ազատագեալ գրչութեամբ :

ՁԻԹՈՒՆԻ

ՄՄԲ.— Նարդունիին պատասխանը յաջորդով :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՐԵԼԻ ՆԱՐԴՈՒՆԻ,

Հայ – Բոյժի 88րդ Թիւովը, խնդրի արտաքին ծիծէ կտրել ձեւի մասին՝ կ'ըսես· « Թուրքերէն է, — սիւթտէն էէսմէէ» :

Դո՞ւն ալ, Բրուտո՛ս : Դո՛ւն, սիրելի՛ Նարդունի, հայ լեզուի մաքրութենան ու դանձերուն ախոյեաններէն մէկը :

1.— Դո՞ւն ալ՝ այդպէս դիւրին մը Թուրքերէնէ փոխառիկ կը կարծես բառուբան մը՝ որ հարազատ հայերէն է, եւ հայ մայրը բնաւ պէտք չունէր փոխ առնելու իր երկրին մէջ եկուր Թուրքէն : Հա՞յն է աւելի հին իր երկրին մէջ, թէ Թուրքը : Մնաց որ՝ Հայը կ'ըսէ ծիծէ կտրել, մինչ Թուրքը — քու որակումովը— սիւթտէն էէսմէէ, որ կը նչանակէ կաթէ կտրել : Ուրեմն Թուրքը չի ըսեր մէմէտէն էէսմէէ (ծիծէ կտրել)· Այստեղ փոխառութիւն չկայ, եւ կաթէ կտրելն ու ծիծէ կտրելը տարբերութիւն ունին, ինչպէս որ դուն ալ չեչտած էիր Հայ – Բոյժի 86րդ Թիւին մէջ, ստահաւատութիւն բառին առիթովը :

2.— Ստահաւատութիւն եւ ստահամոցութիւն ձեւերը նոյնպէս ճիշդ չեն՝ ծիծէ կտրելու (sevrer) համար· Գեցել կը նչանակէ քաչել - փրցնել· Ծառի մը ճիւղը կը քեցնեն· Սրինքէն տղան քեցել չի ըսուիր : Իսկ մոցելը ո՛չ աիսրժալուր է, ո՛չ ալ ճիշդ :

3.— Գառները թողնել երկու - առումով կը պործածէ ժողովուրդը· Այսինքն իմ յիչածէն զատ՝ քու յիչած ձեւովն ալ : Բայց որովհետեւ « Հայ - Բոյժ»ի 86րդ Թիւով ծեծուած խնդիրը միմիայն երախան ծիծէ կտրելու (sevrer) մասին էր, ես յիչած չի միայն մէկ առումը : Գաւառէ գաւառ տարբեր առում չունի, ինչպէս կարծեր էիր, Արմաչի առումը յիչելով :

4.— Կուտապի մասին, « Հայ – Բոյժ »ի 88րդ Թիւով Զելինսկիի յօդուածին մէջ (երես 90), խմբագրական ծանօթութիւնով մը կ'ըսես· « Մեր դասական լեզուին մէջ՝ կուտապ, պարսկերէնն՝ կուտապ» : Կուտապ պարսկերէնն չէ· գուտ հայերէն է, կուտ եւ տապկած բառերէն կազմուած : Իրապէս՝ կուտակուած խմորի մէջ՝ ոսպ եւ նման խորխոռ դրուած, ու թոնիրի կամ փուռի մէջ ինքնիրմով տապկուած խմորեղէն մըն է կուտապը — սամոսի՝ եփած :

5.— « Հայ - Բոյժ »ի նոյն Թիւին մէջ (88), երես 74, օճառի մասին դրելով, կը յիչես Երեմեանի Գիրքէն օրինակ մը· « Եթէ լուսցիս բարակ կաս» : Ու կ'աւելցնես փակագծի մէջ՝ « սրբագրել՝ բորակաս» : Սրբագրելու պէտք չկայ : Վանեցին ալ բարակ կ'ըսէ բորակին (borate), զոր կը հանեն Վանայ ագի լիճէն (Ագուց Լիճ բսուած Խորնաձիէն), չուրը ածուներու մէջ քաչելով եւ արեւին տակ զոլորշիացնելով : Պէտք է չեչտել որ՝ ա ձայնաւորը միւս բոլոր ձայնաւորներուն մայրն է : Ու ճիշդ հնչած կամ գրած են մեր նախնիքը բարակ ձեւովը, քան թէ բորակ ազատագեալ գրչութեամբ :

ՁԻԹՈՒՆԻ

ՄՄԲ.— Նարդունիին պատասխանը յաջորդով :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Սէ Ժէ Ռիի մաս կազմող պետական պաշտօնեաները միաձայնութեամբ որոշեցին 20 առ հարիւրի նոր կանխավճար մը պահանջել, իրաքանչիւր պաշտօնեայի տուեալիք դումարը 2500 ֆրանքէն պակաս չըլլալու պայմանով :

Քրիջտի Լիոնէի նէօյլիի մասնաճիւղին դրամ փոխադրող կառքերէն մէկուն վրայ աւազակները զինեալ յարձակում մը գործեցին երէկ, եւ յափշտակեցին 7 միլիոն ֆրանք ու փախան : Աւազակները չկրցան ձերբակալուիլ :

Վիէննայի մէջ համայնավար կուսակցութեան համախոհ Աւստրիացի Երիտասարդներու Միութեան անդամներէն 400 հոգի քարկոծած են հելլէնական դեսպանատունը, բողոքելու համար Յունաստանի մէջ համայնավարներու վրայ դատ ծագրուած մահապատիժներուն դէմ :

ԿՈՉ ՎԱՂԱՆՍԱՀԱՑԵՐՈՒՆ

Վաղը, կիրակի, ձեր մարզական խումբը U. S. A. կը մրցի տեղւոյդ մէկ Ֆրանսական խումբին հետ, ախոյենական վերջին խաղերուն համար :

Այս մրցումը առանձին նշանակութիւն ունի մասնաւորաբար, որովհետեւ եթէ հայ Ֆութպոլիստները չահին, ոչ միայն կը խլեն ախոյենական բաժակը, այլեւ դասակարգի բարձրացում կ'ունենան, դառնալով «Promotion d'honneur»: Գիտենք որ բոլոր աչքերը յառած են խումբին անոնց բերդապահին, Երեւանեանի վրայ, որ միեւնոյն ատեն վարիչ - ուսուցիչն է ուղոց : Վստահ ենք իր ճարպիկութեան եւ հմուտ խաղին համար, բայց Վալանի Հայերուն ներկայութիւնը եւ քաջալերանքն ալ բոլորովին ուժ եւ վստահութիւն կը ներշնչէ եւ իրենց ողեւորութիւնը կ'ազդէ խաղին յաջողութեան :

Ուրեմն բոլորդ գացէք դիտելու ձեր ուղոց յաղթութիւնը եւ նպաստեցէք անոնց յաղթանակին :

Վ. Պապիկեան

ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը որոշած է կատարել Փարիզի եւ արուարձաններու հայ համայնքին ընդհ. մաքադահամարը : Այս դժուարին եւ կենսական գործին կազմակերպումը յանձնուած է եկեղեցւոյ դիւանապետ Պ. Սեդրակ Գարակէօզեանի, որ ի հարկին պիտի դիմէ հայ միութիւններու եւ կազմակերպութիւններու, պիտի կազմէ խառն յանձնախումբեր իրաքանչիւր շրջանի պայմաններու համապատասխան, ժամ առաջ իրագործելու այս ազգօգուտ ձեռնարկը :

Ներկայ յայտարարութեամբ կոչ կ'ուղղենք հայ հատարակութեան, քահանայ հայրերու, բոլոր միութիւններուն, մամուլին եւ մասնաւորաբար երիտասարդութեան, հայ սքաութներուն եւ արիւներուն որպէսզի աջակից մեղի դիւրացնելու համար այս աշխատանքը :

Իւրաքանչիւր ընտանիքի հասցէն, անդամները, անոնց ծննդեան թուականը, ծննդավայրը պիտի արձանագրուին մասնաւորապէս պատրաստուած քարթերու վրայ, այս կերպով պիտի ունենանք լիակատար տեղեկութիւններ մեր աղքատիկներու մասին եւ եկեղեցւոյ դիւանատան կատարած բոլոր դիմումները պիտի տանին լրիւ դոհացումի :

Աղ հայրենակիցները որ կիրակի կամ ծանօթ կանն օրերուն եկեղեցի գալու առիթը պիտի ունենան եթէ այցելեն դիւանատուն եւ արձանագրուին մեծապէս պիտի դիւրացնեն այս աշխատանքը :

Ս. Յովհ. Մկր. եկեղ. հոգաբարձութեան

ԹՈՒՅԼՏԻ և ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Եւդոկիոյ Հայ. Կրթ. Միութիւնը ձեռնարկած է Եւդոկիոյ Հայոց Պատմութիւնը հրատարակելու գործին : Մեր եղիպտահայ ազդակիցները, ըստ թելագրութեան հոգեւոյս Տ. Թորգոմ Պատրիարքի, 1938ին Եւդոկիոյ Հայոց Պատմութեան աշխատասիրութիւնը յանձնած են յայտնի բանասէր-պատմագէտ Պ. Արշակ Ալպոյաճեանի, որ արդէն իսկ մեծ մասամբ գրած և աւարտած է տուեալ ձեռնարկը :

Որպէսզի լիակատար աշխատութիւն մը ըլլայ եւ ոեւէ կարեւոր բան դուրս չձգուի այդ երկասիրութենէն, այսու կոչ կ'ընենք այն բոլոր Հայերուն, Եւդոկիացի կամ ոչ, որոնց քով կը գտնուին Եւդոկիոյ (Թոզատ) վերաբերեալ պատկերներ, վաւերագիրներ, նամակներ, նօթեր, օրագրութիւններ, յուշատետրեր, ինչպէս նաեւ 1908էն եւթ. հան հատատուած տպարաններու մէջ տպուած լրագիրներ եւ դիրքեր, որ հաճին զանոնք յանձնել Եւդոկիոյ Հայ Կրթ. Միութեան՝ վերջէն վերադարձնելու պայմանով, անվթար վիճակի մէջ :

ՀԱՄՀ — Arménian Educational Society of Tokat, C/o. Dr. E. Harrian, 575 West 183rd St. New York 33 N. Y. (U. S. A.):

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶԻ մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չարաթ իրիկուն, 29 Մայիսին : Քատէի սրահը նախկին Petit Journal :

×

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չարաթ երեկոյեան, Թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ մէջ, Յունիս 20 կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

⁂

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

×

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ մէջ կը տօնուի Մայիս 23ին : Նկատի ունենալ թուականը :

★

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ.— Պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ, Շաթօ տը Ֆլօրի մէջ :

×

ՎԱԼԱՆՍ.— Մայիս 28ին :

●

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Մայիս 30ին :

×

ԻՍԻ.— Յունիս 6ին :

×

ՍԱՐՍԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Մայիս 23ին :

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները :

ԻՍԻԻ ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ի դիտութիւն Իսիի հայ հատարակութեան կը ծանուցուի թէ Հայ Գաղթականաց Կեդր. Օֆիսին կողմէ Պ. Արթինեան 15 Մայիս 1948ին, չարաթ օր, ժամը 3ին, պիտի ընդունի բոլոր Նանսէնեան տարագիրները, որոնք զանազան պատճառներով Հայ Գաղթ. Կեդր. Օֆիսի օժանդակութեանը պէտք ունին եւ չեն կրնար տեղափոխուիլ ու ներկայանալ նոյն Օֆիսին Փարիզի Գրասենեակը :

Մանաւորապէս կոչ կ'ըլլայ կարօտեալներուն, հիւանդներուն, չքաւորներուն, ծերերուն, բազմանդամ ընտանիքի պետերուն, որպէսզի առանց կացութիւնը քննուի եւ անոնց ծանօթացուի առաւելութիւնները ֆրանսական ընկերային օրէնքներուն որոնցմէ անոնք կրնան օգտուիլ, ինչպէս նաեւ օգնութեան եւ աջակցութեան կարելիութիւնները զոր անոնք կրնան գտնել ուղղակի Օֆիսին մօտ, իրենց քնակութեան քաղքի վերաբնորոշման, ուտեստեղէնի բաշխման եւ նոյնիսկ առիպողական պարագաներու մէջ դրամական օգնութեան համար :

Մեր բոլոր հայրենակիցներուն չերմօրէն կը յանձնարարենք իրենց շրջանակին մէջ ծանօթացնել ներկայ ազդարարութիւնը :

Այն անձերէն որոնք պիտի ներկայանան հետեւեալ հասցէին՝ կը խնդրուի իրենց հետ ունենալ իրենց քնակութեան քարթը եւ ի հարկին իրենց ընտանեկան դրքոյկը (Լիվրէ տը ֆամիյլ) : 253 rue J. Jacques Rousseau, Ֆ. Հ. Ազի դարմանատան մէջ :

Շաբաթ օր Մեվռանի մէ

Կազմակերպուած՝ յայտնի դերասան ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի կողմէ, մասնակցութեամբ Փարիզի հայ լաւագոյն արուեստագէտներու :

16 Մայիս կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին, Մասսի թատերասրահին մէջ, 8 7Ave. de Livry, Մէվռան կը ներկայացուի Շերլմանզադէի գլուխ գործոցը

ՊԱՏՈՒԻՒ ՀԱՄԱՐ (Տուամ 4 առար)

Տոմսերը հայթայթել տեղւոյն բոլոր կազմակերպութիւններէն : Վարագոյրը պիտի բացուի հիշդ ժամը 8.45ին : Կէս գիշերէն վերջ պարահանդէս մինչեւ լոյս :

ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱՀԱՒՈՒՄԲԻ ընտանեկան պարանիկ հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Հոգեգալուստի երկուշաբթի օրը, 17 Մայիս, ժամը 4ին, Սալօն Մազընոյի մէջ, Մարսէյլ : Զուարթ խմբերգներ ու մեներգներ : Ընտիր օրքէսթրը : Սիեստա : Մաքուր եւ դիւրամատչելի պիւֆէ : Մուտքը ապատ է ու սիրով կը հրաւիրուին բոլոր երդասէրներն ու համակիրները :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ

ՔԵՌԻ խումբը 16 Մայիս, առաւօտեան ժամը 9ին :

ՎԱԼԱՆՍԻ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ.Կ. եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները : Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները, կարեւոր օրակարգերով :

Վիէնի Կ. Ազի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս չարաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին Համօ Օհանջանեանի Ակումբին մէջ : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Պատգամաւորի ընտրութիւն :

Իսիի Ֆ. Կ. ՀՄԱՄի ընդհ. ժողովը երկուշաբթի 17 Մայիսին, ժամը 8.30ին Սրբմեան սրահը, 2 rue de la Défense : Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիները այս չարաթ իրիկուան ժամը 8.30ին «Հրայր» Ակումբը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին : Bar du Globe մէջ : Ներկայանալ անդամատետրով : Կարեւոր օրակարգ :

ՀԱՅ ՆԱՄԱԿԻՆ ՌԱԶ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ընդհ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ կիրակի Մայիս 23ին, ժամը 14.30ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 rue de Trévise, մէկթռ Քատէ : Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն անպայման ներկայ ըլլալ :

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Հ. Մ. Ը. Մ.ԻՆ ՅՈՒԹՊՈԼԻ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄԸ, Ալֆորվիլի Հ. Մ. Ը. Մ.ին հետ, 16 Մայիս կիրակի ժամը 3ին, St. Loup իրենց սեփական դաշտին մէջ : Հովանաւորութեամբ Mr. Abelly :

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի անմահ յիշատակին Հ. Յ. Դ. Պանկօ Քաչանի Նոր Սերունդը կը հրաւիրէ բոլոր Նէր Սերունդականները Փարիզի եւ չրջանակը ներկայ ըլլալ այս կիրակի ժամը 10.30ին Pont de Sèvres, այցելելու համար Sèvresի գերեզմանատան սրահը :

ՏԻՄԻՆի Ֆր. Հ. Կ. Ազի պարահանդէսը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 8ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ : Jazz, հաճելի անակնկալ, ճոխ պիւֆէ, աճուրդ չկայ :

ՀԱՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այսկն կիրակի ժամը 10.45ին Լիւքսէմպուրկի սրահին մէջ, 58 rue Madame 'métro Notre Dame des Champs) : Կը քարոզէ Ֆրանսահայ Աւետարանական եկեղեցիներու նախագահ Փրօֆ. Ազիկեան : Այս կիրակիքարոզի նիւթն է՝ «Աստուած մեզի տուած է քաջութեան, զօրութեան եւ սիրոյ հոգի» : Իսկ երկուշաբթի 17 Մայիս ժամը 3էն 7 տեղի կ'ունենայ հանդէս ծնողավաճառ մը նոյն սրահին մէջ : Պիտի ներկայացուի (Հայ տատերու գիւտը) :

ՍԷՆԹ ԷԼԻԷՆի Ֆր. Կ. ՀՄԱՄի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չարաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի դիներով :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է Նորայր Սահաթճեանին կաչէվաճառատունը : Անդամ մը այցելեցէք, հետեւեալ հասցէին եւ գոհ պիտի մնաք 9 Place des Grands Carmes, Marseille :

ՁԵՐ ՀԱՐՄՆԻՐՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Դիմել՝ Bernie Oliverի

Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) Հեռ. PRO. 14-31
Ջուարթ, հաճելի, կեանքոտ Ջափաւոր գին

Փարիզի Տօնավաճառին առթիւ
ԵՐԵՔ ՕՐ ԵԻՍ
Մի մոռնաք այցելել Ets. Tolomgian
(161 Rue du Temple , Paris 3)
Tél. Arc. 77–95 République
STAND 3069
Terrasse B. Hall 30 — Groupe Maroquinerie
Պիտի գտնէք ձեր բոլոր ուզած կաչեղէնները

ՅԱՌԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 16 MAI 1948 կիրակի 16 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5343-Նոր շրջան թիւ 952 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁՈՒՐ ՄԻ՛ ԾԷԾԷՔ

Անկուսակցական վաճառական մըն է պատմողը ։—

— Պատերազմէն անմիջապէս առաջ Պարսկաստան կ'երթայի՝ երեւանի ճամբով։ Վերադարձիս ուզեցի Էջմիածին հանդիպիլ Տեղապահին ալ Համբուրելու եւ Մայր Տաճարին առջեւ երկու ծունկ աղօթք ընելու համար։ Դիմեցի պատկան իշխանութեան։ «Անկարելի է» պատասխանեցին. պէտք է Մոսկուա գրենք եւ արտօնութիւն առանձնաք ...

Կացութիւնը տարբեր չէ ընդհանուր յաղթանակէն երեք տարի վերջն ալ։

Այս, Երեւան այցելող բախտաւոր հայբենակիցը Էջմիածնի կամարներուն տակ Տէր Ողոր – միա մը փսփսալու համար պարտաւոր է առանալ Մոսկուայի իշխանաւորներուն մանաւոր արտօնութիւնը ։

Նոյն վեսիբայինն պէտք ունի ան, Հայաստանի մնացեալ շրջաններէն պատելու համար ։

Աբրահամեանի կաթողիկոսական պատուիրակները կրնան, հրապարակաւ, ուրիշ հէքեաթ պատմել ։ Բայց, հարցաքննեցէք զիրենք չորս պատերու առանձնութեան մէջ եւ պիտի իմանաք որ հայ ժողովուրդին վայելած «ազատութիւնը» գոյութիւն ունի միայն այս լուսացնցուղ պղտորանեներուն վրայ թափուող խմաւտակներուն երեւակայութեան մէջ ։

Սուտերուն ամէնէն գարշելին է այն յայտարարութիւնը թէ «Սովետական Հայաստանը» ազատ է եւ անկախ ։

Կամ « Հայաստանը հայկական անկախ պետութիւն է» ։

Դիմացի ծանծաղամիտ — եւ նենգամիտ — կարմրուկներէն չէ որ իրաւագիտութեան դասեր պիտի առնէինք սորվելու համար թէ ինչ կը նշանակէ «Անկախ պետութիւն» ։

Պետութիւն կը նշանակէ անհատներու բազմութիւն մը որ միասին կերպով կ'ապրի որոշ հողամասի մը վրայ, ենթակայ է իր կողմէ նշանակուած կառավարութեան մը, ունի իր սեփական օրէնքները եւ կը վայելէ վերապետական իրաւունքներ ։

Ժողովուրդ մը անկախ է երբ ինքն իր ձեռքով կը տնօրինէ իր կենցաղի պայմանները, ազատօրէն եւ առանց արտաքին միջամտութեան ։

Միջազգային դաշնագիրներու հետեւանքով կնքուած յանձնառութիւնները , չեն ժխտեր պետութեան մը վերապետական իրաւունքները ։

Մեր մանրանկար հայբենիքը չի լրացներ այս պայմանները ։

Ներկայ վարչաձեւը պարտադրուած է մեր մկունկէս միլիոնին ։

Լենին ու Մուսթաֆա Քէմալ ձեռք ձեռքի, սիրտ սիրտի, բռնութեամբ տապալեցին նախորդ խորհրդարանական կառավարութիւնը ու երեւանի մէջ հաստատեցին համայնավար իշխանութիւն մը, արիւն ու աւեր սրտերով իրենց ճամբուն վրայ ։

Պուտ մը խելք ու պուտ մը խիղճ ունեցող ամէն Հայ պիտի ընդունի պատմութեան այս անհերքելի փաստը ։

Քանդուածը տարիէ ի վեր մեր հայրենիքը կը դառնայ, ուրեմն, Մոսկուայի պղպատեայ թաթին տակ եւ այն հողամասը որուն տրուած է «հայկական պետութիւն» չռնդալից անունը, ուրիշ բան չէ եթէ ոչ վիթխարի ու համայնակուլ կայսրութեան մը մէկ նահանգը ։

Նահանգ մը որուն վայելած ինքնավարութիւնն ալ չատ ջուր կը վերցնէ ։

Թերեւս ամերիկեան Դաշնակցութեան քառասունրնութիւն նահանգներէն իւրաքանչիւրը աւելի լայն իրաւասութիւններ ունի քան մեր Դրախտավայրը ։

Իմաստակներուն համար, անշուշտ, անկախ պետութիւններ չեն Պելճիքան , Զուիցերիան , Կուատեմալան կամ Սուրբան ։

Բայց մենք գիտենք որ Պրիւքսէլի խորհրդարանը հրահանգներ չուտանար բրիտանական կառավարութենէն, կամ Լեհաստի լճին վրայ զբօսանաւոյտ մը կառուցելու համար, Ուշինկթընէն չէ որ արտօնութիւն կը խնդրէք ։

Եթէ Հայաստան անկախ պետութիւն ըլլար, կ'ունենար իր սեփական խորհրդարանը, իր ազգային դրօշակը, իր բանակը, իր դրամը; իր դեսպանները ուր որ ուզէր ։

ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
Մահուան առթիւ

Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ· Վէնսան Օրիոլի կողմէ իր դիւանապետը Պ· Ժ· Քոսիուշքօ – Մորիզ Մայիս 10 թուականով հեռաւեալ նամակը ուղղած է Հայ Գաղթականաց Մարհուրդի նախագահ Հրանդ Սամուէլի ։

« Պարոն նախագահ,

Հանրապետութեան Պ· նախագահը պարտականութիւն յանձնած է ինձի ներկայացնելու իր խոր ցաւակցութիւնները Պ· ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆ – ԵԱՆի մահուան առթիւ եւ իր ցաւը յայտնելու որ չէ կրցած իր կողմէ ներկայացուցիչ մը ղրկել ամենոր յուղարկաւորութեան, ձեզ նամակը չատ ուշ հասած ըլլալով իրեն ։

Հաճեցէք ընդունիլ, Պ· նախագահ, խոր մեծարանաց հաւաստիքը » ։

Անգլիոյ գահաժառանգ
իշխանուհին Փարիզի մէջ

Ֆրանսայի կառավարութիւնը եւ ժողովուրդը փառաւոր եւ խիստ համակրական ընդունելութիւն մը ըրին Անդլիոյ գահաժառանգ Էլիզապէթ իշխանուհիին, որ խանդավառ ծափերու առաքեալ եղաւ այն բոլոր փողոցներուն մէջ, ուրկէ անցաւ։ Նախագահական պալատին մէջ իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթէն ետք, իշխանուհին գնաց Կալիէբա թանդարանը, ուր բացումը կատարեց «Ութը դար տեւող բրիտանական կեանք Փարիզի մէջ» ցուցահանդէսին ։ Գահաժառանգը այս առթիւ խօսեցաւ Ֆրանսերէն ճառ մը, որ ուշադրութիւն դրաւեց իր զգայուն ոճով ։

Նախագահ Վէնսան Օրիոլ իր պալատին մէջ Պատուոյ Լեգէոնի Մեծ ժապաւէնը շնորհեց Մեծն Բրիտանիոյ գահաժառանգ իշխանուհիին, որուն սմոուրինն ալ Լտիմպուրկի դուքսը ստացաւ Պահպանական Խաչը ։

ՎԵՑ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ միջեւ (Ամերիկա, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Պէնէլիւքս), Գերմանիոյ հետ կնքուելիք դաշնագրին մասին 20 Ապրիլէն ի վեր Լոնտոնի մէջ կատարուող խորհրդակցութիւնները պիտի շարունակուին Հոդեզատուտի տօնին առթիւ, վերսկսելու համար երեքշաբթի օր ։ Կը կարծուի թէ՝ աշխատութիւնները պիտի աւարտին յառաջիկայ շաբթու վերջը, եւ արեւմտեան Գերմանիոյ կազմակերպութեան վերաբերեալ ծրագիրը պիտի կրնայ վեց կառավարութեանց քննութեան ենթարկուիլ ։

ՄԱՐՇԱԼԱՆ ՍՈՒՐԼՈՎՄԻի Մոսկուայէն Պերլին վերադարձած է քաղաքական նոր խորհրդակցութեամբ մը, որ Շաունովն է, Գերմանիոյ սովետ դինուորական վարչութեան ամենակարեւոր անդամներէն մէկը ։ «Տկնա» զրահակալութեան հանմատաձայն, Շաունով «մասքրագործութեան» ձեռնարկելով Մոսկուա ղրկել տուած է 85 բարձրաստիճան սպաներ ,, որոնց մէջ է նաեւ ռուսական զօտիի սպայակոյտի պետ զօր· Լուքեանչէնքօ ։

ՆՈՐ ԼԱՆՏՐԻԻ մը ձերբակալուեցաւ Պորտոյի շրջանին մէջ, Տէքան անունով, որ բազմաթիւ կիներ սպանած է ։ Տէքան , հարցաքննուելով խոստովանած է թէ սպանած է իր կինըՄարկրիթ 1945ին, եւ 1939 ուրիշ կին մը, Առէլայիտ Օպրի անուն ։ Այս խոստովանութենէն ետք Տէքան փորձած է անձնասպան ըլլալ ։

ըշմաթուղթը ու մահաւանդ իր արտաքին քաղաքականութիւնը ։

Եթէ Հայաստան անկախ ըլլար անդամ կը նըշանակուէր Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան եւ իր ներկայացուցիչներուն միջոցաւ միջազգային արխտպադոսին — ապահովութեան Մորհուրդին — կը ներկայացնէր իր պահանջները, փոխանակ գիշատած ու ողորմած Մոսկուայի քմամաճոյքին սպասելու ։

Ջուր մի ծեծէք ։

Ներկայ Հայաստանը անկախ պետութիւն չէ, այլ վիպայէք մը՝ մեծադոզ կայսրութեան մը սահմաններէն ներս ։

Առանց չիզի եւ առանց ողիայարի ։

Ժ.

«ՅԱՌԱՋ»ի յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ Զոյգ երեքշաբթի օր ։

Իսրայէլի պետութիւնը հռչակուած

ԱՄԵՐԻԿԱ. ԿԸ ՃԱՆՉՆԱՑ ՀՐԵԱՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ, ժամը չորսը քառորդ անցած Թէլ Ավիվի Դեղարուեստի Թանգարանի սրահին մէջ, Պէն Կուրիոն, Հրէական գործակալութեան նախագահը կարդաց յայտարարութիւն մը, որով Իսրայէլի պետութեան հիմնարկութիւնը եւ այս պետութեան առժամեայ կառավարութեան իշխանութեան գալը կը հռչակուի ։

Արարողութիւնը տեղի պիտի ունենար կէս գիշերին. բայց Բաբունապետին պահանջքամին վրայ, առելի կանուխ կատարուեցաւ, որպէսզի Շաբաթի կրօնական պարտաւորիչ հանգիստը չխանգարուի ։

Հրէական Գործակալութեան վարչական ժողովն է որ պիտի կազմէ առժամեայ կառավարութիւնը, վարչապետութեան տակ իր նախագահին՝ Պէն Կուրիոնի, մինչեւ որ ահմանադրական մարմինները ընտրուին ։ Այս կազմը պիտի լրանայ ամէնէն ուշ միչեւ առաջիկայ հոկտեմբեր ։ Ան այժմ Հրեայ Ազգային Մորհուրդը պիտի կատարէ խորհրդարանի պաշտօն ։

Վերոյիշեալ յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ Հրէական պետութիւնը հռչակուած է, համաձայն հրեայ ժողովուրդին բնական եւ պատմական իրաւունքներուն, ինչպէս նաեւ Միացեալ Ազգերու 29 Նոյեմբեր 1947ին տուած որոշման ։ Նոր պետութիւնը պիտի հիմնուի հրեայ մարգարէներու քարոզած ազատութեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան սկզբունքներուն վրայ ։ Պաղեստինի բնակիչները պիտի ունենան քաղաքացիական բոլոր իրաւունքները, առանց ցեղի, ազգի կամ սեռի խտրութեան ։ Իսրայէլի Պետութիւնը պատրաստ է գոյծակցիլ ՄԱԿի ։ Յայտարարութիւնը կ'աւարտի Արաբներուն ուղղուած կոչով մը, որ անոնց հաշտութիւն կ'առաջարկէ ։

★ *Լուր կը տրուի թէ առժամեայ կառավարութիւնը խնդրագիր մը մատուցած է ազդէն ՄԱԿի, որպէսզի անդամ ընտրուի այս կազմակերպութեան ։ Այս խնդրագիրը չի կրնար նկատի առնուիլ ՄԱԿի առաջիկայ ընդհանուր ժողովէն առաջ, որ պիտի դումարուի սեպտեմբերին ։*

ԱՄԵՐԻԿԱ. ԿԸ ՃԱՆՉՆԱՑ ՀՐԵԱՑ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Նախագահ Թրումըն յայտարարեց երէկ դէպի չափ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը որոշած է ճանչնալ Հրէական Պետութիւնը, իրրեւ իշխանութիւն մը որ իրականապէս գոյութիւն ունի Պաղեստինի մէջ ։

Թրումըն հրեայ կառավարութիւնը իրաւապէս ալ ճանչնալու մասին բան մը ըսած չէ ։ Բայց, վերի որոշումը ինքնին յստակնչական է, մանաւանդ երբ այն փութկոտութեան պատճառաւ, որով Ամերիկա կը ճանչնայ նորահաստատ պետութիւնը ։ Աճապարելով, Միացեալ Նահանգները ուզած են կանխել Մորհրդ· Միութիւնը, Մոսկուայէ առաջ չհասնելու համար Հրէաններու համակրութիւնը ։ Այսպէս, քանի մը ամսուան մէջ, Ամերիկացիք եբեք անդամ փոխած եղան իրենց քաղաքականութիւնը Պաղեստինի խնդրին նկատմամբ· այս երկիրը Հրեաներու եւ Արաբներու միջեւ բաժնելու կողմնակից ըլլալէ ետք, որոշեցին պատրաստել խնամակալական վարչութեան ծրագիր մը, մէկ կողմէ, Արաբներուն գոհացում տալու, եւ, միւս կողմէ, քարիւղի ճամբան չկտրելու համար ։ Հիմա ալ յանկարծ զարձ կ'ընեն, իրենց նախորդ որոշումները չնչելով եւ ճանչնալով Հրէական Պետութեան կազմութիւնը, այս անգամ ալ ետ չմնալու համար Մորհրդ· Ռուսիայէ եւ Ամերիկացի Հրեաներու քուէներէն չզրկուելու համար, առաջիկայ ընտրութեանց մէջ ։

ԱՐԱԲՆԵՐԸ ԴԵՌ ՎԱՐԱՆՈՑ

Ամիսէ մը ի վեր, Սիոնականներու տարած յաջորդական յաղթանակները արաբ ժողովուրդներու ազգային արժանապատուութիւնը վիրաւորած են մեծապէս ։ Վրդովմունքը հանդարտեցնելու համար, Արաբական Լիկան որոշած է կոթողի գործողութիւններու սկսիլ· բայց տարակուսելի է որ Արաբները կարենան զինուորական կարեւոր յաջողութիւններ ձեռք բերել ։ Կը կարծուի նոյնիսկ որ ցոյցի համար բանակներ չուղարկուին մէջ պիտի դնեն· բայց որեւէ լուրջ յարձակման պիտի չձեռնարկեն ։ Հաւանարար յարձակին կարգ մը կէտերու վրայ, ինչպէս արաբական գօտիին մէջ կամ Նէկէվի անապատը, ուր մեկուսացած հրեայ դաղթականներ կը յամառին մնալ դեռ, հակառակ անոր որ չրջապատուած են արաբ բնակչութեամբ մը ։

★ *Վարչապետ Նոքրաշի փաշայի թերթը «Ալ Ասասա» կը գրէ թէ եգիպտական կառավարութեան երկու դունդեր երէկ սահմանադլուխը անցած եւ Պաղեստին մտած են ։ Սինայի չրջանը , կարմիր ծովու եւ Միջերկրականի միջեւ դտնուղ երկրամասին մէջ, համախմբուած զինուորներու թիւը 6000էն 11 հազար կը հաշուուի ։*

Եգիպտական կառավարութեան կողմէ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյց մը կը հաստա-

«Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ

ՔՈՅՐ ՈՒ ԵՂԲԱՅՐ

(ՀԷՔԵԱԹ)

Եւ հայրենի դեղերէն ու քաղաքներէն քշուեցան: Ու զացին, ճամբաները թափթփելով: Ու մաս մը, մինչեւ անապատ իսկ հասան: Ու հոն, չուրջբոլոր սուր եւ հրացան, մէչտ գործի վրայ: Մահը հնձուոր, առատութեամբ յափրացած: Դիակներ, կամ դիակցուներ, ուր որ դիտես: Ժողովուրդ մը, չարդուփշուր, կը վերջանայ հոն այսպէս, կը հալի, կը հատնի:

Սուրիական անապատ...

Երկու որբ էին անոնք, քոյր ու եղբայր: Ալ ոչ ծնողք, ոչ ուրիշ բան: Ո՞ւր երթալ, ի՞նչ ընել: Ոչ ճար, ոչ փրկութիւն: Վերը կրակ, վարը կըրակ: Շատոնց մեռեր է ինքը, աստուած:

Սա հորիզոնին ծայրը լուսնկա՞ն, որ մատով կ'ըլլէ. «եկէք, եկէք»:

Եղբայրը պզտիկ էր, քոյրը աւելի պզտիկ: Ի՞նչպէս էին ողջ մնացեր, ի՞նչպէս հոս հնկեր, հիմա ալ անկարելի բան: Ու ահա, լուսընկան, մեղքալով, կը կանչէր զիրենք: Ու եղբայրը բռնեց քրոջը թաթիկէն, պինդ բռնեց, ու ըսաւ. «երթանք»:

Վրանները, թշնամի պահակներ անցան, չտեսան, քանի որ պզտիկ էին ու անշշմար: Ու քալեցին անապատէն, ըզկռներու նման: Ո՞ւր: Դժուար հարցում: Քալեցին: Կը հեռանային ջարդի հնոցէն: Մնացածը բախտին: Ու ինկան: Ու ելան: Ու ապրեցան: Ու լացին: Ու զացին, միշտ զացին: Լուսնկան, կը ցուցնէր ճամբան:

Մէկը պզտիկ էր, միւսը աւելի պզտիկ: Ու ներա արցունքը կը պղտէր վախէն: Ու ներա բոպիկ ոտքերը կը ծակծկէին տատասկներէն: Եւ ուր որ ներա արիւնը կաթէր, կը բուսնէին վարդեր: Եւ ուր որ ներա արցունքը թափէր, կը ցաթէին մարգարիտներ:

... Շուրջը, գիշերին մէջ, չնագայլերու ոռնոց: Ու բաց երախներ, ու սուր ատամներ ու բոցէ լեզուներ: Այնտեղ, չորս կողմ, ամէն ինչ ապրիլ, արիւն կ'ուզէր: Հիմա իսկական չորքոտանի չնագայլերը, ըզկռտաններէն առաջ: Քոյրը աւելի պզտիկ էր, կը վախնար: Եղբայրը սիրտ կուտար ներա, ու բռնած թեւէ թեւ, կ'երթային, կ'երթային, առանց դիտնալու թէ ո՞ւր: Ու նէ հեռուէն վախէն, հեռուէ, զազանները կուչնելով.

— Աղբարիկ, աղբարիկ, հիմա ի՞նչ ընենք:

— Հիմա, քուրուկ, հիմա, դառնանք թիթեռնիկ: Յանկութիւն էր թէեւ, բայց այդպէս ալ եղաւ: Ու երկու սպիտակ թիթեռ, ըսես երկու առուակ, լուսաթռկերով բաց երախներու չրջագծէն, վերեէն, թռան զացին, հեռացան: Ու վհատակը, ոռնալով, վազեց անհետացաւ:

Երբ վտանգ չմնաց, վար իջան կրկին: Ու նորէն ցաւի կաղապարը հագան: Ու դարձան մանուկ: Ու նորէն զացին, ու նորէն զացին: Գացին, գիշերը կծկեցին: Ու հառաչ ան: Հիմա ի՞նչ ընեն: Այնտեղ կարաւան մը, դուէչ որսորդ: Որսորդի՞ ինչ պէտք, հոն, ուր ամէն ոք հայորս է: Քոյրը վազեցաւ եղբօր, փարեցաւ ու հծծեց վախէն.

— Աղբարիկ, աղբարիկ, հիմա՞ ինչ ընենք:

— Հիմա, քուրուկ, հիմա, թռչուն դառնանք մենք:

Յանկութիւն էր թէեւ, բայց այդպէս ալ եղան: Ու դարձան թռչնիկ: Եւ իրենց թեւիկները զարկին, զարկին, ու խրեցան լեռներ: Կարաւանը, զանգատ, քալեց ու անցաւ:

Երբ վտանգ չմնաց, վար իջան նորէն: Ու կրկին ցաւի կաղապարը մտան: Ու դարձան մանուկ:

Վերը կրակ, վարը կրակ: Այդին վտանգ, անդին վտանգ: Երկինք թշնամի, գետինը գետին անցնի: Ու քոյր ու եղբայր, քով քովի, քալեցին, քալեցին, մահու չափ անուշազ ու պապակած: Անապատը ոչ կողմ ունի, ոչ սկիզբ, եւ ոչ ալ վախճան: Շրջանակի մը մէջ զարձիր, զարձիր: Ու զացին, զացին, բախտէն քշուելով: Շատ զացին, քիչ զացին, ամբոխ մը դառան: Այնքան մութ ու սեւ: Ու լսեցին զինքի աղմուկ ու սուրերու չխկխկիւն: Ու տեսան պսպղուն մետաղներու չողալը: Զօրագունդ մը որ առաջ կը թաւալէր: Դրօշները վեր բռնած: Ոմանք արիւնի մէջ թաթխուած, ասղ մահիկ վրան: Միւսները սեւ, ճերմակ, կարմիր, բայց երկուքն ալ նոյնը: Որ մօտեցան, մօտեցան: Կը լսուէր թուրքերէն ու զերմաներէն, կը ճայթէին խազախներ, կը ճօճէին տեղեր:

Հիմա պզտիկ որբ են, ի՞նչ ընեն, ո՞ւր երթան, որ այս հրէշներէն չի կարթուին: Քար չկայ, տակը մտնես, թուփ չկայ մէջը պահուիս: Հապա, ի՞նչ ըսեր են անապատ: Վերը կրակ, վարը կրակ: Քրիստոնեան թշնամի, թուրքը թշնամի: Ու երկուքը ձեռք ձեռքի:

Քոյրը կը վախնար, կը դողար ու կուլար: Չէ՞ որ աւելի պզտիկ էր: Փարեցաւ եղբօր, փարեցաւ ու հծծեց.

— Աղբարիկ, աղբարիկ, հիմա՞ ինչ ընենք:

— Հիմա քուրուկ, հիմա ...

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԿՏԱԿԱԳԻՐ

Զոհը մեր ողբացեալ ընկերներէն մէկն է՝ Պետրոս Հեթումեան (Էթօեան), հազիւ քսանեւչորս տարեկան, Մէղրէցի, Խարբերդի մէջ տուսում առած եւ ուսուցիչ, կազմակերպիչ եւ քարոզիչ դարձած:

Մէկը՝ մեր անուանի ընկերներէն «Ընկեր Կարօ»ի եւ նմաններու, բարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակ, բայց գիտակից ու զոհաբերող, ազնուբաց եւ խանդավառ, յարատեւ ու կարգապահ, հաւատաւոր եւ անընկճելի, ինչպէս բոլոր օրինակելի Դաշնակցականները:

Քոյրն է որ՝ կը պատմէ ...

Կը պատմէ լալով, սրտին խորէն կսկծալով, անանուն եւ անպատմելի տառապանք մը ջրվէժի նման դուրս կը ժայթքի անոր բերնէն հոսող ողբանաւագ բառերուն հետ:

Սրբազան պարտականութիւն մը կատարողի նման, կը պատմէ, կը պատմէ անվերջ ու զոհունակութիւնն ունի որ ունկնդիրներ ունի, իր անհուն ցաւին կարեկից ու բախտակից:

Եւ ո՞ր ունկնդիր Հայն է որ պիտի լսէ այդ եզերերգը եւ պիտի դիմանայ, չպիտի փղձկի ու կսկծայ:

Ու հինգ ունկնդիրները կուլան ու տունը իրական մռեւելատուն մը կը պատկերաւորէ:

Եւ քոյրը կը պատմէ՝ «տատնեւհինգ տարեկան էր երբ՝ Դաշնակցական արձանագրուեցաւ: Դուք կ'ըմբռնէք թէ ինչ կը նշանակէր Դաշնակցական դառնալ, մանաւանդ այն օրերուն:

Եղբայրս մեր շրջանի եր խտասարդներու դարպրն էր, պարծանքը ...

Ան՝ ... ախ, ան չհասաւ իր «մուրազին»:

Զերբակալութիւններն սկսած էին, զանազան շրջաններու Հայերու տեղահանութեանց մասին սրտաճմլիկ լուրեր կը հասէին:

Ու քոյրը կը լռէ, կը փորձէ թուքը կուլ տալ իր այրող սիրտը քիչ մը թրջելու համար կարծես, կոկորդն սեղմուած ըլլալ կը թուի:

Անախորժ դեղնութիւն մը, որ՝ վշտին աստղութիւնը կը պատգնէ ահաւոր վերյիշումներու նեցուկներու դէմքին վրայ, մատնել կուտայ թէ՝ պիտի նուաղի, պիտի մռնի...

Բայց պատուր ի վերջոյ կը սթափի, իր ուժերը կը հաւաքէ, իր եղբօր կատակը իրագործելու ժամին է: Երեսուն երեք տարի, սրբազան ուսմունքը արիւն — արցունքով ու կսկիծով պահած է, կրնկկից, գործադիր անձ չէ գտած, կատակագիրը դրել տալու համար ու կը շարունակէ՝

« Այդ առաւօտ, մեծ հայրս չարագուշակ երազ մը պատմեց մեզի եւ դլուխն երերցնելով, եղբայրներուս թելադրեց՝ տունէն դուրս չելլել:

Այդ միջոցին, Թրքական չորս ժանդարմաներ ներս խուժեցին եւ հրացաններու խողովակները փոքր եղբօրս, Պետրոսին ուղղած, զինք ձերբակալեցին ու տարան:

Մեր վհատաւորներն ի զուր անցան:

Երեք օր վերջ, տեղեկացանք որ Թրքական պինուորական հիւանդանոցը տեղափոխուած է:

Մեր բոլոր ջանքերն ի զուր անցան, զինք տեսնելու համար:

Բայց մեծադումար կաշառքը ի վերջոյ օգնութեան հասաւ »:

Պատուր կը ցնցուի զարհուրանքով մը, որ ամէն մարդու յատուկ չէ:

Շուրջինները կը թելադրեն ընդհատել, պատուր կը զայրանայ, անիրաւուած կը համարէ ինքզինքը, կը պահանջէ, կը պաղատէ որ չարունակենք լսել զինք եւ դրի առնենք իր պատմութիւնը:

Կը համաձայնինք եւ կը չարունակէ:

« Հիւանդանոցի այն սրահը, ուր դրան քով տախտակէ մահճակալ մը յատկացուած էր իրեն, տեղաւորուած էին նաեւ քանի մը աղրամանններ:

Ըսին՝ որ դրան քովինն է, մօտեցանք, զննեցինք, բայց եղբօրս չէր նմաներ: Անճանաչելի դարձած էր: Աղտոտ, լերդացած ու սեւ արիւնով թաթխուած՝ կտաւէ չապիկին մէջ պարուրուած դիակ մըն էր, այտերուն միսերը պատռտած ու կղակն ի վար երկնցած, ճակատն ու կոպերը կապոյտ եւ ուռած: Փունջ - փունջ քաչուած գլխի մազերուն տեղերը ճաղատ դարձած:

Անչարժ պառկած էր կռնակին վրայ, մերթ ընդ մերթ հառաչելով միայն:

Վերջապէս սթափեցաւ:

Հարցուցինք թէ ի՞նչ պատահած է:

— Ոչինչ, քիչ մը հիւանդ եմ ըսաւ:

Աղաչեցինք, լացինք, պահանջեցինք որ բացատրէ պատահածը:

Պահ մը վարանելէ վերջ պատասխանեց «երբ ճերմակեղէններս լուանաք, ամէն բան կը հասկնաք »:

Մաժուն տարած էինք, իր սիրած կերակուրներուն հետ: Երկու դդալ միայն մաժուն կերաւ:

Ի՞նչ կ'ուզես եղբայր, ըսէ ի՞նչ կ'ուզես, ի՞նչ բերենք, ի՞նչ ընենք, ի՞նչ պատահած է:

— Լաւ քանի որ այդպէս է լսեցէք, երկու օր, պիչեր ու ցերեկ անընդհատ ծեծեցին պահանջելով՝ որ՝ դէնքերուն տեղը յայտնեմ, պահանջեցին որ՝ ընկերներուս ցանկը յանձնեմ:

Երրորդ օրը՝ կարմրած — չիկացած երկաթով այրեցին ոտներս, կռնակս, խաչաձեւաձեւակտոր հաւկիթներ տեղաւորեցին թեւերուս տակը, ախ, անտանելի էր զարհուրելի էր ...

Ի վերջոյ ոտքիս եւ ձեռքիս եղունդները քաշեցին, բայց չունեցը իրենց նպատակին չհասան:

Այ ամէն բան վերջացած է, մահը պատյտ կուտայ դիակիս վրայ, մէկ վախտը ունիմ միայն:

«Մահէս վերջ, դրէք տուէք իմ այս անահման չարչարանքներս, Թող նոր սերունդը կարդայ ու տեղեակ մնայ իր նախորդներու կրած տառապանքներուն եւ անընկճելի դառնայ, մերուզիով ընթանայ եւ մեր վրէժը լուծէ »:

★

Կուլան բոլորը, կը ջանամ զսպել յուզումս, պատուր կը նկատէ թուղթին մնացած արցունքին կաթիլները ու խորին ցաւախտապատութեամբ կը մրմնջէ՝ Աստուած զաւակդ պահէ որդի, Աստուած երկար կեանք տայ քեզ զաւակս, քեզի անհանգիստ ըրի ...

Կը ջանդգնիմ հարցնելու իր եղբօր վախճանը:

Ան՝ սրտապնդուած կը վերսկսի՝ «ոստիկաններ եկան, հրելով, ծեծելով դուրս վռնտեցին մեզ, ծեր մը լաթ յանձնելով մեզի:

Ու չճչացին բնաւ, դիտնալով որ լսող ու օգնող չկայ: Ու ալ արիւն չկաւ, որովհետեւ չորցած էր ան: Ու չթափեցաւ արցունք, որովհետեւ ցամքած էր ան: Ու չբուսան վարդեր, ու չծողացին զոհարներ:

Եւ անոնց տոհմիկներն ու թաթիկները թօշնեցան, թօշնեցան ու կախուեցան: Ու անոնց խոպոպները թափեցան, թափեցան եւ իջան: Իջան լայնարաց ու խոշոր ու խորխմաստ հայկական բիբերուն վրայ: Իջան՝ ու ձեւացուցին մէկմէկ հարցական:

Վէյէ եւ Միմէ, վեր բռնած որբերուն նիհար ու պզտիկ դիակները, սուինի ու տէգի վրայ, իրրեւ պատերազմի յաղթական աւար, հպարտ հպարտ ու սէգ չարժումներով, քալեցին զօրագունդին առջեւէն: Ու դիւանագիտական նուագը, որ պայթեցաւ. «Ալլիմիդ, ահվալիմիդ, իպպալի վաթան սիր»: Եւ անոր յաջորդեց. «Գեր - մանիա, Գերմանիա, ամէն բանէ վեր, ամէն բանէ վեր, աշխարհի վրայ» (Գերման գայլերգը):

Ու հովեր ալան: Հովեր զարկին ահագանգ ու կանչելին ինչ որ սովրած էին:

— Աղբարիկ աղբարիկ, հիմա ի՞նչ ընենք:

Ու հովեր պատասխան տուին հովերուն.

— Հիմա, քուրուկ, հիմա, ալ ընելիք չունինք:

Ախ, այ տեղ, անդին, աշխարհի լքուած մէկ ծայրը, սուրիական անապատին խորը: Հեռու հեռու, աչքէ ու սրտէ մէկ կողմ, անապատներուն վրայ .... :

ԵՐ. ՔՈՉԵԱՆ

« ՅՈՒՆԱՔ » ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳՈՑ ԲԱՆԱՍԷՐ

(ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐ ՎԱՀԱՆ ՂԱՆԱՂԵԱՆ)

Ա. ՊԱՍՈ

գրքոյ ԲՈՒՅՐՈՍ ԱՓԱՆՋԱՆՑ

Ա.

Ինծի համար բոլոր ազգերէն աւելի սիրելի է հայ ազգը, որովհետեւ ես հայ եմ եւ հպարտ եմ իմ ազգութեամբս։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ անցեալ մը, ունի հարուստ ներկայ մը եւ ունի հարուստ ապագայ մը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ գրականութիւն մը, հարուստ արուեստ մը, հարուստ գիտութիւն մը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ բարոյականութիւն մը, հարուստ կրօնականութիւն մը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ հոգեկանութիւն մը, հարուստ մտածողութիւն մը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ընտանեկան կեանք մը, հարուստ հասարակական կեանք մը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ սէր դէպի հայրենիքը, հարուստ նուիրում դէպի հայրենիքը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի զոհողութեան, հարուստ ոգի ինքնազոհողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ազատութեան, հարուստ ոգի անկախութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ազգասիրութեան, հարուստ ոգի հայրենասիրութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի մարդասիրութեան, հարուստ ոգի համամարդկայնութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի հաւատարմութեան, հարուստ ոգի հաւատամքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ազնուութեան, հարուստ ոգի ազնուականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ճշմարտութեան, հարուստ ոգի արդարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ազատամարտի, հարուստ ոգի ազատագրական պայքարի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնապաշտպանութեան, հարուստ ոգի ինքնապահպանութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնավստահութեան, հարուստ ոգի ինքնավարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաճանաչման, հարուստ ոգի ինքնագիտակցութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաքննադատութեան, հարուստ ոգի ինքնակատարելագործման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնակրթութեան, հարուստ ոգի ինքնազարգացման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ստեղծագործութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ արուեստի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ գրականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ գիտութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ բարոյականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ կրօնականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ հոգեկանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ մտածողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ընտանեկան կեանքի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ հասարակական կեանքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ սիրոյ դէպի հայրենիքը, հարուստ ոգի ինքնաբուխ նուիրումի դէպի հայրենիքը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ զոհողութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնազոհողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ազատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ անկախութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ազգասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ հայրենասիրութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ մարդասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ համամարդկայնութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ հաւատարմութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ հաւատամքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ազնուութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ազնուականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ճշմարտութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ արդարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ազատամարտի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ազատագրական պայքարի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնապաշտպանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնապահպանութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնավստահութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնավարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաճանաչման, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնագիտակցութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաքննադատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնակատարելագործման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնակրթութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնազարգացման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ստեղծագործութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ արուեստի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ գրականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ գիտութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ բարոյականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ կրօնականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ հոգեկանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ մտածողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ընտանեկան կեանքի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ հասարակական կեանքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ սիրոյ դէպի հայրենիքը, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ նուիրումի դէպի հայրենիքը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ զոհողութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազոհողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ անկախութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազգասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ հայրենասիրութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ մարդասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ համամարդկայնութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատարմութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատամքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ճշմարտութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ արդարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատամարտի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատագրական պայքարի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապաշտպանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապահպանութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավստահութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաճանաչման, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնագիտակցութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաքննադատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակատարելագործման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակրթութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազարգացման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ստեղծագործութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արուեստի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գրականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գիտութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ բարոյականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ կրօնականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հոգեկանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մտածողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ընտանեկան կեանքի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հասարակական կեանքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ սիրոյ դէպի հայրենիքը, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ նուիրումի դէպի հայրենիքը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ զոհողութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազոհողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ անկախութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազգասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հայրենասիրութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մարդասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ համամարդկայնութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատարմութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատամքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ճշմարտութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արդարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատամարտի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատագրական պայքարի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապաշտպանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապահպանութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավստահութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաճանաչման, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնագիտակցութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաքննադատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակատարելագործման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակրթութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազարգացման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ստեղծագործութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արուեստի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գրականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գիտութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ բարոյականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ կրօնականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հոգեկանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մտածողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ընտանեկան կեանքի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հասարակական կեանքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ սիրոյ դէպի հայրենիքը, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ նուիրումի դէպի հայրենիքը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ զոհողութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազոհողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ անկախութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազգասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հայրենասիրութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մարդասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ համամարդկայնութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատարմութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատամքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ճշմարտութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արդարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատամարտի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատագրական պայքարի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապաշտպանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապահպանութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավստահութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաճանաչման, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնագիտակցութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաքննադատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակատարելագործման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակրթութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազարգացման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ստեղծագործութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արուեստի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գրականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գիտութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ բարոյականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ կրօնականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հոգեկանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մտածողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ընտանեկան կեանքի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հասարակական կեանքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ սիրոյ դէպի հայրենիքը, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ նուիրումի դէպի հայրենիքը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ զոհողութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազոհողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ անկախութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազգասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հայրենասիրութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մարդասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ համամարդկայնութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատարմութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատամքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ճշմարտութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արդարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատամարտի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատագրական պայքարի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապաշտպանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնապահպանութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավստահութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնավարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաճանաչման, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնագիտակցութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաքննադատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակատարելագործման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնակրթութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազարգացման։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ստեղծագործութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արուեստի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գրականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ գիտութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ բարոյականութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ կրօնականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հոգեկանութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մտածողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ընտանեկան կեանքի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հասարակական կեանքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ սիրոյ դէպի հայրենիքը, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ նուիրումի դէպի հայրենիքը։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ զոհողութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնազոհողութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ անկախութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազգասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հայրենասիրութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ մարդասիրութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ համամարդկայնութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատարմութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ հաւատամքի։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազնուականութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ճշմարտութեան, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ արդարութեան։ Ես կը սիրեմ հայ ազգը, որովհետեւ ան ունի հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատամարտի, հարուստ ոգի ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ինքնաբուխ ազատագրական պայքարի։ Ես կը սիրեմ հայ

տէ այս լուրը, ըսելով թէ՝ եգիպտական բանակը հրաման ստացած է Պաղեստին մտնելու, կարգն ու ապահովութիւնը հաստատելու համար հոն, եւ վերջ դնելուհամար սիոնական ահաբեկիչ ասպատակախմբերուն կատարած ջարդերուն :

★ Արաբական լեզէոնը գրաւեց Քֆար Էցիոնը, ուր կան հրէական հինգ գաղթակայաններ : Կռիւները շատ բուռն եղած են :

Ամերիկայի եւ Խ. Միութեան յարաբերութիւնները

Սմէթհի եւ Մոլոթովի փոխանակած ծանուցագիրներու հրատարակութենէն ետք Ամերիկայի մէջ առաջ եկած յուզմունքէ մթնոլորտը հանդարտած է քիչ մը՝ Ուաշինկթընի հեղինակաւոր շրջանակներուն մէջ կը կարծուի հիմա թէ՝ ուշ կամ կանուխ, այս կամ այն ձեւով, բանակցութիւններ պիտի կատարուին Ամերիկայի եւ Խորհուրդա մէջտեղ : Ինչ որ ալ ըլլայ ծանուցագիրը – որ հրապարակման չուրջ յարուցուած աղմուկը, սա որոշ է որ անոնց իմաստը, Ամերիկացիներու կարծիքով, հետեւեալ նախադասութեամբ կարելի է բանաձեւել. «Եթէ համաձայնաւոր կուսակցութիւններու գործունէութիւնը զսպէք, մենք ալ կը դադրինք օգային կայաններ հաստատելէ սովետ հողերու մօտիկ վայրերու մէջ »:

Խորհրդ. Ռուսիոյ ՄԱԿի պատասխանատուն կ'ըսէ. քարտուղար Թրիկվ Լիի ուղղած է նամակ մը, որով կը յայտնէ թէ՝ Կրոմիքօ իր պաշտօնը պիտի թողու առաջիկայ Յունիսէն սկսեալ, եւ անոր տեղ պաշտօնի պիտի կոչուի սովետ արտաքին փոխ նախարար Մալիք :

Հարցումի մը պատասխանելով, Կրոմիքօ յայտարարեց թէ ան այժմ իր դիտաւորութիւնն է հանգստանալ Ռուսիոյ մէջ : Բայց, Լէյք Սըքսէսի սովետ պատասխանատուներուն մէջ կ'ըսուի թէ՝ նոր պաշտօն մը պիտի տրուի Կրոմիքոյի «ՄԱԿի մէջ Խորհրդ. Միութեան դատին համար ըրած իր ընծիր ծառայութեանց համար» :

Ամերիկացի լաւատեղեակ անձնաւորութիւն – ներ կը կարծեն թէ Կրոմիքոյի մեկնումով Միացեալ Նահանգներու եւ Խորհրդ. Միութեան յարաբերութիւնը ունեցող ձգտումը պիտի մեղմանայ : Մալիք սովետներու թիւ 2 դիւանագէտն է, Մոլոթովէն ետք, եւ այս պատասխանատու նախարարին հետ կ'աշխատակցի 18 ամիսէ ի վեր : Միւս կողմէ, Մարշըլ Ժոմուլին ըրած իր վերջին յայտարարութեանց մէջ ճշդած էր թէ երկու երկիրներու միջեւ համերաշխութեան մը հաստատումը կախում ունի այլ ընթացքէն՝ դոր Խորհրդ. Միութիւն պիտի ունենայ այսուհետեւ, միջազգային դանազան ժողովներուն եւ մասնաւորաբար ՄԱԿի մէջ :

Այս երկու պարագաները իրարու մօտեցնելով, Ամերիկայի մէջ կը հետեւցնեն թէ Մալիք պիտի հետեւի հաչտարար ուղղութեան մը : Ասկէ զատ, այս սովետ դիւանագէտը Մայր. Արեւելքի վերաբերեալ հարցերու մասնագէտ ըլլալով, կը կարծուի թէ իրեն յանձնուած նոր պաշտօնը կապ ունի քոլէկական խնդրին հետ, եւ, ինչպէս յայտնի է, Քորէայի խնդիրը, Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ գործերուն հետ, այն գլխաւոր հարցն է՝ որուն մասին չեզոքացած տարակարծութիւն կայ Ուաշինկթընի եւ Մոսկուայի միջեւ :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղի պիտի ունենայ Մայիս 16ին, կիրակի օրը, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սալ Մոզընոյի մէջ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին մը հայրենի յիշատակներով եւ սկաուտական զբոսարշաւ անակնկալներով :

Պիտի ներկայացուի՝ Սիպիլի « ՀԱՐՍԸ » :

Մասնամասնութիւնները մասնաւոր յայտարարով : Մուտք՝ 100 ֆրանք :

ՀԱՆԴԷՍ-ԽՆՃՈՅՔ

Հ. Ց. Դ. Անիէռ Պուա Քոլոմպի Նոր Սերունդի «Մասիս» խումբի հանդէս խնջոյքը Մայիս 16ին կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3.30էն մինչեւ 11 : Հաճելի անակնկալներ եւ ճոխ պիւֆէ : Մասնակցութեամբ բոլոր Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն : 149 Ave. d'Aargenteuil :

Փոխադրութեան միջոց.— Porte de Clichyէն 140 թիւ օթօպուսը առնել եւ իջնել Ave. Guillmain St. Lazereէն կայ երկաթուղի ամէն տասը վայրկեանը, իջնել Պուա Քոլոմպ :

Մուտքը ազատ է :

Սէնթ Էթիէնի Ֆր. կ. Խաչի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով :

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶի մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չաբաթ երկուն, 29 Մայիսին : Քաւէի սրահը նախկին Petit Journal :

×

ՎԻԵՆի մէջ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան, թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ – ՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ մէջ, Յունիս 20 կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

***

ԼԻՈՆի ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

×

ՊԱՆԵԼՕ ՔՈՇՆԻի մէջ կը տօնուի Մայիս 23ին : Նկատի ունենալ Թուականը :

★

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ.— Պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ, Շաբօ տը Ֆէօրի մէջ :

×

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ին, Սալ տը Ֆէթի մէջ :

●

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Մայիս 30ին :

×

ԻՍԻ.— Յունիս 6ին :

×

ՍԱՐՍԻԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Մայիս 23ին :

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Յունիս 5ին, չաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի մէջ 29 Մայիսին չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse) :

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները :

ՍԷՆ ԼՈՒԻ «Ակունքի» ենթակոմիտէն Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ա.ՂԱՊԱՊԵԱՆի մահուան առթիւ իր վշտակցութիւնները կը յայտնէ Ազգապետական ընտանիքին :

ՄԱՐՍԷՑԼԷՆ ընկեր Դրիդոր Պաղտասարեան, ընկեր Աւետիս Ահարոնեանի մահուան առթիւ վոխան ծաղկեպսակի 2000 ֆրանք կը նուիրէ «Զատաբեան» ենթակոմիտէի միջոցաւ Պէյրութի ճեմարանին :

ՊՈՐՏՈՅԻ Հ. Ց. Դ. Մուրատ խումբը եւ Պ. Մարզար Ճակոբեան իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Պ. Կարապետ եւ Վարդան Արիմեանններուն իրենց սիրելի կնոջ ու հարսին կսկծալի կորուստին համար :

Ծիրվանզատէի օրը Սէվռաւիի մէջ

Կազմակերպուած՝ յայտնի դերասան ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի, կողմէ, մասնակցութեամբ Փարիզի հայ լաւագոյն արուեստագէտներու :

16 Մայիս կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին, Մասիսի թատերասրահին մէջ, 8 7Ave. de Livry, Սէվռան կը ներկայացուի Շերլմանզադէի գլուխ գործոցը

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ (Տուամ 4 արար)

Տոմսերը հայթայթել տեղւոյն բոլոր կազմակերպութիւններէն : Վարագոյրը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 8.45ին : Կէս դիշերէն վերջ պարահանդէս մինչեւ լոյս :

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ամէն կիրակի ժամը 10.45ին Լիւքսէմպուրկի սրահին մէջ, 58 rue Madame 'métro Notre Dame des Champs) : Կը քարոզէ Ֆրանսահայ Աւետարանական եկեղեցիներու նախագահ Փրօֆ. Խայիկեան : Այս կիրակիի քարոզի նիւթն է՝ «Աստուած մեզի տուած է քաղաքութեան, զօրութեան եւ սիրոյ հոգի» : Իսկ երկուշաբթի 17 Մայիս ժամը 3էն 7 տեղի կ'ունենայ հանդէս ուսուցչաձառ մը նոյն սրահին մէջ : Պիտի ներկայացուի (Հայ տառերու պիւսը) :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ

ՎՌԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն 16 Մայիս, երե – կոյեան ժամը 8.30ին :

ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն 17 Մայիս, երե – կոյեան ժամը 8.30ին :

Այս ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ. Եւ Շրջ. Կոմ. ներկայացուցիչները : Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները , կարեւոր օրակարգերով :

ԻՍԻԻ Ց. Կ. ԽԱՉԻ ընդհ. ժողովը երկուշաբթի 17 Մայիսին ժամը 8.30ին Արիմեան սրահը , 2 rue de la Défense : Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ ըլլալ, օրակարգ պատգամաւորի ընտրութիւն :

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ «Քրխտափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին : Bar du Globeի մէջ : Ներկայանալ անդամատեառով : Կարեւոր օրակարգ :

ՀԱՑ ՆԱՅԿԻՆ ՌԱՋ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ընդհ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ կիրակի Մայիս 23ին, ժամը 14.30ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 rue de Trévise, Մէթրօ Քաւէ : Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն անպայման ներկայ ըլլալ :

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը, 78 rue Rabelais : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՌՈՄԱՆի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի դասաւանդութիւնները եւ դասախօսական ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 8.30ին ընկեր Վարուժան Խաչիկեանի բնակարանը : Կը դասախօսէ ընկեր Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՎԻԵՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ընդհ. անդամական ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Համօ Օհանջանեան սրահը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Հ. Մ. Ը. Մ.ԻՆ ՅՈՒԹՊՈԼԻ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄԸ, Ալֆորվիլի Հ. Մ. Ը. Մ.ին հետ, 16 Մայիս կիրակի ժամը 3ին, St. Loup իրենց սեփական դաշտին վրայ : Հովանաւորութեամբ Mr. Abelly :

Ա.ՀԱՐՈՆԵԱՆի անմահ յիշատակին Հ. Ց. Դ. Պանէօ Քաչանի Նոր Սերունդը կը հրաւիրէ բոլոր Ներ Սերունդականները Փարիզի եւ չրջանները ներկայ ըլլալ այս կիրակի ժամը 10.30ին Pont de Sèvres, այցելելու համար Sèvresի գաշնապրէնի առորագրուած սրահը :

ՏԷՍԻՆի Ֆր. Հ. Կ. Խաչի պարահանդէսը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ : Jazz, հաճելի անակնկալ, ճոխ պիւֆէ , աճուրդ չկայ :

Փարիզի Տօնավաճառին առթիւ
ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԵՒՍ
Մի մոռնաք այցելել Ets. Tolomgian
(161 Rue du Temple , Paris 3)
Tél. Arc. 77–95 République
STAND 3069
Պիտի գտնէք ձեր բոլոր ուզած կաշեղէնները
Terrasse B. Hall 30 — Groupe Maroquinerie
Ceintures homme et dame — Bracelet montre, Portefeuilles, porte – billets, serviettes écoliers et homme d'affaires etc. En box, cuir – vachette, Lézard et crocodile.

ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱՄԱՒՈՒՄԲԻ ընտանեկան պարանցիկ հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Հոգեգալուստի երկուշաբթի օրը, 17 Մայիս, ժամը 4ին, Սալօն Մազընոյի մէջ, Մարսէյլ : Զուարթ խմբերգներ ու մեներգներ : Ընտիր օրքէսթրը : Սիեստա : Մաքուր եւ դիւրամատչելի պիւֆէ : Մուտքը ազատ է ու սիրով կը հրաւիրուին բոլոր երգասէրներն ու համակիրները :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է Նորայր Սահաթճեանին կաշեվաճառատունը : Ամեցամ մը այցելեցէք, հետեւեալ հասցէին եւ դուն պիտի մնաք 9 Place des Grands Carmes, Marseille :

ՁԵՐ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԷՍԵՑԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Դիմել՝ Bernie Oliverի

Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) *Հեռ.* PRO. 14-31
Ձուարթ, հաճելի, կեանքոտ *Ձախաւոր գին*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 19 MAI 1948 Չորեքշաբթի 19 ՄԱՅԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5344-Նոր շրջան թիւ 953 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՇՏ ՔԱՅԼ ՄԸ ՑՈՒԱՋ

Մտաւոր աշխատանքի տենդն ալ նորութիւն եւ խորութիւն կը պահանջէ : Ակլապէս անխուսափելի պիտի դառնայ լճացումը :

Թուիչք՝ մէկ սերունդէն միւսը : Եւ յարատեւ ճիգ : Ամէնէն համեստ վարժութենէն մինչեւ գիտութիւն : Վարժապետութենէն մինչեւ հրապարակագրութիւն :

Մանաւանդ արժանիք մը չէ եղածը պահել : Ոչ ալ իմաստութիւն՝ սեփական տաղանդին ապաւինիլ :

Անհրաժեշտ է նաեւ մշտանորոգ պաշար : Մանաւանդ այս աւերուն վրայ եւ այլուր :

Մարդիկ տարիներ կը տքնին, ատամնաբոյժի կամ երկրաչափի վկայական մը ձեռք բերելու համար :

Սովորական կեանքի մէջ անդամ, սիրայօժար կը կրեն ամէն յոգնութիւն եւ տառապանք, միայն թէ կարենան լրացնել աշկերտի շրջանը եւ դառնալ վարպետ :

Այսօր ինչո՞ւ պիտի թուլնար լաւագոյնը կատարելու ճիգը, որեւէ ապարդիւի մէջ : Ինչո՞ւ կէս ճամբան մնային անոնք որ կոչում կամ տենդ ունին ծառայելու հայկական մշակոյթին :

Անհետացած սերունդի մը ստուերը չի՞ հալածեր ձեզ, երբ կը տեսնէք մշակներ, որոնք յանկարծ առնդուղին բարձրադոյն ասպիճաններ կը ցատկեն, առանց բաւարար պաշարի : Առանց նուազագոյն յոգնութեան :

Երէկ մարդիկ աւելի համեստ էին, հակառակ իրենց բնածին յատկութեանց եւ սոցիական հմտութեան : Աւելի պարկեշտ եւ միշտ պատրաստ՝ նորոգելու իրենց պաշարը :

Այդ արժանիքներուն չնորհիւ էր որ, ինչպէս ուսուցչական տոպրակէդը, նոյնպէս մամուլըհանաւ դնահատելի բարձրութեան մը, Պոլսոյ եւ Իզմիրի, Վենետիկի կամ Թիֆլիսի մէջ :

Եթէ այն առեն ալ տիրապետէր ինքնահաւանութեան խորչակը, մենք ի՞նչպէս կ'ունենայինք երկտիւ «Մասիս»ն ու «Արեւելք»ը, «Հայրենիք»ն ու «Բիւզանդիոն»ը, «Մշակ»ն ու «Ցառաջ»ը կամ «Հորիզոն»ը : Ու վերջապէս «Պատմամարտ»ն ու «Ճակատամարտ»ը : Մէկ խօսքով՝ մտաւոր չարժումի անընդհատ ճիգ մը, որ փոխադրուեցաւ մինչեւ Արտասահման, տարագիր ժողովուրդին հետ :

Երէկ բազմակողմանի ընդունակութիւններով օժտուած մշակներ լեզու կը կերակէին : Բառեր ու բացատրութիւններ կը յօրինէին, լուր կամ թերթօն թարգմանելով :

Այսօր գրիչներ ունինք որոնք խմբագրական պատգամներ կ'արձակեն, թերխաշ դիտելիքներով եւ ազգատ – դաղարոս բառակոյտով մը :

Եւ ունինք մանաւանդ գոյնզգոյն գպիրներ ու վաքրաւորներ, որոնք ի զուր կը ճգնին իրենց մտաւոր թշուառութիւնը պարտկել հայրենասիրութեան թմրուկով մը :

Եւ տեսէք ողբերգութիւնը,—ոգիտութեան եւ միջակութեան որդերը, ծուլութեան եւ լճացումի մանրէները նոյն համեմատութեամբ կ'աճին եր – կու հակոտնեայ կլիմաներու տակ : Նոյն աւերն– րը կը գործեն ինչպէս խորհրդային բռնակալութեան, նոյնպէս արտասահմանի սանձակոտոր ազատութեան մէջ...

Առաջին ազդակը — Սովետական — կանխորոշ, ծրագրեալ դրութեան մը վերածած է չարիքը, իր «ռեվոլիւցիոն տեմտենց»ներով, որոնք հիմնովին կը խաթարեն եւ ճաշակ եւ գիտութիւն : Այսինքն կը խափանեն ազատ զարգացման ամէն պատեհութիւն :

Երկրորդը – սանձակոտոր ազատութիւն — թեւ կուտայ յետին յիմարին կամ խմասակին, կոկոզաւիղ ցուցադրելու համար իր մտաւոր, նոյնիսկ հոգեկան թշուառութեան կոտորները :

Ո՞վ պիտի կրնար պատասխանատուութեան կանչել մէկն ու միւսը, եօթն անգամ եօթանասուն ցամաքներու վրայ : Կամ սա երկաթէ կապանքներուն տակ, ուր բառարանի բառերուն համար անդամ անցագիր կը պահանջուի :

Եւ, ի լրումն դժբախտութեան, դուրսը թէ ներսը կան կամաւոր կամ զինուորագրեալ ապերեներ, որոնք բերանաբաց կ'ողջունեն, բարձրաձայն կը ծափահարեն այս անօրինակ ողբերգութիւնը :

●

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ԿԱՃԱՊԱՐԸՆ

ՀԱՇՏՈՒԻԼ ՃԱՓՈՆԻ ՀԵՏ

Անգլիոյ արտաքին նախարար Պէվին հաղորդած է Ամերիկայի արտաքին նախարարութեան թէ Մեծն Բրիտանիա եւ իր դաղթավայրերու կառավարութիւնները յարմարկընկատեն մօտերս միջազդային ժողով մը դումարելու, որուն պաշտօնը պիտի ըլլար ճափոնի հետ կնքուելիք հաշտութեան պայմանները ճշդել : Այսպիսի ժողով մը անհրաժեշտ նկատուած է, քաղաքական եւ տնտեսական կայուն վիճակը վերահաստատելու համար Խաղաղականի երկիրներուն մէջ :

Ինչպէս ծանօթ է, մինչեւ հիմա Խորհրդ· Միութիւն կը պահանջէ որ այսպիսի ժողովի մը մասնակցին Զորս Մեծերը միայն, այսինքն՝ Ամերիկա, Անգլիա, Խորհդ· Ռուսիա եւ Չին : Այս պատճառով է որ կարելի չէ եղած ցարդ խորհրդակցել ճափոնի հաշտութեան պայմաններուն մասին :

ԵՂԻՍԱԲԵԹ ԻՇՆԱՆՈՒՀԻՒ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիոյ գահաժառանգ իշխանուհին եւ իր ամուսինը, Էտինպուրկի դուքսը, այս առտու մեկնեցան Փարիզէն, Անգլիա վերադառնալու համար : Քիչ անդամ օտար իշխանուհի մը այնքան արտակարդ պատիւներու եւ փառաւոր ընդունելութեան առարկայ եղած էր որքան Անգլիոյ գահաժառանգուհին, որ իր արտի եւ մտքի անուգիտ յատկութիւններով հրապուրեց Փարիզցիները :

Որքան ալ դժնդակ, այս անողոք իրականութիւնը պիտի մղէ մեզ ոչ թէ վհատելու եւ ընկրկելու, այլ աւելի զօրացնելու ազատ մշակոյթի պաշտպանութեան միջոցները : Աւելի ամուր կառչելու ոգեղէն սերունդի մը աւանդութեանց :

Սերտել, հերկել եւ միշտ նոր, աւելի խոր ակօսներ բանալ ,

Զգուշանալ՝ դիւրին վաստակներու փորձու– թենէն :

Գրոնիլ՝ նոյն իսկ դաս մը պատրաստած կամ լուր մը թարգմանած առեն :

Բոլորովին մոռնալ՝ թմրեցուցիչ ունակութիւն մը, — «Ասանկ ալ կ'ըլլայ, անանկ ալ» :

Կամ անխնայ ձաղկել ուրիշ արեւելեան մոլութիւն մը որ խմբագրութիւնը կը չփոթէ նամակատղրութեան, ուսուցչութիւնը՝ փերեզակութեան հետ :

Կոչեցեալներ եւ նուիրեալներ կան ամէն ասպարէդի, ինչպէս ամէնէն համեստ արհեստին մէջ:

Անոնք որ ընտրած են մէկն ու մէկը, ընդունակութեամբ եւ հաւատքով, եւ գացած պիտի ըլլան, եթէ զոհանան իրենց դիտացածով կամ սորվածով :

Մասնաւորապէս մշակոյթի ճակատին վրայ, թշուառ հետեւակները, բրածոներ մնալու դատապարտուած են անոնք որ իրենց մտաւոր մոխիրը չեն թաթխեր, պաշար ամբարելու համար :

Աւելի ծանր մեղք մըն ալ կը գործեն անոնք, իրենց անհոգութեամբ եւ ծուլութեամբ,— կը նըպաստեն խաթարելու ժողովուրդներու բարոյական եւ մտաւոր մակարդակը :

Ի վերջոյ կարելի չէ բարձրացնել այդ մակարդակը, յարդը իբրեւ կաթ հրամցնելով ամբոխին : Կամ իր կարդին դառնալով ամբոխ :

Մի՛շտ քայլ մը յառաջ, համաճայն ասպարէզին պահանջներուն :

Մի՛շտ ի մտի ունենալ թէ ինչ որ կը բաւէր երէկ, պակաս կուգայ այսօր :

Այս դիտութեամբ, այս արդար յաւակնութեամբ տոգորուած էին անոնք որ նախանձելի բարձրութեան մը հասցուցին արեւմտահայ մամուլը, այնքան ժամանելի պայմաններու մէջ :

Զափազանցութի՞ւն պիտի ըլլար նոյն ոգին եւ նոյն ճիգը պահանջել այսօր, Արտասահմանի ազատ աւիւրուն վրայ, ուր ոչինչ կը պակսի, զարգանալու, բարձրանալու, նոր ակօսներ բանալու համար :

Նոյն ոգին եւ նոյն ճիգը, որպէսզի Հայկական Արտասահմանի ազատ մամուլը չդառնայ անոտէր ձիարձակարան մը :

ՊԷՅՐՈՒԹ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԴԻՊՔԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Հրէական պետութեան պաշտօնապէս հռչակուելէն անմիջապէս ետք, Արաբները սկսան ամէն կողմէ խուժել Պաղեստին : Լիբանանեանբանակին պատկանող խումբեր անցան հիւսիսային սահմանը· եգիպտական զօրամասեր մտան Նեկեվ (հարաւակողմի անապատը) · Անգլոյորդանանի Արաբական Լեգէոնը առաջնալ սկսաւ Ծորդանանի հովիտին մէջ եւ Գալիլիայի ծովուն մօտերը: Սակայն, հրէական բանակն ալ իր կողմէն անդործ չմնաց· Արաբներու յարձակմանց հակազդեց ուժգնօրէն, այնպէս որ հիմա դրեթէ ամբողջովին տէր է Աքեայի :Հայֆայի եւ Եաֆայի եւ կը հակակշռէ այս քաղաքները տանող ճամբաները: Միայն թէ, «Ալ Ասոաս» եգիպտական թերթին նայելով, եգիպտոսի բանակը դրաւած է Կազա ծովեզերեայ քաղաքը: Արաբ օդանաւեր քանի մը անդամ ռմբակոծած են Թել Ավիվը, առանց մեծ վնաս պատճառելու :

★ Եգիպտոսի վարչապետ Նոքրաշի փաշա հաստատեց Կազայի գրաւման լուրը: Հականա ալ, իր կողմէ, կը հաղորդէ թէ գրաւած է Քաւպիպա արաբական գիւղը որ Երուսաղէմէն Թել Ավիվ տանող ճամբուն վրայ կը գտնուի, մինչ եգիպտական հրասայլերն ու հրետանին յարձակած են Նեկեվի շրջանին մէջ գտնուող հրէական ներիմ գաղթակայանին վրայ :

★ Բրիտանական հովանաւորութեան վերջ գտնելէն ետք 12 ժամ չանցած, մօտ հազար հրեայ ներգաղթողներ փոխադրող երկու նաւ հասած են Թել Ավիվի նաւահանգիստը՝ բայց երեք անդամ յարձակում կրած են եգիպտական երեք օդանաւերու կողմէ, որոնցմէ երկուքը ետ մղուած են, երրորդը վար առնուած է, եւ օդանաւորդը գերի բռնուած :

★ Ֆրանսայի նախկին վարչապետ Լէոն Պլում, որ ինչպէս ծանօթ է հրեայ է ծագումով, չնորհաւորութեան եւ մաղթանքի հեռագիր մը ուղղած է Հրէական Պետութեան կառավարութեան: Հեռագիր մըն ալ ղրկած է Նիւ Եորքի քաղաքապետը, ինչպէս նաեւ Ուայնֆիլտ քաղաքի (Փէնսիլվանիա) ոչ - հրեայ բնակիչները :

★ Լիբանանի արտաքին նախարար Համիտ Ֆրանկիէ, օտար դիւանագիտական ներկայացուցիչները հրաւիրելով, կարդացած է յուշագիր մը, ղոր Արաբ պետութիւնները յանձնած են օտար պետութեանց եւ ՄԱԿի : Յուշագիրը կ'ըսէ ի մէջ այլոց թէ՝ Պաղեստինի մէջ չփոթութիւնները սաստկացած ըլլալով, եւ այս պատճառաւ ալ կացութիւնը ծանրակշիռ հանգամանք ստացած ըլլալով, հարկ եղած է որ արաբ երկիրները միջամտեն դինուորապէս, Պաղեստինի մէջ կարգն ու կանոնը վերահաստատելու եւ իրենց իսկ գոյութեան սպառնացող վտանգներուն առաջքը առնելու համար :

★ Եգիպտական ոստիկանութիւնը արտաքսման հրամանագիր մը յանձնեց Աղեքսանդրիոյ նախկին բարեւնապետ Վանթուրայի, որ Ֆրանսական հպատակ է եւ ատոր տարիէ ի վեր Աղեքսանդրիա կը բնակի :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԳՐԱՒՈՒԱԾ (?)

Կարդ մը թերթեր ծանուցին թէ Երուսաղէմ գրաւուած է Արաբներուն կողմէ : Այս լուրը հաստատուած չէ միայն, սա յայտնի է թէ Արաբները հետզհետէ աւելի խորունկ կը թափանցեն քաղաքին ներսերը :

« Տէյլի Մէյլ»ի Երուսաղէմի թղթակցին նայելով, Հրեաները ուժգնօրէն կը դիմադրեն, բայց Արաբները կը չարունակեն իրենց առաջխաղացութիւնը: Հրեաները նեղ վիճակի մէջ կը գտնուին: Դիմած են եւրոպական հիւպատոսներէ կազմուած յանձնաժողովին որ միջամտէ զինադադար մը կընքուելու համար : Արաբները մերժած են այս առաջարկը: Ինչպէս ծանօթ է, դեռ չաբաթ մը առաջ, Արաբներն էին որ զինադադար ընել ուզած էին· մերժուած էին: Հիմա, Հրեաներն են որ խնդրարկուի դերին մէջ կը գտնուին: Քանըչորս ժամուան մէջ հինգ անդամ զինադադար խնդրեցին, եւ հինգ անդամ մերժուեցան Խալիտ պէյի կողմէ, որ Երուսաղէմի նախորդ Մուֆթիին զարմիկն է: «Շատ կը ցաւիմ, պատասխանած է այս զօրականը հիւպատոսներուն: Եթէ Հրեաներուն առաջարկը ընդունիմ, իմ իսկ զինուորները կը սպաննեն դիս» : Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Խալիտ պէյ ուղած է հաւանիլ զինադադարի, պայմանով որ Երուսաղէմի 100.000 Հրեաները անձնատուր ըլլան :

★ Երէկ, կէս օրէ ետք, արաբ օդանաւեր նորէն յարձակեցան Թել Ավիվի վրայ: Հրեաներէն մեռան երեք հոգի· խիստ բազմաթիւ անձեր ալ վիրաւորուեցան :

★ Արաբ Գործադիր Գերագոյն Կոմիտէն կը պնդէ թէ Հրեայ Գործակալութիւնը արտօնութիւն տուած է Երուսաղէմի հին քաղաքին մէջ պաշարուած Հրեաներուն անձնատուր ըլլալու: Պաղեստինի ձայնախօսն ալ կը հաստատէ այս լուրը, ըսելով թէ՝ անդրյորդանանեան բանակը պաշարած է Երուսաղէմը ամբողջովին: Երուսաղէմի պել–

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅ ՍԵ ԲՈՒԼԳԱԿՈՎԻՉԸ

Խորհրդային գրաքննության հայտնի գործիչ

Նիկոլ Զիրուխ,

Ընդ որում նրան հետաքրքրում էր ոչ միայն այն, թե ինչ է գրում գրողը, այլև՝ ինչպիսի հարաբերության մեջ է նա գտնվում իշխանությունների հետ։ Ինչպես հայտնի է, Ստալինի ժամանակ գրողների մեծ մասը ենթարկվում էր ահաբեկչության, և նրանցից շատերը ստիպված էին ինքնագովազդով զբաղվել, որպեսզի ապրեն։ Ահա թե ինչ է գրում Ալեքսանդր Ֆադեևը իր «Ինքնակենսագրություն» հոդվածում։

«Ես ծնվել եմ 1901 թ. Կիմրի գյուղում, Կամչատկայի շրջանում։ Հայրս՝ Ալեքսանդր Ֆադեև, ազգությամբ իռլանդացի, ծնվել է Կամչատկայում, մայրս՝ Ագաֆյա Բոնդարևա, ռուսուհի, ծնվել է Ամուրի շրջանում։ Հայրս աշխատել է որպես հանքագործ, մայրս՝ որպես ուսուցչուհի։ Ես սկսել եմ գրել 1918 թ. Ռուսական հեղափոխության ժամանակ ես եղել եմ կուսակցական, մասնակցել եմ պարտիզանական շարժմանը Ուսուրիի շրջանում։ Ես եղել եմ Կարմիր բանակի զինվոր, հետո՝ հրամանատար։ Ես եղել եմ Ուսուրիի պարտիզանական ջոկատի հրամանատարը։ Ես եղել եմ Կարմիր բանակի Ուսուրիի ճակ

« ՅԱՄԱՆԱԿ »Ի ԹՈՂԱԿԸ

ԱՀԱԿԱՅԻ ՏԱՂԸ

(ԿՆՔ ՂՈՒԿԱՍՈՅՆ)

Ա. ՄԱՍՈ

գրքէ՝ ՅՈՅԻՍ ՆԵԿԱՊԵՏԵՑ

Ա.

Իսպ զիրենք ալ պիտի ըլլար ատոր պէս, որ ինչ որ ըսէր՝ ան ալ կրկնէր, ինչ որ ընէր՝ ան ալ կ՚ընէր, ինչ որ ուզէր՝ ան ալ կ՚ուզէր։ Ան ալ կ՚ուզէր ըլլալ ամէնուն սէրը, ամէնուն հիացումը։ Ան ալ կ՚ուզէր ըլլալ ամէնուն պէս մեծ, ամէնուն պէս հզօր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս հարստութիւն, ամէնուն պէս ոսկի, ամէնուն պէս արծաթ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ատաղձ, ամէնուն պէս ոսկեայ սայլ, ամէնուն պէս ոսկեայ ձի։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ սուր, ամէնուն պէս ոսկեայ վահան, ամէնուն պէս ոսկեայ սաղաւարտ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ զրահ, ամէնուն պէս ոսկեայ ասեղ, ամէնուն պէս ոսկեայ թել։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ տուն, ամէնուն պէս ոսկեայ սենեակ, ամէնուն պէս ոսկեայ սեղան, ամէնուն պէս ոսկեայ աթոռ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ամանեղէն, ամէնուն պէս ոսկեայ գդալ, ամէնուն պէս ոսկեայ դանակ, ամէնուն պէս ոսկեայ պատառաքաղ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ հագուստ, ամէնուն պէս ոսկեայ գլխարկ, ամէնուն պէս ոսկեայ կօշիկ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ընկեր, ամէնուն պէս ոսկեայ բարեկամ, ամէնուն պէս ոսկեայ հարսնացու։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ կին, ամէնուն պէս ոսկեայ տիկին, ամէնուն պէս ոսկեայ տիկնիկ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ զաւակ, ամէնուն պէս ոսկեայ որդի, ամէնուն պէս ոսկեայ աղջիկ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծնողք, ամէնուն պէս ոսկեայ հայր, ամէնուն պէս ոսկեայ մայր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ազգականներ, ամէնուն պէս ոսկեայ հարազատներ, ամէնուն պէս ոսկեայ քոյր, ամէնուն պէս ոսկեայ եղբայր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծառայ, ամէնուն պէս ոսկեայ աղախին, ամէնուն պէս ոսկեայ սպասուհի։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ձի, ամէնուն պէս ոսկեայ ուղտ, ամէնուն պէս ոսկեայ ջորի։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ոչխար, ամէնուն պէս ոսկեայ խոյ, ամէնուն պէս ոսկեայ գառ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ կով, ամէնուն պէս ոսկեայ ցուլ, ամէնուն պէս ոսկեայ հորթ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ այգի, ամէնուն պէս ոսկեայ արտ, ամէնուն պէս ոսկեայ դաշտ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծառ, ամէնուն պէս ոսկեայ պտուղ, ամէնուն պէս ոսկեայ խնձոր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծաղիկ, ամէնուն պէս ոսկեայ վարդ, ամէնուն պէս ոսկեայ շուշան։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծառ, ամէնուն պէս ոսկեայ պտուղ, ամէնուն պէս ոսկեայ խնձոր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծաղիկ, ամէնուն պէս ոսկեայ վարդ, ամէնուն պէս ոսկեայ շուշան։

Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ տուն, ամէնուն պէս ոսկեայ սենեակ, ամէնուն պէս ոսկեայ սեղան, ամէնուն պէս ոսկեայ աթոռ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ամանեղէն, ամէնուն պէս ոսկեայ գդալ, ամէնուն պէս ոսկեայ դանակ, ամէնուն պէս ոսկեայ պատառաքաղ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ հագուստ, ամէնուն պէս ոսկեայ գլխարկ, ամէնուն պէս ոսկեայ կօշիկ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ընկեր, ամէնուն պէս ոսկեայ բարեկամ, ամէնուն պէս ոսկեայ հարսնացու։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ կին, ամէնուն պէս ոսկեայ տիկին, ամէնուն պէս ոսկեայ տիկնիկ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ զաւակ, ամէնուն պէս ոսկեայ որդի, ամէնուն պէս ոսկեայ աղջիկ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծնողք, ամէնուն պէս ոսկեայ հայր, ամէնուն պէս ոսկեայ մայր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ազգականներ, ամէնուն պէս ոսկեայ հարազատներ, ամէնուն պէս ոսկեայ քոյր, ամէնուն պէս ոսկեայ եղբայր։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ծառայ, ամէնուն պէս ոսկեայ աղախին, ամէնուն պէս ոսկեայ սպասուհի։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ձի, ամէնուն պէս ոսկեայ ուղտ, ամէնուն պէս ոսկեայ ջորի։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ ոչխար, ամէնուն պէս ոսկեայ խոյ, ամէնուն պէս ոսկեայ գառ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ կով, ամէնուն պէս ոսկեայ ցուլ, ամէնուն պէս ոսկեայ հորթ։ Ան ալ կ՚ուզէր ունենալ ամէնուն պէս ոսկեայ այգի, ամէնուն պէս ոսկեայ արտ, ամէնուն պէս ոսկեայ դաշտ

ճիական հիւպատոսը ալ յայտարարած է թէ հին քաղաքին Հրեաները անճնատուր եղած են :

★ Ազաթ Գործադիր Կերպոյն Կոմիտէն կը հաղորդէ թէ եգիպտական բանակը Թէլ Ավիվէն 45 քիլոմեթր ապին գտնուող վայր մը հասած է : Իրաքի եւ Սուրիոյ բանակներն ալ իրարու միացած են Թիպերիա լճին հարաւակողմը գտնուող Սամախ շրջանին մէջ :

★ Տոքթ. Վայցման որ իմ ամբողջ ճեանքին մէջ Սիոնականութեան համար պայքարած է, իսրայէլի Հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ :

ՅՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒՐԻՒՆ ԿԸ ՃԱՆԶՆԱԾ ԻՍՐԱՑԷԼԸ

Պատասխանելով նոր պետութեան արտաքին նախարար Մոչէ Շէրթոքի խնդրագրին, Մոսկուայի ճայնախօսը երէկ իրիկուն պաշտօնապէս յայտարարեց թէ Յորհրդ. Միութիւնն կը ճանչնայ Իսրայէլի պետութիւնը :

★ *Մէկէ ամերիկեան պատուիրակութեան պետր Ապահով. Յորհուրդէն պահանջած է պաշտօնապէս որ Պաղեստինի մէջ կրակը դադրեցնելու հրաման տայ անմիջապէս : Սակայն, միւս կողմէ, Ամմանէն եկած հեռագրի մը նայելով, Ապտուլլահ թագաւոր անդրդուելի կը մնայ :*

ԱՐԱՔՆԵՐԸ ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ ԿՂ ՄՏՆԵՆ

Այս առտու, ֆրանսական ճայնախօսը հաղորդեց թէ Հրեայ Գործակալութեան նայելով, Արաբները մտած են Երուսաղէմի Ա. Յակորայ վանքը : Վերապահութեամբ կուտանք այս լուրը, որ հաստատուած չէ տակաւին ուրիշ աղբիւրէ :

ԱՊԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՒՄ.

ՄԱՐԱՋԱՒՏ ՍԹԱԼԻՆ, պատասխանելով Հէնրի Ուոլըսի կողմէ իրեն ուղղուած բաց նամակի մը, կը յայտարարէ թէ՝ կարելի է բանակցութեանց միջոցաւ կարգադրել Յորհրդ. Ռուսիոյ եւ Միաց. Նահանգներու միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճերը :

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐԼՆի նախագահական պաշտօնատունէն կը հաղորդեն թէ Միաց. Նահանգները հիւանդական երեք տեսակ նոր զէնքեր գտած են, որոնք փորձուած են Խաղաղակամի մէկ կղզիին մէջ : Այս զէնքերու յատկանիշներուն մասին ոեւէ մանրամասնութիւն տրուած չէ :

ՍԵԼԱՆԻԿի ծովափին վրայ գտնուցան դիակը ամերիկեան ճայնախօսի Թղթակից Ճորճ Փոլքի, որ Ցունուարի զացած էր ըմբոստներու պետերուն հետ տեսակցութիւններ ունենալու համար : Հանրային Ապահովութեան նախարար Բէնտին օդանաւով Սելանիկ մեկնած է, քննութիւնները անձամբ վարելու համար : Իր տեղեկատուութեան մէջ, Փոլք քննադատած է միւոր թէ ըմբոստները եւ թէ ծայրայեղ ազգայնականները :

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureux-ի

Ընկերակցութեամբ

Tschaïkovsky-ի Concerto-ն, Laubry-ի Ballade-ը

եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ CONCERTO-Ն

Ղեկավար **JEAN FOURNET**

Salle Pleyel, Հորեքշաբթի 2 Ցունիս 1948

ժամը **20.45**ին

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Ֆ. Կ. Խաչի Սանուհիներէն Օր. Սուլթան Թորոսեանի եւ ընկերը փափագանի նըշանախօսութեան առթիւ Ֆ. Կ. Խաչի դպրոցին համար հետեւեալ նուիրատուութիւնները փոխան Ծաղկեփունջի.— Տէր եւ Տիկ. Փափազեան 1000, Տէր եւ Տիկ. Կ. Թորոսեան 500, Տէր եւ Տիկին Ա. Ուզուրլեան 500, Տէր եւ Տիկին Սիսլեան 1000 ֆրանք : Տէր եւ Տիկին Աբրահամ Աղաճանեան (Կարօ) իրենց ամուսնութեան առթիւ Կ. Խաչի դպրոցի Փոնտին նուիրեցին 1000 ֆրանք : Կապոյտ Խաչի վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ նուիրատուներուն եւ կը շնորհաւորէ զոյգերը :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՅԻՍ 28

ՓԱՐԻԶԻ մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չաբաթ իրիկուն, 29 Մայիսին : Քատէի սրահը նախկին Petit Journal :

×

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան, թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ-ՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ, Ցունիս 20 կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

∴

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

×

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ.— Պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ, Շաթօ տը Ֆէյօրի մէջ, Մայիս 29ին :

×

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ին, Սալ տը Ֆէթի մէջ :

●

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Մայիս 30ին :

×

ԻՍԻ.— Ցունիս 6ին :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻ մէջ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :

★

ՍԱՐՍԷԼ - ԱՒՆՈՒՎԻԼ.— Մայիս 23ին :

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Ցունիս 5ին, չաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ մէջ 29 Մայիսին չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse) :

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՅԱՊՈՒՐԵԱՆ

Կը խօսի ՄԻՍԻՔ ՄԻՐՋԷ

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թըւականները :

ԹԷԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ

14 Bld. Strasbourg, métro Strasbourg, St. Denis

Մասնաւորապէս պատրաստուած պոյտ տէքորներու մէջ ՄԱՑԻՍ 25, ժամը 8.45ին, կը ներկայացուի՝ ՀՐԱԶ ՏԱՐՕՆԵԱՆԻ

«ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐ»

Նոր թատերգութիւնը Փարիզահայ սպագայ կեանքէ : Կը մասնակցին տեղւոյս լաւագոյն դերասանները :

Տոմսերը ապահովեցէք հետեւեալ հասցէներէն՝ Հրաչեան 6 rue Lamartine, Ա. Տարօնեան 115 rue d'Aboukir եւ Սեւրի Մուրատեան վարժարանը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԵԱՆ ՋԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութեան, Մուրատեան վարժարանի տեսչութեան, Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշակերտներու Միութեան, Սիվասի Կոմիտաս երգչախումբին ու Ս. Խաչ դպրաց դասին նախաձեռնութեամբ՝

Ի ՑԻՇԱՏԱԿ

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Հայածէս Հայրապետական ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի :

Փարիզի Մայր եկեղեցիին (Notre Dame) մէջ, 23 Մայիս 1948ին կիրակի օրը ժամը ճիշդ 9.15ին :

Կը հրաւիրուին աղգային ու հասարակական միութիւնները եւ կազմակերպութիւնները, հայ մամուլի ներկայացուցիչները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Տէր եւ Տիկին Թորոսեան եւ զաւակը Օննիկ Թորոսեան իրենց ողբացեալ զաւկին եւ եղբօր ՌՈՖՖԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ մահուան տարեդարձին առթիւ 2000 ֆրանք կը նուիրեն Ֆր. Կապոյտ Խաչին : Ստանալ Ցառաջէն :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէին յիշ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը, 78 rue Rabelais : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա. Ահարոնեան» խումբի դաստիօսութիւնը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Sociétés Savantes-ի մէջ : Դասախօս ընկեր Սիմոն Ուզունեան, նիւթ՝ «Հիւլէական ուժը» : Հայերէն դաս 8—9 :

ՀԱՑ ՆԱՅԿԻՆ ՌԱՋ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ յիշ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ կիրակի Մայիս 23ին, ժամը 14.30ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 rue de Trévise, մէթրօ Քատէ : Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն անպայման ներկայ ըլլալ :

ՀԱՑ ԲԺՇ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՑԿԵՐՈՑԸ այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Լիլայի ճաշարանը, 24 rue St. Lazare Paris (9) :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԺԱ. Պատգ. ժողովը կը բացուի այս հինգշաբթի առաւօտեան ժամը 10ին 9 rue Victor Massé, ընկերվարականներու սրահը :

ՑԵՏԱՋԳՈՒՄԱԾ է Մայիս 28ի Պանեէօ Քաշանի տօնակատարութիւնը :

ԳՆԴԱԽԱՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ 12 ԿՈՑՐ ՄԱՆԱՇԻԼԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ, նախաձեռնութեամբ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԻՄԱՆԹՕ ԽՈՒՄԲԻ,

պատուոյ նախագահութեամբ՝

ԸՆԿ. Թ. ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէի եւ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան :

Այս կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուի Աթլան-Թիք դաշտին վրայ :

ՅԻՆԱՀ՝ ժամը 6ին կը մրցին ախոյեան խումբերը որոնք պիտի ստանան մասնաւոր պատուանշանները, իսկ օրուան ախոյեանը կը ստանայ Երկրորդութեան բաժակը :

Օրուան թագուհին պիտի ընտրուի նոյն օրը տեղւոյն վրայ :

Շրջանէրէն եկող հայրենակիցները ճաշերնին կրնան միասին բերել որոնց համար պէտք եղած հանգիստը ապահովուած է : Իսկ Նոր Սերունդի խումբերուն համար պարտաւորիչ է այս պարագան :

ԾԱՆՕԹ.— Խաղէն վերջ բոլոր փափաքողները կրնան Սէն Լուս, կրան Բէն բարձրանալ, ուր տեղի պիտի ունենան հայկական եւ եւրոպական պարեր, Սէ Լուի Նուագախումբի մասնակցութեամբ :

Հ. Ց. Դ. Սէնթ Անի Նոր Սերունդի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 17 Ցունիս : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼիի Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան խումբը 1000 ֆրանք կը նուիրէ Իսի Լէ Մուլինոյի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին :

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ իրենց յաւակցութիւնները կը յայտնեն Ալիմեան ընտանիքին, ՏԻԿԻՆ ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ :

ԼԻՈՆԷՆ Այրի Տիկին Նուարդ Քէնտիրեան վաղամեռիկ ՏԻԿԻՆ ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի Լիբանանի Այնճարի «Ցառաջ» դպրոցին հաղար ֆրանք կը նուիրէ :

ԼԻՈՆԷՆ Պարոն Տօնապետ Տօնապետեան, Լիոնի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին կը նուիրէ 500 ֆրանք վաղամեռիկ ՏԻԿԻՆ ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի :

ԿՂ ՓՆՏՈՒՒԻ Եփրեմ Այտընեան պարսկահայ, Սեվռի Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներէն որ՝ երեք ամիս առաջ Լիոնի չրջանը կը գտնուէր : Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Tchalikian, 15 rue Tronchet, Paris (8) :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Juedi 20 MAI 1948 Հինգշաբթի 20 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5345-Նոր շրջան թիւ 954 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՍԹԱԼԻՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՈՒՈԼԸՍԻ

ԱՄԵՐԻԿԱ ՎԵՐԱՊԱՀ

Ահաւասիկ ամփոփումը այն բաց նամակին՝ զոր Մոսկուայի ձայնախոսը երէկ դիչեր հաղորդեց, անցեալ Մայիս 10ին Ամերիկայի նախկին փոխ – նախագահ Հէնրի Ուոլըսի բաց նամակին իբրեւ պատասխան ։—

Մայիս 4ի ամերիկեան եւ 9 Մայիսի սովետ ծանուցագիրները անբաւական էին իրենց պարունակութեամբ, որովհետեւ պարզ յայտարարութիւններ էին, նպատակ ունենալով լոկ յայտնել որ երկու կողմերը կը փափաքին խաղաղօրէն կարգադրել իրենց մէջ գոյութիւն ունեցող վէճերը : Ուոլըսի նամակը տարբեր է· ան պարզ յայտարարութիւն մը չէ, որովհետեւ դէպի առայ լուրջ քայլ մը կ'առնէ , ձեւաւորելով չօշափելի ծրագիր մը, վերոյիշեալ վէճերուն կարգադրութեան համար :

Անշուշտ, կարելի չէ ըսել որ Ուոլըսի նամակը բոլոր վէճերուն մասին կը խօսի : Կարելի չէ ըսել նմանապէս որ անոր ըրած կարգ մը առաջարկները կամ մեկնաբանութիւնները պէտք չունին փոխուելու : Բայց, ինչ որ կարեւոր է, սա է թէ՝ Ուոլըս կը փորձէ բացորոշապէս եւ պարկեշտօրէն ձեւարանել չօշափելի ծրագիր մը՝ Խորհրդ· Միութեան եւ Միաց·Նահանգներու միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւններուն մասին : Այս առաջարկութիւնները ծանօթ են ամէնուն ։— Սպառազինութիւնները դադրիլ, հիւլէական ռումբերը ջնջիլ, Ճափոնի եւ Գերմանիոյ հետ հաշտութիւն կնքել եւ օտար զինուորները քաշել այս երկիրներէն, զինուորները քաշել նաեւ Չինաստանէն եւ Իռաէյլէն· յարգել պետութիւններու ազգային վհատպետութիւնը եւ չմիջամտել անոնց ներքին գործերուն· Մնկէ մաս կազմող երկիրներու մէջ զինուորական կայաններ չհաստատել· պաշտպանել ժողովրդավարութիւնը եւ քաղաքային իրաւունքները ամէն երկրի մէջ, եւն· եւն·:

Մարդ կրնայ համակարծիք ըլլալ կամ չըլլալ Ուոլըսի ծրագրին : Բայց, բան մը որոշ է· խաղաղութեան պահպանումով եւ ժողովուրդներու գործակցութեամբ մտահոգուող մէկը չկայ որ չուզէ նկատի առնել այդ ծրագիրը : «Ձեմ դիտեր կ'աւելցնէ Սթալին — թէ Միաց· Նահանգներու կառավարութիւնը կը հաւանի՞ Ուոլըսի ծրագրին : Սովետ կառավարութեան գալով, ան սա կարծիքը ունի թէ՝ Ուոլըսի ծրագիրը կրնայ նպաստաւոր եւ բեղմնաւոր հիմ ծառայել համաձայնութեան եւ միջազգային գործակցութեան, որով հետեւ սովետ կառավարութիւնը սա համոզումը ունի թէ, հակառակ տնտեսական դրութեանց եւ իտէալաբանութեանց տարբերութեան , Խորհրդ· Միութեան եւ Միաց· Նահանգներու միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւնները խաղաղօրէն կարգադրելը ոչ միայն կարելի է, այլ նաեւ՝ անվիճելիօրէն անհրաժեշտ, ընդհանուր խաղաղութեան օգտին համար» :

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԻՋ

Սթալինի նամակին մասին վերապահութիւն կը տիրէ Ամերիկայի մէջ, ուր արտաքին նախարարութեան պատկանող անձնաւորութիւն մը ըսած է թէ այդ նամակին պատասխանել անհրաժեշտ չէ, քանի որ ամերիկեան կառավարութեան ուղղուած պաշտօնական դրութիւն մը չէ : Սակայն, Սովետներու այս նախաձեռնութիւնը հիմա համաշխարհային խնդիր մը դարձած է, եւ թերեւս մըն ալ Մարշըլ չեն կրնար անտես առնել զայն , եթէ չեն ուզեր որ Սովետները զիրենք ամբաստանեն թէ խաղաղութիւն կնքելէ կը խուսափին : Ամէն պարագայի մէջ, Սթալինի նամակը, Ուոլչինկթընի հեղինակաւոր շրջանակներու կարծիքին նայելով, պիտի չփոխէ ամերիկեան կառավարութեան ուղղութիւնը, մինչեւ որ ուժերու հաւասարակշռութիւնը չվերահաստատուի Եւրոպայի մէջ, ի նպաստ Արեւմտեան Պետութիւններուն :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ դիչեր, ուշ ատեն, Միաց· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը հրատարակեց պաշտօնական յայտարարութիւն մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը մտադրէլէն տեղեկացած է այն պատասխանին՝ զոր Սթալին տուած է Ուոլըսի բաց նամակին : Քաղաքական է

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԵՍ », ՄԻՇՏ ԵՍ ...

Բոլոր հիւանդութիւնները եթէ չբնամուին երթալով կը ծանրանան անշուշտ, բայց հատ մը կայ որ ամէնէն արագընթաց յառաջդիմութիւնը կ'ընէ տարիներու ընթացքին : Թերեւս Թոքախտին կամ Քաղցկեղին մասին մտածեցիք առաջին առթիւ : Բարեբախտաբար մահացու չէ իմ մտածածը , միայն ծիծաղելի կը դարձնէ ենթական եթէ մտնաւանդ մազը = մօրուքը ճերմկած տեսակին է :

Հասկցաք, անշուշտ, փառամոլութիւնն է այդ հիւանդութիւնը : Մնամէջ փառասիրութիւնը որ յաճախ մարդուն խելքն ալ կ'առնէ կը տանի :

ԵՍ, գլխագիր ԵՍ մը, ամէն բանի մէջ ախտանիչ մըն է արդէն : «Ես կազմակերպած եմ այս Միութիւնը» ։— «Ես իմ հիմը դրած այս ձեռնարկին» ։— «Ես եմ նախագահը անոր», «Ես եմ յօրինած այս բառը», «Ես եմ գործածած առաջին անգամ այդ բացատրութիւնը » : Ես ասանկ եմ ըրած , անանկ եմ ըրած : Ա՛լ վերջ չունի ամուլ յօրտանքը բանդիտութեան, մինչեւ որ « ծիծաղելի»ին սուր քրքիջը հնչէ ականջին : Այս վերջերս նման երեւոյթներ այնքան յաճախադէպ դարձան որ սկսանք· մենք համեստ եւ «ԵՍ»ը գլխագիրը չդրող մահկանացուներս պատճառները փնտռել այդ հիւանդութեան զարգանալուն :

Բժիչկ մը ըսաւ, տարիքն է պատճառը, ուրիչ մը աւելցուց այլեւս արժէքաւոր գործ մը տալու անկարողութիւնն է, երբորդի մը ախտաճանաչումը եղաւ ի ծնէ տրվելու, միշտ տրվելու ընդունակութեան պակաս է :

Բայց ինչով բացատրել եթէ հանդիպինք համեմատաբար միջին տարիքի մը, ժամանակին դիմացկուն գործ մը տուողին եւ կամ գիտութիւն ամրապած մէկուն : Կ'երեւի պիտի մտածենք ցաւով, ծիծաղելի դառնալու գիտակցութեան պատկան է եւ ոչ ուրիչ բան : ՍՕՍԻ

Սթալինի այն կարծիքը՝ որով Սովետներու պետը կարելի եւ անհրաժեշտ կը նկատէ գլխաւոր խնդիրներուն հաշտութեամբ կարգադրութիւնը, յոդուած ընդհանուր խաղաղութեան : Բայց, Սթալինի յայտարարութեան մէջ յիշուած որոշ խնդիրները Խորհրդ· Միութիւնը եւ Միաց· Նահանգները միայն չհաղթդրդող հարցեր չեն : Այս խնդիրները մասնաւոր եւ առաջնակարգ կարեւորութիւն ունին նաեւ ուրիչ բազմաթիւ երկիրներու համար ալ, եւ վիճաբանութեան առարկայ եղած են երկու տարիէ ի վեր այնպիսի միջազգային մարմիններու մէջ, ինչպէս ՄԱԿը եւ Արտաքին նախարարներուժողովը, որոնց մասնակցած են նաեւ ուրիչ պետութիւններ :

Ամերիկայի արտաքին նախարարութեան այս յայտարարութենէն կը հետեւի որ Ուոլչինկթընը արամադիր չէ Մոսկուայի հետ դլուխ դլխի վերցքննելու վէճի նիւթ կազմող խնդիրները :

ՈՒՈԼԸՍ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԷ

Սթալինի պատասխանին տեղեակ ըլլալէ անմիջապէս ետք, Ուոլըս յայտարարեց թէ՝ այս պատասխանով Խորհրդ· Միութիւն իրապէս որոշ առաջարկ մը կ'ընէ գոյութիւն ունեցող վէճերը լուծելու եւ ծածուկ պատերազմին վերջ դնելու համար : Ուրախ եմ — ըսած է— որ կարող եղայ այս առաջարկին պատճառ ըլլալ :

Մթնոյն ատեն, Օքլէնտի մէջ (Քալիֆորնիա) խօսած ճառով մը, Ուոլըս կ'ամբաստանէ ամերիկեան կառավարութիւնը որ մերժած է բանակցութեանց սկսելու համար Սովետներու ըրած առաջարկը նկատի ունենալ :

Ուոլ Սթրիթի մէջ (Նիւ Եորքի Սան կարանը) պատերազմասպաշտ խմբակ մը կայ, որուն պատկանողներէն շատեր կրնան պատերազմի կողմնակից չըլլալ, բայց չեն ուզեր ալ որ հաշտութիւն կնքուի : «Այս մարդիկը — յայտարարած է Ուոլըս — կը վախնան խաղաղութենէն այնպէս՝ ինչպէս դուք եւ ես կը վախնանք պատերազմէն» :

ՄԱՐՇԸԼԻ ծրագրին վարիչ Հոֆմէն յայտարարեց Վերակոմի ելմտացոյցի յանձնաժողովին մէջ թէ Ամերիկա պիտի չօդնէ Խորհրդ· Միութեան զինուորական պիտոյքներ հայթայթող երկիրներուն :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Իսրայէլի Հրեայ Պետութեան դէմ Արաբներ – րու մղած « ճիհատ »ը հետզհետէ կը կազմակերպուի : Իսլամ զինուորները սահմաններէն ներս կը խուժեն, բայց տակաւին վճռական կռիւներ չեն կրնար կամ չեն ուզեր մղել : Երուսաղէմի դրուման լուրը չհաստատուեցաւ· սա ստոյգ է միայն որ Արաբները գրեթէ ամբողջովին պաշարած են հին թաղամասերը : Արաբներն ալ, իրենց կարգին, պաշարուած են Հրեաներու կողմէ, քաղաքին զանազան արուարձաններուն մէջ : Անգրյոր – դանի կառավարութիւնը կը սպնդէ սակայն թէ իր բանակին երկու գունդեր յաջողած են մտնել Երուսաղէմ, եւ հոն դիրք բռնած :

Լեգէոնին պատկանող Արաբական եւ Անգլիացի կըլպ փաշայի հրամանատարութեան տակ գտնուող գունդեր յաջողած են հաստատուիլ Ցուդայի բլուրներուն վրայ, ուրկէ կրնան տեսնել Թել Ավիվը : Արար օդանաւեր հինդերորդ անգամ ըլլալով ռմբակոծեցին այս քաղաքը· մեռան 41 հոգի եւ վիրաւորուեցան 60 անձեր :

★ *Հելիոպոլիսի մէջ, Եդիպտոսի օդային պաշտպանութեան թնդանօթները կրակ բացին եգիպտական օդանաւի մը վրայ, թշնամի կարծելով զայն : Օդանաւը ստիպուեցաւ վար իջնել Ալմաղայի մօտ :*

★ *Եդիպտական ոստիկանութիւնը քանի մը օրէ ի վեր կը ձերբակալէ համայնավարներ եւ Սիոնականներ : Ձերբակալուածներուն մէջ կան 25 Փրանսահպատակներ : Այս մասին, Փրանսական դեսպանը բացատրութիւն ուզած է եդիպտական կառավարութենէն :*

★ *Չեխոսլովաքիա, Լեհաստան եւ Ուրուկուա ալ ճանչցան Իսրայէլի նոր Պետութիւնը :*

★ *Մակի դռնփակ մէկ նիստին մէջ, հինդ մեծ պետութիւնները Վան Զէլանտը եւ Պեռնատոթ կոմսը իրաւարար անուանեցին, պաշտօն տալով անոնց կարգադրել Պաղեստինի խնդիրը :*

ԳԱՆի ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պերլինի Քոմանտանտուրայի Ազահովութեան Կոմիտէին վերջին նիստին մէջ ծանր միջադէպ մը պատահեցաւ : Սովետ ներկայացուցիչները ժողովասրահէն մեկնեցան չընդալից կերպով : Անգլիական ներկայացուցիչը պահանջած է որ Հաղորդակցութեան նեթարկուի սովետ զօրքի ոստիկանական պետի օդնական Շուպէրթը, բայց Սովետները մերժած են այս պահանջը : Միջադէպին պատճառը այս եղած է :

Շուիւտի վարչապետը բացարձակօրէն հերքած է այն դրոյցը՝ որուն համաձայն իբր թէ Շուէտի եւ Նորվեկիայի միջեւ գինուորական դաշինք մը կնքուած ըլլայ :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի վարչապետ Սոֆուլիս յայտնած է թէ իրաւախոհական ոչ մէկ համաձայնութիւն պիտի կնքէ Զօր· Մարշալի կուսակիցներուն հետ : « Ըմբոստները — ըսած է— պէտք է անձնատուր ըլլան կամ ոչնչանան» : Սոֆուլիս որ Սելոնիկ գացած էր կառավարական բանակները քննելու համար, վերադարձին՝ յայտարարած է թէ յոյն բանակին վրայ կառավարութեան ունեցած վստահութիւնը անխախտ կը մնայ :

ՍՓԱՔ ետ առած է իր դահլիճին հրաժարականը, զոր անցեալ չաթթու ներկայացուցած էր Պիէռիքային համամասկայ Շուալ իշխանին :

ՏԵՂԱՍԱՐԱՓ անձեւներու եւ ձիւնի պատճառով, Կասիի չրջանին մէջ մեծ ողողումներ պատահած են, եօթը գիւղախումբեր բոլորովին մեկուսացած են : Ճամբաները ողողուած են ամբողջովին· հեղղները քշած տարած են հեռադրի եւ հեռաձայնի թելերը, բազմաթիւ քիլոմեթր երկարութեան վրայ : Կասիէն Պրիանսոն տանող ճամբուն վրայ կամուրջ մըն ալ փլած է ամբողջովին : Վնասները 200 միլիոն ֆրանք կը հաշուուին :

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ երեւան եկած է ոճրագործ հրէշ մը, որ ահ ու սարսափ կը սփռէ ամբողջ երկրին մէջ : Մինչեւ հիմա լրկած, խոշտանգած եւ սպաննած է երեք մանուկներ 3էն 11 տարեկան : Այս հրէշը սովորութիւն ըրած է —կ'ըսեն— ամէն նոր լուսնի երեւման, երախայ մը սպաննել : Ոստիկանութիւնը հարիւրաւոր դաղտնի ոստիկաններ շարժման մէջ դրած է ձերբակալելու համար այս հրէշը :

ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ Դեմոքրաթ Ընկերվարական Միութիւնը (Իւ Տէ Էս Էյ), որուն նախադահը նախկին ելմտական նախարար Փլէվէնն է, փակեց իր կուսակցական համաժողովը : Ցանուն իր կուսակցութեան, Փլէվէն պահանջեց որ նոր ընտրութիւններ կատարուին, եւ դրաւ կարգ մը պայմաններ, իր զործակցութիւնը չարունակելու համար ներկայ կառավարութեան հետ :

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆի սահմանագլուխին վրայ պարսիկ պահակները սպաննեցին հինդ Ռուսեր : Իրանի իշխանութեանց նայելով, քառասունի չափ սովետ քաղաքացիներ Պարսկաստան մտնել փոր –

«Ուրիներու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ»

Նախիջեւանի նշանակութիւնը Հայաստանի համար

(Բ. եւ վերջին մաս)

2.— Այս օրերուն Սովետներուն յատուկ ներկայացուցիչները (Մոլոթով, Վիշինսքի եւն.) խօսում են ժողովուրդներուն ղօտւթիւն չտնեցող պատմական իրաւունքների մասին: Թող նրանք խօսեն, որքան ուզում են անցեալ պատմական իրաւունքների մասին, բայց լաւ կ'անեն որ չմոռանան յարգելու մեր, ղօտւթիւն ունեցող, իրական պատմական դարաւոր իրաւունքները:

Նախիջեւանը 3000 տարիներից ի վեր պատմական Հայաստանի մաս է կազմել: Դա հին պատմական Հայաստանի Վրէժուհին է: Այդ ճանապարհովն է, որ Հայաստան են ներխուժել Թարեհի սատրապները, Յազկերտի Նիսալաւուրդները, արաբ ամիրաներ, սելջուք բէգեր, Շահ Աբասներ, տաճիկ փաշաներ եւ պարսիկ խաներ եւ սարդարներ աւերել են մեր հայրենիքը եւ արեան մէջ խեղդել են մեր ժողովուրդին: Եւ բոլշեւիկների քաղաքականօրէն կոյր ղեկավարները զէթ այսօր պէտք է խիղճ ունենան իրենց գործած սխալն ուղղելու:

Մեզ լաւ ծանօթ է, որ Մոսկուայի դաշնագրութեամբ Սովետները բղիկ – բղիկ արին մեր հայրենիքը: Մենք այս օրերում չենք ուզում խօսել,— Հայկական Ղարաբաղի, Լեռնային Գանձակի, Հայկական Բորչալուի, Հայկական Ախալքալակ – Ախլցխայի մասին, բայց խօսում ենք Նախիջեւանի մասին, որովհետեւ դա մեր ժողովուրդի ապրուստը, իրաւունքն է, եւ թէ մեր, եւ թէ Սովետների շահը պահանջում է, որ դա վերադարձուի Հայաստանին, եւ որքան հնարաւոր է շուտ, որովհետեւ վաղը կարող է շատ ուշ լինել:

3.— Մեր դժբախտ հայրենիքը, լինելով խիստ լեռնային, դարերի ընթացքում յենուել է երեք բարերար դաշտավայրերի վրայ, մեր ժողովուրդին ապրուստը հայթայթելու համար: Դրանք են, — Արարատեան, Տարօնի եւ Մարմարեղի դաշտավայրերը: Վերջին երկուսը Տաճիկները բոլի խլել են մեզնից իսպառ, իսկ Արարատեան Դաշտի երեք չորրորդը առել են Թուրանական տիրապետութեան տակ, իսկ մէկ չորրորդի վրայ էլ աչք են տնկել, եւ ուզում են խեղդել մեզ եւ խլել մեզնից:

Արարատեան Դաշտի մասերն են կազմում,— Երասխի հովտով դէպի վեր,— Սուրմալուն (Իգդիր - Կողբ), Երեւանի դաշտը, Նախիջեւանի դաշտը եւ Մարանդի (Պարսկաստան) դաշտավայրը, որոնք շրջապատում են մեր սրբազան լեռ - Մասիսը:

Այսօր մենակ Երեւանի դաշտն է պատկանում Հայաստանին: Բարեբեր է, ունի ենթաբեւեռադարձային կլիմայ, արտադրում է լաւագոյն խաղողը, դեղձը, ծիրանը, սեխը եւ զանազան տեսակի այլ պտուղներ, որոնք քաղցրացնում են մեր խեղճ եւ ամէն բարիքից զրկուած երախաների բերանները եւ Սովետ դաւակներին էլ տալիս են պահածոներ, կտրելով մեր երախաների բերաններից:

Դժբախտաբար կարիքն ստիպել է, որ մեր մայրաքաղաքը զետեղուի մեզ բաժին մնացած Արարատեան Դաշտի Երեւան քաղաքում: Մի 25—30 տարի յետոյ, երբ Երեւան մայրաքաղաքը կը դառնայ բազմամարդ, կ'ուճի Ղամարլուի, Վարդաշատի, Օշականի, Աչտարակի, Դուրնի եւ Արտաշատի բնակիչները, ուրիշ խօսքով Երեւանի չուրջը, 15 մղոն շառաւիղով տարածութեան վրայ — մօտ 700 — 800 քառ. մղոն — բնակչութիւնը կը սոսկալի չափ, ապա մենք կը զրկուենք նաեւ այդ փոքրիկ դաշտից եւ նրա բերքերից: Եւ ուրիշ ապրուստի տեսակէտից էլ Նախիջեւանի դաշտը պէտք է վերադարձուի Հայաստանին, եթէ ոչ ուրիշ պատճառով:

4.— Մօտ 340 տարի առաջ՝ Շահ Աբասը Երեւանի դաշտից,— Մեծ մասով Նախիջեւանի չորրորդից եւ Ջուղայից,— դէպի Սպահան է վարել խեղճ հայ ժողովուրդին, կոտորածով եւ անթիւ տառապանքներով: 340 տարի տարապարհակ եւ չարքաշ աշխատանքից յետոյ՝ այսօր այդ դաղթականների զաւակները, Սովետների վարած քաղաքականութեան շնորհիւ, նորից դաղթական եւ թափառական են դարձել Պարսկաստանում եւ ուզում են վերադառնալ Հայաստան:

Ցանուցիր մեր դարաւոր տառապանքին, Պարսկաստանի մեր ընչազուրկ հայ դիւղացիներին Սովետները պարտաւոր են փոխադրել եւ տեղաւորել Նախիջեւանի չրջանում,— Նախիջեւանում, Գոդիքանում, Օրդուբադում, Նոր Ջուլֆայում եւ Շահ Թախտում, եւ միացնել Հայաստանին: Եթէ 200 հազար հայ բնակչութիւն ունեցող Լեռնային Ղարաբաղը կարող է մտնել Ադրբէջանի սահմաններում տեղական ինքնավարութեամբ, Ադրբէջանից կտրուած եւ Հայաստանի հողերով չրջապատուած Նախիջեւանը, մեր պատմական հայրենիքի հարազատ մասը, հարիւր անգամ աւելի իրաւունքով կարող է մտնել Հայաստանի սահմաններում՝ տեղական ինքնավարութեամբ:

Եւ պէտք է դա յետ պահանջել, եւ այն էլ այս օրերում:

Սրան տարբերները կարող են լինել, — 1) մի թէ՞ Սովետներից կարելի է բան պահանջել, 2) ո՞վ պիտի պահանջի եւ 3) ինչո՞ւ այս օրերում: Ահա հարցեր, որոնց արժէ պատասխանել:

Առաջին՝ եթէ դաղութների մեր հասարակական մարմինները չլինէին կանչէլ եւ հզու կամակատարներ Սովետների արտաքսահանման մանկլաւիկներին, նրանք ոչ մի ժամանակ չպիտի երկնչէին, կարիքը ներկայանալիս, պահանջներ ներկայացնելու Սովետներին, ուղղակի եւ անուղղակի ճանապարհներով:

Սովետները կարող են անտես առնել մեր պահանջները, կարող են մեզ արհամարհել, բայց դաղութների հասարակական կարծիքը նրանց միշտ անհանգիստ կ'անի, նրանց կը դարձնի դէպ ի դէպ եւ դէպ ի՝ ամէն անդամին որ նրանք կը յանդգնին մեր շահերը ոտնակոխ անել: Սովետներին, դաղութների անունից, դիմումներ անելիս, կամ պահանջներ ներկայացնելիս՝ երբեք չպէտք է քաշուել կամ երկնչել, այլ պէտք է լինել քաջ եւ խիզախ: Դա կ'ունենայ իր օգուտը:

Երկրորդ՝ ո՞վ պիտի պահանջի Սովետներից Նախիջեւանի չրջանը: Նա, ով որ «ցանկալի անձ» (persona grata) է Սովետների մօտ:

Այս օրերի Սովետների միակ «ցանկալի անձը» դաղութների մէջ բոյն դրած հայ բոլշեւիկները եւ նրանց ուղեկից մարմիններն են,— Ազդային Պորհուրդ, Ազդային Ժակատ, եւ նման անունների տակ թաղնուած մարմինները:

Ամերիկայի Ազդային Պորհուրդը — երեւի Սովետների բարեացակամութեամբ — այս օրերում հանդանակութիւն է կատարում ամերիկեան հողեւորականների մի համագումար հրաւիրել տալու Ուաշինկթընում — քաղաքական մանուկ - նների մի ձեռնարկ — եւ պահանջելու Տաճիկներից հայկական հողամասերը: Ազգային այդ միեւնոյն Պորհուրդը — Սովետներից երես առած տղան — պէտք է նաեւ պահանջ ներկայացնի Կոմիսարնե - րի Պորհուրդին եւ խնդրէ, որ Տաճիկների պարտադրած Մոսկուայի դաշնագրութիւնը չեղեալ յայտարարուի եւ Նախիջեւանը վերադարձուի Հայաստանին: Այս մասին պիտի դեկուցուի նաեւ Հայաստանի կառավարութեան եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ի դիտութիւն:

Երրորդ՝ այս պահանջը մանաւանդ պիտի կատարուի այս օրերում, Սովետներին հասկացնելով, որ եթէ նման պահանջ իրենք ներկայացնում են Տաճիկներին հայկական հողերի մասին, հակառակ իրենց ստորագրած նախկին դաշնագրութիւններին, անհրաժեշտ է, նախ եւ առաջ, որ իրենք ժխտեն դաշնագրութեան Նախիջեւանին վերաբերող պայմանագրութիւնը, թէ Տաճիկներին, եւ թէ Եւրոպային յայտարարելու, որ առաջին անգամ իրենք են զործադրում տարբական արդարութիւնը Հայաստանի վերաբերմամբ: Սա կը լինի արամաբանական միակ քայլը ազգային Պորհուրդի, որ առած կը լինի իր ամբողջ գոյութեան ընթացքում, քաղաքական մի չարք թափառումներից յետոյ:

Հնչակ եւ Ռամկավար պարոնները, որոնք լծուած են Ցառայադիմականների կառքին, եւ դարձել են դրանց հզու կամակատարները, ժամանակ է որ թօթափեն այդ պարոնների սոսրնացնող լուծը եւ մի դրական դործ կատարեն, անկախ բոլշեւիկների կամքից:

Նախիջեւանի հարցը դուռ կը բանայ եւ Տաճկահայաստանի հողամասերի պահանջներին, եւ առիթ կը տայ Եւրոպայի հետ խօսելու աւելի հարմարաձոյն, երբ առիթը ներկայանայ:

Նման պահանջ կարող էին նաեւ Սովետներին ներկայացնել մեր դաղութներից՝ կաթողիկոսները, Պատրիարքները եւ Առաջնորդները: Բայց ո՞ւմ հետ ենք խօսում: Մեր պատմութեան մէջ՝ երբեք հայ հոդեւորականութեան բարձրադոյն ներկայացուցիչները չեն եղել այնքան անխիղճ, անչիլ եւ սորկամիտ, որքան ներկայ օրերում:

Բայց, այնուամենայնիւ, Նախիջեւանի հարցը խիստ այժմէական եւ խիստ կարեւոր է ներկայ Հայաստանի համար... Պահանջել դա դաղութների անունից՝ օրուան հրամայական պահանջներից մէկն է: Ես կը սիրէի յուսալ, որ համազգային հարցերում մեր հոսանքները բարձր կը մնան եւ կ'առաջնորդուին հայ ժողովուրդի չահերով, եւ ոչ թէ կը մնան հզու կամակատարներ:

Պահանջել Սովետներից Նախիջեւանի չրջանը՝ օրուան հրամայական եւ հայրենասիրական պահանջներից մէկն է:

Ամերիկայի Ազգային Պորհուրդին պիտի չափել այդ չափով: Եւ ես սպասում եմ՝ նրանց քաղաքական հասկացողութիւնը չափելու համար:

Սպասում եմ տեսնելու թէ նա մի այդպիսի անվտանդ, բայց խիզախ քայլ կ'առնի՞ թէ ոչ...:

ՄԱՀԱԿ ԶՔԶԵԱՆ

ՔԻՉ ՄԸ ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Եղրակացութիւն:

Առաջին պրպտումներուս՝ կը պնդէի թէ «ծիծէ կտրել» եւ «կաթէ կտրել» ձեւերը հայերէն չեն ու թուրքերէն կը հոտին: Զիթունի պնդումէն մղուած՝ չարունակեցի պրպտումներս, ու տեսայ որ «ծիծէ» կամ «կաթէ կտրել» նշանակութեամբ բացատրութիւններ կան մեր հին մատենագրութեան մէջ:

Քերականական ձեւ մը հայերէն է, երբ կը զործածուի ոսկեդարեան մատենագրութեան մէջ: «Հատուցանել ի սեռէ» ձեւը դոյութիւն ունի մեր Աստուածաչունչին մէջ, ուրեմն հայերէն է, («ծիծէ կտրել» ձեւը հին չէ սակայն), բայց տեսնելով այդ բացատրութեան տատանումները եւ խորհրդաւորութիւնները, կ'ըսեմ.

Ա.— «Մեկնել, անջատել, քեցել, տրտհել» բայերով կազմուած ձեւերը քերականօրէն հարազատ են մեր լեզուին:

Բ.— «Հատուցանել» բայով կազմուած ձեւը քերականօրէն հարազատ չէ մեր լեզուին: Այդ ձեւը նոր կը հայտնուի Ե. դարուն, ուրեմն նախ — ոսկեդարեան չէ: Ապահովաբար սեմական ծագում ունի, եւ Ե.դարն է որ հայացուցած է զայն:

Գ.— Նոյն ոճէն կազմուած բարդութիւնը, «ստնահատոյց», բոլորովին դատապարտելի է, որովհետեւ այդ բառէն թելադրուած՝ ոմանք կերտած են նաեւ «ստնահատութիւն» բառը, որ կը նշանակէ ոչ թէ sevrage — ծիծէ կտրել, այլ mammectomie — ծիծը կտրել:

Գալով թուրքերէնին, — առիթ չունեցայ չաղաթայերէն բառարանները տեսնելու: Թուրքերէնն հինաոեւտու հատաքածոներու մէջ, սակայն, չգտայ բառ մը համազօր: Ուստի կ'ենթադրեմ որ թուրքերը, «մմմէսէն քէսմէք» եւ «սիթմէէն քէսմէք» իրենց բացատրութիւններով, կը հետեւին լեզուական այն միջավայրին, ապահովաբար սեմական ծագումով, որ հիմք «փոքրասիական(*) կ'անուանեն Հայաստանի դիմնականները (Գ. Սեւակ):

×

2.— Զիթունի կը յայտարարէ թէ «ստնաքեցութիւն» եւ «ստնամոցութիւն» բառերը ճիշդ չեն՝ «ծիծէ կտրել» իմաստով, այն պատճառաբանութեամբ թէ

Ա.— «Քեցել կը նշանակէ քաշել - վերցնել»:

Զիթունի զոհ գացած է չփոթութեան մը: Հայերէն լեզուն ունի

ա) Քանցել բառը, որ կը նշանակէ «քաշել - վերցնել»:

բ) Քեցել բառը, որ կը նշանակէ բաժնել, հեռացնել:

Այս չփոթութեան զոհ գացած է՝ թերեւս կարդալով Ս'ասիսի մէջ (1881 Ապրիլ 30) յօդուած մը, ուր քանցել եւ քեցել բառերը իրարու կը կապուին նոյն արմատին վրայ:

Դիտելի է որ քեցել արդէն զործածուած է բուն Աճառեանի՝ «կաթէ կտրել» (արբագրել՝ «ծիծէ կտրել») իմաստով, Ոսկեբերանի մեկնութեանց մէջ,— տես վերը: Այդ վկայութենէն թելադրուած, նետուեցայ Աստուածաչունչին վրայ, որ «քեցել» բառը կը զործածէ հետեւեալ պարբերութեան մէջ, «Քեցեցէք զորթան ի հետոց նոցա ի տուն» (Ա. Թագ. Զ. 7): Կարդալէ ետք աշխարհաբարը, ինչպէս եւ Ֆրանսերէնն քանի մը թարգմանութիւնները, կը զգեմ որ այստեղ քեցել կը նշանակէ sevrer:

Հայերէնի «քեցել»ը զրուած է նաեւ «քցել», ու կը խորհիմ արեւելահայ բարբառով «ղցել» բառին մասին, որ եթէ արեւմտահայ բարբառով «ձգել» բառին իմաստն առած է հիմա, կրնայ տակայն ծագումն առնել «քեցել» բառէն:

Աճառեան՝ քեցել բառը կը կապէ ասորական արմատի մը: Արդ, Գեսենիոսի եւ Լայի եբրայերէն բառարանները գոյ գոյ կուտան որ նոյն ծագումը ունին եբրայերէն fեցա, արաբերէն fաաա բառերը ասորերէն fէցա բառին հետ, (արաբերէնէն մինչեւ թուրքերէն ճամբան երկար չէ):

Ինչ ծագում ալ տրուի քեցել բառին, պէտք է ապահանգրել որ ոչ միայն հին մատենագրութեան այլ եւ նոր գրականութեան մէջ՝ զործածուած է «ծիծէ կտրել» իմաստով, (տեսնել Պետրոս Կարապետեանի Օսմ.— Հայերէն բառարանը, Տպ. 1912, էջ 442,— «սիթմէէն քսմէք = կաթէն կտրել, քեցել»):

Բ.— «Մոցել ո՛չ ախորժալուր է, ոչ ալ ճիշդ» (Զիթունի): Ի՞նչ մեղքս պահեմ, եթէ ականջով պիտի զատենք՝ ինծի ախորժալուր կը թուի, բայց ըսել թէ ճիշդ չէ, մեր մատենագրութենէն քաղուած սա փոքրիկ վկայութիւնը կը բողոքէ ընդ-

(*) Բանասիրութեան մէջ՝ դեղային նպաստաւոր փոխարէն (բնախօսական հոդեբանութեան դպրոց) աչխարհագրական նպաստաւոր պոռնել (ֆիզիկական հոդեբանութեան դպրոց) թելադրանք մըն է, որ կուգայ Մարքսի վարդապետութենէն: Այդ «նոր» բառնասիրութիւնը շատ յարդի է հիմա Հայաստանի մէջ:

տիւ. «Մոցել քեցել ի կաթինն սովորութենէ», վկայութիւն մը, որ համազօր կը դարձնէ քեցել եւ մոցել բառերը, միշտ sevrer նշանակութեամբ :

×

3.— Զիթունի կը վկայէ թէ «զառները թողնել» բացատրութիւնը երկու առում ունի : Մէկը տուած էի ես՝ քաղելով Ամասիոյ բարբառէն, «Գարնանթող կը կոչուի՝ երբ կաթ կ'ծողները, մաս մը կաթ կ'ձգէ հաց, մաս մը կաթ ալ կը թողուն զառներուն համար» : Միւս առումը կուտայ Զիթունի. «Զառները թողնէք = իրենց մօրը կաթէն կտրեցնէք» :

Ամատունիի բառարանին մէջ կը գտնեմ երկու բառը :— Հորթաթող եւ նախրաթող :

Հորթաթող.— «Այն պահը կամ ժամանակը, երբ ցրտի պատճառով հորթերը չեն տանուիր արածացնելու, այլ պահում կերակրում են գոմում» :

Նախրաթող.— «Այն պահը կամ ժամանակը, երբ ցրտի պատճառով այլեւս նախիրը չեն տանում արօտ» :

Ալիշան նախրաթողը կը կապէ Քաղդէացւոց «բռամագ» ոճին : Իսկ ըստ Տիգրան Նաւասարդեանի (Բառգիրք Արարատեան բարբառի), «նախրաթողը նախիրը թողնելու ժամանակն է» :

Այս բացատրութիւնները զոհացուցիչ չեն :

Մեր ժողովուրդին համար, կ'ըսէ ընկեր Արմենակ Ցակոբեան, զառաթող, հորթաթող եւ նախրաթող բառերը օրացոյցի դեր կը կատարեն, այդ բառերով՝ տարին կը բաժնեն շրջաններու : Արդարեւ մեր գիւղացիները կ'ըսեն հորթաթողի պահք, որ յինանակաց պահքն է ,— ուրեմն հորթաթողը կ'իյնայ յինանկին, Նոյեմբերի վերջերը : Նախրաթողի պահք՝ Ս. Ցակոբայ պահքը, որ կ'իյնայ Դեկտեմբերի սկիզբը : Բայց, ինչպէս Աճառեան կ'արձանագրէ, գաւառէ գաւառ կը տարբերին հորթաթողին եւ նախրաթողին ժամանակները, օրինակ նախրաթողը Մուշի մէջ՝ կ'իյնայ Ս. Ցակոբին, Երեւանի մէջ՝ աշնան յինանկին, Թիֆլիսի մէջ՝ Ցունուար ամսուն :

Արդ, ընկեր Արմենակ Ցակոբեան այսպէս կը սահմանէ զառնաթողը .—

Զառները ունին իրենց մանուկը հովիւը, որ կը կոչուի զառնարած : Այս զառնարածը կ'առնէ զառները եւ կ'արածէ դիւղին մօտիկ, մինչ իրենց մայրերը արածելու կը տարուին հեռուները : Զառները իրենց մօրը կաթը կը ծծեն ժամ մը առաւօտուն՝ իրենց մօրմէն բաժնուելէ առաջ, եւ ժամ մըն ալ երեկոյին՝ մայրերը դոմ վերադարձուելէ ետքը,— օրուան մէջ՝ կը ճարակին դիւղին մօտիկ : Երբ կուզայ կաթէ կտրելու ժամանակը, զառները կը թողուն որ արածին իրենց մայրերուն հետ,— այլեւս վերջ կը դնեն զառնարածին պաշտօնը : Հետեւաբար, զառնաթող բառով պէտք չէ հասկնալ կաթէ կտրել, այլ կաթէ կտրուելու ժամանակ՝ թողուլ զառները որ արածին իրենց մայրերուն հետ,— երբ այլեւս կաթ չեն ծծեր, ուրեմն կաթը կը մնայ ոչխարին տիրոջ :

Եւ որովհետեւ կենդանիներու կեանքին այս սովորութիւնները կը կատարուին որոշ ժամանակով, հայ գիւղացին այդ սովորութիւններով կը չափէ տարին — «զառնաթողին նշանեցի աղջիկը, նախրաթողին ամուսնացուցի տղաս» :

Բայց եւ այնպէս, իմաստի ընդլայնումով մը, — եւ այս՝ Զիթունիի թէզին ի նպաստ, — «զառները թողուլ» բացատրութեան տրուած է «կաթէ կտրել» նշանակութիւնը, համաձայն Բարգամեանի վկայութեան : Արդարեւ Օ. Բարգամեանի բառարանին մէջ (վանայ գաւառաբարբառը, ձեռագիր), կը գտնեմ ճգնթող բառը, որ կը նշանակէ .— « Զառները մունդ տալէ, կաթ տալէ թողուլ : Տղան կաթէ կտրել» :

Ուրախ կ'ըլլամ, երբ մեր գաւառացի ընթերցողները ինձի ղրկեն այս մասին կամ նման տեղեկութիւններ :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(2)

ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ԱՊՐԻԼ 11Ի, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ, Ն. ԱՂԲԱԼԵԱՆԻ ԵՒ Ց. ՕՇԱԿԱՆԻ

Իտալիոյ Հայ Մշակութային Միութիւնը այս տարի եւս արժանավայել կերպով ոգեկոչեց Ապրիլ 11–24ի տարեդարձը : Հանդիսը բացաւ Արամայիս Սրապեան, նախ անդրադառնալով Ապրիլ 11ի խմաստին վրայ, ապա չուրջ կէս ժամ տեւող ճառով մը ծանրացաւ Ա. Ահարոնեանի, Ն. Աղբալեանի եւ Ց. Օշականի անձին եւ գրականութեան չուրջ : Ճուղուած եւ ներշնչուած խօսքերով դրուատեց անոնց գործը, ուր գրական յուղիչ դիղեցկութիւնը կը հասնի արուեստի բարձրաստիճան կատարելութեան մը : Իր ճառը աւարտեց հետեւեալ խօսքերով. « ... Ու հիմա, մեր գրական անդաստանէն հեռացած են առ յաւէտ Ա. Ահարոնեանը, Ն. Աղբալեանը եւ Ց. Օշականը. ահեղ քանի մը տարիներ 1915 Ապրիլ 11-24 ի մեր ողբացեալ նահատակ մտաւորական – ներուն : Հիմա, անոնք բոլորն ալ միացած են երկնքի մէջ. տուին իրենց աղդին ինչ որ Աստուած չնորհած էր իրենց : Թողնապրիլ 11ը անջնջելի խորհրդանիշ մը մնայ մեր հոգիներուն մէջ, այն խորհրդանիշները՝ որ Ազդի մը ուղեցոյցը կը կազմեն, որով կը նային իրենց պատմութեան, այն պատմութեան՝ որուն էջերը կարմիր են իր զաւակներուն արիւնով, որուն հերոսները նման են դեղատիպ Ելլադայի հերոսներուն, եւ որոնց անունն է Համազասպ, Քեռի, Գէորգ Զաւուշ, Մուրատ եւ Անդրանիկ » :

Ապա խօսք առաւ Մ. Խաչիկեան որ օրուան պատշաճ դրաւոր գեղեցիկ ճառով մը պատմականը ըրաւ Ապրիլեան եղեռնը կանխող չրջանին : Իր փաստարկութիւնը համոզիչ էր, թաթաւուն՝ անհուն սիրով եւ խանդաղատանքով : Օր. Ա. Քեհեաեան յուզումով արտասանեց Դ. Վարուժանի «Կարօտի նամակ»ը, իսկ Պ. Հ. Ցակոբեան Ա. Ահարոնեանի «Ուխտագնացութիւն»ը , խլելով բուռն ծափեր : Վերջին խօսք առնողն էր Տ. Ալէքսանեան, որ դրաւոր ճառով մը առաւելապէս անդրադարձաւ Ապրիլ 11ի բարոյական իմաստին վրայ, իր խօսքերուն մէջ ներմուծելով խանդավառիչ դիտողութիւններ : Ապրիլեան սպահանդէսը փակուեցաւ յուզման եւ ոգեւորութեան հաւաստուր մթնոլորտի մը մէջ :

Ա.

...ՎԻԵՆԻ Հ.Մ.Ը.Մ.ԱՄՈՑԵԱՆ ԿԸ ՀՌՉԱԿՈՒԻ

Վիեննի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ա. խումբը կատարեց իր ախոյեանական վերջին երկու մրցումները մէկ չարմանան մէջ լիակ որոշումով : Առաջին մրցումը տեղի ունեցաւ Համբարձման ծոխի առթիւ. հակառակորդին դաշտին վրայ, Ֆեզէնի Ֆրանսական խումբի դէմ :

Ժամը 2.30ին երկու խումբերը դաշտ կ'իջնեն Հ.Մ.Ը.Մ.ի եւ Ֆրանսական խումբի նախագահները վիճակ կը ձգեն դատաւոր մը ընտրելու համար եւ կ'ընտրուի Ֆրանսական խումբէն : Ներմ – մար եւ կ'ընտրուի Ֆրանսական խումբէն : Ներմ – բապետները լիսատները կը քննեն : Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ա. խումբը պիտի խաղար Ֆրանսական Բ. խումբին դէմ : Լիսատներէն կը տեսնուի որ փոխանակ Բ. խումբին իրենք բերած էին իրենց Ա. խումբը, ասոր համար իր դիտողութիւնները արձանագրել կուտայ պաշտօնապէս :

Հ.Մ.Ը.Մ.ի յառաջապահներու գեղեցիկ յարձակումով կը սկսի խաղը : Հակառակորդ խումբը լաւ դիմադրութիւն ցոյց կուտայ : Մարպիչ Անդրանիկին գեղեցիկ մէկ փոսին վրայ, Համազասպ կը նշանակէ առաջին նշանակէտը . Ֆրանսական խումբը կը սկսի յարձակողականի, կ'ուզէ հաւասարեցնել , բայց Հ.Մ.Ը.Մ.ի պաշտպանողական դիծը կատարեալ բերդ մըն էր, առաջին կիսախաղը վերջացաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի յաղթութեամբ 1—0:

Բ. կիսախաղին հակառակորդը կ'ուզէր առաջին առիթէն իսկ օգտուիլ, սակայն չնորհիւ մեր տղոց ճարպիկութեան գնդակը ետ կը մղուէր : Մեր բերդապահը Սարգիս իսկապէս արժեցուց իր պաշտօնը, ազատելով հայկական բերդը չատ մը վտանգներէն : Կ'արժէ յիշել մեր սիրելի մարզիչը Ա. Ալոյեան որ ամբողջ խաղի տեւողութեան փայլեցաւ, հակառակորդը չուարման մնանելով եւ գնահատուեցաւ թէ հասարակութեան եւ թէ մեր Փութպոլի յանձնախումբին կողմէ : Թէեւ Ֆեզէնի Ա. խումբը երկու դասակարգ աւելի բարձր էր մեր խումբէն, բայց խաղը վերջացաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի յաղթութեամբ 1—0:

Վերջին ախոյենական մրցումը պիտի կատարուէր Սէրէզէնի Ֆրանսական խումբի դէմ, ինչպէս ամէն անդամ այս անգամ եւս Հ.Մ.Ը.Մ.ը սիրողներու խումբ մը կ'ընկերանայ քաջալերելու համար հայ մարզիկները : Եւ կը յայտարարեն «Ֆօրֆէ», որով առանց խաղալու կը չահին ամբողջ վերջին ախոյենական մրցումը : Այս խումբին հետ առաջին մրցումը տեղի ունեցաւ մեր դաշտին վրայ, Հ.Մ.Ը.Մ. չարաչար պարտութեան մատնեց յաղթելով 9—0 : Մեր տղոց ուրախութիւնը անսահման էր, օդը կը թնդացնէին ազդային եւ յեղափոխական երգերով : Թոյլ արուէք որ այստեղ յիշեմ քանի մը անուններ մեր Հ.Մ.Ը.Մ.ի ղեկավարներէն, որոնք ոչ մէկ զոհաբերութեան առջեւ կանդ չեն առած, թէ նիւթապէս թէ բարոյապէս եւ միշտ քաջալերած են վիեննի մեր Հ.Մ.Ը.Մ.ի անմահ մարզիկները : Մանաւանդ յիշենք, պատուոյ նախագահ Ն. Ալիքանեան, գործօն նախագահ Տ. Փափազեան, Մ. Զոպեան, Ս. Գալուստեան, Ադալբերգեան, Սպունճեան, Ս. Փափազեան, եւ Զարդարեան եղբայրներ, որոնք հոգով սրտով նուիրուած են Հ.Մ.Ը.Մ.ին :— Ցակոբ Մաթոսեան

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹԸ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Գրեց՝ ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՋԵԱՆՑ

Ա. ՄԱՍ

Բ.

Այն միջոցին, երբ հայկական դաւաճան դունդը ալ խոր քուն էր մտած, զինուորական վրանէ մը մէկը զգուշութեամբ դուրս հանեց գլուխը, աչ ու ձախ նայեցաւ, դուրս սողաց վրանին տակէն, աչքերը ուղղեց դէպի կապոյտ բերդը եւ զգոյշ քալելով բլուրէն իջաւ ցած :

Ցաղթանդամ, դեղեցկադէմ զինուոր մըն էր ան. երեսը նոր էր ծածկուած աղուամազով եւ երկու վայլուն աչքերը կը վառէին դիւերային խաւարին մէջ, մինչ սիրտը կը տրոփէր արագ արագ : Մահէն չէր վախնար, բայց ծրագիր մը ունէր մտքին մէջ, զոր կը չանար չուտով ի կատար ածել : Զգուշութեամբ առաջ գնաց քիչ մը տեղ , ապա յանկարծ կանգ առաւ ու պահուըտեցաւ Թուփի մը տակ : Իրմէ քիչ մը հեռու չչունչ մը լսեց, որ արիւնը սառեցուց երակներուն մէջ : Ի՞նչ էր այդ. խօսակցութի՞ւն թէ հառաչանք. պարզ չկրցաւ լսել : Կ'ուզէր դուրս գալ թուփին տակէն եւ չարունակել ճամբան, երբ ձայները նորէն կրկնուեցան. այժմ յստակ կերպով լսեց հառաչանքի եւ խօսակցութեան չչունչեր : Նայեցաւ այն կողմը ուր տեսաւ երկու ստուերներ, որոնք զգուշութեամբ առաջ կ'երթային :

— Ո՛հ, կամաց գնա. ես չեմ կրնար քալել , ոտքերս ուռած են եւ սրխնդուայ, կ'ըսէր մէկը միւսին :

— Կամաց քալելով բան չըլլար, Աւօ. արշալոյսը կը բացուի եւ մենք կրկին կը բռնուինք. պէտք է չտապել, փախչիլ դէպի լեռները, դէպի մեր գիւղը, պատասխանեց միւսը :

— Ախ, եղբայր, վար պիտի իյնամ. աչքերս կը մթնանան, գլուխս կը դառնայ. բաւական չէին չղթաներէն ստացած վէրքերս, անօթութիւնն ալ միւս կողմէն կը նեղէ գիս, ամբողջ օր մըն է որ բան մը չեմ կերած :

— Լռէ. ալ ինչո՞ւ փախար, եթէ չէիր կրնար հետեւիլ ինձի :

Երկու ստուերներն անցան թուփին տակպահուած զինուորին մօտէն, այս վերջինը ուշադրութեամբ նայեցաւ անոնց ու տեսաւ որ երկու հայ տղաներ էին, որոնք կը փախչէին բանակէն :

Զինուորը խորունկ ախ մը քաշեց, վայրկեան մը կեցաւ, մտածեց ու սկսաւ կամաց կամաց հետեւիլ փախստականներուն, որոնք հետզհետէ կ'արագացնէին իրենց քայլերը, թէեւ փուչերն ու քարերը կ'արիւնոտէին անոնց բոպիկ ոտքերը :

Լուռ կը հետեւէր զինուորը, որուն մէջքէն սուր մը կախուած էր միայն : Պահ մը եռաք՝ անզգուշաբար ոտքը ղարկաւ քարին, որ դէպի ցած գլորուելով աղմուկ հանեց. փախստականները սրտատրոփ կանգ առին ուեւ նայեցան : Իրենց եւ տեսան մարդ մը, որ լուռ իրենց կը նայէր : Սարսափը դրաւեց զիրենք, մահուան սառն դողը անցաւ անոնց մարմինէն : Այդ ժամանակ մօտեցաւ զինուորը :

— Ի սէր Աստուծոյ, մեզ մի սպաններ, ըսին անոնք :

— Լուռ, ձայն մի հանէք, թշուառներ, թէ չէ կորսուած ենք ամէնքս ալ :

Փախստականները լռեցին եւ ուրախացան՝ լսելով հայ լեզուն :

— Ո՞վ էք եւ ո՞ւր կ'երթաք, հարցուց զինուորը :

— Մենք զարիչատցի ենք. դերի էինք եւ աւերի բանակին մէջ, յարմար առիթը գտնելով փախանք. ի սէր Աստուծոյ, արդելք մի ըլլար մեզի :

— Լաւ, ես ինքս ալ փախուստ կուտամ այդ զզուելի բանակէն, ուր Հայը Հայուն դէմ պիտի կռուի : Քալեցէք երթանք, քանի ժամանակ կայ. լոյսը բացուելուն պէս չատ ուշ կ'ըլլայ, մաս մաս կը կորսուեն մեզ արաբ զինուորները :

Ցետոյ երեքն ալ լուռ սկսան առաջ քալել , զինուորը առջեւէն, իսկ միւս երկուքը՝ անոր եւ տեւէն : Զգոյշ, անխօս՝ անցան բաւական տարածութիւն եւ իջան փոքրիկ ձոր մը, ուր կը խոխոջէր լեռնային պաղ եւ վճիտ աղբիւրը : Այդ ձորին միւս կողմը, բարձրութեան վրայ կը գըտնուէր կապոյտ բերդը :

Զինուորը կեցաւ յանկարծ եւ նշան ըրաւ տղաներուն, որպէսզի պահուըտին : Զորին միւս կողմէն ձայն մը լսեց ան :

(3)

ճած են, եւ այս առթիւ է որ պատահած է վերոյիշեալ միջադէպը :

Ինչպէս յայտնի է, վերջին չարաբեներս Մոսկուայի եւ Թէհրանի միջեւ պոյուիին ունեցող ձգտումը զգալապէս մեղմացած էր եւ սիրալիր յարաբերութիւններ կը մշակուէին երկու պետութեանց միջեւ : Արդ, կը վախցուի որ սահմանագլուխի այս միջադէպը նոր ճգնաժամ մը պատճառ ըլլայ :

ԱՄՐԻԻի ՄԷՋ, Ֆրանսա արտասահմանէն նեպածած է մօտ 58 միլիառ ֆրանքի ապրանք (Մարտի մէջ 50 միլիառ) եւ արտածած մօտ 37ուկէս միլիառ ֆրանքի (Մարտի մէջ մօտ 33ուկէս միլիառ) : Այս երկրի արտաքին վաճառականութեան բացը հետզհետէ կ'աւելնայ. տարուան սկիզբէն ի վեր 63ուկէս միլիառ ֆրանքի հասած է :

ՄԱՐՇԱԼԻ ծրագրին համաձայն, Ֆրանսա 1948 Ապրիլ — Յունիս եռամսեայի հաշուոյն պիտի ստանայ 375 միլիոն տոլար, որուն 300 միլիոնը իբրեւ նուէր, իսկ 75 միլիոնը՝ իբրեւ փոխատուութիւն :

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՆ տուրքի հաշուոյն 109 միլիառ ֆրանք գանձուած է մինչեւ 25 Ապրիլ :

ՀՈԳԵԳՆԱԼՈՒՏԻ տօնին առթիւ, 700.000 փա-ռիզեցիներ գիւղերը գացած են, պտոյտի համար :

ՏԱՄՆԵՐԵՔ մեծ ու պզտիկ զրահաւորներէ բաղկացած ամերիկեան տորմիղ մը Յունիսի սկիզբը Միջերկրական պիտի երթայ եւ պիտի այցելէ Ափրիկէի եւ Հարաւային Եւրոպայի չատ մը նաւահանգիստները :

ՑԵՐԵԿՈՅԱՍ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վարդան Ենթակոմիտէի կողմէ Հ. Հանրապետութեան երեսնամեակի առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 11 : Salle Galman մէջ, Առնուվիլի կայարանին դիմաց : Կը խօսին ընկերներ՝

Հ. ՔԼՕՍԿԵԱՆ եւ Ց. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Կը ներկայացուի Մուլինոյի «Նոր Սերունդ» կանոներու կողմէ « ՀԻՒԱՆԴՏԵՍ» կատակերգութիւնը, դեկավարութեամբ Բ. Հապէչեանի :

Կ'երգէ Առնուվիլի «Արարատ» երգչախումբը :

Գեղարուեստական բաժին կը մասնակցին՝ Օրիորդներ Մարի Կառվարենց, Ասպիկ Քէօսկեան եւ Պ. Խ. Մխիտարեան :

Ճոխ պիւֆէ եւ ընտիր նուագախումբ :

Հաղորդ. միջոց.— Gare du Nordէն չոգեկառք *ժամը 2ին :*

ՀԱՑՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻ ԴԻՒԱՆԷՆ ԿԸ ՀԱՂՈՐԴՈՒԻ

Մայիս 4ին Աբժ. Տէր Թովմաս Ա. քհնյ. Միհնասեան եւ Օր. Զ. Գալֆեսեան այցելեցին Ֆրէնի բանտը՝ ուր գտան 13 հայ բանտարկեալները, որոնց կէսը պանդուխտ : Բանտի յարդելի անօրէնին արտօնութեամբ բոլորն ալ հաւաքուեցան առանձին սենեակ մը ուր կրօնական պաշտամունք կատարուելէ յետոյ, կարօտներուն բաժնուեցաւ դրամ, սիկարէթ եւ պտուղ : Բանտարկեալներէն երկուքը կը դարմանուին բանտի հիւանդանոցին մէջ եւ կարօտ են բացառիկ օգնութեան եւ խնամքի : Որպէսզի այցելուները կարենան ուրիշ բանտեր եւ առանձնարհմներ ալ այցելել, Հայրապետական պատուիրակ հայրը արտաքին կոչ կ'ուղղէ ժողովուրդին՝ որ դրամական իրենց նուէրները, հագուստ, թերթ ու մնդկեղէն ղրկեն Փարիզի Հայոց եկեղեցին, տրամադրուելու համար կարօտ բանտարկեալներու եւ հիւանդներու :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Այրի Տիկին Ազատ Օհանեսեան եւ իր զաւակները Լեւոն, Վիոլէթ, Րիչարդ շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակներով, նամակով ցաւակցութիւն յայտներ էին իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հօրը Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆի (Տիգրանակերտի Զերմուկ պիւղէն) տխուր մահուան առթիւ :

Մասնաւոր շնորհակալութիւն նաեւ, հայրեր Նակից Պ. Ալէքսան Զալմեանի ազնիւ բարեացակամութեանը համար :

Restaurant IRAN

9 rue Serpente, Paris (6) Métro St.Michel et Odeon

Տնօրինութեամբ ամէնուս ծանօթ եւ սիրելի

ԳԱՐԲԱԼՃԻ ԿԱՐՊԻՍԻ

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ ճոխ կերակուրներ, օղի եւ խնամով պատրաստուած գինեղէններ՝ ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ :

Ներկայանալի սրահ հարսնիքներու եւ մկրտութեան : Ամէն երեկոյ ժամը 7էն սկսեալ Արեւելեան եւ հայկական երգ եւ նուագ :

ՏԻԿԻՆ ՍՈՆԻԱ ԳԱՐԱԳԱՇԷ

Մասնակցութեամբ ծանօթ նուագածուներու, Պ. Հ. ԳԱՐԱԳԱՇ (քանոն) եւ Պ. Հ. ԱՐՄԱՆԵԱՆ (ուտ) :

Ուրբաթ օրերը գոց է

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶԻ մէջ կը տօնուի մեծ շուքով չարաթ իրիկուն, 29 Մայիսին : Քաւէի սրահը նախկին Petit Journal :

×

ՎԻՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չարաթ երեկոյեան, թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ : Մանրամասնութիւնները յայտնորդով :

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ-ՆԱՄԵԱԿ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ, Յունիս 20 կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

***

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «էթիէն Տուլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

×

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ.— Պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ Շաթօ տը Ֆէօրի մէջ, Մայիս 29ին :

×

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ին, Սալ տը Ֆէթի մէջ :

●

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Մայիս 30ին :

×

ԻՍԻ.— Յունիս 6ին :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻի մէջ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :

★

ՍԱՐՍԷԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Մայիս 23ին :

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Յունիս 5ին, չարաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ 29 Մայիսին չարաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse) :

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ

Կը խօսի ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները :

ԹԷԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ
14 Bld. Strasbourg, métro Strasbourg, St. Denis

Մանաւորապէս պատրաստուած դոյզ տէզքոններու մէջ ՄԱՑԻՍ 25, ժամը 8.45ին, կը ներկայացուի՝ ՀՐԱՉ ՏԱՐՕՆԵԱՆի

«ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐ»

Նոր թատերդութիւնը Փարիզահայ ապագայ կեանքէ : Կը մասնակցին տեղւոյս լաւագոյն դերասանները :

Տոմսերը ապահովեցէք հետեւեալ հասցէներէն՝ Հրաչեան 6 rue Lamartine , Ա. Տարօնեան 115 rue d'Aboukir եւ Սեւրի Մուրատեան վարժարանը :

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78 Rue Cardinet (Métro Malesherbes)

Կիրակի 30 Մայիս ժամը 20.30ին :

Բանախօսական եւ երաժշտական երեկոյ :

Նուիրուած՝

Օննիկ Պէրպէրեանի

Գործերուն

Կը խօսի Պ. LUC - ANDRÉ - MARCEL :

Կը մասնակցին Օր. Տ. ՋԱՌՈՓԵԱՆ, Օր. Վ. ՃԻՆՃԻԵԱՆ դաշնակ, Օր. ԻԶԿԱՎԱՅԵԱՆ երգ, ՄԱՑՏՈ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ օտար արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ Վերոյիշեալ քուարթոյը :

Մուտքերու մասնակցութեան համար 125 ֆր :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չարաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով :

«Զանգէ» օղին 40°

Ամէնէն աճապարը եւ ամէնուն փեստուածը

Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր յանձնարարութիւնները

Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՅԻՇԱՏԱՏԸ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս չարաթ իրիկուն ժամը 8ին, հայկական դպրոցի մէջ, 6 rue de la Brosse :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ շրջանի մասնաճիւղերու ընկերները, այս չարաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Sociétés Savantes, Salle F.:

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը, 78 rue Rabelais : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա. Ահարոնեան» խումբի դաստիարակութիւնը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Sociétés Savantesի մէջ : Դասախօս ընկեր Սիմոն Ուղունեան, նիւթ՝ «Հիւլէական ուժը» : Հայերէն դաս 8—9 :

ՀԱՑ ՆԱՄԿԻՆ ՌԱՁ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ընդհ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ կիրակի Մայիս 23ին, ժամը 14.30ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 rue de Trévise, մէթրօ Քաւէ : Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն անպայման ներկայ ըլլալ :

ՀՐԱՒԷՐ

Հ. Ց. Դ. ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Նոր Սերունդը կը հրաւիրէ Փարիզի եւ բոլոր շրջաններու Նոր Սերընդականներ իր կազմակերպած Surprise partyին որ տեղի կ'ունենայ այս կիրակի ժամը 3ին Salle Garocau , 99 Ave. de la Libération, Bourg la Reine : Փոխադրութեան միջոց.— Métro Porte d'Orléans Autobus 188 թիւ եւ իջնել Place Condorcet :

ՀԱՑ ԲԱԺ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՑԿԵՐՈՑԸ այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Լիլլային ճաշարանը, 24 rue St. Lazare Paris (9) :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԺԱ. Պատգ. ժողովը կը բացուի այս հինգշաբթի առաւօտեան ժամը 10ին 9 rue Victor Massé, ընկերվարականներու սրահը :

ՑԵՏԱՁՈՒԱԾ է Մայիս 28ի Պանեէօ Քաշանի տօնակատարութիւնը :

ԳՆԴԱԽԱՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ 12 ԲՈՑՐ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ, նախաձեռնութեամբ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍՐԱՄԱՆԹՕ ԽՈՒՄԲԻ, Պատուոյ նախագահութեամբ՝

ԸՆԿ. Ց. ՄՐՄԱՔԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէի եւ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան :

Այս կիրակի ամբողջ օրը ՍԷՆ ԼՈՒԻ ԱԹԼԱԹիք դաշտին վրայ :

ՓԻՆԱՀ՝ ժամը 6ին կը մրցին ախոյեան խումբերը որոնք պիտի ստանան մասնաւոր պատուանշանները, իսկ օրուան ախոյեանը կը ստանայ երկրորդութեան բաժակը :

Սրտաբաց թագուհին պիտի ընտրուի նոյն օրը տեղւոյն վրայ :

Շրջանակներէն եկող հայրենակիցները ճաշերնին կրնան միասին բերել որոնց համար պէտք եղած հանդիսասը ապահովուած է : Իսկ Նոր Սերունդի խումբերուն համար պարտաւորիչ է այս պարագան :

ԾԱՆՕԹ.— Խաղէն վերջ բոլոր փափաքողները կրնան ՍԷՆ ԼՈՒ, կրան Բէն քարճրաձայ, ուր տեղի պիտի ունենան հայկական եւ եւրոպական պարեր, ՍԷ ԼՈՒի նուագախումբի մասնակցութեամբ :

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆԹ ԱՆի Նոր Սերունդի հանդիսը տեղի պիտի ունենայ 17 Յունիս : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻի եփրեմ Այտընեան պարսկա-հայ, Սէվրի Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներէն որ՝ երեք ամիս առաջ Լիոնի շրջանը կը գտնուէր : Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Tchalikian, 15 rue Tronchet , Paris (8) :

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐ

22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) *ՄԱՐՍԷՑԼ*

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 21 MAI 1948 Ուրբաթ 21 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5346 - Նոր շրջան թիւ 955 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՀԱԿԱՉԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԵՒ ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՏԵՍԱԿԻՉԸ

Ամերիկայի արտաքին նախարար Մարշըլ, մամուլի իր շաբաթական յայտարարութեանց մէջ, երէկ զարձեալ պահանջեց Մոսկուա· Միութենէն զործով ցոյց տալ իր բարեկամեցողութիւնը, եւ թուեց այն երկիրները՝ ինչպէս Գերմանիան, Աւստրիան եւ Իրանն, ուր դրական ձեռնարկներ Մոսկուայի կողմէ, կրնան օգտակար ըլլալ· Մարշալ Սթալինի համաձայնութեան դալու մասին յայտնած փափաքին անկեղծութիւնը յայտ պիտի դայ Սովետներու ունենալիք ընթացքէն այն այլեւայլ մարմիններուն մէջ՝ ուր այս խնդիրները կը քննուին այս պահուս, եւ ուր, սակայն, Մոսկուայի ներկայացուցիչներուն բռնած դիրքին պատճառով, անկարելի եղած է որ եւ է առաջդիմութիւն ընել վերոյիշեալ հարցերուն կարգադրութեան համար, ըստ է Մարշըլ· Միայց· Նահանգներու արտաքին նախարարը աւելցուցած է յետոյ, ըսելով թէ՝ Սմիթհի եւ Մոլոթովի մէջեւ տեղի ունեցած խօսակցութիւններէն եւ Ուոլըսի յղուած նամակին Սթալինի տուած պատասխանէն ի վեր, ոչ մէկ նշան կայ մեղի ցոյց տուղ որ Սովետները պատրաստ են գործնականապէս ապացուցանելու իրենց բարի կամեցողութիւնը :

Ամերիկայի նախկին փոխ – նախարահ Ուոլըսի կողմէ Սթալինի ուղղուած իր նշանաւոր բայց նամակով յարուցուած խնդիրներուն մասին, Միայց· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը հրատարակեց յուշագիր մը, որուն մէջ կը պարզէ այդ խնդիրներուն այժմու վիճակը, հետեւեալ կերպով ·—

Հիւլէական ռումբ·— Մոսկուա· Միութիւնն արդիլք եղաւ որ հիւլէական ռումբերը հակակշռող միջազդային համաձայնութիւնը կնքուի :

Գերմանիոյ հետ հաշտութիւն·— Այս խնդիրն կարգադրութեան մէջ որ եւ է առաջդիմութիւն եղած չէ, որովհետեւ Սովետները հակառակեցան այն բոլոր առաջարկներուն՝ զոր Ֆրանսա, Անգլիա եւ Մեծն Բրիտանիա ըրին այս պետութեանց արտաքին գործերու նախարարներու խորհուրդին մէջ, երկու երկարաեւ ժողովներու ընթացքին :

Ճափոնի հետ հաշտութիւն·— Յարգ անկարելի եղած է իրարմէ ծայրայեղօրէն տարբեր երկու ըմբռնումներու մէջ դոյութիւն ունեցող վէճը կարդադրելու :

Չինաստանի մէջ գտնուող ամերիկեան զինուորներու պարպումը·— Այդ երկրին մէջ կան միայն 1946 դինուոր եւ 4125 նաւազ, որոնք հոն կը մնան չինական կառավարութեան խնդրանքին վրայ :

Քորէայի պարպումը·— ՄԱԿը որոշում մը քուէարկած էր ,որով կը յանձնարարէր ծրագիր մը պատրաստել, ժամ առաջ անկախութիւն տալու համար Քորէայի, բայց, Մոսկուա· Միութիւնն արգելք եղած է որ ընդունուած ծրագիրը դործադրելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովին անդամները մտնեն այս թերակղզիին տովետական գօտին :

Ցարգել պետութեանց վեհապետական իրաւունքները·— Միայց· Նահանգներու եւ Մոսկուա· Միութեան այս խնդրին մէջ հետեւած քաղաքականութիւնը ինչպէս նաեւ անոնց գործերը խիստ ծանօթ են հասարակութեան, եւ ինքնին կը բաւեն դաղափար տալու անոր մասին :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Սովետ « Թաս» գործակալութիւնը կը հաղորդէ Մոսկուա· Միութեան վարիչ շրջանակներուն կարծիքը Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութեան մասին Միայց· Նահանգներու արտաքին նախարարութեան կողմէ երէկ հրատարակուած յայտարարութեան վերաբերմամբ : Սովետները կը քննադատեն մասնաւորաբար այն որոշումը՝ զոր « ամերիկեան այժմու կառավարութիւնը » տուած է, եւ որով կը մերժէ բանակցութիւններ վարելու երկու պետութեանց միջեւ :

Միջազդային ամէնէն փշոտ խնդիրներն անդամ — կը յայտարարէ « Թաս » — կրցան կարգադրուիլ Ռոզվելթի կառավարութեան օրով· Մ· Նահանգներու, Մոսկուա· Միութեան եւ Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչներուն կողմէ , միացեալ հաւատարմութեամբ եւ ամբողջ երեք տարի : կարելի է հարցնել հիմա թէ ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այսօր անկարելի կը նկատուի պետութեանց միջեւ խորհրդակցաբար լուծել նոր, բայց նուազ փշոտ խնդիրներ : Պատճառը այն չէ՞ միթէ որ Միայց· Նահանգներու ներկայ կառավարութիւնը լքած է նախադահ Ռոզվելթի քաղաքականութիւնը եւ կը վարէ ուրիշ քաղաքականութիւն մը : Սովետները այն կարծիքէն են թէ՝ այժմու կացութիւնը հետեւանքն է այն յարձակողական դիրքին՝ զոր բռնած է Միայց· Նահանգներու ներկայ կառավարութիւնը :

ՈՒՈՒԼԸՍ ԿՐ ՑԱՐՁԱԿԻ ՄԻՇՏ

Հէնրի Ուոլըս, Ամերիկայի նախկին փոխ – նախադահը, իր ընտրական ճառերուն մէջ, կը չարունակէ իր յարձակումները ներկայ կառավարութեան դէմ : Երէկ ալ, Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ յայտարարեց թէ՝ Թրումըն, մերժելով ուղղակի բանակցութեան մտնել սովետ կառավարութեան հետ, նպատակ ունի չարունակել «պաղ պատերազմը», մինչ Մոսկուա· Միութիւն անկեղծօրէն կը փափաքի վերջ դնել անոր, ինչպէս որ այս է նաեւ փափաքը Ամերիկացիներէն չատերուն : Երբ Միայց· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը կը յամառի ՄԱԿի միջոցաւ միայն կարգադրել Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճերը, ասով ցոյց տուած կ'ըլլայ թէ կ'ուզէ դիտակցաբար նկատի չառնել դլխաւոր խնդիրը — կ'ուեւէցնէ Ուոլըս :

★ *Ուոլթնկթընի մէջ տիրող կարծիքին համաձայն, Մոսկուայի ձայնախօսին հաղորդած երկու վերջին յայտարարութիւններուն չնորհիւ — Սմիթ - Մոլոթով ծանուցագիրները եւ Սթալինի պատասխանը Ուոլըսի բաց նամակին — Միայց· Նահանգներու նախկին փոխ – նախագահը եւ երրորդ կուսակցութեան պետը մէկուկէսէն երկու միլիոն կողմնակիցներ չահած է կամ պիտի չահի :*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՆՔ ԱԼ ՁԵԶԻ ՊԻՏԻ ...

Ձեմ դիտեր ինչու Սեվրի դաշնագիրը կը հալածէ զիս քանի մը օր է : Ցիշեցի զայն ամէն անդամ որ այս կամ այն մեծ պետութեան կողմէ անկախ ու ազատ փոքրիկ պետութեան մը ճանաչումը լսեցի ձայնասփիւռով կամ թերթով : Աչքերս պտտցուցի Թուրքիոյ քարտէզին լայնքին ու երկայնքին : Կանդ առի Պաղեստինի, Լիբանանի, Սուրիոյ սահմաններուն քովիկը եւ կառչեցայ կիլիկիոյ երբեմնի թագաւորութեան հողերուն, Անթարզափայլն մինչեւ Կիլիկեան դուռները, անյաղթելի Ուլնիայէն մինչեւ Տավրոսեան լեռները :

Ուիլսընի սահմանները մէկիկ մէկիկ յարութիւն առին իրենց կնքուած դամբարաններէն : Վասպուրականը ու Տարօնը, Կարինն ու Եդեսիան ինչ անուշ ժպիտով մը կը նայէին մէյ մը գծուած այդ սահմաններու, մէյ մը Ուիլսընի :

Կ'ենթադրէք անշուշտ որ երազ է պատմածս կամ երեւակայական տեսիլ մըն է, որ կրկնուեր – ւոյթի մը պատրանքով կը խաբէ զիս : Եւ երազ է որմէ արթնցաւ հայ ժողովուրդը յուսահատ· եւ կրկնեցուցիր մը որ վարդի մը պէս չողով ու մշուշով պարուրուած խնդաց մեր երեսին ու կորսուեցաւ անյայտ մոտալ հորիզոնի մը եւին :

Լոզան մը չենք մոդեր անշուշտ Մորածիլ պետութեան, բայց կը յիշեցնենք իրենց չափ արժէքաւոր այս միւս փոքր դաշնակցին մեդրալուսնի օրերը , երբ ափ մը հող կը մուրար ան, դողդոջ ու արիւնլուայ ոտքերը քարշ տալով իր պատենակալ Հողերուն վրայ : Ինչպէս հեռաւոր ու սպիտակափառ Արարատի փէշերուն, հաւաքուած « Մնացորդաց »ը, հոն ալ, Միջերկրականի անուշ կապոյտին դէմ, բեկորները « Ապրիլեան » օրերու սարսափէն կծկուած, յուսացին վայրկեան մը միայն, ու այդ յոյսը քաւեցին Մարաշի ու Հալէպի ջարդերով, լեղապատառ Քէմալի կառնիներուն ադմուկէն անդամ մըն ալ լքեցին իրենց օճախը, հօրենական ժառանգը ու դարձան Թափառական ևօթին անդամ հօթը ծովերու վրայ :

Օդանաւերը խժռոտադէմ կ'իջնէին դարձեալ ծաղկազարդ դիւղեր աւերելու, հազիւ չէնցած քաղաքներ մոխիրի վերածելու, թնդանօթը նորէն կ'որոտայ· կիներ ու մանուկներ լեղապատառ կ'իյնան թաքստոցներէ, իրենց հաւատքով գօտեպնդուած կը կապեն իրենց վէրքերը· իրենց նպատակը կարօտով յառած ազատ ու անկախ ապրելու յոյսին :

Երանի Լոզանը չյաջորդէր Սեվրին, գոնէ մէկ անդամուան համար տեսնէինք որփոքրժողովուրդ մը կրնայ իր բախտը ինք տնօրինել : Ան յոյսը թող դնէ իր դաւին արդարութեան եւ իր դրացիներուն · առողջ դատողութեան վրայ միայն :

Երկուքն ալ կրնան օրինակ առնել բախտակից մեր փոքրիկ ժողովուրդէն : ՍՕՍԻ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՊԱՏԵՒ ԱՋԸ

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՈՐՈՇ

Հրեաները նորէն բարելսուած կ'ելեւէնն իրենց կացութիւնը, մտնելով Աքիա, արեւմտեան Գալիլիայի մէջ, եւ յարձակելով Ռամլէ արաբ քաղաքին վրայ, որ Երուսաղէմի եւ Թել - Աւիվի ճամբուն վրայ կը գտնուի :

Ապտուլլահ Թագաւորի դինուորները մտած են Պաղեստին — ինչպէս հաղորդած էինք ժամանակին — բայց, բաժանման ծրագրին համաձայն Հրեաներու Թողուելիք վայրերէն ոչ մէկը գրաւած են դարդ: Անդլիոյ որդանանի վեհապետին շրջապահակութիւնը զանազան մեկնութիւններու տեղի կուտայ : Նմանապէս , լուսաբանուած չէ տակաւին թէ՝ Անգլիացիք ինչ չափով եւ ինչպէս օժանդակութիւն կը բերեն անդրյորդանանեան բանակին : Պատասխանելով այս մասին իրենց դէմ Իսրայէլի Պետութեան վարիչներուն կողմէ եղած ամբաստանութիւններուն, Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին նախարարութեան մէկ բանբերը յայտնած է թէ անգլիական հրամանատարութեան տակ դտնուող արաբական լեգէոնը Պաղեստինէն մեկնած է 14 Մայիսին, բացի երկու դումարտակէ : Հակառակ ասոր, Թոյթերի լուրին համաձայն՝ զոր երկէ տուած էինք, այս լեգէոնին հրամանատարը, Անգլիացի Կլըպ փաչա, Երուսաղէմի տիրող Յուդայի բլուրներուն վրայ քննութենէ անցուցած է իր դինուորները :

Կացութիւնը ուրիմն չափոթ է դեռ ընդհանրապէս ինչպէս չափոթ է նաեւ մասնաւորաբար Երուսաղէմի մէջ, ուր չորս ամիսէ ի վեր 1500 Հրեաներ պաշարուած են հին քաղաքին մէջ, շրջակայ թաղերու արաբ բնակիչներուն կողմէ : Իսկ քաղաքին մնացեալ մասերուն մէջ, Հրեայ գինուորները զրաւած են ռազմավարական գլխաւոր կէտերը, թէեւ հարկադրուած են ինքզինքին պաշտպանելու ծանր Քաւութքիւն անկանոնդումդերուն ամբակոծութեանց դէմ : Բայց, Հրեաներն ալ գըրաւած են Սիոն լեռը, որ ազդային եւ կրօնական խորհրդանշան մըն է Իսրայէլի ժողովուրդին համար : Ինչպէս յայտնի կ'ըլլայ Հակառակորդին մէկ դեկոյցին, Հրեաները ամրողջ գիշեր մը տեւող ատամնի կռիւներէ ետք, յաջողած են մտնել Երուսաղէմի հին թաղամասին մէջ եւ կրցած են յարաբերութիւն հաստատել հոն պաշարուած 1500 Հրեաներուն հետ :

★ *Հնդիկներն ալ կը հետաքրքրուին Պաղեստինի խնդրով· բայց, ինչպէս իրենց ազդային հարցերուն մէջ, այս խնդրին ալ բաժանում կը տիրէ իրենց մէջեւ : Իրան ալ, մինչդեռ Սիներու պետ Պամպայի համակրական հեռագիր մը ուղղած է Հրեայ Դործակալութեան, անդին, Սումադրայի եւ Ճավայի Համբապետական խալամ կուսակցութիւնը նմանապէս համակրական հեռագիր մը դրկած է Պաղեստինի Արաբներուն :*

★ *Եւհոսլաւ կառավարութիւնն ալ ճանչցաւ Իսրայէլի նորահաստատ պետութիւնը :*

★ *Վերջին լուրերու համաձայն, Պաղեստինի մէջ Արաբներու եւ Հրեաներու կողմէ երկուստեք կատարուած զինուորական գործողութիւնները աւելի որոշ ձեւ ստացած են երէկ : Հակիրճ կերպով ապակը կարելի է ճշդել — դէթ առ այժմ —երկու հակառակորդներու դիրքերը· Կեդրոնական մասին մէջ, Հրեաները կը զօրանան հետզհետէ , մինչ հիւսիսային կողմը, Արաբները կը յառաջդիմեն :*

★ *Երէկուան նախարարաց խորհուրդին մէջ երկար խորհրդակցութեան նիւթ եղաւ Իսրայէլի Պետութիւնը ճանչնալու կամ չճանչնալու խնդիրը : Որ եւ է որոշում չտրուեցաւ դեռ : Ֆրանսական կառավարութիւնը սպասողական դիրք բռնած է· կը սպասէ Պաղեստինի իր ներկայացուցիչներէն դալիք լրացուցիչ տեղեկութիւններու : Յայտնապէս կ'երեւայ թէ Ֆրանսա վերջնական որոշում մը տալու համար կ'ուզէ չօշափել Հիւսիսային Ափրիկէի խալամ կարգ մը ականաւոր անձնաւորութիւններու կարծիքը, թէեւ Տեղեկատուութեանց նախարար Ակըլէն յայտարարած է թէկառավարութիւնը կրնայ մէկ վայրկեանէն միւսը ճանչնալ Իսրայէլի Պետութիւնը :*

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՔ արդիլեցին Գերմանիոյ տովետ դօտիին մէջ լոյս տեսնող ամէն կարդի հրատարակութիւններու մուտքը ամերիկեան դօտիին մէջ : Այս արգելքը այն տաեն միայն պիտի վերցուի, երբ Սովետները արտօնեն ամերիկեան հրատարակութեանց մուտքը իրենց դօտիին մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

փոխ։ Ստուգենք տարեթուերը տպագրութեան տարեթուերով։ 3։ Ստուգենք ձեռագրի տեսակը, արդեօք նոր ձեռագրի՞ մը հետ գործ ունինք, թէ հին ձեռագրի մը օրինակութեան։ Այս ձեւերէն ոչ մէկը կրնայ ինքնին բաւական ըլլալ, որպէսզի ձեռագրի մը արժէքը որոշենք։ Ստուգենք ձեռագրի մը ծագումը, ինչպէս նաեւ անոր ներկայ տիրապետողը։ Ասոնք ալ կրնան մեզ օգնել ձեռագրի մը արժէքը որոշելու։ Ստուգենք ձեռագրի մը ներկայ տիրապետողը, ինչպէս նաեւ անոր նախորդ տիրապետողները

ԱԶԱՏ ԽՈՍՔ

(պատմվածք)

Գրեց՝ ԲԱՅՐՈՆ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆՑ

Ա. ՄԱՍ

Ի.

Ինչպես միշտ, այնպես էլ այդ երեկո Կարոն ուշացավ ընթրիքից։ Ամուսինը, որ նրան սպասում էր, ուզում էր նրան հանդիմանել, բայց հենց որ նա ներս մտավ, ամեն բան մոռացավ։ Կարոն ժպտում էր։ Նրա ժպիտը միշտ ուրախացնում էր Ռուբենին։

— Ներողություն, սիրելի՛ս, որ ուշացա, բայց ես ստիպված էի մնալ։ Ես ուզում էի քեզ անակնկալ մատուցել։ Ես գնացի Ռոզայի մոտ, որ նա ինձ համար ընթրիք պատրաստի։ Ռոզան ինձ հրավիրեց, ես չկարողացա մերժել։ Ներիր ինձ։

Ռուբենը ժպտաց։ Նա ներեց կնոջը։ Կարոն նստեց սեղանի մոտ։ Ռուբենը նրան ուտեցրեց։ Կարոն ուտում էր, ամուսինը նայում էր նրան։ Նա ուզում էր նրան ինչ-որ բան ասել, բայց չգիտեր, թե ինչպես սկսի։ Կարոն նկատեց ամուսնու տագնապը։

— Ի՞նչ է պատահել, Ռուբեն, ինչո՞ւ ես այդպես նայում ինձ։ Ինչո՞ւ ես լռում։ Ասա, ի՞նչ է պատահել։

— Ոչինչ, Կարո, ոչինչ։ Ես ուզում էի քեզ ասել, որ...

— Ի՞նչ, ասա, ասա, ես լսում եմ։

— Ես ուզում էի ասել, որ... Ես ուզում էի ասել, որ... Ես ուզում էի ասել, որ... Ես ուզում էի ասել, որ...

— Ռուբեն, ի՞նչ է պատահել։ Ինչո՞ւ ես այդպես նայում ինձ։ Ինչո՞ւ ես լռում։ Ասա, ի՞նչ է պատահել։

—

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԿՈՎՏԻՈՑ եկեղեցիի պատերը հեռագիր մը ղրկած են, որով կը ըողոքեն իշխանուհի Եղիսաբեթի եւ իր ամուսնին Էռնիպուրկի դուքսին դէմ, որոնք Փարիզի մէջ ձիարշաւի ներկայ եղած են եւ թատրոն ու դիշերային զբօսատեղի մը գացած են: Ասիկա «հակառակ է բրիտանական ժողովուրդի լաւագոյն աւանդութիւններուն եւ գէշ օրինակ կ'ըլլայ ազգին երիտասարդութեան» ,— դիտել կուտայ հեռագիրը :

ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼՈՎ Սովետ կառավարութեան բողոքագրին, Ցունաստանի արտաքին նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ՝ ոչ ոք մահապատիժի ենթակուած է քաղաքական դործունէութեան համար: « Եթէ այդ «կարծեցեալ» ռամկավարները մահուամբ պատժուած են, ասիկա տեղի ունեցած է արդար դատավարութենէ մը ետք, եւ դատապարտեալները պատուհասուած են իրենց դործած դազանի ոճիրներուն համար միայն. պատանդներու եւ անպաշտպան քաղաքացիներու սպանութիւն, ըմբոստութիւն, եան., եւ այս դոհերուն թիւը տասնեակ հազարներու հասած է : « Եթէ ճշդիւ տեղեկութիւններ տրուած ըլլային սովետ ժողովուրդին — կ'աւելցնէ վերոյիշեալ յայտարարութիւնը — իսկոյն ցրուած պիտի ըլլար անարդարօրէն յարուցուած թիւրիմացութիւնը »:

ՖՐԱՆՍԱԶԻ դինուորական եմմատացոյցին ընդհանուր գումարը 1948ին պիտի հասնի 413 միլիառ Ֆրանքի, որ պետական բոլոր ծախքերուն մօտաւորապէս կէսն է:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԴԻՒԱՆ

ՀԱՑ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնի Տեղեկատու Դիւանը — դիւրութիւն մը տալու համար հասարակութեան — որոշած է չահագրգռուողները ընդունիլ, փոխանակ չաբաթը մէ կօրուան, ամէն օր, ժամը 10էն 12, իր կեդրոնատեղին, 7 rue de Phalsbourg, Paris 17): ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ համար դիմել՝ ընդհանուր քարտուղար Պր. ՀՐ. ԹՈՐՈՍԵԱՆի, իսկ ԴԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ԵՒ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ վերաբերեալ խնդիրներու համար, Վարչութեան մաս – նագէտ խորհրդական Պ. Գէորգ ՓԱՐՄԱԳԻ : Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին ՋՐԻՕՐԷ Ն:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վարդան ենթակոմիտէի կողմէ Հ. Հանրապետութեան երեսնամեակի առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11: Salle Galmanի մէջ, Առնուվիլի կայարանին դիմաց: Կը խօսին ընկերներ՝

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱԽՈՐԵԱՆ

Կ'երգէ Առնուվիլի «Արարատ» երգչախումբը:

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցին՝ Օրիորդներ Մարի Կառվարենց, Աստղիկ Քէօսէեան եւ Պ. Յ. Մինասեան :

Ճոխ պիւֆէ եւ ընտիր նուագախումբ :

Հաղորդ. միջոց.— Gare du Nordէն չոգեկառք ժամը 2ին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— « Նախկին Պատերազմիկ Հայ Սպայից Միութիւնը ծանուցանում է իւ դի – տութիւն Փարիզահայութեան որ կիրակի 30 Մայիս, յաւարտ պատարագի, Ս. Յովհաննէս Մկր – տիչ եկեղեցւում հոդեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ 1918 թ. Պատուոյ դաշտում ընկած հայ սպաների, ենթասպաների եւ զինուորների, որոնք Սարդարաբադի, Բաշաբաղանի, Ղարաքիլիսէի եւ ուրիշ պատմական հերոսամարտերում, սպարապետ Նազարբէկեանի հրամանատարութեամբ , մեր հայրենիքի ճակատագիրը որո – շեցին: Այս աւանդական ազօթքին հրաւիրուում են ներկայ լինել անխտիր կերպով բոլոր հայրենակիցները, ի նկատի ունենալով որ մասնաւոր հրաւէրներ ուղարկուած չեն»:

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԸ ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ եւ ԺԸՆԷՎԻ ՍԷՋ

Թատերասէր հայութեան հրաւէրով՝ յայտնի արուեստագէտ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ մօտ օրէն տեղւոյն վրայ պիտի ներկայացնէ՝

Անմահն երգիծաբան ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆի

Խիստ ծիծաղաշարժ եւ բարոյալից

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսահայ կեանքէ դաւեշտ, որուն մէջ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆ պիտի կատարէ ԱԲԻՍՈՂՈՄ ԱՂԱՅի դերը: (Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ) :

ՄԱՑԻՍ 28

ՓԱՐԻԶԻ մէջ կը տօնուի մեծ չուքով չաբաթ իրիկուն, 29 Մայիսին: Քառէի սրահը նախկին Petit Journal :

×

ՎԻԼՆԻ ՄԻՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան, թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ: Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ – ՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ մէջ, Ցունիս 20 կիրակի օրը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

***

ԼԻՈՆԻ ՄԻՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «ԷԹԻԷՆ Տուէ»ի մեծ սրահին մէջ: Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

×

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ին, Սալ տը Ֆէթի մէջ:

×

ԻՍԻ .— Ցունիս 6ին :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒի մէջ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի ՄԻՋ.— Ցունիս 5ին, չաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս:

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի մէջ 29 Մայիսին չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse):

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ

Կը խօսի ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թըւականները :

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Ի ԿՐՊՆՈՊԼԻ մէջ Մայիս 28ի տօնակատարութիւնը :

ԹԷԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆի ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ
14 Bld. Strasbourg, métro Strasbourg, St. Denis

Մասնաւորապէս պատրաստուած դոյզ ոէ – քառներու մէջ ՄԱՑԻՍ 25, ժամը 8.45ին, կը ներկայացուի՝ ՀՐԱԶ ՏԱՐՕՆԵԱՆի

«ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐ»

Նոր թատերգութիւնը Փարիզահայ ապագայ կեանքէ : Կը մասնակցին տեղւոյս լաւագոյն դերասանները :

Տոմսերը ապահովեցէք հետեւեալ հասցէներէն՝ Հրաչեան 6 rue Lamartine , Ա. Տարօնեան 115 rue d'Aboukir եւ Սեւրի Մուրատեան վարժարանը :

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78 Rue Cardinet (Métro Malesherbes)

Կիրակի 30 Մայիս ժամը 20.30ին:
Բանախօսական եւ երաժշտական երեկոյ :

Նուիրուած՝

Օ. Վահրամ Պետրոսեանի

Գործերուն

Կը խօսի Պ. LUC - ANDRÉ - MARCEL:

Կը մասնակցին Օր. Տ. ՋԱՒԱՓԵԱՆ, Օր. Վ. ՃԻՆՃԵԱՆ դաշնակ, Օր. ԻՉԿԱՎԱՅԵԱՆ երգ, ՄԱՑՏՍ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ օտար արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ վերապահուած քուաթոռը :

Ծախքերու մասնակցութեան համար 125 ֆր:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ: Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով :

«Զահիւ» օդին 40°

Ամէնէն աճապարը եւ ամէնուն փնտռածը

կրնաք անմիջապէս ընել ձեր յանձնարարութիւնները

Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՑՈՒՇԱՏՈՏՐ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, հայկական դպրոցի մէջ, 6 rue de la Brosse :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ չրջանի մասնաճիւղերու ընկերները, այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Sociétés Savantes, Salle F.:

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը, 78 rue Rabelais: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա. Ահրոնեան» խումբի դասախօսութիւնը հինդչաբթի իրիկուն ժամը 9ին Sociétés Savantesի մէջ: Դասախօս ընկեր Սիմոն Ուզունեան, նիւթ՝ «Հիւլէական ուժը»: Հայերէն դաս 8—9 :

ՀԱՑ ՆԱՄԿԻՆ ՌԱՋ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ընդհ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ կիրակի Մայիս 23ին, ժամը 14.30ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 rue de Trévise, մէջբո Քառէ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն անպայման ներկայ ըլլալ :

ՀՐԱՒԻՐ

Հ. Ց. Դ. ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Նոր Սերունդը կը հրաւիրէ Փարիզի եւ բոլոր շրջաններու Նոր Սերընդականները իր կազմակերպած Surprise partyին որ տեղի կ'ունենայ այս կիրակի ժամը 3ին Salle Garocau , 99 Ave. de la Libération, Bourg la Reine : Փոխադրութեան միջոց.— Métro Porte d'Orléans Autobus 188 թիւ եւ իջնել Place Condorcet :

ԳՆԴԱԽԱՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ 12 ԲՈՑՐ ՄԱՆՈՒՇԱԿԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ, նախաձեռնութեամբ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԻՄԱՆԹՕ ԽՈՒՄԲԻ , պատուոյ նախագահութեամբ՝

ԸՆԿ. Ց. ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէի եւ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան :

Այս կիրակի ամբողջ օրը ՍԷՆ Լուի Աթլան – թիք դաշտին վրայ :

Ցիինալ՝ ժամը 6ին կը մրցին ախոյեան խումբերը որոնք պիտի ստանան մասնաւոր պատուանշաններ, իսկ օրուան ախոյեանը կը ստանայ Երկրորդութեան բաժակը :

Օրուան թագուհին պիտի ընտրուի նոյն օրը տեղւոյն վրայ :

Շրջանէրէն եկող հայրենակիցները ճաշերնին կրնան միասին բերել որոնց համար պէտք եղած հանգիստը ապահովուած է: Իսկ Նոր Սերունդի խումբերուն համար պարտաւորիչ է այս պարագան :

ԾԱՆՕԹ.— Խաղէն վերջ բոլոր փափաքողները կրնան ՍԷՆ Լուի, կրան Բէն բարձրանալ, ուր տեղի պիտի ունենան հայկական եւ եւրոպական պարեր, ՍԷ Լուի նուագախումբի մասնակցութեամբ :

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆԹ ԱՆԻ Նոր Սերունդի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 17 Ցունիս: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ Եփրեմ Այրընեան պարսկահայ, Սէվռի Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներէն որ՝ երեք ամիս առաջ Լիոնի չրջանը կը գտնուէր: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Tchalikian, 15 rue Tronchet , Paris (8) :

ՄԱՐՍԷՑԼԷՆ Պ. Եուսուֆեան կը փնտռէ Օրտուցի Յովհաննէս Գուլումճեանը, հօրը անունը Նշան , մօրը անունը Նուարդ, քոյրը Աղնիւ Նազարէթեան ը Ամերիկա կը գտնուի, երկրորդ քոյրը մը Գոհարիկ Շերոեան , նոյնպէս Ամերիկա: Որմէ լուր առնուած է Փարիզէն 1930ին երբ 17 տարեկան էր: Տեղեկացնել Chaussures Youssoufian, 2 rue Louis Astouin, Marseille :

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ
ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐ
22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) *ՄԱՐՍԷՑԼ*

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՉԱԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 22 MAI 1948 Շաբաթ 22 ՄԱՅԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5347-ՆՐ ՀՐԱՏ | թիւ 956 | Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ | ԳԻՆ 5 Ֆր.

ԱՆԳԼԻԱՍՈՎԵՏ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՎԻՆԻ ԾԱՆՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութիւնը, որ համաժողով գումարած է այս պահուս Սքէրպորոյի մէջ, երկկ զբաղեցաւ մասնաւորապէս արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ հարցերով: Հանքագործներու ակնարկ առաջարկեց հաւանութիւն յայտնել Պէվինի հետեւած ուղղութեան: Բոննի Զիլիէքըս՝ որ կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը ամենախիստ կերպով քննադատող անդամն է ձախակողմեան թեւին, հակառակեցաւ այս առաջարկին, եւ ջատագովեց սովետասէր քաղաքականութիւնը:

Պէվին ի վերջոյ խօսք առնելով, յայտարարեց.—

« Ես չեմ կրնար Ռուսիոյ համաձնաւարութիւնը փոխել, եւ պիտի չփորձեմ նոյնիսկ այդպիսի բան մը: Չեմ կրնար, ոչ ալ դիտաւորութիւն ունիմ Արեւելեան Եւրոպայի մէջ այնպիսի քաղաքականութիւն մը վարել՝ որուն նպատակը ըլլայ բռնի ուժով փոխել փորձել ներկայիս հոն գոյութիւն ունեցող այն վիճակը, որուն համաձայն չեմ: Հարկ է որ այս բոլորը կարգադրուի ժամանակի ընթացքին: Բայց, ասիկա քանի չէ թէ պէտք է սպասենք թէեւ երկնի ծալլած, երբ Արեւելքի մէջ գործադրուած մեթոտները կ'ուզուի օգտագործել Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ ալ, որ տկարացած, անհանգիստ է, եւ ուր բաժանում կը տիրէ »:

Պէվին Մարշըլի ծրագիրը պաշտպանելէ ետք, հաղորդեց համաժողովին թէ, մօտ ատենէն, իւրոպական հինգ պետութիւնները ժողով մը պիտի գումարեն «խորհրդակցելու համար այն հասարակաց ջանքերուն մասին՝ որոնց մէջ կը գտնուի այս պետութիւններէն իւրաքանչիւրը »: Այս ժողովի մէջ պիտի քննուին նաեւ ինքնապաշտպանութեան վերաբերեալ խնդիրներ ալ: « Պէտք է որ, յայտարարեց Անգլիոյ արտաքին նախարարը, ապահովութեան դաշինքները զուգադարձակենք այն ամէն երկիրներուն հետ՝ ուր կարելի է այս, առանց սպասելու որ բոլոր պետութիւններն ալ վերջնական համաձայնութեան մը գան այս մասին: Անոնք՝ որոնք համամիտ են առաջ, թող գան մեզի միանան. ընդհանուր համաձայնութիւն մը այսպէսով միայն կրնայ կնքուիլ: ... Ինչ որ ալ պատահի, Պերլինէն պիտի չհեռանանք :... Օտարէն հրահանգներ ստացող համաշխարհավարները սկսան խռովութիւններ յարուցանել Ցունաստանի մէջ, ընտրութիւնները կատարուելէն ետք: Չեմ կրնար անդիտանալ այն իրողութիւնը որ մանուկներ առեւանգուած եւ տարուած են ուրիշ երկիրներ: Չեմ կրնար անդիտանալ նմանապէս որ տարտափը կը չարունակուի, եւ թէ՝ կարելի է այս վիճակին վերջ դնել, եթէ ուզուի որոշ տեղ մը որոշ գործողութիւն մը կատարել: Կ'ատեմ կախաղանի պատիժները, ինչպէս ամէն մարդ կ'ատէ զանոնք. բայց, պէտք չէ մոռնալ որ Ցունաստանէն զատ ուրիշ երկիրներու մէջ ալ մարդիկ կախաղան կը հանուին կամ հրացանաձգուկ կ'ըլլան »:

Այս յայտարարութիւններէն ետք, Զիլիէքըսի ներկայացուցած առաջարկը մերժուեցաւ 224.000 ձայնի դէմ 4.097.000 ձայնով: Իսկ, հանքագործներու առաջարկը, որով համամտութիւն կը յայտնուի կառավարութեան հետեւած արտաքին քաղաքականութեան, քուէարկուեցաւ ամենախոշոր մեծամասնութեամբ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ամերիկեան գօտիի զինուորական վարչութիւնը արգիլեց սովետ պաշտօնական մարմիններու անդամներուն անցնիլ սովետ եւ ամերիկեան գօտիները իրարմէ բաժնող սահմանագիծէն: Սովետ պաշտօնեաները այսու հետեւ բրիտանական գօտիին մէջ գտնուող Հելմշտէթ քաղաքը հաստատուած ամերիկեան կայանին մէջ քննութեան ենթարկուելէ ետք միայն պիտի արտօնուին ամերիկեան գօտին մտնել :

Աւնր nr էի

Տարիներէ՛ ի վեր կողքիս կը քալես
Անծանօթին, այլ վախճանին ապահով.
Ձեռքըս ուսիդ, ուսդ ալ սրտիս սեղմելով՝
Կը քալենք յար, դո՛ւ ժպտավէտ, մըռա՛յլ ես:
Կը յիշեմ քեզ եւ կը տեսնեմ միշտ ներկայ
Թուխ ու գանգուր խանդավառ մանչն՝ որ եղայ.
Դու մընացիր յոյսի անցեալըս փարթամ,
Շատո՛նց անյոյս ես ծերացայ վաղաժամ :
Կը յիշեմ դեռ, կը յիշեմ միշտ անցեալին
Մոստումնէնդուդ թաքուն տենչերն՝ որ սակայն
Երբե՛ք, երբե՛ք լեցուն հասկեր չըդարձան :
Բանտեցիր յոյսն ու նետեցիր բանալին :
Կը յիշեմ դեռ, երբ նոյն տըղան էինք մենք,
Կը պատմէիր վաղուան տեսիլն երփներանգ,
Կը պարզէիր առջեւն ոգւոյս իմ անհնինդ
Աշխարհներ՝ որ մենք երբե՛ք չտեսանք :
Երբե՛ք, երբե՛ք մեզ խրտուող կիրքերուն
Բուռն ուղիին դէմ ամբարտակներն չըբացիր .
Մեր յոյզերուն, մեր սէրերուն անթասիր ,
Շիրիմն եղար, ինչպէս օդրոցն էիր դուն :
Բայց այդ միայն դու կը մընաս վաղեմի
Ծոլ տենչերուս փըլատակի կոյտին վրայ
Որպէս վըկայ եւ կը թըւես մի առ մի
Ինչ որ ըսիր պիտի ըլլամ ու չեղայ :
Դո՛ւ ես, լոկ դուն, ինչ որ մընաց կըրակէս,
Քիչ մը մոծիր, ա՛յնքան անոյշ յիշատակ՝
Որ կը վախնամ մոռացումի չաղին տակ
Դո՛ւն ալ մարիս խոստումներուդ բոցին պէս:
Ձեռքըս ուսիդ, ուսդ ալ սրտիս կը քալենք
Ճամբաներէն՝ որ ոչ մէկ տեղ կը տանին,
Եւ նոյնացած ինչպէս երբեմն, քիչ մ'ալ մենք
Պիտի քալենք մինչեւ հասնինք վախճանին :
Ո՛չ ոք, ո՛չ ոք չըտեսաւ քեզ, չըդիտցաւ
Որ, հին երազ, հեռուս ես միշտ, կողքս ի վեր,
Ո՛չ ոք դիտցաւ որ կը տագնկ կարեվէր
Ախ մը հոգիս ու սիրտըս ալ՝ բեռ մը ցաւ:
Ձեռքըս ուսիդ, ուսդ ալ սրտիս սեղմելով,
Քալենք այսպէս ճամբայէն այս որ կ'երթայ
Ուն յինութեան : Դո՛ւ ժպտավէտ, ե՛ս խըռով ,
Քալենք լըռիկ, դո՛ղ ... որ մա՛րդ չիմանայ:

ԲՈՒԲԳԻՆ ԳԱՎԻԶ

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓՈՅՏԱՄԻ Քոմանտանդուրային պատկանող սովետ սպայ մը անճնասպան եղած է, իր կինը եւ երկու զաւակները սպանելէ ետք: Այս սպան, որ հրաման ստացած էր Խորհրդ. Ռուսիա վերադառնալու, յաճախ կ'երթար Պերլինի ամերիկեան գօտին: Երկու սովետ սպաներ յայտնած են փախչիլ. բայց երկու ուրիշ սպաներ ձերբակալուած եւ Խորհրդ. Ռուսիա տարուած են :

ՋՕՐ. ՔՈՒՒՄԱՆ նախագահ ընտրուեցաւ Վիէդնամի առժամեայ կեդրոնական կառավարութեան: Ջօրավարը Աննամի Պաօ Տաի կայսեր մէկ նամակը կարդաց, որով վերջինս կ'ըսէ թէ այսպիսի կառավարութեան մը կազմութիւնը առաջին քայլն է, լուծելու համար Վիէդնամի խնդիրը :

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ երեսփոխանական ժողովը, 58 ձայնի դէմ 319 ձայնով քուէարկեց «համաշխարհավարական գործունէութիւնները» հակակշռելու համար ներկայացուած օրինագիծը: Համաշխարհավար կուսակցութիւնը օրէնքէ դուրս հռչակելու խնդիրը չկայ. օրինագծին նպատակն է արգիլել ըլլալ համաշխարհավարներու դաշտնի դործունէութեան, որպէսզի չէզոքացուի ասոնց վարանդար գործունէութիւնը, յօգուտ Ամերիկացիներու ապահովութեան: Այս օրինագծին համեմատ, ամէն համաշխարհավար պարտաւոր պիտի ըլլայ արձանագրուիլ Արդարութեան նախարարութեան մօտ, իբրեւ «օտար պետութեան գործակալ»: Ամերիկայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ Մերական պիտի ընդդիմանայ այսպիսի օրէնքի մը հաստատման :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ եւ Վլատիվոսթոքի միջեւ պիտի հաստատուի ճեպընթաց կառախումբի նոր գիծ մը, որով այս ճամբան կարելի պիտի ըլլայ կտրել 22 ժամ 15 վայրկեանէն :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Հակառակ իրենց նեղ կացութեան, Հրեաները կը դիմադրեն տակաւին Երուսաղէմի հին թաղերուն մէջ, ուր Արաբները իրենց ճնշումը սաստկացուցած են :

Ամմանի մէջ հրատարակուած պաշտօնական դեկոյցի մը համաձայն, Արաբական Լեգէոնը կը չարունակէ իր առաջխաղացութիւնը, Եէյին ճարքայի թաղամասը գրաւելէ ետք: Հրեաները կը դիմադրեն. իսկ արաբական հրետանին կը ռմբակոծէ հրեայ թաղերը :

Միւս կողմէ, Գահիրէ հրատարակուած պետկոյցի մը նայելով, եգիպտական գունդերը դրաւած են Պէրշէպա քաղաքը, որ 3000 բնակիչ ունի եւ գտնուի Հարաւային Պաղեստինի մէջ: Տասը ժամ տեւող կռիւներէ ետք, Եգիպտացիք գրաւած են նաեւ Տէյր Սէնիտ հրեայ գաղթականայրը, որ Թել Ավիվէն կազդ տանող ճամբուն վրայ ռազմավարական չատ կարեւոր դիրք մը եւ հարաւի հրեայ գաղթականայրերուն գինուորը հայթայթող եւ ռազմամիւթ բաշխող մեծ կեդրոն մըն է:

★ Հրեայ Պետութեան առժամեայ կառավարութիւնը որոշեց որ նոր պետութեան քաղաքացիները այսուհետեւ կոչուին, փոխանակ « Իսրայէլի », «Իսրայէլացի»: Արտաքին նախարարը ըսած է. «Իսրայէլացի» Ս. Գրքին մէջ գործածուած անուն մըն է: Մենք արդիական ազգ մըն ենք հիմա »:

★ Լէյք - Սըքսէսի մէջ Հինգ Մեծերը չուէտական կարմիր Խաչի փոխ-նախագահ Պէրնատոթ կոմսը ՄԱԿի կողմէ միջնորդ նշանակեցին, Պաղեստինի խնդիրը կարգադրելու պաշտօնն տալով անոր :

★ Ֆրանսայի ազգային ժողովին անդամները ոմանք երէկ առաջարկեցին որ ժողովը իր եղբայրական բարեւները հաղորդէ Իսրայէլի նոր պետութեան, մինչդեռ ատեն կոչ ուղղէ արաբ պետութեանց որ խաղաղութիւնը պահպանեն Միջին Արեւելքի մէջ: Բանական տաք վիճաբանութիւններէ ետք, եւ հակառակ խայտառակ երեսփոխաններու ընդդիմութեան, առաջարկը ընդունուեցաւ:

ԱՆԳԼԻԱ ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԴԷՄ

ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ, Անգլիոյ պատուիրակ Քէյոսկրն հակառակեցաւ այն առաջարկին՝ զոր բերած էին Միացեալ Նահանգները եւ որով կը յանձնարարուի Խորհուրդին «կրակը դադրեցնելու» հրաման տալ Պաղեստինի մէջ, եւ պատուիրել Հրեաներուն եւ Արաբներուն որ իրենց ներկայ դիրքերուն վրայ մընան եւ ոեւէ չարժում չընեն: Այս առաջարկին ուժ կուտայ նաեւ Խորհրդ. Ռուսիա: Անգլիա այն կարծիքն է թէ՝ կարելի է պատուիրել կռուող կողմերուն որ պայքարը դադրեցնեն. բայց հասմամիտ չէ որ Ապահովութեան Խորհուրդը յայտարարէ թէ Պաղեստինի մէջ տիրող ներկայ վիճակը խաղաղութեան դէմ հարուած մըն է:

Ուղղա կ'ուզե Մոսկուա երթալ

Հէնդի Ուղղա, Սան Տիկոյի մէջ մամուլին յայտարարութիւն մը ընելով, ըսած է թէ՝ պատրաստ է անձամբ Մոսկուա երթալու, մարաջախտ Սթալինի հետ տեսակցութիւն մը ունենալու համար: Կը կարծէ թէ այս այցելութիւնը կրնայ վերջ դնել «պաղ պատերազմին», որ այս պահուս կը մղուի Ամերիկայի եւ Սովետներուն միջեւ :

Ուղղինկթընի կառավարական շրջանակներուն մէջ, հեղնանքով դիտել կուտան թէ՝ Մարշըլ երբեք միտքէն չանցներ մասնաւոր առաքելութիւն մը յանձնել կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը քննադատող Ուղղասի, որ Թրումընի անունով Մոսկուա երթայ, , Սթալինի հետ տեսակցելու համար :

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆի արտաքին նախարարութեան մէկ բանբերը հաստատած է այն լուրը՝ որուն համաձայն Նորվեկիա եւ Տանըմարքա ամերիկեան կառավարութենէն խնդրած են զէնք դնել, որպէսզի կարենան իրենց պաշտպանութեան միջոցները զօրացնել, հաւանական յարձակումի մը դէմ պատրաստ գտնուելու համար :

Սէ Ժէ Թէն որոշած է Ցունիս մէկէն սկսեալ պայքար մղել նորէն աշխատաւորներու նիւթական վիճակին բարելաւման համար, եթէ իր պահանջներուն գոհացում չտրուի մինչեւ այդ թուականը: Աշխատութեան նախարարին տեսակցութիւն մը ուզած է, ներկայացնելու համար իր պահանջները, որոնց գլխաւորներն են. 20 առ հարիւր օրավարձի յաւելում, 12.900 ֆրանք որոշեւ ամսականի նուազագոյն գումարը, եւ օրավարձերը իսկոյն եւ առանց այլեւայլի աւելցնել՝ ամէն անգամ որ ապրուստը տուղնայ 10 առ հարիւր հաստատութեամբ :

Ա.

Խոյր - Տաթև մը փափուկ վերմակներ և ուրիշ տներ, որոնք իրենց հետ կը տանին ամեն տեղ, ուր որ գնան, ինչպես նաև իրենց ընտանիքները, կ՚ընեն ամեն ինչ, որպեսզի ոչ մեկ բանի պակասություն զգան։ Ամեն տեղ, ուր որ հանգստանան, կը սկսին իրենց տունը կարգի դնել։ Ամենից առաջ կը հաստատեն իրենց օջախը

համար ամբոր ուժը . «Աստուած հաստուցիչ» (Եբրեմ. ԺԱ, 56):

Ահա այս գամալ բառն է, որ կը գործածուի « հաստուցանել ի ստենչ» բացատրութեան մէջ : Ուրեմն ճի՞շդ է թարգմանել « ծիծէ կտրել», ինչպէս թարգմանեցի՝ «հաստուցանել» բային տալով « կտրել » նշանակութիւնը, հետեւաբար երեց վարդապետաց :

Ճիշդ չէ՞ հաստուցանելը հասկնալ հետեւեալ – նել (եւ ոչ երբեք հաստանել), « հաստուցանել ի ստենչ» բացատրութեան մէջ որոնելու համար ա– սորագանութիւն մը կամ հերքայարանութիւն մը :

Երբայարանութիւնները պակաս չեն Աստուա– ծաշունչի մեր ոսկեդարեան թարգմանութեան մէջ : Կամաւիչ բաժակով իմ մէկ դրքիս մէջ խօսած եմ այդ մասին : «Որ միղիցէ զորմավ» (Դ. Թագ. Ը. 8) երբայարանութիւն մըն է, որ մեր Աստուա– ծաշունչին մէջ գործածուած է վեց անգամ : Բայց եթէ « որ միղիցէ զորմով » հայերէն չէ իրրեւ բացատրութիւն կամ ոճ, աքանչելի հայերէն է իրրեւ քերականական ճարտարապետութիւն, ընդհակառակն «հաստուցանել ի ստենչ » բացատրութեան մէջ՝ քերականութիւնը սխալ է «հաստուցանել» = rendre իմաստով :

Հարցը չլուծուեցաւ, անշուշտ :

Իմ պրպտումներս կատարուեցան միայն «հաստուցանել» բային շուրջ, ընդունելով որ « հաստուցանել » համազօր է « կտրել » բային : Արդ, « կտրել » բայը եւս ոսկեդարեան է, բայց ո՛չ մէկ վկայութիւն ունինք « կտրել » բայով եւ sevrer նշանակութեամբ : Մանաւանդ « կտրել » բայը բացառական հոլով իմդիր առած չէ երբեք ոսկեդարեան վկայութիւններու մէջ, եթէ «հաստուցանել» բայը միջոցական հոլով սեռի խնդիր առած է միշտ,— ատոր համար չի կրնար ոսկեդարեան ըլլալ «ծիծէ կտրելը», որ այսպէս խորթ կը թուի մեր լեզուին : Մէկ վկայութիւն միայն պակ « ծիծէ կտրել » ձեւով, — « կտրեաց ի կնոջէն », բայց դարը անյայտ :

Այսուհանդերձ, թէեւ չյաջողեցայ ստուգապէս ճշդել « ծիծէ կտրել » բացատրութեան ծագումը, բայց որոշապէս կրցայ տեսնել հետեւեալ բառերը .

1.— Երբ երեխան, իր ժամանակովը կամ բացառիկ պարագաներու մէջ, չի ծծեր այլեւս մօրը ծիծը, կ'ըսենք ատելաթողութիւն (Զիթունի), ատելացնութիւն, ատելացութիւն, քեցում : Ժողովրդական լեզուով՝ ծիծէ կտրել, (բացատրութեան ծագումը անյայտ, համազօր՝ «հաստանել ի ստենչ») : Ծիրանաբերէն՝ sevrage:

Սխալ է ատելահաստութիւնը համանիշ տալ վերի բառերուն,— ատելահաստութիւն կը նշանակէ ծիծը կտրել : = Mammectomie:

2.— Երբ երեխան, իր ժամանակովը կամ բացառիկ պարագաներու մէջ, չի ծծեր այլեւս մօրը կաթը, ոչ ալ ուրիշ որեւէ տեսակ կաթ, կ'ըսենք կաթնաթողութիւն (ablactation): Ժողովրդական բառով՝ կաթէ կտրել :

Լատիներէնը կաթէ կտրել կը կոչէին թէ ատելաթողութիւնը եւ թէ կաթնաթողութիւնը, ատկէ բառարաններուն չփոթութիւնը :

Գալով կոտոշ բառին՝ Հաճընցիները «կուտոշ» կ'անուանեն «փախլաման» :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՄԱՐՁԱԿԱՆԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

13 Մայիսին, Վալանսի գլխաւոր պղոտանեւրուն, արճարան թէ առեւտրական տուներու ցուցափեղկերուն վրայ մեծ տառերով գրուած էին Վալանսի Հայ Մարզականին (U. S. A.) finaleի մրցումը ծանուցանող յայտարարութիւններ Pierlatի խումբին դէմ : Այս մրցումը շահողը պիտի արժանանար «Ճառայ Աբաէշ» ախոյենական տիտղոսին եւ պիտի հռչակուէր որպէս Promotion honneur : Վերջապէս կիրակի 16 Մայիսին , դաշտին շուրջը հաւաքուած , սրտատրոփ կը սպասէինք արդիւնքին : Ընդհ. իրաւարարը Պ. Sogne Լիոնէն, տուաւ խաղին ազդանշանը :

Հակառակորդ խումբը հասակով թէ կշիռով ղերազանց էին : Բայց հայորդիութիւնն ալ իրենց ազգ վազքին եւ թեք իկին չնորհիւ, այս խիստ կարեւոր մրցումին ամբողջ տեւողութեան դաշտին տիրապետեցին , խոր լռութեան եւ հիասթափութեան մատնելով տեղացիները :

Վերջապէս 13րդ վայրկեանին մեր յառաջապահ ձախ ծայրէն եկած զնդակը ուժգին հարուածով մը ետեւնակէց առաջին կէսը : Երկրորդ նշանակէտին զնդակը նախ հիանալի «վասերով յառաջացաւ միւշեւ միջին դիծը չնորհիւ Թաթիկեանի, ապա Պէրպէրեան եւ Գազանճեան , երկուքը մէկ ճեղքելով հակառակորդին պաշտպանողականը, բերդապահին վրայէն գնդակին հետ միասին մտան Փիլէներէն ներս : Հակառակ Ֆրանսական խումբին բողոքներուն, ընդհ. դատաւորը եւ ետզերքի դատաւորը, օրինաւոր համարեցին եւ առաջին կիսախաղը վերջացաւ մեր յաղթութեամբ 2 — 0 :

Երկրորդ կիսախաղին, այլեւս հակառակորդ խումբը մնաց պաշտպանողականի վրայ : Վերջապէս լաղը լրանալու մօտ 3րդ նշանակէտ մը եւս, այլեւս խաղը չհաւասած էր մրցումը վերջացաւ մեր յաղթութեամբ 3 —0:

Անմախընթաց ուրախութեամբ ժողովուրդը խուժեց դաշտ : Բոլոր մարզիկները առամբարձ դաշտին մէջ տողանցք կատարուեցաւ, չհասած բաժակը ձեռքերնին : Ուրեմն 3 տարուան զոհողութիւններէն ետք վերջապէս հասանք բարձրագոյն տիտղոսին, promotion :

Գիշերը ի պատիւ խումբին տեղի ունեցաւ մեծ ընդոյք մը : Հ. Ց. Դ. Վալանսի Ա. Ահարոնեան ակումբի սրահը լեցուած էր U. S A. խնամակալ մարմնին կողմէ Պ. Ս. Ճէրահեան ընդոյքը բացուած յայտարարելէ ետք, օրուան սեղանապետ ընտրուեցաւ Պ. Մանուէլ Ժամագործեան : Ատենադպուռ ծափերով ընդունուեցաւ յաղթական խումբին մուտքը, նուագախումբը կը թնդացնէր Ազգ. Ցեղ. երգերը : Նկատի ունենալով նիւթականի խիստ պահանջը յետ այսու Promotion խումբի մը համար քառորդ ժամուան մէջ կամաւոր նուիրատուութիւններէ գոյացաւ 40.000 ֆրանք , ցանկը վակուած չըլլալով, մամուլին պիտի ղըրկուի յառաջիկային.— «Ճառայ»ի մէջ հրատարակուած կոչին պատասխանելով մեծ թիւով հայրենակիցներ եկած էին այս զեղեցիկ մրցումը քաջալերելու, ոչ միայն մօտիկ չըլլալնէրէն, այլեւ Մարսէյլէն, Պոլէնէն, Աւինիոնէն, Մոնթելիմարէն, Վիէնէն, Լիոնէն եւ Կրէնոպլէն :

Մայիս 6ի Լիոնի մրցումին մեր առաջին խումբը փոխարինուած էր մեր անմամանրամասներով, հակառակորդ խումբը 90 վայրկեան մաքառելէ ետք խաղին վերջնախլաւն երկու վայրկեան մնացած հաշիւ կէտ մը ընդունած էր 1—0: Այս առթիւ տեղացիները դաշտին վրայ հիւծած էին և տեղական թերթերը իրենց մարդասիրական բաժինը երկար վերլուծումներով լեցուցած :

Թղթակից

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ Եղիսաբէթ լեզուագէտ է : Ծըրանաւերէն եւ զերմաներէն չէ որ գիտէ միայն, իր ծնողքը ատոր սորվեցնել տուած են նաեւ ուրիշ լեզուներ : Երբ վերջին ատենները Թագաւորն ու Թագուհին Հարաւային Ափրիկէ այցելեցին, էշխանուհին սեւամորթ Ափրիկէացիներու լեզուն սորվեցաւ, որպէսզի այս լեզուով կարենար քանի մը խօսք ուղղել այս ժողովուրդներուն : Հիմա ալ, իր հօրը եւ մօրը հետ կ'աշխատի մաօրիերէնի, որ Նոր Զելանտա կղզիի բնիկներուն լեզուն է, եւ որուն իշխանուհին պէտք պիտի ունենայ, որովհետեւ մօտիկ Թագաւորին եւ Թագուհիին հետ այս կղզին պիտի այցելէ :

Ժամանակին Վիքթորիա Թագուհին ալ հոգ տարած է բրետ. դաղթավայրերու լեզուները սորվելու : Նոյնիսկ , իր կեանքի վերջին օրերուն, աշխատած է Հինտուստանի լեզուին, իրրեւ «Հինդկաստանի կայսրուհի», պարտք սեպած ըլլալով իրեն, այս լեզուն ալ դիտնալու :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ հաւրային ապահովութեան նախարարը յայտարարած է թէ արդարութեան նախարար Լատաս համայնավար կուսակցութեան կողմէ է որ սպաննուած է : Դատաստութիւնը կատմակերպող ինը համայնավարներէն ութը ձերբակալուած են արդէն :

ԱՐԵՒԵԼՔԻ եւ Արեւմուտքի միջեւ մերձեցում առաջ բերելու մասին Սթալինի ըրած յայտարարութիւններուն վրայ խօսելով, «Թայմզ» կը գրէ թէ՝ ամէն բանէ առաջ, պէտք է որ արեւմտեան երկիրները իրենց չանքերը կրկնապատկեն, զօրացնելու համար Արեւմտեան Միութիւնը եւ Ատլանտեան Միութիւնը մը կազմելու համար :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ պետ Ժագ Տիւքլօ Այաչիոյի մէջ ճառ մը խօսելով, ըսած է թէ համայնավարները պէտք է ըլլան ոչ միայն փոքր առեւտրականներուն եւ արհեստաւորներուն հետ, այլ նաեւ՝ այն գործատէրերուն՝ որոնք ֆրանսական ճարտարուեստը կը պաշտպանեն ամերիկեան ոտնձգութեանց դէմ, դիւղացիներուն հետ՝ որոնք Հայվանայի եւ Ժընեւի մէջ ստորագրուած համաձայնութիւններուն հետեւանքով կործանման դատապարտուած են : Այս կացութիւնը նկատի առնելով է որ համայավարները պէտք է պայքարին կառավարութեան դէմ :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Գրեց՝ ԲԱԳՐԱՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑ

Բ.

Դաւիթ Հայոց արքայորդիին՝ Աշոտ Երկաթի ծառաներէն էր. Եուսուֆի վերի տարաւ զայն եւ անոր բարձր հասակին ու լայնապինդ թիկունքը տեսնելով՝ յանձնեց Գագիկ իշխանին : Գագիկ իր պինուորներու չալքին անցուց զայն, եւ խոստացաւ մեծ չնորհներու արժանացնել, եթէ մոռնար Սմբատ Թագաւորը ու հաւատարմութեամբ ծառայեր իրեն : Կապոյտ բերդը պաշարելով՝ ան Դաւիթը դինեց իր օրինաւոր Թագաւորին դէմ :

Դաւիթ ամէն կերպով կ'աշխատէր փախուստ տալ Գագիկի զօրքին, բայց յարմար առիթ մը չէր գտներ. իսկ երբ սկսաւ Կապոյտ բերդի պաշարումը, Դաւիթի համար աւելի հեշտ դարձաւ փախուստը : Ան ծանօթ էր բերդին ամէն ծակ ու ծուկին եւ անկէ ներս մտնելը ամէնէն դիւրին բանն էր իրեն համար :

Երեք փախստականները կը յառաջանային, միշտ բարձրանալով դէպի վեր, ուր ցցուած էր անմատչելի Կապոյտ բերդը : Հոն էր իր նախկին, իր բուն տէրը, զոր այնքան կարօտցած էր հիմա : Ան կը քալէին միշտ, մագլցելով քարերն ի վեր, ճղելով թուփերն ու մացառները, որոնք կը պատռտէին իրենց հագուստները ու կ'արիւնատէին եղբեանները. բայց հոգւերնին չէր բնաւ, քանի կը մօտենային պարիսպներուն, այնքան Դաւիթի սիրտը աւելի արագ կը տրոփէր, այնքան աւելի կը սկսէր ան յուզուիլ եւ չփոթիլ :

Ի՞նչ կը մտածէր ան, որգագիկ իշխանի խոստումները թողած, ազատ կեանքը մէկ կողմ ձգած, կուգար պաշարուելու եւ իր կեանքը զոհելու նախկին տիրոջը համար : Չէ՞ որ ան կրնար Գագիկի պինուորներուն հետ միասին կուռիլ, քաջութիւններ ընել, բարիքներ վայելել եւ ապա, պատերազմը վերջնանալուն, քաշուիլ մէկ կողմ եւ ապրիլ հանդիստ եւ խաղաղ : Բայց արդարութեան եւ աղնուութեան դրօշակը աւելի վառ կերպով կը փայլէր անոր մտքին առջեւ, քան թէ այն հանդիստ կեանքը, զոր ձեռք պիտի բերէր դաւաճանութեամբ ու մատնութեամբ :

Յոգնած կանդ առաւ Դաւիթ սեպացած ժայռի մը տակ եւ նայեցաւ դէպի ցած, հոն ուր կը տարածուէր Եուսուֆի բանակը. ապա ուշադրութիւնը դարձուց հեռուն, այնտեղ՝ ուր լեռները շարք շարք կը բարձրանային իրարու ետեւ : Հեռուն՝ արեւելեան հորիզոնին վրայ կ'երեւար տեսակ մը աղօտ լուսաւորութիւն. կամաց կամաց կը բացուէր արշալոյսը :

Հրաշալի էր տեսարանը : Սակայն ժամանակը կարճ էր, պէտք էր աճապարել. Եուսուֆի հրոսակները վայրի գազաններու պէս կը թափուէին արդէն բերդի պարիսպներուն տակ :

Մեր փախստականները զգուշութեամբ կ'անցնէին մացառներուն մէջէն, եւ իրենց ետեւէն կը ծածկէին , կ'ոչնչացնէին ամէն հետք : Վերջապէս կանդ առին պարիսպին տակ, հոն՝ ուր ահագին ժայռի կտոր մը դուրս էր ցցած իր ահաւոր ժանիքը : Ակնթարթի մը մէջ Դաւիթ վեր մագլցեցաւ ժայռէն. իրեն հետեւեցան իր ընկերները. պահ մը սկսան քալել ժայռին վրայէն, մինչեւ որ կըրկին մտան մացառներուն մէջ : Անոնց առջեւնուն տակ կը տարածուէր ահռելի անդունդը. փոքրիկ անպզուտութիւն մը եւ կը գլորէին վար, դէպի անդունդ :

— Վերջապէս, ըսաւ Դաւիթ եւ փորի վրայ սողալով մտաւ անցքի մը մէջ. միւսները եւս հետեւեցան իրեն :

Քառորդ ժամ այսպէս յառաջանալէ ետք մութ անցքին մէջ, կեցան ու չորս կողմ նայելով տեսան հայկական զօրքերը կազմ ու պատրաստ՝ թշնամիին դիմադրելու :

— Կեցցէ Հայոց բանակը, զոչեց Դաւիթ եւ սուրը հանելով պատեանէն՝ ճաճեց օդին մէջ :

Կապոյտ բերդն էին արդէն :

Այդ միջոցին՝ արեւի առաջին ճառագայթները սկսած էին ոսկեգօծել բարձր լեռներու կատարները : Հեռուն կը լսուէին թմբուկներու ձայներ : Եուսուֆի զօրքերը կամաց կամաց կը մօտենային :

Գ.

Սարսափելի մրրիկի մը պէս, որուն առջեւ ամէն ինչ կը դողայ ու կը տապալի, Եուսուֆի զինուորները յարձակեցան Կապոյտ բերդի պարիսպներուն վրայ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԵԱՆ ՋՈՋՈՒՄՈՐ ՊԱՏԿԱՌԱԳ

Փարիզի Ս. Նաչ եկեղեցիի հոգաբարձութեան, Ուրարտեան վարժարանի տեսչութեան, Ուրարտ Ռափայէլեան նախկին աշակերտներու Միութեան, Սիփան Կոմիտաս երգչախումբին ու Ս. Նաչ ղպրաց դասին նախաձեռնութեամբ՝

Ի ԾԻՇԱՏԱԿ

ԳՈՒՐԳԵՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Հայաբնակ Հոլլանդական ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի :

Փարիզի Մայր եկեղեցիին (Notre Dame) *մէջ, 23 Մայիս 1948ին կիրակի օրը ժամը ճիշդ 9.15ին :*

Կը հրաւիրուին ազգային ու հասարակական միութիւնները եւ կազմակերպութիւնները, հայ մամուլի ներկայացուցիչները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները :

ՑՆՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վարդան Հնձակումիտէի կողմէ Հ. Հանրապետութեան երեսնամեակի առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11 : Salle Galman մէջ, Առնուվիլի կայարանին դիմաց : Կը խօսին ընկերներ՝

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱՒՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օրիորդներ Մարի Կաւուպրեան, Աստղիկ Քէօսէեան եւ Պ. Ս. Մինասեան :

Ճոխ պիւֆէ եւ ընտիր նուագախումբ :

Հաղորդ. միջոց.— Gare du Nordէն չոգեկառք ժամը 2ին :

ՄԱՐՈՒՈՂ ՁՐԱԳՆԵՐ

(Ց. ԱԲԵԼԵԱՆ)

Կը ներկայացուի Դերասան Տէվրիշեանի կողմէ, Ցունիս 7ին Սալ տ'Իէնայի մէջ :

Կը մասնակցին ծանօթ արուեստագէտներ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— « Նախկին Պատերազմիկ Հայ Սպայից Միութիւնը ծանուցանում է իւ պատուելի Փարիզահայութեան որ կիրակի 30 Մայիս, յաւարտ պատարագի, Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւում հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ 1918 թ. Պատուոյ դաշտում ընկած հայ սպաներիւ, ենթասպաներիւ եւ զինուորներիւ, որոնք Սարդարապատի, Բաշապարանի, Ղարաքլիսէի, եւ ուրիշ պատմական հերոսամարտերում, սպարապետ Նազարբէկեանի հրամանատարութեամբ, մեր հայրենիքի ճակատագիրը որոշեցին : Այս առանդական աղօթքին հրաւիրւում են ներկայ լինել անխտիր կերպով բոլոր հայրենակիցները, ի նկատի ունենալով որ մասնաւոր հրաւէրներ ուղարկուած չեն» :

Լ.Ա. ԹԱԼՈՒՏԻԷՐ (Լուառ) Տէր եւ Տիկին Խաչատուր Պալօեան ցաւակցութիւն կը յայտնեն Պ. կարապետ եւ ընկերք Վարդան Խրիմեաններու (Սէնթ Էթիէն) իրենց սիրեցեալ տիկնոջ եւ հարսին՝ տաբաբախտ ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի 500 Ֆրանք կը նուիրեն Այնճարի «Ցառաջ» դպրոցին :

ԱՑՐԻ ՏԻԿ. ԵՍԹԵՐ ՎԱՆԼԵԱՆ, Տէր եւ Տիկ. ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՎԱՆԼԵԱՆ չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որ անձամբ, նամակով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ մտուններն, հօր Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԼԵԱՆի մահուան առթիւ : Եւ 1000 Ֆրանք կը նուիրեն Ֆր. Կապոյտ Խաչին : Ստանալ « Ցառաջ »էն :

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՕՀԱՆԵԱՆ, Պ. ԺԱ-ՔԱՅ Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Ժ. Դանիէլեան եւ բոլոր ազգականները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ մտուններն, հօր եւ ազգականին Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՕՀԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

«Զահլէ» օղիև 40°

Ամէնէն աւետարար եւ ամէնուն փեստածը

Կրնաք անմիջապէս բնել ձեր ձանձնարարութիւնները

Ami ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՅԻՍ 28

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ ՇԱՐՈՒԱԹ ԳԻՇԵՐ ՇԱԹՕ ՏԸ ՁԷՕՐԻ ՄԷՋ :

ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝

ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ եւ Ճ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ :

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

×

ԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հայաստանի Անկախութեան 30ամեակի առթիւ տեղի կ'ունենայ Մայիս 29ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Քատէի սրահը, նախկին Petit Journal:

Կը նախագահէ՝ ընկեր Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ

Պիտի խօսին ընկերները ՀԱՑԿ ՍԷՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ :

Երգ՝ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ, արտասանութիւն՝ ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ : Կենդանի պատկեր (Օրերուն օրը), միացեալ երգչախումբ ղեկավարութեամբ ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի :

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը բազմանդամ նուագախումբով, ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :

Մուտք 100 ֆրանք :

★

ՎԻՆՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը սպասուի 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան, Թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ : Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ, Ցունիս 20 կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

⁂

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Կը խօսի ընկերը Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

×

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ին, Սալ տը Ֆէթի մէջ :

×

ԻՍԻ .— Ցունիս 6ին :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ մէջ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Ցունիս 5ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս :

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ մէջ 29 Մայիսին չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse):

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ

Կը խօսի ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները :

ԹԷԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ

14 Bld. Strasbourg, métro Strasbourg, St. Denis

Մասնաւորապէս պատրաստուած ղոյդ տէքոռներու մէջ ՄԱՅԻՍ 25, ժամը 8.45ին, կը նկատուի՝ ՀՐԱՉ ՏԱՐՕՆԵԱՆի

«ՄՆԱՑՈՒԴՆԵՐ»

Նոր թատերդութիւնը Փարիզահայ ապագայ կեանքէ : Կը մասնակցին տեղւոյս լաւագոյն դերասանները :

Տոմսերը ապահովեցէք հետեւեալ հասցէներէն՝ Հրաչեան 6 rue Lamartine , Ա. Տարօնեան 115 rue d'Aboukir եւ Սեւրի Մուրատեան վարժարանը :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Մայիս 22ին չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, Salons de l'Hôtel du Forcy, չքեղ սրահին մէջ : Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով :

ՑՈՒՇԱՏՕՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կազմակերպած բանախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին : Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ, նիւթ՝ «Ա. Ահրոնեան, կեանքը եւ գործը» :

ԻՍԻի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն, ժամը ճիշդ 9ին Սրբիմեան սրահը :

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, հայկական դպրոցին մէջ, 6 rue de la Brosse :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ շրջանի մասնաճիւղերու ընկերները, այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Sociétés Savantes, Salle F.:

ՀԱՑ ՆԱՀԱԿԻՆ ՌԱՋ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ընդհ. անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ կիրակի Մայիս 23ին, ժամը 14.30ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 rue de Trévise, մէթրօ Քատէ : Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն անպայման ներկայ ըլալ :

ՎԱԼԱՆՍԻ Համա = Մարբերդցիական միութեան մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 30 Մայիս 1948, կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին : Սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Բացակայութիւնը նկատի պիտի առնուին :

ՀՐԱՒԷՐ

Հ. Ց. Դ. ՊԱՆԵԼՕ Քաշանի Նոր Սերունդը կը հրաւիրէ Փարիզի եւ բոլոր շրջաններու Նոր Սերունդականները իր կազմակերպած Surprise partyին որ տեղի կ'ունենայ այս կիրակի ժամը 3ին Salle Garocau , 99 Ave. de la Libération, Bourg la Reine : Փոխադրութեան միջոց.— Métro Porte d'Orléans Autobus 188 թիւ եւ իջնել Place Condorcet :

ԳՆԴԱԽԱՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ 12 ՔՈՋՐ ՄԱՆԱՉԻՒՂԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ, նախաձեռնութեամբ Սէն Լուիի ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԻԱՄԱՆԹՕ ԽՈՒՄԲԻ, Պատուոյ Նախագահութեամբ՝

ԸՆԿ. Ց. ՍԻՍԱՔԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէի եւ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան :

Այս կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուի Աթլանթիք զաշտին վրայ :

Ֆինալ՝ ժամը 6ին կը մրցին ախոյեան խումբերը որոնք պիտի ստանան մասնաւոր պատուանշանները, իսկ օրուան ախոյեանը կը ստանայ Երկրորդութեան բաժակը :

Օրուան թագուհին պիտի ընտրուի նոյն օրը տեղւոյն վրայ :

Շրջանակներէն եկող հայրենակիցները ճաշելու կրնան միասին բերել : Պէտք եղած հանգիստը ապահովուած է : Իսկ Նոր Սերունդի խումբերուն համար պարտաւորիչ է այս պարագան :

ԾԱՆՕԹ.— Խաղէն վերջ բոլոր փափաքողները կրնան Սէն Լուս, կրան Բէն բարձրանալ, ուր տեղի պիտի ունենան հայկական եւ եւրոպական պարեր, Սէ Լուի նուագախումբի մասնակցութեամբ :

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆԹ ԱՆԻ Նոր Սերունդի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 17 Ցունիս : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Եփրեմ Այտընեան պարսկահայ, Սէվռի Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներէն որ՝ երեք ամիս առաջ Լիոնի շրջանը կը գտնուէր : Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Tchalikian, 15 rue Tronchet , Paris (8) :

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ Պ. Եուսուֆեան կը փնտռէ Օրտուցի Յովհաննէս Գուլումճեանը, հօրը անունը Նշան , մօրը անունը Նուարդ, քոյրը Աղնիւ Նազարէթեան ը Ամերիկա կը գտնուի, երկրորդ քոյրը Գոհարիկ Շերոեան , նոյնպէս Ամերիկա : Ութ տարի առաջուան է Փարիզէն 1930ին երբ 17 տարեկան էր : Տեղեկացնել Chaussures Youssoufian, 2 rue Louis Astouin, Marseille :

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) *ՄԱՐՍԷՅԼ*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 23 MAI 1948 Կիրակի 23 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5348-ՆԱՐ ՀՐՈՄԱ թիւ 257 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսական դահլիճը նոր տագնապ մը կ'ապրի : Մեծամասնութեան կառավարութիւնը, որուն անդամները բաղկացած են ընկերվարականներէն, Հանրապետական ժողովրդական Շարժումէ (ՀՀ Կո Փէ), արմատական ընկերվարականներէն եւ Դիմադրութեան Դեմոկրատ Ընկերվարական Միութենէն (Փլէվէնի կուսակցութիւն), այս տարուայ սկիզբէն ի վեր, Շումանի վարչապետութեան տակ եւ «Երրորդ Ուժ» անուանով, կրցած էր բաւական զոհացուցիչ կերպով, եւ առանց չեչտուած տարակարծութիւններու, վարել երկրին գործերը :

Սակայն, ահա յանկարծ որոշապէս յայտնի չէ թէ ի՛նչ դիտումով եւ ի՛նչ աղդեցութիւններու բերմամբ կարծիքի տարբերութիւններ երեան եկան վերջին օրերս, բազմաթիւ խնդիրներու — վերաբերմամբ.— Ֆաշտապետական եւ Հանրապետական Մորհուրդի ընտրութիւնները, աւելորդ պաշտօնեաներու արձակում, վարձակալութեան նոր օրէնք, Իսրայէլի պետութեան ճանաչում , եւն. :

Այս խնդիրներուն ամէնէն կարեւորը ընտրութեանց հալոն է, գոնէ սա տեսակէտով որ ատոնց արդիւնքէնկախում պիտի ունենայ մեծամասնութիւնը կազմող կուսակցութեանց յարաբերական ուժը առաջիկայի կազմուելիք դահլիճին մէջ :

Այժմ գործադրութեան մէջ եղող ընտրական օրէնքին համաձայն, հարկ է որ քաղաքապետական ընտրութիւնները տեղի ունենան առաջիկայ Հոկտեմբերին : Կառավարական կուսակցութիւն - ներէն ոմանք, եւ մասնաւորաբար Ընկերվարականները, վախնալով որ պէտք եղած չափը չեն ունենար եւ կը կորանցնեն բազմաթիւ աթոռներ ,ամէն ջանք կը թափեն ընտրութիւնները յետաձգելու համար մինչեւ 1951 : Եւ իրրեւ պատճառաբանութիւն այս տեսակէտին, կ'ըսեն թէ՝ քաղաքապետական ժողովներու վերջամտայ չէզնը այդ թուականին կը լրանայ միայն եւ, հետեւաբար, հարկ չկայ մանակի ընտրութեանց ձեռնարկել ներկայ տարւոյ մէջ :

Ազգային ժողովականները յանձնաժողովը այս իմաստով որոշում մը տուաւ անցեալ օր, ընդունելով ընտրութիւնները յետաձգելու առաջարկը 21 ձայնով (Ընկերվարականը Համայնավար եւ Հանր· Ժողովրդ· Շարժում) 4ի դէմ (Ձախերու համախմբում) : Ձիշդ է որ Հանր· Ժողով· Շարժումի կուսակցութիւնը երէկ յայտարարեց թէ՝ որուած որոշումը, իր ըմբռնումով, իրաւազիտական բնոյթ կը կրէ լոկ, եւ թէ՝ ինք համամիտ է որ ընտրութիւնները կատարուին հոկտեմբերին, Սահմանադրութեան նախատեսուած ձեւով : Բայց, ասով հարցը վերջ գտած չեղաւ, եւ Մորհրդարանի չրջանակներուն մէջ տիրող յուզումը կը չարունակուի :

Անշուշտ, թէ քաղաքապետական եւ թէ Հանրապետական Մորհուրդի ընտրութեանց մասին վերջնական որոշում մը տալ Ազգային Ժողովին կ'իյնայ որ պարտաւոր չէ ընդունելու իր նեղքին յանձնաժողովին տուած որոշումը : Բայց, որպէս զի կարելի ըլլայ ձախորդ կերպով առնուած այս քայլին առաջ բերելիք հետեւանքներէն խուսափիլ, հարկ է իրաւախոհական կարգադրութիւն մը ընել :

Այսպիսի իրաւախոհութիւն մը անկարելի չէ ընկերվարական եւ իմ էնս Փէի կուսակցութեանց միջեւ· բայց, անհաւանական է որ Ձախերու Համախմբումը, որմէ կախում ունի մեծ չափով դահլիճին կայունութիւնը, որեւէ զիջում ընէ :

Այսօր, Շանի դղեակին մէջ գումարուող նախարարաց խորհուրդը պիտի քննէ ընտրութեանց խնդիրը, ինչպէս նաեւ միւս ոչ նուազ կարեւոր հարցերը, եւ անոր տալիք որոշումներէն վերջ յայտնի պիտի ըլլայ թէ՝ ի՞նչ ձեւով անխափան պիտի պահուի Մորհրդարանի ներկայ մեծամասնութիւնը :

Արդի պայմաններուն մէջ, կառավարական տագնապ մը ամենայոռի հետեւանքներ կրնայ ունենալ երկրին դէմ՝ նկատի ունենալով կացութեան համար ներկայ դահլիճը իյնայ, ի՞նչպէսակ մեծամասնութեամբ մը կարելի պիտի ըլլայ կազմել նոր մը : Վախ չկա՞յ որ Տը Կոլի կուսակցութիւնը եւ համայնավարները ասպարէզ իջնելու փորձ ընեն , օգտուելով դահլիճին դժուարութիւններէն : Այս ամէնը դիմադրելու նպատակով եւ չահագործելու համար զայն, համայնավարները հիմակուընէ իսկ կը թելադրեն կազմել դեմոկրատական կառավարութիւն մը, իրենց մասնակցութեամբ :

Յաւելի է որ այնքան դժնդակ փորձերէ ետք, մեծամասնական կուսակցութիւնները կը չարունակեն առաջնութիւն տալ «քաղաքական» հարցերուն, երկրորդական գծի վրայ դնելով տնտեսական խնդիրները, որոնց լուծումէն միայն կախում ունի, սակայն, երկրին ապահովութիւնն ու ընկերային անդորրութիւնը :

ՀԵՐՄԷՍ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԿՌԻՒՆԵՐԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՆ

Երուսաղէմի հին թաղամասին մէջ գտնուող « Ողբի Պատը » , որ Հրեաներուն ամէնէն ալելի յարգած սրբարանն երկն է, երէկ գրաւուեցաւ արաբ ահկանոն զինուորներու կողմէ : Իրենց յառաջխաղացութեան միջոցին, Արաբները ուժանակներ արձակեցին ամէն կողմ, այս պատճառով, Պատը վնասուեցաւ, եւ Հակահայի եւ Իրկունի կողմէ, իրենց ինքնապաշտպանութեան համար պատրաստած գետնափոր ճամբաներուն անցքերը խցուեցան : Կռիւները այնքան բուռն եղած են որ Հրեայ թաղը հիմա աւերակի կոյտ մը դարձած է :

Արաբ անկանոն զինուորները, իրենց եռին ունենալով Արաբական Լեգէոնը, մտան Թիֆրէթի սինակոկը , հակառակ Հրեաներու բուռն դիմադրութեան : Գետնափոր ճամբաներուն մէջ պահուըտած Հրեաները ստիպուեցան նահանջել : Արաբ հրետանին սկսաւ քանդել սինակոկը : Հակառակ բազմաթիւ անդամներ կրկնուած աղդարարութեանց, Երբայական համալսարանին մէջ դտնուող հրեայ զիմադրական ուժերը չարունակած են կրակել Արաբական Լեգէոնը, որ, այս պատճառով, հարկադրուեցաւ թնդանօթներ արձակել չէնքին վրայ :

★ Եգիպտական օդանաւերը երէկ հինդ անդամ թռիչքներ կատարեցին Թել Աւիվի վրայ եւ քաղաքին չատ մը թաղերուն վրայ ռումբեր արձակեցին :

Գահիրէէն կը հաղորդեն թէ եգիպտական դօնդերը զրաւած են Հերրոնը, եւ թէ՝ առաջապահ գումարտակներ Բեթլէհէմի առջեւ հասած են :

★ Երուսաղէմի մէջ տեղի ունեցող կատաղի կռիւներուն միջոցին, հրեայ օդանաւերը առաջին անգամ ըլլալով երեւցան քաղաքին վրայ, եւ չորջակայ դիւղի մը վրայ ռումբեր արձակեցին :

Սուրիական հրետանին եւ օդանաւերն ալ իրենց կողմէ քանդեցին Տաքաննա Ա· եւ Տաքաննա Բ· երկու հրեայ դաղթակայանները, եւ սկսան աւերել ուրիշ երեք դաղթակայաններ :

Հակահա ալ իր կողմէ զեկոյց մը հրատարակեց, որով յայտնի կ'ըլլայ թէ՝ Հրեաները Տիբերիա լճին եղերքը գտնուող Սամախ քաղաքը մըտած, եւ դրաւած են մեծ քանակութեամբ զէնք եւ ռազմանիւթ :

ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ԵՒ ՇՈՒԿՐԻ ՀԱՇՏՈՒՄԸ

Արաբական Լիկայի կողմէ հրատարակուած զեկոյցի մը նայելով, Ապտուլլահ Թագաւորի եւ Սուրիոյ նախագահ Շիւքրիճավաթլիի միջեւ տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւնը փարատած է ամբողջովին, չնայելու այն պատմական հանդիպումին՝ զոր Անդրյորդանի Թագաւորը եւ Սուրիոյ նախագահը ունեցած են երէկ, Սուրիոյ եւ Անդրյորդանի սահմանին մօտ գտնուող վագրի մը մէջ :

★ Թրումըն հրաւիրած է Իսրայէլի Պետութեան առաջնակարգ նախարարները, որ առաջիկայ երեքշաբթի Ուշինկթըն երթայ, տեսակցելու համար իրեն հետ Սպիտակ Տան մէջ :

★ Բրիտանական ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ կածի որ Անգլիացին օդանաւեր գաղտնօրէն կը պատրաստուին Պաղեստին մեկնիլ, օդնելու համար Հրեաներուն : Ուստի, կառավարութիւնը հրամայած է որ ոչ մէկ օդանաւ թողու Անգլիան, առանց արտօնութեան : Սակայն, կարգ մը երկիրներու կողմէ — ինչպէս Իրաք — ասկէ առաջ տրուած ապսպրանքները պիտի դործադրուին , եւ, հետեւաբար, անոնց հաչւոյն չինուած օդանաւերը պիտի կրնան մեկնիլ Անգլիայէ :

ՀԻՆԳԵՐՈՒ ԿՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵՆ ԻՐԵՒԸ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անգլիական լաւատեղեակ աղբիւրէ մամուլի տեղեկութիւններու նայելով, մօտերս համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի Պրիւքսէլի ուխտը ստորագրող հինգ պետութեանց միջեւ (Անգլիա, Ֆրանսա եւ Պէնէլիւքս), ինքնապաշտպանութեան հասարակաց ծրագիր մը պատրաստելու մասին: Սակայն, որոշուած չէ տակաւին թէ՝ որո՞ւ պիտի յանձնուի հինգ երկիրներու միացեալ բանակներուն գերագոյն հրամանատարութիւնը :

Հինգ պետութեանց պատերազմական նախարարներու կողմէ անցեալ ամսու կազմուած զինուորական մնայուն կոմիտէն ամէն չաբթու կանոնաւորապէս նիստեր գումարած է , որոնց ընթացքին կատարուած զինուորական կարգադրութիւնները գաղտնի պահուած են : Կը կարծուի սակայն թէ՝ կոմիտէին աշխատութիւնները այն ատիճան առաջ տարուած են որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու արտաքին յանձնաժողովը միաձայնութեամբ որոշեց արտօնել ամերիկեան կառավարութեան որ, եթէ հարկ տեսնէ , մասնակցի արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներուն միջեւ կնքուելիք զինակցութեան մը :

Համաձայնութիւն Գերմանիոյ մասին ?

Միաց· Նահանգներու, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Պէնէլիւքսի միջեւ Գերմանիոյ մասին Լոնտոնի մէջ կատարուող խորհրդակցութիւնները լրանալու մօտ են : Կը կարծուի թէ հետեւեալ դլխաւոր կէտերուն մասին համաձայնութիւն գոյացած է արդէն .—

Ռուրի երկրամասին վրայ հաստատուելիք հակակշիռը դործ դնելու պաշտօն ունեցող միջազ-

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՉԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՐ ՄԱԿԻ ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ

Արաբ պետութիւնները էն Անդրյորդանի է միայն որ ցարդ պատասխանած է ՄԱԿի այս պետութիւններուն ուղղած հարցարանին : Ապտուլլահ Թագաւոր այս հարցարանին չօչափած խնդիրներէն ոչ մէկուն ակնարկութիւն կ'ընէ· կը յայտնէ միայն որ հարկ չի տեսներ անոր պատասխանելու : Ցետոյ, կը մեղադրէ որ Միաց· Նահանգները ճանչցած են Իսրայէլի Պետութիւնը, առնոր հրադադարէն քանի մը վայրկեան վերջը, միայն չորեքտասը տարի անցնելէ ետք, նոյն այդ Միաց· Նահանգները դեռ ճանչցած չեն Անդրյորդանի պետութիւնը :

Ամերիկեան «Մէրին Քէրվ» հրեշաւէտ որ Պաղեստին կ'երթար, Պէյրութի նաւահանգիստէն անցած առեն, խուզարկուեցաւ Լիբանանի ոստիկանութեան կողմէ : Հրեայ կարծուած 69 ճամբորդներ, որոնց 41ը ամերիկեան հպատակ, բռնի դուրս հանուած են շոգենաւէն եւ արգելափակուած՝ համախմբումի կայաններու մէջ :

Միաց· Նահանգներու Պէյրութի ներկայացուցիչը խստիւ բողոքած է Լիբանանի կառավարութեան այս ընթացքին դէմ: Իսրայէլի կառավարութիւնն ալ, իր կողմէ, զեկոյց մը հրատարակած է, որով կը բողոքէ Լիբանանի այս վարմունքին դէմ, զոր բռնաբարութիւն մը կը նկատէ միջազգային իրաւադիտութեան կանոններուն :

ՄԻԶՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

Պերնադոտ Կոմսը, որ Շուէտի Թագաւորին եղբօրորդին է, ընդունած է ՄԱԿի կողմէ իրեն առաջարկուած միջնորդի պաշտօնը : Պայման դրած է միայն որ պատասխն գտնէ, եւ կապուած չըլլայ Ապահով· Մորհուրդին կողմէ հաստնօրէն տրուելիք որոշումներուն : Պիտի ստանայ տարեկան 26.000 անգլ· ոսկի թոշակ, բացի ծախքերու համար իրեն յատկացուելիք յատկացուածական դումարներէն :

Միջնորդի մը անուանումը բաւական չէ, սակայն, Պաղեստինի մէջ դինադուլ կնքելու համար : Թշնամութիւնները այնքան առաջ գացած են որ համաձայնութեան եղր մը գտնելու հաւանականութիւնը չատ չչքին է : Երուսաղէմի օտար հիւպատոսներէն կազմուած դինադուլի յանձնաժողովը իր ՄԱԿի ղրկած առաջին տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ թէ՝ անկարելի է արդելք ըլլալ Պաղեստինի դրացի Արար պետութիւններուն որ չղրկեն այս երկրի արաբական մասերը : «Միւս կողմէ, հրէական մասերուն վրայ կատարուած յարձակումները արդիլելու կամ սահմանափակելու համար գործադրելի միակ միջոցն է՝ արար պետութեանց վրայ բանեցնել դիւանագիտական կամ դինուորական ուժով ճնշում մը», — կ'ըսէ վերոյիշեալ տեղեկագիրը :

★ Անգլիական ռահակին պատկանող երկու նշանաւոր օդանաւակորդներ, Ճորճ Պոյըլինկ եւ Լիոնըրտ Քոհէն, Հռոմի մէջ մեռան, զոհ ըլլալով օդանաւային արկածի մը : Այս օդանաւորդները Անգլիայէն մեկնած էին, Պաղեստին երթալու եւ հոն կռուելու համար Հականայի դունդերուն կողքին :

ԱԼԵՄՇԱՀԻ ՀՈԳԵՒԱՆԳԻՍՏԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ջազմօտօ՝ Անով ձանչցանք եւ սիրեցինք այս կաթողիկէ, երբ չէինք տեսած դալի տակաւին, ոչ ալ կարդացած՝ տեղակատուութիւնը 15րդ դարուն փարիզ այցելած հայ վարդապետին (Pierre Martyr?)։ Հիւկոյին այդ վկան վկայ էր, անհամապատասխան իրականութեան, բայց ան կը մօտենար այդ օրերու մեր ներքին իրականութեան։ Մեր աղդային ոգին, Արեւելքի արեւին տակ, շատ բան մըն էր, կը փոփրէր արդէ՝ յարդի մը չիւղով իսկ։ Զգայնութիւն տոռապած ցեղի, սէր՝ բարութեան, գեղեցկութեան եւ ազատութեան, անսահման հաւատք՝ մարդկային արդարութեան եւ յոյս ...

Ցիւեղով այս բոլորը, կշռելով մեր պարտականութեան արցունքին մէջ պահուած գեղեցիկ էմէրալտան, մեր գրիչը կը սահի դէպի չարը, որ անտեսուած է միշտ մեր հայրերէն, որոնք, խօսելով հանդերձ Մատիսի դեւերէն եւ չար ոգիներէն, տալէ վերջ շղթայուած Արտաւազդի հոյակապ առասպելը, տառապելով, խթրուելով ու մշտնջենական հալածանքներու ենթարկուելով հանդերձ, ունեցած են միշտ հաւատաւոր նայուածք մը, անհրաժեշտ անշուշտ ապրելու համար, բայց սխալ, վնասակար նաեւ, երբ դոյութիւն մը քաշկռտելէ աւելի բան մը կը պահանջենք։ Մեր գրիչը կը սահի դէպի չարը, որովհետեւ տարբեր, կարմիր փորուր մըն է որ կը տեսնենք այսօր ...

Սուրբերու, թագաւորներու, առաքեալներու, մարտիրոսներու եւ հրեշտակներու արձաններէն առաջ, աչքի կը զարնեն այսօր անհամար ու այլանդակ մղձաւանջները բարութեան այս տաճարին։ Օտար դրօսաշրջիկները աւելի հետաքրքրական ու ըմբռնելի կը դտնեն դանոնք՝ երեւակայական այդ հրէշներն ու մարդակերպ անասունները։ Ատոնք՝ թառած՝ աշտարակներուն ու պատշգամներուն եզերքը, կեցած՝ ամենաբարձր քարերուն ծայրը, կը նային, կը խոհան, կը զառանցեն ու կը հայհոյեն։ Կը յայտնուին քարէ ժանեակներու եռեւէն, կը թափառին, կը կախուին անդունդն ի վար, սպասելով վերջին դատաստանին։

Ահա իմաստութիւն մը, չարը ի սպաս բարութեան։ Ան ներկայ է ազդելու համար իր վիժած կամ որձեւդ եւրեւոյթով հոգիներուն վրայ, իր բազմաթիւ իմաստներէն մէկն ալ լլլալով տալ պատկերը չար ու վիժած հոգիներուն՝ յօդուտ անոնց բարձրացման։ Սատանան ներկայ է միշտ աւրբեղ քով։ Կայ միշտ մղելիք պայքար մը։ Կայ միշտ կասկածելի բան մը։ Շատեր բարութեան կը հաւնին չարութեան այս ճամբով, թէեւ չատեր չարութեան մէջ կը խրին բարութեան ճամբով։ Արեան եւ լացի, մեղքի եւ քաւութեան պատմութիւն մըն է ամբողջ հին կտակարանը։ Սրբազան արարողութիւնները իսկ կը պահանջեն զոհ մը արիւնը։ Աշխին, լաց եւ վայրագութիւն՝ որոնց կը յաջորդէ բարութիւնն ու ներողամտութիւնը Նոր կտակարանին, որ իր արմատները կ'առնէ հինէն։ Վայրագութիւն՝ սկսեալ Եհովայէն, մարգարէներէ որ եղած են բարի եւ դլուխներ վար առնող, քանդիչ եւ բարեզործ, դաժան եւ դթառատ, ճղնաւոր եւ զանդուածներու ալեկոծող բրնաւակիչներ։ Եւ այսպէս մարդկային ամբողջ պատմութիւնը։ Կերտումներ եւ քանդումներ, պատերազմներ, կռիւներ կրօնքներու միջեւ, վանքէ վանք, կրօնաւորէ կրօնաւոր նոյնիսկ, ապստամբեան խոստումներ եւ բռնակալ ուրապետութիւններ, հաւատաքննութիւններ, հրկիզումներ եւ սրբացումներ, սովիր եւ չոպլ մսխումներ։ Բարութիւնն է վերջին խօսքը անշուշտ։ Վսեմութիւնը նաեւ։ Բայց այդ բառերը կուզան յաճախ ամէն կարգի յաղեցումներէ վերջ, ծերութեան սեմին, երբ ամէն ինչ ունայնութիւն կը թուի արդէն։ Այդպէս՝ «ունայնութիւն ունայնութեաց» ըսողը, Սողոմոն իմաստունը, ապրելէ յետոյ կանանցին բոլոր վայելքները։ Այդ բառերը ամբողջ կեանք մը տեւող ու չիւազործուող կարօտապին երազներ ու ձգտումներ են երբեմն նաեւ, միշտ չարէն խթանուած, իրապէս բարութեամբ միայն ապրիլ ուզող ընկճուած մարդոց բերնին մէջ, այնքան սրտառուչ մերթ, իրենց վախով, ղդուշութեամբ ու կեղծ ժպիտով, իրենց կծկուած հոգիով, ակամայ չարութեամբ ..

Կը սիեմ քրիստոնէութեան այս երկուութիւնը, մարդկային ճշմարտութիւնը արտայայտող դիտակցութիւնը չարին եւ բարիին, թէեւ այդ դիտակցութիւնը կուդայ Հինաստանէն կամ Հնդկաստանէն, ուր կը տեսնենք նոյնպէս մղձաւանջային կեոպտանքներ։ Հրէշներ, բեհեղեբուզներ, բելիարներ, ժժտահատներ, հիթրաներ, ճիւաղներ՝ որ կը ծիծաղին, կը ծաղրեն, կը խնդան կամ կը թռչեն։ Բանակ մըն են անոնք Նոթր Տամի վրայ։ Սոհմակից եղերերաբաղձներ։ Սեւացած, կրծուած ու ծակծկած։ Կը պակսի մէկուն կուռցին ծայրը, միւսին քիթին կէսը։ Ճաթած է մէկուն խոփը։ Արեան իսկ ճիպռ մը կը դառնայ ոմանց դիւատիւ աչքերուն մէջ։ Կան որ կորսնցուցած են իրենց ճիրանը կամ պոչը։ Կանանչ մամուռ մը կայ ոմանց երախին մէջ ուրկէ վար կը հոսի անձրեւին ջուրը, թռչունի մը ծիրանը ուրիշի մը չրթներուն վրայ որոնք բացուած են արձակելու համար քարացող աղաղակ մը։ Արտառոց բազմութիւն, դեւերու եւ խալիկներու, թեւաւոր ու չնական, կապկային, խննչ ու վայրագ՝ բոլորն ալ ծնունդ զահանդական երազի մը։ Հոյակապ պատկեր՝ առասպելներու աշխարհէն եկած, դարերու ցաւով ու վախով յղացուած, ափրիկեան վհուկներու դիմակներով էակներու, որ կը յիշեցնեն նաեւ մեր վիշապներն ու յարալէզները։

Անսանական է ոչ միայն իր մարմինը այլեւ հոգին՝ իր զանազան ախտերով, որոնք ներկայացուած են զանազան անասուններով օձ, դայլ, աղուէս, վարազ, եւն., բոլորն ալ չար ու վնասակար։ Աղաւնին ու գառնուկն են միայն որ կ'արժանանան սրբութեան, կը ներկայացնեն բացառիկ առաքինութիւնները մարդոյ։ Թէեւ գիտենք թէ աղաւնիները գիրար կ'արիւնեն երբ կը կռուին իրարու հետ եւ գառնուկ մը չենք տեսներ միլիոն եւ միլիոն մարդոց մէջ։ Եկեղեցին կը պահարակէ անասուններու եւ եղբայր կը յատարարէ զանոնք մեզի։ Ինչ հակասութիւն։ Մեր ուղեղը կը մատնուի այն տեսնելու անբացատրելի ցնորքի մը։ Իրենք կ'ըլլայ որ զոռոզ, դիշատիչ նկատուած արծիւը կը ներկայացնէ թագաւորութիւնները։ Առիւծը նոյնպէս, վիշապը դրօշներուն։ Կեանքը կը դառնայ այն տեսնելու հեթեթ ու մղձաւանջային մեր աչքերուն դէմ որոնք չեն կրնար դանազանել բարին չարէն։ Բայց այդ է կեանքը, որ բարիին կը ձգտի ...

Այս բոլորը կ'անցնին ձեր մտքէն, նաեւ երբ կը դիտէք վարչի հոյակապ, դանգուածային այս կաթողիկէն, կոթիկ, բայց բոլոր նոյնպէս՝ ձեւ մը սակայն որ՝ բաժնուած՝ հորիզոնական դիծերով, դասական, հաւասարակշռեալ ու վիթխարի ու պարզ՝ բաղդատմամբ միւս եկեղեցիներուն, կուտայ չափին ու տրամաբանութեան դադափարը, ուր կշռուած են չուքերն ու յոյսերնիսկ։ Միայն իր երեք դռներէն մէկն է որ կը խախտէդիծերուն այդ ներդաշնակութիւնը։ Ասիկա կը կրէ վրան սրաձայր եռանկիւնի մը որ կը յիշեցնէ մեր եկեղեցին, մինչ միւս երկու դռները կը դծեն հաւկթաձեւ կամարներ։

Սրբալոյս Միւռոնի օրհնութեան առթիւ

(1948 ՄԱՅԻՍ 16 ԿԻՐԱԿԻ)

ՄՄՐ. Նոյնդութեամբ կը հրապարակենք հետեւեալ կաթողիկոսական շրջաբերականը իրրեւ վաւերադիր մեր եկեղեցւոյ ամէնէն ի քիմէ յատուկ արարողութեան մասին.—

Սրբալոյս Միւռոնի Օրհնութիւնը Հայ եկեղեցւոյ հաղուադիպ ու մեծաշուք տօնակատարութիւններէն մէկն է, որ կատարուած է ի Ս. Էջմիածին եւ ի Սիս, եւ այլ կաթողիկոսանիստ վայրերու մէջ, միշտ շքեղ հանդիսութեամբ եւ հաւատացեալներու աչխարհախումբ բազմութեամբ։

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական Աթոռին Անթիլիաս եւ այս գեղաճիճաղ ափերը հաստատուելէն յետոյ, առաջին անգամ օրհնուեցաւ Ս. Միւռոնը 1936 Մարտ 29, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Վիրահայոց տօնին, Երանաշնորհ Տ. Բարդէն Աթոռակից կաթողիկոսի ձեռամբ։

Երկրորդ անգամ ըլլալով, Անթիլիասի մէջ Ս. Միւռոնը օրհնուեցաւ 1948 Մայիս 16, Հոգեգալստեան տօնին, ձեռամբ Ն. Ս. Օծութիւն Վեհափառ Տ. Տ. Գարեգին Ա. Շնորհազարդ կաթողիկոսի։

Ցանուն Վեհափառ Հայրապետի, Հասկի եւ Հայ օրթոթիրներու մէջ յայտարարեր էինք Միւռոնի օրհնութեան այս թուականը՝ Հայ եկեղեցւոյ բարեպաշտ զաւակներուն, եւ «Հասկ»ի Ցունուարի թիւով ալ տուեր՝ ինչ ինչ տեղեկութիւններ Ս. Միւռոնի մասին։

Այժմ պիտի չանանք ամփոփ կերպով ներկայացնել Ս. Միւռոնի ծագումը եւ իմաստը՝ յարակից ծանօթութիւններով ու բացատրութիւններով՝ ի գիտութիւն մեր հաւատացեալ ժողովրդեան։

Համաձայն Էջմիածնի Մաշտոցին, չարթներ առաջ, Ս. Միւռոնի նիւթերը, անուշահոտ ծաղիկներ, արմաւնիկ, հոմնաւոր, խնկեղէնք եւ համեմունք, ծեծուելէ եւ մաղուելէ յետոյ կը խառնուին ուղուած քանակութեամբ ընտիր ձէթի, դարնիի մաքուր իղի եւ անարատ դինիի մէջ. յետոյ մարեմանօթի (bain marie) մէջ այս նիւթերը կ'եփուին օրերով, վարդապետներու եւ Սարկաւագներու միջոցաւ՝ Լուսարարապետի հսկողութեան համեմատ, որպէսզի հոտաւէտ այդ նիւթերը իրենց բոյրն ու հոտը փոխանցեն իղին։ Միւռոնի եփուած նիւթը, ձէթ, դարնիի իղ, դինի եւ քառասուն տեսակ ծաղիկներ, մասնաւորաբար վարդ, մանիշակ, նարկիս, շուշան, սոսի, նարդոս, հացի, դարչին, կասիա, մուշկ, քրքում, կինամոմ, վարդ, խունկ եւայլք։

Հայ եկեղեցւոյ Միւռոնը, բացի ձէթէն ու բալասանէն, կը պարունակէ իր մէջ քառասունէ աւելի հոտաւէտ ծաղիկներ եւ անուշաբոյր արմատներ ու հունտեր։ Այս ձեւով, հայկական Միւռոնը, իր բազմաբուրեան եւ բազմատեսակ ծաղիկներու բաղադրութեամբ, իր պատրաստութեան խորհրդաւորութեամբ եւ իր վեհաշուք ու հրաշալի օրհնութեամբ քրիստոնեայ եկեղեցիներու Միւռոններուն մէջ ամէնէն գերազանցն է եւ խորհրդաւորը։

Ինչպէս յիշուեցաւ վերեւ, Միւռոնի գլխաւոր նիւթը ձէթն է, որ ձիթենիի պտուղէն հանուած իղն է։ Օծման կամ սրբազործման համար կային ուրիշ, շատ մը իղեր, սակայն նախընտրութիւնը, որ ձէթին տրուած է, պատահականութեան մը արդիւնքը չէ։ Ձիթենին օգտակար եւ խորհրդաւոր ծառ մըն է, ծառ մը մշտադալար, որուն ոստերը հաշտութիւն ու խաղաղութիւն կը խորհրդանշեն։ Հին Ուխտի Նոյեան Աղաւնիին բերած ձիթենիի չիւղը այս իմաստը ունէր։

Ձիթենիի իղը, շատ հին ժամանակներէ ի վեր, Երրայեցւոց մէջ կը գործածուէր որպէս օծանելիք, նոյնպէս՝ Արեւելեան միւս ազգերու, Յոյներու եւ Հռոմէականներու մէջ։ Տօնական եւ հանդիսաւոր օրերուն կ'օծէին իրենց դէմքերն ու մարմինը (Ամոս. Զ. 6.), իսկ տրամաբեան պարագային, ի նշան սուգի, կը հրաժարէին օծումէն։

Այս սովորութեանց վերջամնացութիւնները կային եւ Քրիստոսի ժամանակ. սովորութիւն էր հիւրը մեծարելու եւ պատուելու համար գլուխը օծել իղով, իսկ արտաքոյ կարգի յարդանքի նշան էր ոտքերը օծել թանկագին իղով։— « Եւ մինչ էր (Յիսուս) ի Բեթանիա ի տան Սիմովնի բորոտի բազմեալ, եկն կին մի որ ունէր շիշ իւղոյ նարդեան արմատի մեծագնոյ, եւ բեկեալ զշիշն եհղե ի վերայ գլխոյ նորա (Մարկ. ԺԴ. 3):

— « Իսկ Մարեմայ առեալ լիտր մի իղոյ նարդեան արմատի մեծագնոյ, օծ զոտսն Յիսուսի» (Յովհ. ԺԲ. 3):

Ձէթի եւ այլ իղերու որպէս օծանելիք գործածութենէն զատ, նախնական ժամանակներէն օծումը ունէր նաեւ մուրացգործուի եւ սրբագործուի իմաստ։ Ինչպէս առարկաներ եւ անօթներ, նոյնպէս ե անձեր ու պաշտօնեաներ, որոնք կոչուր եւ նուիրը կատարեալ քահանայապետական օծմամբ կը դրուին Ս. Միւռոնի խորհրդային մէջ։

Ապա, նշանակելի քանակութեամբ աղնիւ բալասան եւ ծաղկի իղեր եւս կը խառնուին Միւռոնի նիւթերուն մէջ՝ հոտաւէտելու համար Միւռոնը։

Միւռոնի համար պատրաստուած նիւթը, օրհնութեան թուականէն քառասուն օր առաջ, բոլն կաթսայի մէջ, կը դրուի Աւագ Հորանի ձախակողմը՝ բեմին վրայ, եւ կը ծածկուի մետաքսահիւս քողերով։

Ամբողջ քառասուն օրեր, երեկոյեան ժամերգութենէն յետոյ, տեղի կ'ունենան կանոնական աղօթք եւ աւետարանական ընթերցում՝ Միւռոնի նիւթին վրայ։

Հայ քրիստոնէին համար ամէնէն նուիրական եւ խորհրդաւոր սրբութիւնը Ս. Միւռոնն է։ Հետեւաբար, ամէն իր եւ ամէն անձ, որ քրիստոնէական պաշտամունքի հետ կապ ունին, սրբազան բնութիւն ու նկարագիր կը ստանան երբ Ս. Միւռոնի օծումը ունին եւ կամ դրոշմը կը կրեն իրենց վրայ։ Ս. եկեղեցիի եւ սրբոց պատկերներու առջեւ խաչ կը հանենք, որովհետեւ Ս. Միւռոնով սրբազործուած են։ Եկեղեցականին Այը կը համբուրենք, որովհետեւ Ս. Միւռոնով օծուած է։ Իսկ երբ կը տեսնենք հայ քրիստոնեայ մը, որ անվայել ընթացքի մէջ է, կ'ըսենք՝ Միւռոնը ճակտէն պակսած է կամ սրբուած։

Միւռոն բառը յունարէն (Μύρον) է, եւ կը նշանակէ օծանելիք, իղ անուշահոտ, բոյսէ հոսող հոտաւէտ հեղուկ կամ բուրող հիւթ։

Արեւմտեան եկեղեցին կը գործածէ Քրիսմա (Chrisma) բառը, ֆրանսերէն՝ Sainte Chrême, որ դարձեալ յունարէն է եւ կը նշանակէ օծում։

Գրիգոր Նարեկացի եւ Սարգիս Շնորհալի, խորհրդաբանօրէն կը տուղդարանին միւռոն բառը.— Քանդի մեռոնս այս օրհնաբանեալ ... ըստ քրիստոնէական բառի, թարգմանեալ լմանի՝ լիճ մայր. այսինքն՝ առ ի լինէն ձգող զմերս քնութիւն զօրապէս». Ցունարէն մի (= լինճ) եւ ռոն (= բխող, հոսող)։ (ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ, 1903, էջ 410, Բարդէն վրդ.)։

Իսկ Սարգիս Շնորհալի մեռոնը կը խորհրդաւորէ մեռուցիչ բառով, այսինքն՝ «մեռուցիչ ախտից. որով (Ս. Միւռոնով) եւ մարդիկ մեռեալք ի մեղաց՝ ի մեծ պատիւն ի վեր ելանեն եւ որդիք Աստուծոյ անուանին»։ (Անդ)։

Միւռոնի բուն նիւթը թէեւ ձէթն է ծաղումով, սակայն հին ժամանակներէ ի վեր սովորութիւն եղած է բալասան ալ խառնել։

Արեւմտեան եկեղեցին տակաւին հաստատուն կը պահէ ձէթի եւ բալասանի բաղադրութիւնը Միւռոն չինելու համար։

Իսկ Արեւելեան եկեղեցիները, բացի այդ երկու գլխաւոր նիւթերէն, կը գործածեն նաեւ մուշկ, քրքում, կինամոմ, վարդ, խունկ եւայլք։

Հայ եկեղեցւոյ Միւռոնը, բացի ձէթէն ու բալասանէն, կը պարունակէ իր մէջ քառասունէ աւելի հոտաւէտ ծաղիկներ եւ անուշաբոյր արմատներ ու հունտեր։ Այս ձեւով, հայկական Միւռոնը, իր բազմաբուրեան եւ բազմատեսակ ծաղիկներու բաղադրութեամբ, իր պատրաստութեան խորհրդաւորութեամբ եւ իր վեհաշուք ու հրաշալի օրհնութեամբ քրիստոնեայ եկեղեցիներու Միւռոններուն մէջ ամէնէն գերազանցն է եւ խորհրդաւորը։

Ինչպէս յիշուեցաւ վերեւ, Միւռոնի գլխաւոր նիւթը ձէթն է, որ ձիթենիի պտուղէն հանուած իղն է։ Օծման կամ սրբազործման համար կային ուրիշ, շատ մը իղեր, սակայն նախընտրութիւնը, որ ձէթին տրուած է, պատահականութեան մը արդիւնքը չէ։ Ձիթենին օգտակար եւ խորհրդաւոր ծառ մըն է, ծառ մը մշտադալար, որուն ոստերը հաշտութիւն ու խաղաղութիւն կը խորհրդանշեն։ Հին Ուխտի Նոյեան Աղաւնիին բերած ձիթենիի չիւղը այս իմաստը ունէր։

Ձիթենիի իղը, շատ հին ժամանակներէ ի վեր, Երրայեցւոց մէջ կը գործածուէր որպէս օծանելիք, նոյնպէս՝ Արեւելեան միւս ազգերու, Յոյներու եւ Հռոմէականներու մէջ։ Տօնական եւ հանդիսաւոր օրերուն կ'օծէին իրենց դէմքերն ու մարմինը (Ամոս. Զ. 6.), իսկ տրամաբեան պարագային, ի նշան սուգի, կը հրաժարէին օծումէն։

Այս սովորութեանց վերջամնացութիւնները կային եւ Քրիստոսի ժամանակ. սովորութիւն էր հիւրը մեծարելու եւ պատուելու համար գլուխը օծել իղով, իսկ արտաքոյ կարգի յարդանքի նշան էր ոտքերը օծել թանկագին իղով։— « Եւ մինչ էր (Յիսուս) ի Բեթանիա ի տան Սիմովնի բորոտի բազմեալ, եկն կին մի որ ունէր շիշ իղոյ նարդեան արմատի մեծագնոյ, եւ բեկեալ զշիշն եհղե ի վերայ գլխոյ նորա (Մարկ. ԺԴ. 3):

— « Իսկ Մարեմայ առեալ լիտր մի իղոյ նարդեան արմատի մեծագնոյ, օծ զոտսն Յիսուսի» (Յովհ. ԺԲ. 3):

Ձէթի եւ այլ իղերու որպէս օծանելիք գործածութենէն զատ, նախնական ժամանակներէն օծումը ունէր նաեւ մուրացգործուի եւ սրբագործուի իմաստ։ Ինչպէս առարկաներ եւ անօթներ, նոյնպէս ե անձեր ու պաշտօնեաներ, որոնք կոչ-

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՖԵՐՖՈՒԼ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱՑԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՓՈԽԻՐ ՏԱՂԱՆ

(ՊՆՏՐՈՒՄ ՎԱՐԿ)

ԳՐԵՑ՝ ՖԱՓՈՒՏ ՍԵՒԱԶԵՆՑ

9.

Ոսոսկի վախեցած խշխշոցով մո-
տեցան ինձ ձիերը։ Ճանճերը թռչկո-
տում էին ինձ վրա։ Ես ձեռքերս թա-
փահարեցի իմ դեմքի առջև և ձիերի
մեջ մտա։ Ձիերը ինձ ճանաչեցին և
սկսեցին ինձ շոյել իրենց փորով։ Ես
ուզում էի նրանց քշել դեպի ջրհորը,
բայց ձիերը ինձ չհասկացան և ետ
դարձան։ Ես նրանց հետևեցի։

Մեր ձիերը ինձ ջրհորի մոտ տա-
րան։ Ես ջրհորի մոտ գտա Ֆրոլին և
Ֆրոլի կնոջը։ Նրանք ինձ ասացին,
որ Ֆրոլի կինը հիվանդ է, և նրանք
ինձ խնդրեցին, որ գնամ նրանց տուն։
Ես նրանց հետևեցի։

Ֆրոլի տունը մի փոքրիկ խրճիթ
էր։ Ես մտա խրճիթը և տեսա, որ
Ֆրոլի կինը պառկած է մահճակալի
վրա։ Նա ինձ ասաց, որ ինքը հիվան-
դացել է, և խնդրեց ինձ, որ նրան
դեղ տամ։ Ես նրան դեղ տվի։

Ֆրոլի կինը ինձ ասաց, որ ինքը
շատ աղքատ է, և որ ինքը ինձ չի
կարող վարձատրել։ Ես նրան ասացի,
որ ես վարձատրություն չեմ ուզում։
Ես ուզում եմ միայն, որ նա ինձ
ծառայի։

Ֆրոլի կինը ինձ ասաց, որ ինքը
ինձ կծառայի, և որ ինքը ինձ հա-
մար կլվա և կկարկատի իմ հագուս-
տեղենը։ Ես նրան ասացի, որ ես
ուզում եմ, որ նա ինձ համար կա-
թսայում ուտելիք եփի։

Ես ուզում էի գնալ, բայց ձիերը
չկային։ Ես ուզում էի գնալ ձիերը
փնտրելու, բայց Ֆրոլի կինը ինձ
ասաց, որ ձիերը ինքն իրենք կգան
տուն։ Ես նրան հավատացի։

Ես մտա խրճիթը և տեսա, որ
Ֆրոլի կինը ինձ համար ուտելիք է
եփում։ Ես նրան ասացի, որ ես
ուզում եմ, որ նա ինձ համար կա-
թսայում ուտելիք եփի։

Ես ուզում էի գնալ ձիերը փնտրե-
լու, բայց Ֆրոլի կինը ինձ ասաց, որ
ձիերը ինքն իրենք կգան տուն։ Ես

զային մարմնին մէջ ներկայացուցիչ պիտի ունենան ոչ միայն Երեք Մեծերը, եւ Գենէլիւքի մէջ ուիթիւնը կազմող երկիրները, այլեւ՝ Հոլանտա, Պելճիքա եւ Լիւքսէմպուրկ, այլ նաեւ՝ Գերմանիա: Բայց, հակառակ ասկէ առաջ նախատեսուած ըլլալուն, միաց. Նահանգները պիտի չվերջացնեն Ռուրի հանքերուն արտագրութիւնն ու այս արտագրութեան այժմու բաշխման պայմանները, յանուն Մարշըլի ծրագրին:

Սահմանադիր ժողով մը պիտի գումարուի յառաջիկայ Սեպտեմբերին: Բայց, այս ժողովը չգումարուած, Գերմանիան կազմող զանազան մնծ նահանգներու (Լէնտէր) նախագահները պաշտօն պիտի դրուի որ այս նահանգներուն սահմանները գծեն ճշդրտօրէն:

«Տէյլի Մէյլ»ի համաձայն, վերոյիշեալ վեց պետութիւններ կողմէ պատրաստուած ծրագրին նայելով, արեւմտեան Գերմանիա ազտօնութիւն պիտի չունենայ օտար երկիրներու մէջ ներկայացուցիչ դրկելու եւ իրաւունք պիտի չունենայ իր արտաքին վաճառականութեան տալու իր ուղած ուղղութիւնը: Սակայն, Թոյլ պիտի տրուի Գերմանիոյ որ աւելի ուղղակիօրէն մասնակցի երկրին վերակառուցման գործին, որուն մէջ պիտի ըստանձնէ շատ որոշ պատասխանատուութիւններ:

ՅՈՑՆ կառավարութիւնը հեռկէ հպատակու թենէ զրկած է ուրը հաղարէ աւելի Յոյներ, որոնք Մակեդոնիան Թողելով դրացի օտար երկիրներ զացած են 1944էն ի վեր: Նոյն կարգադրութիւնը եղած է նաեւ 15 համախնամար պետերու մասին, որոնց մէջ է ըմբոստներու պետ զօր. Մարկոս եւ համախոհ կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Զախարիատէսը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՁԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Ս. Խաչ եկեղեցիի հոգաբարձութեան, Մուրատեան վարժարանի տնօրէնութեան, Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշակերտներու Միութեան, Սիլիսի Կոմիտաս երգչախումբին ու Ս. Խաչ դպրաց դասին նախաձեռնութեամբ՝

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Հայածէս Հայրապետական ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի:

Փարիզի Մայր եկեղեցիին (Notre Dame) մէջ, 23 Մայիս 1948ի կիրակի օրը ժամը ճիշդ 9.15ին:

Կը հրաւիրուին ազգային ու հասարակական միութիւնները եւ կազմակերպութիւնները, հայ մամուլի ներկայացուցիչները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

ԿԱՊՈՅՏ ԿԱԶԻ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի պատգամ. ժողովին վակման առթիւ, իր աւանդական սեղանը տեղի կ'ունենայ այսօր, Կիրակի, ժամը 4ին, Սալ Վոլթէռ, Փլաս ա'Օաէոն: Կը հրաւիրուին Կապոյտ Խաչի անդամուհիները եւ Միութեան բարեկամները:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՅԼ ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ ենթակոմիտէի դաշտահանդէսը Ցունիս 6ին: Խիստ քրքջալիր զուարճ մը եւ հայկական պարեր հայկական տարազով: Նաճարեանի ապարակը: Մանրամասնութիւնները չուտով:

ՇՔԵՂ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան կողմէ, 13 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին 11, Pré St. Gervais թաղապետական սրահին մէջ, métro Pré St. Gervais: Պիտի ներկայացուի անմահն Ցակոբ Պարոնեանի՝

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսահայ կեանքէ խիստ ծիծաղաշարժ զուարճ 3 արար: Մասնակցութեամբ եւ դեկավարութեամբ դերասան ՏՐԱՍ ՆՇԱՆԵԱՆի:

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով, օր քէստր Weisse: Մուտքը 100 ֆրանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ եփրեմ Այտընեան պարսկահայ, Սէվուի Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներէն որ՝ երեք ամիս առաջ Լիոնի չրջանը կը գտնուէր: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Tchalikian, 15 rue Tronchet, Paris (8):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՅԻՍ 28

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ ՇԱԹՕ ՏԸ ՓԼՕՐԻ ՄԷՋ:

Կը նախագահէ ընկեր ՑԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝

ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ ԵՒ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

×

ԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՓԱՐԻԶԻ ՍԷՋ

Հայաստանի Անկախութեան 30ամեակի պատիւ տեղի կ'ունենայ Մայիս 29ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Քաաէի սրահը, նախկին Petit Journal:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ ԸՆԿԵՐ Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ

Պիտի խօսին ընկերներ ՀԱՑԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ՑՈՎԻԿ ԵԼԻԱԶԱՐԵԱՆ:

Երգ՝ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ, արտասանութիւն՝ ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ: Կենդանի պատկեր (Օրերուն օրը), միացեալ երգչախումբ ղեկավարութեամբ ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի:

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը քաղմանդամ նուագախումբով, ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի:

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

Մուտք 100 ֆրանք:

★

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս շաբաթ երեկոյեան, թէաթրը Միւնիսիբալի մէջ: Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ, Ցունիս 20 կիրակի օրը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ:

⁂

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «էթիէն Տուէ»ի մեծ սրահին մէջ: Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու:

Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

×

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ին, Սալ տը Ֆէթի մէջ: Կը խօսի ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ

×

ԻՍԻ.— Ցունիս 6ին:

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԵՐԻԻ մէջ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին ՕթէլՖրանսի սրահին մէջ:

×

ՍԷՆԹ Էթիէնի ՄԷՋ.— Ցունիս 5ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս:

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՃԷՕԷԼԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի մէջ 29 Մայիսին շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse):

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ

Կը խօսի ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները:

⁂

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆ, «Արթիւ» ենթակոմիտէն կը տօնէ «Մայիս 28» Ցունիս 13ին Bourg la Reineի սրահը:

ԹԷԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆի ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ

14 Bld. Strasbourg, métro Strasbourg, St. Denis

Մասնաւորապէս պատրաստուած ղոյզ տեքառներու մէջ ՄԱՅԻՍ 25, ժամը 8.45ին, կը ներկայացուի՝ ՀՐԱԶ ՏԱՐՕՆԵԱՆի

«ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐ»

Նոր թատերգութիւնը Փարիզահայ ապագայ կեանքէ: Կը մասնակցին տեղւոյս լաւագոյն դերասանները:

Տոմսերը ապահովեցէք հետեւեալ հասցէներէն՝ Հրաչեան 6 rue Lamartine, Ա. Տարօնեան 115 rue d'Aboukir եւ Սեւրի Մուրատեան վարժարանը:

ՅՈՒՇԱՏՈՏ

ԱՆԷՒ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս Շաբաթի ժամը 21ին, ընկերվարականներու սրահը 149bis, Ave. d'Argenteuil: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կազմակերպած բանախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին: Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ, նիւթ՝ «Ա. Ահրոնեան, կեանքը եւ գործը»:

ՎԱԼԱՆՍի Համա - Խարբերդցիական միութեան մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 30 Մայիս 1948, կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին: Սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Բացականները նկատի պիտի առնուին:

ՀՐԱԽԷՐ

Հ. Ց. Դ. ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇանի Նոր Սերունդը կը հրաւիրէ Փարիզի եւ բոլոր շրջաններու Նոր Սերընդականներ իր կազմակերպած Surprise partyին որ տեղի կ'ունենայ այս Կիրակի ժամը 3ին Salle Garocau, 99 Ave. de la Libération, Bourg la Reine: Փոխադրութեան մէջոց.— Métro Porte d'Orléans Autobus 188 թիւ եւ իջնել Place Condorcet:

ԳՆԴԱԽԱՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ 12 ՔՈՑՐ ՄԱՆՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒ ՄԻԶԵՒ, նախաձեռնութեամբ ՍԻՆ ԼՈՒԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԻԱՄԱՆԹՕ ԽՈՒՄԲԻ, պատուոյ նախագահութեամբ՝

ԸՆԿ. Ց. ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէի եւ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան:

Այս կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուի Աթլանթիք դաշտին վրայ:

ՑԻՆԱԼ՝ ժամը 6ին կը մրցին ախոյեան խումբերը որոնք պիտի ստանան մանաւանդ պատուանշանները, իսկ օրուան ախոյեանը կը ստանայ երկրորդութեան բաժակը:

Օրուան թագուհին պիտի ընտրուի նոյն օրը տեղւոյն վրայ:

Շրջանակերչն եկող հայրենակիցները ճաշերնին կրնան միասին բերել: Պէտք եղած հանգիստը ապահովուած է: Իսկ Նոր Սերունդի խումբերուն համար պարտաւորիչ է այս պարագան:

ԾԱՆՕԹ.— Խաղէն վերջ բոլոր վարիաքաղները կրնան Սէն Լուի, Կրան Բէն բարձրանալ, ուր տեղի պիտի ունենան հայկական եւ եւրոպական պարեր, Սէ Լուի նուագախումբի մասնակցութեամբ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— «Նախկին Պատերազմիկ Հայ Սպայից Միութիւնը ծանուցանում է ի դիտութիւն Փարիզահայութեան որ կիրակի 30 Մայիս, յաւարտ պատարագի, Ս. Ցովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւում հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ 1918 թ. Պատուոյ դաշտում ընկած հայ սպաների, ենթասպաների եւ զինուորների, որոնք Սարդարապատի, Բաշաբաշանի, Ղարաքիլիսէի եւ ուրիշ պատմական հերոսամարտերում, սպարապետ Նազարբէկեանի հրամանատարութեամբ, մեր հայրենիքի ճակատագիրը որոշեցին: Այս առնդական աղօթքին հրաւիրւում են ներկայ լինել անխտիր կերպով բոլոր հայրենակիցները, ի նկատի ունենալով որ մասնաւոր հրաւէրներ ուղարկուած չեն»:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վարդան ենթակոմիտէի կողմէ Հ. Հանրապետութեան երեսնամեակի առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11: Salle Galmanի մէջ, Առնուվիլի կայարանին դիմաց: Կը խօսին ընկերներ՝

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ ԺԻՐԱՑՐ ԴԱՏԱԻՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օրիորդներ Մարի Կառավարենց, Աստղիկ Քէօսեան եւ Պ. Խ. Մինասեան:

Ճոխ պիւֆէ եւ ընտիր նուագախումբ:

Հաղորդ. միջոց.— Gare du Nordէն չոգեկառք ժամը 2ին:

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ
ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐ
22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) ՄԱՐՍԷՅԼ

ՅԱՌԱՋ

ԱՐԱՐԱՏ ՆԲՐ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 25 MAI 1948 Երեքշաբթի 25 ՄԱՅԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5349-ՆԴ ՀՐԱՏ. ԹԻՒ 958 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ.

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Հրեաները բուռն յարձակումներ կատարեցին, օդնութեան հասնելու համար Երուսաղէմի հին քաղաքին մէջ պաշարուած իրենց ապրակիցներուն : Այս յարձակումները ամէնքն ալ ետ մղուած են Անդրյորդանի Արաբ Լեգէոնին կողմէ, բայց, պաշարուած Հրեաները ամրացած կը մնան դեռ հին քաղաքի իրենց կարգ մը դիրքերուն մէջ, Սիոն լերան բարձունքներուն վրայ եւ Երբայական համալսարանի շրջանին մէջ: Լատին վանք մը կրակի տրուած է: Ֆրանսական հիւպատոսին կողմէ Ապահով. Խորհուրդին ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ «Երուսաղէմի աւերումը կը շարունակուի հետզհետէ աւելի արագօրէն »:

★ Երուսաղէմի ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոսը վիրաւորուեցաւ, անձնաւորի մը կողմէ արձակուած զինուկներէ, եւ մեռաւ քիչ վերջը :

★ Իսրայէլի կառավարութիւնը Ապահով. Խորհուրդին հաղորդած է թէ՝ պատրաստ է անմիջապէս եւ անպայմանաւոր զինադուլ մը կնքելու, Երուսաղէմի եւ բոլոր Ս. Տեղեաց մէջ :

Ապտուլլահ թագաւոր ալ, իր կողմէ, յայտարարած է Ամմանի մէջ թէ՝ Արաբները պատրաստ են հաշտութիւն կնքելու Երուսաղէմի մէջ, եթէ Հրեաները փափաք յայտնեն :

★ Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը հաստատէ այն լուրը՝ որու համաձայն, բրիտանական օդաւաերը եգիպտական չորս օդանաւ վար ձգած են, երբ ասոնք Հայֆայի մօտ Անգլիացիներու դրաւման տակ գտնուող օդակայանին վրայ յարձակած են :

★ Ապահով. Խորհուրդը, մէկ վերապահ ձայնի դէմ Սուրիա 10 ձայնով, ընդունեցաւ ամերիկեան այն առաջարկը՝ որով Հրեայ եւ Արաբ պատերազմիկներէն պիտի պահանջուի որ կրակը դադրեցնեն :

ԱՊԱՀՈՎ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Իրաքի եւ Լիբանանի պատուիրակները երէկ Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ կարդացին պատասխանը այն հարցարանին՝ զոր Խորհուրդը 18 մայիս 1948ին ուղղած էր արաբ կառավարութեանց :

Վերոյիշեալ պետութեանց պատասխանատուները կը կրկնէ այն պատճառաբանութիւնները՝ զորս Եգիպտոս ըրած էր, եգիպտական զինուորներու Պաղեստին մտած առեն : Եգիպտոս եւ միւս արաբ պետութիւնները ուրիշ բան չեն ըներ՝ եթէ ոչ պայքարիլ Սիոնականներու ահաբեկչական ազդեցութեան դէմ եւ հաստատել Պաղեստինեան դէմոկրատիք միացեալ պետութիւն մը: Արաբները կ'ընդունին որ իրենց բանակները հրաման ըստացած են զործողութիւններ կատարելու Պաղեստինի ամբողջ տարածութեան մէջ, խորութիւնը չդնելով ՄԱԿի բաժանման ծրագրին համաձայն անջատուած արաբ եւ հրեայ զօտիներու մէջ: Կ'ընդունին նաեւ որ հրեայ զօրադունդերը չեն բռնադատած արաբ պետութեանց սահմանները :

Այս պատճառաբանութեանց պատասխանելով, Հրեայ պատուիրակութիւնը յայտարարած է որ, եթէ Իսրայէլի գունդերը հարկադրուած են զինուորական չարժումներ կատարելու այս Պետութեան սահմաններէն դուրս, ատիկա ըրած են, իրենց վրայ կատարուած յարձակումները վանելու եւ հրեայ բնակիչները պաշտպանելու համար պարզապէս :

ՅՐՏՈՒԹԻՒՆ ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆԻ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Միաց· Նահանգներու Քոնկրէսը որոշեց ծեռնարկուտական մասնաւոր յանձնաժողովի մը պաշտօն տալ, որպէսզի քննութիւն կատարէ, տեսնելու համար թէ՝ ճի՞շդ է որ Ամերիկայի կողմէ Անգլիոյ տրուած ելմտական օգնութիւնը Պաղեստինի մէջ գործող արաբ բանակներուն կը յատկացուի : Այս որոշումը ցնցուղ տպաւորութիւն առաջերած է Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ: Արտաքին նախարարը անոր տեղեկացուցին պէս , իրնդրած է Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանէն որ գայ, իրեն հետ քննելու համար թէ Քոնկրէսի որոշած որոշումը ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ:

Իսրայէլի նոր Պետութեան հռչակումէն ի վեր Լոնտոնի եւ Ուոշինկթընի միջեւ ծագած տարակարծութիւններուն մասին տեսակէտի փոխանակութիւններ տեղի կ'ունենան:

Աշխատաւորական կուսակցութեան շրջանակներուն մէջ սա կարծիքը կը տիրէ թէ՝ Պէվին սրխալ ճամբու մը մէջ մտած է, արաբասէր քաղաքականութեան մը հետեւելով: Կը կարծուի որ Միացեալ Նահանգներու Պաղեստինի հարցին մէջ բռնած չատ որոշ դիրքին պատճառով, Անգլիա պիտի փոխէ իր պաշտօնական քաղաքականութիւնը Սիոնականներուն հանդէպ :

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԱՆՕԹՈՒԹԵՆԷ ՄԵՌՆՈՂՆԵՐ

ՄՄԲ·— Լուրը ժամանակին տուած ըլլալով այսօր կուտանք թղթակցութիւնը.

Պոլսոյ «Վաթան»ի թղթակից Զիհնի Քամալ, Սամսունէն կը գրէ իր թերթին 26 Ապրիլի 1948).

— « Սեւ Ծովեան նահանգներու բազմաթիւ գիւղերուն մէջ, առանձ մը ի վեր գլուխ ցցած է սովի վտանգը: Դժբախտաբար, ցարդ կարելի եղած չէ գործնական ձեռնարկուած ողբերգական կացութիւնը: Երէկ եւ այսօր, մերձակայ բազմաթիւ գաւառներէ եւ գիւղերէ հասնող գիւղացիներէ կը տեղեկանամ, թէ ընդհակառակն աղետալի հանգամանք ստացած է ցորենի տագնապը :

Երբ Թուրքիոյ նման երկրագործական երկրի մը պատասխանատու պետական մարդիկը անհաշիւ կերպով կը մսխեն ցորենը եւ անխղճօրէն կ'արտածեն պահեստի բոլոր քանակութիւնները , անշուշտ սպասելի է որ հիմա միմիայն անտարբերութիւն ցոյց տան ժողովրդական խաւերու սովի վտանգին հանդէպ ...:

« Անոնք որ քաղաքներու մէջ կը դժգոհին գործի պատրաստուած հացերէն, թող իմանան թէ այս շրջաններուն մէջ ժողովուրդը թեփ, յարդ եւ եգիպտացորենի կոթերը կ'ուտէ: Կան խեղճեր ալ, որոնք այդ իսկ չեն գտներ: Իւնիէի գիւղերուն մէջ անօթութենէ մեռնողներ կան :

Այս ազէտին չուրջ տեսակցութիւններ ունեցայ գիւղացիներու եւ ձեռնհաս իշխանութեանց հետ :

Կը դտնուինք հետեւեալ կացութեան առջեւ:

Սեւ Ծովու շրջաններուն մէջ, հողը ձեռնտու չէ ցորենի եւ գարիի մշակութեան: Միմիայն եգիպտացորենի մշակութիւնը կարելի է, այս պայմաններուն տակ :

« Հոծ բնակչութեան տէր այս շրջաններու ժողովուրդը եգիպտացորենէ պատրաստուած հաց կ'ուտէ: Այնքան ընդհանրացած է երեւոյթը, որ Սամսունի նման շրջաններ՝ Անատոլուի ուրիշ մասերէն եգիպտացորեն բերել կուտան :

Վերջերս, կուսակցութեանց կողմէ դիմում կը կատարուի Արմտիքներու Գրասենեակին, որ կը յայտնէ իր պատրաստակամութիւնը « ծակ տեսակի», այսինքն որոմնուած եգիպտացորեն տրամադրելու : Բնականաբար, կուսակալութիւնները կը մերժեն այս փոխ առաջարկը: Եւ ոչ ոք կը զբաղի այլեւս եգիպտացորենի մթերք մը ապահովելու խնդրով :

Կառավարութեան անտարբերութիւնը եւ պատասխանատու չրջանակներու անհաշիւ գործունէութիւնը պատճառ կը դառնան, որ այսօր հարիւր հազարաւոր ժողովուրդ զուրկ մնայ օրուան հացէն :

« Սամսունի Վեղիրքէօփրիւ գաւառին ենթա – կայ բազմաթիւ գիւղերուն մէջ, ժողովուրդը քիլօն 25 գրուչէն թեւի կը գնէ, որպէս «հաց հանապազորդ»: Կեղտոնները կը սառկին ուտելիքի չգոյութենէն: Այս գիւղերուն մէջնեւս մարդկային կորուստներ կան, իւչ որ կսկծալի է եւ ընդվզեցուցիչ :

Սովի վտանգը համատարած հանդամանք ըստացած է, ինչպէս կը հաղորդեն գիւղացիները : 400 գիւղացիներ ներկայացած եւ Սամսունի կուսակալին, բողոքելու եւ անմիջական գարման պահանջելու համար: Այս պահանջներուն փոխարէն ... 100 թոն գարի եւ 200 թոն եգիպտացորեն տրամադրուած է՝ կանխիկ վճարումով :

Սամսունցի հայրենակից մը, որուն հետ խօսելու առիթը ունեցայ այսօր, անդրադարձաւ գործուած զեղծումներու եւանհաշիւ գործունէութեանց եւ հարցուց.

— « 460 հազար թոն արմտիք կ'արտածեն, ու այսօր 30 թոն արմտիք ներածելու համար արիւն քրտինք կը մանեն: Մեզի կրնա՞ս հասցնել այս գործին... : Եթէ դուն կրնաս տրամաբանել, բացատրէ ինծի ալ ... »:

ԲԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի դաշինքին մէկ

Շաբթի գիշերին մէկ Շաբաթ օր գումարուող նախարարներու խորհուրդը պաշտօնական ոեւէ պեկոյց հրատարակութեան չտուաւ կատարուած խորհրդակցութեանց մասին : Նախարարներէն մէկը յայտարարած է միայն որ ժողովը մանրամասն զբաղած է քաղաքական ժողովներու եւ Հանրապետութեան Խորհուրդի ընտրութեան հարցով, որ պիտի լուծուի Զորեքշաբթի հատքցութեան մէջ: Այս մասին տարակարծութիւնները կան դանազան հոսանակցութեանց ներսն մէջեւ. Ջանք պիտի ըլլայ «միջին լուծում» մը գտնել: Ամէն պարագայի մէջ, այս հարցերուն տեղի ծագած տարակարծութիւնները այնքան չեչտուած չեն որ հիմակուընէ իսկ կառավարութիւնը խնդրոյ առարկայ ընէ իր գոյութեան տեւականութիւնը :

Այս յայտարարութիւններէն հարկ է հետեւցնել թէ դաշինքին հրաժարման վտանգ փարատած է այլեւս: Անիկա յայտնի պիտի ըլլայ մօտ օրէն:

Ուղղակի առնչութեան ծառայականութեան դէմ

Հէյերի Ուոլըս Սիթթըվի ամերիկեան ճարտարհոսէն ճառ մը արտասանելով, յայտարարեց թէ՝ Միացեալ Նահանգները պէտք է համաձայնութեան հրապարակով պահանջեն Խորհրդ· Միութենէն որ վերջ դնէ սովետներու համայնավարական ծառայականութեան, աշխարհի ամէն երկիրներուն մէջ: Ամերիկայի նախկին փոխ նախագահը կը կարծէ թէ՝ Միաց· Նահանգներու եւ Խորհրդ· Ռուսիոյ առաջին գործը պէտք է ըլլայ օրէնքէ դուրս հռչակել զանգուածային քանդումի մեթոտները :

Ֆինլանտայի ներքին նախարարը հրաժարեցուցած

Ֆինլանտայի Խորհրդարանը պարսաւի որոշում մը տուաւ համայնավար ներքին նախարար Լիէնոյի դէմ, որ 1945ին ապօրինի կերպով Ռուսերուն յանձնած էր 10 Ֆինլանտացիներ եւ 10 անհայրենիքներ: Այս որոշման վրայ, Լիէնօ խոստացած էր հրաժարիլ· բայց չէր կարգած իր խոստումը: Այս պատճառով, Հանրապետութեան նախագահը, պաշտօնէ հրաժարեցուց զայն :

Սոցիալ Դեմոկրատ, երկրագործական, ազատական եւ պահպանողական կուսակցութեանց խորհրդարանական խմբակցութիւնները ամբաստանած են նաեւ համայնավար նախարարը, որ պետական ոստիկանութիւնը վերածած է համայնավար յարձակողական խումբերու կեդրոնի մը: Լիէնօ ամբաստանուած է նմանապէս որ ապօրինի կերպով ձերբակալած է ոչ համայնավարներ, բացած եւ կարդացուած է մասնաւորներու կողմէթղթատարով ղրկուած նամակները եւ անոնց հեռաձայնի խօսակցութիւնները մտիկ ըրած է:

Լիէնոյի մասին տրուած որոշման վրայ, Հէլսինքիի համայնավար բանուորները գանգուածային ցոյցեր կատարած են, պահանջելով որ հրաժարեցուցուած նախարարը վերահաստատուի իր պաշտօնին մէջ, կամ անոր տեղ նշանակուի ուրիշ համայնավար մը :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՑԻ պարենաչափը 250 կրամի պիտի բարձրացուի Յունիս մէկէն սկսեալ :

ՀՆԴԿԱՁԻՆԻ Ֆրանսական բարձր քոմիսէր, Պոլաէր, պաշտօնապէս ճանչցաւ Վիէդնամի մէջ հաստատուած առժամեայ կեդրոնական կառավարութիւնը որ կը գտնուի զօր· Քառանի նախագահութեան ատակ: Այսպէսով, Ֆրանսա նոր կառավարութեան պիտի յանձնէ Վիէդնամի ներքին վարչութիւնը :

«ԹԱՍ» սովետ պաշտօնական գործակալութիւնը չարաթ օր ղեկոյց մը հրատարակեց ռուս-եւամերիկեան յարաբերութեանց մասին: Խորհրդ· Ռուսիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ անցեալ չաբթու փոխանակուած ծանուցագիրները վերլուծելէ , Ուոլըսի ու Սթալինի միջեւ փոխանակուած նամակներուն պատմականը ընելէ եւ Միաց· Նահանգներու արտաքին նախարարութեան 18 Մայիսի յայտարարութիւնը յիշելէ ետք, « Թաս » պատասխանատու կը նկատէ Ուոշինկթընը, որուն պատճառով, անկարելի եղած է համաձայնութիւն մը կնքել պետութեանց միջեւ, սպառազինութիւններու հակակշռին եւ զեղչման մասին :

ԱԼԷՄՇԱՀԻ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻՆ ՍՈՒԹԻՒ

Երեք դռներ, սանդուխի աստիճաններու պէս, քանդակահիւս պսակներու հեղհեղուկ նեղցող շրջանակներով։ Թաղաւորներու շարք մը անոց վրայ, մէկ ծայրէն միւսը։ Քողակիրա եւ հոգեհանգստեան սանդուխ մը։ Դիմերու։ Պատշգամ մը աւելի վերը, երեք յղի պատուհաններու առջեւ, որոնց կեդրոնականը վեթխարի բոլորակ մըն է, վարդի կամ մէչեդին կիսուած նարինջի մը նմանութեան։ Շարկ մը եւս։ Սիւներ միայն, քարէ ուղիղ ծառեր իրարու զպղող եւ սրածայր կամարներ դնծող ճիւղերով։ Քարէ չաորուանները՝ հաղիւ տեսանելի պատի մը առջեւ։ Աւելի բարձր եւ ընդարձակ պատշգամ մը՝ որուն աջին եւ ձախին կանգնած են քառակուսի երկու հսկայ աշտարակները։ Ասոնց կատարին՝ մէյ մէկ պղտիկ փեթակներ։ Ու վերջապէս երկու բարակ նիզակներ, ասեղներ՝ այս լեռնանուագ մեծութեան վրայ։ Աշտարակներուն եռանկիւնաձեւ չէնքին կեդրոնէն սլացող սրածայր գմբէթ մը, միակը, խաչ մը երկնասլաց ծայրին վրայ։ Ներքեւիս ասեղնագործութիւն, աշխատանք ոսկերչական, պիւներու տրցակ մը, քարէ ժանեակներով վանդակ մը՝ բաց ամէն կողմը, եթերային գրեթէ, գլխուն վրայ ունենալով փշաւոր հեզհեզուկ բարակցող դդակ մը գաղթային տունկի մը պէս, երկինք ուղղուած կտուց մը։ Երկու դռները զարձեալ չէնքին երկու կողերուն վրայ։ Եւեին՝ գմբէթ, շատ այս անգամ, մեր եկեղեցիներուն գմբէթին պէս, շատ ու պարզ, պարիսպ մը գրեթէ։ Տակը խորանն է, չէնքին դուրս եկած կլոր աշտարակ մը՝ որ կ'արձակէ քարէ ջրվէժներ։ Ասոնք կը նմանին նաեւ աշտարակը ամէն կողմէն բռնող հսկայ թեւերու, վիթխարի, հրէշային ըմձուղտի վիզերու։ Հոս կը կորսուի մեր նայուածքը։ Անտառ մը սրածայր ու մեծ չթաքարերու։ Պատուհաններ գունաւոր ապակիներով, կլոր եւ ռոմբի ձեւ, արաբական սապատներ եւ ապակիէ վահաններ, սիւներ զարձեալ հպարտ, զրահապատ խաչակիրներու պէս, արձաններ կկին։ Այս բոլորը շրջապատուած ծառերով որ կը կազմեն պղտիկ պարտէզ մը, ուր ասոնք կը տեսնես զոյներուն մէկնէկչքեղները, երբ տեսիլները կը սկսին կարմրիլ ու դեղնիլ։ Ջուրի գօտի մը, խաղաղ եւ վսեմ, յորձանուտ տեղ տեղ, երկրաչափական, դասական քարաւիներով, զբօսանային։

Կան բախտաւոր երկիրներ ու բախտաւոր քաղաքներ այդ երկիրներուն մէջ։ Բախտաւոր թաղեր նաեւ։ Նոթր Տամը բարձրացած է մայրաքաղաքին ամէնէն բախտաւոր մասին վրայ, մօտ ուսանողներու թաղին որուն համբաւը տարածուած էր արդէն 12րդ դարուն եւ ամէն կողմէ ուսանողներ կը քաշէր Փարիզ։ Ան բարձրացած է կղզեակի մը մէջ, հեթանոսական հին տաճարի մը տեղւոյն վրայ, մեծցած, կատարելագործուած հետզհետէ՝ սկսելով 11րդ դարէն, եւ նորոգուած չարունակ։ Ան անցած է յեղափոխութեան մէջէն, տեսնելով պատերազմներ եւ եղբայրասպան կռիւներ, թշնամիներ՝ մոլեգնելէն սկսեալ ...

Սահած, անցած է դարերուն ալիքներուն մէջէն։ Միշտ ներկայ։ Հսկայ դիրք մըն է իր ճարտար՝ իր անհամար արձաններով, որոնք, ըստ հայ վարդապետին որ այցելած ու տեսած է, հեղած են դունաւոր։

« Ան այնքան մեծ է, դեղեցիկ եւ հիանալի որ անկարելի է նկարագրել մարդկային լեզուով։ Կեդրոնական դուռին վրայ Քիստոս՝ նախագահելով վերջին դատաստանը։ Նստած է ոսկի գահի մը վրայ, շրջապատուած ոսկեձածուկ զարդերով եւ հրեշտակներով։ Հոգին՝ առաքեալները, մարգարէները եւ սուրբ նահապետները եւ բոլոր սուրբերը՝ ներկուած այլազան գոյներով ...»

Անոր ոտքերուն տակ՝ յարութիւն առնողները, փրկուքի բաժնուած։ Հրեշտակ մը եւ սատանայ մը՝ այդ բաժանումին համար։ Աւելի վար՝ մահուան քունէն ու փղերու ձայնէն արթնցողները։ Օրեր պէտք են կարդալու համար այս արձաններուն ու քանդակներուն պատմութիւնները։ Յուղարկաւորութիւն Աստուածամօր, խաչէն վար առնուած Քիստոս, Յորը եւ իր ընկերները, թագաւորներ եւ դատաւորներ, թագադրութիւն մը եւ դրի առնող քարտուղար մը, զօդեակներ՝ զանազան անասուններով, տերեւներ ու ծաղիկներ, առաքինութեանց եւ մեղքերու նկարագրութիւններ, ամբողջ բանաստեղծութիւն մը քարին վրայ, սեւցած հիմա, ամբողջ մարդկային կատակերգութիւն մը։ Ժպտող, լացող, պատմող ազատող եւ երգող դէմքեր։ Քարերէն բխող ազօթք մը, հոս ու հոն ցայտող արտքալիբեան տեսարաններով։ Հսկայական աշխատանք մը, արտայայտելու համար բարեպաշտութեան մեծութիւնը եւ արքայութեան երանութիւնը, Երուսաղէմը եւ նոր Քրիստոս։ Ցած Փարիզը։ Ազնուականութիւն եւ խաղաղութիւն դէմքերուն վրայ։ Բոլոր ճարտարութիւնները կոթիկին։ Բոլոր նկարագրութիւնները կեանքին, սկսեալ սատանայ մայրէն, ճաշի սեղանէն մինչեւ անմեղներու ջարդը՝ տառապանքի ու անզուգական դէմքերով ...

Արձաններ տակաւին՝ երեք պատշգամներուն առջեւ, պատշգամին եզրին վրայ։ Կը յուզեն մեր դէմքը, բայց կը չարունակենք նայիլ։ Թագաւորներ, ծնրադիր Ռովսկիներ, մաուկ Քիստոսներ ...

Կեցէք իրիկուն մը՝ այս ճակատին առջեւ, երբ վերջալոյսին ցոլքերը չարժման մէջ կը դնեն այս բոլորը։ Բարձրացէք, կեցէք պատշգամներէն մէկուն վրայ, ունենալով ձեր քով այդ մզձաւանջները եւ անոնց շուրջ զարձող ազաւնիները, ձեր առջեւ ամբողջ մեծ ու հոյակապ ոստանը, ուր ճահիճներ էին զարեր առաջ, Սէյնը որ կը չրջապատէ Նօթր Տամը, կամուրջները՝ հրապարակը կաթողիկէին՝ ուր միջնադարեան ուսանողները կը կազմակերպէին սաթուրնական հանդէսներ, ուր տեղի ունեցած են նաեւ կրօնական ներկայացումներ (Les mystères) եւ սուրբ արարողութիւններ, ուր եկած կանդ առած են արքայական թափօրներ, նախարարներ եւ վարչապետներ, ուր կեցած է նաեւ Շարլըմանը՝ իր ձին հեծած։ Դարձէք գորշ արծաթի գոյն տանիքին կողմը, ձեր աչքը սահեցնելէ վերջ չաղիական կամարին, էյֆէլին գատարանին ու Բանթէոնին վրայէն։ Նայեցէք տանիքին խորշերուն ու կիրճերուն, կամրջակներուն ու թափառական արձաններուն, երբ իրիկուան արեւը ոսկորի կամ պայթած նուռի մը գոյները կու տայ այդ բոլորին, չուքեր փռելով տեղ տեղ։ Ու կաթողիկէն պիտի թուի ձեզի վիթխարի եւ անխորտակելի լեռ մը եւ նոյն ատեն հոսուն ու ծփուն բան մը՝ յաւիտենականութեան կամ զերբնականին մէջ սուզուող նաւ մը, ձեր չուրջը ուենալով նոյնպէս անսահման կեանքը, անծայրածիր ծովը տանիքներուն, մխացող ծխնելոյզները աշխատանոցներուն, հեռաւոր, սրածայր գմբէթները եկեղեցիներուն։ Փողոցները՝ ուր կառքերը միջատներ են եւ մարդիկ մրջիւններ։ Պիտի ունենաք անհունէն եկող հովը ձեր դէմքին եւ կարագր կարող լրկաթէ թելը պիտի սահի ձեր սրտին մէջէն։ Պիտի զարմանաք մարդոց վրայ որ կերտած են այս չէնքը, յատկանշական օրէնք ցեղային, աւելի մօտ կեանքին քան կարգ մը աւելի վերացական կաթողիկէները, որոնց երբեմն ու սլածիդ կամարները նրբամիտ այլ մտաւածապատ աստուածարանութիւն մըն են։ Պիտի զարմանաք զարուն վրայ որ չունէրտակաւիս մեքենայ մը այդքարերը բարձրացնելու համար, քարեր որոնք տեղ տեղ կը նմանին մեքենաներու։ Ստեղծագործ ժողովուրդ ... պիտի ըմբռնէք բոլոր խաթարումները, խորշերն ու վիհերը մարդկային հոգիին, տակնուքներն ու խոյացումները որ մինչեւ վերացական զեղեցկութիւնները։ Պիտի ըմբռնէք ինքզինքին երկրային ու դերերկրային առաքելութիւնները տուող ժողովուրդը ...

***

Ահա կաթողիկէն զոր կը տրամադրէ այդ ժողովուրդը՝ Հայուն՝ որուն ոդին թափառական է եւ որուն կաթողիկէները քանդուած, այրած ու անհետացած են, հաղիւ քանի մը աւերակներ ձգելով հոս ու հոն։ Մտնենք անկէ նախ, տեսնելու համար սիւնները, նոճիներու բարձրութեամբ որ կը վերջանան Բագրատունեաց արծիւներու թեւերով։ Մտնենք հպարտութեամբ՝ որպէս զաւակները եկեղեցիներ կերտող մեծ վարպետներու, յիշելով թէ աշխարհի բոլոր եկեղեցիները կը պարտին դիմ մը դունէ մեր Զուարթնոցին, Ա. Հռիփսիմէին եւ Էջմիածնին, մեր քառանկիւն, խաչաձեւ, կլոր եւ թագաման մայր տաճարներուն, որոնք կը հասատատեն չափի եւ դիմերու փիլիսոփայութեան տեղական ժողովուրդ մը, թէեւ միշտ ու միշտ կոտորակած են զայն անմխիթարութիւնն ու մրցակցութիւնը, արտաքին թշնամին ու ներքին յիմարութիւնը։ Մտնենք ըմբռնելով այս տարբեր մեծութիւնը, վեհութիւնը նաեւ հանճարեղ ցեղի մը, որ դարերով առաջնորդեց մարդկութիւնը եւ որուն մեծութիւնը վիրաւոր է տեղ տեղ, խոնջ՝ երազներէն ու առաքինութիւններէն, մեծութենէն ...խորանանք այս հին տաճարէն ներս, տեսնելու համար այդ երկու ոդիներուն միացումը, նաւու ցուռկի ձեւով հոյակապ ու բարձր կամարներուն տակ՝ որոնք հասած են ձեւերու եւ ձեւականին դերազոյն նրբութեան եւ խորացման, խաղաղ ու պայծառ խորհրդապաշտութեան, թեթեւութեան եւ աղնուականութեան։

Քալենք պատուհաններէն յորդող գոյներու երաժշտութեան մէջ՝ բացառաբար մուխ այս տաճարէն, ներս համապատասխան մեր տխրութեան, առաջանանք դէպի խորանը, ծայրագոյն մասը մեր նիւթական աշխարհին՝ ուրկէ կը սկսիմերհոդիին երկինքը ...

Քալենք այս յաղթ ու զօրութեան զաղափարը մեր վրայ նետող հին տաճարէն ներս՝ ուրկէ եկած ու անցած են այնքան աղօթողներ, երեւելիներ — Լուդովիկոս սուրբը, Հենրիկոս Դ., Լուդովիկոս ԺԴ, եւ ուրիշներ՝ իրենց ասպետներով եւ դրօշներով։ Քալենք այս մթնոլորտի մէջէն նաեւ դէպի մեր անցեալը, որուն պէտք է մօտենանք միշտ երկիւղածութեամբ՝ եթէ կ'ուզենք մեզ գոյութիւնը քաշկռտելէ կամ պահպանելէ աւելի բան մը ընել աշխարհի վրայ։

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

«ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ԵՐԿԵՐԸ»

Կազմեց եւ խմբագրեց Սողոմոն Տարոնցի, Հ. Ս. Ս. Ռ. Պետական հրատարակութիւն, Երեւան 1946,—

Հակառակ թը տարիէն յաւելի է, որ Ամերիկահայ Ճառաջդիմական Միութիւնը կը ծախէ այս հատորը իր գրախանութին մէջ եւ ես ունիմ զայն իմ սեղանիս վրայ, ամէն անգամ որ կը մղուիմ բան մը գրել անոր մասին, միշտ ալ նոր դադափար մը յայտնութիւնը ընկրկումի կը մղէ ղիս։ Այս անգամ, սակայն, լեցուած է բաժակը, եւ բաղմաթիւ գաղափարներու եւ կարծիքներու բախումէն վերջ, հասած կը կարծեմ ըլլալ եզրակացութեան։

Նախ պարտականութիւն կը սեպեմ տարբախտ բանաստեղծին տալ իրաւական տուրքը, ուղղելով բոլոր այն փոփոխութիւնները, զորս Տարոնցին թոյլ տուեր է իրեն ընել մեծատաղանդ բանաստեղծին գրուածքներուն մէջ, թողլով անոնց տակ հեղ Վարուժանի անունը։ Ցետոյ կ'ուզեմ առարկայօրէն մօտենալ հարցին եւ ուսումնասիրել՝ սառն տրամաբանութեամբ՝ տիրող կացութիւնը երեւանի մէջ։

●

Տարոնցի կը գրէ. «Արեւմտեան բանաստեղծութեան խոշորագոյն դէմքերից մէկը՝ Դանիէլ Վարուժանը ծնուել է 1884 ին, Սեբաստիոյ մօտ գտնուող Բրգնիկ գիւղում, նահապետական ընտանիքում։ Նախնական կրթութիւնն ստացել է գիւղի դպրոցում, ժամադրքի վրայ, ապա, 1896ի հայկական ջարդերի ժամանակ, պանդխտել Պոլիս, ուր երկու տարի յաճախել է Սադըզ Աղաճի վարժարանը։ Վարուժանը գրել է սկսել վաղ հասակից։ Քաղկեդոնի վարժարանի տեսուչ Հայր Մխիթարեան վարժարանը եւ ապա Քաղկեդոնի Արիստակէս Գասքանտիլեանը առաջինն է, որ ուշադրութիւն է դարձուում պատանի Դանիէլի վրայ, սրբագրելով եւ ուղղելով նրա սիրահարական ոտանաւորների նախախորձերը։ Նոյն Գասքանտիլեանի միջնորդութեամբ 1902ին Վարուժանն ընդունւում է Վենետիկի Մ. Ռ. վարժարանը։ Այս վարժարանը աւարտելուց յետոյ անցնում է Պելճիա, կանոի համալսարանը, քաղաքական եւ սոցիոլոգիական գիտութիւններ ուսանելու նպատակով։ Աւարտելով համալսարանը, նա իբեն ուխրում է գրականութեան եւ ուսուցչութեան»։ (Ո՞ւր, Պելճիա՞ թէ այլուր. ոչ մէկ խօսք այս մասին)։

Առանց խօսելու Վարուժանի քաղաքական ուղղութեան եւ ընկերային կապերու մասին, Տարոնցի պիտակցօրէն ոստում մը կ'ընէ եւ կ'ըսէ.

« 1915ին, թուրքական արիւնոտ հաթաղանը կարում է հանճարեղ բանաստեղծի կեանքի թելը»։ առանց յիշելու թէ ո՞ւր, ինչո՞ւ, ի՞նչ ոճիրի համար եւ որո՞ւ միջոցաւ։

Կարելի է առարկել, թէ Տարոնցի Հայոց պատմութեան դիրք չէ, որ կը դրէ, հետեւաբար կըբնայ զանց առնել այս տեղեկութիւնները։ Եւ սակայն երբ մէկը կը յիշէ դէպք մը, պէտք է իր ըսածը զարձնէ հասկալի՝ մարդոց, որոնք չեն ապրած այդ շրջանը եւ չեն կարող ըմբռնել եղածը։ Պարտաւոր էր նոյնպէս յիշել Դանիէլ Վարուժանի քաղաքական հակումն ու կապակցութիւնը մորթուելու տարուղ նորերու փաղանգին հետ։ Բացայայտ կը թուի, որ այս տեղեկութեանց զանցառումը եղած է դիտակցօրէն, ներկայացնելու համար «արեւմտահայ բանաստեղծութեան խոշորագոյն դէմքերից Վարուժանը» իբր «իրենցից»։

Տարոնցին կը գրէ.

« Ցեղին սիրտը » դիրքով Վարուժանը դառնում է արեւմտահայ բանաստեղծութեան 20րդ դարի առաջին քառորդի բազմալար ու բազմաժան մեծագոյն բանաստեղծը»։ Հետաքրքրական կ'ըլլար դիտալ, թէ ո՞վ էր ներկրող քառորդինը։

Սողոմոն Տարոնցի իր յառաջաբանը լեցուցած է Վարուժանի հանդէպ համակրական տողերով, հիացումով, եւ սակայն զուած է որ,

« Վարուժանի դրական գործունէութիւնը զուգադիպում է Ապտիւլ Համիտեան չարաչուք բռնակալութեան ու այդ բռնակալութիւնը տապալելու յեղաշրջման ժամանակաշրջանին։ Մեծ Մարդասպանի ճնշիչ բռունցքը մարդկանց մղում էր կուռան եւ ոգեւորութիւն գտնել միայն հեռաւոր ապագայի մէջ։ Այդ է պատճառը, որ Վարուժան իր սրտաճմլիչ երեւակայութեամբ սլանում էր Հայոց պատմութեան խորքերը, դէպի հեթանոսական դարերը, ոգեկոչելով հեթանոս ասպետներին, ներկայ սերունդի մէջ պատուասիրելով ընբռնց ազատասիրութիւնը, ըմբոստութիւնը, «սիրոյ եւ զեղեցիկի պաշտամունքը »։

Եթէ այս տողերը ծառայէին միայն ներքին

պատուամի, եւ ոչինչ պիտի կարենայի ըսել· եւ սակայն նկատելով, որ «Երկեր»ը կը սպառին նաեւ գաղութներու մէջ իբր պետական հրատարակութիւն, կ'ուզեմ արդարութիւն ընել տալոյախտ բանաստեղծին, հրատարակելով այն Հանդանակը, զոր խումբ մը ուրիշ արժէքաւոր դրողներու հետ «Մեհեան»ի 1914 Յունուար 1ի թիւով հրապարակած է։ Նկատելով որ Վարուժանի գործերու մեծ մասը լոյս տեսած է Համիտի տապալումէն վերջ, «Հանդանակ»ի ընթերցումով կարելի կ'ըլլայ ծանօթանալ իրենց գործունէութեան։

Վստահ եմ, որ «Մեր Հանդանակը» չէ վիրաւորած Տարոնցիի ոգեշնչութիւնէն, քանի որ պրպտած է «Մեհեան»ի էջերը, արտագրելով «Բարտիները», դժբախտաբար սխալներ սպրդեցնելով ընդօրինակութեան մէջ։ Այսպէս՝ «Երկեր»ու 343 էջին մէջ վարչէն երկրորդ տունի առաջին տողը պիտի ըլլայ՝

Այն զոր կը զգաւիք ու չեմք ըսեր,

Այն որ կը զգաւիք ու չեմք յիշեր ։

Պէտք չէ մոռնալ, որ Դանիէլ Վարուժան տաղանդաւոր «զինուորեալ մանուկ»ն էր այն վարդանդին, որ պատրաստուած էր հայրենիք կերտելու։ Ոգին այդ չարժումին՝ կը ներկայանար առաքելատիպ մարդու մը երեւոյթով, որ գործ կ'ուզէր, փոխանակ խօսքի։ Րաֆֆիէն մինչեւ Սիամանթօ Զաւարեան՝ անձնազոհութեան, ճամբորդումի եւ նուիրման անմոռանալի տիպարներ կեանքի եւ գործունէութեան մղած էին փաղանգը, որ մեծցած, ուժովցած եւ վերջապէս բանաձեւած էր իր «Հաւատամք»ը ։—

ա) Պաշտամունք եւ աստուածաբանութիւն հայ հոգւոյն ·

բ) Ինքնուրոյնութիւն եւ անձնականութիւն ձեւի մէջ ·

գ) Մշակում՝ կենսանորոգ պատուաստումով մը հայ լեզուին ·

դ) Զուտ գրականութիւնը հեռու պահել քաղաքականութենէ ու լրագրութենէ ։

Հարկ է կարդալ սակայն այդ «Հանդանակ»ը, կարենալ հասկնալու համար էութիւնը այդ շարժումին։ Կ'ընդօրինակեմ զայն ·

« Կը յայտարարենք պաշտամունք եւ արուեստ յայտարարութիւն հայ հոգւոյն· որովհետեւ հայ հոգին դոյ է, բայց դուն ուրեք կը յայտնուի։ Պէտք է բնկալնել դատակնիքը, որ զայն չուրթեան դատապարտած է ։ Կ'ըսեն ք· Առանց հայ հոգւոյն, չկայ հայ գրականութիւն եւ հայ արուեստ։ Ամէն ճըշմարիտ արուեստագէտ՝ իր ցեղին ոգին միայն կ'արտայայտէ։ Հայ հոգին, դարերուառած մթին ու մեծաշուք պատկերներով լի անցեալէ մը, լուսաւորուած ոսկորէն մը, թրծուած կեանքի մը մէջ, զոր Գողգոթայի ճամբաներ կ'ակօսեն, մեր օրերուն կը թուի ըլլալ հրաշք մը, ոչնչութենէ դուրս պէտք է արտաբերել։ Հայ հոգին իմաստական տիեզերքին մէջ տարր մըն է, որուն յայտնութիւնը պիտի զարմացնէ խորհող մարդկութիւնը։ Պարզել այդ հոգին՝ էականն պարտաւորութիւնն է ամէն հայ արուեստագէտի ։

Ամերիկա ԺԻՐԱՅՐ ԱԲԻԿԵԱՆ

«Հայ - Բոյժ»

(ՏՈՒՆԻՆ ԲԺԻՇԿԸ)

Լսելը ոոկի, խօսիլը արծաթ,— ըսած է մեր իմաստուն ժողովուրդը։ Բայց ոչ ամէն տեղ եւ ամէն ժամանակ։ Կան պահեր որ հակառակն ալ ճիշդ է։ Պէտք չէ խօսիլ կամ մտնջ ձեւանալ եւ չարաշահել մեր արժէքներուն մասին, որոնց վաստակաւոր հեղինակները ամէն շահ եւ հաճոյք մէկ կողմ դրած՝ միայն ու միայն կ'աշխատին ու կ'արտադրեն մեր ժողովուրդի օգտին համար ։

Տարիներէ ի վեր մեր հանրօգուտ հրատարակութիւններէն ամէնէն հետաքրքրականը, ամէնէն կատարեալն ու օգտակարը եղած է մեր տաղանդաւոր դպրէս - բժիշկ Շ· Նարդունիի, «Հայ - Բոյժ »ը։ Անոր մէջ դուք կը գտնէք ոչ միայն բժշկական յօդուածներ, այլեւ գրական, դիտական, քանասիրական եւ ժողովրդական դեղեցիկ պատկերներ, որոնք գծուած են հին եւ նոր վարպետներու նուրբ վրձիններով ։

Առէք որեւէ մէկ թիւը, բացէք էջ մը եւ սկսեցէք կարդալ։ Վստահ եմ որ, դուք ալ ինծի պէս մէկ շունչով պիտի հասնիք մինչեւվերջին տողը, վերջին բառը ։

Այս դեղեցիկ ամաթերքը, որ իր հեղինակին սուրբ եւ վարպետ գրիչին տակ ձեւ ու մարմին կ'առնէ, կը հրատարակուի ամէն ամիս։ Հազուագիւտ զարդ մը ամէն տան եւ ամէն սեղանի համար։ Երբ ձանձրացած էք կամ բան մը ձեզ կը նեղէ, առէք զայն ու թղթատեցէք ։ Անպայման դուք պիտի գտնէք ձեր փնտռած յօդուածը ։

Ահաւասիկ գործ մը որ միայն ու միայն կը հրատարակուի հանրութեան շահուն համար ։

Բայց անգամ մը չհարցնէի՞ք Շ· Նարդունիի, թէ ինչ պայմաններու տակ, այսպէս ամիսէ ամիս, կանոնաւորաբար լոյս կը տեսնէ իր այս բժշկական ամսաթերքը։ Ձեմ խորհիր թէ շատ հեշտ ըլլայ իր պատասխանը։ Ան իր այնքան ծանր հոգեկրթ գործ (գրական, գիտական, քանասիրա - կան, քննադատական եւ, ուրիշ շատ մը ազգօգուտ աշխատանքներ) նաեւ ժամանակ կը գտնէ աշխատելու « Հայ - Բոյժ»ին համար։ Ճաշախ կը պատահի, որ մէկ ձեռքով հացին պատառը եւ միւսով գրիչը բռնած՝ աշխատի։ Աշխատի օրական 12 ժամ, առանց շարժելու դիրքերու ծանր ցաւութեան տակ հեւացող սեղանին առջեւէն։ Առանց վայելելու կիրակի օրերուն քաղցրութիւնը կամ զեփիւռին դգուանքը։ Ահա այսպիսի պայմաններու տակ է, որ պրպտող Նարդունին կ'աշխատի ու կ'արտադրէ յօգուտ մեր ազգին եւ հայրենիքին ։

« Հայ - Բոյժ» իր բազմաթիւ յօդուածներէն զատ ունի նաեւ հարց պատասխանի չհեղեղան բաժին մը։ Օրինակ, դուք ըլլաք Փարիզ կամ Ամերիկա, Լոնտոն կամ Պրազիլիա, կը բաւէ որ ձեր միտքը ծրարէք թուղթի մը մէջ ու ղրկէք իրեն։ Կը պատասխանէ ձեր հասկնալի լեզուով ։ Այս բաժինը կը դադնուի « Հայ - Բոյժ »ի վերջին էջին վրայ ։

Իսկ կողքին նոյնի էջին վրայ դուք պիտի գտնէք ուրիշ առաւելութիւն մը։ Հոդ՝ իրեն ղրկուած սիփիւռքի բոլոր հրատարակութիւնները ։ Եւ իւրաքանչիւրը այդ գիրքերէն, կը ստանայ մեր բժիշկ -գրագէտ - քննադատին վճիռը ։

Այսպէս ուրեմն, « Հայ-Բոյժ » ամէն ամիս կուտայ մեզի չատ աւելի խնամուած, օգտակար յօդուածներ, քան ինչ որ ուրիշ թերթեր իրենց մէկ մեծ ծաւալովը չեն կրնար տալ։ Այս մարդին մէկ գնահատելի է « Հայ - Բոյժ »ի կատարած գործը։ Անոր շնորհիւ դուք կը ծանօթանաք մեր սիրելի Հայաստանի բժիշկներուն, դիւանականներուն, լեռներուն, ջուրերուն, ջերմուկներուն, օդին եւ արեւին։ Կ'աշխէժ որ առանց խորութեան, ամէն Հայ օրինակ մը ունենայ իր սեղանին իրրեւ ղարդ ։

« Հայ - Բոյժ » ամէն տունի բժիշկ մըն է։ Ան կ'այցելէ ամէն տուն ։ Անոր ուղածը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ իր ժողովուրդին առողջութիւնը։

Երբ առողջ ենք մարմնով, առողջ կ'ըլլանք մտքով։ Առողջ մարմին, առողջ միտք, կը կազմեն մարդը։ Ահա այս մարդն է որ իր ուսերուն վրայ պիտի կրէ ցեղին պաշտպանութիւնը, զարգացման եւ յարատեւելու ծանր աշխատանքը ։

Կարդանք եւ տարածենք բժշկական այս միակ ամսաթերթը, որպէսզի իր բազմավաստակ խմբագիրը ժամանակ ունենայ ուրիշ նոր գործեր տալու մեզի ։

« Հայ - Բոյժ » կը պատկանի ամէնուս ։

Ջմռռնանք զայն ։

ԾԱՏՈՒՐ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Հանդիսաւոր Ցոբելեան

Մեծն Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Գարեգին Ա.ի ծննդեան 80 ամեակին դրական ու գիտական գործունէութեան յիսնամեակին եւ քահանայութեան վաթսունամեակին առթիւ, 5 Յունիս 1948, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Սորպոնի մեծ ամփիթեատրոնին մէջ ։

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար եւ երեսփոխան ԼՈՒԻ ՄԱՐԻՆԻ եւ նախագահութեամբ՝ Հայրապետական պատուիրակ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԱՐՔ.ի ։

Խօսք պիտի առնեն՝ ԱՐՏԱՒԱԶԴ Արք. Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ։

Կը մասնակցին՝ Օր. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (Լիոն), ՏԻԿԻՆ ՆԻՎԻՒՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (դաշնակ՝ Ա. Մրցանակ Փարիզի Երաժշտանոցէն), Պ. ԿԻՐԱՆ ՍԱՂԱԶԼԵԱՆ (երգ), Պ. ՖԻԼԻՊ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ (ջութակ), Պ. Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Օր. Ա. ԱԼԻՃԵԱՆ (արուեստանոցին), ինչպէս նաեւ ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՅԵԱՆի ։

Հրաւիրատոմսերը նախօրօք ապահովել, թերթերու խմբագրատուներէն, հայ դրատուներէն, Փարիզի եւ արուարձաններու եկեղեց· վարչութիւններէն ։

Անթելիասի վանքին, դպրեվանքին, հրատարակչականին ըլլալիք նուիրատուութիւնները պէտք է ղրկել Ցոբելենական կեդր· Ցանճնաժողովի դանձապահ Պ· Գէորգ Պաքրճեանին, 35 rue de Trévise, Paris (9) ։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Գ·

Գագիկ խոր գլուխ առաւ, նորէն ծնկաչոք համբուրեց անոր փչչին ծայրը եւ դուրս եկաւ վրանէն։ Տրաում տխուր կը հեռանար ան Եուսուֆի քովէն· միտքը կը մմանէր ալեծուփ ծովի ։ Կը մտածէր, թէ ինչ պիտի ըլլայ ինքը եւ ինչով պիտի վարձատրէ զինք Եուսուֆը՝ իր դաւաճանութեան համար ։

— Չէ, Սմբատին վերջ չկայ· հասաւ անոր վախճանը։ Ի՞նչ պիտի ընէ ան միայնակ, առանց օգնականի, առանց զօրքի· մինչեւ ե՞րբ փակուած պիտի մնայ կապոյտ բերդին մէջ։ Ո՞վ կ'օգնէ անոր, երբ ան սուվէն նեղութենով որոշէ անձնատուր ըլլալ բռնաւոր Եուսուֆին։ Նախարարները հեռացած են իրմէ, ամբողջ Արարատ անտէր անտիրական է, Եուսուֆի հրոսակները մոխիր կը դարձնեն ամէն ինչ, իսկ ես, սուր դաւաճանս, վտանգ օգնական թագաւորը պաշտպանելու՝ անոր դէմ եմ գինուած։ Փոխարէնը ի՞նչ պիտի տայ Եուսուֆ· ոչինչ ։

Համոզուած եմ որ ուշ կամ կանուխ գիս ան կը ղրկայէ ամուր ղրկիռներով եւ սոսկալի տանջանքներու մէջ կը սպանէ գիս։ Չէ, պէտք է չուտով ազատուիլ անկէ եւ դառնալ իմ աշխարհս, այդ կը պահանջէ իմ ազգասիրութիւնս ։

Եւ անկատելի կերպովմտաւ իր բանակը, ուր վրանի մը առջեւ նստած էին գինուորները եւ ցած ձայնով կը խօսակցէին ։

— Ո՞ւր է Դաւիթը, միթէ սպանուա՞ծ է, կը հարցնէր մէկը։

— Չէ՛, առաւօտէն ի վեր չկայ, ինչպէս կ'ենթադրեմ՝ փախած է բանակէն ։

— Շատ լաւ ալ ըրեր է· ի՞նչ կը վայելէ մեզ հայոց թագաւորին դէմ կռուիլ։ Տեսա՞ր թէ ինչպիսի քաջութեամբ կը կռուէին՝ անոնք եւ ինչպէս կոտորեցին Եուսուֆի գինուորները ։

— Արդարադատ Աստուած միշտ ճշմարիտին կողմը կ'ըլլայ։ Բայց նկատեցի՞ր, թէ՛ս· երբ մեր դունդը առաջ դնաց, անոնք պակսեցուցին իրենց նետերուն տարափը· կարծես կը խնայէին մեզի։

— Հա, ես լսեցի, թէ ինչպէս մէկը կը պոռար պարիսպին վրայէն· « փախէք, եթէ ոչ ձեզ ալ կը կոտորենք »· ահաւադին պարսաքարը ձեռքին՝ կը դժուարանար արձակել։ Ես նայեցայ անոր չատ նման էր մեր վճռակից Դաւիթին· կարծես նոյն ինքն ըլլար ։

Այդ միջոցին գինուորները տեսան Գագիկը եւ լսելով իսկոյն ոտքի կանգնեցան ։Գագիկ, որ մինչեւ այդ տեղն լուռ մտիկ կ'ընէր զանոնք, աւելի յուսահատ՝ դէպի իր վրանը քաշուեցաւ ։

Դ·

Անցաւ ամառն ու աշունը, եկաւ ցուրտ ձմեռը· Կապոյտ բերդը պաշարուած էրդեռ Եուսուֆի հրոսակներէն ։ Ամէն անգամ որ յարձակում գործէին անոնք բերդին վրայ, մեծ կորուստով կր ետիպուէին նահանջել· ի վերջոյ Եուսուֆ այնպիսի ամուր օղակով չղթայեց բերդը, որ մարդ դուրս չէր կրնար դալ անկէ, ո՛չ ալ դուրսէն ներս մտնել ։

Սմբատի պաշարը սպառած էր ։ Ցուսահատ՝ կը մտածէր ան իր դրութեան եւ Հայոց աշխարհին վրայ ու կը հառաչէր դառնօրէն ։ Կը տեսնէր քրիստոնեաներու կոտորածը, կը տեսնէր նաեւ իր սուգհար քաջերուն արիւթիւնն ու վեհանձնութիւնը եւ սիրտը ցաւէն կը կսկծար ։ Ան կը ղգար որ Եուսուֆը իր արիւնը միայն կ'ուզէր եւ զուր տեղ կը թափուէր այնքան երիտասարդներու արիւնը ։ Արդէն վճռած էր անձնատուր ըլլալ Եուսուֆին, խնայելու համար իր քաջերուն եւ քրիստոնեաներու կեանքին, երբ իրեն ներկայացաւ Դաւիթը ։

— Տէր ապքայ, ես պատրաստ եմ ճեղքել թըշնամի բանակը եւ ուտեստ հասցնել բերդին ։

Սմբատ բարձրացուց յուսահատութեամբ լեցուն աչքերը եւ նայեցաւ Դաւիթին, տեսակ մը ժպիտ անցաւ իր թալկացած դէմքին վրայէն, թէ ուրախութիւնն կը նշանակէր ան եւ թէ տխրութիւն ։

— Գնա, որդիս, դուն միխիթարեցիր գիս ։

Դաւիթ խոր գլուխ տալով հեռացաւ ։

Ձմեռնային մութ գիշեր մըն էր ։ Գորշ ամպերը ծածկած էին երկինքը եւ խոր մթութիւն կը տիրէր ամէն տեղ ։ Կապոյտ բերդի շրջակայքը թաղուած էր ձիւնին տակ· կարծես մեռած էր ամէն ինչ եւ կենդանութեան նշոյլ չէր երեւար ։ Միայն երբեմն կը փչէր ցուրտ քամին եւ սուլելով կը փախչէր հեռու, հեռու ։

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃԿԱՃԵԱՆՑ

Մաս սկսի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի գիշերօթիկ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ մանկավարժներուն կազմակերպած Փուքթոլի մրցումները տեղի ունեցան մեծ յաջողութեամբ 3500ի հոգիի ներկայութեան : Այնուամենայնիւ խընդիրը դեռ որոշուած առեղծուածս Նոր Սերունդի տղոցմէն ժամանակ, որ սկսից 40 վայրկեան : Մրցամասնութիւնները յաջորդով :

Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութիւնը խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց որ փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութիւններ ըրին յանձնելու

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

մահուան առթիւ յօգուտ Միաբանութեան, որուն մէկ աշխարհական անդամն էր ինքը :

Մխիթարեան Միաբանութիւնը, ի յիշատակ իր անխոնջ ու անձնուէր աշխատակցին եւ ուսուցչին, գոյացած 700 տոլարի գումարը յատկացուց Սեբաստ Ս. Մուրատեան վարժարանին, ողբացեալ ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԷՄՇԱՀԻ անունով սան մը պահելու համար :

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Պոլսոյ Շիշլիի Գաբակէօղեան Ազգ. Որբանոցի 35ամեայ Ցորելեանի առթիւ հրատարակուելիք յուշամատեանի մը համար խնամակալութիւնը փափաքած է ունենալ՝ Փարիզ եւ շրջակաները գտնուող նախկին սաներէն եւ ուսուցիչներէն բաղկացած խմբանկար մը եւ առանձին նկարներ հակիրճ կենսագրականով : Այս տոթիւ եւ խմբանկարուելու համար՝ կը խնդրուի մեր ընկերներէն ներկայ գտնուիլ, շաբաթ 5 Ցուլիս ժամը 15.30, Café des Trois Portes, métro Cadet.— ՆԱՒԿԻՆ ՍԱՆԵՐ

ԿՈՉ ՀԱՑ ԵԼԵՒՏՐԱԴԷՏՆԵՐՈՒՆ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնի հովանաւորութեան տակ, սիրտ կազմուի Տեղեկատուութեանց մասնաւոր գրասենեակ մը այն ամէն հայ ճարտարպետներուն համար՝ որոնք կը հետաքրքրուին եւ լեկտրական ճարտարարուեստով ընդհանրապէս, կամ կը չինեն, կը վեռեզեն ու կը ծախեն եղեկտրական ամէն տեսակ գործիքներ, մեքենաներ, եւայլն :

Այս Գրասենեակին արձանագրուողները պիտի օգտուին չատ մը առաւելութիւններէ : Մանրամասնութիւնները պիտի ճշդուին ժողովի մը մէջ՝ որ տեղի պիտի ունենայ Ցունիս 10ի հինգշաբթի օրը, ժամը 18ին, Հայ Տնտեսական Կեդրոնին մէջ, 7 բիս տը Ֆալսպուրկ, Փարիզ (17) :

Կը խնդրուի վերոյիշեալ ճիւղերով հետաքրքրուող ամէն հայ գործարանատէրէ եւ առեւտրականէ ներկայ ըլլալ անպատճառ այս կարեւոր ժողովին :

ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ԴԻՐԱԶԵԱՆ 1000 ֆրանք կը նուիրէ Վալանի կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին, իր եղբօր Ց. Խաչմանեանի Սելանիկէն Ֆրանսա գալստեան տարելիցին առթիւ : Ստանալ «Ցառաջ »էն :

ՄԱՐՍԷՑԼԷՆ Խաչատուր Ալպումանեան 1000 ֆրանք նուիրած է Պ. Օտտոյի Ֆր. կապոյտ Խաչին իբր մօրը՝ Տիկին Ե. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի մահուան համար : Նոյն առիթով հաղար ֆրանք ալ Վեր. Ֆոնտին, վերջինը ստանալ «Ցառաջ»էն :

ԽԱԶԱՏՈՒՐ ԵՒ ԼԵՒՈՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆՆԵՐ եւ իրենց քոյրերը խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ նուիրատուութիւններով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ մօր Տիկին Ե. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆԹ ԱՆԻ Նոր Սերունդի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 17 Ցունիս : Կը խնդրուի նըկատի ունենալ այս թուականը :

ՄԱՐՍԷՑԼԷՆ Պ. Եուսուֆեան կը փնտռէ Օրտուցի Ցովհաննէս Գուլումճեանը, հօրը անունը Նշան, մօրը անունը Նուարդ, քոյրը Ագնիւ Նազարէթեան ը Ամերիկա կը գտնուի, երկրորդ քոյր մը Գոհարիկ Շիրոեան, նոյնպէս Ամերիկա : Ըմմէ լուր առուած է Փարիզէն 1930ին երբ 17 տարեկան էր : Տեղեկացնել Chaussures Youssoufian, 2 rue Louis Astouin, Marseille :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՑԻՍ 28

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՑԻՍ 29ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՇԱԲՕԹ ՏԸ ՖԼՕՐԻ ՄԷՋ :

Կը նախագահէ ընկեր ՑԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝
ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ ԵՒ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ :
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

×

ԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հայաստանի Անկախութեան 30ամեակի մարթիւ տեղի կ'ունենայ Մայիս 29ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Քատէի սրահը, նախկին Petit Journal:

Կը նախագահէ՝ ընկեր Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ
Պիտի խօսին ընկերներ ՀԱՑԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ :

Երգ՝ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՏՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ, արտասանութիւն՝ ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ : Կենդանի պատկեր (Օրերուն օրը), միացեալ երգչախումբ ղեկավարութեամբ ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի :

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը բազմանգամ նուագախումբով, ղեկավարութեամբ ԵՐԱՖԻԱՅԻ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :
Մուտք 100 ֆրանք :

★

ՎԻՆՆԻ ՄԷՋ.— Մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի 29 Մայիս շաբաթ երեկոյեան, թէաթրը Մխիթարիստի մէջ : Կը խօսին ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ :

×

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ, Ցունիս 20 Կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

⁂

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ «Էթիէն Տոլէ»ի մեծ սրահին մէջ : Նախաձեռնութեամբ Վարանդեան Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ զանազան կազմակերպութիւններու :

Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

×

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ի, Սալ տը Ֆէթէ մէջ : Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ՝ Կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղի, Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու միութեան, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ սանուհիներու :

Կը նախագահէ՝ Ընկեր Մ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Կը բանախօսեն՝
ՋՕՐԱՎԱՐ ԹՈՐԳՈՄ եւ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

Ասոնք պիտի առնեն՝ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, S. F. I. O.ի նել կայացուցիչը եւ Camarade QUARTIER (Տոմի երեսփոխան) :

Պիտի երգէ՝ ժողովրդական եւ սիրուած երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի երաժշտանոցէն) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ : Մուտքը ազատ է :

« ՍԻՆԷ ՂԱԶՕՒ« ԿՈՂՄԷ

Պիտի ներկայացուի նաեւ ողբ. Ա. Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան ֆիլմը :

×

ԻՍԻ.— Ցունիս 6ին :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ ՄԷՋ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Ցունիս 5ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս :

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ 29 Մայիսին շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse) :

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ
Կը խօսի ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ
Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թըւականները :

⁂

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆ, «Արծիւ» եղբակոմիտէն կը տօնէ «Մայիս 28» Ցունիս 13ին Bourg la Reineի սրահը :

ՏՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին «Ա. Ահարոնեան» խումբը կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները դասախօսութեան այս հինգշաբթի ժամը 8.30ին Sociétés Savantesին մէջ : Պիտի խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ : Նիւթ՝ «Մայիս 28»ը եւ իր նշանակութիւնը հայ պատմութեան մէջ : Հայերէն դասը կը սկսի ժամը 8ին :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր շրջանի ընկերները այս չորեքշաբթի ժամը 8ին ընկերվարականներու սրահը : Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Շ. Միսաքեան : Ներկայանալ անդամատետրով :

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ. ՔՈԼՈՄՊԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս Չորեքշաբթի ժամը 21ին, ընկերվարականներու սրահը 149bis, Ave. d'Argenteuil: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՎԱԼԱՆՍԻ Համա - Խարբերդցիական միութեան մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 30 Մայիս 1948, կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին : Սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ՏԷՐ եւ Տիկին Օհանէս Օհանեան եւ զաւակները ցաւով կը յայտնեն թէ՝

Պ. ԳԵՂԱՄ ԱՄԱՏՈՒՆԻ

վախճանած է Մայիս 17ին, Վիէննայի մէջ :

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԼԵԱՆ Նախկին Սահուց Միութիւնը կը յայտարարէ որ բարեսիրական մը տեղի պիտի ունենայ Սեբաստ վարժարանին մէջ, նիւթ « Հայկական ճարտարապետութիւնը », կիրակի 30 Մայիս ժամը 16ին :

ԹՈՓՈՒԱՏԻ և ԲՈԼՈՐ ՀԱՑԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Եւդոկիոյ Հայ. Կրթ. Միութիւնը ձեռնարկած է Եւդոկիոյ Հայոց Պատմութիւնը հրատարակելու գործին : Մեր եղիպտաբնակ ազգակիցները, ըստ թելադրութեան հոգելոյս Տ. Թորգոմ Պատրիարքի, 1938ին Եւդոկիոյ Հայոց Պատմութեան աշխատասիրութիւնը յանձնած են յայտնի բանասէր-պատմագէտ Պ. Աբշակ Ալպոյաճեանի, որ արդէն իսկ մեծ մասամբ գրած և աւարտած է ստուար ձեռագիրը :

Ըսպէզի լիակատար աշխատութիւն մը ըլլայ եւ ոեւէ կարեւոր բան դուրս չձգուի այդ երկասիրութենէն, այսու կոչ կ'ընենք այն բոլոր Հայերուն, Եւդոկիացի կամ ոչ, որոնց քով կը գտնուին Եւդոկիոյ (Թոզատի) վերաբերեալ պատկերներ, վաւերապիրներ, նամակներ, նօթեր, օրագրութիւնները, յուշատետրեր, թէկուզ նաեւ 1908էն եւք հոն հաստատուած տպարաններու մէջ տպուած լրագիրներ եւ գիրքեր, որ հաճին զանոնք յանձնել Եւդոկիոյ Հայ Կրթ. Միութեան՝ վերջէն վերադարձնելու պայմանով, անվթար վիճակի մէջ :

ՀԱՄՅԼ.— Arménian Educational Society of Tokat, C/o. Dr. E. Harrian, 575 West 183rd St. New York 33 N. Y. (U. S. A.):

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureux-ի
Ընկերակցութեամբ

Tschaïkovsky-ի Concerto-ն, Laubry-ի Ballade-ը

եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ
ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ CONCERTO-Ն

Ղեկավար **JEAN FOURNET**

Salle Pleyel, Շորեքշաբթի 2 Ցունիս 1948

ժամը **20.45**ին

ԳՐԱԽՈՒՄ ՕՐ.— Սէվրի Մուրատ Ռաֆայէլ վարժարանի Բարեկամաց եւ Նախկին Աչակերտաց Միութիւնները միասնաբար կազմակերպած են մեծ դաշտահանդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ 20 Ցունիս կիրակի ժամը 14էն 22 վարժարանի պարտէզներուն մէջ :

Հասոյթը պիտի յատկացուի վարժարանի Պէչիկթաշլեան թատերասրահի վերաշինութեան : Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 26 MAI 1948 Չորեքշաբթի 26 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5350.-ՆՈՐ ՀՐՈՂԱԿ թիւ 959 . . Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԻՆԱԴՈՒԼԻ ՄԱՍԻՆ

Պաղեստինի մասին խօսող հեռագիրներէն որոշ գաղափար մը կարելի չէ կազմել կացութեան վրայ: Կռիւները դեռ կը չարունակուին: Հակառակորդ կողմերու տուած լուրերը հակասական են յաճախ: Բայց, իրողութիւնը սա է որ Արաբներու զինուորական դիրքը չատ աւելի նպաստաւոր է քան Հրեաներունը, թէեւ ասոնք ալ մերթ ընդ մերթ յաղթութիւններ կրծանուցանեն:

Ինչպէս յայտնի է ՄԱԿը թէ Արաբներուն եւ թէ Հրեաներուն 36 ժամուան պայմանաժամ տուած էր կրակը դադրեցնելու համար երկուստեք: Այս պայմանաժամը հաղիւ աւարտած՝ Ապահով. Նորհրդին մէջ Սուրիոյ պատուիրակը, յանուն բոլոր արաբ պետութեանց, խնդրեց որ Արաբներուն 48 ժամուան նոր պայմանաժամ մըն ալ տրուի, որպէսզի իրենց արտաքին նախարարները ժամանակ ունենան խորհրդակցելու, վերջնական որոշում տալէ առաջ: Սուրիոյ պատուիրակինայս խնդրանքին դոհացում տրուեցաւ: Նոր պայմանաժամը կ'աւարտի Չորեքշաբթի օր, ճիշդ կէս օրին (Նիւ Եորքի ժամ):

Հրեաները գոհ չեն այս կարգադրութենէն, որովհետեւ այնպէս կը կարծեն թէ, նոր պայմանաժամ ուզելով, Արաբներու նպատակն է կռիւները չարունակել առեն մըն ալ, Երուսաղէմի ամբողջական գրաւումը աւարտելու համար:

★ Ֆրանսական կառավարութիւնը դիմում ըրած է միւնոյն առեն Ապահով. Որհրդին, Անդրյորդանի կառավարութեան եւ Իսրայէլի Հրեայ Պետութեան, որպէսզի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները սահմռոզարար ձեռք առնուին, պահպանելու համար Ս. Տեղերը, եւ մասնաւորապէս այն բոլոր հաստատութիւնները՝ որոնք կրօնական, գեղարուեստական եւ պատմական մեծ արժէք ունին:

★ Հարաւային Աֆրիկէի կառավարութիւնն ալ ճանչցաւ Իսրայէլի նոր Պետութիւնը: Լոնտոնի շրջանակներուն մէջ, այս լուրը ապշութիւն պատճառած է, որովհետեւ, Ռոյթըրի համաձայն, ասիկա ուրիշ բան չի նշանակեր, եթէ ոչ՝ դատապարտել Անգլիոյ հետեւած քաղաքականութիւնը Պաղեստինի հարցին մէջ:

★ Իսրայէլի Պետութիւնը պաշտօնապէս խնդրած է մաս կազմել ՄԱԿի:

★ Ապոստոլահ Թագաւորը մեղմացուցած է Հաւասա հիւանդանոցին եւ Երբայական համալսարանին մէջ ապաստանած Հրեաներուն անձնատուութեան պայմանները: Վեհապետը կը հաւանի հիմա որ այս դիրքերը գրաւող հրեայ մարտիկները հնազանդութիւն յայտնեն Արաբական Լեգէոնի հրամանատարներուն, բայց յանձնուին Միջազգ. կարմիր Խաչի ներկայացուցիչներուն. միայն թէ՝ պէտք է իրենց բոլոր զէնքերը տան Արաբական Լեգէոնին:

★ Մարոքի ժողովուրդին ուղղուած յայտարարութեան մը մէջ, Սուլթան Մուհամմէտ Պէն Եուսուֆ կը յայտնէ թէ «միաբոյ ևսիրտով արաբ վեհապետներուն եւ անոնց կառավարութիւններուն հետ է»· կը յորդորէ իր ժողովուրդը որ թշնամական արարքներ ցոյց չտայ Մարոքի Հերհանութիւններուն հանդէպ, որոնք միշտ հաւատարիմ դտնուած են իր գահին: Սուլթանը յետոյ խօսիւ կը յանձնարարէ իր կայսրութեան Հրեաներուն որ զգուշանան Սիոնականներու յարձակման ի նպաստ դիրք բռնելէ:

ԱՆԳԼԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիոյ արտաքին նախարար Պէվին անցեալ օր Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանին հետ ունեցած տեսակցութեան ընթացքին, անդամ մըն ալ բողոքից՝ Միացեալ Նահանգներու կողմէ Իսրայէլի Պետութեան ճանաչման դէմ: Անգլիական պաշտօնական շրջանակները կ'ըսեն թէ Ուոշինկթըն չատ փութկոտութիւն դրաւ այս ճանաչման մէջ, երբ նկատի առնուի մանաւանդ այն դիրքը՝ զոր Ամերիկա դեռ վերջերս բռնած էր պաղեստինեան խնդրին հադէպ: Ասկէ զատ, կը մեղադրեն նախադահ Թրումընը որ միջազգային տեսակէտով այսպիսի կարեւոր որոշում մը տուած է, առանց նախապէս կարծիքը առնելու Անգլիոյ:

Պէվին ամերիկեան դեսպանին ուշադրութիւնը դրաւել տուած է այն ամբաստանութեանց վրայ՝ որոնք Միացեալ Նահանգներու մամուլին եւ Քոնկրէսի կարգ մը անդամներուն կողմէ կ'ուղղուին Մեծն Բրիտանիոյ հասցէին, եւ որոնք

ՕՐ ԸՍՔ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԵՒ ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ ՄԸ

Պիտի ըսէք այլեւս այնքան է հիմ բռներ ու տարածուեր Ֆր· Կապոյտ Խաչը Ֆրանսայի մէջ, որ անոր աշխատանքը եւ ստեղծած ոգեւորութիւնը նորութիւն չեն հանրութեան համար:

Թերեւս: Բայց ամոր յարաճումն ծաղկումը միշտ նորութիւն կը բերէ իր գերագոյն ժողովին որ յետ պատերազմեան շրջանին սկսաւ երկու տարին մէկ անդամ գումարուիլ:

Օրինակ այս վերջինը 11րդը որ գումարուեցաւ անցեալ շաբթուան ընթացքին Փարիզի մէջ 40 վճռական ձայնով, կը ներկայացնէր չատ դաստիարակիչ պատկեր մը հայ կնոջ հանրային ինքնագործադործման տեսակէտով:

Պիտի ուղէինք որ մեր Հայուհիները որոնք այնքան չինիչ դեր մը ունին իրենց ընտանիքին ներս, դային ու տեսնէին թէ իրենց քոյրերը մասնաւորաբար գաւառներէն, իրենց ժամանակ, ուժ եւ զոհողութեան ոգի են ունեցած մտնելու իրենց մեծ ընտանիքին ներս, Ֆր· Կապոյտ Խաչին ներս եւ հոն տանձնելու նոյնքան պատասխանատու, նոյնքան չինարար եւ նոյնքան ծանր աշխատանք:

Անոնց կազմած տեղեկագիրները ցոյց կուտային իւրաքանչիւր շրջանի պէտքերը եւ գոհացուած պահանջները: Դպրոցներու չարքեր, Սանուհիներու խումբեր, Թոքախտաւորներու խըմամք, ծերին ու հիւանդին օգնութեանդործ, օգտափոխութեան կայաններ, հարիւրաւոր մանուկներով, եկեր ու չարուեր էին կարծես մեր առջեւ: Իսկ հաշուեկշիռները ապշութեան կը մատնէին բոլորը: Ինչ լաւ պիտի ըլլար եթէ Ֆր· Կապոյտ Խաչը կարենար հրատարակել զանոնք եւ ըսէր բոլորին: Ահա ձեր տուած վեց միլիոնը, տեսէք թէ ինչի՞ ենք գործածեր դայն: Մեր դպրոցները միայն 15 հատ, հազարէ աւելի մանուկներով, մեր եւ ձեր պարծանքը կը կազմեն»:

Աւանդական դարձած չատ հաճելի խնջոյք մը փակեց այս ժողովը կիրակի օր: Պատգամաւորներ, Ֆր· Խաչի անդամուհիներ եւ բարեկամներ, ինքնաբուխ եւ խանդավառ, չէին ուզեր հեռանալ իրարմէ — վերերան ընկերուհի մը յուզուած ու արցունքոտ աչքերով կ'ըսէր իր քովինկը նստած ընկերուհիին — ահա անգամ մըն ալ արժանի եղայ այս մեծ վայելքին,նկայ ու ձեր մէջ ապրեցայ այն մթնոլորտը, հոգ չէ թէ քանի մը օր, որ կը կ'երիտասարդացնէ նոր ոդիով ու խանդով մեզի նման «հանդստեան կոչուածները»:

Իրապէս կենդանի էր հոն ամէն բան, զուսպ ոգեւորութեամբ մը պատչած օրուան նպատակին ու իմաստին· այլեւ ջերմ ու խանդավառ ինչպէս Ֆր· Կապոյտ Խաչի բոլոր հաւաքոյթները:

ՍՕՍԻ

Լոնտոնի ժողովը

Գերմանիոյ մասին

Հակառակ նախապէս ծանուցուած որոշման, Լոնտոնի Վեցերու ժողովը (Մնգլիա, Ամերիկա, Ֆրանսա եւ Պէնէլիւքս), նոր հաւաքում մը ունեցան չարունակելու համար Արեւմտեան Գերմանիոյ ապագայ կազմակերպութեան վերաբերեալ խորհրդակցութիւնները: Այս պարագան նչան մը կը նկատուի որ Ռուրի հակակշռին մասին ծագած տարակարծութիւնները պիտի կրնան հարթուիլ: Հաւանական է որ պաշտօնական յայտարարութիւն մը հրատարակուի առաջիկայ ուրբաթ օր:

Լուր կը տրուի թէ՝ այս յայտարարութիւնը հրատարակուածին պէս, մարաջախտ Սոքոլովսքի անմիջապէս Մոսկուա պիտի մեկնի իր գլխաւոր խորհրդականներուն հետ: Կ'ըսուի թէ Սովետները Պերլինի մէջ նոր ճնշում մը պիտի բանեցնեն Դաշնակիցներուն վրայ, երբ տեսնեն որ Լոնտոնի մէջ որոշուած է կազմել Արեւմտեան Գերմանիոյ Պետութիւնը, մայրաքաղաք ունենալով Ֆրանքֆորտը:

«Հաշտութիւն կարելի չէ», կ'ըսէ Նէճմէտտին Սատագ

Նէճմէտտին Սատագ, Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, Շաբաթ օր Սեբաստիոյ մէջ ճառ մը խօսելով, ըսած է, ի մէջ այլոց, թէ՝ Միաց· Նահանգներու եւ Ռուսիոյ միջեւ վերջին օրերս տեղի ունեցած ծանուցագրի փոխանակութիւնները ուրիչ բանի չծառայեցին, բայց միայն՝ ցոյց տալու ամէնամ մըն ալ որ անկարելի է հաշտութիւն կընքել: Սատագ աւելցուցած է յետոյ· «Հարկ կը տեսնեմ նամանաւանդ ըսելու թէ Միաց· Նահանգ - ներըպատհովութիւն տուած են մեզի որ Մոսկուայի կառավարութեան մօտ կատարուած փորձը պէտք չէ սա իմաստով մեկնել թէ՝ Ամերիկա իր քաղաքականութիւնը պիտի փոխէ Միջերկրականի եւ Միջին Արեւելքի մէջ»:

Կարծողներ կան թէ Սատագ այս խօսքերով կանխայայտ պատասխան մը տալ ուզած է այն բոլոր առաջարկներուն՝ զորս Ամերիկայի սովետ նոր ներկայացուցիչը կրնայ հաւանօրէն ընել Թուրքիոյ: Արդարեւ, կը կարծուի թէ՝ դեսպան Լավրիչեվ պիտի առաջարկէ Թուրքիոյ Մոսկուայ դաչինքը, բայց թէ՝ Մոսկուա այս առաջարկը պիտի ընդունի պայմանով որ Մորհրդ· Ռուսիա հրաժարի իր պահանջներէն արեւելեան նահանգներու մասին եւ Նեղուցներուվրայխաւոն հակակշռի մը վերաբերմամբ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

Վիէդնամի կեդրոնական նոր կառավարութեան մայրաքաղաքը Հանոին պիտի ըլլայ:

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻ քաղաքական տագնապը վերջ չգտաւ տակաւին: Ներքին նախարար Լէյնոյի հրաժարեցուցման հետեւանքով ծագած աչխատաուղական ցոյցերը կը ծաւալին հետզհետէ, թէեւ ֆինլանտական համայնավար կուսակցութեան այս մասին թափած ջանքերը յուսացուած արդիւնքը տուած չեն, կ'ըսէ Հէլսինքիէն հասած հեռագիր մը:

ՎԱՆՏԻ նահանգի 310 համայնքներէն 153 համայնքները վարչական գործադուլ հռչակեցին ուրբ օրուան համար: Քաղաքապետարանները փակուեցան: Այս գործադուլին նպատակն է ստիպել կառավարութիւնը որ ազատ դպրոցներու մասին աւելի թոյլատու քաղաքականութեան մը հետեւի:

ՓԱՐԻԶԻ Գերագոյն Ատեանը այսօր պիտի ուսնեայ իր առաջին նիստը, չորս ամսուան դադարէ ետք, համայնավար երդուեալներու հրաժարելուն հետեւանքով: Այս երդուեալները որոշած են չմասնակցիլ դատավարութեանց: Եթէ յամառին, իրենց տեղ պիտի նչանակուին միւս կուսակցութեանց պատկանող երդուեալներ, ինչպէս էմ Էռ Փէ, ընկերվարական եւ Ձախերու համախմբում: Այսօր պիտի սկսի Վիչիի կառավարութեան գործակցող բարձրաստիճան պաշտօնատարներու դատավարութիւնը:

ԻՏԱԼԻՈՅ դահլիճը, մէկ ամիս տեւող խորհրդակցութիւններէ ետք, կազմուեցաւ վերջապէս, եւ երկկ կատարուեցաւ երդման արարողութիւնը: Նախարարներու մեծամասնութիւնը կը պատկանի քրիստոնեայ դեմոկրատներուն, որոնց պետը Տը Կասփէրի վարչապետն է: Դահլիճին կը մասնակցին նաեւ ազատականներ, մխութենական ընկերվարականներ եւ անկախներ:

ԱՊԱՀՈՎ. ՄՈՐՀՈՒՐԴի սովետ պատուիրակ Կրոմիքօ, երկկ, 24րդ անգամ ըլլալով գործադրեց իր վեթոյի իրաւունքը, Չեխոսլովաքիոյ պետական հարուածի խնդրին առթիւ: Կրոմիքօ յայտարարած է նաեւ որ դարձեալ այս իրաւունքը պիտի գործադրէ, երբ սեղանին վրայ դայ Չիլիի առաջարկը Չեխոսլովաքիոյ մէջ կատարուելիք քննութեան մասին:

ՓՈՒՆՋ ՄԸ ՎԱՐԴ

ԳՈՒՐԳԻՆ ԱԼԻՄՇԱՀԻՆ ՑՐՄԱՅՏԿԱՆ

... Դեռ երէկ էր կարծես որ բաժնուեցայ Գուրգէնէն : Ամերիկա մեկնած առեն, գրեցի ազգականներուս որ երբեմն գոնեն , վերջ – գարձին իմ սիրելիներուս կարօտը իրմով է որ պիտի պոնէի : Ու իր խանդավառ նամակներուն վերջ , մենք ալ իր հետ կը հրճուէինք իմանալով իր վաստաւոր յաջողութիւնները :

Գուրգէնի հետ ծանօթութիւնս կը սկսի 1932-ին , իմ ապրուստի ընկերներէս եւ իր գասընկերներէն Պարգեւ Մարմիանի եւ Բարդէն Գավէդեանի միջոցաւ : Այդ թուականէն ի վեր մեր մէջ կատարեալ եղբայրութիւն էր որ սկսաւ եւ ինչ բարի յուշերով :

1934ին իր պատրաստած «Գեղջկական հարսանիք» շարժանկարը, իր երդչախումբով : Փարիզէն վերջ քանի մը քաղաքներու եւ Մարսէյլի մէջ ներկայացուց սոյն պզտիկ ժապաւէնը : 1936ին դէպի Վենետիկ՝ իր երդչախումբով : 1937ին Մարսէյլի մէջ, ընկերներով եւ Մշակութային Միութեան հովանաւորութեամբ , քաղաքիս մէջ տեղի կ'ունենար, առաջին անգամ այդ մեծ նուագահանդէսը իր ղեկավարութեամբ :

Սկսեալ 1931էն , Մարսէյլի մէջ տրուած երգահանդէսներէն վերջ, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարդսեանի, Կոմիտասեան երգերուն ճաշակէն հայ գաղութը առաջին նուագահանդէսը համտեսեց Գուրգէնով : Անկէ վերջ Պ. Պարթեւեան եւ Պ. Օ. Պէրպէրեան թաւի տուին նուագահանդէսնե – րուն :

Գուրգէն է անցեալ տարուան նուագահանդէսը այտեղ, դժբախտարար վերջինը պիտի ըլլար , իր չիջումով :

Օգոստոս ամիս 1936 : Գուրգէնը իր երդչախումբով , Փարիզի գաղութէն ուրիշներ ալ, մօտաւորապէս 150 հոգի կը մեկնին Վենետիկ : Մարսէյլէն , մենք ալ ընկերներով պատրաստ չոգեկառք կը նստինք 24 ժամ վերջը միանալու համար իրենց :

Ի պատիւ երդչախումբին , կը հիւրասիրուինք «Վիքթորիա» ընդարձակ պանդոկը, երգելու համար նաեւ իր ամառնային հաստատութեան մէջ : Նահանգապետութիւնը յանձնարարած էր , ոճականատարութեան համար երեք օր յատկացնել միայն հայկական երաժշտութեան : Դպրոցին առջեւ խոպական նուագախումբ մը կ'ողջունէ մեզ :

Իրիկուն է , ժամը 9ի մօտ : Երկսեռ երդչախումբը պատրաստ կը սպասէ , հայկական տարազներով : Արական խումբին անդամները հագած ենք կապմիը, կապոյտ, երկայն դուլպաներ, կարմիր կամ դեղատուր հողաթափներով , լայն տափառներ, կարճ, հիւսուած սեւ թաւիշով բաճկոնակներ, կապոյտ դոց վիզ շապիկներ, սեւ գոգակներով : Իգական խումբը հարսերու պէս հագուստած , ոսկեջար երիզով ճակատները կապած, թափանցիկ շղարշով մը մազերը ծածկած :

Այսպէս բոլորս պատրաստ կ'ուղղուինք դէպի Տօժերու պալատին մօտ, Ս. Մարկոսի հրապարակը : Այդ հսկայ մարմարիոնէ հրապարակին մէջտեղը, կապոյտ, ջինջ երկնքի մը, փայլուն աստղերուն տակ, կեդրոնը պատրաստեալ չարժական բեմին վրայ կանգնած է համազգեստով 90 հոգինոց նուագախումբը երկնասլաց բեմին դէմ : Նոյնպէս չարժական, աշտարակի ձեւով բարձր սանդղակալի մը վրայ, Իտալացի ղեկավարը ճգնատը ձեռքին (անունը չեմ յիշեր Գուրգէնի երաժշտական ուսուցիչերէն), ուղղութիւն կուտայ նուագախումբին :

Հրապարակէն , ազատներուն գոյգ գոյգ հեռացած են իրենց բոյները եւ ականջ կտրած , կարծէք, իրենց սէրը պիտի երգեն նուագով : Ու ծովածաւալ բազմութիւն մը, մօտ տասը հազար հոգի : Ժողովուրդի ամէն խաւերէն , երաժշտապաշտ կոմսուլի նաւատորներէն մինչեւ զինուորականներ եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ , ամէնը հոն են :

Հրապարակի հսկիւ մօտեցած , բազմութիւնը մեզի պզտիկ անցք մը կը բանայ կեդրոնը՝ բեմին մօտ երթալու : Մեզ տեսնելով բազմութիւնը կը բացականչէ — «Վիվո Արմէնիո, վիվո Արմէնիի, պռաւօ» : Կը մօտենանք, ղեկավարը պահ մը վար կ'իջնէ եւ կը համբուրուին Գուրգէնի հետ : Իրար մաղթանքս կոչելով :

Ղեկավարը կրկին իր տեղն է : Ոչ մէկ չշուկ : Աքցիանին քայլերգին վերջ բացումը կը սկսի « Փամ ! որտուն»ով , յետոյ Գուրգէնի «Հէքեաթով» , ապա ուրիշ կտորներ Սպենդիարեանէն եւայլն : Այսպէս մինչեւ կէս գիշեր : Արդէն , մեր քայլերգ առաջին փորձերու եւ չեփորի հնչումին , ամբողջ հնեան կը թնդար , իսկ ես կորսուած էի ու ելոյներու մէջ թաղուած : Աչքունքները կը հոսէին ոչ մէկքս վար : Ու ակնարկս յառած դէպի երկինք , փառաւորուած՝ հայկական երաժշտութեամբ , անձկութեամբ կը հարցնէի ըսելով . — « Տէր , ինչո՞ւ , այսքան արժանիքներով հարուստ որովհետեւ երկու վտանգներ են անոնք , լրագրութիւնը եւ քաղաքականութիւնը , որ մեր օրերուն դարանակալ կը սպասեն հայ արուեստին չուրջ : Մենք դէմ չենք ոչ մէկուն եւ ոչ մէկուն , ոչ լրագրութեան եւ ոչ ալ քաղաքականութեան , ցորչափ անոնք իրենց դերին մէջ կը մնան : Բայց մենք պիտի ըմբռնուանք ամէն անգամ , որ անոնք փորձեն արուեստին եւ գրականութեան անդրնդով ներկայանալ եւ կամ զանոնք դէնք դարձնել իրենց նպատակին ծառայելու համար : Մենք կը պահանջենք Արուեստին կատարեալ անկախութիւնը :

Արուեստը խենթութիւն մըն է եւ իրր այդ, ան կը մնայ վեր՝ յեղափոխութիւններէ եւ յետադրջութիւններէ : Ինքն իսկ ըլլալով կրօնական մոլեռանդութիւն մը, վեր է նաեւ ամէն կրօնքէ :

Ցեղ մը որ կ'ուզէ ապրիլ, պարտաւոր է ըստեղծել : Մեհեան մը պէտք էր կանդնել : Մենք կ'ուզենք ծառայել անոր կառուցման : Մեր հայկական եւ խորապէս արեւական հոգին , մերթ անսպասելի եւ անօրինակ եւ մերթ ամբարձիկ դիծեր պիտի գտնէ անոր սիւներուն վրայ , թերեւս անախորժ , թերեւս ընդվզեցնող , բայց միշտ անկեղծ : Մեհեան մը պէտք էր որ տեղծուէր : Մենք կ'ուզենք ստեղծել զայն : Ով որ կը հաւատայ՝ թող ներս մտնէ , դրան առջեւ թողլով անցեալին ու ներկային հանդէպ կոչղղկուրացնութիւնն ու նախապաշարումները , ներս տանելով երիտասարդութիւն , խանդավառութիւն եւ մանաւանդ ըստեղծագործական կորով :

Դրան վերեւը, իր աչքերուն պիտի բախի քանդակուած արձանագրութիւնը՝ ՍՏԵՂԾԵՆՔ : Ստեղծենք, ապրելու համար տեւականութեան մէջ : Ստեղծենք, հոն այդ տեւականութեան մէջ, մեր ցեղին նոր չեշտերը աւելցնելու համար տիեզերական մեծ համերգութեան վրայ :

Ստորագրուած ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ , ԿՈՄՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆ , ՅԱԿՈԲ ՔԻՖԼԻՃԵԱՆ (Օշական) , ԳԵՂԱՄ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ եւ ԱՀԱՐՈՆ :

Ընթերցումը այս «Հաւատամք»ին թոյլ կուտայ , որ բանաստեղծն ու իր ընկերները իրենք խօսին Տարօնցիին եւ իրենները , թէ ինչ կը գտնկնային մշակոյթ ըսելով :

Կը սպասուէր նման ոգիով «Հաւատամք»ներու՝ Մայր Երկրին մէջ առ ի գործադրութիւն . բայց աւաղ : Կարծես Վարուժան եւ իր ընկերները նախատեսած ըլլային այսօրուան կացութիւնը ու իրենց Հանդանակը պատշաճեցուցած անոր :

Ահա ԴԱՂՈՒԹ մը եւ ահա ՓԱՂԱՆԴ մը , որ հայրենիք կերտեց եւ տակաւին կ'ապրեցնէ զայն : Ո՛ւր են նորերը , ըմբռնած հոգիով եւ արուեստով ստեղծագործող :

Ո՛հ , ոչ , մի դրէք այն ծուռ ու մնոտի օտար տեղեկութիւնը , թէ Վարուժան «Մեծ Մարզպանի ճնշիչ բռունցքին տակ կռնաման եւ ոգեւորութիւն է փնտռել հեռաւոր անցեալի մէջ» : Որովհետեւ նախ այդ չըլլանին անհնար էր կատարել այդ տեսակ գործ եւ երկրորդ՝ որ Վարուժան եւ իր ընկերներու գործունէութիւնը առաւելապէս զագացած է յաջորդող չրջանին : Եթէ կը սիրէք նահատակ բանաստեղծը, պէտք է սիրէք զինքը իր գործին եւ «Հաւատամք»ին մէջ : Կ'ընդունի՞ք որ պէտք է ժխտել ի յառաջադունէ տրուած կաղապարեալ ձեւերու հարկադիր հպատակութիւնը : Դուրս մնալ այլազգի ազդեցութիւններէ : Որովհետեւ արուեստը խենթութիւն մըն է եւ վեր՝ յեղափոխութիւններէ եւ յետադրջութիւններէ : Պէտք է ստեղծել՝ ապրելու համար իրր ցեղ , աւելցնելով մերը՝ տիեզերական մեծ համերգութեան վրայ :

Դանիէլ Վարուժան յստակ եւ լաւ գաղափար ունէր դասակարգային պայքարի մասին , զէթ

«ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ԵՐԿԵՐԸ»

Բ.

Կազմեց եւ խմբագրեց Սողոմոն Տարոնցի , Հ. Ս. Ս. Ռ. Պետական հրատարակութիւն , Երեւան 1946 ,—

Կ'ընկնէք , արտաքին դործօններ , աստուածական խռովութիւններ , օտորոտի ազդեցութիւններ , ղղացմանց խոտորում եւ ձեւազեղում տիրած են անոր , բայց չեն կրցած ձուլել զայն : Մենք կ'ընդունինք զայն , հայ հոգին , անոր հանճարեղներուն կայծկլտալը դողմնեան եւ մինչեւ գարեան փան – դիտներու լարերուն վրայ , եւ իմաստին խորը մեր ժողովրդական ստուղալկերուն , փայլուն զանակները մեր ցեղային հանճարին :

Կը զգանք , թէ մենք իւրաքանչիւրին մէջ պահուած է ան եւ առհասութեան չունչին թելադրումներէն միչտ կենդանի , պիտի բաբառի անմիջապէս որ գտնէ իր ազատագրումը : Ազատագրենք զայն , հայ հոգին , պայքարելով նոյն իսկ ինքզինքնուս դէմ , բոլոր կապանքներէն ու ըմբռնութիւններէն այլազգի ազդեցութիւններու :

Կը հաւատանք . հայ հոգին լոյսն է , ոյժն է , կեանքն է , մարմնաւորուած անդրիւական չքեղութեան մէջ արիական ցեղին , որուն կը պատկանինք :

Կը յայտարարենք ինքնուրոյնութիւն եւ անձնականութիւն ձեւի մէջ , որովհետեւ , հաւրկ է կրկնել այս տարրական ճշմարտութիւնը , ամէն արուեստագէտ պարտի ըլլալ ինքնուրոյն եւ անձնական ձեւին ու խորքին մէջ իր դրուածքներուն : Որովհետեւ , հաւրկ է ըսել տակաւին , արուեստը յայտնաւեսական ստեղծագործութեան եղանա – կով իրականացումն իսկ է ներքին եսին , որով եւ ոչ մէկ նախանչանակեալ ազդեցութիւն կրնայ թողլատրելի ըլլալ :

Կ'ըսեմք . մեր հոգին , որ հայ հոգին իսկ պիտի ըլլայ , պիտի ընդունինք այն բոլոր ձեւերուն մէջէն , դորս մենք իւրաքանչիւրին զգայականութիւնն ու ներքին կշռոյթը կը թելադրեն : Կը ժխտենք ի յառաջագունէ տրուած կաղապարեալ ձեւերու հարկադիր հպատակութիւն : Կը նախընտրենք արտայայտութեան գործիները , հարազատ բոլոր ձեւերը , որ կրած են հայ հոգին մեր տոհմահին արուեստի ու գրականութեան մինչեայժմեան երեւոյթներուն մէջ : Բայց կը յայտարարենք , բայց կը պահանջենք անկախութիւն արտայայտութեան ամէն ձեւերու , որովհետեւ կը հաւատանք թէ մինչեւ որ չըլլան ինքնուրոյնութիւն եւ անձնականութիւն ձեւերու մէջ , չենք ունենար ինքնատպութիւն , չենք ունենար ստեղծագործական նորանոր հարստութիւններ :

Կը յայտարարենք , մշակում կենսանորոգ պատուաստումով մը հայ լեզուին , որովհետեւ կը հաւատանք , թէ մեր լեզուին կատարելագործման խէսլը անբաւական կը համարէ այն տարրերը , դորս կ'օգտագործէ հայ լեզուն ներկայիս : Ոչ մէկ գաւառաբարբառ առանձինն դոհացում կուտայ անոր , նոյնիսկ ըլլայ ան ոստանիկ բարբառ մը , ինչպէս կը կոչուի պոլսահայ բարբառը :

Հռչակելով մաքրագործումը հայ լեզուին՝ բազմաթիւ օտարահունչ բառերէ , կ'որոշենք դիմել հայ լեզուին դանազան աղբիւրներուն , դրաբարին եւ բնաչխարհի հայ բարբառին , եւ որդեդրել հարազատ ու հայեցի բառերը , բացատրութիւններն ու ասութիւնները եւ պատուաստել դանոնք մեր դրական լեզուին , առանց մեղանչելու անոր ներդաշնակութեան օրէնքներուն դէմ : Կ'ուզենք հիմնել լեզուի դեղեցկագիտութիւն մը , նոր դիծերու , նոր գոյներու , նոր չեշտերու յաւելումով :

Կը յայտարարենք . զուտ դրականութիւնը հեռու պահել քաղաքականութենէ եւ լրագրութենէ , որովհետեւ երկու վտանգներ են անոնք , լրագրութիւնը եւ քաղաքականութիւնը , որ մեր օրերուն դարանակալ կը սպասեն հայ արուեստին չուրջ : Մենք դէմ չենք ոչ մէկուն եւ ոչ մէկուն , ոչ լրագրութեան եւ ոչ ալ քաղաքականութեան , ցորչափ անոնք իրենց դերին մէջ կը մնան : Բայց մենք պիտի ըմբռնուանք ամէն անգամ , որ անոնք փորձեն արուեստին եւ գրականութեան անդունդով ներկայանալ եւ կամ զանոնք դէնք դարձնել իրենց նպատակին ծառայելու համար : Մենք կը պահանջենք Արուեստին կատարեալ անկախութիւնը :

Արուեստը խենթութիւն մըն է եւ իրր այդ, ան կը մնայ վեր՝ յեղափոխութիւններէ եւ յետադրջութիւններէ : Ինքն իսկ ըլլալով կրօնական մոլեռանդութիւն մը, վեր է նաեւ ամէն կրօնքէ :

Ցեղ մը որ կ'ուզէ ապրիլ, պարտաւոր է ըստեղծել : Մեհեան մը պէտք էր կանդնել : Մենք կ'ուզենք ծառայել անոր կառուցման : Մեր հայկական եւ խորապէս արեւական հոգին , մերթ անսպասելի եւ անօրինակ եւ մերթ ամբարձիկ դիծեր պիտի գտնէ անոր սիւներուն վրայ , թերեւս անախորժ , թերեւս ընդվզեցնող , բայց միշտ անկեղծ : Մեհեան մը պէտք էր որ տեղծուէր : Մենք կ'ուզենք ստեղծել զայն : Ով որ կը հաւատայ՝ թող ներս մտնէ , դրան առջեւ թողլով անցեալին ու ներկային հանդէպ կոչղղկուրացնութիւնն ու նախապաշարումները , ներս տանելով երիտասարդութիւն , խանդավառութիւն եւ մանաւանդ ըստեղծագործական կորով :

Դրան վերեւը, իր աչքերուն պիտի բախի քանդակուած արձանագրութիւնը՝ ՍՏԵՂԾԵՆՔ : Ստեղծենք, ապրելու համար տեւականութեան մէջ : Ստեղծենք, հոն այդ տեւականութեան մէջ, մեր ցեղին նոր չեշտերը աւելցնելու համար տիեզերական մեծ համերգութեան վրայ :

Ստորագրուած ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ , ԿՈՄՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆ , ՅԱԿՈԲ ՔԻՖԼԻՃԵԱՆ (Օշական) , ԳԵՂԱՄ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ եւ ԱՀԱՐՈՆ :

Ընթերցումը այս «Հաւատամք»ին թոյլ կուտայ , որ բանաստեղծն ու իր ընկերները իրենք խօսին Տարօնցիին եւ իրենները , թէ ինչ կը գտնկնային մշակոյթ ըսելով :

Կը սպասուէր նման ոգիով «Հաւատամք»ներու՝ Մայր Երկրին մէջ առ ի գործադրութիւն . բայց աւաղ : Կարծես Վարուժան եւ իր ընկերները նախատեսած ըլլային այսօրուան կացութիւնը ու իրենց Հանդանակը պատշաճեցուցած անոր :

Ահա ԴԱՂՈՒԹ մը եւ ահա ՓԱՂԱՆԴ մը , որ հայրենիք կերտեց եւ տակաւին կ'ապրեցնէ զայն : Ո՛ւր են նորերը , ըմբռնած հոգիով եւ արուեստով ստեղծագործող :

Ո՛հ , ոչ , մի դրէք այն ծուռ ու մնոտի օտար տեղեկութիւնը , թէ Վարուժան «Մեծ Մարզպանի ճնշիչ բռունցքին տակ կռնաման եւ ոգեւորութիւն է փնտռել հեռաւոր անցեալի մէջ» : Որովհետեւ նախ այդ չըլլանին անհնար էր կատարել այդ տեսակ գործ եւ երկրորդ՝ որ

Պ. Ճ. Մարտիկեանի աղեխութիւնը Շտուտկարթի կազանին

Թէ Շտուտկարթի եւ թէ ամբողջ Գերմանիայի զանազան կողմերը դտնուող Հայերը մէկ տարին է ի վեր սրտատրոփ սպասում էին մեր սիրելի հայրենակցի գալուստին: Մայիս 6ին իր տիկնոջ, Զօր. Շէքէրճեան ի եւ երկու ամերիկացի զօրավարների հետ միասին ղինքը ընդունեցինք մեր կայանի մէջ:

Հաւաքուած էր խուռն բազմութիւն: Ճամբարի ընդհանուր տեսքը ուրախական էր եւ բերկրալի:

Հրապարակի մէկ մասում «բարի գալուստ» մակագրութիւնը գրուած էր եւ էլեկտրական լամպերով յարմարցուած Մասիսի նկարը, որի վրայ ծածանում էին հայկական ու ամերիկեան դրօշները:

Թանկագին հիւրերը եւ հաւաքուած բազմութիւնը դիմեցին դէպի բացօթեայ ամբիոնը, որի վրայ դրուած էր, բարի գալուստ, յարգելի հիւրեր»: Բայ ձրախօսի միջնորդութեամբ ճամբարի հայկական նուագախումբը հնչեցրեց ամերիկեան քայլերգը եւ «Մեր հայրենիք»ը:

Ներկայ գտնուղ զօրավարները եւ հիւրերը նուագի պահին դինուորական բարեւի էին կանգնած:

Ապա ուղեկից պաղրոցականների երդեցիկ խումբը երգեց հետեւեալ Դերվիշի «Բարով եկաք»:

Փոքրիկ գատարից յետոյ Ազգային խորհրդի նախագահը՝ իր համառօտ ճառով Պ. Մարտիկեանին յայտնեց Գերմանիայում գտնուղ Հայերի երախտագիտութիւնն ու յարգանքը:

Մեր սիրելի հիւրը ամերիկացի զօրավարների հետ ծանօթացրեց իր շուրջը գտնուղ հայրենակիցները ու ապա խօսեց հետեւեալ ճառը:

— Յարգելի ազգակիցներս, 14 ամիսներ են անցել այն օրուանից, երբ ես ձեզ մօտ էի, սակայն ձեղանից հեռանալով ես ձեզ երբեք չեմ մոռացել, չեմ մոռացել, քանի մի ժամանակ էլ ես եմ ձեզ նման տանջուել ու չարչարուել, դժուարութիւններ ապրել ու դաժան հայեացքների հանդիպել: Չեմ մոռացել, քանի որ ձեր դարդն ու ցաւը իմն եմ...

Չկայ մի երկիր որ դնացած չլինեմ, չկայ մի դուռ, որ բաղխած չլինեմ եւ չի մնացել մի քար, որ չրջած չլինեմ, որպէսզի ապահովուին ձեր իրաւական եւ քաղաքական անդորրը, որպէսզի ադատ լինէք զանազան բռնադատումներից:

Ոչ մի դժուարութեան առաջ չեմ խոնարհուել այն պատճառով, որ սիրում եմ աղգս, որին ինձ պարդեւել է երկու անգին գոհարներ՝ հայր եւ մայր:

Չնայած այն բանին, որ ես ապրում եմ մի առաջադէմ ու բարեկեցիկ երկրում, բայց ամբողջովին յափշտակուած եմ իմ աւերուած ու խլուած հայրենիքով, որի կենարար բուրմունքի փոքրիկ զեփիւռն անգամ անկարող եղայ զգալ որ եւ է օտար երիվարամարի տակ:

Վերջապէս, սիրելի բարեկամներ, ձեր խնդրին վերաբերեալ կարող եմ ասել, որ բարեբախտարար բարի իապրիկներով եմ եկել ձեզ մօտ, որպէս մասին պիտի խօսեմ մի քանի օրից յետոյ (ջերմ ծափահարութիւններ):

Պատիւ ունեմ յայտնելու, որ ձեզ ժնօրինող վարչութիւնն ուղղակի ճանաչուած անձնաւորութիւնը մեր սիրելի զօրավար Շէքէրճեանն է (ծափեր):

Թոյլ տուէք հաւաստիացնել ձեզ, որ պիտի չյուսահատիմ այնքան ժամանակ մինչեւ որ դուրս գաք այս ճամբարային կեանքից: Այսօր այսքանը միայն, չնորհակալ եմ»:

Պ. Ճ. Մարտիկեանի սրտաբուխ եւ յուզիչ խօսքերին աղդուած ունկնդիրները չէին ուզում ամբիոնից հեռանալ: Հնչեց «Զէյթունցիներ»ը: Յարգելի հիւրերը չարժուեցին դէպի այն չէնքը, ուր պատրաստուած էր թէյասեղան: Կարճ ժամանակամիջոցից յետոյ հրաժեշտի արտայայտութեամբ չարժուեցին բազմաթիւ ձեռքեր:

Մեր հայրենակիցներու բերկրանքն ու խանդավառութիւնն աննկարագրելի էր, յարգելի Հայը կրանից ներչնչել էր յոյս եւ կեանք, փառք Հայ ազգի Մարտիկեաններին:

Մ. ԳՈՒՐԳԻՆ

ՈՐԲՈՒՀԻՒՆ ՊԱՅԾՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄՈՒՄ

Ստացած եմ հետեւեալ գումարները.—

Լիոնէն Ղազար Ահարոնեանի միջոցով՝ 9150 Ֆրանք: Մարսէյլէն՝ Տէօքմէճեանի ձեռքով 1500 Ֆրանք (Տոլպաչեան երկրորդ անդամ ըլլալով 500, Թ. Գլըճեան 500, Վ. Տէր-Վարդանեան 500): Մարսէյլէն՝ 200 Ֆրանք: Մարսէյլէն՝ 100 Ֆր.: Քաչանէն՝ 200 Ֆրանք: Փարիզէն՝ Տիգրան Վարդանեան 500 Ֆրանք: Իսի լէ Մուլինոյէն՝ Ն. Գարագեան 1000 Ֆրանք: Այթոնէն՝ Պետրոսեան 100 Ֆրանք: Քուրպվուայէն՝ Երուանդ Սդամեան 400 Ֆրանք: Պրոնքսէն Տէր եւ Տիկին Մադմանեան 1500 Ֆրանք: Դումար 14.650 Ֆրանք: Նախորդ դումարը՝ 58.000 Ֆրանք: Ընդհ. դումար 72.650 Ֆրանք:

Պէլվիլի բարեկամներէս մին պատրաստակամութիւն յայտնեց իմ տրամադրութեանս տակ դնել այնքան դումար, որքան անհրաժեշտ կը դտնեմ, որեւէ ժամանակ, իմ «որբանոցը եւ ազգօդուտ գործունէութեանս համար»:

Փարիզէն բացակայութեանս եւ Ահարոնեանի մահուան արձադանգներուն պատճառով՝ ուշացան յօդուածները, զորս խոստացեր էին: Շուտով կ'ընդունինք այդ յօդուածները:

Կոչս արձադանգ դտաւ արդէն արտասահմանի մէջ: Ընկերներս կազմած են յանձնախումբեր, նիւթական անհրաժեշտ օժանդակութիւնը հասցնելու համար ինծի՝ ի պաշտպանութիւն հայ որբուհիին: Երբ դրեցի թէ ազգային դատ մըն է այս, իմ ընկերներս դիտեն անշուշտ թէ գործը ժամում մէջ պնակ պտըտցնող մը չէ, այլ գրագէտ մը, որ դիտէ թէ ինչ կ'ընէ եւ ինչ կ'ըսէ: Այն որ ամէնէն հասարակ աշխատանքին համար կ'որոնէ ամէնէն յետին մանրամասնութիւնները՝ երբ կ'ուզուի ամէն բան զոհել արդար եւ ազգանուէր գործի մը համար, դիտէ թէ որբի մը պաշտպանութիւնը ո՛ւր կը սկսի եւ ո՛ւր կը վերջանայ, անհատակո՞ն խնդիր մըն է թէ հանրային:

Տոսիէն զոր պատրաստեր եմ խնամքով, երկար պրպտումներով եւ ամենայն մանրամասնութեամբ, կը հաստատէ յետագային թէ կ'արդարացի՞ անունը զոր կուտամ այս դատին: Այժմ դիս հետաքրքրողը այն ընդհանուր համակրանքն է միայն, որ ըսել կուտայ ինձ.— Անուշիկ ժողովուրդ Հայոց, քաղցր է ինձ պայքարիլ քեզի համար, պատուոյդ համար, մեծութեանդ համար, պատմութեանդ համար: Ինծի յոյց տրուած վըստահութիւնը իմ մեծագոյն վարձատրութիւնս է, որ կը դիտուիցնէ դիս, ո՛վ իմ հեռաւոր ընկերներս:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Անգլիացի մը երբ իր պանդոկին սենեակը կ'այցելէ, մեռած մլուկ մը ցոյց կուտայ դինքը առաջնորդող պանդոկապետին:

— Մեռած է. մի մտահոգուիք կ'ըսէ տանտէրը:

Յաջորդ առաւօտուն, մեծ հոգածութեամբ կ'ուղէ տեղեկանալ թէ յաճախորդը հանդիստ քնացա՞ծ էր քանի որ ցոյց տուած մլուկմեռածէր:

— Այս կը պատասխանէ Անգլիացին, այդ խեղճը մեռած էր, բայց ինչ սարսափելի բազմութիւն մը հետեւեցաւ իր մեռելակառքին:

ՊՈՒՏ ՄԸ ԾԻԾԱՂ

Ռուսի մը եւ Գերմանացիի մը մէջ եղած խօսակցութենէն մը առիթ.

Ռուսը.— Ինչո՞ւ միշտ պարենաւորման եւ ուտելիքի մասին կը խօսիք: Քիչ մըն ալ մեզի պէս երաժշտութեան, արուեստի եւ երգի մասին խօսեցէք:

Գերմանացին.— Կարծեմ մարդ միշտ իր չունեցածին մասին է որ կը խօսի:

⁂

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԱ (8)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Դ.

Այս միջոցին՝ մօտ տասնըհինդ հոգի, դուրս գալով բերդի դռներէն, զգուշութեամբ սկսան առաջ անցնիլ: Ամէնքն ալ զինուած էին նիզակներով, վահաններով եւ սուրերով: Խումբին առջեւէն կ'երթար բարձրահասակ ու վիթխարի տեսքով մարդ մը: Ճանկարծ հեռուէն երեւացին ճյապի նման փայլող կէտեր, որոնք հետզհետէ կը մօտենային մեր ճամբորդներուն: Առաջ՝ որդը չատոնց նկատած էր աաիկա, բայց լուռ կը մնար:

— Դաւիթ, կը տեսնե՞ս հեռուէր ճրագներու փայլը. կարծես ուղղակի մեր վրայ կուգան, ըսիմիջեց լռութիւնը խումբի անդամներէն մէկը:

— Հա, դիտեմ, չատոնց է նկատած եմ, բայց կը ցաւիմ որ մեր այս առաջին ապչաւանքին՝ վտխանակ Եուսուֆքի դինուորներուն հետ կռուելու, պիտի կռուինք գայլերու հետ:

Գայլերու վոհմակը, թիւով տասը տասներկու հատ, չրջապատեցին մեր ճամբորդները, որոնք քառանկիւնի կազմելով՝ սկսան եա մղել զանոնք:

— Տղաք, այսպէս չըլլար, կատակ ընելու ժամանակ չէ, պէտք է վերջ տալ, ըսաւ Դաւիթ եւ հրամայեց յարձակիլ գայլերուն վրայ:

Քանի մը վայրկեան հաք գայլերուն հետքը չմնաց:

Ապա խումբը անցաւ առաջ. հեռուն կ'երեւար կապոյտ բերդի մօտակայ դիւղերէն մէկը: Բոլոր դիւղերը զրաւուած էին Եուսուֆքի զինուորներէն: Երբ մօտեցան դիւղին, Դաւիթ հրամայեց իր ընկերներուն պահպանիլ թուփերուն տակ, իսկ ինքը միայնակ մտաւ դիւղը լրտեսելու:

Զգուշութեամբ առաջ անցաւ եւ ի վերջոյ կանգ առաւ դրան մը առջեւ. նեղսէն կը լսուէին երգի եւ ուրախութեան ձայներ: Կատուի դիւրաշարժութեամբ՝ Դաւիթ մագլցեցաւ ցանկապատէն վեր եւ մտաւ բակը. ապա նայելով դրան ճեղքէն՝ տեսաւ զինուորները, որոնցմէ մէկ քանին կրակին չուրջը նստած կը խորովէին ոչխար մը, իսկ միւսները կրակէն հեռու փռփռուկ բարձերու վրայ ընկողմանած ծուխ կուտային եւ կը խաղցնէին մէկ քանի կիսամերկ կիներ: Վայրենի կիրքը կը փայլէր անոնց դէմքերուն վրայ, մինչ խեղճ կիները յոդնութենէն հաղիւ կը շարժէին իրենց ոտքերը:

Դաւիթ ասկաց. մաղերը փուշի պէս անկուեցան դլխուն վրայ. ձեռքը տանելով դէպի սուրը՝ ուղեց կոտրել դուռը եւ ներս մտնել, բայց խոհեմութեամբ զսպեց ինքզինքը: Համրեց զինուորները, որոնց թիւը քսանեւհինգէն աւելի չէր երեւար իրեն. իսկ կիներն ու հարսները վեց հոգի էին: Հայուհիներ էին անոնք:

Զգուշութեամբ հեռացաւ Դաւիթ. գնաց իր ընկերներուն մօտ եւ պատմեց անոնց իր տեսածները. խումբը երկու մասի բաժնուեցաւ, մէկ մասը ուժգին զարկերով կոտրեց դուռը. յանկարծ ահագին աղմուկ մը բարձրացաւ. մեր քաջերը, սուրերը մերկացուցած, յարձակեցան արաբ զինուորներուն վրայ. կռիւ չէր որ տեղի կ'ունենար, այլ կոտորած: Քառորդ ժամ ետք արդէն վերջացած էր ամէն բիչ: Այն ատեն՝ Դաւիթ, գոհունակ ժպիտով մը, ըսաւ իր ընկերներուն.

— Փառք Աստուծոյ, հետքն անդամ չմնաց այս չումներուն: Այստեղ բաւական պաշար կայ, պէտք է չուտով բերդը տեղափոխել:

Ամէն մէկը բեռնաւորուեցաւ պաշարով եւ ամէնքը մէկ վերադարձան կապոյտ բերդը:

Սակայն այս փոքրիկ արշաւանքները, որքան ալ յաջող, մեծ օդնութիւն մը չէին ապահովիր բերդականներուն. Սմբատ, յուսահատած, ի վերջոյ անձնաւորուը եղաւ Եուսուֆքին, խօսք առնելով անկէ որ իր եւ բերդականներու կեանքը պիտի խնայէ:

Եուսուֆը խոստացաւ, եւ կապոյտ բերդը, տարի մը պաշարուելէ ետք յանձնուեցաւ արաբ ոստիկանին: Բայց այս վերջինը դժուեց իր խոստումէն, չղթայի զարկաւ Հայոց դժբախտ թագաւորը, իսկ բերդականներէն չատերը դերի վարեց:

Գերի չմնաց միայն Դաւիթը իր մէկ քանի ընկերներով. կորսնցնելէ ետք Հայոց թագաւորը, ան քաշուեցաւ լեռները, ամէն օր սպասելով Արաբներու ժանտախտին՝ քաջ Աշոտ Երկաթին:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՓՎԱԶԵԱՆՑ

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՄԱՅԻՍԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԵՓԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ

Stade Atlantic , Avenue Florian S. Loup
Ֆութպոլի բաթեկամական մեծ մրցում

Ֆրանսայի ամենազօրաւոր երկու ՀԱՅ խումբերու միջեւ Վալանսի ՀԱՅ ՄԱՐԶ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
(*Ախոյեան* 1ère serie 1947—1948 *տարեշրջանի* Drome – Ardeche*ի*, *ապա՛ի* Promotion d'honneur)
Ընդդէմ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
(Promotion d'honneur *Ֆրանսայի ամենազօրաւորը*
Հ. Մ. Ը. Մ.Ի կազմակերպութիւնը)
Հովանաւորութեամբ M. ABELLY*ի* , *նախագահ* Ligue de Sud – Est*ի* :
Mr. DURAND*ի նախագահ* District de Provence*ի* :
Դատաւորութեամբ Ligue*ի պաշտօնական* 3 *դատաւորներու* :
Մրցումէն վերջ ի պատիւ Վալանսի Հայ Մարզական Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ը կազմակերպած է երեկոյթ պարահանդէսմը Պոմոնի եկեղեցւոյ սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբին :
Պարահանդէսին մուտքը ազատ է :

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ — *Պոլսոյ Շէյխի Գաբրակէօղեան Ազգ. Որբանոցի 35ամեայ Ցօրելեանի առթիւ հրատարակուելիք յուշամատեանի մը համար խնամակալութիւնը փափաքած է ունենալ՝ Փարիզ եւ շրջականեր գտնուող նախկին սաներէն եւ ուսուցիչներէն բաղկացած խմբանկար մը եւ առանձին նկարներ հակիրճ կենսագրականով : Այս առթիւ եւ խմբանկարուելու համար՝ կը խնդրուի մեր ընկերներէն ներկայ գտնուիլ, շաբաթ 5 Յունիս ժամը 15.30, Café des Trois Portes, métro Cadet.— ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆԵՐ*

ԿՈՉ ՀԱՅ ԵԼԵՓՏՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒՆ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնի հովանաւորութեան տակ, պիտի կազմուի Տեղեկատուութեանց մասնաւոր դրասենեակ մը այն ամէն հայ ճարտարապետներուն համար՝ որոնք կը հետաքրքրուին եւ լեկտրական ճարտարարուեստով ընդհանրապէս, կամ կը շինեն, կը գետեղեն ու կը ծախեն էլեկտրական ամէն տեսակ գործիքներ, մեքենաներ, եւայլն :

Այս Գրասենեակին արձանագրուողները պիտի օգտուին չատ մը առաւելութիւններէ : Մանրամասնութիւնները պիտի ճշդուին ժողովի մը մէջ՝ որ տեղի պիտի ունենայ Յունիս 10ի հինգշաբթի օրը, ժամը 18ին, Հայ Տնտեսական Կեդրոնին մէջ, 7 բիս տը Ֆալսպուրկ, Փարիզ (17) :

Կը խնդրուի վերոյիշեալ ճիւղերով հետաքրքրուող ամէն հայ գործարանատէրէ եւ առեւտրականէ ներկայ ըլլալ անպատճառ այս կարեւոր ժողովին :

Գ.Շ. 25 ՄԱՅԻՍ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
ԹԷԱԹՐԸ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ՄԷՋ
Հ. Տաթօնեանի

ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐՈՒՆ ԱՋՔԸ ԼՈՑՍ

Հասարակութեան կրկնակի պահանջները պահպանելու համար, Հ. Ց. Դ. «Շանթ» թատերախումբը մօտերս մեծ պատրաստութեամբ պիտի բեմադրէ «ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐ»ը օփէրէթը :
Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերներ Ա. եւ Լ. Աբրահամեաններուն՝ իրենց մօր ՏԻԿԻՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի ցաւալի մահուան առթիւ :

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ Ֆր. Կապոյտ Խաչը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին ընկերուհի Ռիարիկ Արզումանեանի իրենց քրոջ եւ եղբօր, նաեւ Տէր եւ Տիկին Ֆրանքեանի իրենց մօր, մահուան առթիւ :

Հ. Ց. Դ. ՍԻՆԹ ԱՆԻ Նոր Սերունդի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 17 Յունիս : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ՄԱՐՍԻԼԼԷՆ Պ. Եուսուֆեան կը փնտռէ Օրտուզի Յովհաննէս Գուլումճեանը, հօրը անունը Նշան ; մօրը անունը Նուարդ, քոյրը Ագնիւ Նազարէթեան ը Ամերիկա կը գտնուի, երկրորդ քոյր մը Գոհարիկ Շերոեան , Նոյնպէս Ամերիկա : Ոմէկ լուր առնուած է Փարիզէն 1930ին երբ 17 տարեկան էր : Տեղեկացնել Chaussures Youssoufian, 2 rue Louis Astouin, Marseille :

ՁԵՐ՝ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ
ՀԱՆԴԻՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Դիտել՝ Bernie Oliver

Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) : *Հեռ.* PRO. 14-31
Ջուարթ, Հաճելի, կեանքոտ *Ջափաւոր գին*

ՄԱՅԻՍ 28

ՄԵԾ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հայրենասէր Ակնախուբեան 30ամեակի առթիւ տեղի կ'ունենայ Մայիս 29ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ, Քաւէի սրահը, նախկին Petit Journal:

Կը նախագահէ՝ ընկեր Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ

Պիտի խօսին ընկերները ՀԱՅԿ ՍԷՐՔՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ :

Երգ՝ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ , արտասանութիւն՝ ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ : կէնդանի պատկեր (Օրերուն օրը), միացեալ երգչախումբ ղեկավարութեամբ ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի :

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը բազմանդամ նուագախումբով , ղեկավարութեամբ ՉԱՐԱԿԱՀԱՐ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :
Մուտք 100 ֆրանք :

×

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՇԱԹՕ ՏԸ ՖԼՕՐԻ ՄԷՋ :

Կը նախագահէ ընկեր ՑԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝
ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ ԵԻ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ :
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

★

Վիճնի Մէջ — 29 *Մայիս* շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին տեղւոյս քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ : Ապա պիտի առնէն տեղւոյս ընկերվարական ներկայացուցիչները : Գեղարուեստական գեղեցիկ բաժին մը, հայկական եւ կովկասեան պարեր տոհմիկ տարազներով, Կ. Խաչի Սանուհիներու կողմէ կ'երդէ Օր. Մ. ՏԷՒՎԻՇԵԱՆ եւ Պ. Վ. ՈՍՏԻԿԵԱՆ :

×

Լիոնի Մէջ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 257 rue Boileau *Սէն Սէսիլ սրահին մէջ :*

Կը նախագահէ Պ. ՑԱԿՈԲ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ , խօսք պիտի առնէ ընկերվարականներու կողմէ Camarade GAGNAIRE :

Գեղարուեստական ինամուած բաժին : Պիտի երգէ սիրուած երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ , ինչպէս նաեւ Օր. Ք. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ :
Մուտքը ազատ է :

⁂

ՎԱԼԱՆՍ — *Մայիս* 28ին , *Սալ տը Ֆէթի մէջ :*
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց.Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ՝ Կ. Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղի, Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու միութեան, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ սանուհիներու :

Կը նախագահէ՝ ընկեր Մ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Կը բանախօսեն՝
ՋՕՐԱՎԱՐ ԹՈՐԳՈՄ եւ ընկեր ԱՋԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

Խօսք պիտի առնեն՝ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, S. F. I. O.*ի նեկայացուցիչը եւ* Camarade QUARTIER (*Տուռմի երեսփոխան*) :

Պիտի երգէ՝ ժողովրդական եւ սիրուած երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի երաժշտանոցէն) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ : Մուտքը ազատ է :

« ՍԻՆԷ ՂԱԶՕԻ« ԿՈՂՄԷ

Պիտի ներկայացուի նաեւ ողբ. Ա. Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան ֆիլմը :

×

ԻՍԻ .— *Յունիս* 6ին :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ Մէջ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին *Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :*

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷնի Մէջ .— *Յունիս* 5ին, *շաբաթ* երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս :
Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Մէջ 29 *Մայիսին* շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, *Հայկական սրահին մէջ* (6 rue de La Brosse) :
Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ
Կը խօսի ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ
Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները :

Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ
Պ. ՈՒՐՆԻ ՃՐՐԿԱՑԵԱՆ
Մեվրան 948 *Մայիս* 23 *Փարիզ*
Նշանուած

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԹՈՄԱՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի դասախաւսական ժողովը այսօր չորեքշաբթի ժամը 8.30ին կ'ունենայ Վարուժան Խուպիկեանի բնակարանը : Կը դասախօսէ ընկեր Ա. ՊՕՑԱՃԵԱՆ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է :

*ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին «Ա. Ահարոնեան» խումբը կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները դասախօսութեան այս հինգշաբթի ժամը 8.30ին Sociétés Savantes*ին *մէջ : Պիտի խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ : Նիւթ՝ «Մայիս 28»ը եւ իր նշանակութիւնը հայ պատմութեան մէջ : Հայերէն դասը կը սկսի ժամը 8ին :*

ՄԱՐՍԷՅԼ .— *Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր շրջանի ընկերները այս չորեքշաբթի ժամը 8ին ընկերվարականներու սրահը : Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Շ. Մխաքեան : Ներկայանալ անդամատետրով :*

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ԲՈԼՈՄՊԻ «Սրամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս Չորեքշաբթի ժամը 21ին, ընկերվարականներու սրահը 149bis, Ave. d'Argenteuil: *Պարտաւորիչ ներկայութիւն :*

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ Նախկին Սահուց Միութիւնը կը յայտարարէ որ բանախօսութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Սեւրի վարժարանին մէջ, նիւթ « Հայկական ճարտարապետութիւնը », կիրակի 30 Մայիս ժամը 16ին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ — *Տէր եւ Տիկին Աստուրեան եւ զաւակները, կը յայտնեն որ այս կիրակի, փլաւոյի մայր եկեղեցւոյ մէջ, տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօնական պատարագ՝ հանգուցեալ տիկին Թագուհի Աստուրեանի, Լեւոն Աստուրեանի եւ Գավաֆեան գերդաստանեղբայրներու յիշատակին համար :*

Ներկայ առ ի գիտութիւն, բոլոր մեր բարեկամներուն եւ ծանօթներուն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Հայկանուշ Պախթիարեան (Ամերիկա) կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին՝ի յիշատակ իր զաւկին՝
ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԱԽԹԻԱՐԵԱՆի

Արտաշէս մեռած է Ֆրանսայի մէջ երբեւ ամերիկեան բանակի զինուոր : Ան մասնակցած է չարք մը կռիւներու, որոնցմէ մէկուն մէջ կը վիրաւորուի : Վէրքերը բաւմուելէ վերջ կը միանայ զօրաբաժնին եւ Ֆրանսական արշաւանքի ընթացքին կ'իյնայ : Ունէր տասնապետի աստիճան :

Այս առթիւ Տիկին Հայկանուշ կ'ընէ հետեւեալ նուէրները, 1000 Ֆրանք Ֆր. Կապոյտ Խաչին, 1000 Ֆր. Բարեգործականին եւ 1000 Ֆրանք Պէտ. Հայ Խաչին Օգ. մասնաճիւղին : Կապոյտ Խաչինը կը խնդրուի ստանալ «Ցառաջ»էն :

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureux*ի*
Ընկերակցութեամբ

Tschaïkovsky*ի* Concerto*ն*, Laubry*ի* Ballade*ը*
եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ
ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի CONCERTO*Ն*
Ղեկավար **JEAN FOURNET**
Salle Pleyel, *Չորեքշաբթի* 2 *Յունիս* 1948
ժամը **20.45**ին

ԴՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ — *Սէվրի Մուրատ Ռաֆայէլ վարժարանի Բարեկամաց եւ Նախկին Աշակերտաց Միութիւնները միանարար կազմակերպած են մեծ դաշտահանդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ 20 Յունիս կիրակի ժամը 14էն 22 վարժարանի պարտէզներուն մէջ :*

Հասոյթը պիտի յատկացուի վարժարանի Պէշիկթաշլեան Թատերասրահի վերաշինութեան : Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 27 MAI 1948 Հինգշաբթի 27 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5351-ՆԴՐ ՀՐՈՒԱՅԻ Թիւ 960 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԱՐԱԲՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՄԵՐԺԵՆ ՋԻՆԱԴՈՒԻԼԸ (?)

Արաբ պետութիւնները, 48 ժամուան յաւելուածական պայմանաժամ առացած ըլլալով զինադուլի մասին որոշում տալու համար, իրենց ներկայացուցիչները հաւաքուեցան երէկ Անդրյորդանի մայրաքաղաք Ամմանի մէջ, քննելու համար այս խնդիրը: Հորհրդակցութիւնները գաղտնի պահուած են, եւ ոչ մէկ ցեղոյց հրատարակուած է ժողովէն վերջ: Կը կարծուի թէ տրուած որոշումը Ազահովութեան Հորհուրդին պիտի հաղորդուի ՄԱԿի Սուրիոյ պատուիրակին կողմէ այս իրիկուն իսկ, այսինքն՝ 48 ժամու պայմանաժամը աւարտած ին պէս :

Սակայն, երէկ իսկ, Սուրիոյ պատուիրակը յայտարարած է Լէյք Սըքսէսի մէջ թէ՝ չատ հաւանական է որ Արաբները չընդունին կրակը դադրեցնելու պայմանը, որովհետեւ բացարձակապէս հակառակ են որ Պաղեստինի մէջ հրեայ պետութիւն մը հաստատուի :

Սէուտեան Արաբիոյ արտաքին նախարարն ալ, իր կողմէ, հաղորդած է ՄԱԿի ընդհ· քարտուղար Թրիկվի Լիի որ կը մերժէ Ազահով· Հորհուրդին կողմէ եղած վինադուլի հրաւէրը, որովհետեւ այսպիսի վինադուլ մը պիտի ծառայէ միայն Հրեաներուն, որոնք անկէ օգտուելով, կրնան իրենց դիրքերը զօրացնել :

Արաբ պետութեանց այս ձգձգումները տեսնելով, Իսրայէլի կառավարութիւնը ՄԱԿի ղրկած է ծանուցագիր մը, որով կ'ըսէ թէ՝ հարկադրուած է իր նախապէս տուած հաստատական պատասխանը վերաքննելու, թոյլ չտալու համար Արաբներուն որ, իրենց տրուած նոր պայմանաժամէն օգտուելով, ամբողջովին զրաւեն Երուսաղէմը : Արդէն, Արաբները կը չարունակեն իրենց յարձակումը այն քաղաքին վրայ, ուր նետած են նաեւ հրկիզող ռումբեր :

★ *Ազահով· Հորհուրդը Արաբներուն դէմ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ — կ'ըսուի — այն պարագային՝ երբ անոնք ժխտական պատասխան տան կրակը դադրեցնելու համար եղած հըրաւէրին : «Եռնայթըտ Փրէս»ի համաձայն, այս մասին խորհրդակցութիւններ կատարուած են Մարսէյլի, Օսթէնտէ, Փարոսի եւ Թրիկվի Լիի մէջեւ :*

Միացեալ Նահանգները Գահիրէի եւ Դամասկոսի մէջ բողոքած են որ Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ կառավարութիւնները ծովային պաշարում հռչակած են Պաղեստինի ջուրերուն մէջ :

Կ'ըսուի թէ՝ Մեծն Բրիտանիա, տեսնելով որ, մէկ կողմէ, Հրեաները, միւս կողմէ, ՄԱԿը իրենց դիրքերը փոխած են, յանձնարարած է Արաբ պետութեանց որ աւելի հաշտարար ըլլան, եւ ընդգրկուած առաջարկուած վինադուլը : Այս պահուս, Արաբական Լիկայի քաղաքական յանձնաժողովը կը քննէ Անգլիոյ այս թելադրութիւնը :

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆԻ ԾԱԾԿԱԳԻՐՔԸ

Իսրայէլի Պետութեան նախագահ Խաիմ Վայցմանի Թրումընի կողմէ ունկնդրութեան ընդունուիլը նշան մը կը նկատուի Ուոշինկթընի մէջ թէ Սպիտակ Տունը հաստատապէս որոշած է ամրապնդել Իսրայէլի Պետութեան գոյութիւնը : Հանրային կարծիքը Թրումընի հետ է այս կէտին մէջ : Միացեալ Նահանգներու արեւելեան ծովեզերքին վրայ գտնուող քաղաքներու մեծ լրագիրները մանաւորապէս կը պահանջեն որ Ազահովութեան Հորհուրդը աւելի կորով ցոյց տայ, տնտեսական եւ նոյնիսկ զինուորական բնոյթ ունեցող պատժական տնօրինութիւններ ընդունելով, պատժելու համար յարձակող կողմերը, Հրեայ ըլլան ա-նոնք թէ Արաբ :

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ սա կարծիքը կը տիրէ թէ՝ նախագահ Թրումընի համար Պաղեստինի խնդրին կարգադրութիւնը ոչ միայն իրեն համար անձնապէս, այլ նաեւ՝ ՄԱԿի եւ Մ· Նահանգներու հեղինակութեան համար ալ տեսակ մը փորձաքար է : Ասոր համար է որ, ամէն ատենէ աւելի, Ուոշինկթըն որոշած է յարդել տալ Պաղեստինի բաժանման մասին եղած կարգադրութիւնը· բաժանում՝ որ այս պահուս կատարուած իրողութիւն մը դարձած է արդէն : Ամերիկա չի կրնար տեղի տալ Արաբներուն, որովհետեւ ասիկա կրնայ միջազգային չատ մեծ հետեւանքներ ունենալ, քայլայելով մանաւորապէս Հորհրդ· Ռուսիան որ ասպարէզ իջնէ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ա· ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԵՒ Ց· ՕՇԱԿԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Լոնտոն, *Մայիս 23*

Այսօր կիրակի, Մայիս 23, Լոնտոնի Հայոց Եկեղեցին բերնէ բերան լեցուն էր : Մայիս 16ի կիրակին Տէր Շնորհք յայտարարած էր ժողովուրդին թէ մասնաւոր հոգեհանգստեան արարողութիւն պիտի կատարուի վերջերս վախճանած Ց· Օշականի եւ Ա· Ահարոնեանի յիշատակին :

Կը պատարագէր Տէր Շնորհք, իսկ Տ· Գրիգոր Ոսկանեան իր սքանչելի ձայնով կը մատակցէր երգեցողութեան :

Պատարագէն վերջ Տէր Շնորհք ժողովուրդը հրաւիրեց որ նստի· եւ ըսաւ.— «Ինչպէս կը տեսնէք, խորանի վարագոյրը փակ է եւ փակ ալ պիտի մնայ մինչեւ որ խօսքս լրացնեմ ի յարգանս Հայ ժողովուրդի պատուական երկու զաւակներուն համար : Այո, անոնք աւելի արժանի էին եկեղեցիէն դուրս ընդարձակ սրահի մը մէջ կազմակերպուած սգահանդէսի մը : Հայց հոս Լոնտոնի մէջ կանոնաւոր հայկական միութիւն մը չկայ որ առանձնէր սգահանդէսի մը կազմակերպութիւնը :

Եւ ճիշդ այս պատճառով ալ Հայ եկեղեցին տէր կը կանգնի իր երկու թանկագին զաւակներուն յիշատակը յարգելու :

(Ականջը խօսի Հայ Ազգ· Հորհուրդին որ երկու օր առաջ հսկայ վիճաւոր սրահի մը մէջ պարահանդէս մը տուաւ առանց ժողովուրդի , այս թող յաւ ապառիկ մը ըլլայ ժողովուրդին կողմէ (Ց· Ջ·) :

Ապա Տէր Շնորհք Ց· Օշականի կենսագրութիւնը տալէ վերջ, ըսաւ «Ցիսուն տարի ճգնեցաւ, տառապեցաւ, քամուեցաւ ի սէր Հայ ժողովուրդին եւ Հայ գրականութեան, կատարեալ ճգնաւոր մը» :

Նմանապէս Ա· Ահարոնեան ... դրութիւնը տալէ վերջ , պատմեց անոր ցարական բռնակալ կառավարութեան կողմէ ձերբակալութիւը, եւ բանտարկութիւը եւ բանտի մէջ կրած տառապանքները : Ազատ, Անկախ Միացեալ Հայաստանի Սեւրի դաշնագրի ստորագրումը եւ մինչեւ Մարսէյլի ողբերգութիւնը, «երբ ան բեմի վրայ կը խօսէր հանրութեան, բոլորովին կը վերանար, կարծես խօսողը ինք չէր այլեւս, այլ բուն ինքը հայ ժողովուրդը » : .....

Հոգեհանգստեան արարողութիւնը խորհրդաւոր եւ չատ յուզիչ էր, յուզուած էր ամբողջ ժողովուրդը :

Լացի նաեւ ես ...

Ց· ՋԱԼԳԵԱՆ (ԿՈՆՋԱԼԷՍ)

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆԻ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իսրայէլի Պետութեան նախագահը, Վայցման , Թրումընի հետ ունեցած իր կէս ժամուան տեսակցութենէն ետք, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է մամուլին .—

Հաւանական է որ Միացեալ Նահանգները մօտ 100 միլիոն տոլարի փոխատուութիւն մը ընեն Իսրայէլի Պետութեան : Մօտ օրէն Ամերիկա պիտի վերցնէ Պաղեստին զէնք ղրկելու համար դրուած արգելքը, ինչ որ մեծօգտակարութիւն պիտի ունենայ Հրեաներուն, թէեւ Արաբներն ալ կրնան իրենց զէնքերը ուրիշ երկիրներէ գնել : Նախագահ Թրումընի հետ իր ունեցած տեսակցութեան «գտհայցուցիչ» եղած է, ընդհանուր կերպով : Ամերիկայի նախագահը ընդունած է որ զէնքերու ներածման խնդիրը խիստ ստիպողական հանգամանք ունի :

Վայցման դառնօրէն զանգատած է նաեւ Անգլիայէ որ կը «քանդէ Ռիքարտոս Առիւծասիրտի գործը, Արաբ գունտերը մղելով Ս· Տէղերոնի մէջ» . Անգլիոյ այս թաղաւորը չէ՞ր մերթ որ, Խաչակիրներու գլուխը անցած, պաշտպանած էր Երուսաղէմը Իսլամներուն դէմ :

★ *Երուսաղէմէն « Տէյլի Մէյլ»ի կը հեռագրեն թէ՝ երէկ կէս օրէ ետք, Երուսաղէմ քաղաքը պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով ամբակռուած է Արաբներուն կողմէ*

ԱՆԳԼԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կը թուի թէ՝ Լոնտոնի մէջ արտաքին նախարար Պէվինի եւ ամերիկեան դեսպան Տկըլըսի միջեւ տեղի ունեցող խօսակցութեանց չնորհիւ, Պաղեստինի խնդրին մասին Անգլիոյ եւ Միաց· Նահանգներու տեսակէտները իրարու մօտեցած են : Տրուած լուրի մը նայելով, Բրիտանական կառավարութիւնը որոշած է, այլեւս օգնաւոր չղրկել Եգիպտոսի, հակառակ այս մասին վերջերս Գահիրէի հետ կնքած համաձայնութեան : Կ'երեւայ թէ բրիտանական դահլիճին կարգ մը անդամներուն կողմէ Պէվինի վրայ կատարուած ճնշումին հետեւանքով է որ Անգլիոյ արտաքինախարարը աւելի հաշտարար ուղղութիւն մը որդեգրել սկսած է :

★ *Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը հերքեց , այն լուրը՝ որուն համաձայն իբր թէ Անգլիա պահանջած ըլլայ որ Ֆրանսական կառավարութիւնը չճանչնայ Իսրայէլի Պետութիւնը :*

Սակայն, միեւնոյն օրը եւ գրեթէ միեւնոյն ժամուն, Անգլիոյ դեսպանը արտաքին գործերու պաշտօնատունը գալով խնդրած է Ժորժ Պիտոյէ որ նոր դէպք մը չյարուցանէ, մինչեւ որ այս պահուս Լոնտոնի մէջ Պաղեստինի մասին Անգլիոյ եւ Ամերիկայի խորհրդակցութիւնները չաւարտին :

Ծիսոր կացութիւն Փինլանտայի մէջ

Փինլանտայի մէջ համայնավարներու դէկավարութեան տակ ազգային կոմիտէ մը կազմուած է որ կ'ուսումնասիրէ այն միջոցները՝ որոնցմով ճնշում պիտի բանեցուի կառավարութեան վրայ : Այս կոմիտէին պահանջն են որ երկրին գլխաւոր նախահանդիսութեան մէջ գործադրուի կոալիցիոն պետական նախարարներուն մէջ կատարուած փոփոխութիւնները : Ժողովրդական մեծ միթինգ մը սարքեցին, որուն մասնակցեցան 30.000 հոգի : Համայնավար առաջնորդները պահանջեցին որ հրաժարեցուցած նախորդ ներքին նախարարը վերահաստատուի իր պաշտօնին մէջ :

Կառավարական շրջանակներուն մէջ վախ կը յայտնուի որ կռիւներ տեղի ունենան փողոցներուն մէջ, որովհետեւ ձախերու միութեան պետերը սպառնացած են կառավարական չէնքը պաշարել :

★ *Մոսկուայի ձայնախոսը անցեալ իրիկուն յիշեց այն յայտարարութիւնը՝ որով Փինլանտական համայնավար կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն կը պահարակէ կառավարութիւնը, նախարար Լէինոն հրաժարեցուցած ըլլալուն համար : Ցատարարութիւնը կ'ըսէ թէ այս արարքը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ բռնաբարել Սահմանադրական օրէնքը եւ յանճնուիլ ամերիկեան յեղափոխական ուժերուն :*

★ *Հէլսինքիի մէջ, Փինլանտական դահլիճին խորհրդակցութիւնները տակաւին վերջացած չեն· կառավարական տագնապը կը շարունակուի· այսօր տեղի պիտի ունենան Նոր խորհրդակցութիւններ :*

Միւս կողմէ, համայնավարները կը շարունակեն իրենց բուռն ընդդիմութիւնը կառավարութեան դէմ : Նոր ընտրութիւններու թուականը մօտեցած է : Ասոնք, երեւցածին պէս, շատ նպաստաւոր պիտի ըլլան համայնավարներուն համար, որոնք, այս իսկ պատճառով, հաւանական է որ բռնի ուժ գործածել ուզեն, կառավարութեան ղեկը ամբողջովին իրենց ձեռքը առնելու համար : Առ այժմ սակայն, անոնց ձեռնարկած ընդհանուր գործադուլի փորձը ձախողած է : Անհամբերութեամբ կը սպասուի, տեսնելու համար թէ ի՞նչ դիրք պիտի բռնէ Մոսկուա :

Ուոլթս Մոսկուա չերթար

Լոնտոնի Քերծի հետ Մոսկուա երթալու , յաջողցնելու համար Համագործակցութեան նախագահ ընտրուելու իր ջանքերը : Այս մասին իրեն հարցում ընդունելուն Ուոլթս յայտարարած է թէ այսպիսի դիտաւորութիւն չունի· եւ սակայն — աւելցուցած է — եթէ Սթալինի այցելութիւն մը տալով կրնայ ծառայել խաղաղութեան գործին, հաճոյքով պիտի երթայ Մոսկուա· առ այժմ — ըսած է Ամերիկայի նախկին փոխ նախագահը — ոչ մէկ նշան կայ որ այսպիսի այցելութիւն մը կարենայ այս դառին ծառայել :

Միւս կողմէ, Մոսկուայի ձայնախոսը պարզած է այն ամբաստանութիւնները՝ որոնց ենթակայ կ'ըլլայ Ուոլթսի կուսակցութիւնը Ամերիկայի մէջ· եւ սակայն — կ'աւելցնէ ձայնախոսը — այս կուսակցութեան ժողովրդականութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ Մ· Նահանգներու մէջ :

Կրումիօ նորէն կր քողոքէ

Լէյք Սըքսէսէն կը հեռագրեն թէ երէկ Ցուգոսլաւիան եւ Թուրքիա ՄԱԿի ապագայ անդամակցութեան յանձնաժողովին Մէջին Արեւելքի բաժնին անդամ ընտրուեցան :

Սովետ պատուիրակը բողոքեց Ցուգոսլաւիայի եւ Թուրքիոյ ընտրութեան դէմ, առարկելով որ

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

հանգիստներու տեսակէտները իրարու մօտեցած են : Տրուած լուրի մը նայելով, Բրիտանական կառավարութիւնը որոշած է, այլեւս օգնաւոր չղրկել Եգիպտոսի, հակառակ այս մասին վերջերս Գահիրէի հետ կնքած համաձայնութեան : Կ'երեւայ թէ բրիտանական դահլիճին կարգ մը անդամներուն կողմէ Պէվինի վրայ կատարուած ճնշումին հետեւանքով է որ Անգլիոյ արտաքինախարարը աւելի հաշտարար ուղղութիւն մը որդեգրել սկսած է :

★ *Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը հերքեց , այն լուրը՝ որուն համաձայն իբր թէ Անգլիա պահանջած ըլլայ որ Ֆրանսական կառավարութիւնը չճանչնայ Իսրայէլի Պետութիւնը :*

Սակայն, միեւնոյն օրը եւ գրեթէ միեւնոյն ժամուն, Անգլիոյ դեսպանը արտաքին գործերու պաշտօնատունը գալով խնդրած է Ժորժ Պիտոյէ որ նոր դէպք մը չյարուցանէ, մինչեւ որ այս պահուս Լոնտոնի մէջ Պաղեստինի մասին Անգլիոյ եւ Ամերիկայի խորհրդակցութիւնները չաւարտին :

«ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ԵՐԿԵՐԸ»

(Գ. եւ վերջին մաս)

կազմեց եւ խմբագրեց Սողոմոն Տարոնցի, Հ. Ս. Ս. Ռ. Պետական հրատարակութիւն, Երեւան 1946.—

«Վարուժանի երկերը» հատորը բաժնուած է եօթը մասերու: Առաջինը կը պարունակէ «Սարտունները», այսինքն համառօտ դիրքերն եօթը քերթուածները միասին: Միացած տասնըմէկ կտորները յարմար չեն ներառուած, որովհետեւ իրը թէ «Թոյլ են դեղարուեստական տեսակէտից»: Զարմանիք զրկածնելով դուրս ձգուած կտորները իրը թոյլ, կարելի է հաստատել որ առնուած եօթը կտորները ոչնչով լաւ չեն: Խմբագրողը ընտրած է այդ կտորները իրը ամէնէն անվնասները «քաղաքական տեսակէտից»:

Դուրս ձգուած կտորներն են «Մուսային», «Ձիւնէ դաշտը», «Դաստիարակ», «Տղաք», «Ներե - ցեք», «Վշտին վիճաժը», «Մուրացիկը», «Ցաւերժութեան սեմին», «Արիւնոտ ճիւղը», «Զորս տարեկանի մը նամակը» եւ «Երազ ու խոհ»:

Ցաջորդ դիրքը կ՚ունենայ «Ցեղին սիրտը»: Հոս դուրս ձգուած են տասնըմէկ քերթուածներ եւ մէկ դիւցազներգ: Միթէ ասոնք ալ թոյլ նկատուած են «դեղարուեստական տեսակէտից»: Եթէ բանաստեղծ մը տասնըմէկ կտոր թոյլ կտորներ ունի քառասունհրկուքի վրայ, դուրս պէտք կ՚ըլլայ դուրս ձգել, այլ կը նշանակէ թէ ան «20րդ դարու առաջին քառորդի բազմալար եւ բազմաբժան բանաստեղծը» չէ: Անմիտ վարկաբեկում մըն է այս նահատակ բանաստեղծին համար: Որպէսզի ընթերցողը ուշադրութեամբ կարդայ դուրս ձգուած կտորները եւ տեսնէ պատճառները ուրացումին, որ հետեւանք է Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունեցող քաղաքական դրաքնութեան, մենք կուտաք անուններն այդ կտորներուն.— «Թողէք մեծնամ», «Հայ բժիշկը», «Ողորմութիւն», «Դիակի սայլը», «Հայկակիներու օրօրանը», «Արծիւներու կարաւանը», «Աւերակներու Տիկինը», «Վերածնութիւն», «Արեան Ցաղթանակ», «Դերեվիկը», «Մատնիչը» եւ «Իկիա Տօնէլը» (դիւցազնավէպ):

«Օձը», զոր բանաստեղծը ձօնած է ապրող Հայերուն եւ խորագրած «Իսկ ապրող Հայերն ալ այսպէս ապրեցան», անհասկնալի դարձուած է...

«Ջարդը» նկարագրութիւնն է մեծ ոճիրին, ուր կուտայ ոճրագործներուն անունները: Եւ սակայն գրաքննիչը (չեմ կրնար ըմբռնել, որ հայ մը եղած ըլլայ ան) կը փոխէ Թուրք եւ իսլամ անուններն ալ եւ ասոնք, որպէս զի նոր սերունդը երէկ ոճիրին, չիմանայ ոճրագործներու անունը:

Այսպէս՝ 20րդ դարու այս մեծագոյն բանաստեղծի գործը կը դառնայ տեսակ մը խամաճիկ իր իսկ կ՚ըսած հայրենիքի Պատմութեան մէջ եւ անոր չուքին տակ:

Եւ սակայն այս չէ ամէնը, Ջարդը կը շարունակուի «ովիւ»ին մէջ: Էջ 98, վարչն 16րդ տողը պէտք է ըլլայ «Թող այդ Թուրքերը դիտուած» փոխան «Թող ասոնները դիտուած»: «Արմենուհի»ն, Վարուժանի դիւցազնավէպերէն մին, նոյնպէս չարափոխուած է: Էջ 114, վերէն 11րդ տողը պէտք է ըլլայ «Պահապաններ չուրջն ի գետ կան Թուրքին սէգ»:

«Վարուժան»ը ոտանաւորը, ձօնուած Հայ - Թաթարական կռիւներուն, նոյնպէս ենթարկուած է փոփոխութեանց: Էջ 136, վերէն 10րդ տողպէտք է ըլլայ՝ «Որոնք իսլամ իշխաններու բռնաւոր». Էջ 137, վերէն տող 3րդ՝ «Բաֆֆիներու, Քրիստափորի, մենք դիտուած». տող 15րդ՝ «Որոնք իսլամ ժանիքը մեզ ուղղեցին»:

Վերջապէս ամէն տեղ, ուր Թուրքին եւ իսլամին անունը կայ, փոխուած է ոսոխի, պարսիկ Շահի, ցարի:

Չեմ կարող չարաչար դործածել հիւրընկալող Թերթի ազնուութիւնը, օրինակելով հատուածները՝ դուրս ձգուած քերթուածներէն: Անոնց ընթերցումը ներմուծէն յանձնարարելի է բոլոր անոնց, ով կը փափաքին ճշդիւր դաղափար մը ունենալ Հայաստանի այժմու կացութեան:

«Եր եր» ... յայտնի դիրքը յատկացուած է «Հեթանոս երդ...»ուն: Դուրս ձգուած են հետեւեալ կտորները. «Ջուրին վրայ», «Աղունիսի մը», «Դաշտերու տղան», «Ճիւղը կ՚անցնի», Ճանապարհ լուսի», «Մամուռ աղօթքը» եւ «ԵՓՐԵՄ»: Աւելցուած են զանազան հանդէսներու մէջ հրատարակուածներէն «Նաւասարդեանը», «Որբուհին», «Դալար ճիւղ», «Դուշակը», «Հմայքի աղբիւրը», Պատմ...», «Լուսինին», «Լողանքէն վերջ», Դարձ», «Ով դար, ով դար», «Աստղի - կին»:

«Հ...անոս երգեր»ու մէջ փոփոխութեանց չհանդիպեցանք. Հոս պէտք է խոստովանիլ, Թէ բաւական ժուռկ է լիակատար բաղդատութիւն մը ընել: Այսուհանդերձ նկատեցինք, որ բանաստեղծութեանց մէկ մասին ձօները վերցուած են, այսպէս՝ Աւետիս Ահարոնեանի տուիրուած «Պատգամաւորներս» առա ց հասցէի որո՞ւ կրնան բան մնալ Վարուժանի առաս «մասսայականացումը»...:

Եւ սակայն Ահարոնեան, այնքան մեծ՝ որքան այս օրերու հայրենիքը, պիտեմ որ քէն չունի, ան պիտի ուզէր Թուչել հոն, նոյնիսկ առանց անունի:

«Հայի երգը» իր 29 կտորներով ամբողջացած արտադրուած է, անոնց վրայ աւելցնելով «Վարդվը», «Բարեհները», եւ Անդաստան» գանազան հանդէսներու մէջ նախապէս հրատարակուած քերթուածները:

Հայաստանի Հանրապետութեան օրերուն, երբ Աւետիս Ահարոնեան Պոլիս էր, Տիկին Վարուժան Արիկեան անոր յանձնած էր Վարուժանի ձեռագիրները, զրս Հայաստան ղրկած էր ան: Ուրախութեամբ կ՚իմանանք, որ անոնք փոխանցուած են տունին ներկայ կառավարութեան ուշը մնան Պետ. Թանգարանը: Այդ ձեռագիրներէն Առաջին «Ծիլեր»ի լուսանկարը, հեղինակի նկարին հետ, դրուած է «Երկեր»ու սկիզբը:

Արձակ էջերու մէջ ապրդած են կտորներ, որոնք Վարուժանի դրչին չեն պատկանիր, ինչպէս «Իմանին պատկերներ»ը եւ Թերեւս ուրիշներ ալ: Թարգմանութիւնները ու նամակները մէկ մասն են անշուշտ մնացածին: Գիրքը ունի նաեւ բանաստեղծի գործածած բառերու եւ անուններու բացատրական ցանկ մը:

×

Բնականոն պայմաններու մէջ զանուող երկիրներ պէտք չեն ունենան յապաւումներ եւ փոփոխութիւններ ընել աննպատակ գրութեանց մէջ: Հրատարակչէ վերջ ամբողջութիւնը, խմբագրողները յետադարձ ակ ալկով մը ցոյց կուտան անպատեհ կողմերը այդ գրութեանց: Երբ մարդիկ կը փոխեն գրութիւնը ուրիշին, կը հատատեն իրենց վարք՝ դէպի արտայայտուած գաղափարի ճշմարտութիւնը եւ տարածումը: Երեւանի մէջ բնականօրէն կը գտնենք այդ օտար ազդեցութեան կիրարկումը:

Եթէ Վարուժանի Թուրք եւ իսլամ բառերու գործածութիւնը անպատեհ էր, կարելի էր խօսիլ այդ մասին եւ համոզել ընթերցողը: Եթէ պէտք էր սիրել Թուրքը եւ վարձատրել զայն, պէտք էր յայտարարել բաց սրտով եւ ոչ գաղտ օրէն: Իսկ եթէ կասկած չէր ըլլար այդ, ի չեզն անօգուտ էր:

Թուրքն ու իսլամ յաւիտեան գոյութիւն ունեցեր են մեր կեանքի Գողգոթային մէջ եւ նահատակ բանաստեղծը չէր կրնար տարբեր ձեւով բնորոշել զայն:

ՀԱՅ ԵՐԳԱՀԱՆԸ

Գուրգէն Ալէմշահի մահը մեզ բոլորս խոր սուգի մատնեց:

Որ սուգի մէջ է նաեւ հայ երաժշտութիւնը որ անոր անհետացումով կը կորսնցնէ իր ամէնէն խոստմնալից եւ խանդավառ մշակներէն մին:

Մահը անշուշտ տիրոջ բան մըն է եղած միշտ, Գուրգէն Ալէմշահի մահը սակայն մեզի ոչ միայն տխրութիւն կը պատճառէ, այլ եւ մեր արտերուն մէջ ամէնէն դառն հոդեվիճակներէն մէկուն ծնունդ կուտայ: Ան աւելի կը նմանի փոթորիկի մը, որ իր անակնկալ պոռթկումովն ու արտասովոր սաստկութիւնով թէեւ անմիջական սարսափ մը կ՚ազդէ մեր վրայ եւ սակայն անոր դրոշմած աւերին բուն մեծութիւնը փոթորիկէն վերջ, օրէ օր աւելի զգալի կ՚ըլլայ:

Իր անհետացումով մեծ պարապութիւն մը կը ստեղծուի որքան հայ արուեստին՝ նոյնքան նաեւ մեր արտերուն մէջ: Ան մեզի համար կենդանի յոյս մըն էր: Իր արուեստագէտի աստղը փայլուն է եւ ինքը ունէր նաեւ կատարեալ դիտակցութիւնն ու հաւատքը: Իսկ ճակատագիրը կարծես նախանձի զգացումէ մը դրդուած բուռն չոմլովմը եկաւ մարել անոր լոյսը, խլելով դինքը մեզի ժամանակէն առաջ, չիշեցնելով կեանք մը որմէ հայ երաժշտութիւնը դեռ այնքան հարուստ գործեր ունէր սոսանալիք:

Այդպէս, քանի կը կեդրոնացնենք մեր մտածումները իր մահուան դառն իրականութեան շուրջ, խորհուրդներ եւ յուշեր միս միւսին կը յաջորդեն, ամէն անդամ յուզմամ նոր ալիքներ յարուցանելով մեր սրտին մէջ: Որովհետեւ կարելի չէր ճանչնալ Գուրգէնը եւ բարոյապէս չը կապուիլ իրեն, Թէ իրը ա հատ եւ Թէ իրը արուեստագէտ:

Իրեն կը մնայ մեզի ընել այլեւս եթէ ոչ յառել մեր աչքերը իր ստեղծագործութիւններուն վրայ որոնց մէջէն միայն կարելի պիտի ըլլայ հմա մեզի մօտենալ իրեն եւ զգալ իր ներկայութիւնը: Ան կը Թողու մեզի երկու Թանկագին բաներ, իր անմոռանալի, ազնիւ յիշատակը եւ իր սիրուն գործերը: Հակինք ուրեմն անոնց վրայ եւ ջանանք յաւերժացնել զանոնք: Այդ պիտի ըլլայ անշուշտ լաւագոյն յարգանքը զոր կարելի է մատուցանել այնքան սիրուած բարեկամի մը եւ հայ արուեստագէտին, որուն վաղահաս կորուստը կ՚ողբանք այսօր աղդովին:

×

Գուրգէն Ալէմշահ կանուխէն իսկ առանց վարանումի, իր արուեստագէտի զգայնութիւնովն ու առողջ դատողութիւնով, երաժշտութեան մէջ ընտրեց իր բուն ճանապարհը, որ էր իրեն համար նաեւ ճշմարիտը, այսինքն հայ արուեստը որուն հանդէպ իր ունեցած սէրը երբեք ոեւէ զանգրեցման չենթարկուեցաւ:

1934ին Փարիզեան հայ Թերթի մը համար իր տուած մէկ տեսակցութեան առթիւ այդ նիւթին վերաբերեալ իմ մէկ հարցումիս ան կուտար հետեւեալ պատասխանը:

«Մեր ժողովրդական Փոլքլորը ոչ մէկ կէր - պով տոորադաս է ուրիշներէ: Միայն Թէ պէտք է զայն դնել կատարելագործուած արուեստի գետնի վրայ: Ահա Թէ ինչպէս կարելի է ստեղծել ու մըշակել ազգային արդիական իմաստով երաժշտութիւն մը»: Իսկ իմ սիրած վարպետներս են, ամէնէն առաջ Կոմիտաս վարդապետ, որ իր խոր հմտութիւնով եւ ազնիւ ճաշակով կրցաւ մեր երաժշտութեան տոհմային յատկանշական գիծը օտար տարրերէ զատել եւ այդպէսով ցոյց տալ մեր հետեւելիք ուղղութիւնը: Մեզի երիտասարդներուս կը մնայ այդ չրջանակը ընդլայնել դիտակցութեամբ եւ լրջութեամբ ընթանալով արդէն ստեղծուած ճամբէն»:

Ուրեմն Գ. Ալէմշահ ուզեց առաջին օրէն իսկ իր ստեղծագործութիւններուն մէջ արտայայտել հայ կեանքը, հայ մշակոյթը, մնալ ժող. արուեստին մշակը եւ խօսիլ ազգային լեզուն: Եւ իր այս ընտրութիւնը, որ տեղի կ՚ունենար ինքնարուխ խանդավառութիւնով մը, իրեն համար եղաւ խիստ բարերար բան մը: Որովհետեւ Գուրգէն իր կուրծքին տակ կը կրէր նաեւ Հայու անաղարտ սիրտ մը, որ իր ղգայնութեան մէջ պիտի վերարժէքը: Հակինք ուրեմն անոնց վրայ եւ ջանանք յաւերժացնել զանոնք: Այդ պիտի ըլլայ անշուշտ լաւագոյն յարգանքը զոր կարելի է մատուցանել այնքան սիրուած բարեկամի մը եւ հայ արուեստագէտին, որուն վաղահաս կորուստը կ՚ողբանք այսօր աղդովին:

×

Եթէ Թուրքի եւ իսլամի հանդէպ այս փափկանկատ եւ անկեղծ վերաբերումը ընդհանուր էր, ինչպէս կարելի էր բացատրել այն Թուրանալից եւ վարկաբեկիչ սլաքները, ուղղուած վերջերս նոյն «հասցէ»ին ռուսերէնով դէմ յարաբերութեանց աւիճով:

Եթէ Թուրքն ու իսլամը չէ որ ջարդեր ու կեղեքեր են հայ ժողովուրդը, այլ միայն Թուրք կառավարութիւնը, ո՞վ գործադրեր է Վարուժանի նկարած զանգուածային «Ջարդը»: Եթէ Սթալին - Լենինեան հասկացողութեամբ Թուրքերը եղբայրներ են, ալ ինչո՞ւ կուտիլ անոնց դէմ, եւ խլել մեր հողերը այդ «բարի» ժողովուրդէն: կը վախնամ, որ մի գուցէ այս կերպ հասկացողութիւն մը կը տիրապետէ Հայաստանի մէջ, ինչ որ մասնակիօրէն կը հաստատուի երկերու ուշադիր քննութենէն եւ դուրս ձգուած կտորներէն: Երեւան հրատարակուած ուրիչ հատաքածոյի մը մէջ հանդիպեցայ Սթալինի ձօնուած ոտանաւորի մը, ուր գրողը կը զովաբանէր զայն՝ Հայն ու Թուրքը եղբայրացուցած ըլլալուն համար: Մարդիկ, հանդիստ նստած գահերու վրայ, կը հաշտեցնեն զոհն ու զահիճը:

Ընդունելով հանդերձ որ Հայաստան, հարատահարութեանց եւ աւերումի երկիրը, այսօր կ՚ապրի եւ կը վայելէ ֆիզիքական պաշտպանութիւնը եւ հովանին ուրիշ երկրի մը, որ կը պարտադրէ իր օրէնքները եւ կարգերը, կարելի չէ վճարել այնքան սուղ գին ի վնաս մեր ապագայ գոյութեան:

Հարց կը ծագի բնականօրէն, Թէ ի՞նչպէս երկիր մը կրնայ յառաջդիմել, դրականութիւն եւ մշակոյթ զարգացնել, առանց ըմբռնում ունի: Ինչպէս կրնայ ապրիլ եւ ապրեցնել նման խաթարումներ եւ զեղծումներ դործելով, ինչպէս կըրնայ մշտապէս զերի մնալ սուտի եւ կեղծիքի եւ յառաջդիմել ու ստեղծագործել ...:

Ջուրն ինկած մարդը կը մտածէ ցամաք ելլելու մասին եւ երբ հոն կը հասնի, կ՚ուզէ ապրիլ կեանքը ազատ Թռիչքներով: Հասկնալի է, որ Հայաստանի գրողները կ՚ուզեն Թռիչք ունենալ կտրուած Թեւերով, աւաղ: Մեր պարտականութիւնն է օգնել, որ զարգանայ իրենց մէջ ըմբռնում ունի, նոյնիսկ ի գին մեծագոյն զոհողութեանց: Հազար յարգանք անոնց, որ նախընտրեցին Սիպեբիոյ սառամանիքը ու դէմ փրկեցին պատիւը հայ գրողին:

Իմ հաւատքս է, որ եթէ Վարուժան ողջ ըլլար, պիտի գրէր իր հոյակապ կարապի երգը, նոր եւ ուժեղ «Ղեղոյի արտ» մը, Թերեւս նմանութեամբը իր ՕԶԸին:

... Ու դուն, իմ սիրելի ժողովուրդ, տա - կաւին լուռ ես:

Ամերիկա ԺԻՐԱՑՐ ԱԲԻԿԵԱՆ

ծարծէր յոյզեր որոնք այնքան խոտցած կերպով կը նկարագրեան մեր ժող. արուեստին մէջ :

★

Ան կը հետեւցայ մինչ իր կեանքի հատունութեան սեմին, աշխատելով պահու մը երբ արուեստագէտ մը, արտայայտութեան տեսակէտին ընդհանրը ճակատագրական անկիւնադարձի մը առջեւ կը գտնէ : Այդպէս, Ալէմշահ անտարակոյս չատ նոր բաներ ունէր ըսելիք : Եւ սակայն հակառակ այդ բոլորին ինչ որ ան թողուց մեզի իրր երկ այնքան նշանակալից է որ թոյլ կուտայ մեզի առանց վարանումի դասել դինքը հայ արուեստի ամէնէն արժանաւոր մշակներու կարգին :

Իր ստեղծագործական առաջին շրջանին իսկ, ինչպէս ըսինք, ան ցոյց կուտայ արդէն ճաշակի եւ ըմբռնումի այնպիսի հատունութիւն մը որ, եթէ երբեք մէկը ստանձնէր անոր արուեստին զարգացման չաւիղը, կամ անոր հանդրուանները բնորոշելու հոգը, իր աշխատանքը չատ հեշտ պիտի ըլլար : Եւ արդէն ի քիմի առանց երկար խարխափումներու է որ տեղի կ'ունենայ իր թէքնիք եւ դեղագիտական բարեշրջման ընթացքը եւ երբ կը ձեռնարկէ որոնել զայն իր գործերուն մէջ, մենք մեզի կը դտնենք արդէն արագօրէն բոլորուած հանդրուաններու առջեւ :

Իբր ստեղծագործական դլխաւոր յատկանիշ, կարելի է ըսել թէ Ալէմշահ կը պատկանէր երդահաններու այն դասակարդին որոնք բնութեան կողմէ օժտուած են բացառիկ ճշդնական կամ մեղեդիական զգայնութիւնով մը, (sensibilité vocale) : Որովհետեւ կան նաեւ ուրիշներ որոնք իրենց երդայնական աշխարհին մէջ ճայնը կը լսեն զործիական զոյնով մը : Եւ գուցէ այդ ըլլայ նաեւ պիտուր պատճառներէն մին որով իր գործերուն մէջ, իմ կարծիքով, ամէնէն մնայուններէն պիտի ըլլան իր սիրուն վրդերը :

Այո, ինչ փոյթ թէ անոնք երկայաչունչ գործեր չըլլան : Անոնցմէ իւրաքանչիւրին մէջ կը զդանք տեւական ներկայութիւնը ինքնատիպ ներշնչումներով հարուստ արուեստագէտի մը հոգիին, որ դիտէ ազնիւ եւ անկեղծ միջոցներով երաժշտութեան դիւթիչ թիւերով արտայայտել փերմուած մը իրեն տրուած յոյզերը : Մեղեդիական պարզ գիծ մը իր նոյնքան պարզ դաշնաւորումով (որպիսին են իր գործերը) բաւական են արդէն կարկառուն կերպով ցոյց տալու համար արուեստագէտի մը տաղանդը : Գուցէ նոյնիսկ աւելի քան ուրիշ լայն միջոցներ որոնց եւեւ այնքան դիւրին է պարտկել չատ մը միջակութիւններ : Գուրգէն արդէն պէտք չէր զդար այդպիսի արուեստական միջոցներու օդտագործման, որովհետեւ այն երդահաններէն չէր որոնք կը չարչարեն իրենց հոգին ու միտքը ամէն գնով ինքնատիպ դործ մը տալու համար : Ան կը դիմէր ամենայն պարզութեամբ, այնպէս ինչպէս կը զդար, որովհետեւ իր մէջ կ'ապրէր արդէն ճշմարիտ եւ իրեն յատուկ լուսաւոր կայծ մը, եւ կը բաւէր որ ուղէր դայն դլեւորել, այդպէս Գուրգէն կը դիմէր ինքնարուխ միջոցներով եւ այդ գործը կ'ըլլար իրմէ ծնած բան մը :

Իր ստեղծագործութիւններուն խորութիւնը մը-տածուած խորութիւն մը չէ այլ բնական հնչուածքներով արտայայտուող զգայնութիւն մը որ ներ-

Գիտական ատուլիս

ՎԻՐՍԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կենդանիներու կեանքին ապահովութիւնը չատ մը հետաքրքրաշարժ կողմեր կը ներկայացնէ : Փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ վիրաբուժութիւնը բնազդական է անոնց մէջ :

Ծանօթ տեսուած են կացարներ, որոնց մէկ ոտքը կապարի հարուածէն կոտրելով, ճարտարութեամբ յաջողած են բաւարար դարմանում մը ընել եւ վերահաստիղել կոտրած ոտքը : Որսորդ մը որսացած է կոցար մը, որուն ոտքին կոտրած մասը ծածկուած էր չորցած ցեխէ եւ մամուռէ պատեանով մը : Տեսուած են նաեւ թակարդի մէջ ինկած վայրի կենդանիներ, որոնք թակարդէն ազատելու համար իրենց ակռաներով յաջողած են կարել բռնուած ոտքը, տեսակ մը վիրաբուժական դործողութիւն կատարելով :

Ուղարկուներ չանախ հանդիպած են վիրաւոր առիւծներուն եւ յովազներու, որոնք իրենց թաթերուն վարպետ չարժումներով յաջողած են վէրքին մէջէն դուրս հանել մխուած նիզակները եւ լղելով դարմանել իրենց վէրքը :

Կիւլանի մէջ գոյութիւն ունի կապիկներու մասնաւոր ցեղ մը, որ չատ խելացի է եւ արտակարդ խմացականութեամբ մը օժտուած : Անտառներուն այս անխոնջ ու անկուն հետախոյները փորձառու վիրաբուժներու համբաւը կը վայելեն : Երբ իրենցմէ մէկը արկածի մը հետեւանքով վիրաւորուի, բարեկամ կապիկները կըհաւաքուին վիրաւորեալին չուրջը, կը կարեկցին անոր վրայ, կը շոյեն ու կը գդուեն զայն :

Ոմանք վէրքին խորութիւնը չափելու համար իրենց մատները վէրքին մէջ կը խօթեն, ուրիշներ ծառերու տերեւներ հաւաքելով վիրաւոր մասին մէջ կը դնեն արեան հոսումը զազրեցնելու համար : Վերջապէս ուրիշներ ալ օգտակար բոյսեր հաւաքելով վէրքին վրայ կը զետեղեն փութացնելու համար անոր բուժումը :

Նախնական մարդիկ չատ բան սորված են կենդանիներէն, մասնաւորապէս ինչ կը վերաբերի բժշկութեան եւ լուծողական դեղերու գործածութեան : Գիտենք թէ ինչպէս կատուն եւ շունը պարտէզներու մէջ կ'ուտեն այնպիսի խոտեր, որոնք զովացուցիչ եւ լուծողական յատկութիւն ունին :

Գանատայի մէջ ազի ընդարձակ աւազաններ կան, ուր ամառուան եղանակին բազմաթիւ եղջերուներ ու այծեամներ կուգան հանդստանալու եւ հանդարտօրէն որոճալու իրենց կերածները, օգտուելով ազի ներկայութենէն :

Գանատայի ամբողջ արեւմտեան հողամասը ծածկուած է բորակի ընդարձակ խաւերով ; ոչ բնաւ բուսականութիւն չունի : Բորակի այդ դաշտերուն վրայ երբ արեւը մայր մտնէ, եղջերուներու ահագին բանակներ կը տեսնուին, որոնք չըրջակայ անտառանէրէն հոն կը խուժեն, դարմանելու համար մոծակներու խայթոցներէն ստացած իրենց վէրքերը :

Կենդանիները բնազդաբար կը ճանչնան նաեւ հանքայինջուրերը եւ անոնց արդիւնաբերական յատկութիւնները : Հիւսիսային Ամերիկայի կարդ մը երկիրներու մէջ դոյութիւն ունին հանքային ջուրեր, ուր տարուան որոշ եղանակներուն մէջ եղջերուներ ու այծեամներ կուդան անոնց ջուրը խմելու եւ անոնց մէջ լուացուելու համար :

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԳԻՆՈՎՈՒԹԻՒՆԸ . — Ալքոլ դործածելու սովորութիւնը միայն մարդկային ցեղին յատուկ չէ : Կենդանաբաններ կը կարծեն թէ կենդանիներն ալ ունին այդ յոռի ունակութիւնը :

Պիծակները հաճոյքով կը ծծեն հասուն խաղողներուն հիւթը որ ալքոլ կը պարունակէ եւ անով ամենատուր կ'ըլլան գինովութեան վիճակիմբ որ զուարթութիւն կը պատճառէ : Արջերը դերութեան մէջ մեծ հաճոյք կը զդան ալքոլ խմելէն, չուները դարեջուրի սիրահար են, բնտանի կապիկները դինովելու աստիճան դինի կը խմեն :

Հաստատուած է թէ կեղանաբանական պարտէզներու մէջ գուցադրուած փիղերուն մեծագոյն մասը գինեմոլութեան ախտէն վարակուած է : բազմոցը խնկարկելու անդուսպ փափաքը երբեմն այնպիսի ծայրայեղութիւններու կը մղէ որ պահնորդները չաճախ մեծ դժուարութիւն կը կրեն զանոնք եւս կեցնելու իրենց ունակութենէն : Փիղերը երբեմն այնպիսի հիւանդութիւններ կը կեղծեն որոնց դեղը գիտեն թէ օղին է եւ իրենց ժամերուն մեծագոյն մասը գինովութեամբ կ'անցընեն :

Ուղտը, որուն սակաւակերութիւնը առածի կարդ անցած է, պղտիկ գաւաթ մը քօքէյլի համար խելքը կը թոցնէ : Կապիկները չողմեր կոչուած բոյսը կ'ուտեն, հանելի զդայութիւններ վայելելու համար : Ճագարները հաճոյքով կը կրծեն ազատքեղ (մաղտանոս), վայրի ծաթերին, եւայլն :

Կարդ մը բոյսեր իրենց դրդռիչ յատկութեամբ մարսողութիւնը կը դիւրացնեն եւ այլազանութիւն կուտան սնունդներուն :

Հ. ՏԷՐՕՍԿԻ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ Մէջէլ թագաւորը եւ իր ընտանիքէն չորս անդամներ ռումանական հպատակութենէ դրկուեցան կառավարութեան կողմէ, «ռումէն ժողովուրդի եւ ժողովրդական հանրապետութեան չահերուն հակառակ» գործած ըլլալնուն համար : Այս առթիւ, դրաւուած են նաեւ իրենց գոյքերն ու կալուածները (29 դղեակ), 114 պալատ, 15000 հեքթար մշակելի հող, 136.000 հեքթար անտառ, 3 միլիոն արժէթուղթ, դոհարեղէններ, նկարներ, եւն.) :

չնչուներու հարուստ ցանցի մը մէջէն մարմին կը ստանայ :

Երգը Ալէմշահի արուեստին հոդին իսկ է եւ եթէ ապրէր, ամէն կասկածէ վեր է որ ան պիտի մնար նաեւ մեր ամէնէն մեծ երդիչ հեղինակներէն մին :

Գ. ՔԷՐԼԻՍԹԻԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (9)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Ե.

Հինգ ձիաւորները, իրենց երեանները դէպի Վասպուրական դարձուցած, սրարշաւ առաջ կընթանային : Քրտինքի մէջ կորսուած էին անոնց ձիերը. յայտնի էր որ հեռու տեղէ կուդային եւ բնաւ դադար չէին տուած ձիերուն, որոնք մտրակի հարուածներուն տակ հազիւ կրնային ոտքերնին չարժել : Ձիաւորները կը նկատէին ասիկա, բայց դարձեալ անհամբերութեամբ առաջ կը քշէին ձիերը :

Ձիաւորներէն երկուքը կ'ներթային կողք կողքի, իսկ միւս երեքը վոքր տարածութեամբ հեռուէն կը հետեւէին անոնց՝ թիթուած ու տխուր դէմքով : Անոնք ծառաներն էին առջեւէն գացող երկու հայ նախարարներուն. երկար ճամբորդութենէն յոգնած՝ բառ մը անդամ չէին փոխանակեր : Լուռ էին նոյնպէս իշխանները, երկու եղբայրներ՝ Գագիկ եւ Գուրգէն Արծրունիները, որոնք Եուսուֆին խուսափելով կը փախչէին իրենց աշխարհը՝ Վասպուրական :

Զգրնալով տանիլ դաւաճանութեան ամօթը եւ նաեւ Եուսուֆին օգնութիւն տանալու յոյսը կտրած, Գագիկ ուզեց իր անձը ազատել այդ բռնաւորէն, որուն ձեռքով ուշ կամ կանուխ ինքն ալ պիտի մահանար Հայոց միւս իշխաններուն պէս :

Անոնք գոնէ պատուով կը մեռնէին, կը նահատակուէին սուրը ձեռքերնին, առանց իրենց տոհմին ու ամուսն արատ բերելու. իսկ ինքը, ի՞նչ կ'ընէր ինքը... պարզապէս դաւաճանութեան եւ սուր մատնութեան կ'իջնէր իր ճակատին. պէտք էր ուրիշ միջոցներ ձեռք առնել, ուրիշ ճամբայ ընտրել իր նպատակին հասնելու համար : Վերջապէս յոյսը կտրած Եուսուֆին, վախնալով անոր կողմէ իր կեանքին դէմ լարուելիք որոգայթներէն, իր եղբօր՝ Գուրգէնի հետ միասին արագութեամբ փախուստ կուտար դէպի Վասպուրական : Այնտեղ պէտք է բոյն դնել, կեդրոնանալ եւ դաւադրութիւններ լարել հայ իշխաններու դէմ, Հայոց թագաւորի դէմ, եւ իր սեփական ուժով հարթել ճանապարհը :

Բայց քանի դեռ չէր մտած իր երկրի սահմանները, ան երկիւղ ունէր Եուսուֆէն :

Գագիկի դլխին մէջ այդ պահուն կաթ սարսափելի փոթորիկ մը, որ տակն ու վրայ կ'ընէր անոր մտածումները : Միտքը ամբողջովին գրաւուած էր այդ մտածումներով. ոչ անօթութիւն կը զդար, ոչ յոգնածութիւն. բնաւ չէր մտածեր իր եղբօր եւ ծառաներուն վրայ, որոնք բաւական տարածութեամբ ետ էին մնացած իրմէ, իսկ ինքը միայնակ առաջ էր զացած :

Իրիկուն էր արդէն. մութը հետզհետէ կը պատէր ամէն կողմ, երբ Գագիկ մտաւ նեղ ձոր մը, ուրկէ կը հոսէր լեռնային վճիտ առուակը : Տեսնելով ջուրը, ձին կանգ առաւ. խեղճ կենդանին ծարաւ էր եւ անօթի. ուզեց դոնէ իր ծարաւը յագեցնել. Գագիկ քաշեց սանձը, մտրակեց ձին, բայց ան տեղէն չշարժեցաւ :

Այդ ժամանակ ետ նայեցաւ Գագիկ, աչքով վնասեց իր ընկերակիցները, սակայն ոչ ոք տեսաւ անոնցմէ : Քթին տակէն բաներ մրմռմռալով իջաւ ձիէն, քաշեց զայն մէկ կողմ եւ սկսաւ չոյել անոր ճակատը. յոգնած երիվարը ուշք չէր դարձներ այս չոյանքերուն եւ ագահօրէն կը քաղէր թարմ խոտը :

— Մեղմ ձիս, կանչեց Գագիկ կարեկցութեամբ. դուն անօթի ես եւ իրաւունք ունիս այս թարմ խոտը վայելելու, մինչեւ որ քեզի համար մօտակայ պիւղէն դարի բերեն : Ես ալ անօթի եմ, վնաս չունի, պէտք է համբերել, ամէն նեղութիւն տանիլ :

Գագիկ քանի մը վայրկեան ալ սպասեց իր եղբօր ու ծառաներուն, բայց անոնք չէին երեւար. բան երեւոյթին՝ չատ էին ետ մնացած :

— Է, ի՞նչ եղան անպիտանները եւ ինչո՞ւ այչափ ետ մնացին. ի՞նչ պատահեցաւ արդեօք : Գուրգէնն ալ չկայ : Սակայն մութը հետզհետէ կը պատէ ամէն կողմ. պէտք է չուտով դիւղ հասնիլ, հանդստանալ եւ հանդստացնել մեր ձիերը :

Քիչ ետք հասան միւս ձիաւորները :

— Մենք մնացանք, իշխան, ըսաւ Գուրգէն : Մեր ձիերուն մէջ ալ ոյժ չմնաց. քանի մը քայլ առնելէ ետք կ'իյնան եւ ալ վեր չեն կենար :

— Հա, բաւական տարածութիւն անցանք. արդէն կը մօտենանք մեր երկրի սահմաններուն : Քիչ մը անդին Հայոց գիւղ կայ. այնտեղ կը մնանք գիշերը, ճաշ մը կ'ընենք եւ վաղն առտու կրկին ճամբայ կ'ելլենք :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՇՎԱՋԵԱՆՑ

այս երկու երկիրները արդէն անդամ են տնտեսական յանձնաժողովի եւրոպական բաժնին: Նաեւ յետոյ թէ՝ Խորհրդ. Միութիւն մասնաւոր շահեր ունի Միջին Արեւելքի մէջ, եւ սահմանակից ըլլալու է այս երկրամասին շատ մը երկիրներուն: Հակառակ այս բոլորին, մերժուեցաւ Խորհրդ. Ռուսիոյ անդամակցութիւնը 1 ձայնի դէմ 10 ձայնով: Տնտեսական յանձնաժողովի այժմու անդամներն են. Իրաք, Իրան, Ավստրեան Արտքիա, Եգիպտոս, Լիբանան, Սուրիա, Հապէշիստան, Ցուսլաւիա, Թուրքիա եւ Աֆղանիստան:

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՄԱՑԻՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՄԵԾԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐՍՑ

Stade Atlantic, Avenue Florian S. Loup
Ֆութպոլի քաղաքական մեծ մրցում

Ֆրա սայի ամենազօրաւոր երկու ՀԱՑ խումբերու միջեւ. Վալանսի ՀԱՑ ՄԱՐՋ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
(Ախոյեան 1ère serie 1947—1948 տարեշրջանի Drome – Ardecheի, այժմ Promotion d'honneur)
Ընդդէմ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի
(Promotion d'honneur Ֆրանսայի ամենազօրաւոր Հ. Մ. Ը. Մ.ի կազմակերպութիւնը)
Հովանաւորութեամբ M. ABELLYի, նախագահ Ligue de Sud - Estի:
Mr. DURANDի նախագահ District de Provenceի: եւ Mr. TRUTU (de la ligue Lyonnaise):
Դատաւորութեամբ Ligueի պաշտօնական 3 դատաւորներու:
Մրցումէն վերջ ի պատիւ Վալանսի Հայ Մարզական Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ը կազմակերպած է երեկոյթ պարահանդէսմրոմոնի եկեղեցւոյիից սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբին:
Պարահանդէսին մուտքը ազատ է:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՀԱՑԵՐՈՒՆ ԱՋԲԸ ԼՈՑՍ

Հասարակութեան կրկնակի պահանջները գոհացնելու համար, Հ. Ց. Դ. «Շանթ» թատերախումբը մտերիմ մեծ պատրաստութեամբ պիտի բեմադրէ «ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐ»ը օփէրէթը:
Մանրամասնութիւնները յայտնուող:

Հ. Ց. Դ. Օտտօ Գափրիէլի «Վռամեան» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Խաչիկ եւ Լեւոն Արզումանեաններու եւ իրենց ըմտանեկան պարագաներուն Տիկ. ԵՂԻՍԲԷԹ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի 1000 ֆրանք կը նուիրէ Վեթ. Ֆոնտին:

ՏԻՐԻ-ՏԻԿԻՆ ԼԵՒՈՆ ՄԱԼԱԹԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Ալթունեան, Տէր եւ Տիկին Վաղինակ Ալթունեան խորին չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի մօր եւ զոքանչին ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԻՍԿՈՒՀԻ ՄԱԼԱԹԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ. Կապոյտ Խաչի Իսրի վարչութիւնը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Շ. Պալեանի որ իր զաւկին հետ սիրայօժար ևկաւ հանդէսի վայրը աւելցնելու իր նուագովը: Նաեւ չնորհակալութիւններ Պ. Գրիգոր Սինապեանի որ մասնաճիւղիս նուիրեց 1000 ֆրանք, 200 ֆրանք ալ նուէր ոմն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆի ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մայիս 30ին, կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն երջանկայիշատակ բարեբար Մկրտիչ Սանասարեանի, կտակատու Կ. Եղեանցի, տեսուչներուն, հաճատակուած ուսուցիչներուն եւ աշակերտներուն յիշատակին: Կը հրաւիրուին նախկին սանները եւ բոլոր անոնք, որոնք կը յարգեն մեզմէ անդարձ բաժնուողներուն յիշատակը:

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԵՒ ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureuxի
Ընկերակցութեամբ

Tschaïkovskyի Concertoն, Laubryի Balladeը
եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ
ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի CONCERTOն

Ղեկավար JEAN FOURNET

Salle Pleyel, Շորեքշաբթի 2 Յունիս 1948
ժամը 20.45ին

ՄԱՑԻՍ 28

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՑԻՍ 29ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՇԱԹՕ ՏԸ ՓԼՕՐԻ ՄԷՋ:

Կը նախագահէ ընկեր ՑԱԿՈԲ ՓԱՓԻԿԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝
ՀՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ ԵԻ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ:
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

★

ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին տեղւոյս քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկեր Ա. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ: Խօսք պիտի առնեն տեղւոյս ընկերվարական ներկայացուցիչները: Գեղարուեստական զեղեցիկ բաժին մը, հայկական եւ կովկասեան պարեր տոհմիկ տարազներով, Կ. Պոլսէն Սանուհիներու կողմէ կ'երգէ Օր. Մ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ եւ Պ. Վ. ՈՍՏԻԿԵԱՆ:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 257 rue Boileau ՄԷՆ ՍԷՓԷԼ սրահին մէջ:
Կը նախագահէ Պ. ՑԱԿՈԲ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ, խօսք պիտի առնէ ընկերվարականներու կողմէ Camarade GAGNAIRE:
Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Պիտի երգէ սիրուած երգչուհի Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, ինչպէս նաեւ Օր. Ք. ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ:
Մուտքը ազատ է:

⁂

ՎԱԼԱՆՍ.—Մայիս 28ին, Սալ տը Ֆէթի մէջ:
Կը նախագահէ՝ Ընկեր Մ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Կը բանախօսէ՝
ՀՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ, ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ (Շրջ. կոմիտէին կողմէ):
Խօսք պիտի առնեն՝ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, S. F. I. O.ի ներկայացուցիչը եւ Camarade QUARTIER (Տոռմի երեսփոխան):
Պիտի երգէ՝ ժողովրդական եւ սիրուած երգչուհի Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի երաժշտանոցէն):
Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:
« ՍԻՆԷ ՂԱԶՕԻ« ԿՈՂՄԷ

Պիտի ներկայացուի նաեւ ողբ. Ա. Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան ֆիլմը:

×

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ 5 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:
Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ
Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:
Գեղարուեստական ճոխ բաժին: «Սիրէ Ղազօ» կը ներկայացնէ ողբացեալ ընկեր Ա. Ահարոնեանի փարիզի ամբողջ թատրոնը եւ Օր. Անդրանիկի յուշարձանը, եւն.: Մուտքը ազատ է:
Հանդէսէն վերջ ընկերա-համակրական խրճոյք:

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԻՐԻՒԻ ՄԷՋ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ 29 Մայիսին չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse):
Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ
Կը խօսի ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ
Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները:

●

ՌՈՄԱՆ.— Մայիս 27ին, հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Սէն Պառնարի սրահին մէջ:

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Հ. Հ. ՋԱԹԻԿԵԱՆՆԵՐ, ընկեր ԱՒԵՏԻՍ Ա.ՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի (2000) երկու հազար Ֆր. կը նուիրէն Պէյրութի Ճեմարանին, «Զաւարեան» ենթակոմիտէի միջոցաւ:

ՑՈՒՆԻՍ 15, ՑՈՒՆԻՍ 15, ՑՈՒՆԻՍ 25
ԱՋԲԸ ԼՈՑՍ ՓԱՐԻԶՑԻՆԵՐՈՒՆ
Վ Ե Ր Ա Բ Ե Ր Ո Ւ Մ !
Alimentation générale
VAHÉ ITCHKALATZIAN
9, Rue Jouye Rouve, Paris (XX) Tél. Men. 50-09

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 30ԱՄԵԱԿԻ ՄԵԾ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ, Քատէի սրահը, նախկին Petit Journal, 31 rue Cadet:
Կը նախագահէ՝ ընկեր Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ
Պիտի խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ:
Խօսք պիտի առնեն նաեւ օտար կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները:
Գեղարուեստական բաժին՝—
երգ՝ ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ, եւ Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ:
Նուագ.— ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը եւ սօլօ (Ջութակ):
Կենդանի պատկեր (ՕՐԵՐՈՒՆ ՕՐԸ) Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի թատերախումբի կողմէ, բեմադրութեամբ Բ. ՀԱՊԼԻՇԵԱՆի եւ Կ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆի: Արտասանութիւն՝ ԶԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ:
Միացեալ երգչախումբ ղեկավարութեամբ ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի:
Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը բազմանդամ նուագախումբով, ղեկավարութեամբ Ջութակահար ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի:
Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:
Մուտք 100 ֆրանք:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՒ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին «Ա. Ահարոնեան» խումբը կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները դասախօսութեան այս հինգշաբթի ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի մէջ: Պիտի խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մայիս 28»ը եւ իր նշանակութիւնը հայ պատմութեան մէջ: Հայերէն դասը կը սկսի ժամը 8ին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ապրիլ Տիկին Հայկանուշ Պախթիարեան (Ամերիկաթակ) կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին՝ի յիշատակ իր զաւկին՝
ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԱԽԹԻԱՐԵԱՆի

ՐՕՄԱՆ. Ֆ.Կ.ԽԱՉԻ ՕՐՈՒՆՑ ԱՌԹԻՒ Յունիս 12, չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պիտի ներկայացուի տեղւոյս կարող ուժերու մասնակցութեամբ զուարթ թատերախաղ մը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ապրիլ Տիկին Եղսա Պոլոեան եւ զաւակները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ նամակով, հեռագրով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր մահուան առթիւ եւ մասնաւանդ Produits Chimiques տնօրէնութեան նաեւ Mr. Drécun (Chaussures)ի եւ Madame Bassoի (Մարսէյլ): Որոնք իր տարաբախտ ամուսնոյն հիւանդութեան տաժանելի օրերուն բարոյապէս սատարեցին փրկելու համար իր կեանքը:

ԻՆՆԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆ, 10 Ave. d'Iéna, métro : Iéna
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
Երկուշաբթի դիշեր, 7 յունիս, ժամը 8.30ին: Փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու մասնակցութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ կը խաղայ Ա. Աբելեանի գեղահիւս թատերգութիւնը՝

ՄԱՐՈՒՈՂ ՁՐԱԳՆԵՐ

Քօմէտի տրամաթիք 3 արար
Հայկական ընտանեկան կեանքէ քաղուած նիւթ մը, որուն մէջ՝ ծիծաղ, ժպիտ, արցունք, յուզում, անճկութիւն իրարու կը յաջորդեն:
Տոմսերու գիները՝ 200 եւ 100 ֆրանք: Կը ծախուին 43 rue Richer ինչպէս եւ բոլոր միւս գրատուները:

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղս կուգայ իր ցաւակցութիւնը յայտնել, ընկերուհի Օր. Ա.ահիտա Արզումանեանի եւ իր եղբայրներուն ու ազգականներուն իրենց մօր ՏԻԿԻՆ ԵՂՍԱ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ: Եւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ հազար ֆրանք Ա.ինճարի «Ցաւաջ» դպրոցին:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine. 376,286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 28 MAI 1948 Ուրբաթ 28 ՄԱՅԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5352-ՆԴՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԹԻՒ 961 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ. ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ.

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԱՐԱԲՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ՋԻՆԱԴՈՒԼԸ

Արաբական Լիկան պաշտօնապէս հաղորդեց Ապահով. Խորհուրդին այն պայմանները՝ որոնցմով միայն Արար պետութիւնները վերջ պիտի դնեն թշնամութիւններուն.—

1.— Ոչ մէկ երկիր պէտք է ճանչնայ հրէական նոր պետութիւնը, 2.— Հրեաներու ներգաղթը դէպի Պաղեստին պէտք է սահմանափակուի, 3.— Հակահայի զէնք չղրկել :

Այս լուրը հաստատող յայտարարութիւն մը ըրած էր արդէն Եգիպտոսի վարչապետ Նոքրաշի փաշա, ըսելով թէ Արաբները կռիւը պիտի շարունակեն, ուրիշ բան՝ եթէ Հրեանները հրաժարին իրենց կազմած պետութենէն :

Արդէն, նոյն օրն իսկ, եգիպտական կառավարութիւնը ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին ղրկած է պաշտօնական ծանուցագիր մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ Եգիպտոս սիրով պիտի գործադրէր՝ կրակը դադրեցնելու մասին Ապահովութեան Խորհուրդի իրեն ուղղած հրաւէրը, եթէ ապահով ըլլար որ զինադուլը պիտի կրնար խաղաղութիւնը վերահաստատել Պաղեստինի մէջ: Բայց, եգիպտական կառավարութիւնը այն կարծիքէն է թէ կրակը դադրեցնելու պիտի նշանակէ «սիոնական ահաբեկչական խումբերուն» սպառազինումը զօրացնել, եւ հրեայ նոր ներգաղթողներու Պաղեստին մուտքը դիւրացնել :

Ամբ պետութենէն անդրդուելի վարմունքը կը բացատրուի այն բանով որ արաբական դաշտը հետզհետէ աւելի մեծ ճնշում մը կը բանեցնէ Երուսաղէմի պաշտպանող Հրեաներուն վրայ: Արաբներուն նպատակն է այս քաղաքը դրաւել եթէ միայն կրակը դադրեցնելու մասին բանակցիլ :

Ամբ պետութենէն անդրդուելի վարմունքը կը բացատրուի այն բանով որ արաբական դաշտը հետզհետէ աւելի մեծ ճնշում մը կը բանեցնէն Եր

ՀԱՑ ԵՐԳԱՀԱՆԸ

(Ր. եւ վերջին մաս)

Իբր արուեստագէտ իր արուեստին դէպ զազիւտական քարէքրջման հանդրուանները որքան ալ արագ տեղի ունեցած ըլլան, ան քնարական գեանչն երբեք չէ հեռացած: Սոյն նկատումը կարելի է ընել նաեւ իր համաուագարանային գործերուն մասին, օրինակ «Աւարայրի պատերազմը», «Հեքեաթը», «Վարդավառը» կամ «Տեսիլքը» ու «Նաբաստի Արմենիէն»ը, եւն.: Եւ այս երկու սեռերուն, այսինքն երգերուն եւ «բոէմ պէնճիք»ներուն մէջն ալ կը տիրապետէ անսեթեւեթ եւ առանց յաւակնութեան յղացուած ինքնատիպ մեղեդիական գիծ մը, քնարական բնոյթով, ինչպէս նաեւ անոր դաշնաւորումը, որոնք իրենց ներշնչումի թարմութիւնով կը սիրեն նաեւ հասարակ հայրենի հողին բոյրը:

Երբ Ալէմշահ քերթուածէ մը կը ներշնչուի անոր իմաստը վերստին երաժշտութեամբ արտայայտելու համար, անոր պարունակած քնարական ներաշխարհը ձայներու չնորհալի ուրուագիծերու ճկունութեան միջոցաւ կը ստանայ իր մէկ հարազատ թարգմանութիւնը, երգն ու բառը կ'ըլլան մէկ մարմնի ճոլութեամբ իրարու մէջ: Այդպէս է նաեւ իր դաշնաւորման մէջ հարմօնիք չարժուձեւերու ստեղծած մթնոլորտը որ իր չողչողուն լոյսերով կամ չուքերով կ'ընդգծեն ու կ'երկարաձգեն նաեւ քերթուածի քնարական մթնոլորտը:

Ճկուն ու սահուն, դաշնակներու միջին ձայները յաճախ իրենց «քօնթրաբօնթիք» ոլորումներով, չուքերու մէջ կը հեռանան մեղեդիական գծէն, առանց զանոնք ծանրաբեռնելու:

Կարծես անոնք ալ կ'երգեն:

Սոյն քնարական գեղեցկութիւնը չի տուժեր սակայն նաեւ երբ Ալէմշահ պէտք կը զգայ աւելի ուժգնօրէն արտայայտութեան մը դիմելու: Վահան Թէքէեանի սիրուն քերթուածին «Ես սիրեցի»ի մէջ (յիշելու համար իր գործերուն մէջէն բազմաթիւ օրինակներէն մին միայն),

Ու երբ սէրս ոմանք
Երկրի՛ին վրայ անսահման
Տեսան ծուխի մը նման ...
Կըրակն անոր չը տեսան ...

Առաջին բառէն սկսեալ երբ աստիճանաբար բարձրացող մեղեդիական գիծը կուգայ բացատրելու «կրակին նման» բառերը ու յետոյ խոհուն քրոմաթիք սիրուն վայրէջքով մը արտայայտելու համար նոյնպէս «չը տեսան», սոյն երկու թախծալից ու դառն համակերպութիւնով լի բառերուն իմաստը, հեղինակին ներշնչումը կը մնայ միշտ այլազան օրէն հաւասար գնահատման դեռնի վրայ:

Եւ սակայն սխալ պիտի ըլլար կարծել նաեւ որ Ալէմշահի արուեստին մէջ միմիայն զգայուն հոգիի մը վայել սոյն առաքինութիւններն են որ կը կազմեն իր տաղանդին միակ «կլխաւոր տարրը»: Քնարական քերթուածին կերտուածքը կը ներշնչուի սեղմութիւնով եւ մտածումներու անհրաժեշտ կապակցութեան պահանջներով երաժշտին կը պարտադրէ նաեւ արտայայտչական կարգապահութիւն մը որմէ չի խրտչիր Ալէմշահի դպրոցը:

Այդ ալ ան դիտէ իր յղացումներուն դրսեւորման նպատակաձեւին մէջ իսկ մնալ նաեւ արտասովոր սահմաններու մէջ:

Արուեստագէտը իր ներշնչումներուն ազատ ասպարէզ կուտայ առանց իր ձեռքէն հանելու գեղեցկապատկան դերը եւ միշտ կը դուշնայ աւելորդ հետաքրքրական թակարդէն: Այդ պատճառաւ ալ ինչպէս իր երաժշտութեան մէջ եղանակ եւ դաշնաւորում բաղդատաբար քիչ նօթերով են արտայայտած եւ սակայն անոնք նօթեր են որ կը սիրեն դիտար եւ անոնք բոլորը կը պատկանին նաեւ երաժշտական համերաշխ մթնոլորտի մը: Անոնց ընտրութիւնը միշտ կատարուած է ընտիր ճաշակէ մը առաջնորդուելով եւ սակայն նոյնքան խոր յղման մը ուժով:

Ալէմշահի երաժշտութիւնը ոչ թէ մեզ պոռոտ միջոցներով կը յղացնէ, այլ մեզ կ'օրօրէ յոյզերով եւ մեր չուրջը երջանկաւետ ջերմութիւն մը կը սփռէ: Որքան պատշաճ են նաեւ Ալէմշահի համար հետեւեալ խօսքերը, թէ արուեստի մէջ բանական չէ մէկ միայն ստեղծագործական տաղանդ ու հնար այլ անհրաժեշտ նաեւ նուիրական այն հուրը որով կարելի է հաղորդակից ընել ուրիշները իր ներշնչումներուն:

Ամէն երգ կարելի չէ երգել, իսկ ոեւէ երգիչ պիտի չըլլայ թէ Գուրգէնի գործերը վերստեղծման տեսակէտէն բոլոր նկատումները առնող գործիչ:

×

Գրեթէ արտասովոր դիւրութիւնով օժտուած արուեստագէտ մըն էր նաեւ Ալէմշահ որուն կը պարտինք մենք այնքան իր գործերուն ամէնէն դեղեցիկ երկերէն ոմանք որոնք գրուած են մէկ երկու օրուան մէջ միայն: Օրինակ իր «Նապար»ը, Ալէմշահ հեղինակած է 1939ին Ցունիս ամսուն, իսկ «Իմ Աղբը» 1935ին, երկուքն ալ Երգչուհի Օր. Ու ձեռան չատերը մեր քովերէն, մեր շարքերէն համեստ գործաւորները, գիւղացիները, մտաւորականները, զինուորականները:

«Մեռան, չկորան»:

★

Թրքական բանակալութիւնը չդոհացաւ «Ապրիլեան ազէտին հայ գոհերուն արիւնով ու վճռեց բանջնջել նաեւ Ատրպատականի եւ Կովկասի Հայութիւնը:

Գործի վրայ էին՝ Վեհիպ փաշան Երզրումէն: Ալի Իհսան փաշան Վանէն եւ Նուրի փաշան Մուշէն, իրենց բանակներով, քիւրտ ու թուրք հոդւածներով, անսպառ ռազմամթերքով:

Գրաւել Ատրպատականը, Զանդեզուրը, Արարատեան Հայաստանը եւ քանջնել տղմ մնացած Հայութիւնը:

Գործի էին նաեւ Ատրպատականի մէջ որջացած թուրք ու դերման գործակալները, ընչաքաղց եւ մոլեռանդ մաս մը տեղացիները:

Ծուղակը լարուած էր, սպասելու համար Ատրոց պատրիարք Մար Շիմօնը եւ Հայոց զեկավարներէն Սամսոն խանը եւ ընկերները:

Առաջին զոհը եղաւ Մար Շիմօնը իր 120 զինուորներով եւ այդ եղաւ կռուի ահազանդը, ազդանշանը:

Կազմակերպուեցան Ատրպատականի Հայերն ու Ասորիները եւ ինչպէս ամէնուրէք, հոս ալ գործին ամբողջ ծանրութիւնն ու զոհողութեան եւ անձնազոհութեան բոլոր բաժինը վիճակուեցաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան:

Հայ կիները ստանձնեց իրեն պատիւ բերող պարտականութիւնները՝ հիւանդանոցներու մէջ՝ թիկունքային այլ աշխատանքներու լծուելով եւ յաճախ ճակատներու վրայ՝ կրակի գիծերուն մէջ հերոսանալով:

Հերոս չեն անոնք, որոնք դաւադրաբար սպանութիւններ եւ խափանարարութիւններ կը գործեն, այն ալ ի նպաստ օտարներու կամ անձնական շահախնդրութեամբ:

Հերոս չեն նաեւ անոնք որոնք հաւասար ուժերով, ռազմամթերքի հաւասար տարողութեամբ կը կռուին:

Մեր հերոսները պայքարեցան յանուն ցեղի փրկագործումին, հրաշէնին դէմ դաշոյնով, թնդանօթին դէմ հասարակ հրացաններով, դիրկընդխառն, կուրծք կուրծքի, մէկը հարիւրի դէմ:

★

Ու յաղթանակեցին ...

Թուրքը չհասաւ իր հրէշային նպատակին, իր հարիւր հազարնոց բանակը որոշեալ օրը չկրցաւ պաշարել Ատրպատեան Հայաստանը ու քանջնել Հայութիւնը:

Ալի Իհսան եւ Նուրի փաշաները անճրկեցան Սալմաստի եւ Ուրմիոյ դաշտերու մէջ, դերի ձգելով հազարաւոր «ասկեարներ» ու թնդանօթներ:

Վեհիպ փաշան միայակ մնաց Սարատապատի եւ Ղարաքլիսայի ճակատամարտներու ատեն ու պարտուեցաւ 1918 Մայիս 28ին:

Եւ հիմնուեցաւ Հայկական երկրորդ հանրապետութիւնը —Հայաստանի Հանրապետութիւնը:

★

Այսօր, երբ դրի կ'առնեմ այս տողերը, մեզմէ ընդ միշտ բաժնուած են Կոստին, Սամսոնը, Նորքցի Գեղամը, Մահլամցի Զիլօն, Մոկացիները, Շատախցիները, Վաղարշակ Շերվանեանները, որոնք անկոտն զեկավարներ անվախ ուխտադրուժներ եղան Ատրպատականի հերոսամարտին:

Չկան նաեւ պատանի սուրհանդակներ եւ մարտիկները, չկան անճնուրաց հիւանդապահուհիները:

Բայց կայ ու կը մնայ, պիտի մնայ ու պիտի հզօրանայ մեր ներկայ, վերստաւարդ Հայաստանը, որուն կառուցման եւ հիմնադրութեան նուիրական գործին մէկ խոշոր բաժինը արդիւնքն է Ատրպատականի հերոսամարտին, որ բաժնեց, տըկարացուց ու չղթայեց թշնամիի բանակները:

Փա՛ռք այն հրաշափառ օրերուն:

Փա՛ռք այն անմահ հերոսներուն:

Եւ վա՛ռք բոլոր անոնց, որոնք հաւատացեալ եւ անձնազոհ բանակներուն կը պատկանին, որոնց պայքարը դեռ կայ, կը մնայ նոր զոհողութեանց եւ նոր հերոսութեանց իւղին:

Յանուն վերջնական յաղթանակի եւ յանուն անկախ ու միացեալ Հայաստանի:

ԱԶԳԻՆ

Ներսէս Շնորհալի

(30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Դուք տեսած էք հայ դեղագիները թրքական պետրդ բարքերուն դերիվար, բորենիներու ախոռաններուն խածուածքին հետքերը իրենց այտերուն վրայ:

Դուք ապրած էք ամօթանքն ու պարսուրը լըլկուած մեր մայրերուն եւ քոյրերուն, իրենց մերկութիւնն անգամ ծածկելու անկարողութեան մէջ:

Դուք զգացե՞ր էք գերադոյն երանութիւնը դերութիւնէ, հալչմնելէ ճողոպրած դեռատի հարսներու եւ աղջիկներու, երբ անոնց ավանջներուն կը զրնգդայ Լուսաւորչի Աստուածահնչիւն զանգակը:

Ու դուք չէք հիացած, անոնց բարեպաշտութեան, երախտապիտական ըմբռնումին. ազգային բարձր պատուախնդրութեան, երբ դերութենէ նոր ազատած հայ մամիկներ ու երիտասարդուհիները իրենց ի յայտ կը բերեն Աստուածամօր պատկերին առջեւ ծնարաձիր, մոմի աղօտ լոյսին պըղպըջումներով, երբ այդ թշուառներու յորդահոս արցունքներով եկեղեցին սալայատակը կը թրջուի:

Ու չէք արտասուած, ձեր սիրտը չէ կսկծացեր, չէք ունեցած մրմունջները անտուն եւ ցաւերը անպատում, ի տես՝ իրենց լլկուած ու սպանուած մայրերու արիւնաներկ ծիծերուն կաթ ակղտոտ մանուկներու ...

●

Մենք տեսանք, լսեցինք, զգացինք, սարսռացինք, լացինք ու վրէժխնդիր եւ վրիժառու եղանք:

Ոչ ոք տեսաւ, երբ հայ եւ ասորի բախտակից ու հարեւան ազգերու եօթանասուն հազարնոց բազմութիւն մը, սոսկաց, տքնեցաւ ու վեց ամիս շարունակ մարտնչեց թուրք փաշաներու բազմահազար բանակներու եւ թուրք ժողովուրդի դէմ:

«Ատրպատականի հերոսամարտ» անունը դրուած է, նոյնանուն մահանդիսն քրիստոնեայ բնակիչներուն եւ իրրեւ զազիական հոն ապաստանած Վասպուրականի 20.000 Հայերուն եւ Ջուլամերկի Ասորիներուն:

Հերոսամարտ, այո, իրական հերոսներով, զէրմարդերով մղուած՝ անհաւասար ոյժերով, երբ՝ աչխարհի հզօրները իրենց ցաւերուն ու շահերուն էին կլանուած:

Ոչ ոք տեսաւ, երբ հայ եւ ասորի բախտակից հարեւան ազգերու եօթանասուն հազարնոց բազմութիւն մը, սոսկաց, տքնեցաւ ու վեց ամիս շարունակ մարտնչեց թուրք փաշաներու բազմահազար բանակներու եւ թուրք ժողովուրդի դէմ:

«Ատրպատականի հերոսամարտ» անունը դրուած է, նոյնանուն Մահանդիսն քրիստոնեայ բնակիչներուն եւ իրրեւ զազիական հոն ապաստանած Վասպուրականի 20.000 Հայերուն եւ Ջուլամերկի Ասորիներուն:

Հերոսամարտ, այո, իրական հերոսներով, զէրմարդերով մղուած՝ անհաւասար ոյժերով, երբ՝ աչխարհի հզօրները իրենց ցաւերուն ու շահերուն էին կլանուած:

Ոչ ոք տեսաւ, որքան պատշաճ են նաեւ Ալէմշահի համար հետեւեալ խօսքերը, թէ արուեստի մէջ բանական չէ մէկ միայն ստեղծագործական տաղանդ ու հնար այլ անհրաժեշտ նաեւ նուիրական այն հուրը որով կարելի է հաղորդակից ընել ուրիշները իր ներշնչումներուն:

Ամէն երգ կարելի չէ երգել, իսկ ոեւէ երգիչ պիտի չըլլայ թէ Գուրգէնի գործերը վերստեղծման տեսակէտէն բոլոր նկատումները առնող գործիչ:

×

Գրեթէ արտասովոր դիւրութիւնով օժտուած արուեստագէտ մըն էր նաեւ Ալէմշահ որուն կը պարտինք մենք այնքան իր գործերուն ամէնէն գեղեցիկ երկերէն ոմանք որոնք գրուած են մէկ երկու օրուան մէջ միայն: Օրինակ իր «Նապար»ը, Ալէմշահ հեղինակած է 1939ին Ցունիս ամսուն, իսկ «Իմ Աղբը» 1935ին, երկուքն ալ Երգչուհի Օր. Ի. Պիւլպիւլեանի երգահանդէսներուն առթիւ, առաջինը հանդէսէն երկու օր առաջ, իսկ երկրորդը նոյնպէս հանդէսէն մի քանի օր առաջ միայն:

Եւ սակայն նոյնքան ճշմարիտ է նաեւ թէ արտադրելու ինքնավստահ այդ դիւրութեան պատճառաւ ալ չատ մը ծլ ապիրներ իր մտքին մէջ մնացին իրենց սաղմնային վիճակին մէջ, ապահով ըլլալով որ տրուած պարագային անոնց դրսեւորումը օրերու հարց միայն կրնար ըլլար իրենց համար:

Գուրգէն Ամերիկայի մէջ իր գտած ընդունելութենէն խիստ ոգեւորուած, խանդավառ նամակներով կը պարզէր արդէն իր այնքան սիրած եղբօրը կարպիս Ալէմշահի այն ծրագիրները որոնց գործադրութեան պիտի նուիրուէր իր վերադարձին խոկոյն:

Իր մահը կ'ընդհատէ ամէն ինչ: Եւ սակայն եթէ նոյնիսկ իր գործերէն մէկը միայն, «Իմ երգը» մեզի մնացած ըլլար, որ է ամէնէն ինքնատիպը ու գեղեցիկը, այդ բաւական պիտի ըլլար արդէն որ իր անունը հայ արուեստին մէջ մնայ իբր կոթող մը: Ոչ ապաքէն որ այդ սիրուն գործը արդէն մեր արուեստին կեանքին իրրեւ հոգեպարար մէկ ապացոյցը զաղութէ զաղութ չըրջան կ'ընէ ամէն անգամ յոյսի խանդավառ կոհակներ յարուցանելով:

Այն պիտի մնայ Գուրգէնի երգը ու նաեւ մեր երգը:

Գ. ՔԷՐՔՍԹՔՃԵԱՆ

Ներսէս Շնորհալի

(30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Դուք տեսած էք հայ դեղագիները թրքական պետրդ բարքերուն դերիվար, բորենիներու ախոռաններուն խածուածքին հետքերը իրենց այտերուն վրայ:

Դուք ապրած էք ամօթանքն ու պարսուրը լըլկուած մեր մայրերուն եւ քոյրերուն, իրենց մերկութիւնն անգամ ծածկելու անկարողութեան մէջ:

Դուք զգացե՞ր էք գերադոյն երանութիւնը դերութենէ, հալչմնելէ ճողոպրած դեռատի հարսներու եւ աղջիկներու, երբ անոնց ավանջներուն կը զրնգդայ Լուսաւորչի Աստուածահնչիւն զանգակը:

Ու դուք չէք հիացած, անոնց բարեպաշտութեան, երախտապիտական ըմբռնումին. ազգային բարձր պատուախնդրութեան, երբ դերութենէ նոր ազատած հայ մամիկներ ու երիտասարդուհիները իրենց ի յայտ կը բերեն Աստուածամօր պատկերին առջեւ ծնարաձիր, մոմի աղօտ լոյսին պըղպըջումներով, երբ այդ թշուառներու յորդահոս արցունքներով եկեղեցին սալայատակը կը թրջուի:

Ու չէք արտասուած, ձեր սիրտը չէ կսկծացեր, չէք ունեցած մրմունջները անտուն եւ ցաւերը անպատում, ի տես՝ իրենց լլկուած ու սպանուած մայրերու արիւնաներկ ծիծերուն կաթ ակղտոտ մանուկներու ...

●

Մենք տեսանք, լսեցինք, զգացինք, սարսռացինք, լացինք ու վրէժխնդիր եւ վրիժառու եղանք:

Ոչ ոք տեսաւ, երբ հայ եւ ասորի բախտակից հարեւան ազգերու եօթանասուն հազարնոց բազմութիւն մը, սոսկաց, տքնեցաւ ու վեց ամիս շարունակ մարտնչեց թուրք փաշաներու բազմահազար բանակներու եւ թուրք ժողովուրդի դէմ:

«Ատրպատականի հերոսամարտ» անունը դրուած է, նոյնանուն Մահանդիսն քրիստոնեայ բնակիչներուն եւ իրրեւ զազիական հոն ապաստանած Վասպուրականի 20.000 Հայերուն եւ Ջուլամերկի Ասորիներուն:

Հերոսամարտ, այո, իրական հերոսներով, զէրմարդերով մղուած՝ անհաւասար ոյժերով, երբ՝ աչխարհի հզօրները իրենց ցաւերուն ու շահերուն էին կլանուած:

Ոչ ոք տեսաւ, երբ հայ եւ ասորի բախտակից հարեւան ազգերու եօթանասուն հազարնոց բազմութիւն մը, սոսկաց, տքնեցաւ ու վեց ամիս շարունակ մարտնչեց թուրք փաշաներու բազմահազար բանակներու եւ թուրք ժողովուրդի դէմ:

«Ատրպատականի հերոսամարտ» անունը դրուած է, նոյնանուն Մահանդիսն քրիստոնեայ բնակիչներուն եւ իրրեւ զազիական հոն ապաստանած Վասպուրականի 20.000 Հայերուն եւ Ջուլամերկի Ասորիներուն:

Հերոսամարտ, այո, իրական հերոսներով, զէրմարդերով մղուած՝ անհաւասար ոյժերով, երբ՝ աչխարհի հզօրները իրենց ցաւերուն ու շահերուն էին կլանուած:

Ոչ ոք տեսաւ, որքան պատշաճ են նաեւ Ալէմշահի համար հետեւեալ խօսքերը, թէ արուեստի մէջ բանական չէ մէկ միայն ստեղծագործական տաղանդ ու հնար այլ անհրաժեշտ նաեւ նուիրական այն հուրը որով կարելի է հաղորդակից ընել ուրիշները իր ներշնչումներուն:

Ամէն երգ կարելի չէ երգել, իսկ ոեւէ երգիչ պիտի չըլլայ թէ Գուրգէնի գործերը վերստեղծման տեսակէտէն բոլոր նկատումները առնող գործիչ:

×

Գրեթէ արտասովոր դիւրութիւնով օժտուած արուեստագէտ մըն էր նաեւ Ալէմշահ որուն կը պարտինք մենք այնքան իր գործերուն ամէնէն գեղեցիկ երկերէն ոմանք որոնք գրուած են մէկ երկու օրուան մէջ միայն: Օրինակ իր «Նապար»ը, Ալէմշահ հեղինակած է 1939ին Ցունիս ամսուն, իսկ «Իմ Աղբը» 1935ին, երկուքն ալ Երգչուհի Օր. Ի. Պիւլպիւլեանի երգահանդէսներուն առթիւ, առաջինը հանդէսէն երկու օր առաջ, իսկ երկրորդը նոյնպէս հանդէսէն մի քանի օր առաջ միայն:

Եւ սակայն նոյնքան ճշմարիտ է նաեւ թէ արտադրելու ինքնավստահ այդ դիւրութեան պատճառաւ ալ չատ մը ծլ ապիրներ իր մտքին մէջ մնացին իրենց սաղմնային վիճակին մէջ, ապահով ըլլալով որ տրուած պարագային անոնց դրսեւորումը օրերու հարց միայն կրնար ըլլար իրենց համար:

Գուրգէն Ամերիկայի մէջ իր գտած ընդունելութենէն խիստ ոգեւորուած, խանդավառ նամակներով կը պարզէր արդէն իր այնքան սիրած եղբօրը կարպիս Ալէմշահի այն ծրագիրները որոնց գործադրութեան պիտի նուիրուէր իր վերադարձին խոկոյն:

Իր մահը կ'ընդհատէ ամէն ինչ: Եւ սակայն եթէ նոյնիսկ իր գործերէն մէկը միայն, «Իմ երգը» մեզի մնացած ըլլար, որ է ամէնէն ինքնատիպը ու գեղեցիկը, այդ բաւական պիտի ըլլար արդէն որ իր անունը հայ արուեստին մէջ մնայ իբր կոթող մը: Ոչ ապաքէն որ այդ սիրուն գործը արդէն մեր արուեստին կեանքին իրրեւ հոգեպարար մէկ ապացոյցը զաղութէ զաղութ չըրջան կ'ընէ ամէն անգամ յոյսի խանդավառ կոհակներ յարուցանելով:

Այն պիտի մնայ Գուրգէնի երգը ու նաեւ մեր երգը:

Գ. ՔԷՐՔՍԹՔՃԵԱՆ

Ներսէս Շնորհալի

(30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Դուք տեսած էք հայ դեղագիները թրքական պետրդ բարքերուն դերիվար, բորենիներու ախոռաններուն խածուածքին հետքերը իրենց այտերուն վրայ:

Դուք ապրած էք ամօթանքն ու պարսուրը լըլկուած մեր մայրերուն եւ քոյրերուն, իրենց մերկութիւնն անգամ ծածկելու անկարողութեան մէջ:

Դուք զգացե՞ր էք գերադոյն երանութիւնը դերութենէ, հալչմնելէ ճողոպրած դեռատի հարսներու եւ աղջիկներու, երբ անոնց ավանջներուն կը զրնգդայ Լուսաւորչի Աստուածահնչիւն զանգակը:

Ու դուք չէք հիացած, անոնց բարեպաշտութեան, երախտապիտական ըմբռնումին. ազգային բարձր պատուախնդրութեան, երբ դերութենէ նոր ազատած հայ մամիկներ ու երիտասարդուհիները իրենց ի յայտ կը բերեն Աստուածամօր պատկերին առջեւ ծնարաձիր, մոմի աղօտ լոյսին պըղպըջումներով, երբ այդ թշուառներու յորդահոս արցունքներով եկեղեցին սալայատակը կը թրջուի:

Ու չէք արտասուած, ձեր սիրտը չէ կսկծացեր, չէք ունեցած մրմունջները անտուն եւ ցաւերը անպատում, ի տես՝ իրենց լլկուած ու սպանուած մայրերու արիւնաներկ ծիծերուն կաթ ակղտոտ մանուկներու ...

●

Մենք տեսանք, լսեցինք, զգացինք, սարսռացինք, լացինք ու վրէժխնդիր եւ վրիժառու եղանք:

Ոչ ոք տեսաւ, երբ հայ եւ ասորի բախտակից հարեւան ազգերու եօթանասուն հազարնոց բազմութիւն մը, սոսկաց, տքնեցաւ ու վեց ամիս շարունակ մարտնչեց թուրք փաշաներու բազմահազար բանակներու եւ թուրք ժողովուրդի դէմ:

«Ատրպատականի հերոսամարտ» անունը դրուած է, նոյնանուն Մահանդիսն քրիստոնեայ բնակիչներուն եւ իրրեւ զազիական հոն ապաստանած Վասպուրականի 20.000 Հայերուն եւ Ջուլամերկի Ասորիներուն:

Հերոսամարտ, այո, իրական հերոսներով, զէրմարդերով մղուած՝ անհաւասար ոյժերով, երբ՝ աչխարհի հզօրները իրենց ցաւերուն ու շահերուն էին կլանուած

Վահրամ Տատրեան

Համակրելի արտաքինով եւ հեզահամբոյր քնաւորութեամբ երիտասարդ մըն էր Վահրամ Տատրեան: Գիտէինք որ խախտուած էր իր առողջութիւնը եւ այդ էր պատճառը որ ան առանց մր ինքզինքը նետեց Ֆրթրիտա, ապա դէպի արեւմուտք՝ Արիզոնայի տաք աւազները, ի վերջոյ Քալիֆորնիա: Իր ճամբորդութիւնները մէկ նպատակ ունէին, — կազդուրուիլ ու պայծառ երկինքներու ներքեւ իր առողջութիւնը վերադտնել եւ կեանքը ժամանակ մըն ալ ապրիլ:

Ի զուր սակայն: Ճամբորդութիւններ ու տաք արեւ չօգնեցին Տատրեանին եւ ան մեռաւ երբ դեռ երիտասարդ էր եւ ապրելու բուռն տենչը ունէր իր մէջ: Իր մահը խորունկ վիշտ պատճառեց մեզի: Ճանձին Տատրեանի մէնք կորսնցուցինք դրական համեստ մշակ մը, որ մանաւանդ վերջին տարիներուն ամերիկահայ մամուլի կարեւոր օրկանները բերած էր իր աշխատակցութիւնը եւ դարձած՝ փնտռուած գրիչ մը:

Տատրեան անապատնելը ինկած որբ մըն էր: Ան տեսած էր բազմաթիւ զրկանքներ, սեփական աչքերով դիտած էր մանաւանդ ահաւոր թշուառութիւնը եւ դողդոջած մեր ցեղին: Ու երբ օր մը քիչերուն հետ ան ալ հրաշքով ազատած ու ապահով վայր մը ինկած է, առաջին գործը եղած է իր ապրումներն ու ականատեսի վկայութիւնները թղթին յանձնել եւ զանոնք սեփականութիւներ դարձնել լայն զանգուածներուն: Բացի գրելու դիւրութենէն, գոր ան ունէր, ան սորված էր նաեւ դրաշարութիւն: Վերջին տարիներուն, իր կարգ մը թերթոնները, որոնք լոյս տեսած էին թերթերու մէջ, Տատրեան ինք չարած է եւ հատորներով լոյս ընծայած: Եթէ ողջ մնար, թերթերու մէջ ցանուցիր իր ընդարձակ վէպերը եւ կարգ մը չհրատարակուած հետաքրքրական գրութիւնները եւս հատորներու մէջ ամփոփած՝ լոյս պիտի ընծայէր ան: Մահը եկաւ եւ տակնուվրայ ըրաւ անոր այս ծրագիրն ալ:

Տատրեան դէղեցիկ օրինակ մըն էր աշխատասիրութեան, ինքնօգնութեամբ եւ սեփական ուժերով տեղ մը հասնելու ճիգին, իր ժողովուրդին իր հասկցած ձեւով օգտակար ըլլալու բուռն մղումին: Անապատները ինկած բիւրաւոր թշուառներէն մէկն էր ան. իր ծնող պարմանիներուն մէջ իսկ ան սիրած ու իւրացուցած էր իր մայրենի լեզուն, այդ լեզուով ալ ան աշխատած էր մեր ողբերգութիւնը տալ եւ տուած է պարզ, հասկնալի ոճով մը, սահուն ու նկարուն լեզուով մը: Եւ ան գանուէին մարդիկ եւ դէթ մասամբ գլուխ հանէին այն ծրագիրը, որու իրականացման կ'աշխատէր Տատրեան ոպի ի բուին, այսինքն՝ հատորներու մէջ ամփոփելին անոր գրութեանց լաւագոյնները:

Վահրամ Տատրեան, որ եղած է երկար տարիներու մեր աշխատակիցը, բուն թերթօնները եւ եռասեղ ստորագրութեամբ գրութիւնները հետաքրքրութեամբ կարդացուած են մեր ընթերցողներու կողմէ: Մեռաւ իր ժողովուրդին ծառայելու ճամբուն վրայ: Իր սեփական ժողովուրդին ծառայած ըլլալու գոհացումն ալ եղաւ միակ վարձատրութիւնը այս տարաբախտ երիտասարդին:

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՍԵՒԱՆԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Ամփոփուած Բագրատ Ստափիի յօդուածէն «Սովետական Հայաստան» փետր. թիւ 2 — 32 1948):

Սեւանը իր բնական դեղեցկութիւններէն բացի մեծ ուժ է ներկայացնում Սովետական Հայաստանի ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման, քաղաքների եւ գիւղերի առատ բարգաւաճման, սովետական դիտութեան, մշակոյթի ու արուեստի հետագայ զարգացման համար:

Ըստ ճարտարապետի՝ Սեւանի լճային հիդրոկայանի եւ փապուղիի շինարարութիւնը. — Ստալինեան նոր հնգամեակի ամենամեծ կառուցումներից մէկն է: Այդ շինարարութեան աւարտումը հնարաւորութիւն կուտայ յաջողութեամբ յառաջ մղել նաեւ Սեւան — Զանգու Ջրվէժի էլեկտրակայանների կառուցումը, իսկ դա մի նոր եւ հուժկու վերելք է ստեղծելու մեր արդիւնաբերութեան ու տնտեսութեան մէջ:

Լճային հիդրակայանի ամենացայտուն առանձնայատկութիւնը այն է, որ կառուցուած է դետնի տակ: Այդ տեսակէտից, իր ինքնատիպութեամբ Սեւանի լճային հիդրակայանը առաջինն է ամբողջ Սովետական Միութեան մէջ:

Ամբողջ շինարարութեան վերջին ժամկէտ նըշանակուած է 1948: Լճային հիդրակայանը շահագործման կը յանձնուի 1949ի առաջին եռամսեակում:

Այս վիթխարի եւ արուեստագիտական տեսակէտով ծայրաստիճան բարդ շինարարութիւնը, որ կատարում են Սովետական Հայաստանի աշխատաւորները հոչակաւոր Սեւանի ափերին, կարող է չարժել Եւրոպական ամէն մի երկրի նախանձը:

Շինարարական հիմնական աշխատանքները մեքենայացուած են: Կան քարաժայռերի բեկորներ հատաքող մեքենաներ, էլեկտրական հորատող մուրճեր, քար լծատղող մեքենաներ աւելի քան երկու հազար ինքնաշարժ մեքենաներ:

Հոյակապ է Սեւագէսի ստորերկրեայ կայանը: Նա բեդոնակուռ է եւ պատերը կառուցուած են վերեւից ներքեւ: Ամբողջ սարքաւորումը իջեցուում է վերեւից:

Կայանի մեքենայական դահլիճը իրենից կը նեղ կայացնի դէղեցիկ, մաքուր, խոնաւութիւնից բոլորովին զուրկ մի ստորերկրեայ պալատ:

Արհեստագիտական յառաջդիմութիւնները ամէն քայլափոխում հեշտացնում եւ միանգամայն թեթեւացնում են բանուորի ֆիզիքական աշխատանքը: Ստորերկրեայ շինարարութեան մէջ օգտագործւում է այն հարուստ փորձը, որով յայտնի են նման տեսակի շինարարութիւնները: Սակայն այդ փորձը այստեղ բազմապատկւում է տեղի աշխատողների ինքնուրոյն մտայղացումներով:

×

Հայկական ՍՍՌ դիտութիւններու Ակադեմիայի Մ. Աբեղեան պրականութեան կաճառի վարական Թանգարանը յոբելենական մեծ ցուցահանդէս մը կը պատրաստէ նուիրուած Աբովեանի կեանքին եւ գրական - մանկավարժական գործունէութեան:

Ցուցահանդէսը պիտի ունենայ 16 բաժին: Կեդրոնական տեղը պիտի գրաւէ ժամանակագրական ցուցադրումը, որու մէջ ապրած եւ գործած հսկայ գրողը եւ լուսաւորիչը:

Ուշագրաւ պիտի լինեն մէջ պիտի ցուցադրուին Խրիմեան Աբովեանի գրական - հասարակական գործունէութեան եւ անոր հայ ժողովրդի լուսաւորութեան գործի մէջ ունեցած մեծ դերի մասին: Ուշադրաւ է «Վէրք Հայաստանի» վէպին նուիրուած բաժինը, որ պիտի պատկերացնէ այդ վէպի պատմական նշանակութիւնը հայկական նոր գրականութեան ստեղծման մէջ եւ Աբովեանի գրերը հայ եւ ռուս ժողովուրդներու բարեկամութիւնը հաստատելու համար:

Ցուցահանդէսին մէջ մասնաւոր բաժին նուիրուած է Աբովեանի մանկավարժական գործունէութեան: Բաժինները մէկն ալ պիտի նուիրուի «Աբովեանի ստեղծագործութիւններու նշանակութիւնը մեր օրերուն» նիւթին:

Թանգարանը խումբ մը դիտաշխատողներ ղրկած է Մոսկուա, Լէնինկրատ, Թբլիս եւ այլ քաղաքներ, նպատակ ունենալով այդ վայրերուն մէջ յայտարերել Աբովեանի կեանքին վերաբերեալ նոր նիւթեր եւ փաստաթուղթեր:

★ Հայկական ՍՍՌ Մի խտարներու Սովետի տրամադրութեամբ կը վերադարձուի եւ կարգի կը դրուի հայ մեծ լուսաւորիչ Յ. Աբովեանի Քանաքեռի մէջ գտնուող Տուն - Թանգարանը եւ շրջակայքը:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄէՋ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի կազմակերպած բարեկամական մրցումներուն ամենակարեւորը տեղի կ'ունենայ այս ապրիլի 30 Մայիս Հ. Մ. Ը. Մ.ի ամերական մարզադաշտին Atlantic վրայ Ֆրանսայի ամենազօրաւոր հայ խումբին՝ Վալանսի Հայ Մարզական Միութեան դէմ:

Այնչափ տարի երկու խումբերը իրենց բարեկամական հանդիպումին Վալանսի մէջ հաւասար դուրս եկան, բայց այս տարի Վալանս չատ զօրաւոր կազմ մը կը ներկայացնէ եւ իր տարած նախնջախիչ յաղթութիւններով խլեց Drome Ardecheի ախոյեանութեան պատիւը եւ բարձրացած Promotion d'honneurի: Գալով Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ին, չունեցաւ այն փայլուն յաղթութիւնները որ ունեցած էր անցեալին: Հ. Մ. Ը. Մ.ի յարձակողական դիծը բնաւ չկարողացաւ իրականացնել այն մեծ յոյսը որ դրուած էր իր վրայ:

Այժմ պզտիկ բաղդատութիւն մը ընենք երկու խումբերու միջեւ: Վալանսի յարձակողական դիծը կը գերազանցէ Մարսէյլինը, իսկ Մարսէյլի պաշտպանողական դիծը աւելի ուժով է, Վալանսէն: Մեր բեդպապահը Ժիրայր Ռագըճեան իր երիտասարդութեամբ եւ վարպետ ճկունութեամբ նախընտրելի է Վալանսի բեդպապահ Արմենակ Եբեւանեանէ, հակառակ այս վերջինին տարիներու փորձառութեան: Իսկ Գալուստեաններ, Տէր Ղազարեաններ, Բեգեւեաններ իրենց լաւագոյն խաղարկութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի անխորտակելի պատնէշը պիտի կանգնեն: Հակառակ որ Մարսէյլ պիտի ունենայ կրակոտ եւ արագ խաղարկութիւն մը, դարձեալ յաղթութիւնը պիտի ժպտի Վալանսի: Կարո՞ղ են մեր մարզիկները անդուսալին ի գործ դնել: Ամէն պարագայի Մարսիլահայ մարզասէր հասարակութիւնը խուռներամ դիմելով մարզադաշտը պիտի քաջալերէ բոլոր մարզիկները: Այս կարեւոր հանդիպումին իրենց սիրայօժար հովանաւորութիւնը տուած են Ligueի նախագահ Mr. Abelly եւ Districtի նախագահ Mr. Durand: եւ Mr. Turtu (Ligue Lyonnaise):

Իսկ խաղակութիւնը տեղի պիտի ունենայ դատաւորութեամբ ligueի 3 պաշտօնական դատաւորներուն: —Վ. Շամլեան

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (10)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Ե.

— Անօթութիւնը կը սպաննէ զիս. ամբողջ օրը ձեզ չարաբ չենք դրած բերանիս:

— Դէհ, քալեցէք երթանք, ժամանակ չկորսընցնենք, ըսաւ Գագիկ:

Բոլորն ալ իջան ձիերէն, սանձերը ձեռքերնին առին եւ սկսան ոտքով քալել. երբ բարձրացան ձորէն, անոնց աչքին առջեւ պարզուեցաւ դիւղ մը, որ աւելի չատ աւերակի կը նմանէր, քան բնակութեան տեղի: Գիւղ մտած առաջին մութը արդէն խտացած էր եւ դիշերը իր տւարթոյրութիւնը տարածած էր ամէն կողմ:

Ամայութիւն եւ մեռելութիւն կը տիրէր ամբողջ գիւղին մէջ. կարծես ոչ մէկ կենդանի արարած կար հոն: Աչքակս կը թուէր, թէ նոր այդ գիւղին վրայէն անցեր էր մահաբեր փոթորիկ մը եւ ամէն ինչ խորտակելով, ոչնչացնելով մահացուցեր էր անոր բնակիչները:

Երբ մեր ձիաւորները նեղս մտան գիւղէն, սառն դող մը համակեց անոնց մարմինները. չէր կար կենդանի չունչ մը որ դիմաւորէր զիրենք:

Անցան մէկ քանի ամայի ու աւերակ տուներու մօտէն, հեռուն անոնք նկատեցին ճրագի աղօտ լոյս մը, որ հոգի տուաւ իրենց. անմիջապէս դէպի այդ լոյսը ուղղուեցան: Առաջին առջեւ նեղս մտաւ Գագիկը. ճրագի աղօտ լոյսին տակ, հին կապերտի մը վրայ նստած էր ծերունի մը: Խորասուզուած էր ան իր մտածումներուն մէջ, ու չտեսաւ նոյնիսկ Գագիկին նեղս մտնելը:

—Բարի երեկոյ, հայրիկ, ըսաւ Գագիկ խըրոխտ ձայնով մը:

Ծերունին սթափեցաւ եւ իր անշարժ աչքերը յառեց Գագիկին. ըստ երեւոյթին ան դէշ տպաւորութիւն թողուց իր վրայ: Բարձրացուց իր ձեռնափայտը, կարծես ուզելով զարնել Գագիկին, բայց դողդոջուն ձեռքերը չկրցան պահել փայտը, որ դետին ինկաւ: Ծեղճ ծերուկ. ան կը դողար իր կեանքին համար, այն թշուառ կեանքին, որուն տղորմելի մնացորդները միայն մնացած էին իր հիւծած ու թալկացած մարմնին մէջ:

Գագիկ հասկցաւ անոր միտքը:

— Մի վախնար, ծերուկ, մենք թշնամիներ չենք:

Ծերունկը, լսելով թշնամի բառը, աւելի կըծկուեցաւ ու ետ ետ երթալով կանդ առաւ ամկիւն մը, ուրկէ իր անշարժ հայեացքը կրկին յառեց Գագիկին եւ իր ուղեկիցներուն, որոնք նոր էին նեղս մտեր:

— Մի վախնար, ծերուկ, մենք վնաս չենք տար քեզի. օթեւան կ'ուզենք միայն, կրկնեց Գագիկ ծերունիին մօտենալով:

Բայց ծերունին ոչինչ չէր հասկնար եւ պատասխան չէր տար: Գագիկ տեսնելով անոր լուռ թիւնը, դարձաւ իր ուղեկիցներուն.

— Ձիերը տեղաւորեցէք դուրսը, իսկ մենք այս դիշեր կը մնանք այստեղ: Ինչպէս կ'երեւայ, ծերուկը վախէն սարսափած է եւ թշնամիներու տեղ կը դնէ մեզ. բայց մենք չուտով կը բանանք անոր լեզուն:

Ծառաները կատկին ձիերը. երկու հոգի քսկըսան դիւղին մէջ պտտիլ, ձիերուն համար դարի կամ դարման դտնելու: Երկար ատեն փնտռելէ ետք, ախոռի մը մէջ դտան քիչ մը դարի. ապա վերադառնալով բացին նաեւ իրենց խուրջինները, ուր ամէն տեսակ ուտելիք եւ դինի կար:

Գագիկն ու Գուրգէնը ազահօրէն վրայ խնկան պաշարին ու դինիին, իսկ ծերուկը ապուշ պէս դեռ կը նայէր անոնց, չհամարձակելով տեղէն շարժիլ:

— Պէտք է հարցափորձել ծերուկը, ըսաւ Գուրգէնը:

— Անպատճառ պէտք է իմանալ, թէ ինչ պատահած է այս դիւղին. քանի մը տարի առաջ այնպէս չէն վիճակի մէջ էր ան, պատասխանեց Գագիկ եւ գաւաթին մէջ դինի լեցնելով տուաւ ծերունկին:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃԵՄԱՆՑ

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՄԱՅԻՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԵՓԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՑ

Stade Atlantic , Avenue Florian S. Loup
Ֆութպոլի բարեկամական մեծ մրցում
Ֆրանսայի ամենազօրաւոր երկու ՀԱՑ խումբերու միջեւ Վալանսի ՀԱՑ ՄԱՐԶ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
(*Ախոյեան* 1ère serie 1947—1948 *տարեշրջանի* Drome – Ardeche*ի, այժմ* Promotion d'honneur)
Ընդդէմ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
(Promotion d'honneur *Ֆրանսայի ամենազօրաւոր Հ. Մ. Ը. Մ.Ի կազմակերպութիւնը*)
Հովանաւորութեամբ M. ABELLY*ի , նախագահ* Ligue de Sud - Est*ի :*
Mr. DURAND*ի նախագահ* District de Provence*ի :*
եւ Mr. TRUTU (de la ligue Lyonnaise):
Դատաւորութեամբ Ligue*ի պաշտօնական* 3 *դատաւորներու :*
Մրցումէն վերջ ի պատիւ Վալանսի Հայ Մարզական Միութեան , Հ. Մ. Ը. Մ.ը կազմակերպած է երեկոյթ պարահանդէսմբ Ոմոնի եկեղեցւոյկից սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբին :
Պարահանդէսին մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐՈՒՆ ԱՋԲԸ ԼՈՑՍ

Հասարակութեան կրկնակի պահանջները գոհացնելու համար, Հ. Ց. Դ. «Շանթ» թատերախումբը մտերս մեծ պատրաստութեամբ պիտի բեմադրէ «ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐ»ը օփէրէթը :
Մանրամասնութիւնները յայտնուելով :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ
Կը տօնէ ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՕՐԸ
*Կիրակի 6 Յունիսին , ժամը 3էն վերջ , Salle des Fêtes*ի *մէջ* rue de la Libération :
Գեղարուեստական գեղեցիկ բաժինով :

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԵՒ ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ
ՐՈՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
L'Association des Concerts Lamoureux*ի*
Ընկերակցութեամբ
Tschaikovsky*ի* Concerto*ն*, Laubry*ի* Ballade*ը*
եւ ուրիշներ ընդամէնը ըլլալով Ֆրանսայի մէջ
ԱՐՈՒՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ CONCERTO*Ն*
Ղեկավար JEAN FOURNET
Salle Pleyel, *Շաբաթ* 2 *Յունիս* 1948
ժամը **20.45**ին

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78 Rue Cardinet (Métro Malesherbes)
Կիրակի 30 *Մայիս ժամը* 20.30ին :
Բանախօսական եւ երաժշտական երեկոյ :
Նուիրուած՝
Ոմանի Պետրոսեանի
Գործերուն
Կը խօսի Պ. LUC - ANDRÉ - MARCEL :
Կը մասնակցին Օր. Տ. ՋԱՒԱՓԵԱՆ, Օր. Վ. ՃԻՆՃԵԱՆ դաշնակ, Օր. ԻՉԿԱԼԱՑԵԱՆ երգ, ՄԱՑՏՍ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ օտար արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ Վերսայլի քուառորը :
Մասնակցութեան համար 125 *Ֆր :*

«Զանգէ» օղին 40°
Աւելի գնաբարը եւ ամէնուն ճաշակածը
Կրնաք ան ձեզ ապահովել ձեր յանձնարարութիւնները
Ani Ն' ԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՅՈՒՆԻՍ 15, *ՅՈՒՆԻՍ* 15, *ՅՈՒՆԻՍ* 15
ՆՊԱՍՏ ԼՈՑՍ ՓԱՐԻԶՑԻՆԵՐՈՒՆ
Վ Ն Ր Ա Բ Ա Յ Ի Մ !
Alimentation générale
VAHÉ ITCHKALATZIAN
9, Rue Jo[illegible]e Rouve[illegible], Paris (XX) Tél. Men. 50-09

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՑԻՍ 28

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՑԻՍԻ 29ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՇԱԹՕ ՏԸ ՅԼՕՐԻ ՄԷՋ :

Կը նախագահէ ընկեր ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝
ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ ԵՒ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ :
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

★

ՎԻՆԻ ՄԷՋ — 29 *Մայիս շաբաթ երեկոյեան ժամը* 8.30ին *տեղւոյս քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ :*
Կը նախագահէ ընկեր Ա. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ : Ասոնք պիտի առնեն տեղւոյս ընկերվարական ներկայացուցիչները : Գեղարուեստական գեղեցիկ բաժին մը, հայկական եւ կովկասեան պարեր տոհմիկ տարազներով, Կ. Խաչի Սանուհիներու կողմէ կ'երգէ Օր. Մ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ եւ Պ. Վ. ՈՍՏԻԿԵԱՆ :

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 257 rue Boileau *ՍԷՆ ՍՏՈՒԴԻՈՆ սրահին մէջ :*
Կը նախագահէ Պ. ՅԱԿՈԲ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ, խօսք պիտի առնէ ընկերվարականներու կողմէ Camarade GAGNAIRE :
Գեղարուեստական խնամուած բաժին : Պիտի երգէ սիրուած երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ , ինչպէս նաեւ Օր. Ք. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ :
Մուտքը ազատ է :

⁂

ՎԱԼԱՆՍ — *Մայիս* 28*ի , Սալ տը Ֆէթի մէջ :*
Կը նախագահէ՝ ընկեր Մ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Կը բանախօսեն՝
ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ, ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ (Շրջ. կոմիտէին կողմէ) :
Ասոնք պիտի առնեն՝ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, S. F. I. O.ի ներկայացուցիչը եւ Camarade QUARTIER (*Տոմսի եր. խմբագիրը*) :
Պիտի երգէ՝ ժողովրդական եւ սիրուած երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի երաժշտանոցէն) :
Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ : Մուտքը ազատ է :

« ՄԻՆՉ ՂԱՋՕԻ« ԿՈՂՄԷ

Պիտի ներկայացուի նաեւ ողբ. Ա. ԱՀԱՐՈՆ – եանի յուղարկաւորութեան ֆիլմը :

×

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ — *Տեղի կ'ունենայ* 5 *Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը* 8ին *Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :*
Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ
Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :
Գեղարուեստական ճոխ բաժին : «Սիրէ Ղազօ» կը ներկայացնէ ողբացեալ ընկեր Ա. Ահարոնեանի փարիզի ամբողջ թատրոնը եւ Ջօր. Անդրանիկի յուշարձանը , եւն. : Մուտքը ազատ է :
Հանդէսէն վերջ ընկերա–համակրական խրախճանք :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ մէջ Մայիս 30ին *կէսօրէ վերջ ժամը* 2ին *Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :*

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ մէջ 29 *Մայիսին շաբաթ իրի – կուն ժամը* 8ին, *Հայկական սրահին մէջ* (6 rue de La Brosse) :
Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ
Կը խօսին ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ եւ ԱԶԳԻՆ
Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները :

●

ՌՈՄԱՆ — *Մայիս* 27ին, *հինգշաբթի իրի – կուն ժամը* 8.30ին *ՍԷՆ Պատնարի սրահին մէջ :*

★

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍ – ՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՇԱՒԻԼԻ մէջ, Յունիս 20 *կիրակի օրը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :*

×

ՊԱՆԵԼՕ - ԲԱՇԱՆ, «Արծիւ» ենթակոմիտէն կը տօնէ «Մայիս 28» *Յունիս* 13ի Bourg la Reine*ի սրահը :*

×

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ — *Յունիս* 5ին, *շաբաթ երեկոյ ժամը* 8էն *մինչեւ լոյս :*
Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 30ԱՄԵԱԿԻ ՄԵԾ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ օր , իրիկուան ժամը 8.30էն *մինչեւ առաւօտ , Քատէի սրահը , նախկին* Petit Journal, 21 rue Cadet :
Կը նախագահէ՝ ընկեր ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԷԼ
Կը խօսին ընկերներ ՀԱՑԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ :
Ասոնք պիտի առնեն նաեւ օտար կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները :
Գեղարուեստական բաժին :—
երգ՝ ՏԻԿԻՆ ՋԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ , եւ Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՔԻՕՍԷԵԱՆ :
Նուագ :— ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը եւ սօլօ (ջութակ) :
Պար, Օր. ՌԷԺԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, սրինգ, տափ եւ թառ ընկեր ԲԵՆՕ եւ թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ :
Կենդանի պատկեր (ՕՐԵՐՈՒՆ ՕՐԸ) Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի թատերախումբի կողմէ, բեմադրութեամբ Բ. ՀԱՊՇԵԱՆի եւ Կ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆի : Արուեստանոցին՝ ՋԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ :
Միացեալ երգչախումբ ղեկավարութեամբ ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի :
Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը բազմանդամ նուագախումբով , ղեկավարութեամբ ջութակահար ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի :
Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :
Մուտք 100 *Ֆրանք :*

ՅԻՇԵՑԻՔ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ընկեր ԵրանոսԻ բնակարանը : Բացակաները կ'ենթարկուին :

*ՐՕՄԱՆ. Ֆ.Կ.ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՑ ԱՌԹԻՒ Յունիս*12, *շաբաթ երեկոյ ժամը* 8.30ին *պիտի ներկայացուի տեղւոյս կարող ուժերու մասնակցութեամբ գուարթ թատերախաղ մը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :*

ԻՆԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆ, 10 Ave. d'Iéna, métro : Iéna
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ
Երկուշաբթի դիշեր , 7 յունիս , ժամը 8.30ին : *Փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու մասնակցութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ կը խաղայ Ա. Աբել – եանի դեղահիւս թատերգութիւնը՝*

ՄԱՐՈՒՈՂ ՃՐԱԳՆԵՐ

Քօմէտի տրամաթիք 3 արար
Հայկական ընտանեկան կեանքէ քաղուած նիւթ մը, որուն մէջ՝ ծիծաղ, ժպիտ, արցունք , յուզում, անձկութիւն իրարու կը յաջորդեն :
Տոմսերու գիները՝ 200 եւ 100 Ֆրանք : Կը ծախուին 43 rue Richer *ինչպէս եւ բոլոր միւս դրասուները :*

Հ. Ց. Դ. ՊՈՄՈՆԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէն կուզայ իր ցաւակցութիւնները յայտնել ընկ. Խաչիկ Արզումանեանի եւ բոլոր պարագաներուն, իրենց մօտ Տիկին ԵՂՍԱ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ :

ՁԵՐ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԷՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Դիմել՝ Bernie Oliver
Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) *Հեռ.* PRO. 14-31
Ջուարթ , հաճելի , կեանքոտ Ջափաւոր գին

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԴԻՒԱՆ

ՀԱՑ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնի Տեղեկատու Դիւանը — դիւրութիւն մը տալու համար հասարակութեան — որոշած է չահադրգռուղները ընդունել, փոխանակ շաբաթը մէկօրեան, ամէն օր, ժամը 10էն 12, *իր կեդրոնատեղին*, 7 rue de Phalsbourg, Paris 17) : *ԱՐՋԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ համար դիմել՝ ընդհանուր քարտուղար Պր. ՀՐ. ԹՈՐՈՍԵԱՆի, իսկ ԴԱՏԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐՈՒ ԵՒ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ վերաբերեալ խնդիրներու համար, Վարչութեան մաս – նաղէտ խորհրդական Պ. Գէորգ ՓԱՐՄԱԳԻ : Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին ԶՐԻՕՐԻՆ :*

ՀԱՅՐԱՏԱՐԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տող· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 29 MAI 1948 Շաբաթ 29 ՄԱՅԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5353–Նոր շրջան թիւ 962 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ՀԱԿԱՄԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՈՐՈՇ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղէմի մէջ մղուած կռիւները հետզհետէ կը սաստկանան։ Հակամարտ հրամանատարութիւնը կը հաղորդէ թէ իր դիրքերը հակայարձակում գործած են Շէյխ Ճարրահ թաղին մէջ եւ հարկադրած Արաբական Լեգէոնի գունդերը որ նահանջեն։ Այս կերպով, Երուսաղէմի շրջանին մէջ Հրեաներու դիրքը աւելի զօրացած կ'ըլլայ։ Այս յարձակումներուն հետ միասին, հրեայ օդաչուներ անկարգելներով զէնք եւ փամփուշտ իջեցուցած են բաժնելու համար քաղաքին մէջ պաշարուած իրենց կրօնակիցներուն։

Եգիպտական գունդերը Երուսաղէմ երթալու համար սահմանը անցած են· բայց տակաւին կը պտնուին Արաբներէ բնակուած վայրերու մէջ, եւ հետեւաբար, տակաւին առիթ ունեցած չեն Թէլ-Միին հետ չփման մէջ գտնուելու։ Սակայն, այդ պտնդերը իրենց հետ բերած են թնդանօթներ, որոնք — եթէ գործածուին — Հրեաները պիտի ձգեն անվիճելիօրէն վտանգաւոր դիրքի մը մէջ։ Արդարեւ, Երուսաղէմի շրջանին մէջ, հրասանդեր եւ 20 միլիմեթրոց թնդանօթներ միայն ունին։

Երկրին մնացած մասին, Իրաքցիներն ու Եգիպտացիները, իւրաքանչիւրը իր կողմէ, կը յառաջանայ հանդիպելու համար Երուսաղէմ, բայց, իրենց անցած տեղերուն մէջ, ուժէ փորձ կատարած չեն տակաւին Հրեայ դիրքերը քանդելու համար։

★ *Հակառակ սիոնական աղբիւրէ առնուած լուրերուն, Հրեաները խիստ նեղ կացութեան մէջ կը գտնուին Երուսաղէմի մէջ· բայց կրցած են քաղաքին հարաւային կողմը գտնուող Ռամաթ-Ռահէլ հրեայ գաղթակայանը վերստին գրաւել Արաբներէն։*

Կատաղի կռիւներ կը մղուին Լաթրունի եւ Պապ էլ Վատի մէջ, տէր գտնալու համար այս քաղաքներէն Երուսաղէմ տանող ճամբուն։ Հրեայ ձայնախօսին համաձայն, կռուողներու թիւը երկուստեք հազարաւորներու կը հասնի։ Արաբները ստիպուած են օդնական ուժեր բերել տալ Երուսաղէմէն։

Իրաքցի զինուորները կը յառաջանան Նաբլուզի շրջանին մէջ, եւ իրենց օդանաւերը կը ռմբակոծեն հրեայ կարաւանները։

★ *Նախագահ Թրումըն յայտարարեց թէ՝ Պաղեստին զէնք ղրկելու մասին դրուած արգելքը պիտի չվերցուի, մինչեւ որ Ազահով· Խորհուրդը վերջնական որոշում չտայ այս՝ պաղեստինեան խնդրին վերաբերմամբ։*

★ *Ազգային թաղաւորը Երուսաղէմ գացած է եւ այցելած Ս· Գերեզմանը, Յաչելութեան լեռը եւ Օմարի մզկիթը։ Քանի մը հինգ հազար Արաբներ ծափահարած են զինքը։*

★ *Եգիպտոսի Բարեւնապետը վերջ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ Գահիրէի մէջ·—*

« Մեր կրօնքին ամբողջի կանոնն է մեր քնակած երկրին օրէնքներուն հնազանդիլ ինչպէս կը հնազանդինք մեր իսկ օրէնքներուն, Պետութեան հեղինակութիւնը մեր ալ հեղինակութիւնն է։ Այս կանոնին հնազանդելու համար, պէտք է որ Եգիպտացի ամէն Հրեայ զէնքը ձեռք առնէ, իր երկիրը պաշտպանելու համար Սիոնականութեան դէմ »։

Բարեւնապետը այս յայտարարութիւնը ընել ստիպուած է, որովհետեւ եգիպտական մամուլը առանձ մը ի վեր իր վրայ կը յարձակէր, մեղադրելով զինքը որ մեկին դիրք մը բռնած չէ Սիոնականներուն նկատմամբ։

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼ· ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Անգլիոյ ՄԱԿի պատուիրակ Ալէքսանդըր Քէտոկըն, երէկ, Լէյք Սըքսէսի մէջ, իր կառավարութեան անունով, առաջարկեց որ Պաղեստինի մէջ չորս չարաթուան տեւողութեամբ զինադադար մը կնքուի։ Քէտոկըն յայտարարեց միեւնոյն առեն որ, եթէ այս փորձը ձախողի, ուրիշ բան չի մնար ընել Ազահովութեան Խորհուրդին բայց միայն կողմերէ մէկուն ձեռք առնել, վերջ դնելու համար կռիւներուն, պատժական տնօրինութիւններու մասին ՄԱԿի հիմնական կանոնագրքին 7րդ գլուխին տրամադրութեանց համաձայն։

Այս յայտարարութիւնը խորունկ տպաւորութիւն գործած է ՄԱԿի շրջանակներուն մէջ, թէեւ Քէտոկընէ առաջ սովետ պատուիրակութիւնը ըրած էր արդէն նմանօրինակ առաջարկ մը, հմ-

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ, ՇԱԲԱԹ, ԳԱՏԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 28Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԶՈՐՐՈՐԴ Լ՚ՋԸ ։

նուելով ՄԱԿի հիմնական կանոնագրին 36րդ յօդուածին վրայ, սա տարբերութեամբ որ Սովետները կ'առաջարկէին նաեւ ի հարկին միջազգային դունդեր ղրկել Պաղեստին, յարգել տալու համար Ազահով· Խորհուրդին տուած որոշումները ։

★ *Անգլիացիք դժգոհ են այն դարձադարձիկ քաղաքականութեան համար որուն կը հետեւին Միացեալ Նահանգները Պաղեստինի մէջ։ Միւս կողմէ, կը քննադատեն նաեւ Արաբները, որ կը մերժենընդունիլ Իսրայէլի Պետութիւնը, զոր սակայն ճանչցած են արդէն կարգ մը երկիրներ, որոնց երկուքը մեծ պետութիւններ (Ամերիկա եւ Խորհդ· Միութիւն)։ Խորհրդարանի անդամներուն մեծամասնութիւնը մտահոգ է Պաղեստինի գործերուն ստացած նոր ձեւին համար։ Մասնաւորաբար կը քննադատուի կառավարութիւնը որ տակաւին եւս կանչած չէ Անգլոյրդանանի բանակին մէջ ծառայող անգլիացի սպաները։ Երեսփ· Ժողովի երէկուան նիստին մէջ, այս հարցը սեղանի վրայ եկաւ նորէն, եւ Պեվին մեծ դժուարութիւն կրեց, համոզելու համար ըրեսփոխանները որ չտիպէն զինքը իր վերապահութիւնը թողելու ։ Պեվին հասկցնել ուզած է այսպէսով որ բաներ կան, զորս չի կրնար հրապարակային վիճաբանութեան նիւթ դարձնել ։*

Իրեն համար ստեղծուած ամէն կացութենէն դուրս գալու համար, կառավարութիւնը միջոցներ կը խորհի Պաղեստինի մէջ իր հետեւած քաղաքականութիւնը պատշաճեցնելու Միացեալ Նահանգներու եւ Խորհրդ· Միութեան բռնած դիրքին, եւ Իսրայէլի Պետութեան հետ կանոնաւոր յարաբերութեանց մէջ մտնելու համար։ Բայց, ժամանակ պէտք է — կ'ըսեն Լոնտոնի մէջ — ու անգլիական քաղաքականութիւնը այս ուղղութեամբ փոխելու համար, որովհետեւ Մեծն Բրիտանիա չուզեր որ այս պատճառով վշտացնէ իրեն բարեկամ Արաբ պետութիւնները (Ծ· ԽՄԲ·Հանրային կարծիքը հանդարտեցնելու համար է արդեօք որ Պեվին արտօնեց իր ՄԱԿի պատուիրակ Քէտոկընի ՝ ընել վերոյիշեալ յայտարարութիւնը Ազահով· Խորհուրդին մէջ)։

ԱՄԵՐԻԿԱ. ՍՊԱՍՈՂԱԿԱՆ

Ամերիկայի արտաքին նախարար Մարշըլ յայտարարած է մամուլին թէ՝ Միացեալ Նահանգները ճանչցած ըլլալով Իսրայէլի նոր Պետութիւնը, ընդունած կ'ըլլան նաեւ այս պետութեան համար գծուած սահմանները, բաժանման ծրագրին մէջ ճշդուած ձեւով։ Պաղեստին դէնք ղրկելու համար դրուած արգելքը վերցնելէ առաջ, Ամերիկա պիտի սպասէ, տեսնելու համար թէ իրենք որոշում պիտի տայ ՄԱԿի Ազահով· Խորհուրդը, Պաղեստինի խնդրին մասին ։

Գալով Իսրայէլի յատկացուելիք փոխառութեան, Ամերիկայի Գանձային նախարար Անայ-ձէր, որ միեւնոյն առեն նախագահն է օտար երկիրներու փոխառութիւն ընող Ազգային Խորհուրդին, ըսած է թէ՝ տակաւին Պաղեստինի փոխադրամ տալու մասին որեւէ դիմում կատարուած չէ իրեն ։

ԱԾՈՒԻՒի դինը որ մէկին հաշուով 2880 ֆր· է թոնը, Ցուլիս մէկէն սկսեալ 3500 ֆրանքի պիտի բարձրացուի, որ ըսել է 20 առ հարիւրի յաւելում ։ Սակայն, ամերկան գործածութեան յատկացուած ածուխին գինը պիտի չփոխուի ։

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ մէջ մօտ 20.000 հոգի կայ, որոնք կը պնդեն թէ իրենք ամերիկեան հպատակ են· բայց, կառավարութիւնը չի ճանչնար իրենց այս հանդամանքը, ոչ ալ թոյլ կուտայ որ ամերիկացի պաշտօնեաները քննութիւն կատարեն, տուներնուն մէջ անոնց հպատակութիւնը ։ Արդ, Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը ծանուցագիր մը յանձնեց լեհ կառավարութեան բողոքելու համար իր այս ընթացքին դէմ, եւ ըսելու համար թէ՝ ամերիկեան կառավարութեան կ'ինայ ճշդել իր քաղաքացիներու հպատակութիւնը եւ ոչ, ուրիշ պետութեան մը ։

Մարշըլ Ծրագիր կը գանգատի

Արտաքին նախարար Մարշըլ յայտարարած է մամուլի ներկայացուցիչներուն թէ՝ Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրին համար կատարուելիք վիճաբանութիւնները Խորհրդ· Միութեան անկեղծութեան փորձաքարը պիտի ըլլան ։ Ան կ'ըսէ յայտնի պիտի ըլլայ թէ Սովետները որ ատրճեան փափաքող են միջազգային գործակցութեան։«Ընդունելի դաշինքի մը ստորագրութիւնը — ըսած է Մարշըլ — կենսական կարեւորութիւն ունի Եւրոպայի խաղաղութեան եւ ապահովութեան համար »։

Արտաքին նախարարին կարծիքով, վիճաբանութեանց վերսկսումին համար ամէնէն բանաւոր հիմն է՝ մերժել Եւսկոսլաւիոյ հողային պահանջները եւ 150 միլիոն տոլարի այն գումարը զոր Պելկրատ կը պահանջէ Աւստրիայէն, իբրեւ հատուցում։ Ցետոյ, Մարշըլ կրկնած է իր սովորական յանկերգը թէ՝ Ռուսերու «ձգձգողական հնարքներուն» պատճառով է որ, 18 ամսուան ընթացքին եւ 325 նիստերէ ետք, կարելի եղած չէ տակաւին համաձայնութեան մը գալ ։

ԱՆԻ ՄԷ ՏՈՂ

ՋՕՐ· ՄԱՐԿՈՍԻ ձայնախօսը կը հաղորդէ թէ « Ցունաստանի առժամեայ կառավարութեան » այս պեռը յուշադիր մը ղրկած է ՄԱԿի ընդհ· քարտուղար Թրիկվ Լիի մանուկներու առեւնդ – ման մասին ։ Ձայնախօսը կ'ըսէ թէ, սովէ եւ ամբակոծութեան փրկելու համար է որ Ջօր·Մարկոսի կառավարութիւնը, ծնողքներու խնդրանքին վրայ, 10.000 երախայ ղրկած է դրացի ռամկավարական երկիրները ։

ՅՈՒՆԱՍԱՑԻ կառավարական կուսակցութիւնները՝ ընկերվարականներու եւ M. R. P.ի միջեւ նոր եւ լուրջ անհամաձայնութիւն մը ելած երեւան եկաւ աւելորդ պաշտօնեաներու արձակման առթիւ ։ Երեսփ· Ժողովի երէկուան նիստին եղած· նախարար Բլում Մարչը սպառնաց հրաժարիլ, եթէ ընկերվարականները յամառին իրենց տեսակէտին մէջ ։

Վարչապետ Շուման եւ Պլում գլուխ գլխի ճաշեցին ։ Ցայտնի չէ թէ՝ ի՞նչ եղած է իրենց խօսակցութեանց նիւթը· կը կարծուի թէ երկու կուսակցութեանց տեսակէտները իրարու հաշտեցնելու մասին խորհրդակցած են ։

ՍՈՎԵՏ ազդեցութեան տակ գտնուող գերմանական տեղեկատուութեանց գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Գերմանիոյ սովետական գօտիին մէջ հիմնուած է պետական դրամատուն մը, որ սահկան իրաւունք պիտի չունենայ թղթադրամ հրապարակ հանելու ։

ՆՈՐ ՏԻԼՀիի մէջ երէկ սկսաւ Մահաթմա Կանտիի սպանիչին եւ իր մեղսակիցներուն դատաւարութիւնը ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑի երեսփ· ժողովը, 149 ձայի դէմ 234 ձայնով, քուէարկեց առեւտրական փոխադարձ դաշնագիրներու մասին ներկայացուած օրինագիծը, բայց չվաւերացուց այս օրինագծին ան տրամադրութիւնները՝ որոնցմով Միացեալ Նահանգներու նախագահին եւ կառավարութեան լայն իրաւասութիւններ կը տրուէին մաքսային սակացոյցները փոփոխութեան ենթարկելու, հարկ եղած ատեն ։ Մարշըլ բողոքեց , բայց իր բողոքը նկատի չառնուեցաւ ։

Ուշադրութիւն մէջ ցաւալի կը նկատեն այս մերժումը որ կը հակասէ Եւրոպական Վերակառուցման Մարշըլի ծրագրին, որովհետեւ, այս ծրագրին հիմնական տրամադրութիւններէն մէկն է զեղչել մաքսային բոլոր սակացոյցները ։

ԱԼՃԻՐիի երեսփ· ժողովը որոշեց որ իր անդամները, վիճաբանութեանց ընթացքին, արտօնուած են Ֆրանսերէն կամ արաբերէն արտասանելու իրենց ճառերը ։

ԱԲԲԱ ԱԼԻՇ՝ որ պատերազմի ընթացքին Գերմանացւոց գործակցած էր իբրեւ գերման դիւանագէտ , եւ չատ մը Ֆրանսացիներ մատնած, մահուան պատասխանատուացաւ երէկ, Գերագոյն Ատեանին կողմէ ։

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺի սէնտիքաները հաստատեցան Քրիստոնեայ սէնտիքաներուն հետ, միասին պայքարելու համար կեանքի սղութեան դէմ, նկատի առնելով որ դիները իջեցնելու համար կառավարութեան ձեռք առած միջոցները բաւական նպատ չեն աւելցնելու բանուորներուն գնման կարողութիւնը ։ Երկու սէնտիքաները միացեալ ժողով մը պիտի ունենան այսօր, որոշելու համար թէ ինչ ձեւով պիտի մղեն իրենց պայքարը ։

ՄԱՐՇԸԼԻ ծրագրին համեմատ, Ֆրանսա , Իտալիա, Անգլիա եւ Նորվեկիա պիտի ղրկուի ամերիկեան բամպակ , որ կազմը 27.870.000 տոլար արժէքով ։ Ֆրանսա պիտի ստանայ 6.800.000 տոլարի բամպակ· իսկ Իտալիա՝ 20ուկէս միլիոն տոլարի ։

ԿԱՌ ՏԸ ԼԻՈՆԷՆ Փոսթ որ կա Միւէթ տանող նոր հաստատուած օթոպիւսի 63 թիւ գիծը պիտի սկսի բանիլ Մայիս 31էն սկսեալ ։

ԽՈՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵԻ

«Հայր կրնայ զաւակով ամհասկա, բայց զաւակ չի կրնար իր եկեղեցին»: Կը տեսնէք ամբողջ Հնդկաստանը Օմմանական սրբազանին այս խօսքին, ուր կը դիտէք մեր կաթոլիկ հայերուն մասնաւոր հոգեհանդիսաը Նոթր Տամի մէջ: Տասնապանք մը կար որ դարձէ ի վեր հաւատքի մը կը կապէր Հայը: Այն Հայը Հայ կը պահէր նոյնիսկ տարբեր խորանի մը առջեւ:

Իր հաստութենէն եւ հոգիէն բան մը կորսնցուցած էր հրաժարարար այս բաժանութիւնը որ, զատորդ դար առաջ, հուգար Յարդէն, աքսորէն եւ աշխատելի ոլոր ճամբաներէն: Փոխուած էր անցնելով անգորներ ու անատոյդ օթերուն մէջէն, կամ մաչելով չարաչար աշխատանքին տակ, ապրելով պատերազմին արհաւիրքն ու դիրքի հաւնելով վերջապէս: Բայց եւ այնպէս հոն էր ան եւ երկիւղածութեամբ կը հետեւէր արարողութեան, յիշելով գեղեցիկ հոգի մը որ կը կոչուէր Ալէմշահ:

Կար նաեւ մեր եկեղեցական երգերուն հետաքրքիր տեղացի բազմութիւն մը: Բարձրախօս մը կը բացատրէր մերթ ընթ մերթ մեր ծէսերը: Հայ եկեղեցին մոռցնել կուտար տաճարին օտարութիւնը, կաթոլիկութիւնը նաեւ մեր հայրերուն: Կր տեղծէր մէրձեցում մը հայ եւ Ֆրանսական ոգիներուն միջեւ, հոգ, Նոթր Տամի մէջ, ուր Ալէմշահ տուած էր նման քանի մը պատարագներ: Ջայները պզտիկ էին ու կը կորսուէին մեծ ու երկար խորանին մէջ: Կը պակսէին մեր կղերական փառաչեղ կերպարանքները: Բայց եւ այնպէս բազմութեան ուշադրութիւնը կը մնար կապուած այդ խորանին դոր զրաւած էին հայ երգչախումբն ու ճերմակներ հազած Ֆրանսացիերեխաները: Այլակերպուած էր հայ եկեղեցին այս բոլորով, ինչպէս եւ իր գեհոնով, կարմրագոյեա գլխարկներուն պակասով: Ծառնուրդ մըն էր: Բայց ոգեւորիչ՝ Ֆրանսացի քահանաներու ու բարձր եկեղեցականներու ներկայութեամբ, եղբայրութեամբ:

Կը մտածէի այս բոլորին եւ կը դիտէի տաճարը, աչքի ձախ, հիացումով, զարմանալով զայն կերտող ժողովուրդին վրայ: Ներսէն՝ ան ձեւի մեծ նպատութիւն մըն էր, մոռցնել տալով դուրսի ծանրութիւնը: Սիւներու երկար ծառուղի մը ուր կը բացուէր խորանին առջեւ կազմելու համար խաչին եղեւ թեւերը: Երկու յարկ: Մթին պատշգամներ սիւներու եաին: Անթիւ կալըրիներ: Գունաւոր պատուհաններ սիւներուն եաեւէն, խաչին երկու թեւերուն վրայ, տիեզերագոնի ձեւ խորանին չուրջը, վերը, զարերու ծուխերէն մգացած գոյներով: Հարիւ զգայի էր գունդի լոյսը եւ սակայն ներկայ է բնութիւնը այս ընդարձակ, ու վեհ ու բարձր տաճարին մէջ, բարձր ծառերու ճիւղերով կազմուած մթին կամարի մը տակ: Քարէ այդճիւղերը կը խաչաձեւէին դիրար երկրաչափական ճշդրտութեամբ, դժելով ետեւ սրածայր ցոուկները, ինչպէս եւ ալիքներ: Կ'ուզենայ նաեւ մը մէջ եւ նոյն դուրս՝ ալեկոծ ծովու մը առջեւ լըլալու տպաւորութիւն մը: Քարացած է սակայն այդ ալեկոծ ծովը մարդուն կամքին առջեւ: Կ'ըմբռնես թէ հոգիներ բոլոր խոովքները հատած եւ անշարժացած են դերազոյն ու վեհ ու քաղաքավար կաղապարի մը մէջ: Կայ խաղաղ միխիթիմ մը, տարբեր մերինէն:

Կը խորհէի այս բոլորին երբ մեր հայրերէն մէկը կը խօսէր բարութենէն եւ կ'ընդգծէր այդ բարութիւնը, ինչպէս որ պատշաճ էր, կը դասէր զանն տաղանդն ալ վեր: Ու ասիկա ճիշդ էր եւ սքայ:

Ցանկարծ պատեց, տարաւ դիս երգեցողութիւնը: Ան՝ տխուր անձրեւ մըն էր: Կր լսուէր մերթ ընդ մերթ տիրոջ ողոտային ձայնը անձկոտ կիսամութի մը մէջէն, ուր կը տարածուէր մեր թափուր հայրենիքը: Լաց, աղերսանք եւ ուժգին խոյացում մը յանկարծ դէպի յոյսին դռները: Երգեհոնը իր ձեռքերը կը զարնէր այդ դռներուն որ չէին բացուեր: Վերջապէս առնական գեղեցիկ ձայն մը... թեւածող թռչուն մը աշնան տխուր ու անսպառ ամպրեւին մէջ, հպարտ եւ հզօր... կը հեռեւէր ան որ մերթ ուրիչ ձայն մը որ կը պոռթկար առնական խստութեամբ, որուն չնորհիւ առաջինը կ'առնէր աւելի տաք դեղեցկութիւն մը: Սարսուռը կը քալէր մարմինէ մարմին, սարսուռը եւ մեր հոգիէն, մեր մեռելներէն եկող չունչ մը: Կուչտիս, այր մը աչքերը կը սրբէր:

Չէինք հանդարտած մեր յուզումէն, երբ լսելէ վերջ այս ձայները, լսելի եղաւ ուրիչ մը, իգական այս անգամ, հեռաւոր, դամբանային կալըրիսե ուն խորէն որոնք թէեւ ամայի, խճողուած էին կարծէք էօժէն Սիւի առեղծած այլանդակ սիւսարներով: Ուրուականներու տգեղ, աղտոտ ու ոհաւոր այդ բազմութիւնը ներկայ էր կարծէք ոտնակոխ ընելու համար թէ փարիզը իր մեծութիւնը կը պարտէր իրենց:

Բոլոր արձագութիւնները, բոլոր սրբութիւնները իրենց թիրը կ'առնեն աղբէն, մեղքէն ու խաթարումն էն: Զղջումներուն խթանն էր որ հոգիները կ'սլայ էր վեր, դէպի մաքրագործութեան խթանը: Ու ինծի կը թուէր թէ այդ մաքուր, յաւիտենական մը միայն՝ ու պայքար էրալ, սըրբագործ ամէնի պայքարելու ու օգնութեան, լուսեղէն ղէմքերու ինչ ժպաւէն ...

Աստուածային ինչպէս աստուածները պիտի կրնային օր մը քանդակել Կրանիթեայ այս պատուհանները որուն վրայ պիտի կաւգնէր Մայիս 28ը խորհրդանշող մարմարեայ, լուսապսակ արձանը:

Մնո՞ւնքը...

Տեսա՞ծ էք ուղիի մը արմատներուն տակէն դղրդալով ու հեղուկեաեր տոսող աղբիւրները: Տեսա՞ծ էք երկնալաց ժայռերու մաուռտ ծերպերէն ամպտունդներն ի վար խուժող փրփրուն ջուրերը՝ որոնց խելացնոր վայրկեանն պապրուն իգակներ կը ծնին ու դէպի երկինք կը խոյանան զայրոյթով: Տեսա՞ծ էք դժուարին, տաղնապալի երկունքէ մը վերջ, նորածիլ կանանչ տերեւները շաչիւնով հարուածող կարկուտի տեղատարափը, ուրկէ գոյացած հեղեղները կատուրջ եր կը քանդեն ...

Այսպէս է ծնունդը Մայր Արաքսին՝ յար եւ նման իրեն ծնունդ տուող այդ մերթ հոգեպարար ու կենատու, մերթ անասած ու ամեհի՝ բայց դեղեցիկ ու մերթ ալ առեղծուածային բնութեան ահաւոր ցասումն արտայայտող ուժերու: Այդպէս է նաեւ ծնունդը Մայիս 28ին:

Ժողովուրդ մը կ'ապրէր՝ ցրուած Արարատեան դաշտերէն մինչեւ Տաւրոսեան լեռները: Ժողովուրդ մը՝ փառաւոր անցեալով, հարուստ մշակոյթով, ստեղծագործ ու խաղաղասէր, բայց դրկուած մարդկային ամենատարրական իրաւունքներէն: Նեմացած էին անոր զաւակներն ու կը տառապէին անասելի տառապանքով մը: Քրիստոնէական համբերութեան բաժակը յորդած էր եւ կանչէն իր իմաստը կորսնցուցած: Գլուխը ծռած աղերսած էր... աւօգուտ: Ընդվզեցաւ, ըմբոստացաւ ու պոռթկաց:

Ու օր մը թուղթէ «ղերէվի» մը տեսաւ վեղարաւորի մը ղղաճիլ ու սուրբ մատներուն մէջ... մատուռական յեղափոխականներ հաստատուեցան Ժընեւի մէջ... եւ մաւզերխաներ, ֆէտայիներ .. հրացաններու որոտ՝ Մապրիկ ցեղը խուճապի կը

տակ ու հրեշտակային ձայնը որ կ'երգէր «Հրեշտակային»ը, կը բարձրանար հետզհետէ վեր, կ'անցնէր սիւներուն եաեւէն, խորանին մէկ կողմէն միւսը: Նայուածքս կը թափառէր ալ ու ձախ, տեսնելու համար թափառական այդ կանը՝ որ կը խօսէր աշխարհէն ու սրտէ: Չէի տեսներ զայն, բայց կար աչքերուս դէմ դէպի երկինք տառապող ճերմակութիւն մը, խափանելով սիւներն ու սրածայր կամարները, որոնք կը նմանէին այդ պահուն հսկայ սարդերու: Կ'անցէր կալըրիէ կալըրի, կը քալէր, փլուզում մը յառաջ բերելով երկրաչափական պիծերուն եւ քալէ ժանեակներուն մէջ, որոնք կը կորսնցնէին այլեւս իրենց ինքնութիւնը, ենթարկուելով մեր ցեղին տառապած զանակներէն մէկուն հոգիին:

Այդ ձայնը կ'ենթադրէր իրեն տեւ երաժիշտը, եկմալեանը, որ ուրացումներու եւ կրի մը մէջ, երեւակայած էր այդ մեծ ու հոյակապ յուսահատութիւնը: Վայրագ ու բիւրեղային, այդ ձայնը կը դեղազանգէր նոյնպէս բոլոր աղբերը մեր եկեղեցիին, բոլոր հեծկլտուքները որ կը ձգտին չարժել արարիչին գութը: Ճերմակ լոյս մըն էր այդ ձայնը Նոթր Տամի մթին եկեղեցիիմէջ, որուն դռնաւոր ապակիները կը յիշեց էին խեղդուած լուսարաց մը: Դառն էր ան բայց ցասկոտ նաեւ տարբեր մեր դեղեցիկ չարականներուն մոտյլ տրտունջներէն, որոնք կարեկցութիւն կը հայցեն մեղաւորին եւ ինկածին համար, զղկուածին, չարդուղին ու դարիպին համար, տարբեր՝ մեր ամբոստ տաղերէն որոնք ա արժան կը համարձեն, մարդը երկնային չնորհին: Այդ ամ միսերէն բխած մեղաղ ձայն մը, արծաթային, աւելի տառապագին ու դեղեցիկ քան մեր տառապագին ու դեղեցիկ ձայները, որոնք դարերով Հայը Հայ պահած էն: Կ'երգէր .

«Հրեշտակային կարգաւորութեամբ լքեցեր, Աստուած դրո սուրբ եկեղեցի, հազարք հազարաց հրեշտակապետք կան առաջի քո եւ բիւրք բիւրոց հրեշտակք պաշտեն զքեզ, Տէր, եւ ի մարդկանէ հաճեցար բնդունել զօրհնութիւն... ձայնիւ խորհրդականաս»...

Կը քալէր երգեհոնին ձայնական ալիքներունվրայէն որոնք կը տանէին իրենց հոսումին հետ իր հոգիէն ինկող ամեայ երջանկութեան մը յիշատակները, ժպիտներ ու արցունքներ: Ցուսահատ ձայն մը որ կը ժայթքէր բոլոր անվերադարձ դեղեցկութիւնեերուն համար, կը բողոքէր եւ սակայն, վիշտէն առած իր կարծրութեանը մէջ, կը խոնարհէր, հպաժարումով ու համակերպումով: Այդ էր մարդկային ճակատագիրը: Կ'անցնէր ապակիներէն ծորող կարմիրին, կապոյտին ու նարնջագոյնին մէջէն, հրկիզուած մերթ անոց կրակներէն, դառնալով աւելի մարքուր եւ աւելի հպարտ ողբալու համար կորուստը մեր արուեստագէտ ու տաղանդաւոր եղբայրներէն մէկուն: Մենէ ընդ միշտ բաժնուածին:

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՄԱՑԻՍ 28

Թուական մը միայն՝ ու պայքար էրալ, սըրբագործ ամեհի պայքարելու ու օգնութեան, լուսեղէն ղէմքերու ինչ ժպաւէն ...

Աստուածային ինչպէսի աստուածներ պիտի կրնային օր մը քանդակել Կրանիթեայ այս պատուհանները որուն վրայ պիտի կաւգնէր Մայիս 28ը խորհրդանշող մարմարեայ, լուսապսակ արձանը:

Մնո՞ւնքը...

Տեսա՞ծ էք ուղիի մը արմատներուն տակէն դղրդալով ու հեղուկեաեր տոսող աղբիւրները: Տեսա՞ծ էք երկնալաց ժայռերու մաուռտ ծերպերէն ամպտունդներն ի վար խուժող փրփրուն ջուրերը՝ որոնց խելացնոր վայրկեանն պապրուն իգակներ կը ծնին ու դէպի երկինք կը խոյանան զայրոյթով: Տեսա՞ծ էք դժուարին, տաղնապալի երկունքէ մը վերջ, նորածիլ կանանչ տերեւները շաչիւնով հարուածող կարկուտի տեղատարափը, ուրկէ գոյացած հեղեղները կատուրջ եր կը քանդեն ...

Այսպէս է ծնունդը Մայր Արաքսին՝ յար եւ նման իրեն ծնունդ տուող այդ մերթ հոգեպարար ու կենատու, մերթ անասած ու ամեհի՝ բայց դեղեցիկ ու մերթ ալ առեղծուածային բնութեան ահաւոր ցասումն արտայայտող ուժերու: Այդպէս է նաեւ ծնունդը Մայիս 28ին:

Ժողովուրդ մը կ'ապրէր՝ ցրուած Արարատեան դաշտերէն մինչեւ Տաւրոսեան լեռները: Ժողովուրդ մը՝ փառաւոր անցեալով, հարուստ մշակոյթով, ստեղծագործ ու խաղաղասէր, բայց դրկուած մարդկային ամենատարրական իրաւունքներէն: Նեմացած էին անոր զաւակներն ու կը տառապէին անասելի տառապանքով մը: Քրիստոնէական համբերութեան բաժակը յորդած էր եւ կանչէն իր իմաստը կորսնցուցած: Գլուխը ծռած աղերսած էր... աւօգուտ: Ընդվզեցաւ, ըմբոստացաւ ու պոռթկաց:

Ու օր մը թուղթէ «ղերէվի» մը տեսաւ վեղարաւորի մը ղղաճիլ ու սուրբ մատներուն մէջ... մատուռական յեղափոխականներ հաստատուեցան Ժընեւի մէջ... եւ մաւզերխաներ, ֆէտայիներ .. հրացաններու որոտ՝ Մապրիկ ցեղը խուճապի կը

մատնուի, Բարզէն Սիւնի կ'էյնար իր ռումբով՝ կարմիր Սուլթանն է որ կը դողայ, իր գահն ալ միասին... բանտ, աքսոր ու կախաղան... Չէյթունն ու Սասուն, Տէր Զօր, Վան ու Մուսատաղ:

Արեան ինչ ճապաղիքներ, հերոսական ինչ դրուագներ... մինչեւ որ օր մը — գլխարկները վար — Դարաքլիսայի, Պաշաբարանի առջեւ հերոսներու դիակները իրարու վրայ կը դիզուին պատնէշ կազմելու համար թրքական արիւնախում բանակին յաւակնոտացման դէմ, կափարիչ ըլլալու համար վեց դարերու սարկութեան դամբանին ու պատուանդան ազատագրութեան դիցուհիի, արձանին՝ Մայիս 28ին:

Մայիս 28ը երկիւղքն թափած մանանայ չէ, ոչ ալ ովկիանոսի մէջէն անծանօթ Աստուածներու քամահանոյքով օրին մէկը գլուխը ցցած կղզի մը:

Մայիս 28ը Ահարոնեանի Արտաւազդն է՝ իր չղթաները փշրած, զէնք ու զրահով, Մասիսի ահարկու ցնցումն է, իրաւազրկուած, տառապած ժողովուրդի մը զայրոյթի պոռթկումն է, ազատ ապրելու վճռական կամքի արտայայտութիւնն է:

Ո՞վ չէ ունեցած մեր ազգային արժէքներով հպարտանալու առիթը՝ մանաւանդ օտարներու առջեւ: Այն առեն անպայման կը մոռնաք ամէն ինչ ու դիմքը կ'ընէք Սէրովբներուն, Գէորգ Զավուշներուն ու Անդրանիկներուն եւ ինչքան ուրիշներու: Երբ ինչոյքի մէջ էք անպայման կ'երգէք «Երգրումէն հնչած ձայն»ն ու «Վէրքերով լի ճան Ֆէտան», «Կարկուտը» կը տեղայ, Քեռին կ'ըլլայ «Հայոց պաշտպան» ու դաւաճաններուն անկումն ու Թէհլիրեանները արձակած զինակները ինչպէս ձեր սրտերէն կը փրթին, բայց երբ կարդը կուգայ այս բոլորին ծնունդ՝ Մայիս 28ին, քիթբերանն կ'ընէք :

Ինչ հպարտութեամբ ու օրը քանի մը անգամ կը յայտարարէք Բաֆֆիի գործերուն վերհրատարակութեան լուրը Հայաստանի մէջ ու չէք խոնարհիր յիշատակին առջեւ անոնց՝ որոնք իրենց եղունգներով ու ակռաներով, պատմութեան էջերուն մէջ անջնջելի կնքով փորագրեցին Բաֆֆիի գործերու վերարտադրութիւնը :

Ու դուք կ'ամչնաք Մայիս 28ով եւ չէք հպարտանար Մհերի թռունկներուն վայել այս թուակաւով... Ու դուք չէ՞ք գտներ որ մեր ժողովուրդի ամէն տեսակի առաքինութիւններուն խտացումն է Մայիս 28ը:

Ո՞ր մէկ ժողովուրդի ազատագրութեան երկունքը եղած է աւելի տառապալի: Ո՞ր մէկ ժողովուրդի ազատագրութեան համար ինկած են այդքան առաքելատիպ մտաւորականներ եւ առաջնահերթ հերոսներ :

Ցարգանք իրենց յիշատակին եւ պատմութեան մէջ իրենց կարմիր արիւնով գրուած այդ թուականին՝ Մայիս 28ին:

Մենք հաւատացած ենք որ երեւանը օր մը անպայման պիտի ունենայ, իր խորհրդաւորութեամբ արձաններու ամենագեղեցիկը՝ Մայիս 28ի արձանը, Մայիս 28ի հրապարակին վրայ, ուր տեղ երկիւղածութեամբ ծունկի պիտի գան բոլոր Հայերը :

Կրբնոպլը Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Նոր Սերունդին մարգահանդէսը

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 25 Մայիս (Յատուկ).— Շաբաթներէ ի վեր Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի տասներկու քոյր մասնաճիւղերը տենդագին պատրաստութիւն կը տեսնէին անթեղի ներկայանալու համար ծրագրուած մարզահանդէսին, զոր տեսնելուցանկութեամբ՝ հայ հասարակութիւնը Մայիս 23ի կիրակիին կը սպասէր անհամբեր :

Եւ ահա այդ պատմական օրը, որ յիշատակելի պիտի մնայ Նոր Սերնդականներուն եւ հանդիսականներուն համար :

Սէն Լուի Ս.Թլանթիք դաշտին վրայ առտուան ժամը ութին սկսեալ դնդախտի մը ցնծութիները կը կատարուէին նշանակուած առաջին խումբերուն միջեւ, իսկ քաղաքի եւ շրջանաներու Նոր Սերնդականներ հետզհետէ մուտք կը գործէին աղդային յեղափոխական երգերով, իրենց հետ բերելով նաեւ մարզասէր հասարակութիւնը :

Դաշտին մուտքի դրան առջեւը կը ծածանէին հայկական եւ ֆրանսական զոյգ եռագոյնները, իսկ բաւ ձրախօսը հայերէն ընտիր երգերով կը կրկնապատկէր տիրող ոգեւորութիւնը :

Ժամը 11ին բազմահազար ժողովուրդը տեղ բռնած էր մարզադաշտի ցանկապատերուն չուրջը եւ կը դիտէր մրցումները, երբ բարձրախօսը յայտարարեց՝ «ընկեր Շաւարշ Միսաքեան մեր մէջ», եւ ահա ծափերու տեղատարափի մը տակ մուտք գործեց մեր «Սիրելի Շաւարշ»ը, որուն՝ Ֆրանսայէն եկած բացակայութենէն վերջ՝ կարօտով կը սպասուէր :

Կէսօրին, մրցումներուն դադար տրուելով ընկան ինջոյքները, հովանոց ծառերուն տակ եւ երդերու դուարթ մթնոլորտը կը տարածուէր մինչեւ չորկակայ բնակութիւնեերուն վրայ :

Ժամը երկուքէն վերջ դնդախտները վերսկան եւ հետզհետէ հասնող նոր բազմութիւններ կ'աւելցնէին եռանդը՝ մինչեր ծափերու եւ դրամական մնծագումար նուէրներով :

մասնուի, Բարզէն Սիւնի կ'էյնար իր ռումբով՝ կարմիր Սուլթանն է որ կը դողայ, իր գահն ալ միասին... բանտ, աքսոր ու կախաղան... Չէյթունն ու Սասուն, Տէր Զօր, Վան ու Մուսատաղ:

Արեան ինչ ճապաղիքներ, հերոսական ինչ դրուագներ... մինչեւ որ օր մը — գլխարկները վար — Դարաքլիսայի, Պաշաբարանի առջեւ հերոսներու դիակները իրարու վրայ կը դիզուին պատնէշ կազմելու համար թրքական արիւնախում բանակին յաւակնոտացման դէմ, կափարիչ ըլլալու համար վեց դարերու սարկութեան դամբանին ու պատուանդան ազատագրութեան դիցուհիի, արձանին՝ Մայիս 28ին:

Մայիս 28ը երկիւղքն թափած մանանայ չէ, ոչ ալ ովկիանոսի մէջէն անծանօթ Աստուածներու քամահանոյքով օրին մէկը գլուխը ցցած կղզի մը:

Մայիս 28ը Ահարոնեանի Արտաւազդն է՝ իր չղթաները փշրած, զէնք ու զրահով, Մասիսի ահարկու ցնցումն է, իրաւազրկուած, տառապած ժողովուրդի մը զայրոյթի պոռթկումն է, ազատ ապրելու վճռական կամքի արտայայտութիւնն է:

Ո՞վ չէ ունեցած մեր ազգային արժէքներով հպարտանալու առիթը՝ մանաւանդ օտարներու առջեւ: Այն առեն անպայման կը մոռնաք ամէն ինչ ու դիմքը կ'ընէք Սէրովբներուն, Գէորգ Զավուշներուն ու Անդրանիկներուն եւ ինչքան ուրիշներու: Երբ ինչոյքի մէջ էք անպայման կ'երգէք «Երգրումէն հնչած ձայն»ն ու «Վէրքերով լի ճան Ֆէտան», «Կարկուտը» կը տեղայ, Քեռին կ'ըլլայ «Հայոց պաշտպան» ու դաւաճաններուն անկումն ու Թէհլիրեանները արձակած զինակները ինչպէս ձեր սրտերէն կը փրթին, բայց երբ կարդը կուգայ այս բոլորին ծնունդ՝ Մայիս 28ին, քիթբերանն կ'ընէք :

Ինչ հպարտութեամբ ու օրը քանի մը անգամ կը յայտարարէք Բաֆֆիի գործերուն վերհրատարակութեան լուրը Հայաստանի մէջ ու չէք խոնարհիր յիշատակին առջեւ անոնց՝ որոնք իրենց եղունգներով ու ակռաներով, պատմութեան էջերուն մէջ անջնջելի կնքով փորագրեցին Բաֆֆիի գործերու վերարտադրութիւնը :

Ու դուք կ'ամչնաք Մայիս 28ով եւ չէք հպարտանար Մհերի թռունկներուն վայել այս թուակաւով... Ու դուք չէ՞ք գտներ որ մեր ժողովուրդի ամէն տեսակի առաքինութիւններուն խտացումն է Մայիս 28ը:

Ո՞ր մէկ ժողովուրդի ազատագրութեան երկունքը եղած է աւելի տառապալի: Ո՞ր մէկ ժողովուրդի ազատագրութեան համար ինկած են այդքան առաքելատիպ մտաւորականներ եւ առաջնահերթ հերոսներ :

Ցարգանք իրենց յիշատակին եւ պատմութեան մէջ իրենց կարմիր արիւնով գրուած այդ թուականին՝ Մայիս 28ին:

Մենք հաւատացած ենք որ երեւանը օր մը անպայման պիտի ունենայ, իր խորհրդաւորութեամբ արձաններու ամենագեղեցիկը՝ Մայիս 28ի արձանը, Մայիս 28ի հրապարակին վրայ, ուր տեղ երկիւղածութեամբ ծունկի պիտի գան բոլոր Հայերը :

Կրբնոպլը Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

ՀԱՅՏ ԻՐԱՒՈՒՆՔ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՎԱՂՈՒ)

Բ.

— Ծանուցէ, աւելցուց ան. խոյն յառաջ իսկ ձիուն վրայ ելաւ եւ գնաց իր ճամբան։

Ծերուկին աչքերը ի տես գնացողին. սեւեռեցան ցնծագին եւ ուրախ։ Ձիուն վրայ տեսնելով ինքզինքին պէս մէկը, որ ինքն ալ ձի մը ունէր եւ ճամբորդ էր, ան ալ ուրախացաւ։ Ինքզինքին ըսաւ. — Ա՛ն, լա՛ւ էր. առ ես ալ ձի մը ունէի, ես ալ ճամբորդ ըլլայի։ Ինչո՞ւ ես ալ ձի մը չունիմ։ Ինչո՞ւ ես ալ ճամբորդ չեմ։ Ինչո՞ւ ես ալ ուրիշ տեղեր չեմ երթար։ Ինչո՞ւ ես ալ ուրիշ տեղեր չեմ տեսած։ Ինչո՞ւ ես ալ ուրիշ տեղեր չեմ ծանօթացած։ Ինչո՞ւ ես ալ ուրիշ տեղեր չեմ ուս

Կիրակի 30 ՄԱՅԻՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԵՓԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՑ

Stade Atlantic , Avenue Florian S. Loup

Ֆուրպոլի բարեկամական մեծ մրցում

Ֆրանսայի ամենազօրաւոր երկու Հայց խումբերը միջեւ Վալանսի Հայց ՄԱՐԶ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ (Ախոյեան 1ère serie 1947—1948 *տարեշրջանի* Drome – Ardeche*ի, այժմ* Promotion d'honneur)

Ընդդէմ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի

(Promotion d'honneur *Ֆրանսայի ամենազօրաւոր Հ. Մ. Ը. Մ.ի կազմակերպութիւնը*)

Հովանաւորութեամբ M. ABELLY*ի , նախագահ* Ligue de Sud – Est*ի :*

ՄԱՐՍԻԼԻԱՀԱՑԵՐՈՒՆ ԱՋՔԸ ԼՈՑՍ

Հասարակութեան կրկնակի պահանջները դոհացնելու համար, Հ. Ը. Դ. «Շանթ» թատերա – խումբը մօտերս մեծ պատրաստութեամբ պիտի բեմադրէ «ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐ»ը օփերէթը :

Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՋԻ ԱՆԿԵՒՆ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՈՆԷ ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՋԻ ՕՐԸ

Կիրակի 6 Ցունիսին , ժամը 3ին կէս գիշեր , Salle des Fêtes*ի մէջ* rue de la Libération :

Գեղարուեստական գեղեցիկ բաժինով :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՍԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ — Լէզ Օլիվի Հ. Ը. Դ. «Իշխան» եւ Նոր Սերունդի «Հ. Օհանջանեան» խումբերը իրենց դպրոցի սրահին բացման առթիւ կազմակերպած են հնձոյք մը Ցունիս 13ին , կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին ընկեր - համակիրները : Հաճելի անակնկալներ :

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureux*ի*

Ընկերակցութեամբ

Tschaikovsky*ի* Concerto*ն*, Laubry*ի* Ballade*ը*

եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ CONCERTO*Ն*

Ղեկավար **JEAN FOURNET**

Salle Pleyel, *Շորեքշաբթի* 2 *Ցունիս* 1948

ժամը **20.45**ին

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE

78 Rue Cardinet (Métro Malesherbes)

Կիրակի 30 Մայիս ժամը 20.30ին :

Բանախօսական եւ երաժշտական երեկոյ :

Նուիրուած՝

Օգնիլ Պետրեանի

Գործերուն

Կը խօսի Պ. LUC - ANDRÉ - MARCEL*:*

Կը մասնակցին Օր. Տ. ՋԱՒԱՓԵԱՆ, Օր. Վ. ՃԻՆՃԵԱՆ դաշնակ, Օր. ԻՋԿԱԼԱՅԵԱՆ երգ, ՄԱՅՏԱ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ օտար արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ Վերսայլի քուաթորը :

Մախքերու մասնակցութեան համար 125 Ֆր:

ՅՈՒՆԻՍ 15, ՅՈՒՆԻՍ 15, ՅՈՒՆԻՍ 15

ԱՋԲԸ ԼՈՑՍ ՓԱՐԻԶԻՆԵՐՈՒՆ

Վ Ե Ր Ա Բ Ա Ց Ո Ւ Մ !

Alimentation générale

VAHÉ ITCHKALATZIAN

9, Rue Jouye Rouve , Paris (XX) Tél. Men. 50-09

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, Ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆԻ

« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille

Ջուխտաւոր դէն, մաքուր սպասարկութիւն:

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար :

ԿԱՐՈՒԻՒՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ամերիկեան վրաններէ զանազան հագնելիք – ներ պատրաստող առեւտրական տուն մը, զօրաւոր կարի մեքենայ ունեցող կարուհիներ կ'ուզէ, որոնք վէսթօն, փանթալօն, սալօփէթ, սագ թիրօլիէն, թապլիէ կարել գիտնան : Դիմել ՆԻԿՈ - ՂՈՍԵԱՆ, 2 5Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat, *2 թիւ հանրակառքին վերջաւորութեան :*

ՄԱՑԻՍ 28

ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՑԻՍ 29ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՇԱԹՕ ՏԸ ՅԼԷՕՐԻ ՄԷՋ :

Կը նախագահէ ընկեր ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝

ՋՕՐ. ԹՈՐԳՈՄ ԵԻ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ :

ՄՈՒՏՔԸ ԱՋԱՏ Է

★

Վիէնի Մէջ.— 29 Մայիս չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին տեղւոյս քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկեր Ա. ԴԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ: Խօսք պիտի առնէն տեղւոյս ընկերվարական ներկայացուցիչնե – րը: Գեղարուեստական զեղեցիկ բաժին մը, հայկական եւ կովկասեան պարեր տոհմիկ տարազներով, կ. Խաչի Սանուհիներու կողմէ կ'երգէ Օր. Մ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ եւ Պ. Վ. ՈՍՏԻԿԵԱՆ :

×

Լիոնի Մէջ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 257 rue Boileau *Սէն Սէսիլ սրահին մէջ :*

Կը նախագահէ Պ. ՅԱԿՈԲ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ, խօսք պիտի առնէ ընկերվարականներու կողմէ Camarade GAGNAIRE*:*

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Պիտի երգէ սիրուած երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԻՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ , ինչպէս նաեւ Օր. Ք. ՏԻՐՏԻՐԵԱՆ:

Մուտքը ազատ է :

×

ՏԻՄԻՆԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ 5 Ցունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ը. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՒՒԱՅԼԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: «Սիրէ Ղազօ» կը ներկայացնէ ողբացեալ ընկեր Ա. Ահարոնեանի փարիզի ամբողջ թատրոնը եւ Ջօր. Աեղբայրիկի յուշարձանը , եւն.: Մուտքը ազատ է :

Հանդիսէն վերջ ընկերա–համակրական խըն – ջոյք :

×

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒի Մէջ Մայիս 30ին կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ Ֆրանսի սրահին մէջ :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Մէջ 29 Մայիսին չաբաթ իրի – կուն ժամը 8ին, Հայկական սրահին մէջ (6 rue de La Brosse)*:*

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ՃԱՊՈՒՐԵԱՆ

Կը խօսին ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԻ եւ ԱԶԳԻՆ

Կը խնդրուի նկատի առնել, վերոյիշեալ թուականները :

●

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ Մէջ.— Ցունիս 5ին, չաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս:

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԻ :

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Մէջ.— Տեղի կ'ունենայ Ցունիս 6ին : Կը խօսի ընկեր ՀԱՑԿ ՍԷՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ

×

ԼԱ ՍԻՈԹԱ.— Մեծ պատրաստութեամբ Լա Սիոթայի մէջ կը տօնուի Մայիս 30ին կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Սալ տը Միւթիւալիթէ :

Կը նախագահէ ընկեր Ց. ԱՃԷՄԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մուտքը ազատ է:

ՏԻԿԻՆ ՆՈՒՒԻԿ ՈՒՍՏՈՒԼԻԿԵԱՆ Դպրոցա – սէր Տիկնոջ վարժարանին 500 Ֆրանք կը նուիրէ: Սատանայ «Ցառաջ»էն :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ, Ռոտոստոյի Մանուկ Ձեր – մակեանին տղան, որ երկար տեւ Փարիզ դըպ – նուած է: Տեղեկացնել հօրեղբօրը Ցարութիւն Ձերմակեանի, 17 rue Hadji Stamat Varna, Bulgarie :

Պ. ՕՆՆԻԿ ՊԷՀՊԷՐԵԱՆ, որ Մարսէյլի Օվե – ղային մէջ տրուելիք իր Երգատօնը ղեկավարելու համար յառաջիկայ շաբթու Մարսէյլ պիտի դառնայ, Ցունիս 1ի Գշ. իրիկունը, ժամը 9ին, Սալ Մաղընոյի մէջ կը բանախօսէ ԹԱՏՐՈՆ եւ ԵՐԱ – ԺՇՏՈՒԹԻՒՆ նիւթի մասին: Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը: Մուտքը ազատ է:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՅՕՒՄԵԱԿԻ ՄԵԾ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Քատէի սրահը, նախկին Petit Journal, 21 rue Cadet :

Կը նախագահէ՝ ընկեր ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՑԿ ՍԷՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ :

Խօսք պիտի առնեն նաեւ օտար կազմակեր – պութիւններու ներկայացուցիչները :

Գեղարուեստական բաժին :—

Երգ՝ ՏԻԿԻՆ ՋԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ , եւ Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՓԻՕՍԷԵԱՆ:

Նուագ.— ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը եւ սօլօ (ջութակ) :

Պար, Օր. ՈՒԼԻԻՒ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, սրինգ, տափ եւ թառ ընկեր ԲԵՆՕ եւ թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ:

Կենդանի պատկեր (ՕՐԵՐՈՒՆ ՕՐԸ) Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի թատերախումբի կողմէ, բեմադրութեամբ Բ. ՀԱՊԻՇԵԱՆի եւ Կ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆի: Արտասանութիւն՝ ՋԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ :

Միացեալ երգչախումբ ղեկավարութեամբ ՍԱՀԱԿ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի:

Կէս գիշերէն վերջ կը սկսին եւրոպական պարերը բազմանդամ նուագախումբով , ղեկավարութեամբ Ջութակահար ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆի:

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

Մուտք 100 Ֆրանք :

ՑՈՒՇԱՏՕՏՒ

Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի «Ընկեր Կարօ» ենթակոտէն ընկերական ըղձ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ընկեր Երասխոսին քնակարանը: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

Պ. Վարդգէս Պարոնվարդեան եւ Տիկ. Պէաթրիս Desmoulins *սրտի խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր*

ՏԻԿԻՆ ԵՒՓԻՄԷ ԼԱՓԱՃԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Մայիս 25ին , 48 տարեկան հասակին, իր քնակարանին մէջ Maubeuge (Nord)*:*

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Շաբաթ առաւօտ տեղւոյն եկեղեցիին մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տէր եւ Տիկին Օհաննէս Օհաննեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ներսէս Մարեան եւ զաւակները կը յայտնեն թէ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Մայիս 30ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին ի յիշատակ Պ. ԳԵՂԱՄ ԱՄԱՏՈՒՆիի (72 տարեկան, Վիէննա) : Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Նախկին Հ. Մ. Ը. Մ.ական Վիէննայի Սպասեան հոգեհանդստեան պաշտօնը – պատրաստ մատուցանել կուտայ Հ. Մ. Ը. Մ.ի համօրէն ննջեցող հոգիներուն համար, 30 Մայիս կիրակի, Առաուելիի Վարպապ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ: Կը խնդրուի բոլոր Հ. Մ. Ը. Մ.ականներէն եւ անոնց յիշատակը յարգողներէն ներկայ գըտնուիլ սոյն եկեղեցական արարողութեան :

Շոգեկառք առնել Gare du Nord*էն առաւօտեան ժամը 8.40 եւ 9.45ին :*

ՐՕՄԱՆ. Ֆ.Կ.ԽԱՋԻ ՕՐՈՒԱՑ ԱՌԹԻՒ Ցունիս12, չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պիտի ներկայացուի տեղւոյս կարող ուժերու մասնակցութեամբ ղուարթ թատերախաղ մը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ԻԷՆԱՅի ԹԱՏՐՈՆ, 10 Ave. d'Iéna, métro : Iéna

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՅԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Երկուշաբթի գիշեր, 7 յունիս, ժամը 8.30ին: Փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու մասնակցութեամբ Գ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ կը խաղայ Ա. Աբել – եանի վեղարիս թատերգութիւնը՝

ՄԱՐՈՒՈՂ ՁՐԱԳՆԵՐ

Քօմէտի սրամտութիւք 3 արար

Հայկական ընտանեկան , կեանքէ քաղուած նիւթ մը, որուն մէջ՝ ծիծաղ, ժպիտ, արցունք , յուզում, անձկութիւն իրարու կը յաջորդեն :

Տոմսերու գիները՝ 200 եւ 100 Ֆրանք: Կը ծախուին 43 rue Richer *ինչպէս եւ բոլոր միւս դրատուները :*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

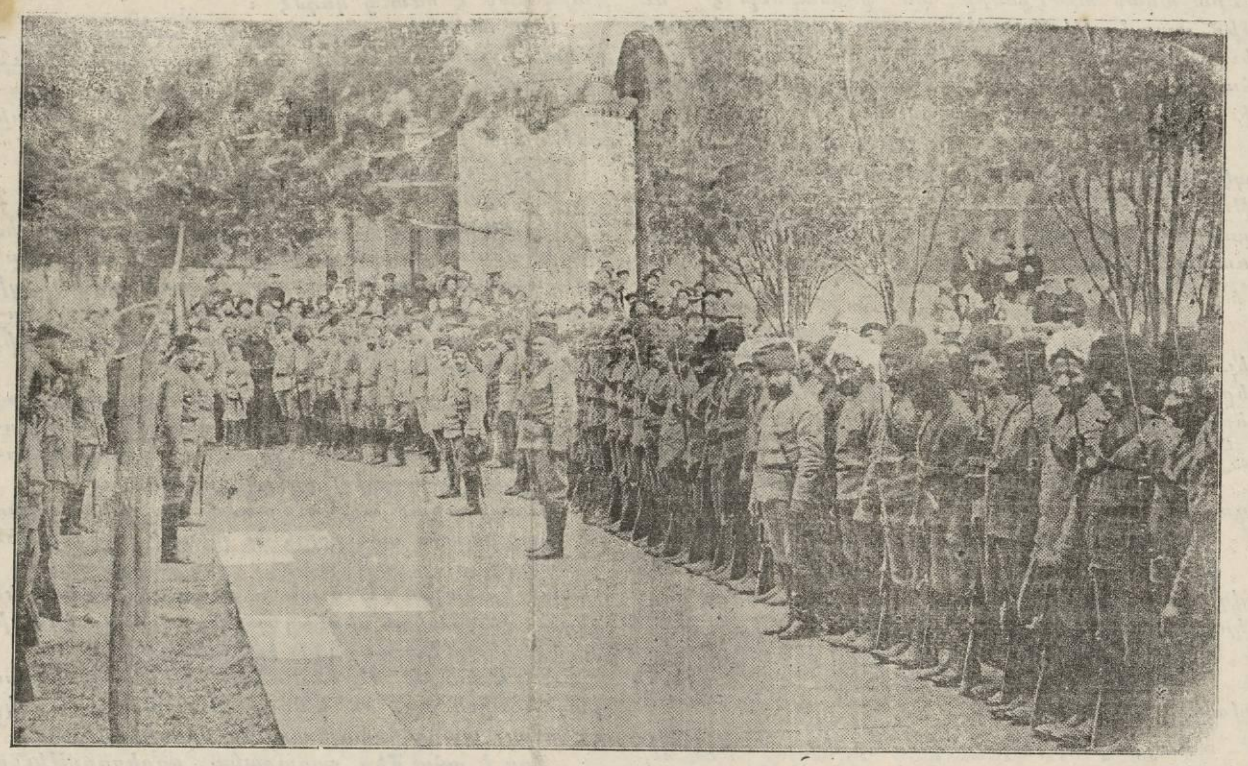
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 30 MAI 1948 Կիրակի 30 ՄԱՅԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année № 5354-ՆԱՐ ՀՐՑԱՔ Թիւ 963 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀՌՉԱԿՄԱՆ ԱՌԹԻՒ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ 1918ԻՆ ԵՌԱԳՈՑՆԻՆ ՕԾՈՒՄԸ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՉԱԿԱՏԱՄԱՐՏ

Ո՛վ որ թշնամական դիրք մը կը բռնէ Մայիս 28ի հանդէպ, իր հոգեկան թշուառութիւնը կ'ապացուցանէ :

Ոչ թէ երեսուն, այլ երեք հարիւր տարի վերջը ալ, կարելի պիտի չըլլայ հերքել պատմութեան վկայութիւնը :

Օրհասական պահու մը, 1918 Մայիսի վերջին չարթոն, հայ ժողովուրդը կրակը նետուեցաւ դերադոյն զոհողութեամբ, Արարատեան դաշտին վրայ : Կռուեցաւ ճակատ ճակտի, եւ ետ մղեց արիւնարբու թշնամին որ կը սպառնար բնաջնջել զինքը երեսուն դարերուն առջեւ :

Ուրիշ ինչ պատմութիւններ ալ հիւսեն այս պոյտմարտին առթիւ, չեն կրնար ժխտել զայն :

Իսկ երբ կը փորձեն պղտորել, նսեմացնել, կամ պարզապէս մոռացութեան տալ, ըսինք արդէն,— իրենց հոգեկան թշուառութիւնն է որ կ'ապացուցանեն : Եւ կամ տգիտութիւնը :

Մայրիկ չատ բնական կը դտնեն ոտնել Վարդանանցի տարեդարձը, հազար այսքան հարիւր տարի վերջը : Կը յարգեն 1036 վկաներու յիշատակը :

Հայց երբ կարդը կուդայ նոր ժամանակներու մեծագոյն յաղթանակին, կը դառնան սուտ խնդ, խմաւորութեան եւ քաղաքակիրթութեան մարզանքներ կը փորձեն : Մոռնալով որ, տարիներ առաջ, բեմէ բեմ կը ցատկէին, պանծացնելու համար Մայիս 28ը :

Ասիոյ ամէնէն յետամնաց ժողովուրդն ան – դամ պիտի կարմրէր այսքան ամարդի դասալքութեան մը առջեւ :

Մանաւանդ որ, այդ վճռական ճակատամարտին փառքը, անոր վաստակն ու արիւնը կը պատկանին ոչ թէ հատուածի մը, այլ ամբողջ հայ ժողովուրդին :

Երեւակայեցէք ահաւոր, աննախընթաց ճըղնաժամը՝ երեսուն տարի առաջ, 1918ի գարնան :— Արեւմտահայ ժողովուրդը արմատախիլ եւ բնաջինջ, 1914էն սկսեալ :

Ռուսական բանակը, որ իր դիրքը պարպած էր Սեւ Ծովու ափերէն մինչեւ Երզնկա, վասպուրականի եւ ուելի հեռուները, «դէպի տուն» խուճապահար :

Հայկական փոքրաթիւ զօրամասեր, արդէն ուժասպառ, դերադոյն պայքարի մը բռնուած : Մնացորդ ժողովուրդն ալ իրենց հեռուէն, իրրեւ բեռ :

Թրքական արշաւանքը վերսկսած դէպի Կովկաս, վրէժխնդրական մոլեգնութեամբ :

Դրացիները՝ չարախինդ եւ դաւադիր : Բարեւի բարիզալուստի կեցած՝ Թրքական բանակին առջեւ :

Իսկ այն ինչ որ կը կոչուէր հայկական երկրամաս՝ բոլորովին անտէր : Պաշարուած չորս կողմէն : Անօթի եւ արիւնաքամ :

Թշնամին կը յառաջանայ ատերելով եւ կոտորելով : Արդէն հասած է Արարատեան դաշտ, եւ կը սպառնայ խուժել դէպի Երեւան, գերեզմանոցի մը վերածելու համար զայն :

Երեւունդհինգ - քառասուն հազարնոց կանոնաւոր բանակ մըն է որ յառաջ կը խաղայ : Իսկ իր դիմացը՝ հազիւ 10—12.000 ռազմիկներ, անկատար սպառազինութեամբ : Տասը – տասներկու հազար քաջեր, հայ ժողովուրդի բոլոր հոսանքներէն : Տարիներով կռուած, յոգնած զինուորներ եւ կամաւորներ, որոնց կորովը յանկարծ կը տապալուի, ընորհիւ յեղափոխական, հերոսական զեկավարութեան մը :

Ոչ մէկ յոյս՝ արտաքին աջակցութեան : Երեւանի պատերուն տակ ծուարած ժողովուրդն ամբողջ կը դառնայ փոթորիկ : «Մահ կամ ազատութիւն »:..

Ո՛վ որ չէ տեսած Սարտարապատի քարքարուտ, անջրդի դաշտը, դժուար թէ կարենայ դատափետ կազմել համանուն ճակատամարտին ահաւորութեան, մոլեգնութեան մասին :

Թուրեւս թնդանօթն ու սուինը այնքան աւերներ կամ հնաչքներ չէին գործած, որքան դիրկընդխառն կռիւները : Ականներով ու եղունգներով : Կոկորդ կոկորդի :

Ցուսահատական մարտնչումը ի վերջոյ կը պսակուի յաղթանակով մը, որ յաղագքի կը հրաւիրէ նոյնիսկ թշնամին :

... Ահա ինչ որ կը կոչենք Մայիս 28 : Մնացեալը մանրամասնութիւն է կամ քաղաքական պատմութիւն :

Արդ, որո՞ւ չահերուն կը ծառայեն, որո՞ւն աչքերը խափանել կ'ուզեն անոնք որ կ'անտեսեն կամ կ'այլանդակեն այս պատմական դէպքը,— խորհուրդ եւ պարծանք :

Եւ ի՞նչ տրամաբանութեամբ Հայկական Դատ, — Սեւրի դաշնագիր եւ Ուիլսընեան սահմաններ կը պահանջեն անոնք, այնքան փոքրոգի դիրք մը բռնելով այս տարեդարձին առթիւ :

Ո՞ւր դատ պիտի ըլլային այսօրուան Հայաստանի կորիզը, առնից 1918ի Մայիսեան ճակատամարտին :

Կարելի՞ է որեւէ դատ չահիլ, ուրանալով դէպքի մը ծնունդը կամ կեղծելով փաստաթուղթը, իրրեւ ձախաւեր փաստաբան :

Մանաւանդ երբ ձեր դիմացն ունիք արիւնով չահուած վաստակ մը : Ճակատամարտ՝ բառին բովանդակ նշանակութեամբ :

Շ·

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԵՐՈՒՍԱղԷՄ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ

Երէկ առաւօտ, ժամը 9.30ին (տեղական ժամ), Երուսաղէմի հին թաղին մէջ պաշարուած Հրեաները երկու բաբանէ, ճերմակ դրօշակներ բռնած, ներկայացան Ազգաբական Լեգէոնի առաջապահ դունդերուն, յայտնելու համար որ իրենց ազդակիցները պատրաստ են անձնատուր ըլլալու : Իսկոյն առաջնորդուեցան հրամանատարութեան մօտ, ուր իրենց յանձնուեցան անձնատուութեան պայմանները : Բարեւինները վերադարձան հրեայ թաղը, եւ քիչ վերջը իրենց հետ առնելով հին քաղաքի Հրեայ քաղաքապետն ու իր աղջիկը ինչպէս նաեւ Հականային դունդերուն պատկանող երկու սպայ, ներկայացան Ազգաբներու բանակատեղին ուր յայտարարեցինթէ կ'ընդունին առաջարկուած պայմանները : Այս միջոցին ժամը 2.30 եղած էր :

Հրեայ դիրքերու յանձնումի պայմանները խիստ են : Բոլոր այրերը պատերազմական գերի պիտի նկատուին եւ պիտի ղրկուին համախմբումի կայաններ, Պաղեստինի սահմանէն դուրս, իսկ, կիները, ծերերը եւ մանուկները պիտի յանձնուին Միջազգային Կարմիր Խաչի :

Երուսաղէմի անկումը մեծ կարեւորութիւն ունի Արաբներուն համար, որոնք պիտի կրնան հիմա իրենց բոլոր ուժը թափել ուրիշ ջրհաններու վրայ : Անդրյորդանանի գունդերը սկսած են արդէն դիմել Պապ էլ Վատ, ոչնչացնելու համար հոդ պատուող Հրեայ սակաւաթիւ զինուորները, եւ անկէ յարձակելու համար Թել Ազիվը պաշտպանող հրեայ զինուորական կարեւոր դիծերուն վրայ :

ՍՈՎԵՏ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԱՅ

Հակառակ Անգլիոյ առաջարկին՝ որուն մասին խօսած էինք երէկ, Միաց· Նահանգներու պատուիրակը Ապահով· Խորհուրդին մէջ համաձայն պնդուեցաւ Խորհրդ· Միութեան պատուիրակին հետ, որ առաջարկած էր բոնի ուժ բանեցնել, վերջ դնելու համար Պաղեստինի պատերազմին : Ամերիկեան պատուիրակը պայման դրաւ սակայն որ կրակը դադրեցնելու հրամանը 36 ժամէն զործադրուի թէ Հրեաներուն եւ թէ Արաբներուն կողմէ : Ֆրանսայի եւ Քոլոմպիոյ ներկայացուցիչներն ալ հիմակուընէ համաձայն են այս առաջարկին :

Կը կարծուի թէ Անգլիա նոր ծրագիր մը կը պատրաստէ որ հիմնուած պիտի ըլլայ Պաղեստինը Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ բաժնող նոր ձեւի մը վրայ : Պէվին այս ծրագիրը իբր թէ հաղորդած է արդէն ամերիկեան կառավարութեան :

Կառավարական փոփոխութիւն Հարաւ. Ափրիկէի մէջ

Հարաւ· Ափրիկէի ընտրութեանց մէջ այժմու ընդհ· կառավարիչ (Հանրապետութեան պետ) Զօր· Սմըց կորնգոյց բազմաթիւ քուէներ, իր կուսակցութիւնը չահեցաւ 65 աթոռ միայն, ազգայնականներու 70 աթոռին դէմ· Էֆրիքէնտըրները չահեցան 9 աթոռ, եւ աշխատաւորականները՝ 6 աթոռ :

Զօր· Սմըց, այս արդիւնքէն դժգոհ, հրաժարեցաւ : Հաւանական է որ իր տեղ վարչապետ ընտրուի ազգայնական Տօքթ· Մալըն : Սմըցի ընտրական ձախողութեան պատճառ կը նկատուի այն անկարողութիւնը՝ զոր ան ցոյց տուաւ պատերազմին ի վեր հաստատուած տնտեսական եւ ուրիշ սեղմումները չնչելու մէջ : Եւ կրնայ պատճառ ցոյց կը տրուի ազգայնականներու մտահոգութիւնը «սեւ վտանգին» հետզհետէ աւելի սուր հանգամանք առնելուն մասին :

Արտաքին քաղաքականութիւնը չի կրնար փոխուիլ· Թէ Սմըց եւ թէ Մալըն հակասովետական են : Գալով Անգլիոյ հետ յարաբերութեանց Մալընն հիմակուընէ իսկ յայտարարեց թէ հաւատարիմ պիտի մնայ Բրիտանական Թագին :

ՎԱՐՁԱՊԵՏ ՇՈՒՄԱՆ, իր համակարծիք ըլլալը յայտնելով Բընէ Մայէրի տեսակէտին՝ պաշտօնեաներու արձակման խնդրին վերաբերմամբ, վստահութեան քուէ պահանջեց երէկ: Քուէարկութիւնը տեղի պիտի ունենայ Խորհրդարանի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ: Եթէ համաձայնութեան եղր մը չգտնուի ընկերվարականներուն հետ, չատ հաւանականէ որ կառավարական տապալ ծագի, ինչ որ ամենավատանգաւոր ազդեցութիւն կրնայ առաջ բերել երկրին ընդհանուր կացութեան համար :

ՈՍԿԻՆ աւելի ինկաւ մեր վերջին տեղեկատուութենէն ի վեր: Նախորէնը՝ որ տակաւին 4050 ֆրանք էր Մայիս 5ին, 3900ի իջաւ երէկ· անգլիականը 5275էն իջաւ 4775 ֆրանքի, դուիցերիական 20 ֆրանքնոցը՝ 3950էն 3700ի: Իսկ ճոյսոսկին՝ 535.000 ֆրանքէն (քիլօն) 490.000 ֆր·ի :

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ե ԵՍՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Հայ ժողովուրդի պատմութիւնն ուրիշ բան չէ, քան ինքնապաշտպանութեան եւ ազատութեան համար մղուած կռիւների պատմութիւն :

Մենք աչք չենք ունեցել ուրիշի հողին ու ինչքին : Ազգութիւնն ու ժողովուրդների եղբայրութիւնը համարել ենք մարդկութեան վեհագոյն նպատակը : Զգալ ենք աշխատանքով ըստեղծել մեր բարօրութիւնն ու բարեկեցութիւնը եւ ոչ թէ հարեւանի հպատակութիւնը խլելով :

Սակայն բացէ ի բաց ուզենք մեր պատմութեան եւ միշտ կը տեսնենք նոյնը—արիւն ու արցունք թափուած օտարի սրով եւ բռնութեամբ : Անթիւ արշաւողներ խուժել են Հայաստան ու անլուր բարբարոսութեան վէրքեր հասցրել նրան : Բայց քանդիպող դարերի ընթացքում, ամէն անգամ, օտարի սիրած աւերից յետոյ միշտ վերաշինել ու վերապրել է մեր երկիրը : Հայ դիւցազնական դուխտը հետացող թշնամու թիկունքում հերոսական կռիւ է տուել եւ սերմ ու քրտինք յանձնել է հայրենի հողը եւ սերմ ու քրտինք յանձնել նրան, ծաղկել են նորից կործանած քաղաքներն ու վանքերը, ստեղծագործել է արհեստաւորական կարաւանները չուել հեռու աշխարհ :

Հայ սերունդների մէջ ամենադժբախտներից մէկը, աւելի ճիշդ ամենադժբախտն եղաւ մեր՝ այսօրուայ հասակակիցների սերունդը :

Այնչան բացառութեամբ մենք առաւել կամ նուազ չափով ենթական եղանք ամենածանր հարուածի, որն երբ եւ իցէ մի թշնամի հասցրել է մեր ազգի : Առաջին համաշխարհային պատերազմին Օսմանները գերազոյն ճիգը թափեցին ընդմիշտ ոչնչացնել մեզ իբրեւ ժողովուրդ, Հայաստանում ունենալ հայկ. դերեզման, բայց ոչ ընչաղոց Հայ : Մեր հայրենիքի երեք քառորդի վրայից ջնջուեց կամ քշուեց հայ ազգաբնակութիւնը : Անգամ Զինգիզ խանի ու Լենկթեմուրի արշաւանքները չ, Լեռների ու ձորերի մէջ փրկուել է մեր ժողովրդի մի մասը եւ ուրականին անցնելուց յետոյ կրկին չէնացրել Վանի, Մուշի, Բասենի եւ այլ դաշտերը : Թալէաթները գերազանցեցին ամենամեծ հրէշներին եւ ոչ մի բանի առջեւ կանգ չառան օտարազգելու պատմական առիթը եւ այսպէս չնչուած «մեզ բարեկամ» պետութիւնների անտարբերութիւնը, որպէսզի միանգամ ընդ միշտ վերջնական միջնաբերդն առաջաւոր Ասիայի թուրքութեան առջեւից :

Աւժմ ապէս եւ մանաւանդ յաղթեցին եւ կը յաղթին յաւիտենականօրէն ու ամբողջովին եթէ տեղի չունենար մեծ հրաշքը — Մայիս 28ը : Այդ օրը մեր ժողովուրդը կամքի մի հզօրագոյն լարումով կանգ առաւ անդունդի եղերքին, յետ չընկաւ, հարուածեց Ղարաքիլիսայում ու Սարտարաբադում ու իր հայեացքը յառեց դէպի վեր :

Մայիս 28ով սկսւում է մի նոր դարաշրջան մեր պատմութեան մէջ : Հիմը դրուեց Հայաստանի պետութեան, իրրեւ մղիչ ոյժ մեր ազգի վերածնութեան ու տեւական յառաջադիմութեան :

Ո՞ր կուսակցութիւնն առաջին անգամ հայկական պետութեան դեկն իր ձեռքն առաւ, դիտէք ո՛ր դա Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն էր. յաւերժական փառք նրան. բայց այդ հանդամանքը Մայիս 28ին չի տալիս դաշնակցական ու կուսակցական բնոյթ. նա մնում է համազգային : Հայրենիքն ու նրա ազատ պետութիւն դառնալու հանդամանքը կուսակցութեան չեն կարող սեփականացնել, այլ բովանդակ ազգին ու ամէն մի Հայի, ինչ հոսանքի էլ նա պատկանի, ուր էլ ծնուած կամ ապրելիս լինի նա : Հայրենիքը կուսակցութիւնների համար չէ, այլ կուսակցութիւնները հայրենիքի :

Այս կամ այն կուսակցութեան իշխանութիւնը վերջնելու օրը չէ, որ դարպլուխ է կազմում մի նոր պետութեան համար, այլ բոլն այդ պետութեան հիմնուելու, աշխարհ գալու օրը, ինչպէս մի անհատի համար ամենակարեւոր ծնունդը իր ծընուելու օրն է : Մենք Մայիս 28ը ծնելով Հանրապետական Հայաստանը չենք բաժանում Խ. Հայաստանից, այլ տրամաբանօրէն եթէ վերջինս նոյն հայկական պետութիւնն է, թէեւ կրճատուած ինքնիշխանութեամբ, բայց նոյն հողի վրայ եւ նոյն ժողովրդով, ապա Մայիս 28ը նրա հիմնարկութեան օրն է :

Ֆաշիստական հիւանդոտ պայմանները յաճախ ձեւափոխում ու խեղաթիւրում են ամենայանդգնելի պատմական դէպքերն ու սկզբունքները : Բայց որեւէ անբնական վիճակ տեւական չէ : Մենք համոզուած ենք, որ Մայիս 28ի ընդհանուր ու միակամ ճանաչման օրը կը գայ :

Մենք կ'ուզենք, որ Հայաստանը լինի այն, ինչ որ առաջ է մարդկայնօրէն ցանկալի ու նպատակ. արմատ — ազատ, ինքնիշխան պետութիւն մեր հողերի ամբողջութեան : Այդ պետութիւնն իր էութիւնից ելնելով ամէն նամանդ հնչուն եւ ոչ մի բանի առջեւ կանգ չառնելով ոչնչացնելու պատմական առիթը եւ այսպէս չնչած «մեզ բարեկամ» պետութիւնների անտարբերութիւնը, որպէսզի միանգամ ընդ միշտ վերջնենք այդ

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԽՈՀԵՐ

Հաղար ինը հարիւր տասը ութ՝ Մայիս քսանը ութ :

Թուական մը, լուսաւոր, ճառագայթարձակ, որը երազոյն Միրանի գոտիով մը կապար կը կապէ, կը նետէ դէպի եւ՝ երկար դարերու վրայէն ու կը հասնի մինչեւ տասնըչորրորդ դարու զաղթօդը, եր մեր Հայկակիլիկեան չորս դարեր տեւող անկախութիւնը կը խորտակուէր եղիպտական մելմլուքներու կողմէ :

Թուական մը, ոսկեզօծ ու հերոսական աննախընթաց գոլպարով մը չահուած, որը մեր ազգային անկախութեան յարութիւն կուտայ, մեր ցեղային գոյութիւնը կը փրկէ, անոր պատմական հայրենիքին մէկ անկիւնին վրայ հիմնադրող հարատութեան մը հիմնաքարը տեղաւորելով ու հաստատելով :

Թուական մը, անմոռանալի ու երջանկաբեր, որը կը փրկէ Արեւելահայ մեր գանգուածը՝ Արեւմտահայութեան ճակատագրին ենթարկուելէ եւ, փրկելով նաեւ Արեւմտահայութեան հարիւր հազարաւոր խլեակները, որոնք ապաստան գտած էին հոն :

Թուական մը, զերմարդկային հերոսամարտերու չարանոյ, որը մեր ժողովուրդին քաջքնքուջումը վճռող վայրագ ու արիւնկուռ Մոսկովին հաշուի առնել տուաւ, կանգնեցնելով Սելճուկ յորդանները Արաքսի ու Ախուրեանի եզերքներէն ի վար, մեր ապրելու, յարատեւելու վճռակամքը յուցաբերելով ու պատուաստելով թշնամիին :

Մայիս 28ը թուական մըն է, որ, չահուած, ըստեղծուած է ճակատով, եղունգներով ու մագիլներով : Մեր ժողովուրդին անձնուրաց լեգէոնները մատի ելան այդ օրերուն վերջին անգամ մը եւս աղաղակելով.— Ազատութիւն կամ մահ :

Մահ իմացաւ՝ անմահութիւն է ...

Ու այդ թուականն ու զայն կերտաղներու լեգէոնները մեզ՝ բոլորիս, բոլոր վերապրողներուս դլխահակ յարգանք կը պարտադրէ :

Մայիս քանըութով մեր ապրելու, ինքնիշխան, ու ազատ կեանքի, ազատ չնչելու մեր արդար իրաւունքը ապահովեցինք : Այլապէս, արիւնռուչտ թշնամին կանգ պիտի չառնէր իր սադայէլական ծրագիրը դործադրելու՝ Արեւելահայութիւնն ալ բնաջնջելով իր երազած Համաթուրանականութեան ճամբան յարդարելով :

Մայիս 28ը, ինչպէս ըսինք, մեր պատմական հայրենիքին վրայ նոր ու հինդերորդ հարատութեան մը ծնունդ տալով, մեզ՝ ազատ ու անկախ ազդերու կարդին ալճանագրել տուաւ միջազդային դաշնագիրներով :

Այս լուսաւոր թուականը, երեսուն տարի առաջ, գեղածիծաղ Սեւանայ լճին բոլորտիքը մահու եւ կենաց պայքար մղող եօթը հարիւր յիսուն հազարնոց համրանք ունեցող մեր ժողովուրդին թիւը կրկնապատկելով այսօր հասցուցած է արդէն մօտաւորապէս մէկուկէս միլիոնի :

Այս ոսկեզօծ թուականին չնորհիւն էր, որ այսօրուան մեր ամէ մը հայրենիքը դուռ Հայնոցի վերածուեցաւ ... :

Ուրեմն, Մայիս 28ը վարչաձեւի խնդիր մը չէ այլ՝ անկախութեան, պետական հիմնադրութեան թուական մըն է, որմէ զուրկ մնացած էր մեր հայրենիքը 1375 թուականէն ասդին եւ, զերութեան ու ստրկութեան չղթան մեր վզին անցուած կը մնար դարեր շարունակ :

Այդ պաշտելի ու զերհերոսական թուականին, երկար դարերով մեր ճակին անցուած ու կոշկոռ կապած չղթան փշրելով ու ջարդելով ազատ, անկախ ու մենք մեր ճակատագրին տէրը դարձանք, գլխու պտոյտ պատճառող զոհողութիւններու գնով :

Մենք կը տօնենք, կ'ոդեկոչենք ու կը պանծացնենք այս լուսաւոր, ոսկի չհաւերովզարդարուած թուականը, անկախութեան, ազատութեան իմաստը, անոր առաւելութիւնը լաւ ու խորունկ ըմբռնած՝ սերտած ըլլալով այլեւս, վեց դարերու պատմութեան խաւար էջերուն վրայէն ... :

«1918 Մայիս 28» մեզի տուաւ 1919ի միացեալ ու հանրապետական Հայաստանը :

1919ին յայտարարուած՝ կամ հաստատուած հանրապետութիւնը եւ, 1920 Դեկտեմբեր 2ին (համաչափարներու ընդունած թուականով՝ Նոյեմբեր 29) պարտադրուած թուականները վարչաձեւերու թուականներ են, որոնք չփոթելու չէ 1918ի անկախութեան ծնունդին՝ հիմնադրութեան հետ :

1918 Մայիս 28ին մեր անկախութեան չէնքն է որ վերակերտեցինք, վերակառուցինք : Այս չէնքին արտաքին դոյնը՝ ծեփը կրնայ փոխուիլ պարբերաբար ... սակայն, չէնքը կը մնայ նոյնը ու անոր վերակառուցման թուականն ալ՝ անփոփոխելի :

Ներկայօրէն այսպէս է իրականութիւնը եւ, ամէ որ կ'աշխատի, մտքերու մէջ չփոթութիւն ըստեղծել նենդամտօրէն, երբեք մեր նորադոյն պատմութեան այս թուականը չի կրնար եղծանել :

Ոմանք կը նեմատնեն այս չղարձակ թուականը, զայն չփոթելով վարչաձեւի հետ :

Ու ոմանք ալ բոլորովին կ'ուրանան զայն, մոռացութեան կուտան անխղճօրէն, որը մեր անհակարդելի զոհողութիւններէն, պայքարներէն ու ճակատ ծով ծով արիւնով չահուած՝ ծնունդ առած է զերերկունքէ մը :

Ի զուր է ոմանց ծուռ մտածումը, բանաձեւումը այս փառաւոր թուականին համար :

Ի զուր է նաեւ ոմանց ուրացումն ու կուրացումը այս պատմական, անզերազանցելի թուականին մասին :

Մայիս 28ը արդէն հասակ նետած ու արքենի, երեսուն տարու կարիճ մըն է դարձած այժմ, իր միջազդային կարմրադոյն հագուստներուն տակ ..

Ու մենք բոլորս, մեր աչքերը յառած ենք լրեն, իրրեւ մեր «Հայ Սփիւռքին — փրկութեան լաստը, խարխոյը, քարափը :

Անիկա մեր յոյսն է, ապաւէնը՝ ապրելու, յարատեւելու կամքը :

Պատմութիւնը կ'ըսէ .—

Եթէ 1878ին Պերլինի մէջ Ալպիոնի վեթօն նետուած չըլլար ռուսական յառաջխաղացութեան առջեւ, 1915ի մեր Ազդ.ին մեծ եղեռնը խնայուած պիտի ըլլար մեր ժողովուրդին ու մինչեւ այդ թուականը — 1915 — մեր ժողովուրդը ամբողջ ջութեամբ ռուսական հովանաւորութեան տակ ու իր պատմական հայրենիքին վրայ հինդ միլիոն համրանքի մը հատասար պիտի ըլլար :

Պատմութիւնը ցոյց կուտայ, դարձեալ .—

Եթէ մեր ժողովուրդը չմղէր Մայիսեան հերոսամարտը ու մեր ժառանդական թշնամին դիջումի մղել չտար իր ապրելու կամքովը, այսօրուան 10 .Հայաստանը կրնայիր ունենալ իր մէկուկէս միլիոն բնակչութեան իննըսուն տոկոս հայ համրանքովը :

Պատմութեան պղպջաձայ տրամաբանութիւնը ասկէ տարբեր չի կրնար բանաձեւել :

Ու հատարակ բաղատախնդիրներ ալ չեն կրնար այս ճաճանչափայլ թուականը, որը մեր պատմութեան մէջ ոսկետառերով քանդակուած էն փառաւոր էջերէն մէկին է — եղծանել, փոխել ու անոր տեղ ոչ ապդային ու օտարէն պարտադրուած թուական մը տեղաւորել :

Անցեալ՝ եւ մեր օրերու բոլոր պատմութիւնները վկայ՝ սուտ խուլ մի ձեւանաք... ով ուրացողներ Վահանեան Մայիսին՝ ոսկեզանդուր :

ՀԱՅԿ ԱՐՄԷՆ

ՄԱՅԻՍ 28

Հոդեկան սփոփանք եւ արբացած պարտակա – նութիւն մըն է, ազատադրուած ժողովուրդներու համար, ամէն բանէ վեր դասել, փառաւոր կերպով տօնել, հայրենիքի զաւակներու արեան գնով ձեռք բերուած Անկախութեան Օրը, յաւերժացնելով միանդամայն այդ արիւնոտ ճամբուն վրայ լինկած հերոսներու անմահ յիշատակը :

Մենք որ դարերէ ի վեր ստրկութեան ծանր լուծը կրած, զերութեան խարազանովը մտրակուած, պէս պէս տանջանքներու եւ զրկանքներու դառն բաժակը ցմրուր պարպած ազդ մըն ենք, ամփոփուինք վայրկեան մը, մէկ կողմ դնենք մեզ կաշկանդող բոլոր ժանգոտած նախապաշարումները, յետադարձ ակնարկ մը նետենք անցեալի վրայ, վերյիշենք Ազատութեան ճանապարհը հարթող տիտաններու թափած զերմարդկային ճիգերը, սրբազան ոսկորներէ կազմուած բլուրները, խոնաւ զնտաններու անկիւնները հիւծած ու տրորուած մեր զրչի եւ զէնքի վարպետները, մոխրակոյտի փոխուած մեր չէն գիւղերն ու վանքերը, անկախութեան արժէքի վերադոյն գիտակցութեամբ օժտուած Ղարաքիլիսէի, Սարտարապատի, Պաչ Աբարանի բուռ մը քաջերու հերոսական մարտունչումները, պիտի դանք այն եզրակացութեան մէջ՝ հայ այժմէական պատմութեան ամենահոյակապ եւ փառապանծ տօնը Մայիս 28 է :

Մահիսները, պար բռնեցին սրտատին,
Մայր Արաքսն ալ, ծափ կը զարնէր ցնծադին :

Տօն մտերիմական, տօն անդուդական քեզմէ ծընաւ այն եռադոյնը, որուն կարմիր չերտը ներկուեցաւ քեղ կերտողներու արեան կաթիլներով, հպարտօրէն ծածանելով դարեր առաջ մեզմէ խլուած պապենական հողերու վրայ, լուսաւոր ջահը պիտի ըլլայ, օտարութեան մէջ խարխափող, անատուդութեան մէջ ապրող ամէն Հայու, բարձր պահելով միանդամայն ամենց բարոյական կորովը, երկաթէ կամքը, ապահովելու համար վաղուան յաղթանակը :

ՂՈՒԿԱՍ ՏԷՐ ԱԶԱՐԵԱՆ

իր պատմական հայրենիքին վրայ հինդ միլիոն համրանքի մը հատասար պիտի ըլլար :

Պատմութիւնը ցոյց կուտայ, դարձեալ .—

Եթէ մեր ժողովուրդը չմղէր Մայիսեան հերոսամարտը ու մեր ժառանդական թշնամին դիջումի մղել չտար իր ապրելու կամքովը, այսօրուան 10 .Հայաստանը կրնայիր ունենալ իր մէկուկէս միլիոն բնակչութեան իննըսուն տոկոս հայ համրանքովը :

Պատմութեան պղպջաձայ տրամաբանութիւնը ասկէ տարբեր չի կրնար բանաձեւել :

Ու հատարակ բաղատախնդիրներ ալ չեն կրնար այս ճաճանչափայլ թուականը, որը մեր պատմութեան մէջ ոսկետառերով քանդակուած էն փառաւոր էջերէն մէկին է — եղծանել, փոխել ու անոր տեղ ոչ ապդային ու օտարէն պարտադրուած թուական մը տեղաւորել :

Անցեալ՝ եւ մեր օրերու բոլոր պատմութիւնները վկայ՝ սուտ խուլ մի ձեւանաք... ով ուրացողներ Վահանեան Մայիսին՝ ոսկեզանդուր :

ՀԱՅԿ ԱՐՄԷՆ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (12)

ԱՂՈՏ ԻՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Զ.

Ո՞վ էր այդ մարդը, որուն յաղթանդամ մարմինը դրեթէ աւերակ դարձած էր ծանր, տաժանելի վիշտերու ազդեցութեան տակ : Կը լսէր անթշնամիներուն նախատինքը, ծաղրն ու ծանականքը, բայց զարձեալ կը մնար անխոով ու հանդիսա, կարծես արհամարհելով ինչ որ աչխարհային էր ու անցաւոր :

Եուսուֆի կալմաւորներէն էր ան : Դաժան ու բանաւոր ոսոխականը խոր ատելութեամբ լեցուած էր անոր դէմ. կ'ուզէր չարաչար տանջանքներով սպաննել զայն ի տես այն բուռ մը Հայերուն, որոնք պաչարուած էին Երնջակի մէջ եւ որոնք կը յամառէին դիմադրել դեռ :

Զկրնալով վրէժ լուծել անոնցմէ, Եուսուֆ իր ամբողջ բարկութիւնը կը թափէր այս անպաչտպան մարդուն վրայ, որ անդէն ու անմռունչ կեցած էր իր առջեւ եւ ամէն տանջանք կը տանէր զերմարդկային համբերութեամբ :

Հայոց Թագաւոր Սմբատն էր այս նահատակը ... :

Դահիճները մէկ մէկ կը մօտենային անոր , զըլխուն կը դնէին կոտրած ու անպէտ կասկարայ մը, կը թքնէին երեսը եւ ծաղրական ձեւով ծունկի եկած անոր առջեւ՝ կը կանչէին .

— Ողջոյն քեզ, Հայոց Թագաւոր :

Ապա երկաթէ զաւազաններով ու խարազաններով կը զարնէին անոր . կապտացած մարմինէն չիթ չիթ կը հոսէր արիւնը եւ կաթիլ կաթիլ կ'իյնար գետինը : Հողը կուլ կուտար արեան կաթիլները, իրրեւ սրբազան աւանդ Սմբատ արքայէն :

Նահատակուողը լուռ էր եւ անխօս . հառաչանքի ոչ մէկ ձայն դուրս կ'ելլէր անոր կուրծքէն . դէմքին մկանունքն իսկ չէր ցնցուեր ծանր հարուածներու ցաւին տակ :

Անհաւատները կը տեսնէին այս անխռով վիճութիւնը, եւ հետզհետէ աւելի կը սաստկացնէին տանջանքները, որպէսզի Սմբատ ուրանայ Լուսաւորիչի հաւատքը եւ ընդունի իսլամի կրօնքը : Բայց անհուն տոկունութեամբ կը տանէր ան ամէն ցաւ ու տանջանք :

Չինուորներէն մէկը առնելով Թագաւորին Թաչկինակը, կոխեց զայն անոր բերանը . ապա վերցուց ճպռտաներէն մէկը եւ սկսաւ երանելի արքային կոկորդէն վար թխել Թաչկինակը, որպէսզի չունչը կարուի : Սմբատ դեռ կը չնչէր սակայն ծանր ու մահաբեր չունչով եւ մտովի կ'աղօթէր : Ցետոյ վզէն անցուցին գելարանը, ծանր բեռ դրին գլխուն վրայ եւ տասը դահիճներ միաժամանակ աջ ուձախ չարժեցին զայն : Բայց Թագաւորը կը չնչէր դեռ :

Անհաւատները տեսան որ կեանքի Թելը չէր կարած դեռ . ուստի՝ դաղանային անգթութեամբ չիկացուցին երկաթը կրակին վրայ, եւ անով խարանեցին դժբախտ Թագաւորին մարմինը : Ճնճղուկը հոտը տարածուեցաւ ամէն կողմ . ծուխի դոյլերչիներ սկսան բարձրանալ խարանուող մարմնի դանազան մասերէն : Նայողը կը սոսկար ուղղակի, բայց դահիճները զուրկ էին գութի զգացումէն . միչտ աւելի խոր կը մխրճէին երկաթը մարմնին մէջ :

Սմբատ վերջին անդամ բացաւ աստուածային լոյսով լեցուած աչքերը, վերջին մնաք բարեւն ըսաւ հայրենիքին, եւ վերջին չունչը պիտի փչէր, երբ դահիճը կտրեց անոր դլուխը :

Կատաղութեան փրփուրը բերնին՝ Եուսուֆ հրամայեց դիակը փոխադրել Դուին, եւ իրրեւ նախատինք քրիստոնեաներուն՝ խաչել զայնքրիստոսի մման : Անկուչտ դաղանը չէր կշտացած անոր արիւնով, եւ կ'ուզէր դիակին ալ անպատուել :

է.

Կէս դիչեր էր :

Ծոր մթութիւն կը տիրէր ամէն կողմ : Ոչ մէկ չչուկ կը խանգարէր մեռելային լուութիւնը : Ցանկարծ հեռուէն երեսացին երկու ձիաւորներ, Դուինի քաղաքը տանող ճամբուն վրայ :

Նետի արագութեամբ առաջ կը սլանային անոնք դէպի Դուին, ուր նստած էր Եուսուֆը : Երկու վիթխարի հսկաներու կը մմանէին անոնք. կարծես կ'երթային լափելու եւ հիմնայատակ ընելու ահագին քաղաքը :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑ

Օր. ԺԼՆԻՎ ԴԼԶԶԸՐԵԱՆ
Պ. ԳԵՂԱՄ ՏԻՐ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ
Նշանուած
Փարիզ, 22 Մայիս 1948 Լիոն

ԹԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

Ռումիի մէջ, 600.000 մետաղագործներ կը պատրաստուին գործադուլ ընելու Յունիս 1ին եւ 2ին: Անգլեւամերիկեան միացեալ գօտիներու վարչութիւնը տեսակցեցաւ արհատաւորական ներկայացուցիչներու հետ, առաջքը առնելու համար յրդեցիչ գործադուլին: Զօր. Քլէյ յայտարարեց մամուլին թէ՝ գործադուլը պար – զապէս անգլեւամերիկեան զինուորական իշխանութենց դէմ կատարուած ձեռնարկ մը պիտի նկատէ, երբ տեղի ունենայ ան:

ՓՐԱԿՈՑԻ անգլիական դեսպանը բողոքեց չեխ արտաքին նախարարութեան դէմ, «Նիուզ Ներոիքըլ»ի թղթակցին վտարուելուն դէմ: Սանիտ կը զարմանայ որ Փրահայական կառավարութիւնն ալ բողոքած չէ, երբ անցեալ Ապրիլին Փրահայցի թղթակից մըն ալ վտարուեցաւ Չեխոսլովաքիայէն:

ԱԻՈՇԻՆԿԹԸՆի սովետ դեսպան Փանիւշքին Մոսկուա կը մեկնի, «նոր հրահանգներ ստանալու համար իր կառավարութենէն, վերաքաղաքականութիւն եւ վարձակալութիւն պայմանագրին մասին»: Բայց, Ամերիկայի դիւանագիտական շրջանակ – ները կը կարծեն թէ՝ դեսպանին Մոսկուա երթալուն նպատակն է խորհրդակցիլ սովետ կառավարութեան հետ, ռուսեւամերիկեան յարաբերու – Վեաց ընդհանուր վիճակին մասին:

ՊԵՐԼԻՆի Դաշնակից հրամանատարներու վեր – չին ժողովին մէջ սովետ պետապետ Ելիզարով եւ լոյթ մը ունեցած է Զըրչիլի դէմ, զոր «պատերազմի սանուր» անուանած է՝ ան է որ — ըստ է — թելադրած է կազմել Եւրոպական Միութիւնը, որ նոր պատերազմի մը ձեռնարկելու համար պատրաստութիւնները կը կատարէ: «Եւրոպական Միութիւնը յարաբերութեան մէջ է եւրոպական աւելի ընդարձակ չարժում մը ստեղծելու համար որուն գործունէութիւնը ուղղուած է Սովետ Միութեան եւ ժողովրդական ռամկավարութեանդէմ»:

Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, պատասխանելով սովետ պետապետին, ըսած է թէ՝ Զըրչիլի հան – դէպ յարգանք ունին ամէն անոնք՝ որոնք պատերազմին մասնակցած են: Անգլիական պատուիրակը ալ բողոքած է սովետ պետապետին ըրած «անպատշաճութիւն» դէմ եւ ըսած է թէ՝ Զըրչիլ դաշնակիցներու տարած յաղթութեան գլխաւոր ճարտարապետներէն մէկն է, եւ աւելցուցած է. «Անգլիոյ մէջ, պետական մարդու մը համար անպատուաբեր չի նկատուիր բնաւ ընդդիմադիր ըլլալը. ոչ ոք համախմբումի կայաններու մէջ կ'արգելափակուի ընդդիմադիր ըլլալուն համար»:

ԺՈՒԱՆԱՒԻՆ հաղորդած էր թէ Գերմանիոյ մէջ ծառայող սովետ բարձրաստիճան պաշտօնատար մը, Թասոյէվ, վերջերս Անգլիա ապաստանած էր, ուր կ'ապրէր իբրեւ քաղաքական վտարեալ: Անգլիական կառավարութիւնը այս պաշտօնատարին խնդրանքին վրայ իսկ, զայն երկիր ղրկեց Մորտրդ. Ռուսիա:

Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակները այս մեկնումին պատճառը չեն յայտներ. բայց, կը կարծուի թէ Թասոյէվ սովետ լրտես մըն է որ Անգլիացիներու վստահութիւնը շահելու համար կեղծ թղթածրար մը յանձնած է անոնց՝ Սովետներուն առնչուած, կը գրէ «Էօվըր»ի Լոնտոնի թղթակիցը:

ՖԻՆԱՆՍ. ազգ. ժողովի համայնավար խմբակցութիւնը, ստիպողաբար վիճաբանութեան դրուելու պահանջով, ներկայացուց օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկէ ջնջել 22 Մայիս 1948ի հրովարտակը, ընտանեկան ընկերակցութեան մի – ութիւններու մասին:

Ինչպէս ծանօթ է, այս հրովարտակին համաձայն, կարելի է հանրային կամ անհատական նպաստներ յատկացնել իրենց զաւակները դաստիարակելու համար պէտք եղած միջոցները չունեցող ծնողքներուն: Համայնավարները կը վախնան որ ասիկա ազատ դպրոցներուն անուղղակի – օրէն նպաստ բաշխելու ձեւ մը ըլլայ: Նկատելով որ ընկերվարականներէն չատեր ալ ունին նոյն վախը, համայնավարները փութացին ընել վերյիշեալ առաջարկը, որպէսզի Մորտրդարանի վիճաբանութենց առեն, անոնք ալ ստիպուին իրենց հետ քուէարկել 22 Մայիսի հրովարտակին դէմ, եւ այս կերպով, դժուարութեան նոր պատճառ մըն ալ յարուցանել Մորտրդարանի մեծամասնութիւնը կազմող կուսակցութենց մէջ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այսօր կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, Ն. Պած. ՀԱՑ ՍՊԱՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ:

ՓՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶԻ ԱՆԿԵՆի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ կը տօնէ ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶԻ ՕՐԸ

կիրակի 6 Յունիսին, ժամը 3ին կէս դիւղը, Salle des rêtes մէջ rue de la Libération:

Գեղարուեստական զեղեցիկ բաժինով:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՏԷՍԻՆի ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ 5 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՒՔԱՑԷԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: «Սիրէ Ղազր» կը ներկայացնէ ողբացեալ ընկեր Ա. Ահարոնեանի Փարիզի ամբողջ թատրոնը եւ Զօր. Անդրանիկի յուշարձանը, եւն.: Մուտքը ազատ է:

Հանդէսէն վերջ ընկերա–համակրական խըն – ջոյք:

●

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆի ՄԷՋ.— Յունիս 5ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս:

Կը խօսին ընկերները Ա. ՔԻՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ:

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին: Կը խօսի ընկեր ՀԱՅԿ ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ

×

ԼԱ ՍԻՈԹԱ.— Մեծ պատրաստութեամբ Լա Սիոթայի մէջ կը տօնուի Մայիս 30ին կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Սալ տը Միթիւալիթէ:

Կը նախագահէ ընկեր Ց. ԱՃԷՄԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մուտքը ազատ է:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ, Ռոտոստոյի Մանուկ Ձերմակեանին տղան, որ երկար տեսն Փարիզ գըտնուած է: Տեղեկացնել հօրեղբօրը Յարութիւն Ձերմակեանի, 17 rue Hadji Stamat Varna, Bulgarie:

Պ. ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ, որ Մարսէյլի Օփերային մէջ տրուելիք իր Երգատօնը զեկավարելու համար յառաջիկայ շաբթու Մարսէյլ պիտի գտնուի, Յունիս 1ի Գշ. իրիկունը, ժամը 9ին, Սալ Մաղընոյի մէջ կը բանախօսէ ԹԱՏՐՈՆ եւ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ նիւթին մասին: Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը: Մուտքը ազատ է:

Պ. ՊՕՂՈՍ ՍԱՀԱԿԵԱՆ իր զաւկի մկրտութեան առթիւ 1000 ֆրանք նուիրած է Վալանսի Կապոյտ Խաչին:

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՄԱՑԻՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԵՓԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՑ

Stade Atlantic, Avenue Florian S. Loup
Ֆութպոլի բարեկամական մեծ մրցում

Ֆրանսայի ամենազօրաւոր երկու ՀԱՑ խումբերու միջեւ Վալանսի ՀԱՑ ՄԱՐԶ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
(*Ախոյեան* 1ère serie 1947—1948 *տարեշրջանի* Drome – Ardeche*ի, այժմ* Promotion d'honneur)
Ընդդէմ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
(Promotion d'honneur *Ֆրանսայի ամենազօրաւոր Հ. Մ. Ը. Մ.Ի կազմակերպութիւնը*)
Հովանաւորութեամբ M. ABELLY*ի*, *Նախագահ* Ligue de Sud – Est*ի*:

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureux*ի*
Ընկերակցութեամբ

Tschaïkovsky*ի* Concerto*ն*, Laubry*ի* Ballade*ը*

եւ առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսայի մէջ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի CONCERTO*Ն*

Ղեկավար **JEAN FOURNET**

Salle Pleyel, *Շորեքշաբթի* 2 *Յունիս* 1948

ժամը **20.45**ին

ՅՈՒՆԻՍ 15, ՅՈՒՆԻՍ 15, ՅՈՒՆԻՍ 15
ԱԶՔԸ ԼՈՑՍ ՓԱՐԻԶԻՆԵՐՈՒՆ
Վ Ե Ր Ա Բ Ե Ա Յ Ո Ւ Մ !
Alimentation générale
VAHÉ ITCHKALATZIAN
9, Rue Jouye Rouve, Paris (XX) Tél. Men. 50-09

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆի «CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille Զարհուրը դին, մաքուր սպասարկութիւն:

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէն իր խոշոր ցուցակահրատարակութիւնները կը յայտնէ Մրմեան ընտանիքին, ՏԻԳԻՆ ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի դառն մահուան առթիւ:

Բազմապիսի ապրուստականակը

Ցունիս 20ին, կիրակի կէսօրէ վերջ Մարսիլիոյ Սալ Մաղընոյի սրահին մէջ կը տօնուի մեծ շուքով «ԻՍԱՀ ԱԿԷՊԻ ՀԱՄԲԻՒՐՈՒԹԵԱՆԸ»: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ համբաւքն Պ. Վալդան Քոնըհուեան որ պատերազմին Ցունաստանէն Գերմանիա բերուած է պարտադրիչ աշխատանքի համար, կը փնտռէ Փարնասս քաղաքը իր ազգական – ները: Տեղեկացնել Պ. Ցովհ. Փուլիկեան, 68 rue Puget Gardanne (B. du R.):

ԱՍԱՏՈՒՐ ԳԵՂԼԵԱՆ կը փնտռէ Բալուի Սաղմոս գիւղէն Պօղոս Գեղլեանը որ 1941ին ռուսական բանակին մէջ զինուոր էր: Կը խնդրուի ճամբանելու մէջ գտնուող իր հայրենակիցներէն տեղեկացնել Ա. Գեղլեանի 150 rue Lafayette, Vienne (Isère):

ՄԱԼԱԹԻԱՑԻՆ Սարգիս Կէօքճեանի զաւակները՝ Ցակոբ, Գրիգոր եւ Հմայեակ, կը փնտռուին իրենց հօրեղբօր որդիները, Հռիփսիմէ, Գրիգոր եւ Ցովհաննէս որոնք Ամերիկա կը գտնուին: Տեղեկացնել Apalakian Kosrof, coiffeur, 9 rue du Champrond, St. Etienne, Loire (France):

ՀԱՑ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՍԱՆ ԷՊԷՉԱԽՄԵԱՆի, զեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՑԻՃԵԱՆի, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏ. Ալբ.ի: Կիրակի 13 Յունիս կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէկ ան Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ: Կը մասնակցին Աւետ Ատոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, մեներգ Մարիվօն Փալըը՝ Չութակ, Ազման Մանուկեան դաշնակ: Դաշնակի ընկերակցութիւնն Տիկին Նէլլի: Մուտք 100, 150, 200 ֆրանք:

Հաղորդակցութիւն.— Charenton Ecoles էն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort:

ԿԱՐՈՒԻՀԻՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ամերիկեան վրանեալ զանազան հագնելիք – ներ պատրաստող առեւտրական տուն մը, զօրաւոր կարի մեքենայ ունեցող կարուհիներ կ'ուզէ, որոնք վէսթօն, փանթալօն, սալօփէթ, սաք թիրօլիէն, թապլիէ կարել գիտնան: Տիմել ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ, 2 5Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat, 2 թիւ հանրակառքին վերջաւորութեան: